

УСІ ЗАНЯТТЯ В ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Книга скачана с сайта <http://e-kniga.in.ua>

Издательская группа «Основа» —
«Электронные книги»

Харків
Видавнича група «Основа»
2008

УДК 373.2
ББК 74.102
У 74

Серія «Дошкільний навчальний заклад»
Вихователю

Усі заняття в дошкільному навчальному закладі / уклад.
У 74 Н. Ф. Юрченко; іл. О. А. Семякіна. — Х. : Вид. група «Основа»,
2008.— 509, [3] с.: іл. — (Серія «Дошкільний навчальний за-
клад. Вихователю»).

ISBN 978-966-333-723-4

Посібник містить конспекти занять за такими розділами програми: «Цікава математика», «Мовленнєве спілкування», «Дитина і навколишній світ».

Цікаві нестандартні розробки допоможуть вихователям організувати роботу щодо розв'язання цікавих та пізнавальних завдань із дотриманням усіх програмових вимог.

Усі запропоновані заняття розроблені в ігровій формі з казковими сюжетами.

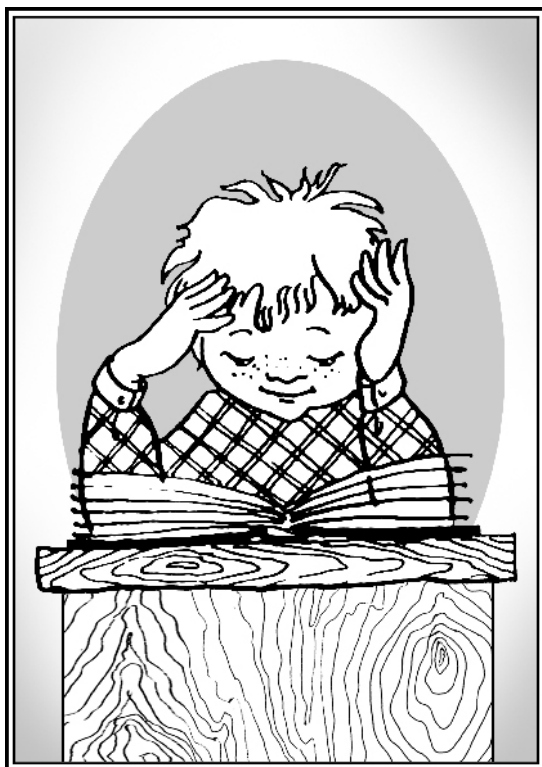
Для методистів і вихователів ДНЗ.

УДК 373.2
ББК 74.102

ISBN 978-966-333-723-4

© Юрченко Н. Ф., укладання, 2008
© Семякіна О. А., ілюстрації, 2008
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2008

**ДРУГА
МОЛОДША ГРУПА**

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

Заняття 1

Тема. БАБУСИНА СКРИНЬКА

Програмовий зміст: учити дітей правильно і чітко промовляти звук [к]; продовжувати навчати дітей розповідати українські забавлянки, пісеньки; звуконаслідувати слова, тренувати дітей у вимові з різною силою голосу; розвивати голосовий апарат, пальцеву моторику, навички творчої діяльності; пам'ять, увагу; виховувати інтерес до ігор, народної творчості.

Словник: збагачувати дитячий словник словами *скринька, квочка, зозуля*; активізувати вживання слів: *яскраве, тепле, лагідне, маленькі, жовтенькі, пухнасті, м'якенькі*.

Матеріал: скринька; картинка із зображенням дощичку, сонечка, іграшки: квочка, курчата, зозуля; намальовані долоньки; солодкий хлібець.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Заходить вихователь у костюмі бабусі.

— Добрий день, мої малята!

— Добрий день, бабусю!

— Подивіться, що я вам принесла. Це скринька.

— Що це, дітки? (*Діти повторюють хором і поодиночі.*)

— Як ви думаєте, що лежить у скриньці?

(Міркування дітей.)

— У цю скриньку я поклала українські забавлянки й пісеньки.

— Давайте ми з вами трішки пограємося.

Ой, що це капає?

(Виставляється картинка із зображенням дощичку.)

— Як капає дощик? (*Кран-кран.*)

(Діти повторюють хором і поодиночі з різною силою голосу.)

— Але якщо дощик іде довго, стає сумно. Давайте з вами покличемо сонечко!

(1–2 дитини розповідають закличку.)

Сонечко, сонечко
Виглянь у віконечко.

Там дітки граються
Тебе дожидаються.

(Зі скриньки вихователь дістає картинку із зображенням сонечка.)

— Подивіться, яке сонечко? (*Яскраве, тепле, лагідне...*)

Здогадайтеся, хто це гріється на сонечку.

Жовтенькі кульбабки
Мають по дві лапки,
Зернятка збирають,
Пищать, не вгавають. (*Курчата.*)

(Вихователь ставить на килимок курчат.)

— А які курчата? На що вони схожі? (*На маленьке сонечко, на кульбабки, клубочки.*)

Котяться жовті клубочки

До рідної матінки-... (*квочки*).

— Як кличе мама-квочка своїх дітей? (*Ко-ко-ко.*)

(Діти повторюють хором і по одному.)

Курочка говорить:

«Ко-ко-ко не ходіть далеко!»

— Що говорить курочка? (*Діти повторюють.*)

— Чуєте, малята, хтось у скриньці стукає. Хто там, давайте подивимось.

(Вихователь дістає картинку із зображенням зозулі.)

— Що це за пташка прилетіла до нас?

Це зозуля. Давайте разом скажемо.

(Хорові й індивідуальні повторення.)

— Яку пісеньку співає зозуля? (*Ку-ку.*)

(Діти повторюють хором і поодиночі.)

— А тепер давайте зозуленьці заспіваємо пісеньку:

Прилетіла зозуленька
З темного лісочку,
Сіла, сіла, закувала:
— Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!

(Діти співають.)

— Давайте подивимося, що ж іще є у скриньці.

(Вихователь дістає намальовані долоньки.)

— Що це? Як можна гратися долоньками, пальчиками? (*Плескати, показувати фігури тварин.*)

— Давайте покажемо зайчика.

— А тепер покажіть лисичку, а потім вовка.

(Діти, рухаючи руками, показують символи, що означають тварин.)

— Тепер давайте спечемо хлібчик і пригостимо пташок і тварин.

(Діти обігрують пісеньку «Печу, печу хлібчик».)

Печу, печу хлібчик
Дітям на обідчик:
Меншому — меншенький,
Старшому — більший,—
Шусть у піч, шусть у піч!

— Подивіться, який гарний хлібчик у нас вийшов! (*Бабуся дістає хлібчик і пригощає дітей. Діти прощаються з бабусею.*)

Підсумок

— Хто сьогодні грався з нами? Чи будете ви їх пригощати смачненьким хлібцем? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 2

Тема. ПОДОРОЖ У КАЗКОВУ КРАЇНУ

Програмовий зміст: формувати навички правильної вимови звука [о]; навчати відповідати на запитання вихователя, розповідати потішки; навчати за допомогою вихователя інсценізувати добре відомі казки; розвивати зв'язне мовлення, навички творчої діяльності, пам'ять, увагу, уміння слухати інших дітей; виховувати інтерес і любов до української народної творчості.

Словник: активізувати вживання іменників: *сорока, горобчик, зайчик, колобок, яєчко, курочка Ряба.*

Матеріал: шапочки звірят, сюжетні картинки до українських казок, гніздо, яєчко, атрибути до української народної казки «Дід та баба».

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Сьогодні ми з вами потрапимо в казкову країну. Зараз я за допомогою чарівної палички перетворю вас на казкових героїв.

(Дітям одягають на голову шапочки казкових героїв.)

— Які гарні звірята! Давайте подивимося, хто це? (*Сорока.*)

— Послухайте забавлянку.

(Дитина розповідає забавлянку «Сорока-ворона», а діти виконують відповідні рухи.)

Сорока-ворона
 На припічку сиділа,
 Діткам кашку варила:
 — Цьому дам, цьому дам,
 Цьому дам, цьому дам,
 А цьому не дам,
 Бо цей дров не носив,
 Діжі не місив,
 Хати не топив,
 Діток гулять не водив —
 Справжній лежень.

— А хто це прилетів? (*Горобчик.*)

(Дитина обіграє приспівку.)

Летів горобчик:
 Жив-жив-жив!
 — А де ж мені сісти?
 — На печі.
 — А що ж мені їсти?
 — Калачі.
 — Гам!

— Ось послушайте, про кого я загадаю загадку.

Довгі вуха, куций хвіст,
 Невеличкий він на зріст,
 На городі побував,
 Нам капусту пожував. (*Зайчик.*)

— Давайте пограємось із зайчиком у гру «Зайчик сіренький сидить».
 (*Слова гри діти промовляють разом із вихователем.*)

Ось сіренькі зайчики сидять.
 Вони вухками ворущать.
 (*Присідають.*)
 Ось так, ось так,
 Вони вухками ворущать.
 (*Рухають руками над головою.*)
 Їм холодно сидіти,
 Треба лапоньки погріти,
 (*Плескають.*)
 Вже набридло їм стояти,
 Трохи треба пострибати.

Стриб, стриб, стриб, стриб,
Трохи треба пострибати.
(*Стрибають.*)
Зайчики, поспішайте,
Вовк за деревом — тікайте! (*Біжать.*)

— Погляньте, дітки, хтось котиться по доріжці. Хто це? (*Колобок.*) А яку пісеньку він співає? (*Декілька дітей розповідають.*)

Я по засіку метений,
Я на яйцях спечений,
Я від баби утік,
Я від діда утік,
То й від тебе утечу!

— Колобок приніс нам картинки. Подивіться і скажіть, хто що робить.

(Дітям роздаються сюжетні картинки з епізодами казок. Діти розповідають, що роблять герої: *зайчик стрибає, колобок котиться...*)

— Подивіться, що я знайшла.

(Вихователь показує гніздечко з яйцем.)

— Хто його зніс? Це яєчко незвичайне, воно казкове. Як ви думаєте, з якої воно казки? (*«Курочка Ряба.»*)

— Давайте скажемо потішечку:

О-о-о, яєчко одно
Знесла курочка рябенька,
Знайшли дітоньки маленькі.
О-о-о, яєчко одно!

— А ось і герої казки «Курочка Ряба».

Сідайте, звірята, зручніше і подивіться казочку. (*Діти інсценізують казку 2–3 рази поспіль.*)

— А зараз я знову перетворю вас на діточок.

Підсумок

— Чи сподобалось вам у казці? Що вам сподобалось найбільше? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 3

Тема. ЗНАЙОМСТВО. РОЗПОВІДЬ ПРО МАТУСІЮ

Програмовий зміст: закріплювати знання про своє ім'я, ім'я мами; формувати уявлення дітей про роль мами в сім'ї; формувати вміння складати прості речення; вчити відповідати на запитання; розвивати вміння розповідати потішки, невеликі вірші; виховувати любов до матері.

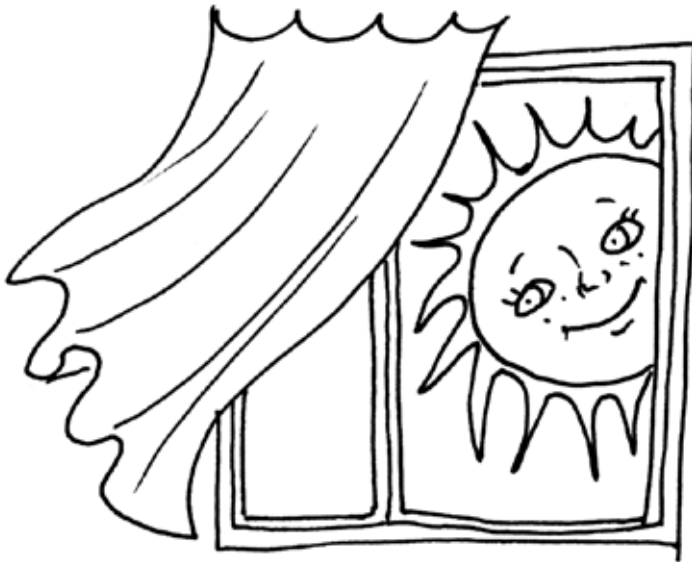
Словник: збагачувати словник дітей іменниками: *мама, матуся, матінка*; прикметниками: *добра, лагідна, гарна, весела*; дієсловами: *миє, прибирає, готує, одягає*.

Матеріал: віконечко, сонечко, курочка з курчатами, картинки до гри «Що робить?», вірші про маму.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Діти, хто це заглядає у віконечко? Давайте покличемо його.

Заглянь, заглянь, сонечко,
До нас у віконечко,
Тут малята граються,
Тебе дожидаються.

Яке гарне сонечко до нас завітало! Давайте з ним привітаємось.

Діти. Добрий день!

Вихователь. Сонечко хоче з нами познайомитись.

(Вихователь підносить сонечко до дітей, або діти підходять до віконечка.)

Діти (по черзі). Мене звать...

Вихователь. Із ким ви познайомились?

Діти. Із сонечком.

Вихователь. Сонечко пригріло, і на подвір'я вийшли... (Вихователь виставляє картину.) Хто це?

Діти. Курчата.

Вихователь. Як вони ходять? (Діти імітують рухи.)

— Як дзьобають зернятка?

— Як махають крильцями?

- А як вони кричать? (*Діти відтворюють звуконаслідування.*)
- Хто це з ними гуляє?
- Як звати їх маму?
- А у вас є мами?
- Як звати маму Наталки?
- Мама яка?

Дидактична вправа «Мама яка?»

Діти добирають епітети до слова *мама*: красива, любя, добра, мила,...

Вихователь. За що ви любите свою матусю? А в тебе, Дмитрику, яка мама? Що вона вміє робити?

(Розглядання картинок.)

Дидактична вправа «Що робить?»

Мета: формувати уявлення про роль матері в сім'ї.

— Зараз Марійка розповість віршик про свою маму.

Марійка

Мамо мила, мамо любя,
Мамо дорогенька,
Я люблю тебе, матусю,
Я твоя маленька.

Вихователь. А хто ще хоче розповісти віршика про матусю?

(Діти декламують вірші.)

Лагідна, ласкава
Мама мене любить.
І зі мною грається —
Пестить і голубить.
Я найкращі квіти
Мамі подарую,
Бо найбільше в світі
Мамочку люблю я!

Підсумок

Вихователь. Як ви називаєте свою маму вдома? Як ви їй допомагаєте? (*Відповіді дітей.*)

— А тепер сонечко запрошує нас на прогулянку. Давайте підемо до нього на вулицю.

Заняття 4

Тема. ТАТО, МАМА, Я

Програмовий зміст: формувати у дітей уявлення про сім'ю, роль мами і тата в сім'ї; закріплювати знання про повне ім'я та ім'я по батькові; вчити правильно вживати прийменники з іменниками; формувати навички вжи-

вання іменників у формі орудного відмінка; учити розрізняти і правильно називати будівельні деталі, виробляти уміння виготовлювати нескладні меблі; розвивати логічне мислення, зв'язне мовлення, пам'ять; виховувати повагу і любов до тата й мами.

Словник: активізувати вживання слів *мама, матуся, матінка, татусь, таточко, татуньо, сім'я*.

Матеріал: «чарівна» квітка, фотографії сімей, картина із зображенням кімнати з побутовими предметами на липучках, цеглинки, кубики, іграшки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Подивіться, яка чарівна квітка з'явилася у нас. Давайте подивимось, що всередині квіточки.

Д і т и. Фотографії.

В и х о в а т е л ь. Хто на них зображений? (*Мама, тата, діти.*)

— Як сказати одним словом? (*Сім'я.*)

— Знайдіть кожен свою сім'ю. Як звати маму (*тата, тебе*)?

— Давайте лагідно покличемо маму (*тата*).

Дидактична гра «Назви лагідно»

Діти добирають пестливі слова: *матуся, матінко, татусь, таточко...*

В и х о в а т е л ь. Як ви допомагаєте мамі вдома?

— Давайте допоможемо їй прибрати кімнату.

(Діти розкладають речі в кімнаті.)

— Куди ви поклали сукню? (*Відповіді дітей.*)

— Куди поставили вазу?

— У мене є ще фотографії. Давайте їх розглянемо. Скажіть, куди і з ким йдуть діти.

Дидактична гра «Куди і з ким я йду»

В дитсадок — *із мамою,*

В магазин — *з бабусею,*

На риболовлю — *з дідусем тощо.*

В и х о в а т е л ь. Подивіться, що трапилося зі стільчиком! Хто ж нам допоможе його полагодити? (*Відповіді дітей.*)

— Як ми звернемося до тата?

Д і т и. Тату, полагодь, будь ласка, стільчик!

(Діти вправляються у вимові речення.)

В и х о в а т е л ь. Давайте і ми з вами змайструємо стільчики для іграшок.

З чого ми їх зробимо? (*Із цеглинок і кубика.*)

(Показ вихователем дій, робота дітей. Вихователь показує, як із цеглинок і кубика зробити стільчик (шляхом приставляння).)

— Кого ми посадимо на стільчики?

(Діти граються іграшками.)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Як піклуються мама з татом про дідуса та бабусю?

— Як ви допомагаєте бабусі, дідусеві, мамі й татові? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 5

Тема. У ГОСТІ ДО БАБУСИ Й ДІДУСЯ

Програмовий зміст: учити дітей розпізнавати голоси тварин; формувати знання про імена дідуса і бабусі; формувати навички вимови окремих звуконаслідувань з різною тональністю; виробляти уміння розуміти і позначати словами поняття *вгорі, внизу, великий, маленький*; відповідати на запитання *який?*; вчити дітей відщипувати маленькі шматочки глини від грудочки, скачувати коловими рухами, розплескувати їх між долонями; розвивати уяву, мовлення, уважність, формоутворювальні рухи руки; виховувати любов до рідних.

Словник: активізувати вживання слів: *бабуся, дідусь, вгорі, внизу, великий, маленький.*

Матеріал: атрибути до рухливої гри «Поїзд», запис голосів домашніх тварин, макет яблуні, площинні яблука, глина, дощечки, іграшки дідуса і бабусі.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Чути гудок поїзда.

- Діти, ви чуєте, що це кричить?
- Це великий чи маленький поїзд?
- Як кричить великий поїзд? («У-у-у» — *голосно.*)
- А як маленький? («У-у-у» — *тихенько.*)

(Хорові та індивідуальні відповіді.)

- А ось і наш поїзд. Він запрошує нас поїхати в гості до бабусі й дідуся.

Рухлива гра «Поїзд»

Звучить запис пісеньки «Загудів паровоз».

Мета: продовжувати формувати навички вимовляти звук [у]; виробляти уміння узгоджувати власні рухи з рухами інших дітей.

- Хто це нас зустрічає? (*Дідусь і бабуся.*)
- Що у них є на подвір'ї?

(Звучить запис голосів тварин: собаки, кішки, корови, кози, поросятя.)

- А що росте?

Є в дідуся добре діло:
Сад розводить на горбку.
Квітнуть вишні біло-біло
В дідусявому садку.
І ніхто не відгадає,
Якщо дід вас виглядає,
Чи то вишня розквітає,
Чи в дідуся борода.

(Ю. Гойда)

Дидактична гра «Чарівна дідуся яблунька»

Мета: учити дітей розуміти і позначати словами поняття *вгорі, внизу*.

(На площинному зображенні яблуньки діти називають місце розташування яблук: *вгорі, внизу*.)

- А у вас є бабусі? (*Відповіді дітей.*)
- Як звати бабусю Мишка?
- А Лізи?
- А яка у вас бабуся?
- Вона вас пригощає гостинцями?
- Якими гостинцями вона вас пригощає?
- Наша бабуся вирішила пригостити нас оладками.
- Давайте розповімо забавлянку «Ладки, ладоньки, ладусі».

— Ладки, ладоньки, ладусі,
 Ой, ладусі, ладки.
 Де були ми?
 — У бабусі.
 — Що їли?
 — Оладки.
 — З чим оладки?
 — Із медком
 Та з солодким молочком.

— Давайте допоможемо бабусі зліпити оладки.

(Вихователь показує рухи ліплення оладок, утворюючи округлі форми і розплюскуючи їх.)

(Діти ліплять оладки.)

— Нам час вертатися додому.

Рухлива гра «Поїзд»

Діти шикуються один за одним у колону. За сигналом вихователя йдуть уперед, поступово прискорюючи темп. Під'їжджаючи до умовного місця, переходять на ходьбу. На слово *приїхали* зупиняються.

Підсумок

— Чи сподобалось вам у гостях в бабусі та дідуся? (*Відповіді дітей.*)

— Що вам сподобалось найбільше?

Заняття 6

Тема. МОЯ СІМ'Я

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про сім'ю; вчити дітей розглядати картину і сприймати її зміст; формувати уміння складати розповідь, закінчуючи фрази (за допомогою вихователя); виробляти навички вимовляти трискладові та чотирикладові слова; розвивати зв'язне мовлення, увагу, спостережливість; виховувати доброзичливість, почуття любові і поваги до своїх рідних.

Словник: *сім'я, мама, тато, дідусь, бабуся, донька, синок, діти.*

Матеріал: макет будиночка, куща, фотографії сімей, картина.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, погляньте, що з'явилося у нашій групі? (*Будиночок.*)

— Подивіться, який незвичайний куц росте біля будиночка. Чому він незвичайний? Що на ньому є? (*Фотографії сімей.*)

— Як ви думаєте, хто живе в цьому будиночку?

— Чи може тут жити сім'я?

— Кожен візьміть фотографію своєї сім'ї. Розкажи, Сашко, хто це? (*Діти називають членів сім'ї.*)

Дидактична гра «Який?»

Мета: вчити дітей добирати епітети до слів *тато, мама, бабуся, дідусь*.

Запитання до дітей

- Дмитрику, яка в тебе мама?
 - Катрусю, який в тебе тато?
 - Яка бабуся у Владика?
 - Давайте тихенько заглянемо у віконечко.
- (Відчинити вікониці. У вікні з'являється картина.)
- Хто тут зображений? (*Бабуся, дідусь та ін.*)

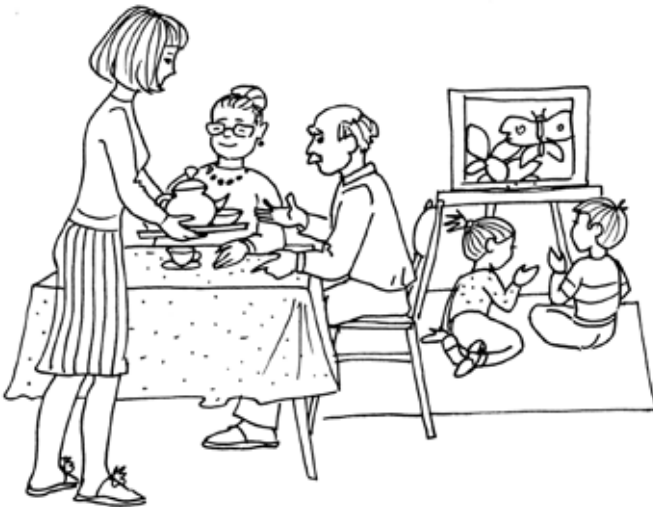
Дидактична гра «Плещемо в долонечки»

Мета: вчити дітей чітко промовляти трискладові слова.

Вимова трискладових слів: ма-тін-ка, ма-му-ня, ба-бу-ня, ді-ду-ню, ді-ду-сик.

— Давайте усі разом складемо оповідання про цю сім'ю. Я буду почина-ти речення, а ви закінчувати їх.

(Складання розповіді дітьми шляхом закінчення фрази, яку розпочав вихователь.)

У будинку живе велика... (*сім'я*). За столом сидять... (*дідусь, бабуся*). Телевізор дивляться... (*донька, синок*). Чаєм і печивом пригощає... (*мама*). Книжку читає... (*тато*).

— Молодці, ви мені добре допомагали.

— Бачите, ця сім'я дружна. І всі ваші сім'ї повинні бути дружними, веселими. І ви повинні любити один одного. Послухайте віршик про рідний дім.

(Вихователь читає вірш.)

РІДНИЙ ДІМ

Хай живе наш рідний дім!
Тепло й затишно у нім.
Тут і тато, тут і ненька,
І бабусенька рідненька,
І веселий наш дідусь
Крутить пишний сивий вус.

(Є. Железнякова)

Підсумок

— Хто живе в нашому будиночку? Як це назвати одним словом? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 7

Тема. ОПИС ЗАЙЧИКА

Програмовий зміст: вчити дітей правильно називати тварин, складати з частин ціле, описувати іграшку за запитаннями вихователя; закріплювати вміння порівнювати предмети за розміром; навчати відщипувати маленькі шматочки глини від грудки і розкачувати прямими рухами; розвивати вміння розповідати невеликі за розміром вірші, зв'язне мовлення розвивати увагу, логічне мислення, вміння слухати; виховувати інтерес і турботливе ставлення до тварин.

Словник: збагачувати словник словами: *зайча, зайчисько, зайченятко, довговухий*; активізувати вживання іменників: *білочка, ведмідь, лисичка, вовк, їжак*; прикметників: *пухнастий, сірий, м'якенький, маленький, вухатий*; дієслів: *біжить, стрибає*.

Матеріал: макети дерев, кущів; кубики або картинки, розрізані на 4–6 частин; зайчик-іграшка; морквинки великі і маленькі, глина, дощечки.

Попередня робота

Вивчення напам'ять віршів Г. Демченко «Білочка», В. Грінко «Ведмідь».

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Сьогодні я запрошую вас до казкового лісу.

(Макети дерев, кущів.)

Бачиш ліс цей чарівний?
В нім чудес, казок багато,
Так цікаво мандрувати
По галявах лісових.
Скільки тут пригод нових!

— Хто ж живе у цьому лісі? Ми дізнаємось, коли складемо картинки.

(Діти складають з частин картинок цілісне зображення тварин.)

- Хто у тебе, Катрусю? А в тебе, Мишку?
 — Щоб тварини нас не боялися, давайте розповімо їм віршики.
 (Діти декламують вірші про тварин.)

Фізкультхвилинка

- Забавлялись зайченята, *(Діти піднімають руки вгору.)*
 Виглядаючи маму й тата. *(Діти сідають навпочіпки, ставлять руки на пояс.)*
 Ось так — лапку до лапки, *(Плещуть у долоні.)*
 Ось так — шапку до шапки, *(Ставлять руки до голови.)*
 Ось так — вухом потрусимо *(Діти хитають головою.)*
 Так, так, так! *(Діти стрибають.)*

— А хто це сховався під ялинкою?

— Як можна ласкаво сказати зайчикові, щоб він не боявся? *(Зайченя, зайчисько, зайченятко.)*

- Давайте розповімо, який він.
 (Діти описують зайчика.)

Запитання до дітей

- Зайчик який?
 — Які у нього вушка?
 — Який у зайчика хвостик?
 — Що він уміє робити?

(Розповідь: «Ми побачили зайчика. У нього були довгі вушка. Узайчика куций хвостик. Шубка в нього біла. Зайчик сидить під ялинкою».)

— Наш зайчик дуже зголоднів. А що він любить їсти? Давайте пригости-мо його морквочкою. Давайте зіпимо велику і маленьку морквинки.

(Вихователь показує рухи ліплення моркви способом розкачування і пояснює їх значення.)

Робота дітей.

- Яку ти морквинку зіпив? Це яка морквинка? А це?

Діти пригощають зайчика.

Підсумок

— Кого ми зустріли в лісі? Як допомогли зайчикові? Хто з лісових звіряток вам найбільше подобається? Чому?

Заняття 8

Тема. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА КІШКОЮ

Програмовий зміст: закріплювати уміння дітей розпізнавати кішку за зовнішніми ознаками; формувати навички вимовляти звуконаслідування; продовжувати вчити відповідати на запитання; розвивати увагу,

спостережливість, мислення, уміння декламувати невеликі вірші; виховувати любов до тварин, бережливе ставлення до них, бажання доглядати за ними.

Словник: збагачувати словник іменниками: *кошенята, кішечка, лапи, морда, прикметниками: пухнаста, м'якенька, прудка.*

Матеріал: кошик, кішечка — живий об'єкт, картинки із зображенням дитинчат кішки та інших тварин, страв (молоко, риба, м'ясо), шапочки для гри «Кішка і кошенята».

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Сьогодні я йшла в дитсадок і знайшла ось цей кошик. Як ви думаєте, хто тут заховався? Для того, щоб це дізнатися, потрібно відгадати загадку:

І вусата, і хвостата
Ця тварина волохата.
Любить рибу, любить м'ясо
І облизується ласо. (*Кішка, кіт.*)

— До нас прийшла кішечка Муся. Давайте з нею привітаємося.

Запитання до дітей

- Якого кольору у неї шерсть?
- Що є у кішечки на голові?
- Якого кольору очі?
- Який у неї хвостик?
- Чим умивається кішечка? Кішечка яка?
- Чим вона корисна?
- Чому її тримають удома?
- А що любить їсти кішечка?
- А кішечка когось шукає. Її діткидесь поділись. А як називаються її дітки? Як кішка їх кличе? Давайте допоможемо їх відшукати. Ми зараз із вами будемо кішечками і покличемо маленьких кошенят.

(Діти знаслідують кішку, вимовляючи «няв-няв», голосно і тихо.)

Кошенята виходять гратися на подвір'я.

- Скільки їх? А кішечок?
- Кішечка тепер заспокоїлась, зрадїла.
- Серед цих страв оберїть ту, якою ми годуємо нашу кицю.

(Діти частують кішку.)

— Давайте розповімо нашїй киці віршики. (*Діти розповідають вірші.*)

Є У МЕНЕ КИЦЯ МУРКА

Є у мене киця Мурка,
Дуже мудра кішка.
Тільки скажеш: «Замазурка!»
Умивається хоч трїшки.

А синок її Васько
Муркне: «Мила нене,
Поки вип'ю молоко,
Вмийся ти за мене».

КОТИК

Скочив котик,
Сів на плотик,
Має ротик
І животик.
Він біленький
І чистенький,
Гарний Мурко
Мій маленький.

— Давайте всі разом заспіваємо киці пісеньку.

(Діти співають пісню «Сіра киця».)

Сіра киця вмилася,
У вікно дивилася.
Хвостиком махала,
Кошенят чекала.
— Де мої малята?
Сірі кошенята?
Час уже їм спати,
Сірим кошенятам.

— Киці у нас дуже сподобалося, вона захотіла з нами погратися.

(Діти грають у гру «Кішка і кошенята».)

Гра «Кішка і кошенята»

Дітей розподілити на підгрупи. Одні з них — «кішки», решта — «кошенята». «Кішки» сидять перед дугою. «Кошенята» почергово підлазять під дугу і стрибають на обох ногах. За сигналом вихователя «кішки» починають нявкати. «Кошенята» повертаються на свої місця.

Підсумок

— Про кого ми сьогодні розмовляли? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 9

Тема. У ГОСТІ ДО ЛІСОВИХ ЗВІРЯТ

Програмовий зміст: продовжувати ознайомлювати дітей із тваринним світом, давати уявлення про білку, спосіб її життя; вчити дітей відповідати на запитання за картиною; вчити розуміти значення слів: *багато, мало, більше, менше*; розрізняти предмети за розміром; закріплювати назви основних кольорів; розвивати мовлення, увагу, спостережливість; виховувати інтерес і турботливе ставлення до тварин.

Словник: збагачувати словник дітей іменниками: *дупло, білченята, ведмежата, ведмедиця*; активізувати вживання слів: *білка, зайчик, лисиця, мишка, хвіст, голова, пухнаста, м'якенька, руда, маленький, сірий, вухастий, пухнастий, швидкий, великі, маленькі, червоний, синій, зелений, жовтий*.

Матеріал: шишки, горіхи, грибочки (муляжі); кошики, іграшки лисиця та зайчик; макети дерев; картинки: білка з білченятами, ведмедиця з ведмежатами, картки для гри «Захочай мишку».

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, що це лежить на нашому килимку? (*Шишки, горішки, грибочки*.) Як ви думаєте, хто це усе загубив? Які тварини їдять грибочки, шишки, горішки?

— Так, це, мабуть, білочка заховала.

— Скільки тут шишок? (*Багато*.)

— А горішків? Грибочків? (*Багато*.) А які грибочки за величиною?

Розкладіть грибочки по кошиках. Великі грибочки покладіть у великий кошик, а маленькі — у маленький. Білочка заховала горішки та шишки під сніг.

Але сніг розтанув, і хтось може все забрати. Давайте зберемо ці горішки, шишки, грибочки і віднесемо білочці. А де ж вона живе? (*Відповіді дітей*.) Тоді ми з вами вирушимо до лісу.

— Кошики взяли? Тоді рушаймо! Кого ми можемо зустріти у лісі?

Ось ми і в лісі.

— Хто це стрибає нам назустріч? (*Зайчик*.)

— А зайчик який? (*Маленький, сіренький, вухастий, пухнастий, прудкий, м'якенький...*)

— Давайте запитасмо у нього, де живе білочка.

— Зайчик відповів, що треба йти до високого дерева. Там у дуплі живе білочка.

Подивіться навкруги, де є найвище дерево?

(Діти знаходять.)

— А де живе білочка? (*У дуплі*.)

— А ось і вона. Давайте тихенько подивимося, щоб не злякати.

— Якого вона кольору?

— Що у неї на голові?

— Який у білочки хвостик? Що ще є у білочки?

— Як називають її дитинчат?

— Чим вони схожі на білочку?

— Чим відрізняються?

— Давайте залишимо біля дерева кошики і тихенько підемо.

- Подивіться, кого ви ще помітили у лісі? (*Ведмедицю, ведмежат.*)
- Так, у ведмедиці з'явилися маленькі ведмежата.
- Ведмедиця яка?
- А ведмежата?
- А це хто? (*Лисиця.*)
- Кого вона шукає?
- Вона хоче зловити мишку. Давайте допоможемо мишці, заховаємо її у нірку.

Дидактична гра «Захочай мишку»

Дітям роздають картки з різнокольоровими нірками. У нірках намальовані мишки. Діти кружечками відповідного кольору закривають нірки.

Підсумок

— Нам час повертатися до дитячого садочка. Наша прогулянка до лісу завершилася.

Заняття 10

Тема. У БАБУСІ НА ПОДВІР'І

Програмовий зміст: навчати дітей розпізнавати тварин за голосом, наслідувати їх, правильно називати тварин та їх дитинчат; закріплювати знання дітей про те, чим харчуються свійські тварини; розвивати зв'язне мовлення, спостережливість, уміння слухати, логічне мислення; виховувати любов до тварин, бажання за ними доглядати.

Словник: активізувати вживання іменників: *кішка, собака, корова, коза, свиня, кошенята, цуценята, телята, козенята, поросята*; дієслів: *гуляє, бігає, грається, їсть, лежить, стоїть*.

Матеріал: клубочки різного кольору, картинки із зображенням тварин та їх дитинчат, картинки із зображенням житла тварин, їжа для тварин.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Подивіться, діти, які чудові клубочки я сьогодні знайшла. Якого вони кольору? Як ви думаєте, хто б міг гратися цими клубочками? (*Міркування дітей.*)

— Ой, один клубочок покотився на подвір'я. Підемо за ним.

Подивіться, він покотився на бабусине подвір'я. Хто є у неї на подвір'ї?

(Діти називають тварин.)

— До кого прикотився клубочок? (*До котика.*)

— Котик який? (*Пухнастий, рудий, маленький.*)

— Що він робить? (*Бігає, вмивається, спить, ходить, співає пісеньку*) Яку?

— Подивіться, що роблять інші тварини?

(Діти розглядають сюжетні картинки і розповідають, що роблять тварини.)

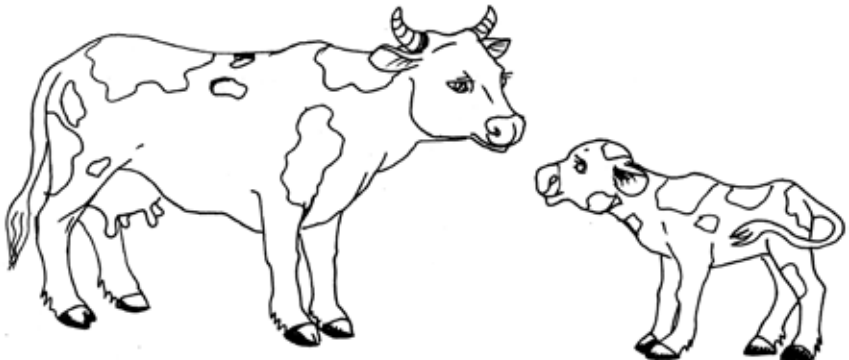
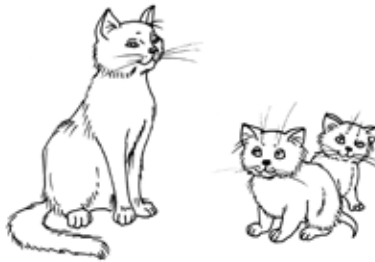
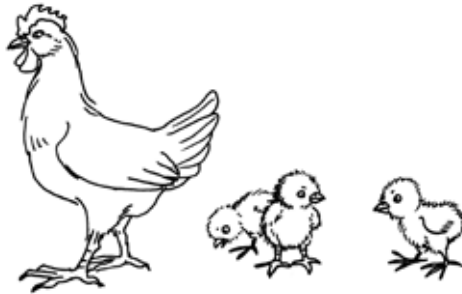
— Хто зображений на картинці? Що є у вашої тварини? (*Називають частини тіла.*) Як рухається тварина?

Дидактична гра «Хто в будиночку живе?»

Мета: впізнавати тварин за голосами.

Діти підходять до будиночків і питають: «Хто, хто в будиночку живе?»

Чути запис голосів тварин. Діти називають тварину за її голосом. Потім за картинками визначають тварину та її дитинчат: кішка і кошенята, собака і цуценята, корова і телята, коза та козенята, свиня і поросята.

Наші тварини зголодніли, але не пам'ятають, як потрібно попросити їсти.

— Як просить їсти корівка?

— А кішка? А собака? А коза?

(Діти наслідують голоси тварин. Запропонувати дітям наслідувати спочатку дорослих тварин, а потім їхніх дитинчат. Так вони будуть відпрацьовувати інтонаційну виразність мовлення.)

— А тепер давайте почастиємо їх обідом.

Але що робити? Вся їжа лежить у купі.

— Кого і чим ми будемо частувати?

(Корівку нагодуємо травною, кішці наллємо молока тощо.)

Підсумок

— Тварини поїли і дякують діткам. Яких тварин ми зустріли у бабусі на подвір'ї? Які тварини вам найбільше сподобалися? Чому? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 11

Тема. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ПАПУГОЮ

Програмовий зміст: навчати дітей розглядати живий об'єкт — пташку, описувати її (за допомогою вихователя); закріплювати уміння розрізняти кольори; розвивати зв'язне мовлення, дрібну моторику пальців рук, увагу, логічне мислення; виховувати любов до птахів, позитивні емоції.

Словник: збагачувати словник дітей словами: *папуга, пір'я, дзьоб, туп, луб, овальний*; активізувати вживання слів: *голова, очі, крильця, хвіст, літає, стрибає, насіння*.

Матеріал: різнобарвне пір'я; пташка — папуга у клітці; тарілочка з насінням соняшника для папуги, змішане з насінням квасолі (*на кожну дитину*).

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Діти знаходять у групі пір'ячко.)

— Що це, діти? (*Пір'я.*)

— Якого воно кольору? Як ви думаєте, чие воно?

— Давайте пограємося з пір'ячком.

Дидактична вправа «Вітерець»

Мета: навчити дітей правильно робити видих.

(Вправа на піддування. Діти дмухають на пір'ячко.)

— А як ви думаєте, звідки взялося у нас це пір'ячко? (*Міркування дітей.*)

— Мабуть, його залишила якась пташка. Але де ж вона? (*Діти шукають пташку у групі.*)

— А ось і пташечка. Як же вона називається? (*Папуга.*)

(*Розглядання папуги.*)

— Подивіться, яка красива, чарівна, барвиста пташка.

— Що це у папуги? (*Голова.*)

— Що у папужки на голові?

— Якого кольору очі?

— Ще у папуги є дзьоб. Що це?

— Що робить дзьобом пташка?

— Покажіть, як вона дзьобає зернятка. (*Діти імітують рухи.*)

— У папуги є тулуб?

— Якої форми тулуб? (*Він схожий на яєчко, овальний.*)

— А що це у папуги? (*Крильця.*)

— Для чого вони йому?

— Покажіть, як він ходить. А як стрибає?

— Що ще є у папуги? (*Хвостик.*)

— Подивіться, який він красивий і барвистий.

(3–4 дитини описують птаха.)

— Наша пташка зголодніла. Чим же її погодувати? Ой, діти у мене лежало маленьке насіннячко для папужки, але хтось висипав туди велике.

— Допоможете перебрати насіннячко?

Гра «Попелюшка»

— Потрібно вибрати все велике насіння. (*Діти вибирають насіння на іншу тарілку.*)

— Тепер давайте погодуємо пташку.

— Що робить пташка? (*Дзьобає, клює.*) Клює чим? (*Дзьобом.*) Який у неї дзьоб? (*Міцний, маленький.*)

— Подивіться, що я знайшла. Пташка принесла нам гостинці і пригощає нас.

(Діти пригошаються цукерками-горошком.)

Підсумок

— За якою пташкою ми спостерігали? Чи сподобалася вона вам? Чим саме? Чим ми її годували? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 12

Тема. РОБОТА ЗА КАРТИНОЮ «КВОЧКА З КУРЧАТАМИ»

Програмовий зміст: навчати дітей розглядати картину; вдосконалювати навички відповідати на запитання за змістом картини простими реченнями, використовувати епітети; продовжувати вчити співати разом із дорослим невеликі пісеньки, виконувати танцювальні руки за показом вихователя; роз-

вивати мовлення, увагу, пам'ять, уміння емоційно реагувати на музику; виховувати доброзичливість, любов і дбайливе ставлення до птахів.

Словник: активізувати вживання слів: *курчата, курка, качка, гуска, півень; маленьке, пухнасте, м'якеньке, легеньке, жовте, велика, біленька; дзьобає, ходить.*

Матеріал: кошик, яйце з пап'є-маше, курча-іграшка, шапочки курчат; картина «Квочка з курчатами», запис «Голоси птахів».

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, подивіться, який кошик я сьогодні знайшла у групі. Що тут лежить? (*Яйце.*) Ви чуєте, звідти хтось стукає?..

— Я загадаю вам загадку, але не просту, а музичну. Спробуйте відгадати.

ПІСНЯ-ЗАГАДКА «КУРЧАТКО» (сл. В. Воскобойникова, муз. Є. Зарницької)

Тук-тук-тук!
Тук-тук-тук!
Несміливий чути стук.
Це з яєчка, мов із хатки,
Проклювалося... (*курчатко*).

(Діти відгадують, проспівавши останнє слово.)

— Зараз ви всі станете курчатками.

(Дітям одягаються відповідні шапочки.)

Діти виконують «Танок курчаток» (муз. Н. Вересокіної.)

— Які ж гарні у нас курчатка. Як гарно вони танцювали!

— Але наше курчатко чомусь засумувало. Воно хоче знайти свою маму.

Давайте йому допоможемо.

(Звучить запис «Голоси птахів».)

— Хто співав на подвір'ї?

— Як ви думаєте, як співає мама у курчатка? Хто вона?

— Подивіться, а ось і курочка. (*Виставляється картина.*)

— Хто зображений на картині?

— Курочок скільки?

— А курчат?

— Курочка яка? (*Велика.*)

— А курчата? (*Маленькі.*)

— Курочка якого кольору? А курчата?

— Що робить курочка?

— А курчата?

— Як кличе курочка своїх діток?

- Як дітки їй відповідають?
- Подивіться, як зраділо курчатко, знайшовши свою маму.
- Який настрій став у нього?
- Давайте курочці та курчатам заспіваємо пісеньку
(Діти виконують пісню «Курчата» (сл. В. Волгіної, муз. А. Філіпенка).)

Заняття 13

Тема. У ГОСТІ ДО ОЛЕНКИ

Програмовий зміст: навчати дітей описувати птахів (за допомогою питань вихователя), правильно називати диких і свійських птахів; удосконалювати навички вимови звука [у] у звуконаслідуванні птахів; закріплювати уміння і навички дітей малювати пальчиком; розвивати спостережливість, зв'язне мовлення, дрібну моторику рук; виховувати охайність, бережливе ставлення до птахів, бажання доглядати за ними.

Словник: *курочка, курча, гусочка, гусеня, качечка, каченя, горобець, синиця, сорока.*

Матеріал: іграшковий телефон, іграшки птахів (або картинки), макет дерева, будинку, пташника, папір із зображенням птахів (для кожної дитини), вода, серветки, жовта фарба.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Дзвонить телефон.)

- Діти, хто це до нас телефонує?
- Оленка запрошує нас сьогодні в гості.
- А на чому ми поїдемо? (*Пропозиції дітей.*)
- Давайте полетимо на літаку.

Дидактична вправа «Летить літак»

Мета: вдосконалювати навички вимови звука [у].

Літак летить,

Літак гудить:

«У-у-у-у — я далеко лечу».

— Як гуде літак? (*Діти імітують рухи, промовляють звуконаслідування «у-у-у-у».*)

— Ось ми прилетіли.

(Діти вітаються з Оленкою.)

— Подивіться, яке велике подвір'я в Оленки! А кого ви побачили на подвір'ї? (*Гусенят, курчат, каченят.*)

— Хто це? (*Курча.*) Розкажіть, яке воно? (*Міркування дітей.*)

— Якого воно кольору?

— Що у нього є?

— Що робить курча?

(За аналогією діти описують каченя, гусеня.)

— Ой, дітки, пташенята засмутилися. Що трапилося? Вони не можуть знайти своїх мам.

— Подивіться, на подвір'ї багато птахів. Де ж мами наших пташенят?

(Діти знаходять і називають пташок.)

— А які пташки ще є на подвір'ї? Де вони живуть? (*Діти називають оселі диких і свійських пташек. Диких «саджують» на дерево.*)

— Пташечки щось нам говорять. Як кричить курочка (*гусочка, качечка*)? Вони просять у нас їсти. Давайте допоможемо Оленці їх погодувати.

— Що вони люблять їсти?

— Давайте намалюємо їм багато зерняток.

— Ми будемо малювати пальчиком.

(Вихователь показує дітям, як акуратно малювати пальцем.)

(Робота дітей.)

— Діти «годують» пташок. Яких пташок годували? Чим годували? Чому слід піклуватися про птахів? (*Міркування дітей.*)

— Нам час повертатися до дитсадка. Прощаємося з пташками та з Оленкою.

Дидактична гра «Літаки»

Діти-«пілоти» стають з одного боку кімнати. За сигналом вихователя «До польоту готуйсь!» діти виконують обертальні рухи руками і промовляють звук [у]. За сигналом «Літаки полетіли!» — бігають по кімнаті. За сигналом «Літаки — на посадку!» — повертаються на місце.

Підсумок

— Чи сподобалася вам наша подорож? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 14

Тема. СКЛАДАННЯ РОЗПОВІДІ РАЗОМ ІЗ ВИХОВАТЕЛЕМ

Програмовий зміст: навчити дітей складати розповідь (за допомогою дорослих); удосконалювати уміння правильно вживати іменники з прийменниками (*в, на, під, за*); закріплювати навички використовувати звуконаслідувальні слова; навчати споруджувати будиночки для птахів, конструювати споруду у певній послідовності; розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять, зв'язне мовлення; виховувати дбайливе ставлення до птахів.

Словник: збагачувати словник дітей словами: *птахи, горобчик, голуб, ворона, синичка, зернятка, насіння, ягоди, крихти.*

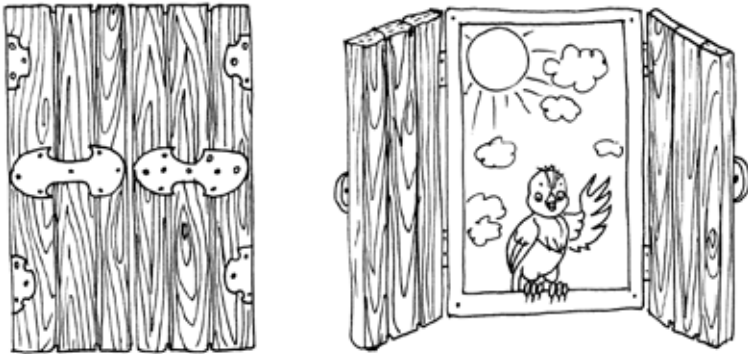
Матеріал: зображення віконця, яке відчиняється: малюнки із зображенням горобця, ворони, голуба, синиці; макет дерева; атрибути для гри «Горобчики і автомобіль»; набори цеглинок, дощечки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Звучить запис цвірінчання горобця.

— Хто це кричить? А як він кричить? Де ж він є? (*Міркування дітей.*)
Чуєте, десь стукає!

— Давайте відчинимо наше віконце. (*Вихователь відчиняє вікно, за вікном — зображення горобчика.*)

— А ось і наш горобчик. Горобчик хоче з нами погратися.

Дидактична гра «Де пташка?»

Мета: вдосконалювати уміння вживати прийменники.

(Вихователь ставить пташку на різні предмети, а діти шукають і говорять, де сидить пташка.)

(*На шафі, за спиною, під столом, біля вікна тощо.*)

— Молодці, гарно шукали горобчика.

— А тепер горобчик запрошує нас на галявину.

(Вихователь виставляє дерева і птахів, звучить запис співу птахів.)

— Хто це співає? (*Птахи.*)

(Індивідуальні і хорові відповіді.)

— Яких пташок ви тут помітили?

— Давайте спробуємо скласти невелике оповідання про те, як ми спостерігали за птахами, а ви будете мені допомагати.

Настали холодні осінні дні.

Одного дня ми тепло одяглися і пішли на прогулянку.

На подвір'ї ми побачили багато... (*птахів*).
Туди прилетіли... (*горобці, голуби, ворони, синички*).
Горобчики цвірінчали... (*цвінь-цвірінь*).
Ворони кричали... (*кра-кра*).
Голуби воркотали... (*гуль-гуль*).
Синички співали... (*цїв-цїв*).
Пташки шукали... (*зернятка*).
Ми годували пташок... (*насінням, ягідками, крихтами*).
— Молодці, гарне вийшло оповідання.
А тепер давайте відпочинемо і пограємо.

Фізкультхвилинка

Рухлива гра «Горобчики й автомобіль»

Діти сидять на стільчиках. На слова вихователя «Ой, пташки прилетіли», «Пташки літають» діти імітують рухи птахів. На гудок автомобіля повертаються на місце.

— На дворі стало холодно, а у наших пташок зовсім немає житла. Давайте збудуємо їм будинки.

(Вихователь ставить дві цеглинки, одна навпроти одної, і позаду приставляє ще одну. Зверху накриває споруду дощечкою.)

(Робота дітей.)

Підсумок

— Які пташки будуть жити у цих будиночках? Як ми піклуємося про птахів? (*Відповіді дітей*.)

Заняття 15

Тема. РОЗГЛЯДАННЯ ОДЯГУ

Програмовий зміст: дати дітям уявлення про український одяг; навчати правильно називати предмети українського одягу; вдосконалювати вміння правильно вживати іменники з прийменниками; навчати співвідносити за кольором і розміром предмети одягу (площинні); закріплювати навички малювати круглі форми; розвивати зв'язне мовлення, орієнтації у просторі, дрібну моторику пальців рук, увагу; виховувати естетичний смак, вміння слухати інших, бажання допомагати іншим.

Словник: збагачувати словник дітей іменниками: *сорочка, спідниця, шаровари, стрічка, чобітки, хустка*.

Матеріал: іграшки: дід, баба, онука, кішка, собака, мишка; площинні силуети ляльок і одяг для них; силуети суконь, вода, фарба, пензлі, серветки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(До групи заходить дівчинка в українському одязі (або заносять ляльку.)

— Добрий день! Мене звуть Марійка. А вас?

(Діти знайомляться.)

— Подивіться, яка красива дівчинка.

— У що вона одягнена?

— Що вона взула на ніжки?

— Що одягнуто на голівці?

— А у нашої Марійки дуже багато ляльок. І вона пошила їм красивий одяг. Давайте допоможемо їх одягнути.

Дидактична гра «Одягни ляльку»

— Подивіться, хто прийшов разом із Марійкою. (Дід, баба, собачка, кішка, мишка.)

— З якої вони казки?

— У що одягнені дід (баба)?

— Де у собачки капелюх? (На голові.)

— Де у кішки чобітки? (На ногах.)

— Де у діда ріпка? (У руках.)

— Де стоїть кошик? (За бабою.)

— Як вони тягнули ріпку?

(Діти обігрують фрагмент казки.)

— Діти, а в що одягнена мишка?

— Що робити? У мишки немає красивої сукні. Давайте прикрасимо мишці сукню. Як ми можемо це зробити?

(Вихователь показує відповідні рухи і пояснює їх значення.)

(Робота дітей.)

Діти розмальовують сукні і дарують мишці. Гості прощаються і йдуть.

Заняття 16

Тема. ОПИС ОДЯГУ

Програмовий зміст: закріплювати навички називання предметів одягу; навчати описувати одяг, знаходити за описом іграшки; добирати геометричну фігуру за формою і розміром, співвідносити їх із зразком способом накладання; розвивати зв'язне мовлення, увагу, спостережливість, орієнтування у просторі; виховувати дбайливе ставлення до одягу.

Словник: активізувати вживання іменників: *ведмежата, сорочка, штанці, сукня, пальто, шапка, куртка*; прикметників: *великий, маленький*; збагачувати словами: *чобітки, червики, кошлатий, клишоногий, будиночок, віконця, двері*.

Матеріал: ведмежата-іграшки, предметні картинки, іграшковий телефон, площинне зображення будинків (для кожної дитини), віконця, двері, атрибути для гри «Діти і ведмідь».

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Що це за гомін в ігровому куточку? Хто це у нас грається? Так, це веселі ведмежата до нас прийшли.

— Подивіться уважно, у що вони одягнені? (*У сорочки, штанці тощо.*)

— Ведмежата принесли цікаві картинки. Давайте з ними пограємо.

Дидактична гра «У кого що?»

Мета: формувати уміння узгоджувати назви ознак із назвами предметів.

Діти беруть по картинці і називають предмет: «У ведмедика червона шапка. У цього ведмедика — синя куртка» тощо.

— Ой, чуєте, дзвонить телефон.

— Що трапилося? Це телефонує сорока-білобока. У лісі — біда, зникли ведмежата. У нас питають, чи не приходили вони у садочок. Давайте розповімо, які у нас ведмежата.

(Діти описують іграшки.)

— До нас у гості завітали ведмежата. Одне велике. Інше — маленьке. Велике ведмежа одягнене у червону шапку, зелену куртку і сині штанці. А маленьке — в синю куртку, білу шапку і чорні штанці.

— Сорока говорить, що це не їхні ведмежата. А де ж їхні заховалися? Давайте пошукаємо у нашій групі.

(Вихователь описує іграшку-ведмедика, а діти знаходять.)

Ось і всі ведмежата знайшлися. А давайте їм збудуємо будиночки.

Дидактична гра «Зробимо будиночок для ведмежат»

Діти з площинних геометричних форм складають будиночки для ведмежат.

— Молодці, гарні будиночки вийшли. І ведмежата зраділи. Як вони радіють? (*Діти імітують рухи.*)

— Давайте з ними пограємо в гру.

Дидактична гра «Діти і ведмідь»

Діти беруться за руки і йдуть до іграшки-ведмедика, промовляючи слова:

Хто це спить під дубком,
Ще й накрився колушком?
Ой, діти, — не шуміть
Бо то, може, спить ведмідь.
Ой тікайте, бо то гість,
Як устане — всіх поїсть.

«Ведмедик» наздоганяє, а діти тікають на місця.

Заняття 17

Тема. ОДЯГНЕМО ЛЯЛЬКУ НА ПРОГУЛЯНКУ

Програмовий зміст: уточнити уявлення дітей про одяг; удосконалювати уміння правильно називати предмети одягу, запам'ятовувати послідовність одягання на прогулянку; формувати навички викладання готових форм на аркуші паперу; розвивати зв'язне мовлення, увагу, формоутворювальні рухи руки; виховувати бажання допомагати іншим.

Словник: збагачувати словник дітей словами: *одяг, сукня, шкарпетки, светр, чобітки, шарф, пальто, штани, колготи; застібати, одягати, зав'язувати.*

Матеріал: іграшкова кімната, лялька, одяг, папір (*форми шарфа*), готові форми для прикрашування шарфика.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, сьогодні на прогулянку я запросила нашу знайому ляльку Наталку. Але їй досі немає. Може щось трапилося? Давайте підемо до Наталки і подивимося.

(Діти підходять до іграшкової кімнати. У кімнаті розкиданий одяг. Наталка тільки встала з ліжка.)

— Що трапилося, Наталко? Діти, що це лежить? (*Одяг.*)

— Наталка говорить, що ніколи самостійно не збиралася на прогулянку і не знає, що їй одягати.

— Давайте допоможемо Наталці!

— Що потрібно одягали спочатку?

— А що далі?

— А що одягла сьогодні Тетянка? А Сашко? Чи можна Наталці вже йти на прогулянку?

Дидактична гра «Що потрібно?»

(Діти добирають одяг, зайвий складають у шафу.)

— Я хочу одягти пальто! — «говорить» лялька.

— Ви згодні, діти? А що одягають спочатку?

(Діти одягають ляльку, застібають гудзики, зав'язують шапку, шнурки.)

— Що ти робиш, Катрусу? А ти Миколо?

Фізкультхвилинка

— Діти, а у Наталки немає шарфика. Давайте подаруємо їй гарний шарфик. А чим ми його прикрасимо?

(Вихователь показує відповідні дії та пояснює їх значення.)

(Робота дітей. Діти дарують шарфики ляльці, збираються на прогулянку.)

Заняття 18

Тема. СКЛАДАННЯ ОПОВІДАННЯ ВИХОВАТЕЛЕМ РАЗОМ ІЗ ДІТЬМИ

Програмовий зміст: удосконалювати уміння дітей відповідати на запитання вихователя, правильно називати взуття; формувати уміння вимовляти звук [ф] із різною силою; навчати складати оповідання, додаючи слова, закінчуючи фразу (за допомогою вихователя); активізувати вживання прислівників *вгору* — *вниз*; розвивати правильне дихання, зв'язне мовлення, увагу, логічне мислення; навчати берегти взуття; виховувати потребу у взаємодопомозі.

Словник: *черевички, чобітки, босоніжки, капці; гойдалка.*

Матеріал: іграшка Домовичок Кузя, зображення Країни Чобітків, зображення парку, площинні силуети взуття, фланелеграф, площинна гойдалка, брудні чобітки, ганчірка, вода.

Попередня робота: ознайомлення з назвами взуття.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, ви чуєте, хто це так важко зітхає? Та це ж домовичок Кузя!

Що з тобою трапилося, чому ти босоніж?

Д о м о в и ч о к. У мене трапилася біда. Мої черевички десь поділися, я їх не можу знайти.

В и х о в а т е л ь. Діти, ви не бачили Кузиних черевичків? Як ви думаєте, де вони можуть бути? (*Міркування дітей.*)

А я думаю, вони вирушили до чарівної Країни Чобітків. Давайте пошукаємо їх там.

(Виставляється картини із зображенням чарівної країни з намальованими чобітками, черевичками, босоніжками тощо.)

В и х о в а т е л ь. Яке взуття ви тут бачите?

— Якого кольору?

— Чи є, Кузю, тут твої черевички?

Д о м о в и ч о к. Ні, своїх черевичків я тут не бачу.

В и х о в а т е л ь. Діти, ви помітили, що взуття тут чомусь невеселе? У кожного з них був братик-близнюк або сестричка, а зараз вони загубилися. Давайте допоможемо їм знайти одне одного.

(Діти шукають пари.)

— Але чобітки ми не знайшли. Давайте подивимось у парку.

(Виставляється картинка із зображенням природи.)

— Ви чуєте, яку пісеньку співає вітерець? *(Діти промовляють «ф-ф-ф».)*

Спочатку маленький, а потім сильний. Вітерець почав стихати.

Засвітило сонечко і нам посміхнулося.

Як посміхнулося сонечко?

Фізкультхвилинка

Почали літати комахи: бджілки, метелики.

Як вони літали? Сіли на квіточки, попили нектару і полетіли далі.

(Діти сідають на стільці.)

У парку стояла... *(гойдалка)*.

Вона була... кольору.

Гойдалка гойдалася... *(вгору — вниз)*.

Захотіли покататися на ній... *(черевички)*.

Вони гойдалися... *(вгору — вниз)*.

Потім захотіли погойдатися... *(босоніжки)*.

Вони теж гойдалися... *(вгору — вниз)*.

Після босоніжок на гойдалку сіли... *(капці)*.

І теж злітали... *(вгору — вниз)*.

Усім було дуже весело.

В и х о в а т е л ь. Але й на гойдалці наших черевичків немає. Чуєте, хтось плаче! Та це ж черевички сховалися під кущиком.

(Дістають черевички. Вони дуже брудні.)

В и х о в а т е л ь. Кузю, чи не твої це черевички?

Д о м о в и ч о к. Так, так, це мої, ріднесенькі!

В и х о в а т е л ь. Діти, як ви думаєте, чому черевички втекли від домовичка?

Так, вони були брудні, бо Кузя не доглядав за ними.

— А як потрібно доглядати за взуттям?

— Куди його слід ставити?

Ми тобі й віршика, Кузю, розповімо:
 Братикові чобітки,
 Червоненькі чобітки
 Обійшли усі стежки.
 Спить Андрійко,
 Менший братик,
 То й вони вже хочуть спати,
 Я почищу чобітки,
 Ще й ослінчика знайду,
 У сухенькому куточку
 Спочивати покладу.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Молодці, дітки, допомогли домовичкові. А тепер він прощається, дякує нам і обіцяє доглядати за своїм взуттям.

Заняття 19

Тема. ПОДОРОЖУЄМО АВТОБУСОМ

Програмовий зміст: закріпити знання дітей про поведінку в автобусі; формувати уявлення про проїжджу частину і тротуар; навчати правильно називати транспортні засоби, чітко вимовляти трискладові слова, за допомогою сюжетних картинок відповідати на запитання зв'язними реченнями; розвивати спостережливість, мовлення, увагу; виховувати культуру поведінки, повагу до інших.

Словник: збагачувати словник дітей словами: *квитки, світлофор, тротуар, зупинка*; активізувати вживання слів і словосполучень: *вантажна машина, легкова машина, автобус, дорога, трамвай*.

Матеріал: атрибути до сюжетної гри «Автобус» (*кермо, квитки*), світлофор, сюжетні картинки «Транспорт».

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Заняття проводиться на вулиці.)

В и х о в а т е л ь. Сьогодні ми з вами вирушимо у цікаву подорож. А на чому можна подорожувати?

— Я пропоную поїхати на автобусі.

Але спочатку давайте пригадаємо, як слід поводитися в автобусі.

(Діти пригадують правила поведінки в автобусі.)

Д і т и. Заходити в автобус спокійно. Не галасувати. Не штовхатися. Не поспішаючи, зайняти вільне місце.

До нашого автобуса
 Метелик залетів.
 Нікого не питаючи,
 На перше місце сів...

Нечемний ти, метелику,
Недобре так робить!
Як хочеш з нами їхати,
То треба заплатить.

Що потрібно придбати для поїздки в автобусі? (*Квитки.*)

(Діти промовляють фразу «Дайте, будь ласка, квиток!»)

В и х о в а т е л ь. Тепер сідайте в автобус і вирушаємо.

Ось перша зупинка. Хто це нас зустрічає?

Промовляє він без слів
Добрим світлом кольорів,
Як дорогу перейти —
Нумо, вогнику, світи!
Знак червоний —
Треба стати
І хвилинку зачекати,
Жовтий мовить —
Будь готовий,
А зелений — йди здоровий! (*Світлофор.*)

В и х о в а т е л ь. Це не звичайний, а говірливий світлофор. Він хоче пограти з вами в гру.

Дидактична гра «Говірливий світлофор»

Діти промовляють трискладові слова, плескаючи на кожен склад у долоні: *ву-ли-ця, до-ро-га, зу-пин-ка, ма-ши-на, ав-то-бус, світ-ло-фор* тощо.

В и х о в а т е л ь. Їдьмо далі, займайте місця в автобусі.

Наступна зупинка «Проїжджа частина дороги».

Запитання для дітей:

- Біля чого ми зупинилися? (*Біля дороги.*)
- Що їздить по дорозі?
- Які машини ви помітили?
- Якого вони кольору?
- Що везуть вантажні машини?
- А кого везуть легкові машини?
- Як сигналить машина?
- А чи ходять по дорозі люди? Чому?
- Де потрібно ходити людям?

І автобус нам теж сигналить, кличе їхати далі. Займайте швидше місця. Наступна зупинка «Дитячий садок».

Подивіться, тут якісь картинки. (*Картинку отримує кожна дитина.*) Потрібно сказати, хто на чому їде.

(Діти беруть картинку і говорять, що на ній зображено: «Дівчинка їде на машині», «У вантажній машині їде ведмедик» тощо.)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Ось і завершилася наша подорож. Вам сподобалося? А що сподобалося найбільше? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 20**Тема. РОЗГЛЯДАННЯ МАШИНИ**

Програмовий зміст: формувати навички розрізняти машини за зовнішнім виглядом і називати їх та їхні основні частини, описувати машину (за допомогою запитань вихователя); розвивати зв'язне мовлення, увагу, спостережливість; виховувати дбайливе ставлення до іграшок.

Словник: збагачувати словник дітей словами: *кузов, кабіна, вантажна, легкова, трамвай*; активізувати вживання іменників: *машина, колеса, кермо, вікна, автобус.*

Матеріал: іграшки зайченята, машини, вантажна, легкова, автобус, трамвай, атрибути для гри «Зайченята й автомобіль».

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Що це за галас? Чуєте, діти? Хто це до нас прийшов? До нас завітали маленькі зайченята.

— Де вони живуть?

З а й ч е н я т а. Так, ми живемо в лісі і вирішили прийти до дитячого садка погратися. Але у вашому місті живуть якісь чудовиська. Вони біжать і кричать, ось так: «Бі-бі».

В и х о в а т е л ь. Діти, хто це так кричить? (*Машини.*)

— Як сигналить машина? Посигнальте тихенько. А голосно?

(Діти наслідують сигнал машини.)

Діти, наші зайченята живуть у лісі і не бачили, які є машини. Давайте ознайомимо їх із транспортом.

— Сідайте, зайченята, і послухайте.

— Подивіться, що це у мене? (*Машина.*)

— Ця машина називається вантажною.

— Як вона називається?

— Як ви думаєте, чому?

— Які вантажі вона возить?

— Розгляньте уважно машину і скажіть, що у неї є. (*Діти називають її частини: кузов, кабіна, колеса, кермо.*)

— Давайте розкажемо зайченятам про машину.

Запитання для дітей

— Що у нас є?

— Якого вона кольору?

- Що у неї є?
- Що вона вміє робити?

(3–4 дитини описують машину. *Це вантажна машина. У неї є кабіна. Вона зеленого кольору. Кузов — синього кольору. У машини є колеса. Машиною везуть вантаж.*)

— Наші зайченята вже не бояться машин. Вони пропонують пограти у гру «Зайченята й автомобіль».

Фізкультхвилинка

Діти сидять на стільчиках. На слова «Ой, зайченята прибігли», «Зайчики стрибають» починають бігати і стрибати. На гудок автомобіля діти повертаються на місця.

В и х о в а т е л ь. Поки ми гралися, подивіться, скільки різних машин приїхало! Як вони називаються? (*Автобус, трамвай, вантажна машина, легковий автомобіль.*)

— Зайченята хочуть покататися на легковій машині. Мишко, покачай їх.

(Дитина обирає машину. По черзі зайченята «катаються» на різних видах транспорту: автобусі, трамваї, вантажній машині тощо.)

Д і т и. Мій зайчик їде на автобусі. Мій зайчик їде на трамваї тощо.

В и х о в а т е л ь. А зараз пограємо в гру.

Дидактична гра «Якої машини не стало?»

Вихователь виставляє різні машини. Діти заплющують очі. Вихователь прибирає якусь машину. Діти розплющують очі і відгадують, якої машини не вистачає.

В и х о в а т е л ь. Молодці, малята. Але зайченятам час повертатися.

(Діти прощаються.)

— А ми з вами сядемо в автобус і поїдемо на прогулянку.

Заняття 21

Тема. МИ ПОДОРОЖУЄМО

Програмовий зміст: продовжувати ознайомлювати дітей із наземним і повітряним видами транспорту; закріплювати навички правильно називати види транспорту: *літак, потяг*; удосконалювати уміння розглядати сюжетні картинки, відповідати на питання за їх змістом реченнями із 2–3 слів; удосконалювати навички вимови звуків [у], [і] з різною силою голосу; розвивати зв'язне мовлення, уміння розповідати невеликі за обсягом вірші, логічне мислення.

Словник: збагачувати словник дітей словами: *літак, поїзд, потяг, полетіли, поїхали.*

Матеріал: іграшки-звірята, сюжетні картинки із зображенням звірят на транспорті і картинки із зображенням транспортних засобів, розрізані на частини; цілі картинки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Діти заходять у групу, де є іграшки-звірята.)

— Скільки звірят до нас сьогодні завітало!

— Хто до нас прийшов?

— Діти, звірята чимось стурбовані. Що трапилося?

— У них був транспорт, на якому вони їздили в гості, у подорож, у місто. Але хтось уночі зламав його. Звірята просять нас допомогти полатодити транспорт.

— Подивіться на картинку і скажіть, який транспорт у них був.

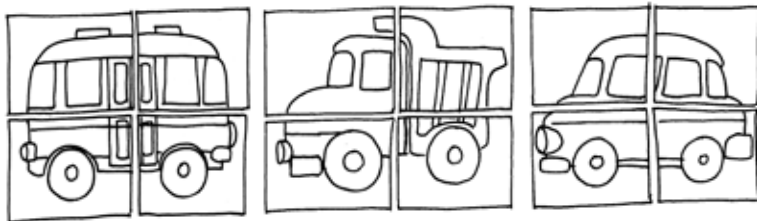
(Діти називають: *легкова машина, вантажна машина, автобус, поїзд, літак*.)

— Давайте полатодимо усі ці види транспорту.

Дидактична гра «Склади ціле»

Дітям дають картки із зображенням машин, розрізані на частини. Діти складають цілі машини.

Вихователь запитує у кожної дитини, яка машина в неї вийшла.

— Звірята дуже зраділи і дякують вам.

— Скажіть, на чому поїхали звірята?

(Вихователь показує сюжетні картинки. На них зображені: ведмідь, який їде на вантажній машині; зайченята, які їдуть на легковій машині; вовк, який летить на літаку.)

— Давайте і ми політаємо на літаку.

Послухайте вірш про літак.

Вчули діти — щось гуде,
Та не знають, що і де.
Щось вгорі гуркоче так.
Певно, буде це літак.

— А як гуде літак? (Діти промовляють звук [у]). (Вихователь пропонує дітям поставити губи трубочкою і проспівати звук [у-у-у].)

Рухлива гра «Літаки»

Мета: удосконалювати уміння вимовляти звук [у].

ХІД ГРИ

Діти-«льотчики» стають з одного боку кімнати. За сигналом вихователя «До польоту готуйсь!» діти виконують обертальні рухи руками і промовляють звук [у]. За сигналом «Літаки полетіли!» бігають по кімнаті. За сигналом «Літаки — на посадку!» — повертаються на місця.

— А тепер давайте покатаємося на машині.

Бі-бі-бі, вона співає,
Хатку на колесах має.
Є у неї фари-очі,
Ними світить серед ночі.

— Як сигналить машина?

— Посигнальте голосно. А тепер тихо. (*Хорові та індивідуальні повторення.*)

— На чому ми ще не їздили? Так, на поїзді. Давайте розкажемо віршик про поїзд.

Їде поїзд через гай, я гукаю: — Постривай!
Він, почувши, не тікав, на маляток зачекав.
— Ту-ту-ту! — гуде гудок. — Їдем всі у дитсадок!

— Як кричить поїзд, коли він далеко? А коли поряд? (*Діти промовляють поодиноці і хором.*)

— Тепер сідаємо в поїзд і їдемо на прогулянку.

Підсумок

— Чи сподобалося вам подорожувати?

— На чому ми сьогодні подорожували? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 22**Тема. ПОКЛАДЕМО ЛЯЛЬКУ СПАТИ**

Програмовий зміст: продовжувати навчати дітей описувати ляльку (за допомогою питань вихователя); вчити розуміти вірші, відповідати на запитання за їх змістом, називати предмети одягу; формувати уміння виразного, інтонаційно правильного читання колискових; розвивати зв'язне мовлення, пам'ять, увагу, емоційність; виховувати любов та інтерес до української народної творчості.

Словник: збагатити словник дітей словами: *сонні, тихенько, колиска, колисати, колискова.*

Матеріал: будиночок, лялька, хусточка, колиска.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Який гарний будиночок з'явився у нас в групі! Хто ж у ньому живе?

Давайте зазирнемо туди.

— Хто це? (Лялька.)

— Яка вона? Яке у неї волосся? Які очі?

— У що вона вдягнена?

— Якого кольору сукня?

— Що у неї на голівці? А на ніжках?

— Давайте з нею пограємо у гру.

Гра «Дім для нашої лялі»

Мета: формувати інтонаційну виразність мовлення; вдосконалювати уміння узгоджувати слова з рухами; викликати піднесений настрій.

Діти стоять у колі. Одна дитина-«лялька» — за колом.

Для нашої лялі ми дім збудували: (Діти йдуть по колу, тримаючись за руки.)

Ось такий високий, ось такий ши- (Показують висоту, ширину.)
рокий.

Лялька в дім заходить і танок заво- (Дитина з хустинкою заходить у коло.)
дить,

Хусточку тримає, діткам всім махає. (Діти плещуть у долоні — «лялька» танцює.)

— Ой, а що ж трапилося? Лялька позіхає, тре очі кулачками.

У моєї доні
Оченята сонні,
Рученьки, мов з вати,—
Доня хоче спати.
Ніч прийшла тихенька,
Спи, моя гарненька!

— Що хоче лялька? Які в неї оченята? Яка настала ніч? Що ми говори-
мо ляльці?

— Куди ми покладемо лялечку? (У ліжко.) А можна також покласти у ко-
лиску.

— Що це? (Колиска.) Ляльку можна буде колисати. Що робити?

— Але спочатку давайте її роздягнемо.

(Діти допомагають зняти із ляльки одяг і говорять, які дії виконують. Кладуть ляльку в колиску.) (Усе це проговорює вихователь, діти повторюють хором, а потім — поодиночі.)

— Щоб наша лялечка швидко заснула, давайте їй заспіваємо колиско-
ву. Що будемо співати?

Ой, люлечки, люлі,
 Налинули гулі
 Та й сіли на люлі,
 А люлечка хить-хить,
 А дитина спить-спить.

(Діти розповідають хором та поодиноці.)

— Послухайте, як колисатимуть ляльку Сашко і Софійка. Вони знають колискові.

Прилинули голуби,
 Сіли, впали, загули,
 Ви, голуби, не гудіть,
 Донечки не збудіть.
 Мальована колисочка,
 Малесенька дитиночка,
 Та в пухових подушках,
 Та в пухових пелюшках.

— Ось і заколисали ми ляльку.

— А які колискові вам співають матері? Хто ще може співати колискові?

— А тепер тихенько, щоб лялька не прокинулася, ходімо на прогулянку.

Заняття 23

Тема. ЗБЕРЕМО ЛЯЛЬКУ НА СВЯТО

Програмовий зміст: уточнити уявлення дітей про одяг та його призначення; вчити дітей послідовно одягати ляльку, називати предмети одягу (*спідниця, сорочка, стрічки*), нанизувати на шнури катушки; удосконалювати уміння відповідати на запитання реченнями із 2–3 слів; розвивати зв'язне мовлення, увагу, логічне мислення, дрібні м'язи рук; виховувати охайність, естетичний смак.

Словник: збагачувати словник дітей словами: *сукня, стрічки, іграшки*.

Матеріал: повітряна кулька, казковий будиночок, лялька, одяг різного кольору (*спідниця, сорочка, стрічки*), шнурки, катушки (по 5 катушок різного кольору для кожної дитини), кімната ляльки, іграшки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Вихователь звертає увагу дітей на казковий будиночок.)

— Що це, діти? (*Відповіді дітей.*)

— Так, це казковий будиночок. Хто тут живе?

(Діти стукають і запитують. Виходить лялька.)

— Добрий день, діти!

— Добрий день!

Вихователь. Лялька Наталка чомусь сумна. Що ж трапилось?

Її запросили на свято, а вона ніколи не була на святах і не знає, як потрібно збиратися, що одягати. Допоможемо Наталці?

Подивіться на її одяг і скажіть, що слід одягти ляльці.

(Діти вибирають сорочку, спідницю.)

— Що це? (Сорочка.)

— А це що? (Спідниця.)

(Вихователь запитує, якого кольору речі. А які за кольором стрічки ми доберемо до цього вбрання?)

— Допоможіть Наталці одягнутись.

(Діти одягають ляльку, зав'язують стрічки.)

— Що ти робиш, Оленко? (Я одягаю ляльці сорочку тощо.)

— Що ти робиш, Марійко? (Я зав'язую стрічки тощо.)

— Яка стала Наталка? Чи може вона йти на свято?

— А давайте ще подаруємо Наталці красиве намисто.

— Що це в Наталки? (Намисто.) (Пропонує розглянути котушки різного кольору.)

— Якого воно кольору?

— Але намистинки потрібно зібрати на ниточку.

Подивіться, як це буду робити я.

(Вихователь показує відповідні рухи і пояснює їх значення й послідовність виконання.)

(Робота дітей.)

Діти свої дії супроводжують поясненням: «Я нанизую синю намистинку тощо»)

Діти дарують намисто ляльці.)

— Ось і готова наша лялька. Але подивіться, що у неї в кімнаті. Хіба можна йти на свято, коли в кімнаті не прибрано. Давайте допоможемо їй прибрати.

Дидактична гра «На місця»

Діти розкладають речі на місця і говорять, що куди поклали.

— Що лежить на підлозі?

— Які іграшки лежать у ляльки на підлозі?

— Покладіть їх на місця. Куди ви поклали іграшки?

Д і т и. Пірамідку у шафу, серветку на стіл, олівці у коробку тощо.

— Тепер можна йти на свято.

— У чому наша лялька піде на свято? Якого кольору у неї намисто?

А у вас є намисто вдома? Якого кольору?

(Діти прощаються з лялькою.)

Підсумок

— Який одяг ми одягали сьогодні на ляльку?

Заняття 24

Тема. ОПИС ІГРАШКИ

Програмовий зміст: навчати дітей уважно розглядати й обстежувати іграшки, виділяти характерні риси, складати невеликі описові розповіді за запитаннями вихователя; закріплювати навички використання речень із 3–4 слів; розвивати увагу, кмітливість, зв'язне мовлення, мислення; виховувати уміння слухати одне одного, любов і бережливе ставлення до тварин та іграшок.

Словник: активізувати вживання слів: *круглий, пухнастий, гладенький, вусатий, м'якенький, білий, стрибає, котиться, летить, ходить, бігає, умивається, їсть, грається, спить, нявкає, н'є, ловить.*

Матеріал: мішечок; 2–3 м'ячі різного кольору й розміру; іграшка-котик; ворітця.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, подивіться, що це з'явилося у нас в ігровому куточку? Це незвичайний, чарівний мішечок.

Як ви думаєте, що в ньому?

(Діти оглядають мішечок, але не заглядають у нього, висловлюють свою думку.)

— Давайте подивимося, що там.

(Знаходять 2–3 м'ячі.)

— Що це? Які вони за кольором? А за формою? Що м'ячик уміє робити? (*Стрибати, котитися, підстрибувати.*)

— Давайте пограємося з м'ячиком.

По галявці лісовій
Скаче м'ячик, мов живий.
А за ним веселі діти —
Нумо м'ячика ловити!
Підбігають усі враз:
«Хто спіймає перший з нас?»
Першість — то похвальне діло.
Нумо, діти, нумо сміло!

(Діти ловлять м'ячик.)

— Чуєте, хтось шкребеться? Хто це? (*Котик.*)

— Михайлик прочитає нам віршик про котика.

Котик-воркотик,
Вуса, мов дротик,
М'якенькі лапки,
Ходить без шапки.

— Котик який? (*Пухнастий, сірий, м'якенький, грайливий, вусатий, маленький.*) (*Намагатися, щоб діти відповідали реченнями з 3–4 слів.*)

Дидактична вправа «Що вмiє робити?»

Дiти передають iграшку одне одному i говорять, що вмiє робити котик: ходити, бiгати, вмиватися, їсти, спати, нявчати, гратися тощо.

— Дiти, котик прийшов до нас, бо шукає свiй м'ячик, яким любить гратися. Але у нас багато м'ячикiв. Дiти, ви опишете, якi вони, а котик скаже, який iз них його.

(2–3 дитини описують м'ячi.)

Запитання для опису

— М'ячик який за формою?

— Який за кольором?

— Який за розміром?

— Що робить?

Котик «обирає» свiй м'ячик, дiти грають у гру з котиком «Прокоти м'яч у ворота».

Гра «Прокоти м'яч у ворота»

— Дiти, у мене м'яч зелений. Вiн котиться.

Дiти, отримавши м'яч, пiдходять до визначеної межi i котять його у ворота.

Пiдсумок

— Хто сьогодні приходив до нас у гості? Що шукав котик? (*Вiдповiдi дiтей.*)

Заняття 25**Тема. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА БЕРІЗКОЮ**

Програмовий змiст: продовжувати навчати дiтей стежити за розповiддю вихователя, брати участь у розповiдi, закінчуючи фразу, розпочату дорослим; удосконалювати умiння вимовляти звуконаслідування: «цвiрiнь-цвiрiнь», «цiв-цiв»; навчати бачити i вiдчувати красу природи, передавати настрої; дати уявлення про зовнiшнiй вигляд та будову дерева; розвивати зв'язне мовлення, спостережливiсть, пам'ять, мислення; виховувати любов i дбайливе ставлення до природи.

Словник: активiзувати вживання слiв: *берiзка, стовбур, гiлочки, бруньки, листочки, бiлий, висока.*

Матерiал: магнiтофон, запис спiву синички, синичка-iграшка, берiзка.

ХiД ЗАНЯТТЯ

Ясне сонечко в кiмнату
Дивиться в вiконечко.
Дуже радi всi малята,
Плескають в долонечки.

— Хто заглядає до нас у кімнату? Який у вас настрій, коли світить сонечко? Давайте посміхнемося сонечку і поплещемо в долоні.

— Сонечко засяяло, пригріло землю, стало тепло.

(Запис співу синички)

— Хто це співає? (*Синичка.*)

— Яку пісеньку вона співає? (*Ців-ців.*)

— Які птахи ще співають навесні? (*Горобчик.*)

— Як співає горобчик? (*Цвірінь-цвірінь.*)

— Чому у них гарний настрій? (*Світить сонечко, тепло.*)

— Синичка запрошує нас на вулицю. Яке це дерево нас зустрічає? (*Берізка.*)

— Катрусю, розкажи нам віршик про берізку.

Стрімко вибігли на гору
Дві подружки білорі,
Дощик їм полоще кіски.
Звуть цих подружок — берізки.

— Помилуйтеся красунею-берізкою!

Запитання для опису

— Яка берізка за висотою?

— Що є у берізки?

— Якого кольору стовбур?

— Які у неї гілочки?

— Як ви гадаєте, берізка весела чи сумна. Чому?

— Синичка хоче, щоб ми розповіли їй про берізку. Ви мені допоможете?

— Настала... (*весна*).

Засяяло і зігріло усіх своїми промінчиками... (*сонечко*).

Прокинулась від зимового сну... (*берізка*).

Вона розправила свої тоненькі... (*гілочки*).

Незабаром розкриються її... (*бруньки*).

І покажуть свої носики зелені... (*листочки*).

— Синичці дуже сподобалася наша розповідь. Вона зраділа і заспівала свою пісеньку.

— Як співає синичка? (*Діти наслідують спів синички.*)

— Давайте біля берізки поведемо хоровод.

ХОРОВОД «ТИ, БЕРІЗКО, ПОДИВИСЬ»

(сл. А. Матліної, муз. Р. Рустомова)

1. Ми коло берізки

Дружно в коло стали.

І свої хустинки

Високо підняли.

П р и с п і в:

Ти, берізко, подивись, (*Двічі*)

З малюками веселись! (*Двічі*)

2. Ми навкруг берізки
Весело гуляли.
Весело гуляли,
Ніжки крокували.
П р и с п і в.
3. З тобою, берізонько,
Ми в жмурка пограєм.
Відгадай, берізонько,
Де ми заховались.
П р и с п і в.
4. А тепер, берізко,
Треба нам прощатись.
Треба нам прощатись,
Низенько вклонятись.
П р и с п і в.

— Давайте подякуємо берізці і синичці за спостережливість.

Заняття 26

Тема. У ЛІСІ НАРОДИЛАСЯ ЯЛИНКА

Програмовий зміст: навчати дітей розуміти зображене на картині, відповідати на запитання вихователя за її змістом; удосконалювати уміння відповідати на запитання реченнями з 3–4 слів; виробляти навички правильно тримати пензлик, малювати круглі форми; розвивати уміння розповідати невеликі за обсягом вірші, спостережливість, увагу, зв'язне мовлення; виховувати охайність, любов до природи.

Словник: активізувати вживання слів: *стовбур, гілки, голочки, листочки, серезжки, квіти*.

Матеріал: іграшка-ялинка; картина із зображенням маленької ялинки в лісі; дарунки різних дерев (*серезжки, листочки, квіти, шишки* та ін.); папір; вода; пензлики; жовта фарба; серветки.

Попередня робота

Спостереження за березою. Закріплення знань про насіння та плоди дерев.

ХІД ЗАНЯТТЯ

- Навесні, коли розтанув сніг, народилася маленька ялиночка.
- Подивіться, яка вона.
- Що є в ялинки? (*Діти називають елементи будови дерева.*)

(Вихователь показує ілюстрацію.)

- Озирнулася ялинка навкруги.

— Що побачила біля себе ялинка? (*Ялинка побачила дерева, кущі, траву.*)

— Дерева і кущі були великі, а ялинка? (*Ялинка була маленька.*)

— Що росте на гілочках дерев? (*На деревах ростуть листочки.*)

— А на ялинці? (*На ялинці ростуть голочки.*)

— Якого кольору були листочки? (*Листочки були зеленого кольору.*)

— А якого кольору голочки? (*Голочки теж зелені.*)

— Чи однакового кольору були листочки і голочки? (*Листочки і голочки однакового кольору.*)

— Подивіться, а що було менше за ялинку? (*Кущі.*)

— Що ще ви помітили на картині? (*Траву, квіти.*)

— Усі дерева і кущі зраділи, що народилась ялинка, привітали її і вирішили зробити подарунки. Що вони подарували ялинці?

(*Берізка подарувала серезжки, клен — листочок, горобина — квіти тощо.*)

— Давайте і ми їй що-небудь подаруємо.

— Що ми можемо подарувати? (*Пропозиції дітей*)

Давайте розкажемо ялинці віршики.

1 - а д и т и н а

Ялинка, ялинка
У лісі росла,
Ти шастя і радість
Усім принесла.

2 - а д и т и н а

У лісі, лісі темному,
Де ходить хитрий лис,
Росла собі ялиночка,
І зайчик з нею ріс.

3 - я д и т и н а

Ялиночка, ялинка!
І ось вона яка:
Пухнаста і красива,
Зелена і струнка.

— А що потрібно робити, щоб ялиночка виросла велика і красива? Як за нею слід доглядати?

— А ще ялинці потрібне сонечко. Воно їй даруватиме тепло і світло.

— Давайте подаруємо їй сонечко. А як ми можемо це зробити? Давайте намалюємо сонечко.

Показ і пояснення

(Вихователь показує прийоми малювання круглої форми і пояснює особливості цього малювання.)

(Діти дарують малюнки ялинці.)

— Діти, ялинка вам дуже вдячна і пригощає вас ласощами.

Підсумок

— Хто народився сьогодні у лісі? Що ми подарували ялинці? Від кого ялинка отримала подарунки? Які саме? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 27

Тема. У ГОСТЯХ У ЛІСОВИЧКА

Програмовий зміст: навчити дітей розрізняти і називати дерева, елементи будови дерев, описувати їх за допомогою питань вихователя; вдосконалювати вміння відповідати на запитання вихователя реченнями з 3–4 слів за допомогою сюжетних картинок; формувати цілісний образ предмета, складаючи ціле з частин; вчити ритмом штрихів передавати краплі дощу; закріпити знання синього кольору; розвивати увагу, мовлення, кмітливість; виховувати охайність, любов до природи.

Словник: активізувати вживання слів: *берізка, горобина, ялинка, стовбур, гілки, листя, дощик.*

Матеріал: макети дерев, кущів; ширма; лісовичок-іграшка; сюжетні картини на тему «У лісі»; олівці; папір із зображенням хмари; зображення дерев, розрізаних на частини (для кожної дитини).

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Сьогодні вранці мені зателефонував лісовичок і запросив нас у ліс на прогулянку.

Давайте заплющимо очі і скажемо чарівні слова... (*Раз, два, три, казко, прийди!*)

— Ось ми й опинилися у лісі. (*Вихователь відкриває ширму, там — макети дерев, кущів.*) Що ви бачите в лісі? (*Дерева, кущі.*) Який одяг у дерев? Чи знаєте ви, як називаються ці дерева? (*Горобина, ялинка, береза.*)

— А де ж лісовичок? Давайте пошукаємо його будиночок.

— А під горобиною? Де ж будиночок? (*Під ялинкою.*)

— Чуєте, хтось зітхає. Мабуть, це наш лісовичок. Що ж трапилося?

(Діти стукають і вітаються з лісовичком.)

— Ой, малята. У мене біда. Злий вітриган налетів на мої деревця і зламав їх. Чи не допоможете ви мені їх полікувати?

— Звичайно, допоможемо. Потрібно з частинок скласти цілі дерева. Але спочатку пригадайте, що є у дерева.

(Діти називають елементи будови дерева, складають із частин ціле.)

— Яке у тебе деревце? А у тебе, Лізо?

(Діти називають дерева й описують їх.)

Запитання для опису

— Горобина яка?

— Який у неї стовбур?

— Які гілочки? Які листочки?

Д і т и. У мене ялинка. У неї є стовбур, гілочки. На гілочках ростуть голочки. Вони зеленого кольору. (*Діти описують 2–3 дерева.*)

Л і с о в и ч о к. Молодці, дітки, дякую вам.

Я хочу показати вам картинки, а ви скажете, що буває в лісі.

(Діти розглядають сюжетні картинки і відповідають на запитання: «У лісі ростуть дерева», «У лісі гуляють діти».)

Л і с о в и ч о к. Чи сподобався вам мій ліс? Що вам сподобалося?

Але мені час іти, ставати до роботи. Потрібно полити усі дерева і кущі, щоб вони росли і цвіли.

В и х о в а т е л ь. Так давай ми тобі допоможемо. Наші дітки трішки чарівники. Вони намалюють дощик, і він полле твій ліс. Намалюєте, діти?

(Вихователь роздає аркуші паперу, на яких зображені хмаринки.)

В и х о в а т е л ь. Подивіться, як буду малювати я.

Показ і пояснення

(Вихователь показує прийоми малювання дощику скісними лініями і пояснює особливості цього малювання.)

(Робота дітей.)

В и х о в а т е л ь. Давайте ще й закличку скажемо: «Іди, іди, дощику».

Іди, іди, дощику,

Зварим тобі борщику.

В полив'янім горщику.

Цебром, відром, дійницею

Над нашою пашницею.

Іди, іди, дощику,

Зварим тобі борщику.

(Діти промовляють закличку.)

Л і с о в и ч о к. Дякую, малята, ви мені дуже сьогодні допомогли.

В и х о в а т е л ь. Нам час вертатися. До побачення, лісовичок! (*Діти прощаються.*)

— Заплющіть очі. Промовляємо чарівні слова.

— Ось ми і вдома. Сподобалась вам подорож? Що саме сподобалось?

Заняття 28

Тема. РОБОТА ЗА КАРТИНОЮ «ДІТИ ГРАЮТЬСЯ КУБИКАМИ»

Програмовий зміст: удосконалювати уміння дітей відповідати на запитання за змістом картини і складати короткі розповіді; формувати навички відмінювання іменників — форма родового відмінка; поглиблювати знання дітей про іграшки, закріплювати навички складати з частин ціле; розвивати уміння характеризувати предмети за їх істотними ознаками, мислення, оковимір, зв'язне мовлення, увагу; виховувати наполегливість, старанність, дбайливе ставлення до іграшок.

Словник: збагачувати словниковий запас дітей словами на позначення іграшок.

Матеріал: повітряна куля з кошиком; іграшки (ведмедик, м'яч, лялька, кубики та ін.); картина «Діти граються кубиками», картинки із зображенням іграшок, розрізані на частини.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Подивіться, діти, що це у нас у групі. (*Повітряна куля.*)

— Хто це прилетів на повітряній кулі? (*Іграшки.*)

— Це нові іграшки прилетіли.

— Назвіть їх. Чи знаєте ви про них віршики?

(Діти декламують вірші про іграшки.)

Ну, а це — ведмідь Мишко,
Він і плаче і реве:
Вивихнув учора ніжку —
І тепер кривенький трішки...
Ну нічого — заживе.

По галявці лісовій
Скаче м'ячик, мов живий,
А за ним веселі діти —
Треба м'ячика зловити.

Лялечку маленьку
Вмию я раненько
І в нову сорочку
Одягну я дочку.

— Давайте пограємо з іграшками у гру. Вони будуть ховатися, а ви будете відгадувати, хто заховався.

Дидактична гра «Чого не стало?»

— А як називаються ці іграшки? (*Кубики.*)

Що можна з ними робити? Що ви вмієте будувати з кубиків?

— Подивіться, як граються кубиками діти в дитсадку. (*Виставляється картина*)

— Що роблять діти?

— Хто привіз кубики?

— На чому привіз кубики хлопчик?

— Якого вони кольору? Що з них побудували хлопчик і дівчинка?

Що ще ви помітили на картині? Як граються діти?

(Розповіді 2–3 дітей.)

— Діти, а давайте влаштуємо у нашій групі іграшковий зоопарк.

— Скажіть, хто живе в зоопарку?

— А де ж нам узяти тварин? (*Пропозиції дітей.*)

— Давайте ми з вами їх виготовимо.

— Ось у мене є такі частинки. Ви можете сказати хто це? А це хто? (*Ні.*)

— Потрібно з цих частинок скласти тварин.

(Діти складають із частин ціле.)

— А тепер цих тварин розмістимо на галявинці ось у цьому зоопарку.

(Вихователь виставляє макет галявинки, діти розкладають зображення тварин.)

— Давайте тепер пограємося нашими іграшками. Як ми будемо гратися?

Заняття 29

Тема. НА ЯРМАРКУ

Програмовий зміст: вчити дітей описувати овочі за зразком вихователя, будуючи розповіді з 3–4 речень; узгоджувати слова-назви ознак — із назвами предметів; відповідати на запитання *який?*; удосконалювати вміння слухати вихователя, відгадувати загадки; розвивати пам'ять, уяву, зв'язне мовлення, мислення; виховувати емоційність, уміння слухати інших.

Словник: активізувати вживання іменників-назв овочів, прикметників.

Матеріал: одяг для господині; овочі; кошик; тарілки з нарізаними овочами (сирими, вареними); чарівний мішечок.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Сьогодні я запрошую вас на ярмарок. (*Вихователь в одязі господині.*)

Гості дорогії!

Подивіться, ось базар.

Різний є для всіх товар.

Можна все отут знайти,

Так заходь і щось купи!

— Скажіть, малята, що продають на цьому ярмарку? (*Овочі, городину.*)

— А де росте городина?

— Які овочі ви тут бачите? Я бачу великі гарбузи, жовту кукурудзу, а ви?

(Діти називають овочі та їх ознаки.)

— Овоч дам тому із вас,

Хто описать його гаразд.

— Щоб придбати овочі на нашому ярмарку, потрібно їх описати.

(Вихователь описує овоч. Діти описують овочі за зразком вихователя.)

— Молодці, малята, багато овочів купили. Але чи пізнаєте ви їх за смаком?

Дидактична гра «Скуштуйте»

(Вихователь пропонує по черзі скуштувати нарізані шматочками овочі.)

— Якою є на смак морква? (*Солодка, сира.*)

— Яким є на смак помідор? (*Кислий, солодкий, сирий.*)

— Якою є на смак картопля? (*Варена, смажена.*)

Виконується пісня «Урожайна» (сл. та муз. В. Волковської).

— А який же ярмарок без загадок! Ось у мене є чарівний кошик. У ньому овочі, які я купила на ярмарку. Відгадайте, що я купила?

Сідайте зручненько і відгадуйте гарненько.

У темній я живу коморі,
А коса моя надворі.
Гарбузова я сестра
Мене звати... (*морква*).

Поки зелені, всі їх шанують.
Сирими їдять і консервують.
А як пожовкнуть, смак свій втрачають
І тому люди їх не вживають. (*Огірки*.)

Ціле літо одягалась,
Навіть спеки не злякалась.
А хто стане роздягати,
Буде сльози проливати. (*Цибуля*.)

Сидить баба, одягнулась,
В сто сорочок загорнулась.
Ціле літо достигає
До нас у борщик поспішає. (*Кануста*.)

Спершу зацвіли на вітах
Невелички жовті квіти.
Коли квіти облетіли —
М'ячики зазеленіли.
Довго м'ячики зростали,
Аж поки червоні стали. (*Помідори*.)

Підсумок

— Молодці, дітки, гарно відповідали. Чи сподобалося вам у нас на ярмарку? Що сподобалося найбільше? За те, що ви були розумними, кмітливими, я пригощу вас гостинцями.

(Господиня роздає гостинці: булочки, цукерки тощо.)

Заняття 30

Тема. У КВІТНИКУ

Програмовий зміст: розширювати уявлення дітей про рослини, які цвітуть у квітнику; навчати визначати основні частини будови рослини — стебло, листя, квітка; складати квітку з частин; закріплювати навички вживання іменників із прийменниками; формувати уміння описувати квітку за допомогою запитань вихователя, розповідати невеликі вірші; розвивати зв'язне мовлення, увагу, логічне мислення; виховувати любов до природи, охайність.

Словник: збагачувати словник дітей словами: *айстри, жоржини, чорнобривці, різнокольорові*.

Матеріал: кошик; метелик-іграшка; картинки із зображенням квітів, розрізані на частини; квіти з паперу; шапочки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Діти з вихователем підходять до квітника.)

— Подивіться, тут якийсь кошик.

Давайте подивимося, що там. Що це? (*Метелик.*)

— Який він?

— Який у нього настрої? Чому метелик може сумувати?

Мабуть, злий вітруган налетів на квітник і зламав усі квіти. Давайте допоможемо метеликові та складемо квіти.

Дидактична гра «Склади квітку»

— Розкажіть, що є у квіточки?

(Діти називають будову квітки.)

— Подивіться, який у нас гарний квітник. Які квіти ви тут бачите?

(Діти називають квіти: *айстри, жоржини, чорнобривці.*)

— А якого кольору квіти у квітнику?

— Можна сказати, що вони різнокольорові.

Метелик хоче дізнатися, чи знаєте ви віршики про ці квіти? (*Діти декламують вірші.*)

АЙСТРИ

Айстри —
Зірочки барвисті.
Наче осені
Намисто.

ЧОРНОБРИВЦІ

Чорнобривців
Карий цвіт
Зачаровує весь світ.

ЖОРЖИНИ

Всміхаються до сонечка
Яскраві жоржини,
Червоні, жовті, білі
В них квіточки-голівки.

— Метеликові дуже сподобалося. Подивіться, як він крильцями замавав і пропонує пограти у гру.

Дидактична гра «Де заховався метелик?»

(Метелик біля жоржини, за айстрою, під чорнобривцями тощо.)

Гра-хоровод

Пішли діти в квітничок квіточки збирати.
 Жовті, сині, білі — на вінок зривати.
 Квіточки зривали, віночки звивали
 Віночки звивали — на голівку клали.
 Як сплели віночки, завели таночки.

— А тепер метелик хоче перетворити вас на квіточки. Він торкнеться до вас крильцями, і ви станете квіточками. І розкажете нам, які ви квітки.

(Діти одягають шапочки (за вибором).)

Запитання для опису

— Як ти називаєшся?

— Що у тебе є? Ти велика чи маленька квітка?

— Які в тебе листочки? Якого ти кольору?

— Що ти любиш?

(Вихователь розкидає змішані паперові квіти жоржин, айстр, чорнобривців.)

— Ой, злий чарівник розкидав усі квіти, а нам потрібно зібрати для метелика три букети із жоржин, айстр і чорнобривців.

(Діти збирають квіти, складають букети.)

— Які квіти в цьому букеті? А в цьому?

— Давайте подаруємо ці квіти метеликові.

— Метелик махає нам крильцями, прощається з нами. Що ми скажемо метеликові? (*«До побачення!»*)

Підсумок

— Чи сподобалося вам у квітнику?

Заняття 31**Тема. ДОПОМОЖЕМО БАБУСІ**

Програмовий зміст: формувати уміння дітей імітувати пісню півника з різною силою голосу; навчати правильно будувати речення зі сполучником, узгоджувати слова-назви ознак із назвами предметів, утворювати слова із суфіксом *-ик-*; удосконалювати навички культури мовлення; формувати навички діалогічного мовлення; розвивати мовне дихання, уміння слухати інших, логічне мислення, увагу; виховувати бажання допомагати дорослим.

Словник: збагачувати словниковий запас дітей словами: *село, город, овочі*; активізувати вживання назв овочів і страв.

Матеріал: півник-іграшка, лист, картинки із зображенням села і міста, овочі, кошик, картинки із зображенням страв, гостинці.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Послухайте, хто це співає?

Шия жовта, хвіст зелений,
Борода, як маків цвіт.
Півник є такий у мене,
Він малютам шле привіт.
Ходить півник по садку
І співа: «Ку-ку-рі-ку!»

— Так хто співає? Яку пісеньку він співає?

— Якщо півник далеко, як він співає? А якщо поряд?

(Діти наслідують спів півня.)

— А ось і півник. Що це він тримає? Це лист від бабусі. Вона запрошує нас у гості, у село. Де розташоване село? Як же нам туди дістатися?

(Діти вирішують їхати автобусом.)

А ось і бабуся нас зустрічає. (*Інший вихователь — у вбранні бабусі.*)

Б а б у с я. Добрий день, дітки!

Д і т и. Добрий день, бабусю.

Б а б у с я. Я на вас чекала. Проходьте, будьте ласкаві! Сідайте на лаву.

В и х о в а т е л ь. Діти скажіть, чим різняться місто і село?

(Діти розглядають картинки із зображеннями міста і села, порівнюють їх за питаннями вихователя.)

— Які будинки в місті? Чи схожі вони на будинки, які є у селі? Чим різняться? Що є біля будинку у місті? (*Майданчик.*) Що є біля будинку в селі? (*Город, садок.*) А кого ви бачите на подвір'ї? (*Тварин.*)

Б а б у с я. Я хотіла на обід пригостити вас борщем, але не встигла зібрати овочі. Чи не допоможете мені?

В и х о в а т е л ь. Допоможемо, діти? А де ж ми будемо збирати овочі? (*На городі.*)

Гра «На городі»

По городу походжаєм,
Овочі ми розглядаєм.

(Діти ходять по килимку і розглядають овочі.)

Овочі ми розглядаєм
І найкращі вибираєм.

(Нахиляються і збирають овочі.)

В и х о в а т е л ь

Діти, овочі позбирайте,
Міцно їх в руках тримайте.
На свої місця ідіть,
Обережно в кошик їх кладіть.

(Діти кладуть у кошик овочі.)

Вихователь. Які ви овочі зібрали? Назвіть їх. (*Моркву, капусту, буряк, помідор, картоплю.*)

(Діти викладають овочі і називають їх.)

Вихователь. Я зірвала жовтогарячу моркву, а ви? (*Великий буряк, червоний помідор, зелену капусту та ін.*)

Бабуся. Молодці, малята! Ви мені дуже допомогли.

Я в окріп буряк поклала,
А вода плюскоче: «Мало!»
Додала туди квасолу,
Цибулину і морквину,
І картопельки ще трошки.
Ох і гарний вийшов борщик!

Вихователь. То що зварила бабуся? З чого вона варила борщик?

Бабуся. А ще я приготую вам багато страв, а ви їх скуштуєте. Ось погляньте, що я буду готувати.

(Розглядаються малюнки, які допомагають дітям назвати страви. Вихователь навчає утворювати слова: *борщ — борщик, сухар — сухарик, хліб — хлібчик, салат — салатик* тощо.)

Бабуся. Молодці, дітки! Я зварю вам на обід борщику і пригощу вас.

Підсумок

— Діти, а нам час повертатися до дитсадочка.

— Що слід сказати бабусі? (*Діти дякують і пригощаються.*)

— Що ми сьогодні робили? Що вам сподобалося?

Заняття 32

Тема. СКЛАДАННЯ КАЗКИ

Програмовий зміст: формувати уміння дітей складати казку (за допомогою вихователя); удосконалювати навички будувати речення, розповідати невеликі вірші; формувати уміння утворювати слова-назви предметів із суфіксами пестливості, вживати слова у формі множини; закріплювати навички правильно тримати пензлик, малювати округлі форми; розвивати уміння відповідати на запитання, самим запитувати інших; розвивати зв'язне мовлення, увагу; виховувати любов до тварин, бажання допомагати іншим.

Словник: збагачувати лексичний запас дітей іменниками: *городина, насіння, бур'ян*; дієсловами: *посіяв, поливав, полов.*

Матеріал: муляжі дерев, кущів, ялинок, листя, будиночок, зайчик-іграшка, овочі, магнітофонний запис звуків лісу, папір у формі банки, пензлі, червона фарба, серветки, вода.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(У груповій кімнаті стоять дерева, ялинки, калина, лежить листя, стоїть будиночок.)

Вихователь. Діти, куди ми з вами потрапили? (*До лісу.*)

— А яка пора року в лісі? (*Осінь.*)

— Як ви здогадалися? (*Обґрунтування дітей.*)

— Заплющіть очі і послухайте, що ви чуєте в лісі? (*Звучить запис голосів птахів, шелест листя, тріснула гілочка та ін.*)

(Діти розплющують очі та розповідають, що вони почули.)

— Подивіться, що це за хатка стоїть?

— Хто ж тут живе? Давайте запитємо: «Хто в хатиночці живе?»

(Діти запитують.)

— Хто це? (*Зайчик.*)

— Як можна ласкаво назвати зайчика? (*Зайченя, зайченятко, зайчисько.*)

— Давайте розкажемо зайчикові віршики про нього.

1 - а д и т и н а

Ой, маленьке зайченятко,
Де твоя домівка-хатка?
— В мене хатка за горбочком
Під ялинкою й дубочком.

2 - а д и т и н а

Ми ходили по гриби,
Зайчика злякались.
Поховались за дуби,
Розгубили всі гриби,
Потім засміялись —
Зайчика злякались!

Вихователь. Зайчикові сподобалися ваші віршики. Подивіться, що це у нього за хаткою? (*Город.*)

— А що росте на городі? (*Овочі.*)

— Які овочі виростив зайчик? (*Помідори, огірки, буряки.*)

— Розкажіть, як він їх вирощував.

— Що робив спочатку? (*Посіяв насіння у землю.*)

— Щоб насіння проросло, що робив? (*Поливав насіння водою.*)

— Щоб город був чистий, бур'ян не заважав рослинам, що робив? (*Полов на городі бур'ян.*)

— Молодець, зайчик! Гарна в нього городина.

(Вихователь пояснює значення слова *городина* — це всі овочі, які ростуть на городі.)

— Похваліть і ви зайчика.

Д і т и. Молодець, зайчику, гарна в тебе городина. *(Діти промовляють фразу хором та поодиночі.)*

Давайте трішки пограємо разом із зайчиком.

Фізкультхвилинка

Зайчик сіренький
Полям тікав,
На город попав.
Сидить і жде,
Моркву гризе.
Сіре зайченятко,
Впізнай його спочатку.
Ось ти!

В и х о в а т е л ь. Тепер сідайте біля хатки і давайте розкажемо зайчикові казочку.

Складання розповіді

Умови виконання завдання: вихователь починає речення, а діти його закінчують або повністю відповідають на запитання вихователя.

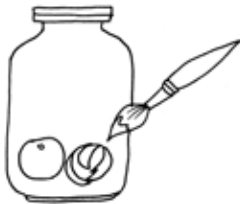
Жив у лісі, у своїй хатинці... *(зайчик)*. Якимось навесні взяв він насіння і що зробив? *(Посіяв на городі.)* Що потім зайчик робив? *(Поливав, полов, доглядав за городом)* А восени у нього виростили... *(овочі, городина)*.

В и х о в а т е л ь. Послухайте ще раз, яка казочка у нас вийшла.

«Жив у лісі, у своїй хатинці зайчик. Якимось навесні узяв він насіння і посіяв на городі овочі. Ціле літо зайчик працював: поливав рослини, полов город. А восени зібрав рясний урожай овочів. Діти, зайчик так багато овочів зібрав, що і не знає, як зберегти їх узимку. Давайте допоможемо йому посолити овочі, закрити їх в банки. Ось у мене є вже готові банки, а ви “поскладаете” овочі.»

(Вихователь показує відповідні дії.)

(Робота дітей. Діти малюють овочі в банках.)

Підсумок

В и х о в а т е л ь

Зайчик вам дуже вдячний!

— Де ми сьогодні були? Що робили? Як допомогли зайчикові? *(Відповіді дітей.)*

Заняття 33

Тема. СЮРПРИЗ ВІД ОСЕНІ

Програмовий зміст: закріплювати навички правильно складати речення, невеликі розповіді; відповідати на запитання вихователя; характеризувати предмети за їх істотними ознаками; розвивати зв'язне мовлення, увагу, спостережливість, пам'ять.

Словник: збагачувати словник дітей іменниками — назвами фруктів і овочів.

Матеріал: осінній листочок, доріжки (*зелена, жовта, червона*), сюжетні картинки із зображенням осінніх явищ, їжачок, кошики, фрукти, овочі.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(На підлозі лежить осінній листочок.)

В и х о в а т е л ь. Що це, діти? А що тут написано на ньому? Зараз прочитаємо:

«Добрий день, діти!

Я приготувала вам сюрприз.

Але, щоб знайти його, потрібно виконати мої завдання.

Осінь».

— Ви готові? А де ж вона сама?

(З'являється Осінь.)

О с і н ь. Добрий день, малята!

Ви мене впзнали? Я буду йти цією стежинкою, а ви за мною. Добре?

Д і т и. Добре!

О с і н ь. А якого кольору стежина? (*Зелена.*)

— Подивіться, під ялинкою лежать картинки. Слід розглянути картинку і розказати, які осінні явища на ній намальовані.

(Діти складають речення за сюжетними картинками.)

Д і т и. Із дерев опадає листячко.

Хмарка закрила сонечко тощо.

О с і н ь. Рушаймо далі.

— Якою стежкою ми йдемо тепер? (*Жовтою.*)

— Якого кольору листочки на ній лежать?

Д і т и (*разом*). Жовті.

О с і н ь. А ти як гадаєш? А ти? (*Індивідуальні відповіді.*)

— Хто це сидить і плаче? (*Їжачок.*)

— Що трапилось, Їжачок?

— А тепер ви запитайте. (*Хорові та індивідуальні запитання дітей.*)

О с і н ь. Їжачок ніс два кошики з овочами і фруктами, але вони впали і все змішалось. Давайте допоможемо Їжачкові розікласти по кошиках фрукти й овочі.

(Діти розкладають.)

О с і н ь. Що лежить у цьому кошику? (*Овочі.*)

— Давайте повторимо разом. (*Діти повторюють разом.*)

— А в цьому? (*Фрукти.*)

— Тепер разом.

О с і н ь. Які овочі зібрав Їжачок? А які фрукти?

(Діти називають овочі й фрукти та їх якості.)

Дидактична гра «Якого кольору?»

Вихователь називає овочі або фрукти, а діти називають їхній колір або смак.

Помідор — ... (*червоний*).

Яблуко — ... (*жовте*).

Груша — ... (*солодка*).

Огірок — ... (*зелений*).

О с і н ь. Нам час рушати далі. Їжачок вам дуже вдячний.

— Подивіться, яка красива галявинка! Давайте сядемо і перепочинемо.

(Діти сідають.)

А ось іще одне завдання.

В и х о в а т е л ь. Давайте спочатку пригадаємо, що ми знаємо про осінь.

— Як ми можемо сказати про неї? Яка вона? (*Золота*.)

— Які листочки зараз на деревах? (*Відповіді дітей*.)

— Чому їх стає мало? (*Листочки опадають*.)

— Що приносить осінь? (*Дощ, вітер*.)

— Чи подобається вам осінь? (*Міркування дітей*.)

— Що вам подобається восени?

— Послухайте мою розповідь.

Настала золота осінь. Осінь розфарбувала листочки в різні кольори. Осінь щедра, вона приносить нам дощик. А ще у осені є вітерець. Він обриває листочки з дерев. Вітерець грається листочками. Осінь дуже красива.

(Розповіді 2–3 дітей.)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Молодці, діти! Ви добре виконували завдання. А ось сюрприз.

(Діти знаходять кошик із фруктами. Дякують Осені і прощаються з нею.)

Заняття 34**Тема. ЗУСТРІЧ З ОСІННЮ**

Програмовий зміст: удосконалювати уміння дітей відповідати на запитання вихователя, складати невеликі описові розповіді; формувати навички вживання іменників у формі давального відмінка, удосконалювати навички діалогічного мовлення; вчити декламувати невеликі вірші; розвивати зв'язне мовлення, уяву, пам'ять; виховувати любов до природи.

Словник: активізувати вживання слів: *стовбур, гілки, листочки, осінь*; збагатити лексичний запас дітей іменниками: *шум, шелест, гомін, спів*; дієсловами: *виє, шумить*.

Матеріал: одяг для осені, магнітофонний запис звуків осені, картинки з осінніми пейзажами, осіннє дерево, картинки тварин, шишки, гриби, горіхи, мед, капуста, фрукти.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Послухайте віршик і скажіть, про яку пору року йде мова.

Як швидко літо проминуло!
Настала осіння пора.
Немов на крилах промайнуло
Кохане лігечко з двора...

— А яка пора року зараз? (*Осінь.*)

— Що можна почути восени в природі?

— Послухайте уважно і скажіть, що ви почули? (*Звучить магнітофонний запис: шум дощу, завивання вітру, гомін птахів, шелест листя.*)

— Чуєте, до нас хтось іде?

(Заходить вихователь у костюмі Осені.)

О с і н ь. Добрий день, діти!

Д і т и. Добрий день, Осінь!

О с і н ь. А чи знаєте ви, як змінюється природа восени?

(Діти називають прикмети осені: *пожовтіло листя, часто йдуть дощі, стало холодно, сонечко не гріє тощо.*)

О с і н ь. Тварини в лісі готуються до зими. Я приготувала їм гостинці.

(Осінь дістає з кошика шишки, гриби, горіхи тощо.)

Дидактична гра «Кому що?»

Грибочки — їжаків, білочці; капуста — зайчиків; мед — ведмедиків.

Діти можуть запропонувати свої варіанти відповідей.

О с і н ь. А зараз я хочу запросити вас на подвір'я. Зверніть увагу на це дерево. Чи подобається вам, як я його прикрасила?

— Як називається це дерево? (*Горобина.*)

— Що це у нього? (*Стовбур.*)

— Що ще є у дерева?

— Що на гілках? (*Листочки.*)

— Якого вони кольору? Як ви думаєте, який настрій у дерева? Чому? Розкажіть мені про горобину.

(Розповіді двох—трьох дітей.)

(Це дерево називається горобина. У нього є стовбур, гілочки. На гілочках — жовті листочки і маленькі ягоди. Ягідки червоного кольору. Я думаю, у горобини настрій веселий. Вона красива.)

В и х о в а т е л ь. Послухай, Осінь, які віршики діти про тебе знають.

(Діти читають вірші.)

1 - а д и т и н а

Жовта осінь тут ходила.
Жовте листячко згубила.
Листячко кленове,
Листячко шовкове.

2 - а д и т и н а

В парках і садочках
На доріжки й трави
Падають листочки
Буро-золотаві.

3 - я д и т и н а

В далекому лісі
Осінь килим ткала.
На листок кленовий
Вербовий поклала.

О с і н ь. Дякую вам, мої любі! Гарні віршики ви знаєте. А тепер давайте пограємо у гру.

Дидактична гра «Листочки»

(У дітей у руках листочки з дерев: *каштана, клена, горобини, берези.*)

О с і н ь. Подув вітер, розлетілись листочки і впали на землю. Принеси мені, вітре, кленові листочки.

(Діти з кленовими листочками підбігають до вихователя. Аналогічно гра повторюється з іншими листочками.)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Чи сподобалася вам сьогоднішня зустріч? Що вам сподобалося?

О с і н ь. Мені вже час іти. До побачення!

(Діти прощаються з Осінню.)

Заняття 35

Тема. В ОСІННЬОМУ ЛІСІ

Програмовий зміст: удосконалювати уміння дітей відповідати на запитання за змістом картини, складати короткі розповіді; закріплювати навички вживання іменників у формі родового відмінка; розвивати мовне дихання, мовний апарат звуконаслідуванням; розвивати правильний темп мовлення і увагу, спостережливість, охайність; виховувати любов до природи.

Словник: активізувати вживання слів: *червоні, жовті, зелені, золоті, пожовтіла, засохла, летять, падають, кружляють*.

Матеріал: листочки різного кольору, муляжі дерев, кущів, картина із зображенням осіннього лісу, предметні картинки, картини для розфарбування, фарби, пензлі, серветки, вода.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Група прикрашена листочками, муляжами осінніх дерев, кущів.)

— Діти, подивіться навкруги. Як ви думаєте, хто це побував у нашій групі і так її прикрасив?

Осінь в гості завітала,
Нам листки подарувала.

— Це незвичайні листочки, вони люблять танцювати, кружляти, коли віє вітерець. Давайте й ми утворимо вітерець.

Вправа на піддування

— Погляньте, що це за стежка? Вона незвичайна. Чим прикрасила її осінь? (*Листочками.*)

— А якого кольору тут листочки? (*Червоні, жовті, зелені.*)

— Як ще можна сказати? (*Золоті, різнокольорові.*)

— Давайте подивимося, куди веде ця стежина.

Між дерев у лісі йдем,
Йдем по листю золотому,
Мов по килиму м'якому,
Що настелено для нас.

(Діти підходять до картини із зображенням осіннього пейзажу.)

— Подивіться, яку картину намалювала осінь.

— Що намальовано на картині? (*Ліс, дерева.*)

— Якого кольору листочки на деревах?

— Яким став ліс? (*Красивим, золотим.*)

— Що сталося з травою? (*Пожовкла, засохла.*)

— Що роблять листочки? (*Падають, летять, кружляють.*)

— Що ще ви помітили на картині?

(Розповідь вихователя за картиною.)

— Ой, а що це крапає?

Ось і крапельки-краплинки
Пострибали по стежинках.
Хмароньки збираються,
Дощик починається.

— Як капає маленький дощик?

— А восени буває і сильний дощ. Як він капає?

(Хорові та індивідуальні наслідування.)

— Давайте пограємося з дощиком.

Рухлива гра «Сонечко і дощик»

З'являється Осінь. Розкидає листя з кошика.

— А що це падає? (*Листя.*)

— Якого воно кольору? (*Показує один листочок.*)

— Якого кольору? Так, це червоний.

(Так само з листям зеленого, жовтого кольору.)

— А тепер зберемо ці листочки: в перший букет — червоне листя, у другий — зелене, у третій — жовте.

— Якого кольору твій букет? А твій?

Підсумок

— А зараз ми поставимо ці букети у вази і будуть вони на столах, щоб у всіх нас створювався гарний настрій.

Заняття 36

Тема. ПРОГУЛЯНКА НА ЗИМОВУ ГАЛЯВИНУ

Програмовий зміст: вчити дітей розуміти зображене на картині, відповідати на запитання вихователя за її змістом; активізувати вживання епітетів; проводити підготовчу роботу до аплікації: розкласти готові форми, створювати прості композиції; розвивати мовлення, спостережливість, уяву; формувати навички естетичного сприймання картин зимової природи; виховувати любов до природи; формувати вміння виявляти позитивні емоції.

Словник: збагачувати словник дітей іменниками: *сніг, сніжинки, сніжки, сніговик, санчата, лижі, ковзани*; дієсловами: *летять, кружляють, падають, сідають, ліплять, катаються*.

Матеріал: шапочки сніжинок, макети дерев, сніжинки, біла тканина для створення снігу, сніговик (або картинка), сюжетні картинки на тему «Зимові розваги», магнітофон, папір, готові площинні форми для сніговика.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Закружляли тут сніжинки,
Як метелики прудкі.
Прилетіли до ялинки
Й почепились на гілкі.

Голі кущики прикрили,
Притрусили поріжок,
І доріжку побілили —
Зовсім інший став лісок.

— Яка зараз пора року? (*Зима.*) Що лежить на землі? (*Сніг.*) А ще де лежить сніг? (*Відповіді дітей.*)

Давайте і ми перетворимось на сніжинки. Для цього потрібно плеснути в долоні.

— Ось ми і стали сніжинками. А що вони вміють робити? (*Літати, кружляти, падати, сідати, танцювати.*)

— Давайте і ми покружляємо, як сніжинки.

(Діти танцюють під музику. Музика стихає, діти зупиняються.)

— Тепер плеснемо в долоні і перетворимося на діток.

Подивіться, на яку чарівну галявинку ми потрапили. Що ви тут помітили?

(Діти називають явища, які відбуваються в природі взимку.)

— А що ще лежить під деревами? (*Сніжки.*)

— Скажіть, які вони? (*Холодні, круглі, білі, маленькі.*)

— Давайте з вами пограємо в сніжки.

(Діти грають у сніжки.)

— Але ми на галявині не одні! Подивіться, хто це? (*Діти.*)

— Давайте розглянемо, що вони роблять.

(Вихователь ставить сюжетні картинки із зображенням зимових розваг. Діти відповідають на запитання вихователя.)

Запитання до дітей

— Чому діти тепло одягнені?

— Як вони розважаються? На чому катаються?

— Їм сумно чи весело? Як ви дізналися?

— А що роблять ці дітки? (*Ліплять сніговика.*)

— Як вони його ліплять? (*Діти розповідають послідовність.*)

— Що у нього замість носа? Що на голові?

— Із чого зроблені очі?

— Давайте і ми з вами зробимо сніговика. Подивіться, як це буду робити я.

(Вихователь показує відповідні рухи і пояснює їх значення.)

Робота дітей.

— Давайте залишимо сніговиків на галявині, бо в групі вони розтануть. А нам час повертатися в дитсадок.

— Заплющіть очі і послухайте музику.

(Звучить музика.)

Підсумок

— Ось ми і повернулись. Чи сподобалась вам прогулянка? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 37

Тема. РОБОТА ЗА КАРТИНОЮ «ТЕТЯНКА НЕ БОЇТЬСЯ МОРОЗУ»

Програмовий зміст: вчити дітей уважно розглядати картину, відповідати на запитання вихователя за її змістом, повторюючи нескладні вислови, окремі слова, плавно і вільно видихати повітря під час гри зі сніжинками; учить дітей малювати пензликами, наносячи мазки по всьому аркушу паперу; розвивати зв'язне мовлення, спостережливість, уважність, логічне мислення; виховувати охайність, любов до природи.

Словник: *сніжинка, сніг, мороз, шапка, пальто, штанці, рукавички, валянки, шарф.*

Матеріал: велика сніжинка, картина «Тетянка не боїться морозу», маленькі сніжинки для піддування, пензлики, тонований папір із намальованими деревами і фоном, вода, серветки, біла фарба.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Сніг пухнастий,
Наче вата,
Аж по ньому жаль ступати,—
Білий, чистий сніг.

— Подивіться, що до нас залетіло? (*Сніжинка.*) Сніжинка запрошує нас на прогулянку.

Але ж надворі холодно. Чи можна нам іти гуляти? Що слід зробити? (*Одягнутися.*)

— Що потрібно одягнути? Що спочатку будемо одягати? (*Штанці, шапку, пальто, валянки, рукавички.*)

— А подивіться на Тетянку. Наша Тетянка не боїться морозу.

(Вихователь демонструє картину.)

Запитання до дітей

— Чому вона не боїться морозу?

— Що одягла Тетянка?

— Що у неї на голові? Якого кольору шапочка?

- А на ніжках — що?
 - Якого кольору пальто? А шарф?
 - Чому у неї не мерзнуть ручки?
 - Якого кольору рукавички?
 - Давайте і ми одягнемося.
- (Імітація одягання. Діти «одягаються» у визначеній послідовності.)
- Що ти одягаєш, Сашко, що ти, Марійко?
 - Ось ми і на вулиці.
 - Що це за біла ковдра лежить на землі? (*Сніг, сніжинки.*)
 - Давайте пограємося зі сніжинками.

Вправа на піддування

Умови виконання вправи

Діти беруть паперові сніжинки і дмухають на них. Вихователь звертає увагу дітей на те, що слід повітря вдихати носом, а видихати ротом.

- Якого кольору сніг та сніжинки?
- Як вони падають? Куди падають сніжинки? Де лежить сніг?
- А надворі холодно чи тепло?

Давайте з вами повернемося у групу і намалюємо, як падає сніг.

(Вихователь демонструє, як можна намалювати сніг методом дотикання.)

Робота дітей.

Давайте прикрасимо нашими картинками групу. Якого кольору наш сніжок? Чи схожий він на той сніг, що надворі.

Підсумок

- Як треба одягатися, щоб не боятися морозу? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 38**Тема. В ГОСТЯХ У ЗАЙЧИКА**

Програмовий зміст: продовжувати вчити дітей складати розповіді, закінчуючи фрази (з допомогою вихователя); виробляти навички орієнтуватися у просторі; формувати уміння правильно вживати прийменники з іменниками; розвивати зв'язне мовлення, увагу; виховувати любов до природи.

Словник: *м'якенький, біленький, пухнастий, гладенький, вухатий.*

Матеріал: макети дерев, кущів, ялинка, іграшка-зайчик, картина із зображенням лісу і тварин у лісі.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Сніжинки, сніжинки, сніжинки
Розсипала всюди зима.
І жодної в літо стежинки
Від нашої хати нема.

— Яка в нас зараз пора року? Давайте з вами погуляємо лісом.

— Подивіться, що ви тут бачите?

— А чий це сліди на сніжку? (*Зайчика.*)

— Так, зайчика. А де ж сам зайчик? Пошукаємо його?

До лісочка ми прийшли
І там зайчика знайшли.
Гей, вухатий, йди до нас —
З малюками грати час.

(Діти шукають зайчика.)

— Де сидить зайчик? (*Під ялинкою.*)

Пострибаємо із зайчиком.
Нумо, веселіш, малятка!
В нього ніжки отакі:
І міцненькі, і прудкі —
Раз, два, три...

(Діти стрибають із зайчиком.)

— Подивіться і скажіть, який зайчик.

Дидактична гра «Який?»

Мета: формувати уміння добирати епітети.

Діти добирають епітети: *маленький, білий, куцохвостий і пухнастий, гладенький, вухатий тощо.*

— Зайчик питає, яке свято ви святкували.

— А як ви святкували Новий рік? Давайте розкажемо зайчикові.

(Діти складають розповідь, закінчуючи розпочаті учителем речення.)

Настало свято... (*Нового року*).

Ми одягли красиві... (*костюми*).

Катруся була... (*лисичкою*), Мишко був (*зайчиком*), Софійка була... (*сніжинкою*).

На святі ми співали... (*пісні*), розповідали... (*вірші*), танцювали, грали.

До нас приходили... (*Дід Мороз і Снігуронька*).

Вони подарували нам... (*подарунки*).

(2–3 дитини розповідають зайчикові.)

— Зайчикові дуже сподобалася розповідь.

Дітки, зайчикові одному сумно в лісі, він теж хоче з кимось погратись, потанцювати.

Давайте знайдемо його друзів, де вони заховалися?

(Діти знаходять на картині зображення тварин, описують побачене, використовуючи прийменники: *в, на, під, за*.)

Підсумок

— Подивіться, як зрадів зайчик і звірятка! Який у них настрій? Що найбільше сподобалося зайчикові? Як ви вважаєте, чи добре ми зробили? (*Відповіді дітей*.)

Настав час повертатися назад.

(Діти прощаються із зайчиком.)

Заняття 39**Тема. ГОТУЄМОСЯ ДО СВЯТА**

Програмовий зміст: закріплювати навички дітей відповідати на запитання вихователя правильно складати речення, формувати уміння складати невеликі розповіді з власного досвіду, утворювати дієслова минулого часу, добирати епітети; закріплювати уміння дітей розповідати невеликі за обсягом вірші; вдосконалювати навички діалогічного мовлення; розвивати мислення, мовлення, увагу; викликати у дітей святковий настрій.

Словник: збагачувати словник дітей прикметниками: *великий, добрий, холодний, бородатий, красива, гарна, молода*; активізувати вживання словосполучення *снігова баба*.

Матеріал: костюм для Снігової баби, прикрашена ялинка, сніжка (кулька білого кольору, що відкривається).

ХІД ЗАНЯТТЯ

До групи закотилася сніжка.

Вихователь. Що це, діти? (*Сніжка.*)

— А що роблять сніжками? (*Грають, кидаються.*)

— Але ця сніжка незвичайна, у ній щось є. (*Кулька розкривається, в ній загадка:*

Ніс у неї із морквини,

Чорні очі — дві вуглини.

Їй морози не страшні,

А страшні їй теплі дні. (*Снігова баба.*)

— Так, у нас буде гість. Хто до нас прийде? (*Снігова баба.*)

— Діти, чому їй страшні теплі дні? (*Бо розтане.*)

— Чуєте, хтось іде? Хто це?

Снігова баба. Добрий день, діти!

Діти. Добрий день!

Снігова баба. Я поспішала до вас із лісу. Там усі звірята говорять, що буде якесь свято,

а яке — ніхто не знає. Мене послали до вас, щоб я дізналася про це свято.

Вихователь. Діти, до якого свята ми з вами готуємося? (*До Нового року.*)

Снігова баба. Як ви готувались учора? Що робили?

Діти. Ми вчили вірші. Ми вчили пісні, танці. Ми робили прикраси для ялинки. Ми прикрашали ялинку.

Снігова баба. Діти, розкажіть, як ви прикрашали ялинку.

Діти складають розповіді з 2–3 речень.

Снігова Баба. А у вас будуть гості на святі?

Діти. Так, Дід Мороз і Снігуронька.

Снігова баба. Скажіть, які вони?

Діти. Дід Мороз — веселий, великий, добрий, холодний, бородатий.

Снігуронька — красива, гарна, молода, маленька.

Снігова баба. А що вони принесуть?

Діти. Подарунки.

Снігова баба. А ви приготували віршики? Розкажіть.

(Діти за бажанням декламують вірші.)

Снігова баба. Дякую вам, дітки, за допомогу. Час повертатися до лісу.

(Діти прощаються зі Сніговою бабою.)

Підсумок

Вихователь. Про що ми розповідали Снігівій бабі? *(Відповіді дітей.)*

Заняття 40

Тема. ЧАРІВНА СКРИНЬКА

Програмовий зміст: удосконалювати навички відповідати на запитання за картиною, складати невеликі розповіді; формувати вміння вживати дієслова із займенниками, добирати антоніми; розвивати зв'язне мовлення, увагу, логічне мислення; виховувати любов до зими, природи, бажання розважатися взимку.

Словник: збагачувати словник дітей іменниками: *санчата, лижі, ковзани*; дієсловами: *катається, їде, ліпить*.

Матеріал: скринька; лист; загадки; предметні картинки (*санки, ковзани, лижі, снігова баба*); сюжетні картинки для гри «Що роблять»; іграшковий телевізор; картина «Зимові розваги»; сніжинки з питаннями; льодяники-цукерки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Посеред групи — казковий зимовий будиночок.)

— Вам подобається будиночок?

— А давайте заглянемо всередину. Що там чи хто там? Тут є якийсь лист.

«Добрий день, любі малята!

Пише вам тітонька Зима. Настав час зимових розваг. Але чи знаєте ви, як можна розважитися взимку? Щоб перевірити вас, я надіслала чарівну скриньку. Вона відкриється, коли ви розгадаєте загадки».

1. Сипле сніг без упину,
Вже засипав долину.
На горбочках, хлоп'ята,
Вже шукайте... *(санчата)*.
2. Сніги упали свіжі,
Прослався білий шлях —
Візьму я бистрі... *(лижі)*
Полину, наче птах.

3. Без дошок, без сокири
Через річку міст зробили.
На мосту зібрались діти
І не знають, що робити?
Почали думати вони,
Де їм взяти... (*ковзани*).

4. Що за гамір? Що за гра?
Ліпить бабу дівтора!
Біла в баби голова —
Та ця ж баба... (*снігова*).

— Молодці, малята, правильно відгадали. Ось і скринька відкрилася. Давайте ще раз скажемо, що це?

(Вихователь показує картинки, а діти називають: *санчата, лижі, ковзани, снігова баба* (хором та поодиночі).)

— Зима надіслала ще якісь картинки. Вона пропонує пограти у гру «Що роблять?»

(*Я — катаюся, він — катається, вони — катаються тощо.*)

— Тут ще щось є. Це відеозапис. Давайте подивимося по нашому телевізору.

(В іграшковий телевізор ставиться картина «Зимові розваги».)

— Яка пора року зображена?

— Яка погода взимку?

— Що лежить навколо? (*Сніг.*)

— Який він?

— Як одягнені діти взимку?

— Що вони роблять?

— Розкажіть, як розважаються діти?

(Розповіді 2–3 дітей.)

— Тепер послухайте мою розповідь.

Розповідь вихователя.

Настала зима. Випав білий пухнастий сніг. Він вкрив дерева, кущі, будинки, всю землю. Діти катались на санчатах, лижах, ковзанах. Ліпили снігову бабу. Дітям було дуже весело.

— Зима прислала нам ще одне завдання на чарівних сніжинках. Потрібно відповісти на запитання: «Влітку тепло, а взимку... (*холодно*)? Сніг сухий, а вода... (*мокра*)? Дерево високе, а кущ... (*низький*)?»

Підсумок

— Молодці, діти, виконали всі завдання.

Що вам найбільше сподобалося робити?

— Зима надіслала вам за це гостинці і солодкі льодяники.

(Діти пригощаються цукерками.)

Заняття 41

Тема. У ЗИМОВОМУ ЛІСІ

Програмовий зміст: формувати навички виділяти у словах звук [с] на початку і в кінці слів, переказувати відому казку за допомогою запитань вихователя та за допомогою картинок, добирати епітети до слова *сніг*; удосконалювати уміння помічати і називати зміни в природі, які відбуваються взимку; навчати створювати будівлі, звертати увагу на стійкість конструкції; розвивати мовлення, мовне дихання, фонематичний слух, увагу, спостережливість; виховувати любов до природи, дбайливе ставлення до тварин.

Матеріал: макети дерев; біла тканина; сніжинки; сніг; сніжки з вати, іграшки: сніговик, синичка, сова; сліди на картинках; рукавичка; ілюстрації до казки «Рукавичка»; іграшки звірят до казки; цеглинки-кубики.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(У груповій кімнаті — інтер'єр зимового лісу.)

Новину сьогодні зранку
День вчорашній нам приніс:
Білі стріхи, білі призьби,
Біле поле, білий ліс.

— Що стало білим?

— Послухайте, як я скажу: «ліс-с-с». Який останній звук ви почули?

— А чому все навколо стало білим? (*Винав сніг.*)

— Яким є перший звук у слові *сніг*?

— Давайте разом скажемо: *с-с-сніг*.

— Розгляньте сніг, торкніться його і розкажіть який він. (*Сніг пухнастий, сніг холодний...*)

— Ось ми з вами опинилися в лісі. А чи знаєте ви, чого взимку не вистачає?

Дидактична гра «Чого взимку не стало?»

— Ой, діти, подивіться, тут щось ворухиться і сліди якісь. Як ви думаете, чий це сліди?

— А це що? (*Рукавичка.*) Хто ж її загубив?

— Як ви думаете, хто сидить у рукавичці? Хто першим прийшов жити до рукавички? Що було потім?

(Діти за допомогою картинок переказують казку.)

— Діти, наші тварини взимку залишилися без житла. Як же їм допомогти? (*Побудувати будиночок.*)

— А з чого ми його побудуємо? (*Із цеглинок-кубиків.*)

— Давайте кожному із звіряток збудуємо будиночок.

(Діти будують і обігрують.)

— Кому ти будиночок побудував? Чому саме йому?

(Діти прощаються із звірятами і повертаються з лісу до дитячого садочка.)

Заняття 42

Тема. ЗУСТРІЧ ІЗ ВЕСНОЮ

Програмовий зміст: удосконалювати уміння дітей розглядати картину, відповідати на запитання за її змістом, складати невеликі розповіді; формувати навички імітування звуків навколишнього середовища; вчити говорити у різному темпі (*швидко, повільно*); формувати навички вживання слова *бути* на означення дії у майбутньому часі; вчити виразно декламувати невеликі за обсягом вірші; розвивати мовне дихання, зв'язне мовлення, пам'ять, увагу.

Словник: збагатити словник дітей іменниками: *весна, трава*; дієсловами: *розтанув, зазеленіли, закрапав*.

Матеріал: картина «Надійшла весна», штучні квіти, хмарка (площинне зображення).

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Чому це так яскраво світить сонечко, стало тепло, весело заспівали пташки? (*Бо настала весна.*)

(Заходить Весна — вихователь.)

В е с н а. Добрий день, діти!

Д і т и. Добрий день, Весно!

Ішла весна-красна
У синій хустинці.
Несла весна-красна
У скриньці гостинці.
Ягням — травицю,
Гусятам — водицю,
Каченятам — ряску,
А малятам — ласку.

— Що ж принесла весна? (*Відповіді дітей.*)

В е с н а. А ще принесла я вам картину. Погляньте уважно і скажіть, що відбувається в природі навесні?

Запитання для складання розповіді

— Яка пора року зображена на картині?

— Куди подівся сніг?

— Якою стала земля?

— Що відбулося з деревами?

— Що з'явилося на землі?

(Діти складають розповіді.)

В е с н а. Подивіться, що це на галявині? (*Квіти.*)

— Що з ними трапилось? (*Опустили голівки.*)

— Який настрій у квіточок?

— Що слід зробити? (*Полити, покликати дощик.*)

(Діти розповідають віршик.)

Дощику дрібненький,
Дощику тепленький.
Просять тебе діти:
Поливай нам квіти,
Щоб було в садочку
Гарно, як в віночку.

В е с н а. Прилетіла хмарка і закрапав дощик.

— Як він почав капати?

— А потім став сильніший. Як закрапав?

— А потім зовсім сильний. (*Діти імітують.*)

— А коли пройде дощик, що буде?

Дидактична гра «Що будете робити?»

(Будемо гуляти, будемо бігати, будуть цвісти дерева, буде зеленіти трава.)

В е с н а. Ось і пройшов дощик. Які стали квіти? Який став у них настрій?

А у вас який настрій? То давайте розкажемо весні вірші про неї.

1 - а д и т и н а

Задзвеніли на галявині
Перші квіточки біляві:
«Дінь-дон! Дінь-дон!
Проминув зимовий сон».

2 - а д и т и н а

Лугом поміж квітами я іду,
Пісеньку-весняночку я веду.
Склала я цю пісеньку голосну
Про гаряче сонечко, про весну.

3 - я д и т и н а

Надійшла весна прекрасна,
Многоцвітна, тепла, ясна,
Наче дівчинка в вінку.

В е с н а. Дякую вам, діти! Мені сподобалось у вас. Але час іти далі. До побачення!

(Діти прощаються з Весною.)

Заняття 43

Тема. НА ДОПОМОГУ ВЕСНІ

Програмовий зміст: удосконалювати уміння добирати епітети, правильно вживати іменники на позначення квітів, іменники у формі родового відмінка; формувати уміння складати невеликі описові розповіді, розповідати невеликі вірші, слухати звуки навколишнього середовища (спів пташок) та імітувати їх; продовжувати навчати помічати явища, які відбуваються в при-

роді навесні і називати їх; розвивати зв'язне мовлення, спостережливість, увагу; виховувати любов до природи, бажання робити добро.

Словник: збагачувати словник дітей назвами квітів: *пролісок, дзвіночок, кульбаба, підсніжник*; активізувати вживання прикметників: *тепле, лагідне, яскраве, весняне, блискуче, ніжне, ласкаве, м'яка, зелена, маленька*.

Матеріал: пташки та сонечко (*площинне зображення*), лист шапочки квітів, магнітофонний запис співу птахів, макети дерев, тканина для імітації трави.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, хтось стукає до нас у віконечко. Хто це? (*Пташка.*)

— А як вона називається? (*Голуб.*)

— Подивіться, що це у нього? (*Лист.*)

— Давайте прочитаємо.

«Добрий день, діти!

Мене вкрала зла чарівниця і зачинила у замку. А природу зачарувала, щоб усе спало і не прокидалося. Допоможіть мені. Її чари розвіються, якщо ви правильно виконаєте завдання.

Весна».

— Якщо все в природі спатиме, що буде?

— Допоможемо весні, діти? Щось темно стало. Що трапилось?

— Чого немає на небі? (*Сонця.*)

— Воно, мабуть, теж спить. Розбудіть його. Розкажіть віршик.

Д і т и

Сонце, сонечко, дружок!

Подивись: сумний лісок.

То, щоб стало веселіше,

Грій частіше і тепліше.

В и х о в а т е л ь. А ось і сонечко. (*Виставляється площинне сонечко.*)

— Діти, давайте скажемо, яке воно? (*Тепле, лагідне, яскраве.*)

— Прокинулося сонечко, пригріло землю і що з'явилося? (*Трава.*)

— Скажіть, яка вона зараз? (*Зелена, м'яка, маленька.*)

— Давайте розбудимо квіточки.

Д і т и

Квіти, квіти, прокидайтесь,

З ясным сонцем привітайтеся.

(Діти в шапочках квітів розповідають вірші, а інші називають, яка квітка.)

І - а д и т и н а

Я — пролісок синенький

І перший навесні.

Сказати вам раденький:

«Кінець, кінець зимі!»

2 - а д и т и н а

Розквітають у траві
Сонечка маленькі —
Це кульбабки золоті,
Зірочки кругленькі.

3 - я д и т и н а

У лісочку ми зростаєм,
Дзвоном сонце зустрічаєм.
Маєм гарні, сині очка,
Називаємось дзвіночки.

4 - а д и т и н а

Я — проліска родич близький,
Тендітний і ніжний такий.
Та кольору неба не маю,
А в білій сорочці гуляю.

Давайте пограємо з квітами в гру.

Дидактична гра «Чого не стало?»

В и х о в а т е л ь. Чуєте, діти, що це? (*Пташки співають.*)

(Звучить магнітофонний запис співу пташок.)

— Яких пташок ви почули? (*Діти називають.*)

— Як вони співають? (*Весело, радісно.*)

— Чому? (*Настала весна.*)

— Подивіться, яке дерево. Кого ви на ньому бачите? (*Пташок.*)

— Які пташки сидять на дереві? (*Діти називають.*)

— Як співає шпак? (*Сві-ві-ві.*)

— А яка є пташка найбільшою? (*Ворона.*)

— Як співає ворона? (*Кар-кар.*)

— Яка пташка з довгим хвостом і білими боками? (*Сорока.*)

— Як вона співає? (*Скре-ке-ке.*)

— А яка тут сама маленька пташка? (*Синичка.*)

— Як співає синичка? (*Ців-ців.*)

— Як гарно співали пташечки. Давайте тепер розкажемо пташечкам про них.

— Розкажіть про ту, яка вам найбільше сподобалась.

(2–3 дитини складають описові розповіді.)

— Кого ми ще не розбудили? (*Дерево.*)

Д і т и

Дереvence, прокидайся,
З ясным сонцем привітайся.

В и х о в а т е л ь. Які дерева ви бачите? (Діти називають: *тополя, берізка, липа.*)

— Як вони змінилися навесні? (*З'явилися листочки.*)

— Подивіться, хто це йде до нас? (*Весна.*)

(Дорослий у костюмі Весни.)

В е с н а. Добрий день, діти!

Д і т и. Добрий день, Весно!

В е с н а. Дякую вам, що допомогли мені позбавитися злих чар. Давай-те разом із вами заведемо хоровод.

(Діти з Весною водять хоровод «Подоляночка».)

В е с н а. А тепер мені час іти працювати. До побачення!

Д і т и. До побачення!

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Діти, як ми допомогли сьогодні весні?

— А зараз весняне сонечко запрошує нас на прогулянку.

Заняття 44

Тема. ДОПОМОЖЕМО КАПІТОШЦІ

Програмовий зміст: удосконалювати уміння відповідати на запитання і складати невеликі розповіді, утворювати слова-назви предметів із суфіксами пестливості; формувати навички узгоджувати слова-назви ознак із назвами предметів; розвивати зв'язне мовлення, уяву, логічне мислення; виховувати любов до природи.

Словник: збагачувати словник дітей прикметниками, іменниками: *джерело, струмок, річка, стежка.*

Матеріал: Капітошка-іграшка (з кульок або малянок); дві мотузки для стежки; макети дерев; травичка; штучні квіти; джерело; струмок.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(У групі — інтер'єр лісу.)

В и х о в а т е л ь. Діти, хто це до нас прийшов? Так, це Капітошка. Який настрій у Капітошки?

— Капітошко, що з тобою трапилося?

К а п і т о ш к а. Я весело стрибав, гуляв, бігав, а тепер заблукав і не знаю, як мені потрапити до джерельця.

В и х о в а т е л ь. Діти, що робити? (*Допомогти, відвести до джерельця.*)

То ж ходімо!

(Діти йдуть стежкою: між двома мотузками.)

Вихователь. Діти, по чому ми йдемо? (*По стежці.*)

— Щоб стежка нас правильно вивела, давайте її лагідно назвемо. (*Стежечка, стежинка, стежинонька.*)

— Подивіться навколо, яка зараз пора року? (*Весна.*)

— Що ви побачили в лісі, до чого торкнулася весна? (*Зелені листочки, маленька травичка, блакитні проліски, білі підсніжники.*)

— Куди ми з вами прийшли? Що це? (*Джерело.*)

— А як назвати лагідно? (*Джерельце.*)

— Що витікає із джерельця? (*Струмок.*) А лагідно? (*Струмочок.*)

— А далі струмочок потече до річки. Як лагідно її назвати? (*Річечка.*)

— Давайте відпочинемо біля джерельця. Розкажіть, що ви бачили в лісі?

— Яка пора року прийшла до лісу?

— Які квіти розквітли?

— Що з'явилося на деревах?

— Який настрій викликає ліс?

— Послухайте, як я розповім про весняний ліс.

(Розповідь вихователя.)

У лісі настала весна. Він прокинувся від зимового сну. Зазеленіла молода ніжна травичка. А на ній, мов частинки неба, розквітли блакитні проліски. На деревах з'явилися зелені листочки. Ліс дуже радів весні.

(Розповіді дітей.)

Підсумок

— Діти, Капітошка дякує вам, що ви допомогли знайти дорогу. Який у нього став настрій?

(Діти прощаються з Капітошкою і «повертаються» до групи.)

Заняття 45

Тема. У ТІТОНЬКИ СОВИ

Програмовий зміст: удосконалювати навички вживання іменників у формі називного і родового відмінків, вживання іменників із прийменниками; вдосконалювати уміння складати короткі розповіді, складати з частин ціле; відпрацьовувати вимову звука [a]; розвивати зв'язне мовлення, увагу, логічне мислення; виховувати бажання допомагати іншим, охайність, дбайливе ставлення до меблів.

Словник: збагачувати словник дітей словами на позначення меблів.

Матеріал: іграшки: сова, домовеня; маленька картинка із зображенням оселі сови; площинні предмети меблів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Задзвонив телефон. Розмова вихователя.

В и х о в а т е л ь. Діти, тітонька Сова запросила нас до себе в гості.

(Діти йдуть до тітоньки Сови.)

С о в а. Добрий день, діти!

Д і т и. Добрий день, тітонько Сова!

С о в а. Познайомтесь — це моє домовеня — Кузя.

(Діти знайомляться.)

В и х о в а т е л ь. Діти, подивіться на оселю і скажіть, які меблі є у Сови?

(Діти називають предмети меблів.)

— Домовеня дуже любить бешкетувати.

Подивіться, де воно заховалося? (*На столі, у шафі, на вікні тощо.*)

У Кузі є багато друзів. Назвіть їх.

(Вихователь показує картинки, а діти називають звірят.)

Вони люблять гратися в схованки.

Дидактична гра «Кого не вистачає?»

— Одного разу друзі гралися з Кузею, зламали деякі меблі. Давайте їх полагодимо.

Дидактична гра «Склади ціле»

— Що ти полагодив? (*Стілець.*)

— Що є у стільця? (*Ніжка, спинка, сидіння.*)

(Інша дитина називає *стіл, його складові частини, потім ліжко, табурет* тощо.)

— Сова вирішила купити нові меблі.

Що вона купила? Давайте допоможемо їх розставити.

(Діти розміщують меблі.)

— Розкажіть, яка стала тепер кімната?

— Що і куди ви поставили?

(2–3 дитини описують кімнату.)

— Кузя вже награвся, набешкетувався і хоче спати. Куди ми покладемо, Кузю? (*У ліжко.*)

— Щоб він добре спав, давайте заспіваємо колискову «Котику сіренький».

(Наприкінці колискової, діти хором та поодиноці промовляють: «*A-a-a, a-a-a*».)

Підсумок

— Ось і заснув Кузя. А ми давайте тихенько підемо. (*Діти прощаються з Совою.*)

Заняття 46

Тема. ДОПОМОЖЕМО ЗВІРЯТАМ СЕРВІРУВАТИ СТІЛ

Програмовий зміст: удосконалювати уміння відповідати на запитання вихователя, складати невеличкі розповіді з власного досвіду; стимулювати дітей супроводжувати свої дії відповідними словесними поясненнями; вдосконалювати навички діалогічного мовлення, вживання іменників із прийменниками; формувати уміння передавати об'ємну форму в процесі ліплення, розкачувати шматочки глини; розвивати зв'язне мовлення, увагу, уміння сприймати мовлення однолітків; виховувати охайність, бажання допомагати.

Словник: збагатити словник дітей словами на позначення предметів посуду: *тарілка, ложка, виделка, чашка, хлібниця, серветниця, чайник, блюде;* сприяти засвоєнню узагальненого слова *посуд*.

Матеріал: казковий будиночок, інтер'єр житла, посуд, стіл, скатертина, шапочки жабки і мишки, зайчик-іграшка, глина, дощечки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(У групі стоїть казковий будиночок.)

(Діти заходять до групової кімнати і розглядають будиночок.)

Вихователь. Що це в нас таке?

— Хто в ньому живе? (*Міркування дітей.*)

— Давайте запитємо. А як потрібно запитати?

Діти. Хто, хто у хатинці живе? (*Діти запитують хором і по одному.*)

(З'являються діти в шапочках звірят.)

Мишка. Я — Мишка-норушка.

Жабка. Я — Жабка-шкреботушка. А ви хто?

Діти. А ми — дітки з дитсадка. Добрий день!

Мишка і Жабка (*разом*). Добрий день.

Діти. А кого ви чекаєте?

Мишка. Зайчика-пострибайчика. Але не знаємо, як приготуватися.

Вихователь. Діти, допоможемо Мишці та Жабці?

(Створюється інтер'єр житла.)

Вихователь. Подивіться уважно і скажіть, який посуд є у звірят? Давайте його поставимо на місце.

— Що ти робиш? (*Ставлю чайник на піч, ставлю тарілки у шафу тощо.*)

— А тепер давайте мишці та жабці допоможемо накрити на стіл.

— Що слід зробити спочатку? (*Постелити скатертину.*)

— Що ми поставимо на стіл для чаю? (*Чашки, блюде, ложки, чайник.*)

— Якого вони кольору?

— Якими солодошами будемо пригощати Зайчика? (*Цукерками, печивом тощо.*)

— Розкажіть, як ми сервірували стіл.

(Розповіді 2–3 дітей.)

М и ш к а. Ой! А у нас немає солодошів!

В и х о в а т е л ь. Діти, давайте допоможемо звірятам. Ми виліпимо цукерки для зайчика. Із чого будемо ліпити?

(Вихователь показує відповідні дії й пояснює особливості їх виконання і значення.)

(Робота дітей.)

(Діти ставлять цукерки на стіл.)

В и х о в а т е л ь. А ось і Зайчик прибіг.

(Діти вітаються із Зайчиком і грають у сюжетно-рольову гру «В гостях у звірят».)

Заняття 47

Тема. ДОПОМОЖЕМО ВЕДМЕЖАТКОВІ

Програмовий зміст: удосконалювати навички вимови звука [у], правильно складати речення, відповідати на запитання, складати невеликі розповіді; розвивати мовне дихання, силу голосу, зв'язне мовлення; вдосконалювати навички діалогічного мовлення; виховувати співчуття, бажання допомагати іншим у біді.

Словник: збагачувати словник дітей іменниками: *лікар, градусник, паличка, рецепт, ліки.*

Матеріал: телефон-іграшка, одяг для лікаря, інтер'єр житла ведмедів (стіл, стільці, ліжка), іграшки: ведмежа, ведмедиця; медична паличка, фонендоскоп, градусник, рецепт.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Дзвонить іграшковий телефон.)

В и х о в а т е л ь. Хто говорить? (*Дітям.*) Ведмідь.

— Ой! І почав він ревіть. (*У трубку.*) Почекайте, ведмедю, не ревіть! Не поспішайте і спокійно все поясніть.

— Діти, у ведмедя щось трапилось. Потрібно поспішати. На чому можна швидко дістатися до лісу? (*Пропозиції дітей.*)

— Я пропоную поїхати потягом. Сідайте швидко і рушаймо.

— Як гудить потяг? (*Ту-ту.*)

(Діти промовляють хором і поодиночі.)

— Як він подає сигнал голосно? А тихо? *(Діти відтворюють відповідний звук.)*

— А як їдуть вагончики? *(Чух-чух.)*

(Діти наслідують звуку руху вагонів, чітко вимовляючи звукосполучення.)

— Ось і зупинка «Лісова».

(У групі інтер'єр будинка ведмедів: стіл, стільці, ліжка; на ліжку лежить іграшка-ведмежа.)

— Діти, що трапилось із ведмежатком? *(Міркування дітей.)*

— Я теж думаю, що воно захворіло. Як це перевірити? *(Потрібно виміряти температуру.)*

— Чим ми будемо міряти температуру? *(Градусником.)*

(Діти вимірюють температуру, визначають, що ведмежа захворіло.)

— Що ж нам робити? *(Викликати лікаря.)*

(Вихователь пропонує комусь із дітей викликати лікаря по телефону.)

— Діти, а як ви думаєте, чому захворіло ведмежа? *(Міркування дітей.)*

— Ведмежа говорить, що їло сніг. Чи можна так робити? Чому?

— Чуєте, хтось стукає, це, мабуть, лікар.

(Заходить дорослий, одягнений як лікар.)

Л і к а р. Добрий день, діти!

Д і т и. Добрий день!

В и х о в а т е л ь. Діти, хто це? *(Лікар.)*

— А як ви здогадалися? *(Він одягнений у білий халат, на голові — біла шапочка, на шапочці — червоний хрест.)*

Л і к а р. Так, діти, я лікар. Що у вас трапилось?

(Діти розповідають.)

Л і к а р. Зараз ми оглянемо хворого.

В и х о в а т е л ь. Що робить лікар? *(Дивиться ведмежаткові горло.)*

— За допомогою чого він дивиться? *(За допомогою налочки.)*

— Що він ще робить? *(Слухає.)*

Л і к а р. Тепер я напишу рецепт.

В и х о в а т е л ь. Що напише лікар? *(Рецепт.)*

— Навіщо потрібен рецепт? *(Купувати ліки.)*

(Лікар видає рецепт і прощається з дітьми.)

В и х о в а т е л ь. А ось і ведмедиця. Давайте розкажемо їй, як лікар оглядав ведмежа.

(2–3 дитини складають розповіді.)

В е д м е ж а. Дякую вам, малята, за допомогу.

Д і т и. Будь ласка.

В и х о в а т е л ь. Діти, що ми побажаємо ведмежаткові? (*Не хворіти, одужати і прийти в гості.*)

— А тепер нам час повертатися до дитячого садка.

(Діти «сідають» на потяг і «їдуть».)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Що сьогодні трапилось?

— Як ми допомогли ведмежаткові?

Заняття 48

Тема. МАЛЕНЬКІ ПОМІЧНИКИ

Програмовий зміст: удосконалювати уміння складати невеликі розповіді з власного досвіду (*за допомогою запитань вихователя*), правильно будувати речення, вживати іменники з прийменниками; стимулювати дітей супроводжувати свої дії відповідними словесними поясненнями; розвивати зв'язне мовлення, увагу; виховувати працьовитість, охайність.

Словник: збагачувати словник дітей словами: *одяг, взуття, іграшки, посуд, скло.*

Матеріал: дзеркальце, віник, ганчірка, щітка, швабра, відро, одяг, взуття, іграшки, посуд, предметні картинки знарядь праці помічника вихователя, стіл.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, хто це прийшов до нас у гості? (*Сонячний зайчик.*)

— Чому його назвали сонячним? (*Він — від сонечка.*)

— А як він до нас потрапив? (*Через вікно.*)

— Чому сонечко і сонячний зайчик можуть потрапити через вікно? Розкажіть, яке вікно? (*Зі скла, прозоре, чисте.*)

— Так, вікна у нас чисті. А хто їх помив? (*Наша Ірина Анатоліївна.*)

— Подивіться на ці предмети і скажіть, що допомагає їй у праці?

(Серед різних предметів діти відбирають знаряддя праці помічника вихователя і називають їх).

— Сонячний зайчик пропонує пограти в гру «Що роблять цим предметом?». Для цього треба правильно скласти речення.

Гра «Що роблять цим предметом?»

Вихователь показує знаряддя праці.

Діти складають речення: *«Віником підмітають підлогу»; «Ножем ріжуть хліб».*

— Давайте розкажемо сонячному зайчикові, як працює наша Ірина Анатоліївна.

- Як звати нашого помічника вихователя?
- Що вона робить?
- Як стає у нас в групі після її роботи?
(Діти складають розповідь із 2–3 речень.)
- Давайте тепер пограємось із зайчиком.

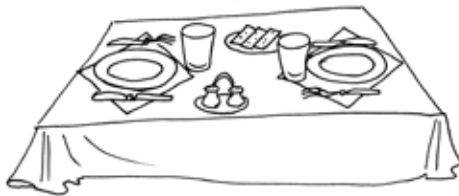
Гра «Спіймай сонячного зайчика»

Сонячний зайчик хоче дізнатися, як ви допомагаєте своїй Ірині Ана-толіївні.

Дидактична гра «На свої місця»

Діти кладуть усі речі на свої місця і називають, що і куди поклали: взуття — на підставку, одяг — у шафу, іграшки — на полиці тощо.

- Сонячний зайчик хоче дізнатися, що це стоїть на столі? (*Посуд.*)
- А чи вмієте ви сервірувати стіл?
- Давайте приготуємо стіл до обіду.

(Діти розставляють посуд і супроводжують дії словесним поясненням: «Я ставлю глибоку тарілку. Я кладу столову ложку».)

- Молодці, діти! Ви вмієте допомагати.

Сонячному зайчикові час вертатися додому. Він хоче з вами попрощатися.

(Діти прощаються із зайчиком.)

Заняття 49

Тема. ВУЛИЦЯ МАЙСТРІВ

Програмовий зміст: формувати уміння чітко промовляти трискладові та чотирискладові слова з відкритими і закритими складами; удосконалювати уміння відповідати на запитання вихователя за картиною, скласти розповідь із 2–3 речень; виховувати повагу до людей праці.

Словник: збагачувати словник дітей назвами професій: *кухар, двірник, будівельник, водій, лікар.*

Матеріал: у групі оформлена вулиця з вивісками; сюжетна картина «Праця кухаря», знаряддя праці.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Сьогодні ми з вам вирушимо на вулицю майстрів. Люди яких професій живуть на цій вулиці ви дізнаєтеся, коли розгадаєте загадки.

Дидактична гра «Відгадай професію»

(Вихователь описує професію, а діти відгадують.)

- А чи можна дізнатися, хто де живе?
- Як це зробити? (*За допомогою вивісок.*)
- Хто тут живе? Чому ти так думаєш?
- А що роблять наші майстри?

Дидактична гра «Плещемо в долоньки»

Діти промовляють трискладові та чотирискладові слова і на кожен склад плещуть у долоньки: *го-ту-ють, при-би-ра-ють, ко-па-ють* тощо.

- Давайте зазирнемо у віконечко і подивимось, що робить кухар.
- Хто намальований на картині?
- Як він одягнений?
- Що він робить?
- Як ви думаєте, що він готує?
- Чим користується під час роботи?

(2–3 дитини розповідають про роботу кухаря.)

- Подивіться, що це лежить? (*Коробка.*)
- А що це в ній? (*Інструменти майстрів.*)
- Мабуть, злі розбійники хотіли їх забрати. Давайте швидше повернемо їх майстрам.

Дидактична гра «Кому що потрібно для роботи?»

Діти розкладають знаряддя праці. Співвідносять картинку людини певної професії за знаряддям праці.

Підсумок

- З якими професіями ми сьогодні ознайомилися?

Заняття 50

Тема. У ЧАРІВНОМУ МІСТЕЧКУ

Програмовий зміст: формувати навички описувати автомобілі, правильно будувати речення; удосконалювати уміння слухати звуки навколишнього середовища (звуки автомобілів), імітувати їх; закріплювати навички вживання іменників у формі родового відмінка; розвивати уміння добирати відповідні деталі до автомобілів, зв'язне мовлення, логічне мислення, увагу; викликати бажання робити добро.

Словник: активізувати вживання назв автомобілів; збагачувати лексичний запас дітей словами: *колееса, дверцята, вікна, кабіна, кузов, фари.*

Матеріал: картина із зображенням різних видів автомобілів, сюжетні картинки автомобілів для гри «Що робить?», паперові автомобілі і деталі до них.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(На підлозі розміщена вулиця з автомобілями, що побудована з конструктора.)

- Що це?
- Що рухається по вулиці?
- Які автомобілі живуть у цьому містечку?

(Діти називають автомобілі.)

Усі автомобілі виконували певну роботу.

- Що вони робили?

Ось у мене є картинки, розгляньте їх уважно, розкажіть про те, що на них зображено.

- Як називається автомобіль?
- Яку роботу він виконує?

(За сюжетними картинками діти складають речення. Наприклад: «*Це легковий автомобіль. Він перевозить пасажирів. Або: «Вантажний автомобіль везе пісок».*)

- Автомобілі любили співати пісеньки.

Як співає автомобіль? (*Бі-бі*)

— Одні автомобілі співали голосно, інші тихо. (*Діти імітують відповідні звуки.*)

- А як співає цей маленький автомобіль?
- А автобус?

(Діти хором і поодиноці відтворюють звуки автомобілів.)

- Одного разу в містечку сталося лихо. Туди потрапив злий чаклун.

— Подивіться, що він зробив з автомобілями? (*Зламав.*) Чого у них не стало? (*Коліс, дверцята.*)

- Як же нам допомогти автомобілям? (*Полагодити їх.*)

— Доберіть до кожного автомобіля деталі, яких не вистачає.

Дидактична гра «Відремонтуй автомобіль»

— Чи сподобалися вам автомобілі у цьому містечку? Розкажіть, який автомобіль вам сподобався і чому.

(2–3 дитини описують автомобілі.)

Підсумок

— Що ми сьогодні робили?

— Як ми допомогли автомобілям?

ЦІКАВА МАТЕМАТИКА

Заняття 1

Тема. ПОДОРОЖ НА МАШИНІ

Програмовий зміст: вчити дітей виділяти один предмет із групи і складати групу з окремих предметів; ввести поняття *один* і *багато*; звертати увагу на узгодження числівника *один* з іменником у роді і числі; вчити порівнювати предмети за висотою, вживати при визначенні слова *високий*, *низький*; ознайомити з геометричною фігурою *круг*; вчити обстежувати фігуру шляхом тактичного рухового аналізу; закріпити знання про кольори; розвивати уважність, активність; виховувати інтерес до заняття, вміння слухати й розуміти запитання вихователя.

Матеріал: велика машина; кубики; звірі: лисичка, зайчик, вовк, ведмідь; сунічки в кошику; скринька з кубиками.

ХІД ЗАНЯТТЯ

За дверима сигналить машина.

— Діти, ви чуєте, здається, до нас гості завітали. Та це ж велика машина, а сигналить тому, що з нею сталася аварія і всі кубики, які вона везла діткам, розсипалися.

— Скільки ви бачите машин?

— Скільки кубиків?

— Кубики однакові чи різні за кольором?

— Покладіть у машину синій кубик.

— Скільки синіх (зелених, червоних...) кубиків ви поклали?

Знов сигналить машина.

— Чуєте, вже зовсім тихенько сигналить машина, вона задоволена тим, що ми з вами склали всі кубики. А тепер ми збудуємо з кубиків високу вежу, і для цього ми будемо ставити кубики один на один.

— Иди, Сашко, візьми один кубик. Якого кольору кубик ти взяв?

— Иди, Оленко, візьми один кубик. Якого кольору кубик ти взяла?

— Що ми збудували? Скільки кубиків ми поставили? (*Багато.*)

— Вежа вийшла висока. Давайте покажемо висоту вежі. Он яка вона висока.

— Сумно вежі стояти одній, я побудую поряд ще одну. (*Вихователь ставить поряд один кубик.*)

— Ця вежа теж висока? (*Діти відповідають.*)

— Так, вона низенька. Давайте покажемо.

Дидактична гра «Біля якої вежі машина?»

— Вирушаємо в подорож на машині.

Психогімнастика «Подорож на машині»

1. Накачаємо колеса. (*Вправа «Насос»*)

2. Поїхала машина повільно. (*Біг по колу*)

3. Поїхала швидше.

4. Перевірити гальма. (*По колінках стукають: тук-тук-тук*)

5. Дорога до лісу нерівна. (*Стрибають, просуваючись вперед*)

— Ось ми й приїхали до лісу. Хто нас зустрічає? Давайте привітаємось із звірятами.

— Скільки звірів? (*Багато.*)

— Скільки лисичок? (*Одна.*)

— Скільки зайчиків? (*Один.*)

— Скільки ведмедів? (*Один.*)

— Скільки вовків? (*Один.*)

— Так, діти, один зайчик, одна лисичка, один вовк, один ведмідь, а разом їх багато.

Дидактична гра «Пригостіть звірят сунічками»

Умова. Кожному звіру потрібно дати одну сунічку.

— Весело звірятам з вами, дякують вони за гостинці і дарують чарівну скриньку. Хочете дізнатися, що там?

— У скриньці геометричні фігури — круги. Скільки кругів? (*Багато.*)

Вихователь роздає по одному дітям і запитує:

— Яка це геометрична фігура?

— Скільки кругів у Каті? У Сергійка? У Жені? (*По одному.*)

— На що схожий круг? (*Діти відповідають: на сонечко, тарілку, монетку.*)

— Що вміє робити круг? Він вміє котитися, бо в нього немає куточків. (Діти обстежують пальчиками круг, проводять по контуру, потім його котять.)

— Біжить пальчик і не зупиняється. Давайте складемо круги в скриньку.

— Ау! Ау!

— Чуєте, хтось нас гукає? Матрешки в лісі заблукали. Візьміть по одній матрешці. Скільки, Ліно, ти взяла матрешок? А ти, Микито? Ми зараз збудуємо для них високу вежу, і вони знайдуть свою маму.

Робота з роздавальним матеріалом

Діти будують з кубиків високу та низьку вежу.

— Відшукали маму мотрійки. А нам час вирушати до дитячого садку, сідайте в машину та їдьмо. Що вам сьогодні найбільше сподобалось робити?

— Що запам'яталось? Що б хотілось ще зробити?

Заняття 2

Тема. ЗОЛОТА РИБКА

Програмовий зміст: вчити порівнювати рівні і нерівні групи предметів; розуміти й правильно вживати поняття *один, багато, стільки — скільки, порівну*; закріплювати лічбу в межах двох, вміння відносити останнє число до всієї групи предметів; ознайомити з геометричною фігурою *квадрат* методом порівняння його з кругом; формувати уміння обстежувати фігуру тактильно-руховим і зоровим способом; вчити порівнювати предмети за шириною; розвивати довільну увагу, вміння діяти за вказівкою вихователя; виховувати організованість.

Демонстраційний матеріал: рибка; жовті квіти; дві лілеї; дві рибки; геометричні фігури квадрати, круги за кількістю дітей; мішечок; велика й маленька качки; широкий та вузький струмочки.

Роздавальний матеріал: широкі й вузькі смужки; зайчики.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Жила-була в синій, прозорій річці чарівна маленька рибка. Одного разу завітала вона до дитячого садку. (*Вітається.*)

— Чи хотіли б ви вирушити в подорож на дно річки і розглянути, що там відбувається? Тож давайте перетворимося на рибок і попливемо.

— Що росте на річці? (*Квіти.*)

— Якого кольору квіти? (*Жовтого.*)

— Скільки їх? (*Багато.*)

— А це яка квіточка з'явилася? (*Біла.*)

— Це біла лілея. Скільки білих лілей? (*Одна.*)

— Погляньте, ще одна з'явилась біла лілея. Скільки їх тепер? (*Усього 2 лілеї.*)

— Підпливла до білих лілей рибка маленька. Скільки рибок? Чого більше — лілей чи рибок?

— Як перевірити? (*Слід поставити лілеї в рядок, а під кожною лілеєю розмістити рибку.*)

— Тепер видно, чого більше? Як зробити, щоб квітів і риб було порівну? (*Знайти ще одну рибку.*)

— Тепер риб порівну, або можна сказати, що рибок стільки, скільки й квітів.

Дидактична вправа «Чого “менше” — “більше”»

Умова. Прибрати одну рибку, одну квітку. Після цього діти кажуть, чого «більше», «менше» або «порівну».

— Попливли рибки на саме дно, сховалися від квітів до самих камінців і дістали камінці.

Діти піднімають круги.

— Якої форми камінці? (*Круглої.*)

— Що вміє робити круг?

— А я знайшла ще багато камінців. Вони теж схожі на круги? (*Ні.*)

Знайомство з квадратом.

— Побіг палець по кругу і не зупиняється, весело йому. (*Діти обстежують круг.*)

— А тепер візьміть квадрат. Біг палець і зупинився, побіг далі і знову зупинився, ще побіг і зупинився. Отже, бачимо, що котиться квадрат зовсім не вміє, падає, бо йому заважають куточки. У квадрата є сторони і кути, а у круга їх немає.

Дидактична гра «Чарівний мішечок»

Діти витягають геометричну фігуру, називають її.

Рухлива гра «Дій за сигналом»

Вихователь підіймає червоний прапорець — пливуть рибки з круглим камінцем, синій прапорець — пливуть рибки з квадратним камінцем.

— Пограли рибки і випливли на берег річки. А хто їх там зустрічає? Скільки качок? Чи однакові вони за розміром?

— Качкам слід до друзів пливати: великим — широким струмком, маленьким — вузьким. (*Порівняння струмків методом накладання.*)

— Подивіться: зайчики поспішають назустріч качкам.

Робота з роздавальним матеріалом

Зайчики біжать спочатку широкою стежкою, а потім вузькою.

— Чи сподобалась вам подорож річкою?

— А що найбільше запам'яталось?

— Що сподобалось робити?

А зараз час перетворюватись знову на діток і повертатись до дитячого садка.

Заняття 3

Тема. ЧАРІВНА КВІТКА

Програмовий зміст: вчити дітей уважно слухати вихователя, відповідати на поставлені запитання; за допомогою спеціально створених різноманітних ігрових ситуацій закріплювати елементарне математичні поняття *один — багато*; закріплювати основні кольори; ввести нові поняття *високий — низький*; спонукати дітей виявляти активність, ініціативу під час дидактичних ігор-вправ; створити позитивний емоційний настрій; за допомогою спеціально дібраних, багатофункціональних пальчикових вправ розвивати дрібну моторику, м'язи рук; розвивати мислення, мовлення, увагу; виховувати працелюбність, цікавість до навчально-ігрової діяльності.

Матеріал: іграшки: лялька, ведмедик, зайчики; два макети будиночків; два макети ялинок; дрібний збиральний матеріал; кошик; квіти.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти заходять до групи і знаходять незвичайну гарну квітку.

— Хто ж її загубив? Ми дізнаємось, коли виконаємо умову квітки. Для цього необхідно перетворитись на квіти.

Діти перетворюються на квіти — виконують паличкову вправу «Квітка».

Після цього чути тихенький стук у двері — заходить лялька Марійка. Каже, що це — її квітка. Лялька вітається і знайомиться з дітьми.

Розповідає, що заблукала, не може знайти свою хатинку. Діти вирішують допомогти ляльці.

З'являється перша перешкода на шляху — ведмедик наламав гілочок.

— Діти, скільки ведмедик наламав гілочок? (*Багато.*)

— Ми їх будемо збирати в кошик.

— Скільки у нас кошиків? (*Один.*) Зараз нам необхідно взяти по одній гілочці.

— Скільки у Каті, у Стаса, у Віоли? (*Одна.*) Покладіть гілочки в кошик.

— Скільки в кошику гілочок? (*Багато.*)

Подорож триває. Діти заходять у лісочок і бачать дві ялинки.

— Як називаються дерева?

— Якого кольору в них вбрання? Ялинки — це хазяйки лісу, його господарки. Одна ялинка мама, інша — донька. Де мама, як ви гадаєте? (*Діти відповідають.*)

— Чому ви вирішили, що це мама?

Закріплення понять високий — низький.

Показати, яка висока-висока мама ялинка, а донечка — низенька. Діти прощаються з ялинками і вирушають далі.

— Хто там причаївся за пеньочками? (*Діти бачать зайчиків і ведмедика.*)

— Скільки тут зайчиків? А ведмедиків?

— Від кого ж вони сховались? Дивіться, як вони тріпочуть вухками. Давайте покажемо, як зайчики тріпочуть вухками.

Виконання пальчикової вправи.

— Як ви гадаєте, кого злякалися зайчики? (*Лисички*)

Розглядання лисички.

— Діти, ми вже так довго подорожуємо, що наші ніжки стомилися і десь заховалися під кушик відпочити. Давайте їх пошукаємо.

Виконання вправи для розвитку дрібної моторики рук «Шукаємо ніжки, голівку».

— Ніжки знайшлися, відпочили і рушили далі. Де ж Марійчина хатиночка?

Раптом з'являються на галявинці дві хатинки.

— Які хатинки ви бачите, діти? (*Високу, низеньку.*)

— Де висока? Де низька? Яка ж з них Марійчина? Давайте подзвонимо в цю. Яка це хатинка? (*Низька.*)

Пальчикова вправа «Дзвіночок»

З будиночка з'являються гуси.

Виконання пальчикової вправи-потішки «Гуси».

— А ось друга хатинка. Яка вона? (*Висока.*)

— Ця хатинка Марійчина. Марійко, ми знайшли твою хатинку!

Лялька радіє, дякує дітям, танцює з ними таночок.

Заняття 4

Тема. ЖИЛА-БУЛА КАЗКА

Програмовий зміст: продовжувати вчити порівнювати предмети за шириною, довжиною, висотою, вживати слова: *широкий — вузький, високий — низький, довгий — короткий*; продовжувати ознайомлювати дітей з прийомом порівняння множин способом прикладання однієї множини до елементів іншої; вчити розуміти слова: *стільки — скільки, порівну, більше — менше на один*; вчити визначати напрямок від себе: *угорі — вниз*; закріпити поняття *багато* та *один*; спонукати дітей складати квітку з двох частин; закріпити знання назв кольору; вправляти в умінні змашувати клейстером всю форму; розвивати мислення, естетичні почуття, пам'ять; виховувати увагу, самостійність, інтерес до занять із математики.

Демонстраційний матеріал: дерева, квіти, пташки, ведмідь, лисиця, білка, річка з тканини, дошка, фланелеграф.

Роздавальний матеріал: будівельний матеріал.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Голос за лаштунками читає вірша.

Жила-була казка у нашому домі.
Із казкою цією ви, діти, знайомі.
Щось трапилось в ній, хоч було все прекрасно.
Однак незабаром знов стало все ясно.
Ця казка співала, смішила, лякала
І знову до себе діток закликала.

Заходить вихователь і виконує пісню Червоної Шапочки.

Вихователь. Добрий день, діти, мене звуть Червона Шапочка. Йду я в ліс до хворої бабусі, несу їй пиріжки та горщикок масла. Ви хочете піти зі мною? Тоді ходімо. А хто ж це нас зустрічає? (*Виходять білочка та лисичка.*)

— Хто з них вищий? Скажи, Альоно. (*Лисичка вища, а білочка нижче.*)

— Білочка посміхається. У неї пишний, вигнутий хвостик. Нумо, дітки, прогніть спинку та підлізьте у білочки під хвостиком.

— Погляньте, яке дерево. Як воно називається? (*Лимон.*)

— А яке за висотою дерево? Високе чи низьке? (*Високе.*)

— Скільки листочків? (*Багато.*)

— Якого вони кольору? (*Зеленого.*)

— Що це? (*Лимон.*)

— Скільки лимонів? (*Один.*)

— А зараз підемо далі. Тепер необхідно перейти через річку. Але що це? Хтось порушив місточок. Мабуть, це вовк зробив. Зараз ми його полагоди-мо й підемо далі. З якої геометричної фігури складається місток? (*З квадрата.*) Діти беруть по одному квадрату і складають місток.

— Діти, яка річка? (*Широка.*)

— А місточок який? (*Вузкий та довгий.*)

— Отже, шикуйтеся один за одним та підемо дивитися. Йдіть обережно, щоб не замочити ніг. Ось ми й потрапили на казкову галявину. Як ви вважаєте, хто це так цвірінчить? (*Пташки.*) Це, мабуть, вони так чудово співають?

— А де вони сидять? (*На дереві.*)

— Скільки горобчиків на дереві? (*Один.*)

— А скільки синичок? (*Одна.*)

— А кого більше — синичок чи горобчиків? (*Порівну.*)

— А ось хтось ще співає. Ой, горобчик, а зараз ще один прилетів. Кого стало більше — горобчиків чи синичок? (*Горобчиків.*)

— На скільки? (*На одного.*)

— А хто це сидить під деревом? (*Ведмідь.*)

— Де сидить ведмідь? А пташки? А що росте за деревом? (*Квіти.*)

Вихователь бере квітку, роздивляється разом із дітьми.

— Як називається ця квітка? (*Ромашка.*)

— А яка в неї серединка? (*Жовта та кругленька.*)

— Які пелюстки? (*Довгенькі та білі.*)

— Скільки серединок у цієї квітці? (*Одна.*)

— А пелюсток? (*Багато.*) Ой, які гарні квіти, зараз я їх зірву і бабусі подарую.

В е д м і д ь. Ні, дітки, ліс бережіть, квіточки мої не рвіть.

— Добре, ведмедику, хай ці квітки прикрашають ліс, а ми для бабусі самі зробимо.

Діти виконують аплікацію «Ромашка».

Заняття 5

Тема. ЗИМОВА ПОДОРОЖ

Програмовий зміст: закріпити знання дітей про геометричні фігури; вчити рахувати предмети; розвивати логічне мислення під час словесних ігор; удосконалювати вміння складати з частин ціле (*круг, квадрат*), знаходити відповідні втулки до отворів, викладати картки з крапками в порядку зростання, знаходити відповідні їм цифри; виховувати творчі здібності дітей, розвивати пам'ять, мислення, увагу, культуру поведінки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Малята, скажіть будь ласка, яка зараз пора року. (*Зима.*)

— Правильно, діти. Я знаю, що всі ви любите зиму. Адже взимку буває найкраще свято для малят — свято ялинки. Але свято вже минуло, ялинка зняла своє святкове вбрання і сумує за своїми прикрасами. Ось у нас сьогодні в гостях ялинка. Давайте її розвеселимо. В мене є прикраси, але вони незвичайні. Подивіться, що це? (*Геометричні фігури.*)

— Ось ми ними і прикрасимо ялинку. Візьміть кожний по одній фігурі. Яка в тебе геометрична фігура? (*Квадрат.*)

— А в кого ще така фігура? Повісьте їх на гілочки.

Вихователь дає вказівки повісити «вгорі», «внизу». Всі діти вішають геометричні фігури, називаючи їх.

— Яка гарна ялинка! Вона замріялася і згадала зимовий ліс, де гуляє вітер, хуртовина. (*Заходить до групи Зима.*)

— Ой, хто це йде до нас, діти? Та це ж сама Зима прийшла до нас. Добрий день, Зимонько! (*Діти вітаються з зимою.*)

З и м а. Доброго дня, дітки. Завітала я до вас у гості подивитися, як ви тут поживаєте. Яка у вас гарна, прикрашена ялинка. А чому це звіряток немає під нею? Я вам подарую звіряток. Ось зайченята, а ось білченята. Хай вони радують ялинку.

В и х о в а т е л ь. А давайте порахуємо зайченят. Скільки їх? (*Двоє.*)

— А тепер порахуємо білченят. А кого більше? Хто може порахувати всіх звірів?

Діти відповідають на запитання.

З и м а. Мені так хочеться покружляти навкруг ялинки.

В и х о в а т е л ь. Ставай, Зимонько, з нами в коло, поведемо хоровод.

Хоровод «Ялиночко, здрастуй».

З и м а. Гарно як у вас, діти. Але мені час у дорогу. Чекають на мене в лісі ялинки, дерева, звірята. Я хочу подарувати вам на згадку ось цю скриньку.

До побачення, дітки.

В и х о в а т е л ь. До побачення, Зимонько. Приходь ще до нас у гості.

(Зима йде.)

— Давайте подивимося, що є в цій чарівній скриньці. (*Снігові кульки.*)

— Які вони на вигляд? Однакові? А візьміть кульки в руки. Які вони? (*Легкі, важкі.*)

(Вихователь дає кульки декільком дітям. Діти називають: «важка», «легка».)

— А хто це сидить у скриньці? Та це ж зайченятко. Воно плаче. Що сталося, Зайченятко?

З а й ч и к. Я плачу тому, що не вмію рахувати. У нашому лісі Лисичка, Вовчик, Білочка вміють рахувати, а я — ні.

В и х о в а т е л ь. Не плач, Зайчику. Діти допоможуть тобі. Діти, навчимо Зайчика рахувати?

З а й ч и к. Тоді скажіть мені, скільки у мене вушок. А скільки очей? А хвостиків у мене скільки? А скільки вушок у дітей? А скільки ніжок у дітей? А скільки ручок у дітей? А чого у вас по одному? (*Голова, ніс, рот.*)

(Зайчик дякує дітям.)

В и х о в а т е л ь. Що ще є в скриньці? Та це ж цікаві ігри. Нумо займайте місця за столами, будемо грати.

(Розвивальні ігри: «Склади квадрат»; «Склади круг»; «Рамки і втулки»; «Крапочки». Діти виконують завдання.)

— Молодці, діти, впоралися із завданнями. Сьогодні всі намагалися працювати старанно. А чи нічого не залишилося в скрині? Щось є. Та це ж гостинці від Зимоньки. Тоді давайте пригощатися.

Діти пригощаються гостинцями. Дякують Зимоньці.

Заняття 6

Тема. У ГОСТІ ДО КАЗКИ «ТЕРЕМОК»

Програмовий зміст: вчити дітей лічити в межах трьох, лічити числа за порядком, вміти відносити останнє число до групи предметів; ознайомити дітей з геометричною фігурою *трикутник*; продовжувати вчити обстежувати його раніше вивченими способами; формувати вміння розрізняти й правильно

називати часові відношення: *вчора, сьогодні, завтра*; закріплювати кольори; розвивати уважність, кмітливість, зосередженість; виховувати бажання поглиблювати знання.

Демонстраційний матеріал: клубок; теремок; зайчик, білка, ведмідь; м'ячі різнокольорові; геометричні фігури — трикутники; 3 обручі для гри «Знайди свій будинок».

Роздавальний матеріал: смужка; по три різнокольорових горішки для кожної дитини.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Погляньте, що у мене в руках. (*Клубочок.*)

— Цей клубок передала Їжачиха-кравчиня. Він не простий, а чарівний і дуже любить мандрувати. (*Вихователь кидає на підлогу.*)

Покотився в даль клубочок

Із садочка на горбочок,

Через поле, через гай,

За блакитний небокрай.

— Привів нас клубочок на чарівну галявину. Що на галявині стоїть? (*Теремок.*)

— Скільки теремків? (*Один.*)

— Стоїть у полі теремок. Не низький і не високий. Пробігав повз зайчик-побігайчик і почав у теремку жити.

— Скільки звірят у теремку? (*Один.*) Бігла повз білочка та й питає: «Хто-хто в теремку живе?» Зайчик відповів і запросив білочку теж там жити. Скільки звірят живе в теремку? (*Діти рахують: один, два.*)

— Йшов ведмідь і теж до теремочка: «Пустіть і мене в теремок». (*Лічба в межах трьох*)

— Скільки тепер звіряток стало в теремку? Хто прийшов першим? Другим? Третім?

— Що це дзвенить у теремочку? (*Викочуються м'ячики.*)

— Чого більше: м'ячиків чи звірят? Як перевірити? (*Давайте покладемо перед кожним звірятком по м'ячику.*) М'ячиків менше.

— На скільки м'ячиків менше? (*На один.*)

— Чому? (*Бо одна тваринка залишилася без м'яча.*)

— Як зробити, щоб було порівну? Якого кольору м'яч у ведмедя? У білочки? У зайчика?

Дидактична гра «Що змінилось»

Поміняти м'ячі місцями, а потім запропонувати дітям відновити попередній порядок розташування м'ячів.

Фізкультхвилинка з елементами психогімнастики «М'ячі»

— Гарно звірятам у теремочку живеться разом, дуже їм весело, але злий і сердитий вітер часом прилітав і страшенно гудів біля віконечка теремка. І звірі вирішили побудувати парканчик. Спочатку вони взяли ось цей матеріал.

— Що це? (*Круги.*)

— Діти, чи гарний буде парканчик? (*Він покотиться, бо в круга немає ні куточків, ні сторін.*)

— Тоді вони взяли квадрат. Поставили квадрати поряд близенько, а кризь них навіть сонечка не видно. Засумували звірі, не знають, що робити. Але мені наш чарівний клубочок щось підказує, веде до кошика. Тут якісь фігури. Ви їх знаєте?

— Це трикутники. (*Вихователь дає дітям по одному.*) Ця фігура так називається, бо в неї три кути і три сторони. Давайте їх порухуємо.

— Він вміє котитися як круг? (*Ні.*)

— Але коли поставимо поряд, ми бачимо, що між трикутниками є віко-
нечка. Дуже гарний парканчик вийшов.

Давайте ми із звірятками пограємо.

Діти беруть із кошика по одній геометричній фігурі.

Дидактична гра «Знайди свій будинок»

На килимі лежать три обручі-будинки. В одному лежить круг, в другому — квадрат, в третьому — трикутник. Звучить музика, діти біжать у будинок з такою фігурою, яку вони тримають у руках.

Дидактична гра «Вчора, сьогодні, завтра»

— Сьогодні звірі гуляли в лісі. А ви сьогодні чим займались? А вчора ведмідь співав пісеньку. А ви вчора що робили? Завтра зайчик буде кататися на санчатах, а — ви?

Вчора — це день, що минув.

Завтра — це день, що буде.

А сьогодні — це зараз.

Робота з роздавальним матеріалом

— Білочка хоче пригостити вас горішками. Покладіть на смужку один червоний, другий синій, третій жовтий. Скільки горішків всього?

— Ой, погляньте, клубочок покотився далі в казку.

Загубили ми клубочок —

Та це ще не лихо.

Нам сонечко сяє,

Нескладно іти.

Стежинка знає, як садочок знайти.

Заняття 7

Тема. ПОДОРОЖ ДО КАЗКОВОГО ЛІСУ

Програмовий зміст: продовжувати вчити дітей порівнювати групи предметів за кількістю, користуючись словами *більше, менше, порівну, стільки — скільки*; закріплювати знання дітей про геометричні фігури; вчити розрізняти й називати частини доби: *день, ніч, ранок, вечір*; формувати

уміння порівнювати предмети, різні за шириною, користуючись прийомами накладання і прикладання; закріпити кольори; розвивати вміння працювати в парах.

Матеріал: сова; сорока; скринька з картками «частини доби»; квіти зі збірними пелюстками різного кольору; метелики; ведмідь; лисиця; зайчик; хатки на підставках; квіти в кошику (по два кожного кольору) за кількістю дітей; будівельний матеріал; метелики.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, ви любите подорожувати? Тож сьогодні ми з вами вирушимо до лісу.

— Яка зараз пора року? (*Весна*)

— А весною, я знаю, в лісі надзвичайно красиво, мов у казці. Разом з цим ми маємо бути уважними, щоб ніхто не заблукав.

— Ой, хто це? Це ж сова — мудра голова. Вона оберігає казковий ліс і нікого до нього не пускає. А що ж нам робити? Сова підказує, що в скриньці у неї малюнки з частинами доби, але вона їх всі переплутала. Допоможемо сові?

Дидактична гра «Коли це буває»

— Ось і допомогли ми сові і можемо мандрувати далі. (*На килимі лежать квіти різного кольору, але лише з однією пелюсткою, решта пелюсток — під стільцями дітей.*)

— Що ж це трапилось у лісі? Які гарні квіти тут росли, але кудись всі пелюстки поділись? Як ви гадаєте?

Чутно, як кричить сорока.

— Скре-ке-ке! Скре-ке-ке!

— Сороко, ти сюди літаєш, все знаєш. Що трапилось з квітами? Де пелюстки поділись?

— Злий вітер прилетів, сильно подував — всі пелюстки розлетілись. Можливо, ми зможемо допомогти, відшукаємо всі пелюстки і повернемо їх на місце.

Дидактична гра «Добери пелюстку до квітки»

Умова. Пелюстки добираються за кольором до кожної квітки.

— Які гарні квіти! Ви відчуваєте, який у них аромат? А тепер по порядку порухайте, скільки тут квітів.

— Якого кольору квітка третя? Яка за порядком синя квітка?

— Навколо квітів літають метелики. Як ви гадаєте, чого більше — квітів чи метеликів?

— Скре-ке-ке! Більше квітів.

— Як же нам перевірити? Давайте покладемо кожного метелика на квітку такого ж кольору, як і метелик.

— Скільки їх? (*Порівню*)

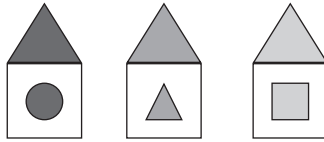
— Отже, скільки квітів, стільки ж і метеликів.

Вихователь забирає одного метелика.

— А тепер — чого більше? На скільки? Чому?

— Чуєте, хтось тут на галявині є? Хто це там під ялинкою ховається? (*Діти називають: «Зайчик, ведмідь, лисичка».*) Але вони чомусь сумні. Що сталося, як ви гадаєте, діти? Вони просять нас допомогти знайти їхні хатки, бо оселі в них такі схожі, що їх важко розрізнити. Допоможемо звірятам? Але ми це можемо зробити, лише відгадавши загадки. Щоб допомогти лисичці знайти будинок, необхідно відгадати загадку про геометричну фігуру.

Ні кутів, ні сторін зовсім він не має,
А тому ми його... (*кругом*) називаєм.

Вихователь виставляє малюнки трьох хаток із дахами різного кольору і різними вікнами.

— Як ви гадаєте, яка ж лисичкина хатка? Якого вона кольору? Правильно, це — вона. Що ж, як взялись допомагати — поведемо лиску аж до хатки.

Тож дивіться: он лісок,
А за ним уже струмок.
А в струмку вода холодна.
Можна замочити ноги.
Ми його перестрибнемо,
Потім далі всі підемо.

Діти один за одним перестрибують струмок і підходять до хати з круглим віконцем.

Л и с и ч к а. Дякую вам, малята, що привели мене аж до хати. До побачення, ідіть, іншим звірям допоможіть.

Д і т и. До побачення, лисичко!

Підійдемо до струмочка
Й кожен зробить по стрибочку.
Зачекалося зайчатко,
Ми знайдемо його хатку.
Ну, загадуй нам загадку.
Він не круг і не квадрат, і не прямокутник,
Має тільки три кути, звуть його... (*трикутник*).

— Подивіться знов, малята, де з таким віконцем хата?

— Якого вона кольору? Правильно. Що ж, взялись допомагати — поведемо зайча до хати.

Ми зайчатко повели і до річки підійшли.

Але як нам тут вчинити, щоб і ніг не замочити?

— І вода в річці холодна, і перестрибнути не можна. А чому через струмок ми могли перестрибнути? (*Бо він вузький-вузький.*)

— А чому через річку не можна перестрибнути? (*Бо вона широка.*) Покажіть, яка вона.

— Як же нам потрапити до хатки? (*Місточок зробити.*)

— Погляньте, чи нічого поряд немає? (*Є дві дощечки.*)

— Вони однакові за довжиною? (*Ні, довга і коротка.*)

— Яку візьмемо, щоб перейти через річку? (*Довгу.*) Отже, обережно перейдемо і зайча переведемо.

— Дякує зайчатко, каже, що відпочити зараз ляже.

З а й ч и к. До побачення, ідіть, на вас чекає ще ведмідь.

Прощай, зайчатко, друже,
Поспішаємо ми дуже,
Знов до річки підійдемо,
Через кладку перейдемо.
Нас чекає ведмежатко.
Тож яка твоя загадка?

— А ведмедик назбирав квітів. Скільки квітів? (*Багато.*) Чи однакового вони кольору? Візьміть по одній. А тепер знайдіть собі пару, щоб у друга була квітка такого ж кольору, як і у вас.

— Якого кольору у вас квіти? А у вас? Підійдіть тепер парою до столу і разом побудуйте для звірят будиночки.

Діти роблять будиночки з будівельного матеріалу.

— Всіх звірят порятували, час тепер і нам повертатись у дитячий садок. Яке завдання вам найбільше сподобалось виконувати? Добре, за те, що ви такі розумні, сова вам дарує чарівних метеликів, вони допоможуть вам швидше долетіти до дитячого садка.

Рухлива гра «Метелики»

Заняття 8

Тема. НА ВЕСНЯНІ ЛУКИ

Програмовий зміст: продовжувати вчити порівнювати групи предметів, користуючись словами: *порівну, більше, менше*; закріплювати уміння порівнювати предмети за довжиною; вчити рахувати в межах трьох; закріплювати знання кольорів, геометричних фігур: *трикутник, круг, квадрат*; формувати уміння дітей орієнтуватися в просторі, використовуючи поняття *ліворуч, праворуч, попереду, позаду, вгорі, внизу, перед, за*; розвивати уважність, кмітливість; виховувати інтерес до заняття.

Матеріал: скринька; квіти; божі корівки; лисиця; човники; смужки різної довжини; чарівна паличка; геометричні фігури; три обручі.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Яка зараз пора року? (*Весна.*)

— Чи подобається вам подорожувати? Сьогодні я пропоную подорож на весняні луки. Поглянемо, що там відбувається весною. А щоб швидше туди ми дісталися, я пропоную летіти на повітряних кульках. (*Вихователь відкриває порожню скриньку, і діти уявляють, що беруть кульки.*)

— Я надую червону, і ви візьміть. Якого в тебе кольору, Оленко? А в тебе? (*Діти надувають кульки й удають, ніби летять.*) Куди ми прилетіли? Що росте на лузі? (*Квіти.*)

— Чи всі квіти однакового кольору? Покажіть синю, жовту, зелену квітки.

— А хто ж це поряд з квітами? (*Божі корівки.*)

— Чуєте? (*Всі прислухаються*) Здається на галявині є ще хтось, він під кущиком ховається.

Загадка

Я руда, низького зросту,
Хитра я і пишноговоста.
На курей я вельми ласа,
В них таке смачненьке м'ясо.
Вовку сірому сестриця,
А зовуть мене... (*лисичця*).

Діти, лисичка запитує, чи знаєте ви, чого більше на лузі — квітів чи жуків? А як перевірити? (*Поставити в два ряди.*)

— Порахуйте, скільки квітів. Скільки жуків? Чого більше і на скільки?

— Що потрібно зробити, щоб їх було порівну?

— Як гарно бути маленьким жучком — він такий красивий, може з однієї чарівної квітки на іншу перелітати. Чи хотіли б ви хоч на хвилинку жучком стати?

Ви так сподобались лисичці, що вона виконає ваше бажання: перетворить нас на жуків за допомогою чарівної палички. Раз, два, три — божа корівко, лети!

Фізкультхвилинка з елементами психогімнастики «Божі корівки»

1. Полетіли маленькі сонечка до теплого сонечка, погріли свої ноженята, і крильця, і щічки.
2. Полетіли, на квіточку сіли — аромат квітів вдихнули.
3. Полетіли до ставочка — крильця помили. Ой, яка холодна вода!
4. Покружляли, крильця посушили.

Посміхнуся сонечку:
— Здрастуй, золоте!
Посміхнуся квіточці;
— Хай вона росте!
Посміхнуся дощику:
— Лийся мов з відра!
Друзям посміхаюся,
Зичуть всім добра.

Беруться за руки і посміхаються.

— Ось і знову ми стали дітками. Чуєте, що то журчить? Струмочки веселі. А скільки струмочків? Якого вони кольору?

— Лисичка вирішила на човнику попливти до своїх друзів до лісу. До друзів веде довгий струмок. А лисичка не знає, який із них довгий. Їй вони здаються однакові, а ви як гадаєте? Як їх порівняти?

Порівняння смужок.

— Попливла лисичка до друзів, а вони її вже зачекалися, почали в хованку грати, за ялинкою ховатися.

Дидактична гра «Де хто знаходиться»

Орієнтація в просторі: на ялинці, під ялинкою, перед ялинкою, позаду ялинки, ліворуч від ялинки, праворуч.

— Діти, а ви хотіли б на човниках плавати? Подивіться, звірята для вас човники збудували, візьміть по одному й попливемо весняні струмочки шукати.

Робота з роздавальним матеріалом

— Скільки струмочків? Якого кольору? Порівняйте за довжиною. Пустіть човник довгим струмочком, коротким.

— Струмочком пливе чарівна скринька. Що в ній? (*Геометричні фігури*)

Дидактична гра «Знайди свій будинок»

— Добре подорожувати, але вже час додому повертатися. Надувайте свої чарівні кульки й летимо до дитячого садку.

Заняття 9

Тема. НА ЗУСТРІЧ ІЗ ВЕСНОЮ

Програмовий зміст: вчити дітей під час нової гри добирати палички відповідного розміру і кольору для викладання геометричних фігур; познайомити з кулею; закріпити вміння рахувати предмети, розвивати логічне мислення та творче уявлення під час розв'язання словесних задач; виховувати культуру поведінки, інтерес до занять із математики.

Матеріал: озеро; качки; шишки; куля, круг; загадки; палички за кількістю дітей.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь (*читає вірш про весну*)

«Весна прийшла!
Тепло знайшла!» —
Кричать дівчатка й хлопчики.
«Цвірінь, цвірінь!
Журбу покинь!» —
Клопочуться горобчики.

Все ожило, все розцвіло,
 І рій дітей привітненьких
 На той горбок несе вінок
 З фіалочок блакитненьких.

— А чи хочете ви, малята, побувати в гостях у Весни? Тож збираймося у путь. Але дорога буде нелегкою, потрібно буде вміти рахувати, знати геометричні фігури, розв'язувати різні задачі. Впораємося? Тоді вирушаємо.

Діти підходять до озера, в якому плавають качки.

— Подивіться діти, як радіють мама-качка і маленькі каченята, що на-стала весна. Вони плавають, пірнають. Давайте їх порахуємо.

Вихователь під час відповіді змінює кількість каченят. Діти рахують. Йдуть далі. Заходять до лісу. Звучить грамзапис — голоси птахів.

— Послухайте, діти, як радіють весні птахи. А хто ж це з них так голосно вистукує? (*Дятел*)

— Він хоче почути, як ми вміємо рахувати.

Гра «Дятел»

Лічба на слух.

Дятел хвалить дітей, вказує доріжку до Весни. Діти ідуть далі. Раптом згори падають шишки. Вихователь пропонує дітям сісти на колоду, відпочити. Двом дітям дає кошики, пропонує пограти, хто більше збере шишок. Діти збирають, кожен рахує зібрані шишки, уточняють, в кого більше шишок, а у кого — менше.

Гра «Збери шишки»

Йдуть далі в ліс. Летить куля.

— Це теж шишка? Це геометрична фігура — куля. На яку фігуру вона схожа? (*На круг.*)

Порівняння з кругом, обстеження дітьми.

Дидактична гра «Що буває, як куля»

Звучить мелодія. З'являється весна. Діти вітаються. Весна говорить, що чула, як діти виконували завдання, хвалить їх. Пропонує прослухати задачі.

- Зайчик вуха нашорошив —
 В нього дуже добрий слух.
 Хто ж тепер нам скаже точно:
 В двох зайчаток скільки вух?
- Півень залетів на тин,
 А на тину ще один.
 Скільки ж півників усіх?
 Полічіть-но швидко їх.
- Три веселі киці
 Грались на травіці.
 Враз одна сховалась.
 Скільки їх осталось?

- Скачуть жабки — ква-ква-ква!
Ой, яка м'яка трава.
Тут одна, а там їх дві.
Скільки разом їх в траві?

В е с н а. Молодці діти! А чи любите ви грати? Є у мене ще одна гра.

Гра «Побудуй фігуру»

Вихователь показує картку із зображенням геометричної фігури. Діти називають фігуру, будують її з паличок. Рахують кількість сторін у фігурі й кількість кутів у трикутнику, квадраті.

Весна хвалить дітей, запрошує в хоровод. Пригощає дітей солодким печивом.

Заняття 10

Тема. ВЕСЕЛА МАНДРІВКА

Програмовий зміст:

- *рідна природа*: закріпити знання дітей про свійських птахів (*качка, гуска, курка*) і тварин (*кіт, коза*); уточнити знання про диких тварин (*ведмідь, білка, заєць*); вчити розрізняти дорослих тварин та їхніх дитинчат, групувати за видами; вправляти у звуконаслідуванні; продовжувати вчити розрізняти й називати овочі та фрукти, виділяти їхні характерні ознаки;
- *математика*: формувати знання про рівність та нерівність множин за кількістю елементів; вчити розуміти запитання «Скільки?», вираз «стільки — скільки»; слова *порівну, більше, менше*; вчити співвідносити величини в дидактичних іграх.

Демонстраційний матеріал: картинки із зображенням птахів, тварин, іграшкові ведмедик, зайчик.

Роздавальний матеріал: морквинки, тарілочки, дидактичні ігри «Посади ведмедика на свій стільчик», «Знайди парасольку», «Добери кришечку до каструлі», «Посади метелика на свою квітку».

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, а ви любите подорожувати? Давайте поїдемо всі гуртом — помилуємося природою, познайомимося з тваринами, птахами. А як ми поїдемо? Гадаю, поїздом буде найзручніше. Тут нам допоможе гра «Поїзд» — ви її знаєте.

Діти шикуються в колону одне за одним. Поїзд рушає. Перша зупинка — озеро (дається сюжетна картинка).

- Подивіться, хто плаває на воді? (*Качки.*)
- А хто плаває разом із великими качками? (*Каченята.*)
- Хто ходить бережком? (*Гуси.*)

- Як називаються їхні дітки? (*Гусенята.*)
- Скільки разом усіх гусей та качок? (*Багато.*)

Друга зупинка — лужок.

- Хто пасеться на лужку? (*Коза-мама і маленькі козенята.*)
- Як говорить коза? Що вона робить? (*Скубе травичку.*)
- Що роблять козенята? (*Граються.*)

Розглядається інша картинка — «Кішка з кошенятами».

- Кого ви ще бачите на лужку? (*Кішку та кошенят.*)
- Скільки кошенят? (*Багато.*)
- А скільки дорослих кішок? (*Одна.*)
- Що роблять кошенята? (*Бавляться.*)
- Де живуть кішка й кошенята? А коза і козенята? Так, це свійські тва-

рини.

Поїзд рушає далі, діти бачать картинку «Курка з курчатами».

В и х о в а т е л ь (*співає*)

Вийшла курочка гуляти,
Щоб травичку пощипати
І яєчко потім знести,
Діткам радість ним принести.

— Йшла курочка, йшла та й загубила своє яєчко. Кудкудакає: «Куд-кудак, де лежить моє яєчко?» Чи не тут воно?

- Скільки всіх яєчок? (*Багато.*)
- А курчат? (*Одне.*)

Наступна зупинка біля білочки з кошиком.

- Погляньте, що тут у кошику? (*Гриби, горішки, та шишки.*)
- Що робить білочка? (*Ласує горішками.*)
- Скільки в кошику горішків? (*Багато.*)
- А грибочків? (*Теж багато.*)
- А шишок? (*Одна.*)

Діти підходять до іграшкового ведмедика.

- Хто це заховався під кущиком? Де живе ведмедик? (*У лісі.*)
- Він свійська чи дика тварина? (*Дика.*)

Наш Мишко сьогодні хворий —
Лапку він забив учора.
Дай йому, Маринко, меду,
Щоб утішився ведмедик.

- А це хто пристрибав до нас? (*Зайчик.*)
- Бідне зайченя голодне —
Ще й не снідало сьогодні.

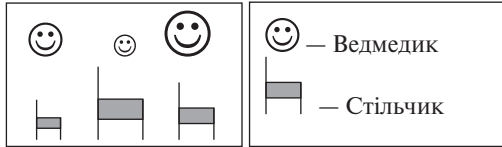
Давайте почастуємо зайчика та його друзів.

Діти сідають за столи. Вихователь виставляє чотирьох іграшкових зайчиків.

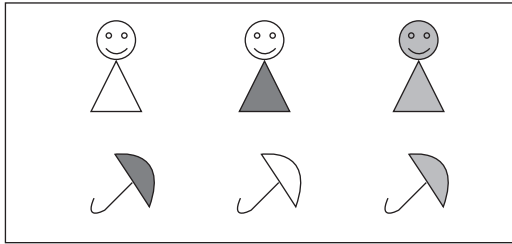
— Викладіть стільки морквинок, скільки у мене зайчиків. А тепер нехай буде на одну морквину більше (*на одну морквину менше*).

Діти, які впоралися із завданням, грають у дидактичну гру.

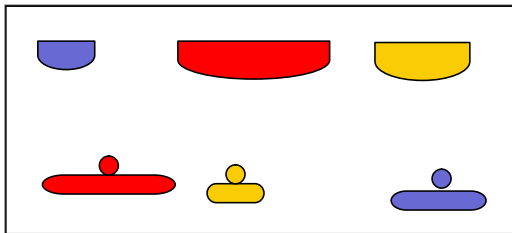
1. «Посади ведмедика на свій стільчик» (*співвіднесення великого ведмедика з великим стільчиком, меншого — з меншим, найменшого — з найменшим*).

2. «Знайди парасольку» (*співвіднесення кольору парасольки з кольором одягу кожної дівчинки*).

3. «Добери кришечку до каструлі» (*співвіднесення кольору, розміру та візерунка*).

— Зайчики наїлися і хочуть погратися. Я буду вовком, а ви — зайчиками. *Проводиться рухлива гра «Зайці та вовк».*

— Нумо, зайчики, стрибайте за мною в город — пошукаємо там чогось попоїсти. А я подивлюся, хто з вас що знайде.

Діти знаходять городину та садовину. Вихователь запитує кожного — що це? Пропонує покласти овочі в кошик, а фрукти — у мисочку.

— Ой, чуєте? Здається, хтось плаче.

Діти підходять до іграшкового поїзда. У вагончиках сидять різні тварини, а їхні дитинчата ще не розмістилися.

— Давайте допоможемо діткам віднайти своїх мам.

Остання зупинка мандрівників — лісова галявина.

— Правда ж тут гарно? Які чудові квіти ростуть! А якого вони кольору? (Діти відповідають.)

— Ще й метелики літають. (Вихователь роздає дітям по одному метелику.)

— Посадіть свого метелика на квітку.

Проводиться гра «Посади метелика на свою квітку».

— Доки ви садили метеликів, прибігав їжачок із гостинцями. Але він дуже поспішав і не зміг побути з нами. Тож почастуймося самі.

Діти пригощаються яблуками.

ДИТИНА І НАВКОЛИШНІЙ СВІТ

Заняття 1

Тема. ОГЛЯД ГРУПОВОЇ КІМНАТИ

Програмовий зміст: ознайомити дітей із груповою кімнатою, закріпити назви обладнання (*столи, стільці, книжкова полицка, шафи, килим*), його призначення; виховувати бережливе ставлення до суспільного майна, акуратність, бажання підтримувати чистоту, порядок у групі.

Матеріал: іграшка — лялька Оленка.

Форма заняття: екскурсія.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти сидять півколом, хтось стукає у двері.

В и х о в а т е л ь. Діти, хтось хоче зайти до нас (*вносить ляльку*). Лялька Оленка прийшла в гості.

О л е н к а. Добридень, діти! Я у вашому садочку вперше. Розкажіть, що у вас є в кімнаті, де ви граєтеся? Малюєте? Розглядаєте книжки?

В и х о в а т е л ь. Подивись, Оленко, яка в нас кімната світла, простора, з великими вікнами (*повертає ляльку навкруги*).

О л е н к а. Діти, а як ця кімната називається? (*Групова кімната.*)

В и х о в а т е л ь. Так, це групова кімната. Тепер ти, Оленко, знатимеш. Діти, давайте тепер скажемо разом з Оленкою: «Групова кімната». Розкажіть нашій гості, що є у груповій кімнаті.

(Діти називають: *стіл, стільці, книжкова полицка, шафа з іграшками, килим, кімнатні рослини, шафа, де зберігаються пензлі, олівці.*)

(Після цього діти разом з Оленкою оглядають обладнання групової кімнати і з'ясовують його призначення.)

Вихователь. Підійдемо до шафи, роздивимося самі й покажемо Оленці, що є в цій шафі. Що це? (*Показує по черзі олівці, фарби, пензлі.*) Для чого вони потрібні? Скажіть Оленці ще раз, де зберігаються ці предмети, щоб вона запам'ятала.

А ось куточок, де живе багато книжок. Вони стоять на книжковій полиці. Де стоять книжки? (*На книжковій полиці.*)

Вихователь (*звертає увагу дітей на те, що з книжками потрібно поводитися обережно*). Ми не показали Оленці, де ви малюєте й розглядаєте малюнки. На чому у вас лежить папір, книжки, олівці, коли ви малюєте? (*На столі.*) На чому діти сидять біля столу? (*На стільцях.*)

Дидактична гра «Назви і покажи»

Дитина називає предмет і показує його: *це пензлик, це олівець* тощо.

Вихователь пропонує підійти дітям до шафи з іграшками.

Оленка. Діти, а що зберігається в цій шафі? Як вона називається?

Вихователь (*читає вірш*)

В нас живе без нірки мишка —
Краща подруга kota.
Тут і білка, в неї — шишка,
Не проста, а золота.
В нас і вовчик з зайцем дружить,
Доглядає лис курей,
Радощів багато дуже
В іграшок і у дітей.

Вихователь пояснює, що це шафа для іграшок. Пропонує розглянути і назвати іграшки.

Вихователь. Оленко, ти запам'ятала, де зберігаються іграшки? Ні? Хто підкаже Оленці, діти? Тепер і Оленка, і всі діти знатимуть, де зберігаються іграшки. Ще, діти, ми не показали Оленці, на чому ви граєтесь. (*Діти розглядають килим.*)

Оленка. Що це, діти? (*Килим.*)

Вихователь. Так, це килим. Поглянь, Оленко, чи гарний у нас килим.

Оленка (*захоплено розглядає килим*). Ой, який він гарний! Як багато на ньому кольорів. Які кольори є на вашому килимі? (*Зелений, коричневий, червоний, чорний.*)

Оленка. Діти, а чому на килимі такий безлад?

Вихователь. Друзі, давайте швиденько приберемо усі речі на свої місця. (*Діти прибирають книги, іграшки, будівельний матеріал.*)

Вихователь. А зараз я вам пропоную побудувати кімнату для Оленки. Що ми можемо туди поставити? (Діти називають *меблі: стіл, стілець, шафа, диван, ліжка.*)

Оленка. Як багато я дізналася сьогодні, діти. Як вам добре і весело в дитячому садку. Я теж хочу з вами погратися. (*Діти граються з лялькою.*)

Підсумок

Вихователь. Діти, як добре, що ми все розповіли ляльці. Тепер у своїй ляльковій країні вона теж знатиме призначення кімнат і меблів.

Заняття 2

Тема. МИЄМО ЛЯЛЬЦІ РУКИ

Програмовий зміст: продовжувати ознайомлювати дітей із формами мовленнєвого етикету — вітання, ввічливого прохання, ввічливого звертання на «Ви» до дорослих — і закріплювати їх; формувати в дітей знання про здоровий спосіб життя та здоров'я; закріплювати дії, пов'язані з миттям рук; учити запам'ятовувати їх послідовність; роз'яснювати значення дії умивання, витирання; виховувати бажання тримати руки в чистоті.

Матеріал: чарівна торбинка, іграшки, лялька, миска, чашка, рушник, мило, стілець.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь заходить із лялькою, в якій брудні руки.

Вихователь. Діти, подивіться, кого я знову зустріла. Це ж наша лялька Оленка. Вона завжди весела і привітна, любить гратися, а сьогодні чомусь засмучена. Що вона забула зробити? (*Привітатися.*)

Так, молодці. Чуєш, Оленко, якщо людина вихована, вона завжди каже добрі слова. Але в Оленки сьогодні все не так.

Ось послухайте:

Все не так сьогодні, все навкруг не так:
Чомусь цукерка не солодка,
Проміння сонечка холодне.
У чому ж річ? Скажу вам прямо...
Образилась на мене мама.
Піду пробачення попрошу,
Хай знову стане все хорошим.

Діти, яким слід бути, щоб не ображати маму? (*Вихованим, увічливим, чепурним.*)

Давайте допоможемо ляльці помиритися з мамою. Ось у нас є чарівна торбинка, вона розкриється лише тоді, коли ви промовите ввічливе слово. Послухайте, як я буду казати: «Доброго дня, торбинко». (*Торбинка розв'язується, і вихователь дістає маленьку іграшку. Це спонукає дітей до самостійного вживання слів: «добрий день (ранок)», «будь ласка», «вибачте», «дякую».*)

Діти пригадують і називають слова, а торбинка дарує їм іграшки.

Молодці, дітки, ось подивіться, як багато ввічливих слів ми зібрали в торбинку. На тобі, Оленко, торбинку тепер ти зможеш помирися з мамою. Діти, а як ви гадаєте, чи вибачить Оленку мама? (*Так, вибачить.*)

В и х о в а т е л ь. Оленко, а чому у тебе такі брудні ручки?

О л е н к а. Я гралася з піском і забруднила руки.

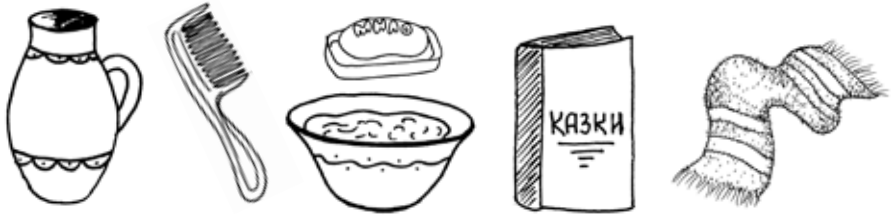
В и х о в а т е л ь. Чи можна залишатися з такими руками? (*Відповіді.*)

В и х о в а т е л ь. Чому? Давайте Оленці допоможемо. Що нам потрібно для миття рук? (*Вода, мило, рушник.*)

Дидактична гра «Доберіть, що потрібно»

Матеріал: рушник, мило, миска для води, глечик із водою, книга, іграшка, гребінець.

Діти відбирають і виставляють на стіл тільки те, що потрібно для миття рук.

В и х о в а т е л ь. Ось усе готове. Давайте помиемо Оленці руки.

Марійко, засукай вище рукава плаття Оленки. Сашку, лий водичку їй на руки. Що це? (*Мило.*) Зараз Катруся намить ляльці ручки.

Хто тут буде куп-куп,
По водичці хлюп-хлюп?
Буде мило піниться,
І бруд кудись подінеться!
Що це? (*Показує рушник.*)

— Мишку, витри руки насухо. Ось які чисті у ляльки ручки.

Як ми мили ручки ляльці? (*Відповіді дітей.*)

Хлюп, хлюп, водиченько.
Хлюп, хлюп на личенько
І на ручки, і на ніжки.
Хлюп, хлюп, хлюп!

— Ось тепер ти, Оленко, чиста, бери торбинку і повертайся до своєї ма-тусі. До побачення.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Я дуже рада, що ви у мене ввічливі та охайні діти.

— Як ми допомогли Оленці?

— Чому потрібно мити руки?

Заняття 3

Тема. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ПРАЦЕЮ НЯНІ

Програмовий зміст: ознайомити дітей із працею няні (*няня прибирає в груповій кімнаті, спальні, роздягальні, в умивальній кімнаті, подає їжу, миє посуд, допомагає дітям одягатись і роздягатись, піклується про дітей*); виховувати повагу до праці няні; формувати уміння підтримувати чистоту.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти сидять півколом. Вихователь заносить іграшку ляльку Оленку.

В и х о в а т е л ь. Діти, Оленка знову прийшла до нас, щоб дізнатися про те, як підтримується чистота у вашій групі. Давайте познайомимо Оленку з нашою нянею. Як її звуть? Що вона робить кожного дня?

Так, вона турбується про те, щоб у групі було чисто: підмітає підлогу, миє і витирає вікна, пил на столах і стільчиках, чистить килими, миє іграшки. Вона приносить їжу з кухні, накриває на стіл, прибирає і миє посуд. А після обіду поспішає в спальню, щоб приготувати діткам чисту постіль, провітрити кімнату. Вона також дуже любить дітей і піклується, щоб їм усім добре жилося в дитячому садку.

О л е н к а. Я теж хочу допомогти вашій няні.

В и х о в а т е л ь. Оленко, наші дітки теж завжди хочуть допомагати своїй няні. Але вони ще маленькі, як і ти. Поспостереігаємо за роботою няні і будемо завжди шанувати й поважати її працю.

(Спостерігають за прибиранням спальної кімнати.)

В и х о в а т е л ь. Ось бачите, як чисто стало в нашій спальні. Після обіду ми залюбки прийдемо сюди відпочивати. А для того, щоб запам'ятати, чим працює наша няня, давайте пограємо у гру.

Дидактична гра «Що зайве?»

Мета: закріплювати знання дітей про працю помічника вихователя, про інвентар, яким він працює.

Перед дітьми на столику розкладені іграшкові відро, ганчірка, лялька, віник, м'яч, швабра, книжка, совок.

Вихователь викликає дітей, і вони прибирають зайві предмети. Називають які предмети потрібні няні, і з'ясовують їх призначення. Якщо дітям складно відповісти, на допомогу приходять лялька Оленка чи вихователь.

Наприкінці заняття вихователь читає вірш Г. Бойко «Песик допомагає».

Замітає зранку
У дворі Мар'янка,
Чисто замітає.

Песик вийшов на поріг
І хвостом змітає сніг —
Песик помагає.

Вихователь. А тепер, діти, разом із лялькою Оленкою допоможемо нянні покласти іграшки в іграшкову шафу.

Підсумок

Вихователь. Тепер ми завжди будемо допомагати нашій няні.

Заняття 4

Тема. СІМ'Я

Програмовий зміст: розширювати знання дітей про сім'ю: склад, взаємовідносини; сформувати у дітей поняття про те, що сім'я — це найближчі люди, вони піклуються один про одного; ознайомити зі словами-назвами членів родини (*мати, батько, дідусь, бабуся, брат, сестра*); розвивати уміння виявляти повагу до родичів, виховувати любов, щирість.

Матеріал: лялька Грайлик, фотографії родин дітей, велика родинна фотографія, квіти (*за кількістю дітей*).

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Ой, подивіться, хто до нас прийшов (*показує ляльку Грайлика*). Який гарний хлопчик. Ви бажаєте з ним познайомитися й дізнатися, як його звати? Давайте пограємо в гру.

Дидактична гра «Знайомство»

Правила гри: діти вітаються з лялькою за ручку, промовляють своє ім'я і запитують ім'я ляльки.

Вихователь. Хлопчиків-ляльці сподобалося, що дітки такі привітні. І сьогодні він хоче побути на занятті. Він приніс нам велику фотографію. Давайте її розглянемо. Кого ми тут бачимо? Ось люди похилого віку — хто це? (*Дідусь і бабуся.*)

— А ще є люди молодшого віку. Хто вони? (*Мама й тато.*)

- Ще й наймолодші. (*Донечка й синочок.*)
- Подумайте, як можна одним словом назвати цих людей. (*Сім'я.*)
- Послухайте віршик про сім'ю:
- Оцей пальчик — наш дідусь,
Оцей пальчик — баба.
Оцей пальчик — наш татусь,
Оцей пальчик — мама.
А цей пальчик — хлопчик наш.

В и х о в а т е л ь. А ви, дітки, ким доводитеся своїм мамам, татам? (*Синочками й донечками.*)

— А як багато синочків і донечок у нашій групі, ми зараз Грайликові покажемо.

Дидактична гра «Сплетемо віночок»

Матеріал: велике плоске коло з отворами, квіточки (на кожную дитину).

Діти підходять до кола, вставляють квіточку в отвір, промовляють своє ім'я і кажуть, хто вони в сім'ї. (*Донечка, синочок.*)

В и х о в а т е л ь. Ось який гарний віночок склався в нас.

Фізкультхвилинка

Діти ходять по колу і промовляють:

У нас велика сім'я,
У ній є не лише я (*зупиняються*).

В и х о в а т е л ь. Донечки (*плескають дівчатка*). Синочки (*плескають хлопчики*).

Гра повторюється 3–4 рази.

В и х о в а т е л ь. А зараз ми ознайомимо Грайлика з фотографіями ваших сімей.

Дидактична гра «Моя сім'я»

Вихователь обирає фотографію, а дитина, сім'я якої зображена на фото, розповідає про своїх рідних.

Підсумок

Вихователь пропонує взяти в свою групову сім'ю і ляльку Грайлика.

Заняття 5

Тема. ОВОЧІ Й ФРУКТИ

Програмовий зміст: розширити та уточнити уявлення дітей про овочі та фрукти, де вони ростуть (фрукти в садах на деревах, овочі на городі, в полі); формувати знання про те, як люди їх вживають, яку приносять користь; вчити визначати овочі та фрукти на смак, називати їх колір; розвивати уважність, спостережливість; виховувати допитливість.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. До нас у гості завітав ведмедик Мишко. Він приніс нам цікаві загадки. Будьте уважними. Відгадку можна знайти у ведмедика в кошику.

Я гірка і завжди свіжа,
Всім подобаюсь. Одначе
Хто мене ножем уріже,
Неодмінно сам заплаче. (*Цибуля.*)

— Якого кольору цибуля?

Сидить баба, одягнулась,
В сто сорочок загорнулась,
Ціле літо достигає,
До нас у борщик поспішає. (*Кануста.*)

— Якого кольору капуста?

Сховалась Марічка
В підземній коморі,
І тільки косички
Лишилися на дворі. (*Морква.*)

— Якого кольору морква?

Стоїть півень на грядках
У червоних чобітках. (*Буряк.*)

— Якого кольору буряк?

— Подивись, ведмедичу, які наші діточки розумні та кмітливі. Усі загадки відгадали. А зараз, діти, подивіться на картину «Збір урожаю» і розкажіть Мишкові, що люди роблять восени на городі. (*Діти розглядають картину.*)

Запитання до дітей

— Що роблять діти?

— Де вони збирають моркву, картоплю?

— Для чого вирощують на городі овочі?

Ведмедик пропонує всім погуляти по городу.

На городі бараболя,
Кабачки і буряки,
А ми кошики візьмемо
Та повненькі наберемо.

Діти нахилиються та імітують збирання овочів.

— Що ти збираєш, Сашко? А ти, Марійко?

— Ми так загулялися, що не помітили, як потрапили у фруктовий сад. (*Діти розглядають картину «У саду».*)

Запитання до дітей

— Що роблять люди?

— Де вони збирають урожай?

— Що вирощують у саду?

— Для чого вирощують яблука, груші, сливи?

— А де ростуть яблука?

— Як називається дерево?

Дидактична гра «Виправ помилку»

Мета: закріпити знання дітей про овочі та фрукти.

Матеріал: муляжі овочів та фруктів.

Ведмедик удає, що витягає з кишені яблуко, але це — бурячок.

— Мишко, це не яблуко (*виправляють діти*), а бурячок.

— Де він росте? (*На городі.*)

— Це не морква, а слива.

— Це не помідор, а яблучко.

— Це не вишня, а груша.

Діти все складають у кошик.

Ведмедик так зрадів, що його виправили, що почав танцювати та й зачепив кошик з овочами і фруктами.

Дидактична гра «Поклади правильно»

Діти кладуть овочі в один кошик, а фрукти — в інший.

— Мишкові було так добре, що він хоче всіх пригостити.

Дидактична гра «Відгадай на смак»

Вихователь дає дітям по шматочку овоча або фрукта, а вони із зав'язаними очима повинні визначити, що це і як його споживають.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Де вирощують овочі? Де вирощують фрукти?

Заняття 6**Тема. КРАМНИЦЯ. ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ У КРАМНИЦІ**

Програмовий зміст: ознайомити дітей з овочевою крамницею, дати поняття, що крамниці можуть бути різними: іграшковими, продуктовими, меблевими, овочевими; ознайомити з правилами поведінки у крамниці; закріпити вміння класифікувати овочі та фрукти; дати знання про те, що в крамниці працює продавець; увести в словник слова: *покупець, товар, гроші, сумка, кошик, купувати, крамниця, продавець*; розвивати спостережливість, допитливість; виховувати організованість, уважність.

Форма заняття: екскурсія.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, сьогодні на нас чекає цікава подорож. Але спочатку згадаймо правила поведінки у громадських місцях.

Діти разом із вихователем з'ясовують правила поведінки: слід ходити, стояти, розмовляти спокійно, не перебувати інших, використовувати чарівні слова: «Будь ласка», «Вибачте», «Спасибі».

А зараз ми вирушимо до справжньої крамниці, в якій продаються овочі та фрукти.

- Яка крамниця? (*Велика або мала.*)
- Що в ній продають? (*Овочі та фрукти.*)
- Хто знаходиться за прилавком? (*Продавець.*)
- Хто купує товар? (*Покупець.*)
- Усе що продається в крамниці називається «товар».

Вихователь звертає увагу дітей на вітрину, разом із ними розглядає її, запитує, як називаються виставлені на вітрині овочі та фрукти.

У крамниці всі вітаються з продавцем, знайомляться з ним. Вихователь розповідає звідки привозять овочі та фрукти, хто їх вирощував, де їх зберігають, на чому зважують. (*Далі пропонує дітям поспостерігати за роботою продавця, за його розмовою з покупцями, звертає увагу на вияв взаємної ввічливості.*)

Продавець зважує продукти, рахує гроші, допомагає покупцям розмістити продукти в кошики. Покупець дякує продавцеві.

Після повернення з екскурсії доцільно провести дидактичну гру.

Дидактична гра «Магазин»

Мета: закріпити знання дітей про назву товару та його призначення; удосконалювати уміння класифікувати овочі та фрукти.

Матеріал: іграшкове обладнання, виготовлене з різноманітного матеріалу, муляжі овочів та фруктів.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. В якій крамниці ми сьогодні були? Я думаю, що тепер ви самостійно зможете щось придбати у магазині.

Заняття 7

Тема. НАЙДОРОЖЧА В СВІТІ УКРАЇНА

Програмовий зміст: ознайомити дітей із назвою рідного краю, міста, в якому народилися; дати знання про те, що люди, які живуть в Україні, — це український народ (українці) і розмовляють вони українською мовою; засобами художнього слова формувати уявлення про красу природи рідного краю; викликати почуття любові до рідного краю.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Приходить лялька Наталка в українському одязі, в руках тримає лист.

Л я л ь к а. Доброго дня вам, діти!

В и х о в а т е л ь. Лялька Наталка дуже ввічлива, вона запитує: «Як ваше здоров'я», «Як ваші справи?»

Л я л ь к а. Добре. (*Дякую, спасибі.*)

Вихователь. А зараз, будь ласка, запитайте її про здоров'я, про справи.

Діти складають запитання.

Діти. Наталко, як твоє здоров'я? Наталко, як твої справи?

Вихователь. А яке в Наталки святкове вбрання!

Діти розглядають одяг Наталки (сорочка, спідниця, віночок).

Вихователь (від імені ляльки). Молодці всі діточки, а уважні сьогодні Оксана, Маринка, Сергійко.

Подивіться, Наталка принесла листа від друзів із Росії. Усім цікаво, як лист нас знайшов? Уважно подивімося на конверт. На конверті написана адреса: назва нашого міста, вулиці, номер будинку, а головне — назва нашої країни, тому лист не загубився і знайшов нас. Скажіть мені, будь ласка, діточки, як називається наше місто? *(Діти називають своє місто.)*

— А хто знає назву вулиці, на якій живе, номер будинку? *(Діти називають вулиці, будинки.)*

— Діти, хто знає назву нашої країни? *(Україна.)*

Якщо діти не знають відповіді, то вихователь пояснює їм це слово.

Вихователь. Усі люди, які живуть у нашій країні, уміють розмовляти українською мовою. Ми теж із вами вчимося розмовляти українською мовою.

В Україні живуть українці *(вихователь показує малюнки людей в українському одязі)*, вони тут народилися, знають і люблять свою країну. Ми з вами теж українці.

Діти разом повторюють фразу «Ми — українці».

— А зараз ми відпочинемо.

Фізкультхвилинка

Діти *(стоять обличчям одне до одного і промовляють).*

На високій полонині *(Піднімають руки вгору.)*

Ранок зустрічаю, *(Розводять руки в боки.)*

На сопілці-перепілці *(Імітують гру на сопілці.)*

Співаночку граю...

Вихователь. Діти, подивіться, до нас залетів птах. Може, його хтось упізнає? *(Якщо діти не знають, необхідно звернутися до ляльки.)* Наталка говорить, що це журавель. Пригадаймо віршик, який ми знаємо про журавля. Наталочко, послухай, цей вірш про нашу країну — Україну.

Облітав журавель сто морів, сто земель,

Облітав, обходив, крила, ноги натрудив.

Ми спитали журавля:

— Де найкраща земля?

Журавель відповідає:

— Краще рідної немає!

(Доцільно запропонувати дітям по черзі потримати паперового журавлика.)

Вихователь. Молодці, Наталці так сподобалося, що вона запрошує вас разом із нею пограти.

Гра «Поїзд»

Їде поїзд через гай, я гукаю:

— Постривай.

Він почувши, не тікав, нас, маляток, почекав.

— Ту-ту-ту,— гуде гудок, їдемо всі в дитсадок.

Підсумок

Вихователь. Як називається наша країна? Яку назву має наше місто?

Заняття 8

Тема. ОДЯГНЕМО ЛЯЛЬКУ НА ПРОГУЛЯНКУ

Програмовий зміст: закріпити й удосконалити знання дітей про назви одягу, його колір; вчити берегти одяг; допомогти запам'ятати послідовність одягання на прогулянку; виховувати уважність, самостійність.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Доброго дня, дітки! Добридень, Тарасе.

Діти вітаються.

Чому це ти чепуришся перед дзеркалом? Не роздягаєшся? (*Тарасик у шубі, шапці.*) Відкрив валізу, повитягав багато одягу? (*На стільці лежить одяг: шорти, сорочка, спідниця, футболка, гольфи, хустка, шапка, шкарпетки, штани, майка, куртка.*)

Тарас. Я сьогодні вирішив самостійно, без допомоги дорослих, одягнутися, але заплутався, що мені слід одягати в садочок.

Вихователь. Діти, допоможемо Тарасикові правильно, одягнутися?

Діти. Так. Допоможемо.

Вихователь. Спочатку потрібно підібрати речі для хлопчика, відповідно пори року.

Діти добирають та називають їх.

Вихователь. Що необхідно одягти спочатку? (*Відповіді дітей.*)

Вихователь. Діти, Тарасик вам дуже вдячний і каже: «Дякую вам, дітки, ви мені дуже допомогли».

Вихователь. Тарасику, а одяг має ще й свій колір. Чи знаєш ти кольори?

Тарасик. Знаю, але дуже плутаюсь, і тому мені дуже соромно.

Вихователь. Ми з дітьми тобі допоможемо. Пограй із нами у гру «Розбери за кольором».

Гра «Розбери за кольором»

Мета: закріпити знання дітей про кольори; розвивати увагу, активність.

Перед дітьми — різнокольорові стільчики й одяг. Вихователь пропонує дітям розкласти одяг відповідно до кольору стільців. Діти беруть по одній речі, називають її, визначають колір і відносять на стільчик відповідного кольору.

В и х о в а т е л ь. Молодці, діти, правильно відповідали. Тарасик запрошує вас відпочити.

Фізкультхвилинка

Правда ж, мамо, я великий?	(Піднімають руки вгору.)
Сам взуваю черевички,	(Нахиляються.)
Зашнуровую шнурочки,	(Удають, що шнурують.)
Сам вбираюсь у сорочку,	(Удають, що одягаються.)
Сам лице і руки мию,	(Удають, що умиваються.)
Сам зачісуватись вмію	(Гладять себе по голівці.)
І не плачу я ніколи...	(«Приказують» пальчиком.)
Скоро вже піду до школи.	

В и х о в а т е л ь. А хто це там плаче? Та це ж наша Катруся. Вона дуже хоче гуляти, але не вміє швидко і правильно одягатися. (Лялька зі скрині витягає свій одяг: колготки, ботинки, куртку, шапочку.)

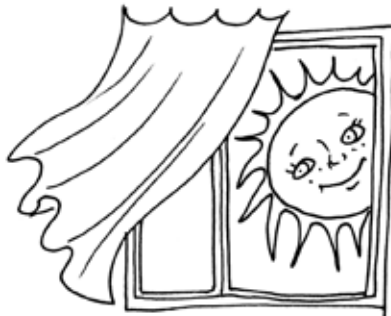
Діти, давайте все це складемо і повішаємо у шафу. А тепер підкажіть Катрусі, що в першу чергу слід взяти з шафи, збираючись на прогулянку.

Д і т и. Спочатку потрібно дістати колготки і ботинки. Зняти туфлі, в яких ти, Катрусю, ходила в приміщенні, одягти колготки, ботиночки. (Діти одягають ляльку, називаючи одяг та його колір.)

В и х о в а т е л ь. Чому це ти, Катрусю, засмутилася?

Л я л ь к а. Надворі холодно — сонечка немає.

В и х о в а т е л ь. А ми попросимо сонечко виглянути з-за хмаринки.

Сонечко, сонечко, вигляни у віконечко.
Ждуть тебе дітки, ждуть малолітки.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. А тепер і ми підемо на прогулянку разом із лялькою.

Заняття 9

Тема. ПОСУД

Програмовий зміст: ознайомити дітей із назвами предметів посуду (*кухарський, чайний, столовий*); уточнити й закріпити назву чайного посуду (*чашка, блюдце, чайна ложка*); вчити дітей класифікувати предмети; виховувати уважність, спостережливість.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Добрий день, діти. Добрий день, Васильку. Васильку, чому ти такий засмучений?

В а с и л ь к о. Я хотів приготувати їжу для мами, але не знаю, в чому.

В и х о в а т е л ь. Дітки, допоможемо Василькові обрати, у чому він зможе приготувати їжу.

Виставляються малюнки посуду.

Так, спочатку назвімо все і розкладімо по полицках.

Відгадайте, що це?

— Біля тулуба вуха, а голови немає. (*Каструля.*)

— Схожа на сонечко, але збоку ручка. (*Сковорода.*)

— Молодці, а це?

Не слон, а має носик, не паровоз, а дим пускає. (*Чайник.*)

— Діти, назвіть предмети, які ми виставили.

Д і т и. Каструля, сковорода, чайник.

В и х о в а т е л ь. Васильку, ти тепер зрозумів, у чому тобі можна приготувати їжу?

Все це можна назвати одним словом «посуд».

Васильку, що ти хотів собі приготувати? Яєчню? Тоді навіщо ти береш каструлю? Діти, що йому потрібно взяти? (*Сковороду.*)

— А в каструлі що варять? (*Суп, борщ.*)

— А чай кип'ятять? (*У чайнику.*)

— А ще цей посуд називають кухарським.

А ще, діти, посуд може бути столовий. Це хлібниця, тарілки для супу і для каші, виделки, ложки.

Дітки, а ви не знаєте, як називається посуд, із якого ми п'ємо чай? (*Чайний посуд.*)

— Діти, подивіться на увесь цей посуд і скажіть, який він? (*Чистий, новий, гарний.*)

— Якщо варити і смажити в такому посуді, то їжа буде смачна. Про таку їжу у нас в Україні кажуть: «Так смачно, що за вуха не відтягти».

Ой, як багато попрацювали. Настав уже час відпочити.

Фізкультхвилинка

Сорока-білобока	(<i>Діти сідають навпочіпки.</i>)
На припічку сиділа,	
Діткам кашу варила,	(<i>Роблять руками колові рухи.</i>)
Ополоником мішала,	
А хвостиком накривала —	(<i>Ставлять руки в боки.</i>)
Малих діток годувала.	(<i>Проводять рукою біля рота, удаючи, що годують ложкою.</i>)

В и х о в а т е л ь. Діти, запропонуємо Василькові інший посуд, щоб він не чіпав маминого.

На стіл виставляється іграшковий набір посуду.

— Як називається цей посуд? (*Іграшковий.*)

— А ось і мама повернулася. Давайте допоможемо Василькові накрити стіл до чаю і пригостити маму.

Дидактична гра «Накріємо стіл до чаю»

Діти називають і ставлять на стіл чашки, блюдця, ложки, кладуть серветки.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Щиро дякую вам, малята, за допомогу Василькові.

Заняття 10

Тема. ПОДАРУЄМО ЛЯЛЬКАМ НАМИСТО

Програмовий зміст: закріпити з дітьми назви кольорів; вчити групувати однорідні предмети за кольором; виконувати дії з ними — нанизування; збагачувати сенсорний досвід дітей у процесі ознайомлення з різними предметами; розвивати мислення, увагу, моторику рук; виховувати цікавість, допитливість, почуття взаємодопомоги.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Грає музика.

В и х о в а т е л ь. Дітки, а ви чуєте музику? А де вона грає?

— Вона лунає з хатинки, де живуть наші Оксанка та Тарасик. Давайте ти-хесенько підійдемо і послухаємо. (*Підходять до куточка народознавства.*)

Бачите, дітки, як гарно Оксаночка прибрала в хатинці і сама причепурилася. Давайте запитаємо в Оксанки, чому вона така гарна та привітна. (*Бере Оксаночку в руки.*)

Ось на стільчики сідайте, Оксаночку слухати починайте.

Оксаночка (вітається з дітьми.)

Я сьогодні рано встала
У хатинці все прибрала.
Одягнула гарний одяг,
Посміхнулась, все гаразд,
Скоро гості будуть в нас.

Вихователь. Та яка ж гарна в нас Оксаночка. Давайте розглянемо її одяг.

Що це? (Спідничка.)

— Якого ж вона кольору? (Червона.)

— А це сорочка вишиванка. (Дмитрик, Алінка, Катруся, скажіть: «Сорочка-вишиванка».)

— Це фартушок. (Кілька дітей повторюють.)

— На ногах у Оксаночки черевички які? (Червоні.)

— На голівку Оксаночка одягнула що? (Віночок.)

— А які ж гарні квіточки вплетені у віночок: червоні, сині, жовті і зелені листочки. (Назвати кілька дітей, щоб показали та назвали квітку за кольором.)

— А що це? (Так, стрічки, вони також різнокольорові.)

— На шию Оксаночка одягла намистечко, та яке ж гарне. Вона сама його зробила з ягідок горобини.

(Раптом задзвенів дзвіночок.)

— Хто це може бути?

(Заходить ведмедик вітається і промовляє до дітей.)

Ведмедик

По лісочку я ішов і дівчаток там знайшов.

Під дубком вони сиділи, у них ніжечки боліли.

Вихователь знімає з плечей ведмедика ранець із ляльками і запрошує його сісти відпочити. Діти розглядають дівчаток.

Вихователь. Це подруженьки прийшли до Оксаночки в гості.

В яких же вони гарних платтячках. (Синє, червоне, жовте, біле, зелене.)

Дівчатка

Ми веселі подружки!

Ми подружки-хохотушки

Ха-ха-ха-ха!

В гості ми до вас прийшли,

Друзів гарних ми знайшли.

Вихователь. Подруженьки дуже втомилися і Оксаночка приготувала їм килимки, на яких вони відпочинуть. Давайте посадимо їх на килимки такого ж кольору, як у них платтячка.

Діти розбирають ляльок і, підходячи, садять їх на килимках, називають, якого кольору платтячко.

Гра з Ведмедиком

Вихователь. Посиділи, відпочили, до ведмедика біжать, із ним погратися бажають.

А ведмедик все ричить, сісти їм на килимки велить.
Та подруженьки примхливі його слухать не хотіли.
Тут ведмедик сам підходить
Їх на килимки садовить.
Посадив, та ось біда,
Переплутав кольора́.

Діти виправляють помилку.

— Чому вони засумували, такі невеселі стали? Давайте їх розвеселимо. Подаруємо квіточки та стрічки. *(Діти беруть по одній квітці і стрічці. Кладуть коло ляльок за кольором.)*

— Але вони так і не посміхаються, що з ними таке? *(Одна з дівчаток шепоче на вушко вихователеві, що їм сподобалось намистечко Оксаночки.)*

— Де ж нам взяти намистечка дівчаткам? *(Оксанка виносить зі своєї хатинки чарівну скриньку і промовляє.)*

Оксаночка

Скринечко, будь ласка, відчинись,
І намистечко покажись.

— Скринька не відчиняється, дітки давайте скажемо разом. *(Діти повторюють.)*

Скринька відкрилась, а в ній намистечко.

Ой, мишка в скриньці побувала
І намисто розв'язала,
Все його перемішала.

Вихователь. Давайте допоможемо Оксанці нанизати намистинки за кольором.

Роздає дітям ниточки, вони сідають за стіл, шукають відповідного кольору намистинки і нанизують. Потім підходять до подружок і одягають намисто за кольором їхніх сукенок. Дівчатка дякують дітям.

Підсумок

Наприкінці заняття можна пограти з ведмедиком в українську гру «Хто це спить під дубком». Провести його в ліс, подякувати за те, що він допоміг подружкам.

Заняття 11

Тема. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ПРАЦЕЮ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ

Програмовий зміст: ознайомити дітей із працею медичної сестри: оглядає дітей, робить щеплення, піклується, щоб усі діти були здоровими; виховувати інтерес і повагу до праці медичної сестри.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Заняття проводиться у медичному кабінеті.

В и х о в а т е л ь. Лялька Оленка знову запросила нас до незнайомого їй кабінету. Давайте послухаємо розповідь медичної сестри про її роботу.

М е д и ч н а с е с т р а. У дитячому садку багато дітей, і я піклуюсь про те, щоб вони не хворіли, росли здоровими й міцними. Коли в якоїсь дитини заболить живіт чи горло, я повинна її оглянути. Може, в когось із вас болить горло? (*Медсестра оглядає горло в дитини.*) Відкрий ротик, я подивлюсь, чи не застудився ти, чи не червоне горло? Ні, в тебе горло не болить. А в тебе? О! У тебе горло червоне. Потрібно зміряти температуру. Посидь трохи. Притисни градусник рукою, щоб він не випав. А тепер подивимось, яка в тебе температура (*медсестра виймає градусник, дивиться на нього*). Ні, температура нормальна. Але щоб горло не боліло, випий мікстуру (*дає ложечку підсолодженої води*). У мене є ліки від усіх хвороб. Вони зберігаються в цій скляній шафі. Тут є таблетки, мікстури. Якщо дитина захворіє в дитячому садку, я повідомляю мамі, і вона забирає дитину додому. Я кажу мамі, щоб вона вдома поклала дитину в ліжку і давала таблетки, мікстуру, а також тепле молоко та чай. Якщо дитина слухається маму і лікаря, п'є ліки і лежить у ліжку, вона швидко видужає та знову прийде у дитячий садок. У цій шафі є зеленка. Може, в когось із вас порізаний пальчик? Давайте його полікуємо. Спочатку пальчик помастимо зеленкою (*показує*), це не боляче, потім прикладемо до нього вату і забинтуємо. Тоді пальчик швидко загоїться. Діти, а ви не боїтеся, не плачете, коли вас вихователька веде до моєї кімнати? Мене не слід боятися, я люблю дітей і хочу, щоб вони ніколи не хворіли.

В и х о в а т е л ь. Тепер ви знаєте, як працює медична сестра, як лікує хворих.

Діти, щось наша Оленка теж гаряча. Давайте і її полікуємо.

Сюжетно-рольова гра «Оленка захворіла»

Мета: удосконалити знання дітей про працю лікаря; виховувати чуйність, бажання допомагати хворому.

В и х о в а т е л ь. А тепер ми віднесемо нашу ляльку у ліжечко.

(Діти повертаються в групу.)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Для того, щоб не хворіти, як Оленка, ми будемо стежити за своїм здоров'ям. Як ми це будемо робити?

Заняття 12

Тема. ТРАНСПОРТ

Програмовий зміст: ознайомити дітей із характерними для даної місцевості засобами пересування; продовжувати формувати розуміння і вживання узагальнюючого поняття *транспорт*: машину веде шофер, транспорт перевозить людей і вантажі; виховувати повагу до працівників транспорту, дотримуватися правил поведінки у транспорті: дисциплінованості, ввічливості, акуратності.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Звучить сигнал, і до групи заїжджає Буратино на автобусі.

В и х о в а т е л ь. Діти, Буратино дуже сподобався віршик, в якому розповідається про те, де ми їздили, але він не може його повністю пригадати. Допоможемо йому? (*Так.*)

— Нам будуть допомагати наші... (*пальчики та голівки, лобики, носики, шийки*). Наш пальчик буде... (*автомобілем*).

— Тож, починаймо.

Їхали ми їхали, (*водимо пальчиком по голові, опускаючись до носа*)
До гори підїхали
Виїхали, зїхали,
Далі поїхали.
До ями підїхали,
Яму обїхали
І далі поїхали.

— Згадав, Буратино? (*Буратино говорить, що згадав і запам'ятав. І додає, що Алінка дуже гарно розповідала.*)

— Що ще, Буратино, ти шепочеш на вушко? А! Він звертається до мене з проханням. Ось що він говорить. «Наталіє Іванівно, будь ласка, загадаймо діткам загадки». Ви згодні відгадувати?

- Не лігає, не журчить,
Жук по вулиці біжить,
І горять в очах жука
Два блискучих вогника. (*Автомобіль.*)
- То пряма, то рівна, то крута.
Поведе тебе по всіх світах.
Починається з порога
Безкінечна ця... (*дорога.*)

Довго вже їдемо. Час зробити зупинку та відпочити.

Фізкультхвилинка

Сів ведмедик у машину

(Діти удають, що тримають кермо.)

Та й поїхав по малину.

(Їздять по кімнаті.)

А в малині джміль бринить,

(Присідають і заплющують очі.)

І злякався наш ведмідь.

Вихователь. А зараз Буратино дасть Вадикові легкову машину а Сашкові — вантажну. Погляньте, хто там сидить за кермом? (За кермом сидить шофер.)

— Правильно. А ще можна сказати, що за кермом сидить водій.

Машину водить... (водій). Буратино теж водій. На чому він до нас приїхав? (На автобусі.)

— А який автобус у нього? (Автобус червоного кольору, просторий, великий, чистий, він перевозить людей.)

Кілька дітей розповідають про своє авто.

— Молодці, діти. А тепер пригадайте, як одним словом назвати автобус, машину, таксі? (Транспорт.)

— Буратино запрошує дітей сісти в його автобус і вирушити в подорож по справжній вулиці. Як слід поводитися в автобусі? (Відповіді дітей.)

Діти виходять на вулицю, стають у зручному для спостереження місці.

Вихователь. Що це їде?

— Як називається ця машина?

— Що нею перевозять?

— Для чого потрібна така машина?

— Де сидить водій?

Розповідь вихователя про призначення кожного виду транспорту, характерного для даної місцевості.

Рухлива гра «Транспорт і пішоходи»**Підсумок**

Вихователь. Як можна одним словом назвати автобус, машину, трактор, трамвай?

Заняття 13**Тема. СІРНИКИ — НЕ ІГРАШКА**

Програмовий зміст: ознайомити дітей із правилами пожежної безпеки; закріпити поняття «Сірники — не іграшка»; ознайомити з пожежною машиною; розвивати зв'язне мовлення; виховувати слухняність.

Матеріал: хлопчик Ясик (іграшка), сірники, картинка із зображенням лісу, хатинка, кицька, жук, червона пожежна машина.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Сьогодні Ясик був слухняним, не пустував. Таке іноді буває. Мама дозволила йому погратися на майданчику самому. І раптом бачить — а в траві блищить маленький золотаво-зелений жучок. І очі відсвічують вогниками...

— Ох ти!— вигукнув Ясик — я ще такого не бачив!

— Ой! Хлопчику,— візьми мене,— людським голосом відказав жучок.—

У мене поранене крильце, я не можу літати.

Ясик узяв жучка, а той дуже тремтів.

— От бідолаха, мабуть, замерз,— подумав хлопчик.

— Так, я замерз — промовив жучок. — Уранці холодно. Мої сестрички і братики заховались у сухе листя, залізли в щілини дерев і там заснули на всю зиму. А я не можу туди долетіти. Віднеси мене, будь ласка, до лісу.

— Авжеж, віднесу, бо я сьогодні слухняний і роблю тільки добрі справи.

Фізкультхвилинка

У дитсадок Ясик ішов *(крокують на місці)*

І жучка знайшов. *(Плескають у долоні.)*

На травичці він сидів. *(Сідають навпочіпки.)*

І від холоду тремтів. *(Показують, як тремтів, б'ють себе по плечах, руках.)*

Відігрів він його, *(дихають на руки)*

Друга меншого свого.

Умить Ясик побіг до лісу. Бачить, на галявині стоїть хатинка.

«Хто ж в ній живе? От якби в ній було тепло, я б відігрів жучка», — подумав Ясик. Зазирнувши в хатинку, Ясик побачив кицьку, яка лагідно муркотіла, згорнувшись у клубочок, і солодко спала. Але в будиночку було сиво, холодно, холодно. На печі лежали сірники. Ясик, звичайно, знав, що сірниками гратися не можна, але він вирішив, що один раз, одного сірника запалити можна, але це для жучка і дуже хотілось зігріти його. Назбиравши сміття, паперу, гілочок, Ясик підпалив купу, і вона спалахнула. Ураз язики полум'я, звиваючись, підстрибнули і побігли вгору по занавісках, по меблях. І кімната наповнилась димом. Стало важко дихати. І раптом прокинулася кицька, вона голосно занявчала. І рознеслося по всьому лісу:

Тілім-бом! Тілім-бом!

Загорівся кицькин дім

Загорівся кицькин дім

Валить дим стовпом!

Кицька вискочила, очі витріщила.

Біжить півник із відром, заливає кицькин дім.

А конячка з ліхтарем,

А собачка з помелом,

Сірий зайчик із листком.

Раз, раз, раз. Вогонь погас!

Обігрування вірша.

В и х о в а т е л ь. А за ними приїхала і пожежна машина з пожежниками. На ній — вогнегасники, довгі шланги. Велика драбина. Машина червона тому, що вона мусить дуже швидко дістатися до місця пожежі. А як це можна швидко зробити, коли на вулицях багато машин і пішоходів? Для цього необхідно, щоб пожежна машина була помітною, щоб її було видно здалеку. Помітивши її ще здалеку, водії інших машин і пішоходи, поступаються їй дорогою. А найпомітніший колір — червоний.

Запитання до дітей

- Чи можна жити без сірників?
- Чому дітям не можна брати сірники?
- Яка пригода трапилася з Ясиком?
- Хто допоміг йому в біді?
- Чому пожежна машина червона?
- Хто гасить вогонь?
- Чому потрібно поступатися дорогою пожежній машині?

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Чому ніколи не можна брати сірники?

Заняття 14

Тема. ОГЛЯД СПАЛЬНІ

Програмовий зміст: ознайомити дітей з обладнанням спальні: велика, простора, світла кімната, в ній діти сплять; у спальні стоять ліжка; на ліжках постіль (*матрац, простінь, простирадло, ковдра, подушка*); виховувати повагу до праці няні, пралі; дати уявлення про народний фольклор: колискові пісні, їх призначення; виховувати бажання співати колискові.

Форма заняття: екскурсія.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Гра «Хто заховався?»

В и х о в а т е л ь. Діти, ви дізнаєтеся, хто заховався під ковдрою, якщо відгадаєте загадку:

Довгі вуха,
Куций хвіст,
Невеличкий сам на зріст,
На городі побував,
Там капусту попсував,
Довгі ноги — скік та скік.
Ми погнались він утік. (*Засць.*)

Так, це зайчик. Йому стало дуже сумно і самотньо у лісі, і він вирішив завітати до діток у дитячий садок. Давайте покажемо зайчикові нашу групу кімнату.

Запитання до дітей

- Як називається наша група?
- Хто до неї ходить?
- Які іграшки в нас є?
- А хто це розсипав речі на підлозі?
- Де вони повинні лежати?

Дидактична гра «Кожній речі — своє місце»

Діти називають речі і ставлять їх на місця.

Запитання до дітей

- А що повинно лежати на ліжку?
- Хто спить на іграшковому ліжку?
- А де сплять дітки?

Давайте покажемо зайчикові нашу спальню.

Запитання до дітей

- Як називається ця кімната?
- Чому вона так називається?
- Що ви бачите у спальні?
- На чому діти сплять?

(Вихователь підводить дітей до ліжка, в руках тримає зайця і читає вірш М. Стельмаха «Заєць спати захотів».)

— Постелимо зайчикові ліжко. Що потрібно покласти на ліжко? (*Запитує у дітей, як називається постільна білизна.*)

- Так, матрац, простінь, простирадло, ковдра, подушка. (*Діти повторюють.*)
- Поклали зайця спати, а тепер заспіваємо йому колискову.

Ой, ходила Журавушка
Та й по комишу,
А свою дитиньку
Та й заколишу,
Ой люлі, люлі.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Пам'ятайте, діти, в спальні слід поводитися тихо, не розмовляти голосно, не кричати, не бігати. Поважати працю няні. У спальні потрібно спати.

Заняття 15**Тема. НОВОРІЧНЕ СВЯТО**

Програмовий зміст: уточнити й закріпити знання дітей про Новорічне свято, його значення; викликати у дітей емоційний відгук від отриманих вражень; доводити до розуміння дітей, що Новорічне свято об'єднує родину; виховувати бажання робити добрі справи, подарунки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Добрий день, дітки! (*Добрий день!*)

Чути стук у двері, заходить заклопотаний, стурбований Грайлик, просить вибачення за незначне запізнення.

Г р а й л и к. Доброго дня. Вибачте, будь ласка, за запізнення: я уже почав готуватися до свята і забарився.

Д і т и. До якого?

Г р а й л и к. А ось послухайте загадку, тоді дізнаєтеся.

Що за гостя в нас така?
І зелена, і струнка.
Сяє зірка угорі.
На гілгочках — ліхтарі.
І ростуть на ній не шишки,
А цукерки та горішки. (*Ялинка.*)

Вихователь виставляє картину «Новорічне свято».

В и х о в а т е л ь. Які іграшки висять на ялинці?

— Хто прикрасив ялинку?

— А що роблять діти?

— Чи весело дітям біля ялинки?

— Які подарунки одержали діти?

— Діти, а як називається свято, коли прикрашають ялинку? (*Новий рік (свято ялинки).*)

— Галинко, хто приходить на новорічне свято? (*Дід Мороз, Снігуронька.*)

— Який Дід Мороз — добрий чи злий, старий чи молодий? (*Добрий, старий.*)

— А Снігуронька? *(Гарна, молода.)*

— Так. А ще вона лагідна.

— Мабуть, Дід Мороз вітає всіх зі святом і щось дарує? *(Подарунки.)*

— Діти, як ви чули, і Грайлик уже почав готуватися до цього свята. А що ви робите на святі? *(Співаємо, танцюємо, розважаємося, вітаємо усіх.)* А який у вас настрій зазвичай на святі? *(Гарний, святковий.)*

— А ось Грайлик чомусь засмутився. Він не знає, як на Новий рік потрібно вітати одне одного. Допоможемо йому. *(З Новим роком!)*

Молодці, дітки, навчили Грайлика новорічних вітань. Він повеселішав і пропонує вам відпочити.

Фізкультхвилинка

Побіг Зайчик у село,

(діти вільно стрибають, як зайчики)

Бо лісочок замело,

Бо сьогодні у ліску —

Ні цвірінь, ані ку-ку.

А у нашій хатинці

(діти кілька разів піднімають руки вгору, показуючи на уявну ялинку)

Сто цукерок на ялинці,

Сто жовтеньких стрічечок,

Сто блакитних зірочок!

Ходи зайчику до нас,

(Діти нахилиються, виглядають зайчика і помахом руки гукають його до себе)

Будемо гратися весь час,

Бо у тебе, у ліску —

(стрибають як зайчики.)

Ні цвірінь, ані ку-ку.

В и х о в а т е л ь. Діти, Грайлик запитує, чи ви вчора готувалися до свята? *(Так.)*

— А що ви робили? *(Ми грали у гру, співали пісні, танцювали.)*

— Зрозумів, Грайлику? Наші діти працюючі, а ще люблять грати і запрошують тебе до гри.

Дидактична гра «Кишенька»

Із запропонованих картинок одібрати ті, які стосуються Нового року і скласти в кишеньку.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Діти, до якого свята ми готуємося? Зараз ми будемо прикрашати нашу маленьку ялинку. Приєднуйся до нас. *(Діти разом із вихователем прикрашають ялинку паперовими іграшками, після закінчення водять хоровод.)*

Ой, зима, зима, зима,

Веселіш пори нема —

Гірка, сани, гомін, сміх,

Синій вечір, білий сніг.

Дітлахи на ковзанах,

Скільки радості в очах!

Заняття 16

Тема. ВЗУТТЯ

Програмовий зміст: дати узагальнене поняття *взуття*; ознайомити дітей із видами, назвами взуття залежно від сезону; спонукати імітувати взування; брати участь в іграх; виховувати охайність; формувати уміння берегти взуття.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Чути стук у двері, з'являється Василько.

В а с и л ь к о. Добридень, дітки.

В и х о в а т е л ь. Чому ти зупинився?

В а с и л ь к о. Звечора поклав кудись чобітки, а вранці не міг їх знайти, босоніж я прийти не міг, тому що холодно.

В и х о в а т е л ь. Діти, навіщо нам потрібні чобітки?

Д і т и. Щоб не ходити босоніж, щоб не мерзли ніжки, щоб ніжки не були мокрими.

В и х о в а т е л ь. А ви увечері прибираєте чобітки на місце чи робите так, як Василько?

(Діти відповідають.)

В и х о в а т е л ь. Дітки, а ось у віршику так гарно сказано, як слід берегти чобітки.

Братикові чобітки
Червоненькі чобітки
Обійшли усі стежки.
Спить Андрійко,
Менший братик,
То й вони вже хочуть спати,
Я почишу чобітки,
Ще й ослінчика знайду,
У сухенькому куточку
Спочивати покладу.

В и х о в а т е л ь. Ви зрозуміли, як потрібно берегти чобітки?

(*Необхідно їх спочатку почистити, а потім поставити у сухе місце.*)

Молодці дітки, тепер і Василько буде знати, як берегти чобітки і куди ставити, щоб уранці їх не шукати.

Вихователь виставляє малюнки із зображенням різного взуття.

Вихователь. Дітки, Василько нас запросив до крамниці.
Що ми тут бачимо? (*Тут є чобітки (туфлі).*)

Вихователь, показуючи на босоніжки, говорить: «А це — босоніжки».

Далі пояснює, чому вони так називаються. «Босоніжки — відкриті майже всі ніжки: лише підошва та вузенькі смужечки».

Вихователь. Дівчатка носять босоніжки, а хлопчики — сандалії.

Подивімося зараз на картинки, і ви скажете, яке взуття вам сподобалося.

— Дітки, а можна і чобітки, і туфлі, і сандалії назвати одним словом — *взуття*.

А як тоді можна назвати крамницю, до якої запросив нас Василько? (*Крамниця взуття.*)

— А ще скажіть, що ми робимо із взуттям, коли ідемо на вулицю? (*Одягаємо взуття.*)

Вихователь (*виправляє дітей*). Одягають одяг, а взуття — взувають.

— Ми з Васильком вирішили подарувати взуття для вашої ляльки, але слід правильно відповісти на мої запитання. Згодні відповідати?

Вихователь (*тримає в руках паперове взуття*).

— Оленко, що я тримаю? (*Туфлі.*)

— Якого кольору туфлі? (*Синього.*)

— Що прикрашає їх? (*Маленька зірочка і замочок.*)

— Куди можна ходити в них? (*На вулицю, в гості, на свято.*)

— Як слід берегти туфлі? (*Їх потрібно мити, сушити, мастити кремом.*)

Відповіді дітей вихователь оцінює, виправляє допущені помилки і доповнює.

Фізкультхвилинка

Невеличкі дві хатинки

(*Діти тупотять на місці.*)

В них м'які і теплі стінки,

(*Показують пальчики.*)

По п'ять братиків малих

(*Показують на взуття.*)

Прожива в хатинках тих.

А ось і наша лялька Алла. Вона зібралася на прогулянку. Що ж їй узутти, щоб не замерзли ніжки? Підкажіть їй дітки. (*Валянки.*) Повернулася з прогулянки, зняла валянки. Що їй узутти? (*Тапочки.*) Настала весна, задзюрчали струмочки, багато води на вулиці. Що потрібно взутти ляльці? (*Гумові чобітки.*) Надворі тепло, сухо. Що лялька взула? (*Черевички.*)

Цілий ранок наша Алла
 Черевички узувала,
 А вони противляться —
 В різні боки дивляться.
 І простують несміливо
 Лівий — вправо,
 Правий — вліво.

Давайте Аллу навчимо правильно взуватися. (*Діти удають, що взуваються, нахилиються, взувають черевички, заціпають гудзики.*)

Лялька дякує дітям і запрошує всіх до гри.

Гра «Черевички»

А у мене черевички, (*діти ходять по колу*)
 Самі чують, де музики,
 Самі в коло ідуть, (*показують на черевички, сваряться пальчиком*)
 Мої ніжки несуть.
 Черевички-танцюристи, (*виконують танцювальні рухи*)
 Чи дасте мені присісти.
 Через вас, через вас
 Я танцюю увесь час.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Як одним словом можна назвати туфлі, чобітки, сандалії? Я сподіваюся, що ваше взуття буде завжди охайним.

Заняття 17

Тема. КУПАННЯ ОЛЕНКИ

Програмовий зміст: закріпити назви частин тіла, навички купання: дати знання про значення купання для здоров'я людини; уточнити назви одягу; розвивати дрібну моторику рук, зв'язне мовлення; виховувати дбайливе ставлення до свого тіла.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Стук у двері.

В и х о в а т е л ь. Хто це? Та це ж лялька Оленка. А чому ти так забруднилася? Оленка гралася в піску і забруднилася. Подивись, Оленко, наші дітки чисті, охайні, вони миють ручки, ніжки, вуха, чистять зуби. А якщо і ти будеш чистою, то будеш менше хворіти.

Звідки беруться хвороби?
 Це приносять їх мікроби,
 Це маленькі забіяки,
 Хулігани, розбишаки,
 Що живуть усюди,
 Там де є багато бруду,
 Той хто руки не поміє,
 Їх ковтне і захворіє.

Давайте ми пограємо в гру і покажемо Оленці як потрібно стежити за своїм тілом.

- 1) Діти яблучка зривають (імітують миття рук)
По дві та три штучки,
А для того, щоб їх з'їсти,
Треба мити ручки.
- 2) Дітки весело біжать, (біжать)
Забруднились трішки, (гладять ніжки)
А щоб нам лягати у постіль,
Треба мити ніжки.
- 3) На картинці гарний м'ячик,
Білочка, грибочки,
А щоб гарно нам їх бачить,
Треба мити очки. (Миють очі.)
- 4) Дітки зернятка їдять,
Кидають шкарлупки,
А як зернятка поїли,
Треба чистить зубки. (Чистять зуби.)

Ось бачиш, Оленко, дітки завжди намагаються мити ручки, вуха, очі, ніжки, щоб рости здоровими. Всі вони охайні. А щоб лялька була охайна, що потрібно зробити? Нашу ляльку слід купати.

Роздягайся, Оленко. Настусю, допоможи. (Діти по черзі знімають одяг і називають його: «Платтячко, тапочки, сорочечка, трусики», складають його на стільчики.)

А зараз ми її викупаємо.

Оленці, Оленці таз.
Оленці, Оленці вода.
Оленці купатись.
Так, так, так.

- Іди, Віро, будиш мити голівку.
Голівку, голівку мить,
Голівку, голівку мить,
Водички теплої полить.
- Іди, Саша, будеш мити ручки,
І ручки, і ручки мить,
Водички теплої полить.
- Іди, Лізо, помиєш ніжки,
І ніжки, і ніжки мить,
Водички теплої полить.
Ванько помиє животик,
- А Настуся помиє спинку.
Оленці, Оленці встать,
Простинку дасть,
Оленку будем витирать.

Вимили Оленку, витерли. Одягнемо їй сорочечку, покладемо спати.
А щоб краще спалося, заспіваємо колискову.

Ходить сон коло вікон,
А дрімота коло плоту,
Та й пита сон у дрімоти:
— А де будем ночувати?
— Де хатина теплесенька,
Де дитина малесенька —
Там ми будем ночувати
І Оленку колихати:
— А-а, а-а, а-а-а!

Фізкультхвилинка

Поки ляля наша спить.
Будем нищечком ходить.
Ручки наші вже втомились,
Бо вже трохи натрудились.
Ми погладимо ручки, ніжки,
Сядем на підлогу трішки.
Ми на сонці засмагаєм,
Щічки сонцю підставляєм,
А тепер нам час вставать —
Будем лялею ми грать.

Діти за ходом тексту відтворюють рухи.

Дидактична гра «Частини тіла»

Мета: закріплювати знання дітей про частини людського тіла; дати зрозуміти їх важливість і органічний взаємозв'язок.

Матеріал: намальовані частини тіла ляльки.

Діти виставляють на фланелеграф частинки тіла ляльки, називаючи їх, розповідають, навіщо нам потрібні ручки, ніжки, голова тощо.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Ось прокинулася Оленка, а тепер запросимо її на прогулянку.

Заняття 18

Тема. ПРАЦЯ КУХАРЯ

Програмовий зміст: ознайомити дітей із кухнею, з її обладнанням (*плита, посуд, стіл, духова піч, мийка*); увести у словник дітей слова-назви посуду (*каструля, миска, тарілка, ополоник, ніж, ложка, сковорідка*); виховувати повагу до праці кухаря, охайність; закріплювати назви одягу (*халат, фартух, хустинка, ковпак*); розвивати зв'язне мовлення, логічне мислення.

Форма заняття: екскурсія на кухню.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Стук у двері. До групи завітали ляльки-сестрички в одязі кухаря.

— Доброго ранку, діти.

— Доброго ранку, дівчатка.

— Чому це ви такі заклопотані та й одягнені не так, як завжди?

— Це одяг кухаря: фартушок, халат, хустинка. *(Діти повторюють слова, запам'ятовують їх.)*

Ми варили смачну кашу.
Я й сестра моя Наталя
Зранку мамі помагали,
Все прибрали і помили
Та ще й каші наварили.
Присмалилась наша каша,
Підгоріла наша каша —
Довго на вогні тримали,
Ну й дісталось нам від мами.
А ми їли і хвалили —
Кашу ж ми самі варили.

— Діти, а хто вам в дитячому садку готує смачну кашу? А давайте сходи-мо з вами на справжню кухню і запросимо з собою ляльок.

— Ми прийшли на кухню, де готують смачні страви. А готують їх для нас кухарі. Подивіться, малята, який сніжно-білий одяг у кухаря, як тут чисто.

Кухар розповідає, що кімната, де готують їжу, називають кухнюю, для дітей на кухні варять суп, кашу, компот, і виконує відповідні дії, пояснюючи їх (перемішує у каструлі, куштує суп, перевертає котлети).

Кухар пригощає дітей смачним напоєм із лимона.

Після повернення до групової кімнати доцільно провести дидактичну гру.

Дидактична гра «Маленькі кухарі»

Мета: закріпити назви посуду, його призначення; вивчити назви одягу кухаря; виховувати охайність.

Матеріал: лялька-кухар, іграшковий кухонний стіл, кухонна плита, набір іграшкового кухонного посуду.

Вихователь пропонує дітям розглянути іграшкову кухню, показати і назвати предмети посуду та їх призначення. Діти виконують дії, які називає вихователь (поставте каструлю на плиту, переверніть млинці тощо.).

Заняття 19**Тема. КОЛЬОРИ**

Програмовий зміст: закріпити з дітьми назви кольорів; продовжувати формувати розуміння й особливості вживання узагальнюючого поняття *колір*; розвивати допитливість, уважність; виховувати організованість у грі.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, до нас сьогодні завітав Олівець-Малювець.

Д і т и (*пропонують Олівцеві-Малювцю сісти*). Сідай, будь ласка.

В и х о в а т е л ь. Олівець уміє дуже гарно малювати. Його навчила матуся-Веселка. У нього є багато братів олівчиків і сестричок фарб. Вони всі мають різний колір. Коли ж зберуться разом, то схожі на свою матусю. Мама-Веселка їх дуже любить, і дітки її дуже люблять. (*Розглядають олівці.*)

Ось послухайте, як Олівець-Малювець розповідає про свою маму-Веселку:

Вийшла звідкись гарна жінка,
На ній стрічка-семищвітка;
А де з річки воду брала,
Там коромисло зламала.

Вихователь виставляє малюнок, де зображена Веселка.

В и х о в а т е л ь. Діти вам подобається Веселка? (*Так.*) А чим? (*Вона гарна, якрава, різнокольорова.*)

— Давайте назвемо кольори Веселки. (*Відповіді дітей.*)

— Олівцеві дуже приємно, що ви так багато знаєте про його матусю. Вона дійсно різнокольорова. І коли вони з братами та сестрами всі разом щось розфарбують, то вона говорить. «Мої ж ви різнокольорові пустунчики».

А ще в олівчика є друзі, які живуть поряд. Олівці чорного та коричневого кольору. Що можна намалювати цими кольорами? (*Землю, стовбури дерев.*)

Олівець-Малювець засидівся і почав щось робити. Що він робить? (*Малює.*) Де він малює? (*На папері.*)

— А що потрібно, щоб гарно малювати? (*Для того, щоб малювати, потрібен папір, олівці, фарби.*)

— Молодці, діти! То ж, відпочинемо.

Фізкультхвилинка

Розмалую писанку, розмалую,

(*діти малюють у повітрі*)

Гривастого коника намалую.

(*Підстрибують на місці.*)

Розмалую писанку, розмалую,

(*повторно малюють у повітрі*)

І сопілку гарну я намалую.

Ду-ду-ду-ду-ду.

(*Удають, що грають на сопілці.*)

В и х о в а т е л ь. Доки ми відпочивали, веселка стала коромислом над лугом і розцвіли різнокольорові квіточки. Давайте спіймаємо метеликів і посадимо їх кожного на свою квіточку.

Дидактична гра «Посади метелика на квітку»

Мета: закріпити назви кольорів, уміння знаходити свій колір з-поміж інших; виховувати уважність.

Матеріал: різнокольорові метелики на ниточках, різнокольорові квіти за кількістю дітей, дзвіночок.

Вихователь дзвенить дзвіночком, діти з метеликами у руках бігають поміж квітами, розкладеними на килимку. Дзвіночок затихає, кожен метелик знаходить свою квітку відповідного кольору.

В и х о в а т е л ь. Дітки, а Олівець-Малювець приніс іще щось. Погляньте і скажіть, що це? (*Одяг.*) Так, а якого він кольору? (*Різнокольоровий.*) Правильно. Братики Олівчики і сестрички фарби розфарбували його в різні кольори.

Дидактична гра «Добери за кольором»

Діти розбирають предмети одягу. Коли вихователь сигналізує кольоровим олівцем, діти приносять до нього одяг такого ж кольору.

Рухлива гра «Знайди свою хатинку»

Вихователь розподіляє, хто в якій хатинці за кольором буде жити (червоний, коричневий, блакитний.)

Діти бігають, а коли задзвонить дзвоник, підходять до своєї хатки і називають колір.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Назви яких кольорів ви запам'ятали?

Заняття 20

Тема. СІМ'Я. ЧЛЕНИ РОДИНИ

Програмовий зміст: дати дітям знання про сім'ю, хто її складає; закріпити знання про обов'язки всіх членів родини; привчати турботливо ставитись до рідних, допомагати їм; виховувати любов і пошану до своєї сім'ї; формувати зв'язне мовлення.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Дітки, сьогодні наш казковий потяг повезе нас на чарівну галявину, де росте незвичайне дерево. (*Діти уявляють, що сідають у потяг.*)

Рухлива гра «Потяг»

Діти шикуються одне за одним у колону. За сигналом вихователя йдуть уперед, поступово прискорюючи темп. Під'їжджаючи до умовного місця, переходять на ходьбу. На слово *приїхали* зупиняються.

Ось ми і приїхали, а ось те дерево, про яке я вам говорила. Це родинне дерево.

Снилось мені ясне сонце,
Що в хаті світило,
А то лиш моя мама
Дивилась так мило.
Приснився мені ясний вітрик,
Що пестив колосся,
А то мені моя мама
Гладила волосся.

Снилась мені ягідочка
 Як мак, солоденька —
 А то мене цілувала
 Мама дорогенька.

— Діти, про кого я прочитала віршик? Так, про маму. Про найдорожчу людину у світі. Про маму є багато пісень і віршиків. А знаєте чому? Тому що вона завжди поруч із нами. Вона приголубить і їсти приготує, випере й випрасує одяг, а дівчаткам кіски заплете.

А коли ви захворієте,— мама не спить — вас лікує. Давайте про маму згадаємо віршик.

Хто вас, дітки, міцно любить,
 Хто ніжненько так голубить
 І клопочеться всякчас
 Уночі і вдень про вас?
 — Мама дорогенька. (*Кажуть діти.*)

Хто для вас пісні співає,
 Хто в колисці забавляє,
 Гарні вам дає ляльки
 І розкажує казки?
 — Мама золотенька. (*Кажуть діти.*)

А тоді, мої кохані,
 Коли ви і неслухняні,
 Пустотливі і ледачі,
 Хто над вами гірко плаче?
 — Матінка рідненька. (*Кажуть діти.*)

— Ось ви й розказали про одного члена сім'ї. Про кого? Про вашу маму. (Вихователь пропонує дітям знайти портрет мами на родинному дереві.)

— Дітки, а хто завжди поряд із мамою, хто лагодить світло, забуває цвяхи? (*Тато.*)

— Так, це тато. Давайте розглянемо малюнки про роботу тата.

Дидактична гра «Що робить тато»

Діти беруть картинки і розповідають, яку роботу виконує тато.

— А хто знає віршик про татка?

А сьогодні тато вдома,
 Він одяг костюм новий.
 Чом він вдома? Річ — відома,—
 Бо мій тато — вихідний!
 Ми гуляли з ним в садочку,
 Потім їздили на пляж.
 Гарно як тут на пісочку:
 — Хочеш — бігай, хочеш — ляж!

Давайте знайдемо тата на родинному дереві.

А ось послухайте, про кого я вам зараз розкажу.

Мій дідусь старенький,
 Як голуб сивенький,
 По садочку ходить
 І мене, малого,

Онучка свогого
 За рученьку водить.
 По садочку ходить,
 Яблучка знаходить,
 Ще й дає горіхи.
 Мій дідусю милий,
 Як голубчик сивий,
 З ним багато втіхи.

Чи є у кого з вас дідусь? Хто хоче про нього розповісти? (*Розповіді дітей.*)

Дідусь — теж член родини, давайте знайдемо його портрет.

А про кого ж ми ще не згадали? (*Про бабусю.*) Що вона робить? (*В'яже шкарпетки, читає казки, співає колискові.*) Дуже добре, якщо бабуся живе коло вас. Вона завжди напече пиріжків і пригостить любих онучат.

Де її портрет? (*Діти показують.*)

А якщо бабуся живе далеко, то її потрібно провідувати, ось так:

Їде віз з гори в долину
 До бабусі на гостину,
 Їде батько і матуся
 Їде тітка Люся,
 Їде Юрчик, синочок,
 Гостей повний візочок,
 А бабуся старенька,
 Любим гостям раденька,
 Любих гостей вітає,
 Хлібом, медом зустрічає.

Ось яка велика дружна родина: і мама, і тато, і дідусь, і бабуся. А ще в когось є братик чи сестричка. І все це ми називаємо — Сім'я.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Кожна сім'я міцна, дружна, гарна, як наше дерево.

Звучить гудок потяга.

— Час вертатися назад. (*Повторюється гра «Потяг».*)

Заняття 21

Тема. НА МОЄМУ РУШНИЧКУ

Програмовий зміст: за допомогою українського дитячого ігрового фольклору ознайомити дітей з рушничками: для дівчаток — з *росяничкою*, для хлопчиків — з *грайликом*; закріплювати уміння послідовно умиватись, користуватись рушничком; розвивати охайність, уважність, інтерес до українських потішок, загадок, віршиків, примовлянок, колискових; виховувати бажання доглядати за своєю зовнішністю.

Матеріал: пестівки, загадки, вірші, примовлянки, рушники, мило, тазок з водою, іграшка kota, бджілка, лялька в колиці.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Здається, хтось у гості до нас завітав. Ви не знаєте хто? Тоді спробуйте розгадати загадку, а відповідь на вушко скажіть мені.

У нашої бабусі
Сидить звір у кожусі,
Біля печі гріється,
Без водиці миється. (Kim.)

В и х о в а т е л ь. Як же котик умивається?

— А ми з вами як умиваємось?

— Ось і наша киця одного разу захотіла вмитися водичкою.

О піди ж ти, кицю,
Піди по водицю,
Не впади в криницю.
Пішла киця по водицю
Та й упала у криницю.
Пішов котик рятувати,
Уже киці не видати.
Витяг кицю за вухо,
Та й поклав, де сухо:
— Лежи, кицю, тута,
А я знайду прута!
Ніде прута не знайшов,
А вже киці не знайшов.

В и х о в а т е л ь. Що трапилося з кицею? А ми зараз навчимо кицю правильно умиватися, спочатку слід закотити рукава, вимити руки з милом — ось так (*показують*), умитись — ось так обережно.

Буду умиватись, буду промовляти:

Водичко, водичко,
Умий Олі личко,
Рожеве та біле,
Як яблучко спіл». (*Діти повторюють.*)

— А потім візьмемо рушничок і обережно витremo обличчя — ось так, і витremo ручки.

На моєму рушничку
Квіти, як у квітничку:
Руга, сон, лілея біла,
А на мак ще й бджілка сіла.
Бджілка, бджілочка мала
Мед для мене принесла.

— Ж-ж-ж,— з'являється бджілка сідає на рушнички.

В и х о в а т е л ь. На що сіла бджілка?

— Погляньте, які рушнички гарні, барвисті. Ось цей яскравіший — для дівчаток і називають його *рушничок-росяничка*. На ньому вишиті цвіт яблуні, вишні, ромашки, незабудки, а між ними листячко барвінку й вишеньки.

Рушничок для хлопчиків називають — *грайликом*. На ньому вишивали чорнобривці, ясні волошки і синій барвінок, а між ними — листячко дуба.

Дидактична гра «Де сховався котик»

Вихователь ховає іграшку під рушниками, а діти правильно називають їх.

В и х о в а т е л ь. У народі говорили «Хата без рушників — родина без дітей», «Рушник на кілочку — хата у віночку».

Діти, можна витиратися всім одним рушничком? (*Відповіді дітей.*)

— Рушник — це річ особиста, і в кожного повинен бути власний рушничок.

— А коли слід умиватися? (*І вранці, і після прогулянки, і перед сном.*)

— Ой, погляньте, наша лялька Оленка чомусь плаче. Як ви вважаєте, чому? (*Відповіді дітей.*)

— Так, вона дуже маленька і хоче спати. Ось ми зараз і покладемо її спати. А що слід зробити перед сном?

— Ми умиваємо ляльку Оленку теплою водичкою, бо тепла водичка заспокоює, і сон у ляльки буде спокійним і здоровим.

А котик іще раз подивиться, як потрібно умиватись водичкою.

Хлюп, хлюп, водиченько.

Хлюп, хлюп — на личенько

І на ручки і на ніжки,

Хлюп, хлюп, хлюп...

А яким рушничком будемо ляльку витирати? Так, вона — дівчинка, тому її рушничок — росяничка. Ось тепер лягай, Оленко, спати, а щоб краще вона заснула, що ми їй заспіваємо? (*Коліскову.*) А котик нам допоможе.

Котику сіренький, котику біленький,

Котку волохатий, не ходи по хаті,

Не буди дитяти, дитя буде спати,

Котик воркотати.

Ой, на kota воркота,

На дитину дрімота.

А-а, а-а, а-а-а!

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Заснула наша лялька, а ми з котиком підемо в іншу кімнату і пограємо. Але скажіть, чого ви сьогодні навчилися?

— А як ви гадаєте, що найкраще запам'ятав котик?

Заняття 22

Тема. ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ НАЗВАМИ ЧАСТИН ТІЛА

Програмовий зміст: ознайомити дітей із назвами частин тіла людини — тулуб, права рука і ліва рука, права нога і ліва нога, пальці, голова і всі органи, які на ній розміщені, — з призначенням частин тіла (руки потрібні, щоб

умити личко, брати ложку, малювати; очі — щоб дивитися і бачити; носик, щоб відчувати запахи, вдихати повітря); вчити дітей берегти очі, вуха й інші органи від травм, дотримуватися особистої гігієни, щоб бути здоровими.

Матеріал: лялька Дмитрик — «малючок-голячок»; овочі, фрукти; парфуми; дзвіночок.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Чути плач ляльки.

В и х о в а т е л ь. Діти, хто це плаче? Правильно, це маленька дитинка. Подивіться, який малючок-голячок завітав до нас. Його звать Дмитрик. Він дуже маленький і не знає, де у нього тулуб, ручки, ніжки, носик, вухка. Давайте розкажемо йому, діти.

У кожної людини є тулуб. Ось, Дмитрику, у тебе тулуб. Оленко, покажи, де у Дмитрика тулуб? А у тебе де, Максимко, тулуб?

— А ще у кожної людини є дві руки: права рука і ліва рука.

Покажи, Юлю, Дмитрикові, де у нього права рука, а де ліва.

— Діти, а де у вас права рука? А ліва?

— А що є на руках? Правильно, пальчики.

— Ось Дмитрику, твої пальчики. Діти, а скільки пальчиків на одній руці? А на іншій? Иди, Артемко, полічи Дмитрикові пальчики.

— Діти, давайте роповімо нашому малючкові-голячку віршик про пальчики. Розповідають і показують пальчики.

Д і т и

Оцей пальчик — мій дідусь.

А оцей — бабуся

Оцей пальчик — мій татусь,

А оцей — матуся.

А оцей маленький пальчик —

Я сам — Дмитрик.

В и х о в а т е л ь. Діти, а хто знає, як називаються наші пальчики? (*Закріплює назви разом із дітьми і показуємо пальці.*)

— Діти, а для чого нам потрібні руки?

— Хто покаже Дмитрикові ніжки. Скільки ніг? На них є пальчики? Скільки їх?

— А це, малюче, у тебе голівка. А у вас, діти, де голівка? Покажіть. На голівці є волосся. А для чого людині волосся? Воно прикрашає людину? Уявіть себе, якби у нас не було волосся.

Діти, розгадайте загадку:

Було собі два брати

І обидва Кіндрати:

Через доріжку живуть

І один одного не бачать. (*Очі.*)

Правильно, це очі.

— Для чого людині очі? Заплющіть свої оченята, що ви бачите? (*Відповіді дітей.*) Розплющіть ваші очі і ви побачите все: красиві квіти, сонечко, іграшки.

— Бережіть свої очі, не грайтеся з гострими предметами, не бігайте на прогулянці з палицями, ви можете впасти і пошкодити палицею очі.

Фізкультхвилинка

Сплять маленькі совенята, (Очі у дітей заплющені.)

Раз — розкрили оченята,
Подивилися навколо, (Колові рухи очима.)

Потім вгору і додолу.
Оченята — блим, блим, блим!
Відпочити треба їм!
Вправо, вліво оченята
Повертали совенята.

— А тепер ще раз заплющіть оченята і вдихніть носиком повітря. Що ви відчули? (*Аромат парфумів.*) Це ваш носик відчув цей запах? Навіщо нам потрібен ніс? (*Щоб вдихати повітря, відчувати запахи.*)

Звучить дзвіночок.

Діти, а чим ми чуємо музику, спів пташок, голос мами? (*Відповіді дітей.*) Правильно, вушками, за допомогою них людина чує всі звуки.

— Діти, вушка теж слід берегти: не можна запихати у вухо різні предмети, особливо гострі; в приміщенні, де багато людей, не можна голосно розмовляти.

Діти, розгадайте загадку «У темному хліві — білі ягнята». Це рот і зуби. Покажемо Дмитрикові ротик, губи, які його прикрашають. А ще, малята, рот — це будиночок для нашого веселого язичка.

«Завжди в роті, а не проковтнеш». Що це?

Дмитрикові, мабуть, буде цікаво знати, навіщо нам потрібен язичок. (*Відповіді дітей.*)

Язичок для того, щоб розмовляти. А ще? Щоб відчувати смак їжі. Зараз ми пограємо в гру «Відгадай на смак», і ви побачите, як наш язичок допомагає нам відчувати смак їжі.

Дидактична гра «Відгадай на смак»

Мета: вчити дітей розрізняти за смаком овочі і фрукти; виховувати увагу.

Матеріал: яблуко, груша, слива, морква, капуста, огірок, помідор.

Якщо дитина, скуштувавши овоч чи фрукт, правильно його називає, усі діти плещуть у долоні.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Молодці, малята, все розповіли Дмитрикові. Він дуже радий, але стомився і хоче спати, давайте заспіваємо йому колискову пісеньку і нехай відпочиває. А ми будемо розмовляти тихесенько, щоб його не розбудити і щоб зберегти наш слух (наші вушка).

Колискова

Котику сіренький,
Котику біленький,
Котку волохатий,
Не ходи по хаті.
Не ходи по хаті,
Не буди дитяти.
Дитя буде спати,
Котик воркотати,
А-а, а-а, а-а-а!

Заняття 23

Тема. НАРОДНИЙ КУТОЧОК

Програмовий зміст: поглибити знання дітей про національний одяг, вчити правильно називати елементи костюма (*спідниця, фартушок, вишита сорочка, чобітки*); дати знання про вишиванку, ознайомити з різновидами рушничків (*грайлик, росяничка, святковий*); закріпити назви предметів посуду; розвивати увагу, мислення; виховувати любов до українських традицій.

ХІД ЗАНЯТТЯ

До групи заходить лялька в національному костюмі, вітається.

Л я л ь к а

Я — маленька українка,
В мене коси по колінка
І спідничка-фалдаванка,
І сорочка-вишиванка.

В и х о в а т е л ь. Яка гарна лялька, чемна, привітна. Погляньте, як вона добре вбрана. (*Діти розглядають національне вбрання, повторюють за вихователем назви елементів костюма.*)

Лялька звертає увагу дітей на свої чобітки.

Дуже просять чоботи-чоботята:
«Затанцюйте, хлопчики і дівчатка»!
То ж заграймо весело гопачок,
Хай танцює, стукає каблучок.

Діти разом із лялькою виконують рухи гопачка.

Л я л ь к а. А що це в вас таке? (*Підходить до українського куточка.*)

Діти відповідають.

Дуже гарний куточок, він мені подобається, але ж я не знаю що в ньому є.

В и х о в а т е л ь. Чим так гарно прикрашений стіл? (*Рушничком.*)

— Це святковий рушник. Він барвистий, яскравий. Раніше, таким рушником зустрічали гостей. Ці рушнички вишивали жінки й дівчата, а вишиваючи співали:

Вишиваю вишиваночку
Я для братика Іваночка,
Вся в мережках вишиваночка —
Подарунок для Іваночка.

А ще є рушнички для дівчаток і хлопчиків. Рушничок для хлопчиків називається *грайликом*. Ось він. (*Показує ляльці.*)

А для дівчаток — *росянички*. (*Разом із дітьми розглядають рушники.*)

— А що стоїть на рушникові? (*Миска.*) Вона зроблена з глини і гарно розмальована. А що це біля миски лежить? (*Дерев'яні ложки.*)

— Раніше такими ложками їли різні страви.

А ось на таці стоїть глечик і макітра. У них зберігали їжу.

Лялька дякує дітям за таку чудову розповідь і запрошує пограти з її віночком.

Народна гра «Чий віночок найкращий?»

Діти розподілені на дві групи. Кожна група стає в коло. На слова або пісню вихователя:

Візьмемося за руки,
Підемо на луки,
Там сплетемо віночок,
Станемо в таночок.

Діти беруться за руки і йдуть по колу ліворуч. На останні рядки зупиняються, піднімають руки догори. Вихователь в цей час проказує:

Чий найкращий віночок,
Той піде у танок.

Діти швидко опускають руки на плечі своїм сусідам. Вихователь відзначає, в якому колі діти швидко поклали руки на плечі і дотримують форми кола. Діти з відзначеного кола танцюють, а решта дітей плескає в долоні.

Підсумок

Лялька дарує дітям на згадку свій віночок, прощається з ними.

Який куточок ми сьогодні показували ляльці?

Заняття 24

Тема. ОСОБИСТА ГІГІЄНА

Програмовий зміст: продовжувати формувати у дітей культурно-гігієнічні навички; допомогти їм зрозуміти, як потрібно правильно чистити зуби; вчити правил зберігання зубної щітки і догляду за нею; виховувати позитивне ставлення до виконання правил особистої гігієни.

Обладнання: предмети особистої гігієни: мило, гребінець, рушничок, зубна щіточка, склянка з водою, іграшки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. У гості до нас завітали герої різних казок. Вони просять допомоги. Крокодил вкрав сонечко і тепер в їхній країні завжди темно. Вирушимо разом із ними, щоб врятувати сонечко.

В и х о в а т е л ь. Ой, погляньте, та це ж будинок крокодила. Давайте покличемо його. Не чує. *(Діти кличуть по черзі, разом.)*

— Давайте голосніше. А може, він злякався такого галасу, давайте його покличемо тихо.

— Ніхто не виходить, здається, десь пішов. Але в хатинці хтось розмовляє. Зараз подивлюся.

— Хочете знати, що тут за дивні речі? Відгадайте загадку:

Гладеньке, запашне
Мие тебе. *(Мило.)*

Витягає мило.

М и л о. Так, це про мене. Я — мило. Там, де я, там завжди чисто, охайно.

Мию, мию без жалю,
Мию там, де брудно,
А купатись не люблю,
Бо від того худну.

— А ось мої сестрички і братики. *(Діти розглядають шматочки мила різної форми.)*

— Мило допомагає тримати нам руки чистими.

Покажіть свої ручки. У всіх вони чисті.

В и х о в а т е л ь. Там ще хтось говорить.

Хто чисто вмивається,
Той мною витирається. *(Рушничок.)*

Чок-чок-чок — є у мене рушничок,
Маленький, гарненький.

— Що ми робим рушничком? Що витираємо?

Витираєм руки,
Витираєм щоки,
Витираєм очі,
Витираєм спинку,
Витираємо живіт,
Витираємо коліна,
Витираєм ніжки.

(діти повторюють за вихователем виконання відповідних дій)

Втомилися, повісимо рушничок.

— А це що? (*Гребінець.*) Він хоче, щоб ви про нього розповіли. Якого кольору гребінець? А у вас, дітки, є гребінець? (*Відповіді дітей.*)

— Чуєте, хтось плаче. Та це ж крокодил. Що трапилося? Чому ти плачеш?

К р о к о д и л. У мене болять зубки.

В и х о в а т е л ь. Авдітокніколи не болять, бо вони їх чистять. А допомагає їм чарівна паличка (зубна щіточка).

К р о к о д и л. Та в мене є точнісінько така, тільки я з нею не люблю вовтузитися.

В и х о в а т е л ь. Та тобі, мабуть, тому не цікаво, що ти не вмєєш правильно нею користуватися. Зараз ми тебе навчимо. Ось дивися. (*Вихователь показує, як потрібно правильно чистити зуби (на гребінчику).*)

Слід вести щіточку згори вниз. А щоб із середини все вичистити, необхідно повернути щіточку стоячи. А тепер ви, дітки, покажіть крокодилу, як треба чистити зуби. А щоб зберегти щіточку, після того, як почистиш зуби, слід її помити, а потім намилити і поставити в скляночку. (*Крокодил шукає зубну щітку і чистить зуби.*)

К р о к о д и л. Ой, здається, вже не болять. Дякую вам. А за це я поверну вам ваше сонечко.

З у б н а щ і т о ч к а (*співає*)

Я — маленька зубна щітка,
Я часу не гаю:
В кого зубки заболіли
В мить допомагаю.
От вам всім моя порада:
Чистить зуби треба всім:
І дорослим, і малим.

К р о к о д и л. Дякую тобі, зубна щіточко, тепер я завжди буду дружити з тобою, і з моїми найкращими друзями: милом, рушничком, гребінцем.

Кладе все в кошик, іде в будиночок і співає.

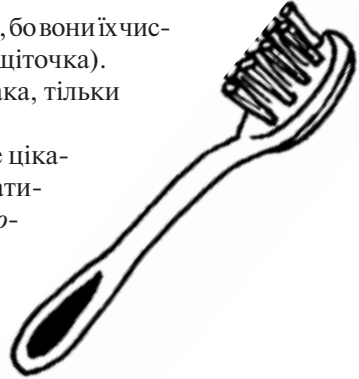
Чистить зуби треба всім:
І дорослим, і малим.

Виглядає з віконечка і віддає сонечко казковим героям.

В и х о в а т е л ь. Ось і повернулось сонечко на небо. А нам час повертатися в дитячий садок.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Тепер ми знаємо, що допомагає нам бути чистими й охайними.

Заняття 25

Тема. ПОДОРОЖ У ЛІС

Програмовий зміст: учити дітей ввічливих форм спілкування з однолітками; засвоювати форми привітання та прощання, знайомства, компліменту; застосовувати засоби інтонаційної виразності; виховувати культуру міжособистісного спілкування.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Сьогодні ми з вами, дітки, вирушимо у подорож у весняний ліс. А допоможе нам знайти дорогу листочок. Підемо за ним. Ось і прийшли, але вхід у ліс охороняє Мудра Сова — пускає лише того, хто правильно відповість на її запитання.

Дидактична гра «Екологічні знаки»

Дитина обирає будь-яку картинку і розповідає, яке правило поведінки в природі порушено.

В и х о в а т е л ь. Усіх сова пустила? От і добре. Погляньте, чиїсь сліди, а куди ж вони нас приведуть? До будиночка. Щось він так хитається. Хто ж знаходиться там?

Із віконця з'являються вушка.

— Як ви думаєте, хто там? (*Зайчик.*)

— Розкажіть, який вигляд може мати зайчик.

Довгі вуха, куций хвіст,
Невеличкий сам на зріст,
На городі побував,
Там капустку зіпсував.

З'являється зайчик і вітається з дітьми.

З а є ц ь. Добрий день, я — заєць, а ви хто?

Д і т и. А ми — діти.

З а й ч и к. Дуже приємно було познайомитися. Ви веселі, сміливі. Я не сам прийшов, а з собою приніс повнісіньку скриньку іграшок.

З а й ч и к. Я вас запрошую підійти до моєї скриньки та обрати собі іграшку. Як тільки виберете, то обов'язково привітайтеся з нею, як я з вами.

Діти беруть іграшку і ведуть діалог із нею, вихователь відповідає замість іграшки.

В и х о в а т е л ь. Дякуємо, Зайчику. За це ми з дітками хочемо тебе пригостити.

Дидактична гра «Що їсть зайчик»

Діти обирають їжу для зайчика і пригощають його, використовуючи ввічливі слова.

В и х о в а т е л ь. А тепер давайте всі разом пограємо.

Рухлива гра «Зайчик»

Діти стрибають, ховаючись за спинками стільчиків, розміщених колом. Ведучий — у центрі.

В е д у ч и й. Зайченята, ви куди пропали?

Д і т и. Ми в капусті заховалися.

В е д у ч и й. А листочки не поїли?

Д і т и. Тільки трішечки погризли.

В е д у ч и й. То вас потрібно покарати.

Д і т и. А спробуй нас наздогнати.

Зайчики тікають, ведучий наздоганяє. Кого спіймав, той стає ведучим.

В и х о в а т е л ь. Дуже добре ми пограли, але вже час повертатися. Давайте попросаємось із зайчиком за руку, вживаючи ввічливі слова.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. До побачення, зайчику! Нам приємно було з тобою зустрітись!

Заняття 26

Тема. ТАРАС ГРИГОРОВИЧ ШЕВЧЕНКО — УКРАЇНСЬКИЙ ПОЕТ

Програмовий зміст: ознайомити дітей із дитячими роками, родиною видатного українського поета Т. Г. Шевченка; вчити уважно слухати, розуміти зміст вірша; виховувати повагу та шанобливе ставлення до українського поета.

Матеріал: портрет Т. Г. Шевченка, малюнки до вірша «Зацвіла в долині...», іграшкова українська хата, подвір'я.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Дуже давно в українській бідній родині в маленькій, старенькій селянській хаті, жив маленький хлопчик, якого звали Тарасиком. Батька його звали Григорій Іванович, а маму — Катерина Якимівна. Жили вони дуже бідно, щоб прогодувати родину, багато працювали, а сім'я була чималенька — п'ять сестричок Тарасових, і два братики. А звали їх Катерина, Ярина, три Марії, Микита і Йосип. Старша сестра Катерина була Тарасові за няньку. Вона доглядала меншеньких дітей, годувала їх, коли батьки працювали на панському полі. Тарасик дуже любив свою сестру, слухався її. Він був допитливим, вразливим, усім цікавився. Дуже любив природу, ранивко прокидався і біг до річки зустрічати схід сонечка. Дасть Катерина йому маленький олівець і клаптик паперу, і малює Тарасик річку, дерева, квіти, а як немає олівця та паперу — то й паличкою на піску малює. Ще коли Тарасик був маленьким, підійде, бува, до Катерини, коли вона читає, і просить: «Навчи і мене». Катруся показує Тарасикові букви, а він їх викладає з паличок на землі, або пише паличкою на піску.

Дидактична гра «Виклади букву»

Вихователь показує букву, а діти викладають її з лічильних паличок на килимку.

В и х о в а т е л ь. Любив малий Тарасик бавитися з дітлахами.

Українська народна гра «Гуси»

Діти обирають з-поміж себе двох — матку і вовка. Матка жене всіх останніх учасників, своїх дітей, у поле, а потім, усівшись на певній відстані, за лінією, яка називається городом, кличе своїх дітей:

- Гуси, додому!
- Задля чого?
- Вовк за горою.
- Що він робить?
- Гуси скубе.
- Які?

— Сіпі! Сіпі!
Гуси волохаті,
Ткайте прямо до моєї хати!

Гуси біжать в город, а вовк перебігає їм дорогу і намагається кого-небудь зловити.

Коли вовк зловить когось за лінією, то його гуси б'ють крилами, і піймане за лінією гусеня він не бере до себе. Пійманих же на шляху до городу він забирає і садовить їх усіх разом.

А ще Тарасик дуже любив слухати казки й пісні. Прийде, бувало мати з роботи, а він до неї горнеться, просить казку розповісти, пісню заспівати.

А ще більше любив Тарас розповіді старого діда Івана Шевченка. Слухати його збиралися не тільки сім'я, а й багато сусідів.

Ріс Тарас і все від матері та діда в голову клав. А потім сам почав складати вірші, які народ співав, як свої пісні. Із маленького хлопчика Тараса виріс український народний поет, і почали його звати Тарасом Григоровичем Шевченко. (*Демонстрація портрета Т. Г. Шевченка.*)

Підсумок

Декламація вірша «Зацвіла в долині» із демонстрацією на фланелеграфі.

Заняття 27

Тема. ОСЕЛЯ, КВАРТИРА, МЕБЛІ

Програмовий зміст: ознайомити дітей із будовою міської квартири та приватного будинку; звернути увагу дітей на спільні риси й відмінності; дати знання про меблі та їх призначення; ввести ці назви в активний словник дітей; спонукати самостійно облаштувати кімнату для ляльок (у формі ігор); розвивати пізнавальну активність; виховувати бережливе ставлення до меблів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Добрий день, діти. Сьогодні Василько запрошує нас до себе в гості. Він хоче, щоб ми подивилися, де він живе, а потім розповіли про те, що у нього є в квартирі. Ви згодні? (*Відповіді дітей.*)

— Коли йдуть до когось у гості, то несуть якийсь подарунок. Давайте подумаємо, що ми подаруємо Василькові.

Вихователь виставляє кілька зображень посуду або іграшковий посуд.

В и х о в а т е л ь. Іринко, що ти обереш? (*Чашку і блюдце.*)

— Андрійку, а що ти обереш? (*Я вибрав чайник.*)

— Іринка обрала чашку з блюдцем, Андрійко обрав чайник.

А ще ми з вами оберемо цукерничку.

Інші діти обирають подарунки для Василькової матусі та татуся.

— Ось і зібрали ми чайний посуд. Або ще можна сказати чайний сервіз.

— Як ви гадаєте, сподобається Василькові чайний сервіз?

Вихователь вивішує картину або виставляє макет іграшкової квартири. Василько зустрічає гостей.

В а с и л ь к о. Заходьте, будь ласка, до моєї квартири.

Розглянемо квартиру. У квартирі є: двері, підлога, поріг, стеля, до квартири ведуть сходинки.

Показує все це на макеті (картині).

А тепер давайте розглянемо, які кімнати є у квартирі.

— Як називається кімната, де знімають одяг, взуття, в якому ми ходимо на вулиці?

— В якій кімнаті ми готуємо їжу?

— Де ми умиваємося, приймаємо душ, ванну?

— Як назвати кімнату, де ми відпочиваємо вночі?

Дидактична гра «Що тут не так?»

Вихователь читає речення із навмисне припущеними помилками, а діти повинні виправити їх.

- У кухні я вмиваюся.
- У туалеті граюся.
- У передпокої обідаю.
- У вітальні сплю.
- У ванній дивлюся телевизор.
- У спальні приймаю гостей. (Діти виправляють помилки.)
- А що є в кожній кімнаті? (Меблі.)

Вихователь показує на меблі, а діти по черзі називають те, що вони знають.

Далі вихователь показує на шафу.

В и х о в а т е л ь. А на цю велику коробку кажуть: «Це шафа».

Діти, а що можна складати у шафу? (У шафу можна складати одяг.)

— Діти, Василько запрошує нас сісти на диван. Диван який? (*Великий, гарний, м'який.*)

В а с и л ь к о. Біля дивана стоїть столик — його ще називають «журнальний столик». Мій татусь часто на нього кладе журнали.

— Якого він кольору? (*Відповіді дітей.*)

— А що можна робити на дивані? (*Сидіти, лежати, спати.*)

— А на стільці? (*Сидіти.*)

— А навіщо у квартирі двері? (*Щоб зачиняти її.*)

В и х о в а т е л ь. Молодці, діти. Василько запрошує нас відпочити.

Фізкультхвилинка

Для матрешки Лялі, (*імітують рухи будівельників*)

Дім ми будували.

Ось такий високий, (*іідняються навшпиньки*)

Ось такий широкий. (*Розводять руки в різні боки.*)

В дім зайшла матрешка (*крокують*)

І взяла гармошку. (*Імітують гру на гармошці.*)

У танку кружляє,

Діток всіх вітає. (*Кружляють на місці.*)

В и х о в а т е л ь. Подякуємо Василькові за гостинність і повернемося до дитячого садка. А там облаштуємо кімнату лялькам.

Дидактична гра «Облаштуй ляльці кімнату»

Мета: закріпити знання дітей про меблі (*стіл, стільці, шафа, ліжко, диван, крісло*); учити правильно називати предмети, користуватись узагальнюючим словом *меблі*; виховувати організованість, дисциплінованість, уміння орієнтуватися в просторі.

Матеріал: іграшкові меблі.

На столі виставлені меблі, на стільці сидить лялька. Вихователь повідомляє, що їй потрібно влаштувати кімнату. Що потрібно для цього?

Діти охоче називають різні речі, показують і пояснюють, для чого вони і як ними користуватися.

Заняття 28

Тема. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ВЛАСТИВОСТЯМИ ПАПЕРУ

Програмовий зміст: допомогти дітям шляхом використання різних прийомів визначити якості паперу: різний колір, гладенький чи шорсткий, тоненький та цупкий, легко мнеться, розчиняється у воді, не міцний.

Підготовча робота

Розглядання дітьми паперу, проведення бесіди, експериментів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь

Казка в гості до нас завітала,
Щоб грати й гуляти разом,
Але у садочку десь заблукала,
Давайте її погукаєм разом.

Немає казочки, тож давайте самі вирушимо в казкову країну. А допоможе нам у цьому чарівна пір'їнка. (*Заплющивши очі, сказали такі слова.*)

Діти

Один, два, три — повернись
І в казковій країні опинись.

(Розплющити очі.)

Вихователь. Ось ми і в казковій країні. А в ній у фантастичному великому лісі, живе маленьке мишенятко. І ми сьогодні прийшли до нього в гості. Ой, які тут гарні деревця. Подивіться. Як ви гадаєте, вони справжні? Так, вони фантастичні. І зроблені з картону. Доторкніться до дерев, які вони на дотик? (*Цупкі, гладенькі, не мнутья, не рвуться, вони зроблені з картону.*)

— Дітки, а де ж мишенятко? Я його не бачу. А де у лісі ховається мишенятко? (*Відповіді дітей.*) Так, правильно. Давайте заглянемо у нірку.

— Ой, яке гарне мишеня, красиве. Придумайте йому ім'я. Давайте тепер із ним привітаємося. Яке воно на дотик? (*Пухнасте, м'якеньке, сіреньке.*)

— Воно зроблене з паперу з ворсинками, тому таке пухнасте.
Я зараз розповім казку про наше мишенятко.

Одного разу воно вирішило змайструвати собі човник. Йому хотілося, щоб його човник був незвичайним, просторим, легким, щоб улітку можна було плавати по річці і ловити рибку. І тоді мишенятко змайструвало човник із дуже легкого і тонкого паперу. Ось такий. (*Тиснений папір.*)

І одного дня мишенятко прийшло до річки. Пустило свій човник і побажило ось що... Що трапилося з човником? (*Відповіді дітей.*) А чому так трапилося? (*Папір тонкий і тому розчиняється у воді.*)

Сіло мишенятко під деревцем і плаче. Почув зайчик, що хтось плаче, і прибіг до мишенятка. Який зайчик? (*Пухнастий, м'якенький.*)

Запросив зайчик мишенятко до себе в будиночок. Із чого в зайчика будиночок? Якого кольору? (*Зелений, гладенький, міцний.*) Зайчик у нас біленький, пухнастий, м'який. А папір буває білим? (*Аркуш для малювання, письма.*) А який це пухнастий папір? (*Із маленькими ворсинками.*) А папір буває боязким? (*Відповіді дітей.*) Давайте подмухаємо на серветочку. Як вона тремтить від вітру? Як зайчик, коли злякається.

— А папір буває швидким? (*Якщо зробити човник і пустити по водичці.*) А тепер давайте пограємо в гру.

Дидактична гра «Хустиночка»

Ось у мене є різні хустиночки із паперу, із тканини. Оберіть паперові хустиночки. А можна їх прати? (*Відповіді дітей.*) Що з ними станеться? (*Папір у воді розривається.*) Давайте перевіримо. (*Перуть паперові хустиночки.*)

Вихователь. Добре ми попрацювали, мабуть, втомилися. Сідайте на галявинку. Розкажіть зайчикові і мишеняткові, навіщо потрібен папір. (*Писати, малювати, робити іграшки.*)

Підсумок

Вихователь. Ну що, ж настав час повертатися до дитячого садка. Де наша чарівна пір'їнка?

Один, два, три — повернись
В дитячому садку опинись.

Заняття 29

Тема. ПОДВІР'Я БАБУСІ ОДАРКИ

Програмовий зміст: дати дітям знання про життя свійських тварин і птахів; ознайомити зі спорудами сільського господарства (*хата, хлів, тин*); удосконалювати знання про український одяг, віночок; виховувати повагу й шанобливе ставлення до народних традицій (*у формі гри*); розвивати уяву, спостережливість, зв'язне мовлення.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Сьогодні, любі малята, ми з вами підемо в гості до бабусі Одарки. А допоможе нам чарівний клубочок. Куди він покотився, туди ми і підемо.

А ось і сільське подвір'я.

— А що це за скринька стоїть посеред подвір'я і ще й ворухиться.

Дидактична гра «Чарівна скринька»

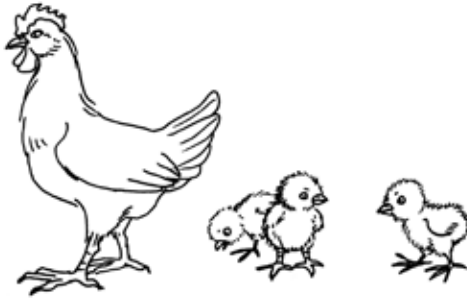
У скриньці свійські тварини — іграшки.

Вихователь (*бере зі скриньки іграшку, розповідає про неї або загадує загадку, а коли діти відгадали, виставляє тварину на килим*).

Ніс — п'ятачок,
Хвостик — гачок,
Рожева спинка,
Це чудова... (*свинка*).

Кругом бочки, бігають клубочки. (Квочка з курчатками.)

Вихователь. Підкажіть, дітки, де вони будуть почуватися краще? (Діти знаходять місце для курчат, якомога далі від собаки, щоб не налякала малюх.)

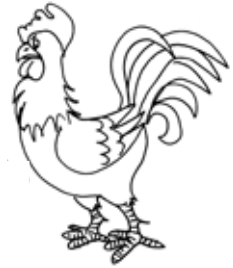
— А хто це так весело співає свою пісеньку?

Рано вранці я встаю
І кричу: «Ку-ку-ріку!»
З добрим ранком всіх вітаю,
До роботи закликаю. (Півень.)

— Ось у нас який гарний півник, а гребінець який чудовий!

А у скрині ще одна загадка.

Їсть кольорові квіточки,
Щоб у діточок були рожеві щічки.
Цілий день все «му» та «му»
«Молока,— кричить,— кому?»

Розглядають картинку «Корова».

Дидактична гра «Хто як кричить»

Мета: навчати дітей відтворювати голоси тварин, закріплювати знання про свійського птаха — півня; виховувати любов до природи.

Матеріал: набір іграшок «Свійські тварини».

Вихователь виставляє іграшку на стіл, запитує хто це, де живе, як кричить.

В и х о в а т е л ь. А що ж це за подвір'я без криниці?

Раніше на кожному подвір'ї була криниця. А біля неї завжди стояло повне відро води. Це означало, що господарі добрі, привітні люди.

Розглядання криниці.

— Дітки, а в гарної господині завжди на подвір'ї росло багато квітів. Навіть тин вона прикрашала квіточками і висаджувала рослину, про яку я вам зараз загадаю загадку.

У зеленім картузі
На одній стоїть нозі,
Коло вуха китиця,
Золотом він світиться.
Звичка гарна отака —
Він голівку поверта. (*Соняшник.*)

— До чого гарне подвір'ячко, хата є, і хлів, і тин, і тварини, навіть криниця, квіточок багато. А кого ж не вистачає? Мабуть, господині. Ось вона господарочка — бабуся Одарочка. (*Із віночком у руках, в українському вбранні.*)

— Подивіться діти, як вона гарно вбрана. (*Огляд національного вбрання.*)

Б а б у с я (*звертає увагу дітей на віночок*). Раніше всі дівчатка обов'язково носили на голові віночок. Люди вірили, що віночок не тільки прикрашає голівку, але й лікує її.

Огляд віночка.

Народна гра «Чий віночок найкращий»

Діти розподілені на дві групи. Кожна група стає в коло. На слова або пісню вихователя:

Візьмемося за руки,
Підемо на луки,
Там сплетемо віночок,
Станемо в таночок.

Діти беруться за руки і йдуть по колу ліворуч. На останні рядки зупиняються, піднімають руки догори. Вихователь в цей час проказує:

Чий найкращий вінок,
Той піде у танок.

Діти швидко опускають руки на плечі своїм сусідам. Вихователь відзначає, в якому колі діти швидко поклали руки на плечі і дотримують форми кола. Діти з відзначеного кола танцюють, а решта дітей плескає в долоні.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Хто живе у бабусі Одарки на подвір'ї?

— Вже час повертатися. Клубочок приведе нас у дитячий садок. До побачення, бабусю!

Заняття 30

Тема. СЕРВІРУЄМО СТІЛ

Програмовий зміст: закріплювати отримані знання про назви і види посуду, його призначення; розвивати активне мовлення, цікавість; виховувати бережливе ставлення до посуду, бажання допомагати дорослим.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Доброго ранку, діти!

Діти вітаються з вихователем і Васильком.

— Василька запросили сьогодні на день народження його друзі. Але він говорить, що, напевне, не піде, бо не знає, як користуватися столовими приборами. Допоможемо йому?

Спочатку давайте згадаємо, яким буває посуд. (*Кухонним, столовим, чайним.*)

— Ну, Васильку, будемо тепер тобі помагати.

Бере іграшковий посуд, розставляє його і коментує свої дії.

В и х о в а т е л ь. Спочатку я ставлю... (*тарілку*), потім з лівого боку від тарілки кладу... (*виделку*), а з правого боку... (*ложку*), під тарілку кладу паперову... (*серветку*). Діти, а коли користуються серветкою? (*Коли забрудняться.*)

Далі вихователь пропонує дітям, які бажають, накрити так само стіл і прокоментувати свої дії.

В и х о в а т е л ь. Діти, погляньте, як гарно накритий стіл. Усе, що стоїть на столі, можна назвати загальним словом: *столові прибори*.

— А чого ще не вистачає на столі? На що ми покладемо хліб? (*На блюдце.*)

Василько дякує дітям і пропонує відпочити.

Фізкультхвилинка

Хоч на зріст я ще маленька,

В мене кіска ще тоненька,

Та робити дещо вмю:

Ось тарілочку помию,

Ось кімнату замітаю,

Вранці квіти поливаю,

Всього я сама навчусь,

Бо роботи не боюсь.

Я матусі помагаю:

Пил із меблів витираю,

А як звариться обід,

Я накрию стіл, як слід.

(*Показують рукою.*)

(*Однією долонькою гладять іншу.*)

(*Нахилившись, удають, що замітають.*)

(*Імітують поливання квітів із лейки.*)

(*Розводять ручки.*)

(*Водять пальчиком.*)

(*Показують на себе.*)

(*Удають, що витирають ганчіркою.*)

(*Обидві руки простягають вперед.*)

— Ой, як смачно запахло, понюхайте повітря.

— Пригостимо Василька? Як його потрібно запросити до столу? (*Сідай, будь ласка, до столу.*)

— Дітки, згадайте, що слід робити перед тим, як сідати до столу? (*Помити руки.*)

— Діти, який посуд стоїть перед Васильком?

— А тепер нам потрібно навчити його користуватися столовими приборами.

В и х о в а т е л ь (*удає, що наливає суп і додає*). Васильку, я наливаю тобі суп, він гарячий, будь обережним. В яку руку ти візьмеш ложку? В яку хліб? (*Діти відповідають за Василька.*)

— Ти тепер не боїшся йти на свято до друзів, зрозумів, як слід користуватися столовими приборами і поводитися за столом?

— Діти, а що необхідно зробити з посудом, яким користувався Василько? (*Вимити, витерти і скласти у шафу.*)

— Правильно. А як слід мити, витирати і складати посуд? (*Обережно, щоб не розбити.*)

— Які ви розумні, малята. Ви і Василька навчили, і самі згадали все, що потрібно знати про посуд.

Дидактична гра «Чарівна скринька»

Мета: закріплювати знання дітей про різновиди посуду: *чайний, столовий*; виховувати бережливе ставлення до посуду.

Матеріал: картинки із зображенням посуду, скринька.

Діти по черзі дістають картинки із зображенням посуду, називають його.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Василькові вже час іти на день народження. Побажаймо йому гарно відпочити. А ми пограємо з вами у веселу гру-хоровод «Іменинний пиріг».

Заняття 31

Тема. ТАБЛЕТКИ, ВІТАМІНИ

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про те, що ліки — не іграшка, що багато хвороб можна лікувати за допомогою вітамінів, які містяться в овочах і фруктах; виховувати у дітей бажання піклуватися про ляльок, виявляти співчуття до хворих; уміння надавати їм допомогу, бути доброзичливими одне до одного.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти граються в ігровому куточку. Вихователь звертає увагу дітей на те, що одна з ляльок не грається з дітьми, а лежить на ліжку.

В и х о в а т е л ь. Діти, а чому з вами не грається лялька Оля? (*Бере ляльку в руки.*) Діти, у неї температура, горять щічки. Вона захворіла. Як же так могло статися? Адже у нас у групі немає протягів і на прогулянку ми завжди тепло одягаємося.

Вихователь помічає за ліжечком маленьке ведмежатко, яке ховається.

— Мишку, що сталося?

— Можливо, ти теж захворів? (*Бере ведмедика на руки, підносить до вуха.*)

— Діти, Мишко розповів мені, що наша лялька Оля з'їла морозиво, і у неї заболіло горло. Вона дістала з аптечки таблетки і хотіла лікуватися. Але Мишко попередив ляльку, що таблетки без дорослих брати не можна. Що ж нам тепер робити?

Діти пропонують викликати лікаря.

— Добре, я зараз зателефоную до лікаря і попрошу про допомогу. А поки лікар їде до нас, ми покладемо ляльку в ліжко, а я розповім вам, що таке таблетки.

Розповідь вихователя.

— Люди дуже часто хворіють. В одних болить голова, у інших руки чи ноги. А як ви гадаєте, від чого може захворіти людина. (*Відповіді дітей.*) Коли хто-небудь захворіє, його обов'язково потрібно лікувати. До хворого запрошують лікаря. Лікар оглядає хворого. Призначає йому таблетки. Таблетки можна пити дітям тільки тоді, коли їх дають дорослі. Вони стежать за тим, щоб усе було так, як сказав лікар.

Приходить лікар, оглядає ляльку, запитує у дітей, що сталося. Вимірює температуру. Призначає ліки.

Л і к а р. Діти, ліки — це не іграшки і не цукерки. Таблетки в руки можна брати тільки дорослим. Але я хочу вам розповісти, що можна використувати замість таблеток як ліки. Ось послухайте мої загадки.

- Жовтий, ароматний, кислий,
А на смак приємний,
До чаю дуже гарний він,
Називається... (*лимон*).
- Зверху кіска, знизу спис.
Що за овоч в мене ріс? (*Морква*.)

- Хто її роздягає,
Той сльози проливає. (*Цибуля*.)
- Кругле та рум'яне,
Ароматне та гладке
На дереві росте. (*Яблуко*.)

Лікар дістає із кошика овочі та фрукти.

Л і к а р. У цих овочах і фруктах є багато вітамінів, і тому вони дуже корисні для дітей і дорослих. Але я хочу розкрити вам маленьку таємницю.

Овочі та фрукти бувають корисними тільки тоді, коли їх помили перед вживанням.

Дидактична гра «Відгадай на смак»

Мета: вчити дітей розрізняти овочі і фрукти за смаком; виховувати увагу.

Матеріал: яблуко, груша, цибуля, морква, лимон, огірок, помідор.

Якщо дитина правильно називає овочі або фрукти, всі діти плещуть у долоні.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Що можна використовувати замість таблеток як ліки?

Заняття 32

Тема. ДО ЛЮСТЕРКА ПІДІЙШЛИ — І СЕБЕ МИ ТАМ ЗНАЙШЛИ

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про частини людського тіла, допомогти зрозуміти їх важливість і органічний взаємозв'язок; окремо звернути увагу на будову рук, їх призначення в життєдіяльності людини; ознайомити з елементами точкового масажу рук; заохочувати малят розвивати дрібну моторику рук за допомогою потішок; розвивати мислення, увагу, виховувати цікавість до власного тіла, прагнення бути охайними, піклуватися про збереження здоров'я.

Матеріал: м'який кольоровий куб, дидактична гра «Частини тіла», потішка «Пальчик, пальчик».

ХІД ЗАНЯТТЯ

Дітей кличе до групи великий яскравий куб, діти йдуть за ним. Куб зупиняється біля стільчика.

В и х о в а т е л ь. Давайте розглянемо цей стільчик. Із чого він складається? (*Ніжки, спинка, сидіння. (Підкреслити важливість кожної частини.)*) А з чого складається наше тіло? (*Відповіді дітей.*) А ось подивіться сюди. (*Показує на картину.*) Тут жила казкова лялька, але з нею трапилася біда. Вона упала і розбилася, залишились одні частинки. Давайте допоможемо ляльці: зберемо її тіло до купи.

Дидактична гра «Частини тіла»

Діти складають ляльку, пояснюючи свої дії і підкреслюючи важливість кожної частини тіла.

В и х о в а т е л ь. Лялька дякує всім нам і хоче загадати загадку:

На світ разом народились,
І ніколи не різнились —
Схожі наче, близнюки.
Одна другу доглядає,
Одна другу обмиває.
Як одна чого не вдіє,
Зараз друга тут наспіє —
Дружно зроблять справу вдвох. (*Руки.*)

— Чи є в нас руки? Скільки в нас рук? (*Дві.*) А що на ручках є? Скільки пальчиків? (*Багато.*) Кожний пальчик у нас дуже вправний, давайте пограємо з пальчиками.

Гра-потішка «Пальчик-пальчик»

Пальчик-пальчик, де ти був?
 Я з цим братом в ліс ходив,
 А з цим братом борщ варив.
 З цим я кашки скуштував.
 А з найбільшим заспівав.

Діти грають спочатку з однією рукою, потім з іншою.

В и х о в а т е л ь. Молодці, пальчики! На кожному пальчику є такі місця, як точки, які можуть допомогти бути здоровим. Але для цього їх потрібно вміло масажувати.

Навчання дітей точкового масажу.

В и х о в а т е л ь. Погляньте, лялька радіє, бо вона знову красива, пальчики радіють, що ми з ними пограли. А у вас чудовий настрої?

— Тоді давайте пограємо у веселу гру. (*Діти стають у коло, проводиться гра-танок.*)

Гра-танок

Наш танок веселий, (*2рази*)
 Ля-ля-ля, ля-ля-ля.
 Наші ручки гарні,
 А в сусіда кращі!

(Беруться за руки дітей, які стоять поруч.)

Гра проводиться кілька разів, обігруються на вибір всі частини тіла. Після закінчення гри вихователь пропонує дітям підійти до дзеркала розглянути і назвати частини свого тіла.

Заняття 33**Тема. У ГОСТІ ДО ДІДУСЯ ПАНАСА**

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про Україну, головне місто — Київ, про посуд, яким користувались у давні часи (*гличик, чавун, дерев'яні ложки*); про віночок для чотирирічної дівчинки, квіти (*ромашка, волошка, мак, барвінок*), рушники (*грайлик — для хлопчиків, росянички — для дівчаток, утирач і сімейний рушник*); розвивати уважність, кмітливість; виховувати бажання більше знати.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Сьогодні ми вирушимо у коротеньку подорож: у гості до дідуся Панаса. А поїдемо ми до нього на потязі. (*Діти стають один за одне, тримають одне одного за плечі, ходять по колу, удають, що їдуть.*)

— Ось ми і приїхали, нас вже зустрічає дідусь Панас. Він хоче знати, кого і як звати. Давайте познайомимось.

Діти по черзі передають одне одному іграшку-дідуся і називають своє ім'я.

Запитання для бесіди

- А де ви живете?
- Яку назву має ваш дитячий садок?
- Як називається наша країна?
- Як називають людей в Україні?

Дідусь запрошує до хати. Там бабуся Одарка готує їжу.

- У чому бабуся варить борщ? (*У чавуні.*)
- А що це за посуд? (*Глечик — у ньому тримають молоко, тому воно довго не скисає.*) А куди бабуся ставить горщик? (*У ніч.*) Давайте їй допоможемо.

Дидактична гра «Зваримо борщ»

Мета: закріплювати знання дітей про овочі, з яких готують борщ, і назви українського посуду; виховувати любов до праці, бажання допомагати.

Матеріал: каstrуля, овочі та фрукти.

Із запропонованих овочів і фруктів діти повинні відібрати тільки ті, з яких варять борщ, і скласти у каstrулю.

В и х о в а т е л ь. Борщ зварили смачний, запашний, можна і відпочити.

Народна гра «Панас»

Одному із гравців — жмурці — зав'язують очі, відводять його на середину кімнати й змушують повернутися кілька разів навколо себе, потім запитують:

- Панас, Панас, на чому стоїш?
- На діжці.
- Що в діжці?
- Квас.
- Лови мух, а не нас.

Після цих слів учасники гри розбігаються, а жмурка їх ловить. Кого він піймав, той стає жмуркою.

Якщо жмурка підійде близько до якого-небудь предмета, об який можна вдаритися, гравці повинні його попередити, крикнувши: «Вогонь!» Пійманого гравця жмурка повинен вгадати й назвати на ім'я, не знімаючи пов'язки.

В и х о в а т е л ь. Бабуся з нами перепочила та й знову сіла до роботи: вишиває рушнички для хлопчиків та дівчаток. Як називається рушничок для хлопчиків-дошкільнят? (*Грайлик.*) А для дівчаток? (*Росянничка.*) А ось у бабусі, погляньте, звичайний рушник, яким обличчя і руки витирають. Це — утирач. А що ж це за такий яскравий рушник? (*Святковий.*) Кожен із цих рушників різниться своїм візерунком. А найбільше пишається бабуся рушником для всієї родини — це рушник сімейний. На ньому вишиті два голуби — символ добра, миру в родині, які дивляться один одному в очі.

Погляньте, діти, бабуся приготувала для онучки Оленки віночок. Давайте розглянемо квіти у віночку і назвемо їх. (*Ромашка, волошка, мак, барвінок.*) А ось і Оленка, вона одягла віночок на голівку і запрошує всіх пограти з нею.

Народна гра «Подоляночка»

Дівчатка роблять коло, крутяться і співають, а одна дівчинка стає в середину і жестами показує те, про що йдеться в пісеньці.

Десь тут була Подоляночка,
 Десь тут була молодесенька...
 Тут вона впала, до землі припала!
 Личко не вмивала, бо води не мала.
 Ой, устань, ой, устань, Подоляночко,
 Обмий личко, як ту скляночку.
 Візьмися в боки за свої скоки.
 Підскоч до раю, бери дівча скраю!

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Дякуємо, вам, дідусю Панасе, але нам час повертати-ся до дитячого садочка.

Заняття 34

Тема. ДО КРАЇНИ ЗДОРОВИХ ЗУБІВ

Програмовий зміст: дати уявлення про продукти, що є корисними для зубів, і про ті, які спричиняють їх захворювання; про те, чому і як потрібно доглядати за зубами.

Матеріал: картинки (яблуко, морква, лимон, огірки, цукерки, тістечка, морозиво, варення); іграшка киця.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Прийшла кицька, в якій болять зуби.

В и х о в а т е л ь. Зараз я вам розповім історію про кицю, в якій були дуже хворі зубки.

Кишенька-ласунка мишок не ловила,
 Солодощі різні та цукерки їла.
 І тому в тієї киці-ласолюбки
 Якось заболіли зразу геть всі зубки.
 Бідна киця мучилась, плакала, не їла,
 Зуби лікувати дуже не хотіла.
 Й шкодувати стала, що цукерки їла...

В и х о в а т е л ь. Діти, а чи всі зубки у вас здорові? Може у когось зубки випали? А ви знаєте, що ці зубки не прості? Вони називаються молочними. Такі зубки тільки у маленьких дітей. Коли діти стають дорослими, молочні зуби замінюються іншими, як у дорослих. Вони називаються постійними. У всіх зубів — і молочних, і постійних — є друзі і вороги. Друзі — це фрукти й овочі. Подивіться на картинки, що ви тут бачите? (*Яблуко, морква, капуста, лимон, огірки.*) Овочі й фрукти багаті на вітаміни, які допомагають дітям бути здоровими, сильними, ніколи не хворіти.

А тепер подивіться на ці картинки. Що ви тут бачите? (*Морозиво, варення, цукерки, тістечка.*) Ви любите їх їсти? Мама дають вам зразу багато цукерок, тістечок? Знаєте, чому не дають? Бо це вороги наших зубів. Саме вони і роблять зуби хворими. У тих, хто їсть багато солодоців, на зубах з'являються чорні цяточки, це старший ворог зубів — карієс. На тому місці, де з'являється карієс, поступово утворюється дірочка, і зуб починає дуже боліти. Ви хочете, щоб у вас боліли зубки? Якщо ж не хочете, їжте менше солодоців — цукерок, тортів, морозива, тістечок.

Зайченятка, глянуть любо:
Об морквинки чистять зуби,
І у них всі зуби цілі:
Гострі-гострі, білі-білі.

Фізкультхвилинка

Гра з м'ячем «Що корисне для зубів»

Вихователь називає продукти харчування. Дитина ловить м'яч і говорить корисне це для зубів, чи ні.

В и х о в а т е л ь. А ви вмієте правильно чистити зуби? Розкажіть, як ви це робити.

Ось у мене гребінець, це ніби наші зуби. Між ними я поклала вату — це залишки їжі. А тепер, Тетяно, візьми зубну щіточку і проведи нею по зубчиках гребінця вперед-назад кілька разів. Бачите, вата як була між зубчиками так і залишилась. А тепер Катя проведе зубною щіткою від верху гребінця вниз, ніби від ясен до краю зубів. Дивіться, вся вата, що була між зубчиками знялася — гребінець став чистим. Так зубна щітка знімає бруд із наших зубів, тільки слід нею правильно користуватися.

— Що ви робите після того, як почистили зубки? Навіщо їй потрібно намілювати? А знаєте, у зубної щітки є улюблений віршик. Зараз нам його розповість Даринка.

Я — маленька зубна щітка і часу не гаю:
В кого зубки захворіли — вмить допомагаю.
Я дружити з вами рада, отже, вам моя порада:
Чистить зубки треба всім — і дорослим, і малим.

— Отже, дітям необхідно їсти більше продуктів, які містять вітаміни. Якщо вітамінів мало, діти погано ростуть і розвиваються, часто хворіють.

— А які ж поради ми дамо киці.

Не лілуйсь ніколи, киценька-голубко,
Зранку і під вечір чистить свої зубки.
Як не любиш пасти і зубної щітки,
То у тебе зубки зіпсуються швидко.
Хто ласує вволю, полюбляє цукор,
Той собі на горе буде мати муку.
Їсти треба, люба, сир, кефір, сметану.
Молоко з вершками та ще й кашу манну.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Ви зрозуміли, чому у киці боліли зубки? Які поради ви їй дали? Що потрібно їсти, щоб не боліли зубки?

— Киці вже час додому — її мама шукає.

Діти прощаються з кицею.

Заняття 35**Тема. НЕСПОДІВАНА ЗУСТРІЧ**

Програмовий зміст: закріплювати з дітьми культурно-гігієнічні навички, уміння користуватися милом, рушником, дзеркалом; учити розуміти, що від чистоти тіла залежить здоров'я дітей; розвивати вміння стежити за своїм зовнішнім виглядом; вчити берегти очі, вуха, зуби; привчати берегти власне здоров'я, бажання бути охайним.

Матеріал: лялька-бруднуля, вода, ванночка, мило, рушник, гребінець, дзеркало; звірята: зайчик, лисичка, ведмідь; овочі та фрукти для гри «Відгадай за смаком», предметні картинки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти подорожують за чарівним клубочком. Зустрічають дівчинку: вона засмучена.

— Що сталося? Вона нездужає: у неї болять вуха, зуби. У неї поганий настрій, бо з дівчинкою ніхто не хоче дружити. Зустріла вона зайчика, а він злякався й утік, і лисичка втекла, і ведмедик теж.

В и х о в а т е л ь. Як тебе звати, дівчинко?

Д і в ч и н к а. Мене звать Наталка, але всі чомусь називають мене Бруднулею або Кляксою-ваксою.

В и х о в а т е л ь. Діти, чому Наталку називають Бруднулею? (*Відповіді дітей.*) Так, тому що вона не вмивається не причесана, не стежить за своїм зовнішнім виглядом. Вона ходить брудна, у неї навіть із рота неприємний запах чути, бо вона не чистить зуби. Як же їй допомогти? Давайте навчимо її вмиватися, стежити за своїм зовнішнім виглядом. Що для цього потрібно? (*Вода, мило, рушник, ванночка, дзеркало, гребінець.*)

Діти вмивають ляльку і промовляють вірш.

Д і т и

Наберу з криниці чистої водиці,
Буду умивати, буду промовляти:

— Водичка, водичка, умий Наталці личко,
Щоб очі блистіли, щоб щічки горіли,
Щоб сміявся роток і кусав зубок.

Діти витирають ляльку, причісують. Вона дивиться в дзеркало.

В и х о в а т е л ь. Діти, погляньте, якою гарною стала Наталка. Навіть звірята прибігли подивитися на неї. Від радощів за неї завели веселий хоровод.

Діти водять хоровод навколо Наталки.

В и х о в а т е л ь. Наталка дуже вам вдячна. Хоче вас пригостити.

Дидактична гра «Відгадай за смаком»

Мета: вчити дітей розрізняти овочі і фрукти за смаком; виховувати увагу.

Матеріал: яблуко, груша, слива морква, капуста, огірок, помідор.

Якщо дитина правильно називає овочі або фрукти, всі діти плескають в долоні.

В и х о в а т е л ь. Чим ми відчуваємо смак?

Вітаміни корисні для дитячого організму та зубів. Щоб зуби були здорові, потрібно не тільки вживати вітаміни, але й ще дещо робити. Що саме? Так, чистити їх.

В и х о в а т е л ь. Наталку вдома чекає мама. Звірята її проведуть додому. А нам час повертатися до дитячого садка.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Кого ми зустріли по дорозі?

— Чому Наталка погано почувалася і з нею ніхто не хотів дружити?

— Ми повинні пам'ятати. «В здоровому тілі — здоровий дух!»

Заняття 36

Тема. НЕСЛУХНЯНІ МИШЕНЯТА

Програмовий зміст: дати знання про небезпеку від електроприладів, ознайомити із правилами заборони; активізувати словник дітей новими словами: праска, електроприлади, розетка, вимикач; виховувати обережність, бажання використовувати правила пожежної безпеки.

Матеріал: іграшкова праска, хатинка, півник і мишенята, дві миски (*з водою і олією*).

ХІД ЗАНЯТТЯ

До групи залітає повітряна кулька з листом. Вихователь читає і говорить, що нас запрошують на гостини мишенята і півник.

В и х о в а т е л ь. Ось ми і прийшли до казкового будиночка. Подивіться, півника вдома немає.

Запитання для бесіди

— Як ви гадаєте куди пішов півник?

— А хто залишився вдома?

В и х о в а т е л ь. Діти, мишенята вирішили допомогти півникові. Вони хочуть попрасувати хусточки.

— Що вони будуть робити?

— А чим будуть прасувати?

Розповідь вихователя.

Ось і каже сестричка-мишенятко своєму братикові: «Увімкни праску в розетку». Братик-мишенятко відповідає, що півник заборонив це робити, і пішов гратися на вулицю.

Але сестричка його не послухала й увімкнула праску.

В и х о в а т е л ь. Діти, чи можна самим вмикати паску?

Маленьке мишенятко починає прасувати хустку і невзначай торкається до гарячої поверхні праски.

Мишенятко заплакало від болю.

— Чому плаче мишенятко?

— Що трапилося?

— Чим можна допомогти мишці?

Я сиджу в кутку та плачу:
Обпекла я трішки пальчик.
Брат несе мені олію,
Я ж в воді тримать волюю.
Вибирай між ним та мною —
Між олією й водою.

Діти підходять до двох мисок із водою й олією.

В и х о в а т е л ь. Що ми візьмемо, щоб допомогти мишці?

Діти беруть водичку і допомагають мишці.

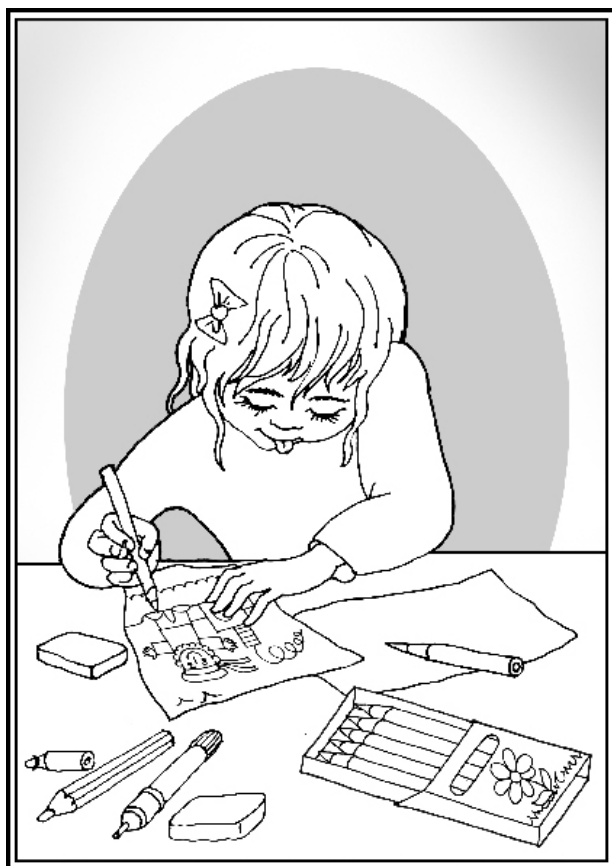
В и х о в а т е л ь. Діти, давайте навчимо мишенятко правил поведження з електроприладами.

Вихователь роздає дітям картки із зображенням правил заборони користування електроприладами. Діти уважно роздивляються, розповідають мишці за допомогою вихователя ці правила.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Мишенятко дякує за допомогу й обіцяє виконувати правила поведження з електроприладами.

СЕРЕДНЯ ГРУПА

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

Заняття 1

Тема. ДИТСАДОК — ВЕСЕЛИЙ ДІМ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: удосконалювати навички складати розповіді з власного досвіду (за допомогою вихователя); формувати вміння висловлювати своє ставлення до дитячого садка; розвивати мовленнєву компетентність;
- *граматика*: формувати вміння складати прості та поширені речення; виховувати уважність, турботливе ставлення одне до одного, вміння порізнному виявляти свої добрі почуття; вчити працювати в групах.

Словник: збагачувати словник дітей прислів'ями; стимулювати вживання порівнянь.

Матеріал: вірш М. Познанської «Здрастуй, хлопчику маленький!»; лялька (хлопчик); «чарівний клубочок»; фотокартки із зображення облич дітей із різним настроєм; сюжетні і предметні картинки для гри «Як вчинити?»

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Діти звертають увагу на новенького хлопчика Тарасика (лялька).)

Вихователь

Здрастуй, хлопчику маленький! Йди в кімнату, ручку дай.
Хоч у нас ти і новенький, не соромсь, за стіл сідай.
Будеш снідати із нами: ось оладки, осьде чай.
Плачеш? Хочеться до мами? Ой не треба, не скучай!
В нас ведмедик є і м'ячик, коник он стоїть в кутку.
Подивись, ніхто не плаче у дитячому садку.

(Вихователь пропонує дітям познайомитися з хлопчиком.)

Дидактична гра «Давайте познайомимось»

Мета: розвивати мовленнєву компетентність.

Діти стоять у колі. Вихователь передає дітям «чарівний клубочок» і говорить:

«Мене звуть Олена Анатоліївна. Я дуже люблю усіх своїх діточок. Ми разом граємося, навчаємося, спілкуємося».

Д і т и. Мене звуть Оксанка. Я люблю доглядати за кімнатними рослинами.

Мене звуть Максим. Я завжди захищаю молодших.

Я — Вероніка. Мені подобається навчатися.

В и х о в а т е л ь. Нас усіх з'єднав чарівний клубочок у красивий віночок.

Давайте спробуємо пояснити вислів «Діти у садочку, як квіти у віночку».
(Варіанти відповідей дітей.)

В и х о в а т е л ь. Чому дітей порівнюють із квітами? Із чим порівнюється дитячий садок?

— Із чим ще можна порівняти садочок? *(Із вулицюм, у якому багато бджілок; з огірочком, бо в ньому багато маленьких зернят.)*

В и х о в а т е л ь. Так, діти, садочок схожий і на віночок, і на огірочок, і на вулицю, бо в ньому і добре, і затишно, і всі турбуються одне про одного.

Нашому новенькому хлопчикові дуже сподобалися всі діти, він більше не плаче і хоче, щоб ви йому розповіли про свій дитячий садочок: як він називається, що є у дитячому садку, хто відвідує дитсадок, хто у ньому працює, чим займаються діти протягом дня, що вам найбільше подобається у садочку, чи любите ви свій дитсадок і за що.

(Діти складають розповіді.)

В и х о в а т е л ь. У нашому садочку багато дітей і вони нам подарували свої фотокартки. Але вирази облич дітей дуже різні. *(Діти розглядають фотознімки із зображенням сумного, здивованого, веселого, засмученого облич.)*

В и х о в а т е л ь. Назвіть настрої дітей? Чому у дітей такий настрої?

Дидактична вправа «Ніколи не сумуй» (робота в групах)

Дітям пропонують подумати про те, що може здивувати, засмутити, потішити людину. Потім вони добирають до фотографій відповідні схематичні зображення і придумують, як втішити ображеного, відповісти на запитання здивованого, порадіти разом з усміхненим.

В и х о в а т е л ь. Сьогодні ми з вами вчилися працювати в групах. Як ви вважаєте: краще працювати разом чи поодиноці? Чому? Пригадайте прислів'я, в якому говориться про це. «Гуртом і каша ліпше їсться». Спробуйте пояснити зміст цього прислів'я.

Д і т и. Коли ми працюємо гуртом, то швидше робимо роботу. Коли ми працюємо у групах, то знаходимо кілька варіантів виконання завдання. І якщо, навіть кашу сядемо їсти разом, то ми з'їмо її швидше.

Фізкультхвилинка

Раз! Два! Час вставати — будемо відпочивати.
Три! Чотири! присідаймо, швидко втому проганяймо.
П'ять! Шість! Всі засміялись, разом всі понахилились.
Сім! Вісім! Час настав повернутися до справ.
Дев'ять! Десять! Будем грати, «Як вчинити» — визначати!

Дидактична гра «Як вчинити?»

(Робота в парах.)

Кожна пара бере собі одну картинку, а потім добирає до неї предметну картинку, яка відповідає змісту сюжетної, попередньо про це домовившись.

Наприклад: діти (пара) обрали картинку із зображенням дитини, яка малює синім олівцем дерево і яблука на ньому. Вони визначають: дерево не може бути синім, його потрібно малювати коричневим олівцем, бо кора у яблуні коричневого кольору, а яблука на дереві можна малювати червоним, жовтим, зеленим олівцями. Тож оберемо картинку, на якій зображення олівців: червоного і коричневого.

Сюжетні картинки з таким зображенням: дитина малює дерево і яблука на ньому синім олівцем; усі саджають квіти, дерева, а одна дитина стоїть без роботи; діти збирають врожай, а одна дівчина набрала так багато фруктів, що не може утримати їх у руках; двоє їдять щось смачне, а третій — ні; діти граються, але в однієї дитини немає іграшок; дитина плаче; дитина намагається перейти вулицю на червоне світло. Предметні картинки — зелений, червоний, коричневий олівці; лопата, відро, кошик, іграшки, фрукти, ласощі; зображення дитини в попереджальному положенні — лежать на столах зображенням униз. Предметні картинки, що відповідають сюжетним, викладені в центрі стола; їх трохи більше, ніж сюжетних.

Завдання: допомогти тим, хто цього потребує, добираючи до сюжетних картинок предметні. Коли картинки підібрані, діти, що сидять за одним столом, перевіряють одне у одного правильність виконання завдання, обговорюють, чому вони обрали саме цю картинку.

(Вивчити прислів'я «Одному не під силу — клич товаришів».)

В и х о в а т е л ь. Тарасикові дуже сподобалося у дитячому садочку, і він вирішив, що буде кожного дня відвідувати нашу групу. А що вам найбільше сподобалося сьогодні? Чого ви навчилися? Яке прислів'я запам'ятали?

Заняття 2

Тема. ІГРИ, ІГРАШКИ, ЗАБАВИ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* формувати уміння описувати іграшки (за зразком вихователя);
- *звукова культура:* закріплювати вміння розрізняти на слух звуки [з], [с], [ш], [ж] та вимовляти їх; розвивати мовний апарат, фонематичний слух; виховувати дбайливе ставлення до іграшок, бажання брати участь у всіх видах діяльності.

Словник: виробляти уміння добирати епітети (*круглий, великий, гумовий, пластмасовий, новий*) до запропонованих іменників — назв іграшок, вживати слова-узагальнення.

Матеріал: «магазини» (великі картки із символічним позначенням магазину (*хлібного, гастроному, взуттєвого*), на яких зображені полиці для іграшок, посуду, вішалки для одягу, контейнери для фруктів та овочів.), предметні картинки, дзвіночок, різноманітні іграшки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь

Всі збирайтеся, малята, ви у мене молодці.
В магазин ідуть завзято, ці маленькі покупці.
Гаманці в руках тримають і торбинки у них є.
Ану швидко подивіться, чи ніхто не відстає?

Діти підходять до «магазинів» (великі картки із символічним позначенням магазину (*хлібного, гастроному, взуттєвого*), на яких зображені полиці для іграшок, посуду, вішалки для одягу, контейнери для фруктів та овочів тощо.)

В и х о в а т е л ь. Діти, а які бувають магазини?

(Відповіді дітей.)

В и х о в а т е л ь. Але щось тут негаразд. Хтось переплутав усі товари. Давайте розкладемо товари у відповідні магазини.

Дидактична гра «Магазини»

Мета: вчити дітей розуміти узагальнюючі поняття.

(Діти розкладають маленькі картки із зображенням товарів на полиці відповідних магазинів.)

Діти пояснюють свої дії: «Капуста, морква — овочі, тому їх необхідно розмістити в овочевому магазині. Чоботи, туфлі — взуття, їхнє місце у взуттєвому магазині тощо.»

(Дзвенить дзвінок.)

Дзень-дзелень — дзвіночок кличе, ось відкрилася крамниця.
 Діти, в гості завітайте, хто що хоче вибирайте.
 Тут є іграшки цікаві і багатства чималі:
 І машини й кораблі, бубон, брязкальця й стрічки,
 Екскаватор невеличкий, вертоліт, ляльки, звірята —
 Все побачите малята.

В и х о в а т е л ь. Який це магазин відкрився? Чому ви так вважаєте?
 (Відповіді дітей.)

В и х о в а т е л ь. Іграшки тут продаються не за гроші. Іграшку можна купити тоді, коли ви поясните продавцеві, яка вона, розповісте про неї.

Вихователь дає зразок опису: «Це літак. Він білого кольору, із синіми смужками по боках. Зроблений літак із пластмаси. У нього є кабіна, в ній сидить пілот, два крила і хвіст. Літак швидко літає, він може перевозити людей і вантаж».

(4–5 дітей складають розповіді й отримують іграшки.)

Фізкультхвилинка

Щось малеча зажурилась,
 Мабуть, трішечки втомилась
 Що робити, що робити?
 Треба трохи відпочити.
 Нумо дружно усі встанем,
 У віконечко поглянем. *(Діти стають навшипиньки.)*
 В небі хмароньки біленькі,
 А ми дітоньки маленькі. *(Повороти голови.)*
 Ось поставим руки в боки,
 Пострибаємо навскоки. *(Стрибки.)*

Вліво, вправо нахиліться (*нахилили набік*)
 І навшпиньки підніміться.
 Руки вгору, руки вниз,
 Кругом себе повернись,
 (*підняти й опустити руки, повернутись навколо себе*)
 Крок вперед зробіть швиденько
 І присядьте всі тихенько.

Дидактична гра «Скажи — який»

Мета: збагачення словника прикметниками.
 Вихователь називає предмет, а діти — його ознаки.

М'яч (*який?*) — круглий, червоний, гумовий...

Лялька (*яка?*) — красива, нова...

Жираф (*який?*) — високий, плямистий, гумовий...

Машина (*яка?*) — металева, іграшкова, зелена...

Вихователь. До кожної іграшки ми з вами добирали слова, які розповідають про них. А чи знаєте ви, що усе на світі має свою пісеньку! Ось прислухайтесь.

Вітерець у лісі — ш-ш-ш-ш. А тепер ви уявіть себе вітерцем. (*Діти промовляють — «Ш-ш-ш-ш».*)

— Повзе вуж у траві — с-с-с-с.

— Прилетів жук — ж-ж-ж-ж.

— Заспівав комарик — з-з-з-з.

— Чайник пару випускає і співає — к-к-к.

(Діти уявляють себе вужиками, комариками, жучками і наслідують їх.)

Вихователь. А чи в нашій крамниці є іграшки, в назвах яких є звук [ж].

Діти. Жук, жаба, жираф.

Вихователь. Назвіть іграшки, в назвах яких є звук [с].

Діти. Слон, собака.

Вихователь. А іграшки зі звуком [ш] є?

Діти. Шабля, шашки, шимпанзе.

Вихователь. Ну що, малята, сподобалося вам у крамниці іграшок?

Дуже, дуже тут цікаво, гучно, весело, яскраво.
 З іграшками добре грати, та не можна забувати,
 Що не можна їх ламати, на частини розбирати.

— А чи бувають такі випадки, що ви ламали іграшки? А якщо іграшка випадково зламалася, як ви будете діяти? (*Відповіді дітей.*)

Ви ж нічого не ламали, все гарненько покладали?

Іграшки тепер, малята, з вами завжди будуть грати.

«Дзень-дзелень», — дзвіночок кличе, закривається крамниця.
 До побачення, малята, любі хлопчики й дівчата.

Заняття 3

Тема. ХТО ДІЛЮ РОБИТЬ, А ХТО ГАВИ ЛОВИТЬ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: формувати уміння переказувати оповідання близько до тексту, використовуючи діалогічну мову;
- *граматика*: формувати уміння утворювати іменники — назви людей за характерною ознакою;
- *звукова культура*: виробляти інтонаційну виразність, темп мовлення; вчити говорити чітко і виразно; виховувати уміння активно співпрацювати одне з одним і вихователем.

Словник: поповнювати словниковий запас дітей словами, які передають характерні ознаки: *сплюха, хвалько, лінюх та ін.*

Матеріал: оповідання Б. Вовк «Лінива Оленка»; прислів'я; малюнки із зображенням трьох хлопців із різним виразом обличчя; предметні картинки із зображенням іграшок.

Попередня робота

Ознайомлення з поняттям *комплімент*.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь загадує загадку:

Що це за будинок,
Де вранці стрічають кожную дитину,
Де дзвенять голосочки,
Як весняні струмочки? (*Дитячий садок.*)

Вихователь. Наш садочок відвідують дуже гарні діти. Погляньте одне на одного, посміхніться і зробіть своїм друзям комплімент.

Дидактична вправа «Компліменти»

Діти обирають собі пару й обмінюються компліментами.

Вихователь. Чи всі діти приходять до дитячого садка охайними і чепурними?

(Відповіді дітей.)

Вихователь. А я з вами не погоджуся, і прочитаю вам оповідання, яке називається «Лінива Оленка», а ви послухайте уважно і скажіть, може, хтось із вас схожий на цю дівчинку.

(Вихователь читає оповідання.)

ЛІНИВА ОЛЕНКА

Прийшла вранці Оленка в дитячий садок.

— Чого це ти не зачесана? — питає вихователька.

— Бабуня не встигла причесати, — каже Оленка.

- А черевички чого брудні?
- Дідусь не почистив.
- А гудзика чого біля комірця немає?
- То вже я винна, сказала Оленка, — забула нагадати мамі, щоб пришила.

(Б. Вовк.)

Запитання за змістом оповідання

- Як звали дівчинку?
- Куди Оленка прийшла вранці?
- Що запитала вихователька?
- Якою була відповідь дівчинки?
- Якою була провина дідуса?
- Що ще запитала вихователька в Оленки?
- Що відповіла дівчинка?
- Хто повинен доглядати за волоссям дівчинки?
- Чи згодні ви, що дідусь мусить доглядати за взуттям дівчинки?
- Якою б була ваша відповідь, якщо б ви прийшли без гудзика?
- Як би ви діяли, якщо б отримали зауваження за брудне взуття?

В и х о в а т е л ь. Послухайте оповідання ще раз і зверніть увагу на те, як запитувала вихователька дівчинку, і як дівчинка їй відповідала.

(Повторне читання оповідання.)

В и х о в а т е л ь. А чи вмієте ви запитувати? Давайте спробуємо у дівчинки запитати: чому вона брудна, не причесана. Запитання слід ставити чітко, виразно, не поспішаючи.

Дидактична вправа «Запитай!»

Діти з питальною інтонацією повторюють запитання:

- Чого це ти не причесана?
- А черевички чого брудні?
- А гудзика чого біля комірця немає?

Вихователь пропонує дітям переказати оповідання, працюючи в парах: одна дитина — вихователь, друга — Оленка.

В и х о в а т е л ь. Чи хотіли б ви бути схожими на Оленку? Чому?

Фізкультхвилинка

Наші дітоньки малі люблять працювати.
 Загадали раз вони в хаті замітати.
 Віника до рук взяли і все чисто замели.
 Наші дітоньки малі люблять працювати.
 Загадали раз вони квіти поливати.

Лієчки до рук взяли і всі квіти полили.
 Наші дітоньки малі люблять працювати.
 Загадали раз вони горішки збирати.
 Всі відерця брали, горішки збирали.
 Разом працювали, потім танцювали.

Вихователь. Яке з цих прислів'їв відповідає змісту оповідання «Лінива Оленка»:

- «Без охоти нема роботи».
- «Бджола мала, а й та працює»
- «Хотів зробити спішно, а вийшло смішно»?

(Діти пояснюють зміст прислів'їв.)

Вихователь. Як назвати Оленку з оповідання? (*Ледарка.*)

— А як назвати людину, яка часто забуває? (*Забудько.*)

— А того, хто часто каже неправду? (*Брехун.*)

Вихователь. Можна також вигадувати жартівливі імена, поглянувши на обличчя людини.

(Вихователь пропонує дітям розглянути малюнки із зображенням хлопчиків (похмурого, веселого, плаксивого) і вигадати для них жартівливі імена.)

Діти. Плаксунчик, веселун, хмурунчик, посміхайко. (*Якщо діти цих слів не назвали, вихователь ставить запитання: «Як називають того, хто увесь час плаче?» тощо.*)

Підсумок

— Чи поділилися ви б своїми іграшками з дівчинкою Оленкою з оповідання? Що б ви порадили Оленці?

Заняття 4

Тема. БУДИНОЧОК ДЛЯ ЯЗИЧКА, АБО ДЕ ЖИВУТЬ ЗВУКИ

Програмовий зміст: розвивати уміння слухати й чути звуки навколишнього середовища, а також звуки й інтонації мовлення; виробляти навички чіткої вимови слів, інтонаційного виділення першого звука; розвивати фонематичний слух, темп мовлення та інтонаційну виразність; удосконалювати навички вимови звуків [к], [ш], [г], [ж]; виховувати уміння слухати своїх товаришів.

Матеріал: магнітофон, записи різних звуків, римівки, предметні картинки, чистомовки, скоромовка.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Дидактична вправа «Звукові картинки»

Мета: розвивати уміння слухати й чути звуки навколишнього середовища; розрізняти їх.

(Вихователь пропонує дітям заплющити очі, послухати звуки й уявити, кому ці звуки належать: звучить барабан, нявчить кошеня, шкребе мишка, свистить свисток.)

В и х о в а т е л ь. Дуже багато звуків оточують людину в квартирі (*бурчання холодильника, дзвінок телефону...*) та на вулиці (*шурхіт коліс на асфальті, дзюрчання струмка...*). З усіх звуків ми легко вирізняємо звуки людської мови. А де живуть ці звуки, ви дізнаєтесь, коли відгадаєте загадку:

Коли ми говоримо —
Він завжди в роботі.
Коли ми мовчимо,
То й він відпочиває. (*Рот*)

— Так, це рот. А хто живе у роті?

Д і т и. Язик та зуби.

В и х о в а т е л ь. Отже, рот допомагає нам розмовляти. Давайте спробуємо назвати предмети, які є в нашій груповій кімнаті.

Д і т и. Іграшки, меблі, квіти...

В и х о в а т е л ь. За допомогою рота можна сказати дуже багато слів, які звучать по-різному, бо в цих словах є різні звуки. Послухайте римівки. Який звук ви чуєте найчастіше за інші?

Мишко по лісу пішов,
Мишко малинку знайшов. (*Звук [м].*)
Спить спокійно ситий сом,
Дивиться солодкий сон. (*Звук [с].*)
Тітка Тетянці торбинку дає,
Тетянка торбинку бере і іде. (*Звук [т].*)
Шило шубу Шурі шило,
Білим шовком шви обшило. (*Звук [ш].*)

Дидактична гра «Звук загубився»

Мета: закріпити вміння виділяти перший звук у слові.

В и х о в а т е л ь. У вас на столах картинки із зображенням предметів, назви яких починаються на звук [г], [к], [ш], [ж]) (по 4 для кожної дитини), оберіть ті, назви яких починаються на звук [г] тощо.

Діти називають предмет, зображений на картинці, інтонаційно виділяючи перший звук.

Д і т и. Г-г-г-гуси, г-г-г-г-голова, г-г-г-гусинь...

Фізкультхвилинка

Пригадаймо, друзі вмить,
Як пшениченька шумить.
(*Рухи руками «імітація руху колосся».*)
Ш-ш-ш-ш-ш-ш-ш-ш-ш-ш!
Ось комарик летить
І так дзвінко пищить. (*Колові рухи головою.*)

лективі; виховувати повагу одне до одного, почуття любові до рідних.

Словник: активізувати вживання слів, утворених за допомогою пестливих суфіксів.

Матеріал: загадка, сердечко, фотографії із зображенням родин дітей, бантики.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Вихователь загадує загадку.)

— Кожен із вас його має, а сам не називає. (*Ім'я*.)

В и х о в а т е л ь. Так, це ім'я. Кожна людина має своє ім'я. Давайте послухаємо як звучать ваші імена.

Дидактична гра «Як вас звати?»

В и х о в а т е л ь. Вам потрібно пестливо назвати свого товариша, який стоїть поруч.

Діти стають колом. Кожна дитина передає сердечко й називає того, хто стоїть поруч, пестливим іменем: *Олексійко, Оленка* тощо.

В и х о в а т е л ь. Імен різних на світі дуже багато, але вони схожі між собою. Чим? Поясніть.

Д і т и. Імена складаються зі звуків.

— Є імена, які починаються на однаковий звук.

— Існують довгі і короткі імена.

В и х о в а т е л ь. Назвіть довгі імена.

Д і т и. Єлизавета, Ярослав, Поліна.

В и х о в а т е л ь. Від довгих імен можна утворити короткі і навпаки.

Д і т и. Ліза, Ясик, Поля.

В и х о в а т е л ь. Випочули, що одне й те саме ім'я звучить по-різному?

Д і т и. Так. Наприклад: Тетянка, Таня, Тетяна, Тетяночка.

— А зараз я пропоную вам відвідати незвичайну фотовиставку.

(Діти розглядають фотографії, на яких зображено їхні родини.)

В и х о в а т е л ь. Зверніть увагу на цю фотографію. На ній зображена моя сім'я. У центрі я — Олена, поряд зі мною мій чоловік. Його звати Віктор, але друзі і ми кличемо його — Вітя. Ще на фотографії мої діти — син Олексій і донька Тетяна. Я дуже люблю своїх дітей і тому називаю їх завжди пестливо: Олексійко, Олексійчику, Тетянка, Тетяночка.

(4–5 дітей складають розповіді за фотографіями.)

Фізкультхвилинка

Наші ніжки: раз, два, три!
 На носок, на каблучок,
 Руку вліво, руку вправо —
 Затанцюєм козачок.
 Раз — присядем, два присядем,
 Гарний настрої — добре всім.
 Покружляли, покрутились
 І на місце тихо сіли.

(По ходу вірша діти виконують вправи: плескання в долоні, притупування ногами; танцювальний рух — «копирсалочка» обома ногами почергово; піднімання рук угору і вліво почергово; руки зігнуті до плечей, тулуб напівнахилений уперед — притупування ногами; стати навпочіпки; піднятися на носках; покружляти на місці.)

В и х о в а т е л ь. Діти, а чи радієте ви, коли до вас приходять друзі?
 — Чому?

(Варіанти відповідей дітей.)

(Вихователь пропонує сказати речення: «Рома прийшов» так, ніби вони дуже зраділи, потім просто повідомити, потім запитати, чи прийшов Рома.)

Дидактична вправа «Мої друзі»

(Вихователь пропонує дітям взяти бантик і подарувати його своєму другові, при цьому розповівши всім, який він.)

Приклад: Мишко добрий, гарний, розумний. Валя — красива, щира, привітна.

В и х о в а т е л ь. Зараз ви діти, і вас усі називають пестливими іменами. А подумайте, як будуть звучати ваші імена, коли ви станете дорослими?

Д і т и. Роман, Сергій, Олена.

В и х о в а т е л ь. Так, до вашого імені ще буде додаватися ім'я по батькові. (*Вихователь пояснює, що ім'я по батькові дається за іменем тата.*)

Діти називають повністю своє ім'я та ім'я по батькові.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Як би ви хотіли, щоб вас називали вдома? А ваші друзі?
 (*Відповіді дітей.*)

Розпитайте вдома своїх батьків про значення ваших імен.

Заняття 6

Тема. НАШОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: удосконалювати уміння складати розповіді (за допомогою вихователя) на основі життєвих вражень;
- *граматика*: формувати навички правильного вживання іменників у формі орудного відмінка і чіткої вимови закінчень *-ою, -єю, -ею, -ом, -ем, -єм* у них; виховувати тепле ставлення до своєї родини, любов і повагу до батьків.

Словник: розширювати запас прикметників, що характеризують зовнішність людини; активізувати словник дітей словами-назвами членів родини; розвивати зосередженість.

Матеріал: потішка «Моя сім'я», серця з кольорового паперу, клей, пензлики, клейонки, серветки, молитва.

Попередня робота

Ознайомити дітей із поняттями «сімейне вогнище», «берегиня», «молитва».

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Діти разом із вихователем за допомогою пальчикового театру розігрують потішку «Моя сім'я». Вихователь може запропонувати окремим дітям бути ведучими.)

Ось цей пальчик — мій дідусь,
 Ось цей пальчик — бабуся.
 Ось цей пальчик — мій татусь,
 Ось цей пальчик — мамця,
 А цей пальчик — буду я,
 Ось і вся моя — ... (сім'я).

Вихователь. У кожного з вас є сім'я. У когось вона маленька, у когось — велика. Як ви розумієте вислів «маленька сім'я»? А яку сім'ю вважають «великою»? (Якщо, діти не знайдуть відповіді на ці запитання вихователь пояснює, що родини бувають різними за кількістю дітей і дорослих.)

(Відповіді дітей.)

Вихователь. Сім'я — це сім «Я». Чому так говорять? (Міркування дітей.)

(Сім'я — це родичі, які мешкають разом. Вони рідні люди, які ніби різні й одночасно схожі одне на одного тощо.)

(Вихователь пропонує дітям зробити за допомогою сердечок макет своєї сім'ї.

Макет допоможе дітям зрозуміти значення вислову: «Сім'я — це сім «Я».)

В и х о в а т е л ь. А тепер спробуйте розповісти про свою сім'ю. З кого складається ваша сім'я?

Запитання для розповіді

— Хто є берегинею сімейного вогнища?

— Яка ваша мама?

— За що ви її любите?

— Який тато?

— Чи є у вас бабуся, дідусь?

— Як ви їм допомагаєте?

(Діти складають розповіді про свою сім'ю.)

Фізкультхвилинка

Скільки нас живе в квартирі?

Тато, мама, брат і я.

(Повороти голови у різні боки.)

Раз, два, три, чотири —

От і вся моя сім'я.

(Піднімання почергово рук угору.)

Є у мами доньки,

Доньки-помічниці.

Устають раненько.

(Діти «замітають».)

Підметуть чистенько.

Ми — чоловіки — тато й я!

(Повороти тулуба в різні боки.)

І робота в нас своя:

Помагаєм мамі ми,

(«миють» посуд)

Посуд миємо самі.

От, от ми які

(діти сідають на свої місця)

Ми усі — помічники!

В и х о в а т е л ь. Діти, кожен із вас — це одна маленька людина, але в сім'ї вас називають по-різному. Спробуйте сказати, хто ви і для кого.

Дидактична вправа «Хто я?»

Ця вправа аналог вправі «Продовжте речення».

В и х о в а т е л ь

Для мами я — дочка, а для бабусі... — *(онука)*.

Для тата ти — син, а для тітки?

Д и т и н а. Для тітки я — племінник.

В и х о в а т е л ь. А для сестри?

Д и т и н а. Для сестри я — брат.

Розглядають варіанти як для дівчат, так і для хлопців.

В и х о в а т е л ь. У сім'ї всі люблять дітей без якихось особливих причин. Дорослі завжди намагаються зробити своїй дитині щось приємне: купують іграшки, пестять, доглядають, відвідують із ними зоопарк, ігрові майданчики, виставки.

Дидактична гра «Куди і з ким іду»

Вихователь починає фразу, а діти її закінчують.

В дитсадок (*із ким?*) — із мамою.

В магазин (*із ким?*) — із бабусею.

В зоопарк (*із ким?*) — із татом.

На риболовлю (*з ким?*) — із дідусем.

На стадіон (*з ким?*) — із братом.

На виставку (*з ким?*) — із сестрою.

На прогулянку (*з ким?*) — із песиком тощо.

В и х о в а т е л ь. Є такий вислів «Українському роду нема переводу». А що таке рід? Давайте назвемо слова, які схожі на слово *рід*.

Д і т и. Родичі, рідня, родина, рідні.

(Якщо діти не відповідали на це запитання, пояснити значення слова *рід*. *Рід* — це всі рідні люди, родичі: це старші і молодші члени сім'ї.)

В и х о в а т е л ь. Щоб наш рід не переводився, тобто щоб у сім'ї народжувалися нові діти, колись і тепер люди зверталися до Бога з молитвою, просячи для всіх членів сім'ї здоров'я, щастя та благополуччя.

Діти разом із вихователем повторюють:

О Боже, мій дороженький,
До тебе я ручки зношу:
Для мами, для тата здоров'ячка прошу.
Для діда, для баби, для всієї родини.
Послухай, мій Боже, малої дитини.

Заняття 7**Тема. ПЕРЛИНИ НАРОДНОЇ МУДРОСТІ****Програмовий зміст**

- *зв'язне мовлення*: учити дітей переказувати казку «Колобок» за частинами, близько до тексту, використовуючи пряму мову;
- *звукова культура*: розвивати мовне дихання (вимова трискладових та чотирискладових слів на одному видиху), розвивати інтонаційну виразність, вміння говорити чітко;
- *граматика*: удосконалювати вміння утворювати прикметники від — назв тварин (*ведмежий, лисяча*); виховувати вміння слухати одне одного, оцінювати поведінку героїв.

Словник: активізувати словник дітей словами на позначення руху: *біжить, втік*, прикметниками на позначення різної якості: *круглий, смачний, великий та ін.*) та дієприкметниками: *метений, спечений*.

Матеріал: клубочок, настільний театр «Колобок», зображення диких тварин та їхніх хвостів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Вихователь звертає увагу дітей на клубочок.)

Вихователь

Котився клубочок з гори на долину
І, гляньте, вкотився до нас на гостину.
З клубочком вкотилася казка.
Ідіть за клубочком, будь ласка!

(Діти йдуть за клубочком, підходять до столу, на якому розміщені персонажі до казки «Колобок».)

Вихователь. Чи впізнали ви, з якої казки завітали до нас ці герої?
Чому ви так думаєте?

(Відповіді дітей.)

Мовна зарядка «Який? Яка?»

Колобок (*який?*) — ... круглий, смачний, веселий, співучий.

Заєць (*який?*) — ... хитрий, сірий, довговухий.

Вовк (*який?*) — ... сірий, хижий, великий.

Лисиця (*яка?*) — ... руда, хитра, лукава.

Вихователь. Сьогодні кожен із вас може потрапити у цю казку і зіграти того героя, який найбільше подобається.

Запитання до дітей

— Як починається казка?

— Як з'явився Колобок?

— Де він побіг?

— Хто перший зустрів Колобка?

— З ким потім він зустрівся?

— Кому Колобок намагався заспівати пісню двічі?

— Як закінчується казка?

— Чи подобається вам така кінцівка?

(Діти розігрують казку за ролями.)

Фізкульхвилинка

Йти у ліс і там пограти забажалося малятам. *(Крокують.)*

В ліс прийшли всі без зупинки, стали дружно всі *(ходьба навшпиньки)*
навшпиньки,

Йдуть тепер вже не малята, а маленькі лисенята,

Під кушами присідали, зайця в лісі виглядали. *(Стати навпочіпки.)*

Заєць вискочив прудкий — пострибаємо із ним, *(стрибки)*

А назустріч — вовчисько, зайця він угледів *(ходьба широким кроком)*
близько,

Думав, що спіймає в лісі, та ведмідь став на уз-
ліссі.

І пошвендяв клишоногий в лісі віднайти дорогу *(йдуть на внутрішньому боці*

До озерця, до криниці, щоб напитися водиці. *стопи)*

— Діти ви відчули втому?

Час із лісу йти додому.

Вихователь

Ви всі добре відпочили, за столи тихенько сіли.

А тепер пограємо і порозмовляємо.

Дидактична гра «Плещемо в долоні»

Діти чітко, на одному видиху, промовляють трискладові і чотирискладові слова.
На кожен склад плещуть у долоні.

Слова для гри

Ко-ло-бок, ла-пан-чик, ли-сич-ка, спе-че-ний, ме-те-ний, сест-рич-ко,
не-до-чу-ва-ю, пе-ре-стрі-ва-є.

(На фланелеграфі з'являються зображення тварин, які обмінялися хвостами.)

Вихователь. Поки ми з вами грали, герої казки вирішили обмінятися
хвостами. І тепер не можуть розібратися: у кого чий хвіст. Допоможіть їм.

Діти. У ведмедя — лисячий, у зайця — вовчий, у лисиці — ведмежий.

(Вихователь пропонує дітям повернути тваринам їхні хвости.)

Діти. Зайцеві — заячий хвіст, вовкові — вовчий.

Підсумок

Вихователь. До нашої казки є навіть прислів'я: «Не вір словам, що
з медом, друже, — не будь самовпевнений дуже».

Це означає, що вірити гарним, добрим словам незнайомців не можна.
Їхні слова можуть бути гарними, а вчинки поганими. Колобок втратив обе-
режність, повірив солодким співам лисиці, й вона його з'їла. Тож будьте зав-
жди обачливими.

Заняття 8

Тема. РОДЕ НАШ КРАСНИЙ

Програмовий зміст: формувати навички правильно вживати дієслова у різних особових формах зі змінами звуків (*ходити — ходжу, бігати — біжу*); вживання прикметників, утворених від слів — назв людей (*сестрин*), а також від імен (*Олин, Вірин*), вживання збірних числівників (*трое, двое, п'ятеро та ін.*); розвивати мовлення та логічне мислення; виховувати любов і повагу до членів своєї родини.

Матеріал: картина із зображенням сім'ї; матриці (склад родини); предметні картинки із зображенням різноманітних речей; прислів'я; магнітофон; запис «легкої» музики (*за вибором вихователя*).

Попередня робота

Пояснити дітям значення імен.

Бесіда за темою «Ми є діти українські».

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Вихователь виставляє на дошці картину із зображенням сім'ї.)

В и х о в а т е л ь

Сьогодні незвичайні гості в нас,
Омелько та його сім'я.
Вітаємо ми їх усіх,
І ти, і він, вона, і я.
Прийшов до нас Омелько,
Показати свою сімейку.
Сімейку показати
Та з вами порозмовляти.

В и х о в а т е л ь. Розглянемо сім'ю Омелька. Кого ви бачите на картині? Давайте дамо імена всім членам родини. (*Варіанти відповідей дітей.*)

В и х о в а т е л ь. А для чого людині потрібна сім'я? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Так. Кожна людина, яка має сім'ю розуміє, що таке любов, турбота й ласка. Як ви вважаєте, якою повинна бути сім'я? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. У народі кажуть, що жінка — це сонце, чоловік — місяць, а діти — зорі.

Поясніть цю народну мудрість.

Дидактична вправа «Моя сім'я»

Дітям пропонують обрати ту матрицю, на якій зображена її родина, і розповісти про неї.

Робота з матрицями

Дитина обирає матрицю, яка, на її думку, схожа на склад родини, і пояснює:

— Це моя сім'я. Нас п'ятеро. Це — я, Іванко, моя мама Алла Петрівна, тато Іван Денисович, мій дідусь Петро Іванович і бабуся Ольга Вікторівна.

В и х о в а т е л ь. У кожній сім'ї всі піклуються одне про одного, допомагають одне одному і кожен, в дружній сім'ї має свої обов'язки.

- Які обов'язки виконує тато?
- Що є обов'язками мами?
- Чим займаєтесь ви?
- А ваші сестри, брати?
- Чи допомагаєте ви одне одному?

Фізкультхвилинка

Діти дружно всі живуть і до себе в гості звать.
Будем весело ми грати, разом будем танцювати.

(Танцювальні рухи під музику.)

Дидактична гра «Що чие?»

Вихователь. Вдома у вас багато речей. І ваші близькі мають особисті речі. Візьміть, будь ласка, картки із зображенням речей і скажіть, що чие.

Діти

Пенал — Олин.
 Зошит — Вірин.
 Сукня — мамина.
 Шапка — дідуся (-ева).
 Книга — брата (-ова).

Вихователь

Добре, добре працювали,
 Речі де чії, сказали.
 А тепер часу не гайте,
 Швидко всі відповідайте.
 Кожен з вас, скажи мені,
 Що робиш ти.

Вправа «Що робиш ти?»

Вихователь:	Діти:
говорити	<i>говорю</i>
бігати	<i>біжу</i>
спати	<i>сплю</i>
ловити	<i>ловлю</i>
сидіти	<i>сиджу</i>
ходити	<i>ходжу</i>
садити	<i>саджу</i>

Підсумок

Вихователь. Сподобалось у нас Омелькові та його сім'ї. І на згадку ця родина подарувала нам лічилочку. Давайте спробуємо її повторити, а потім використаємо під час гри.

Мама, тато, дід, бабуся —
 Всіх назву, не помилюся, —
 Старший братик і сестричка —
 В нас сімейка невеличка.
 Не спиняйте, бо зіб'юся:
 Мама, тато, дід, бабуся,
 Старший брат, сестра і я —
 От така у нас сім'я.
 Нам лічилочку на сім.
 Повторити треба всім.

Заняття 9

Тема. ОСІНЬ — РАДІСНА ПОРА

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: удосконалювати уміння складати описові розповіді за картиною; закріпити знання назв птахів, диких тварин, дерев, їх складових частин і функцій; сприяти розвитку пояснювального мовлення;
- *звукова культура*: розвивати уміння правильно вдихати і видихати повітря;
- *граматика*: стимулювати вживання повних речень; розвивати пізнавальний інтерес дітей, прагнення до активного пізнання природи; формувати вміння логічно мислити; виховувати вміння активно співпрацювати одне з одним і вихователем.

Словник: активізувати словник дітей складними словами: *листопад, водоспад, снігопад, зорепад*.

Матеріал: кленові листочки; картина «Осінь» (з альбому «Пори року»); матеріал для гри «Склади ціле»; картинки із зображенням зимуючих та перелітних птахів; іграшки — дикі та свійські тварини.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Звучить спокійна музика.)

Вихователь

Уночі, як вам ще спиться,
Ходить, знаю, чарівниця?
Ходить садом, полем, гаєм,
Все у шати одягає.
Стає гарно навкруги,
В золоті сади, луги.
Одяг хто подарував?
Хто їх так розмалював?

Д і т и. Осінь.

Вихователь

Хтось мандрує по гаях
З диво-пензлем у руках.
Все прикрасить на путі,
Дерева стануть золоті.

(Вихователь відкриває картину. На ній зображені дерева в осінньому вбранні, голі поля тощо.)

Вихователь. Погляньте, яка гарна картина. Хто цей художник? Чому ви думаете, що це осінь? Я вважаю, що ця фея-чарівниця — Зима. Якщо ви не згодні зі мною, то доведіть, що цю картину намалювала саме осінь, а не зима.

(Діти описують картину, одночасно доводячи, що це осінь, називаючи її ознаки.)

(Дерева одягли нове вбрання — жовті сукні; трава пожовкла, почала сохнути; в садах і парках зів'яли квіти; на городах достигла гародина.)

Вихователь. Як називається явище, коли падає листя? (*Листопад.*)

Вихователь пропонує дітям уявити себе вітром і з різною силою подмухати на листочки, які лежать на столах.

(Діти дмухають на листочки, намагаючись їх здути зі стола.)

Вихователь. А якщо капає вода? (*Водоспад.*) А якщо падає сніг? (*Снігопад.*)

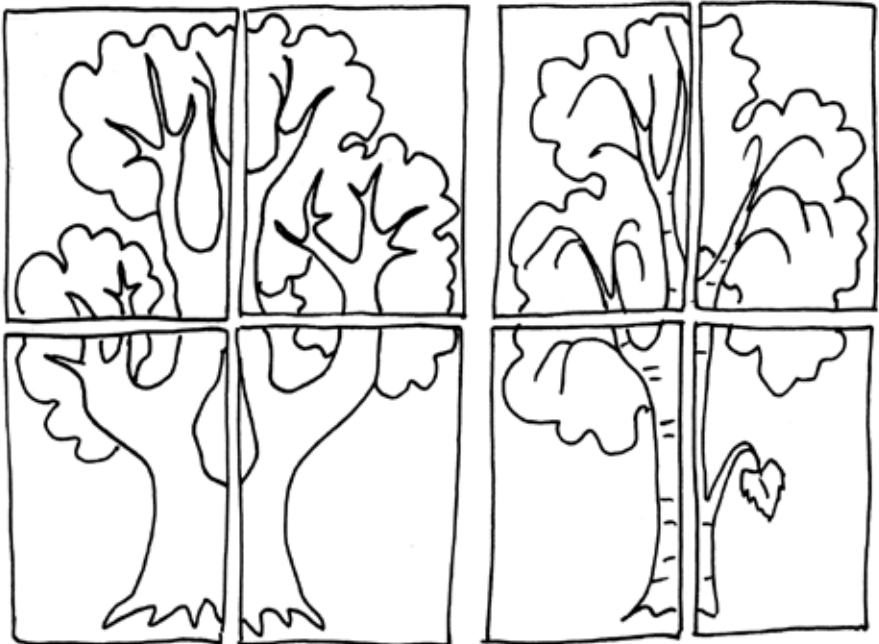
— Явище, коли падають зорі, називають... (*зорепад.*)

— Але Осінь так поспішала, що не встигла домалювати свою картину. Давайте з вами порадимося, що ще можна домалювати. Допоможуть нам чарівні листочки...

Вихователь звертає увагу дітей на осінні листочки.

Вихователь. Ці листочки не прості, ці листочки чарівні. Осінь їх подарувала, завдання приготувала.

Дидактична гра «Склади дерево з частин»

Діти складають дерево з частин. Називають складові частини дерева. Розповідають про їх функції.

Фізкультхвилинка

Виконується гра-хоровод «Що нам осінь принесе».

Вихователь

Що нам осінь принесе? *(Діти йдуть по колу.)*
Що нам осінь принесе?

Діти

Все, що на городі у вас росте,
(зупиняються і роблять «пружинку»)
Все, що на городі у вас росте

Вихователь

Що нам осінь принесе? *(Йдуть по колу.)*
Що нам осінь принесе?

Діти

Яблучок і меду вам принесе,
(виставляють ногу на п'яточку)
Яблучок і меду вам принесе.

Вихователь

Що нам осінь принесе? *(Йдуть по колу.)*
Що нам осінь принесе?

Діти

Хлібчику смачнішого за усе.
(Зупиняються і роблять «пружинку».)
Хлібчику смачнішого за усе.

Вихователь. Щоб ви ще порадили Осені намалювати на картині?
(Варіанти відповідей дітей.)

Завдання

Вихователь звертає увагу дітей на тишу.

Чому не чути дзвінких, веселих пісень птахів?

Діти. Птахи заклопотані, вони готуються відлітати у вирій.

Вихователь. Чому птахи не можуть залишитися в нас на зиму?
(Відповіді дітей.)

Дидактична гра «Перелітні — зимуючі»

(Робота всією групою.)

Діти називають птахів і класифікують їх за «перелітними» та «зимуючими».

Вихователь. Як ми з вами будемо взимку турбуватися про птахів?
Чим ми їх будемо підгодовувати? Навіщо це потрібно робити?

(Вихователь показує картину із зображенням птахів.)

Вихователь. А чому на нашій картині не видно тварин?

Д і т и. Тварини запасують у своїх коморах їжу, лагодять свої житла і самі одягаються у теплі шуби.

Дидактична гра «Ми у лісі були»

З-поміж запропонованих тварин діти обирають тих, хто живе у лісі, називають їх. (*Це лисиця. Вона живе у лісі та ін.*)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Про яку пору року ми сьогодні розмовляли? Яке завдання вам найбільше сподобалося? Чому?

Заняття 10

Тема. ОСІННЯ ПОДОРОЖ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: навчати дітей складати описові розповіді за предметними картинками (з допомогою вихователя);
- *граматика*: звернути увагу дітей на відсутність закінчень у словах-назвах маленьких істот; удосконалювати навички вживання іменників у формі орудного відмінка;
- *звукова культура*: удосконалювати вимову звуків при збігові кількох приголосних; розвивати дрібну моторику рук; формувати уміння розуміти визначені завдання; виховувати любов до природи.

Словник: поповнювати словниковий запас дітей словами-назвами тварин жіночого роду (*вовчиця*) і словами-назвами тварин — маленьких істот (*ведмежа*), ввести узагальнюючі слова: *мешканці лісу, дитинчата*.

Матеріал: бутафорський ліс і галявинка, предметні картинки із зображенням тварин та їх дитинчат; малюнок «звивиста доріжка» (для кожної дитини).

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь звертає увагу дітей на незвичайну галявину.

— Звідки в нашій групі з'явилася галявина? (*Міркування дітей.*)

Звучить магнітофонний запис:

Швидше, дітоньки, ідіть і мені допоможіть.

Я — галявка чарівна, але трішечки сумна.

І лісочок мій маленький, теж засмучений, рідненький.

Він не зна, хто в нім живе, хто що їсть і хто що п'є.

То ж хуткіше ви ідіть. Зараз нам допоможіть.

В и х о в а т е л ь. То що ж трапилось у лісі? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Давайте спробуємо допомогти лісу знайти його мешканців.

— Хто такі мешканці? (*Це створіння, які живуть в лісі.*)

В и х о в а т е л ь. Допоможуть нам знайти мешканців чарівні картинки.

Щоб картинка «ожила», потрібно описати того, хто на ній зображений, не називаючи його.

В и х о в а т е л ь (*бере картинку і говорить*). Слухайте уважно, щоб змогли відгадати, що це за тварина, а я спробую її описати. Я розповім, якого розміру тварина, чим вкрите її тіло. Які лапи має і скільки їх, як пересувається. Який хвіст, вуха, очі. Чим живиться і де мешкає.

В и х о в а т е л ь. Це тварина невеличка. Її тіло вкрите шерстю: взимку — білою, влітку — сірою. Має чотири лапи: передні — короткі, а задні — довгі. Тому вона швидко бігає і гарно стрибає. Вуха довгі, а хвіст короткий. Полюбляє моркву, капусту, гризе кору дерев. Хатка цієї тварини під дубочком, під пенечком.

(Діти складають оповідання. Одна дитина складає оповідання. Інші відгадують назву тварини.)

(Вихователь виставляє тварин «у ліс».)

Фізкультхвилинка

Рухлива гра «Зайчик сіренький сидить»

(Діти стоять у колі і виконують рухи відповідно до тексту.)

Зайчик сіренький сидить і вухами ворушить.

Ось так, ось так і вухами ворушить.

Зайцю холодно сидіти, треба лапочки погріти.

Ось так, ось так треба лапочки погріти.

Зайцю холодно стояти, треба з вами пострибати.

Ось так, ось так треба з нами пострибати.

В и х о в а т е л ь. Усіх тварин ми знайшли, але немає їхніх дитинчат.

Дидактична гра «Знайди свою маму»

В и х о в а т е л ь. Ми спробуємо назвати, яких дідлахів немає.

У зайця немає... (*зайченят*).

У оленя... (*оленят*).

У лисиці... (*лисенят*) та ін.

Коли всіх дитинчат назвали, діти беруть силуети дитинчат тварин і розносять їх до відповідних тварин, при цьому промовляють: «Лисиці — лисеня, ведмедиці — ведмежа тощо.»

В и х о в а т е л ь. Усі тварини задоволені і просять вас допомогти їм дістатися додому.

Вправа «Проведи тварину додому»

Кожна дитина отримує доріжку і пальчиком «веде» тварин до будиночка.

В и х о в а т е л ь. Де живе лисиця?

Д і т и. У норі.

В и х о в а т е л ь. А ведмідь?

Д і т и. У барлозі тощо.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Чи сподобалася вам ця осіння пригода?

— Чи задоволені ліс і галявинка?

— Що було найцікавішим?

— Чому ви допомагали тваринам?

Заняття 11**Тема. ОЙ, ЛЕТІВ ЖУК****Програмовий зміст**

- *звукова культура:* виробляти вміння правильно вимовляти шиплячий звук [ж]; розвивати мовне дихання;
- *зв'язне мовлення:* розвивати монологічне мовлення; вчити переказувати оповідання близько до тексту; відповідати на запитання повними реченнями;
- *граматика:* стимулювати у вживанні речень з однорідними членами; формувати навички вживання якісних прикметників вищого та найвищого ступенів; розвивати увагу, вчити розуміти зміст оповідання; виховувати бережне ставлення до природи.

Словник: розвивати вміння добирати іменники до прикметників вищого та найвищого ступенів порівняння.

Матеріал: іграшка-жук, оповідання Н. Калініної «Про жука», картинки із зображенням жуків, тварин різного розміру, вірш П. Воронька «Ой, летів жук».

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Я вам загадку загадаю, коли ви її відгадаєте, то зрозумієте, який гість завітає сьогодні до нас.

Чорне тіло, чорний вус,
Ніби справжній сажотрус.
Є роги, та не бик,
Шість ніг, та без копит. (Жук.)

(З'являється жук.)

Вихователь. Ой, погляньте, який жук. Що ви можете сказати про нього?

Запитання для розповіді

- Якого він розміру?
- Якого кольору?
- Які особливості будови тіла?
- Скільки лап має?
- Чим живиться?
- Де мешкає?
- Як пересувається?

Вихователь. Зараз я прочитаю вам оповідання, яке називається «Про жука». Це оповідання написала Н. Калініна.

Сідайте рівненько і слухайте уважненько,
Та спробуйте без вагання, відповісти на запитання.

(Вихователь читає оповідання.)

ПРО ЖУКА

До дитячого садка привезли пісок. Малюки граються. Оленка з піску зробила пиріжок.

Стоїть, дивиться, радіє:

— Який гарний пиріжок я зробила!

Раптом пісочний пиріжок заворушився, івиліз із нього великий чорний жук. Сидить і вусами ворухить, на Оленку поглядає.

Оленка злякалася, заплакала.

Підійшла Віра Іванівна, взяла жука за спинку, посадила на землю і сказала:

— Цей жук нешкідливий. Ти його не чіпай — і він тебе не чіпатиме. Грайся, нічого не бійся.

Запитання за змістом твору

- Де відбувалася подія?
- Що привезли до дитячого садка?

- Як гралися малюки?
- Що Оленка зробила з піску?
- Чому вона зраділа?
- Що трапилося з пиріжком?
- Який був жук і що він робив?
- Чому Оленка заплакала?
- Хто заспокоїв Оленку?
- Що вихователь сказав про жука?
- А де ви бачили жуків?
- Яку користь вони приносять?
- Що трапилося, якби зникли всі жуки?
- Чи можна ловити і знищувати жуків? Чому?
- В яких казках є жуки?

Д і т и. У казках «Муха-цокотуха», «Дюймовочка» тощо.

(Вихователь повторно читає оповідання і пропонує розповісти оповідання жукові.)

(Діти переказують оповідання.)

Фізкультхвилинка

Жуки дзижчать в садочку літом, (повороти голови з промовлянням: «Ж-ж»)
 По стежці жабка — плиг та плиг. (Підскоки.)
 Жоржини квітнуть жовтим квітом, (повороти навколо себе)
 Кружляють бджоли біля них.
 Он журавель шукає броду — (Піднімання зігнутих у коліні ніг.)
 А жабенятко — плиг у воду. (Підскоки.)
 Жук до жаби: «Жу-жу-жу (повороти тулуба в різні боки)
 Журавлеві розкажу!»

В и х о в а т е л ь. Який перший звук у слові *жук*?

Давайте пригадаємо слова, які починаються на звук [ж].

Дидактична гра

(Робота в групах.)

— Яка група назве більше слів, що починаються на звук [ж].

Вихователь показує картинки із зображенням жуків.

В и х о в а т е л ь. Це жук малий, а цей...?

Д і т и. Менший.

В и х о в а т е л ь. А поряд?

Д і т и. Найменший.

Потім розглядають картинки із зображенням тварин. (Слон — великий, більший, найбільший; жираф — високий, вищий, найвищий.)

В и х о в а т е л ь. А про що можна сказати *товстий, товстіший, найтовстіший?*

— *Широкий, ширший, найширший?*

Розігрування вірша П. Воронька «Жук»

Ой, летів жук, жук,
 І у воду фук, фук.
 Прилетіла жукова мати,
 Жука рятувати.
 — Ой, подай, жучку, та правую ручку!
 — Я — жук, жук-жу-жу-жу-жу,
 Я над квітами кружу.

Підсумок

Вихователь. Чи сподобався вам жук?
 — Чи можна буде побачити жука взимку? Чому?
 — Куди зникають жуки восени?

Заняття 12**Тема. ХОДИТЬ ГАРБУЗ ПО ГОРОДУ**

Програмовий зміст: вчити дітей відгадувати загадки, добирати синоніми; розвивати зв'язне мовлення дітей, логічне мислення, творчу уяву; виховувати організованість, уміння працювати у групі.

Словник: активізувати словник дітей словами-назвами овочів, фруктів, ягід; уточнити вживання узагальнюючих слів *фрукти, овочі, ягоди*; ввести нове слово — *городина*.

Матеріал: загадки про овочі; макети городу, саду, лісу; муляжі овочів, ягід, фруктів, кошик, дві каструлі, серветки, ложки, салатниця, гарбуз.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Вихователь звертає увагу дітей на гарбуз.)

Вихователь

Ходить гарбуз по городу.
 Питається свого роду:
 — Ой, чи живі, чи здорові
 Усі родичі гарбузові?

Вихователь. Де ходить гарбуз?

Діти. Гарбуз ходить по городу.

(Вихователь звертає увагу дітей на кошик, в якому — муляжі овочів, фруктів, ягід.)

Вихователь. Давайте визначимо, що де росте.

Дидактична гра «У саду, в лісі, на городі»

(Робота в групах.)

Діти розподіляються на три групи. Одна група — *сад*, друга — *ліс*, третя — *город*. Серед запропонованих муляжів діти обирають ті, що відповідають назві групи.

Матеріал для гри

Ліс — гриби, полуниці, ожина...

Сад — груші, яблука, сливи...

Город — капуста, перець, огірки...

Діти підходять до бутафорського города.

Вихователь

Обізвалась жовта диня,
 Гарбузова господиня:
 Діти, марно час не гайте,
 А загадки відгадайте!

- 1) Сто хустин собі напнула, кожушок надіть забула. (*Капуста.*)
- 2) На городі восени лежать жовті кабани,
 Прив'язані за хвости, щоб не думали втекти. (*Гарбузи.*)
- 3) Стоїть півень на грядках, у червоних чобітках. (*Буряк.*)
- 4) Ціле літо одягалась, навіть спеки не злякалась,
 А хто буде роздягати, буде сльози проливати. (*Цибуля.*)
- 5) Я на сонці сонцем сяю, родичів багато маю,
 Гарбузову господиню усі знають. Хто я? (*Диня.*)
- 6) Сховалась Марічка в підземній коморі,
 І тільки косички лишилися надворі. (*Морква.*)

Вихователь

Обізвились огірочки,
 Гарбузові сини й дочки:
 — Спробуйте овочі всі описати,
 Хто з нас який, треба сказати.

- Огірок який? (*Зелений, довгастий, свіжий.*)
- Капуста яка? (*Хрумка, біла, соковита, свіжа.*)
- Буряк який? (*Корисний, червоний, плескатий.*)
- Картопля яка?

Вихователь

Обізвалась бараболя
 А за нею і квасоля:
 — Ми всі різні і пригожі,
 І на інших всіх, не схожі.

Вихователь. Як ви бачите всі овочі різного кольору, різної форми, різні на смак.

Про них можна сказати: «Перець гіркий, а буряк солодкий».

(Вихователь показує овочі, а діти порівнюють їх за різними ознаками і складають речення (*капуста — огірок, кабачок — гарбуз, помідор — огірок, буряк — морква, картопля — кукурудза.*)

Вихователь

Обізвалася морквиця,
 Гарбузова сестриця:
 — З вами хочу я пограти,
 Овочі покуштувати.

Дидактична гра «Відгадай за смаком»

Вихователь

Обізвались буряки,
Гарбузові свояки:
— З нас готуються приправи,
Добрі, гарні смачні страви.

Вихователь. Що можна приготувати з овочів? Як зберегти на зиму огірки та помідори?

- Які овочі можна вживати сирими?
- Які лише — вареними?

Дидактична гра «Звари борщ та компот»

(Робота у групах.)

У кошику овочі та фрукти.

Вихователь пропонує дітям «зварити» (скласти у каструлі) борщ або компот.

Яка група швидше збере продукти для борщу або компоту?

Вихователь

Обізвався старий біб:
— Я тримаю цілий рід.

Вихователь. Що біб називає своїм родом?

— Як назвати одним словом капусту, огірок, картоплю, цибулю, буряк? (Овочі, городина.)

— Як назвати одним словом сливу, яблуко, грушу? (Фрукти.)

— Як назвати одним словом вишню, малину, полуницю? (Ягоди.)

Вихователь. Як ви розумієте: «Літній день рік годує»? (Міркування дітей.)

Гарбуз

Я — гарбуз такий перистий,
З салом мене можна їсти.
А чи гарний в мене рід?

Вихователь

Що сподобалось сьогодні,
Ви всім, діти, розкажіть!

Заняття 13**Тема. НАШ ДІМ****Програмовий зміст**

- *зв'язне мовлення*: продовжувати вчити дітей складати розповідь за кількома об'єктами, використовуючи власний досвід;
- *граматика*: формувати уміння правильно вживати й утворювати назви приміщень за їх призначенням;

- *звукова культура*: удосконалювати вимову всіх засвоєних звуків; виховувати інтерес до навчальної діяльності.

Словник: збагачувати мовлення дітей словами-назвами житла тварин; учити відповідати на запитання повним реченням.

Матеріал: іграшка-равлик, картинки із зображенням різноманітного житла, картинки із зображенням села і міста, макет будинку, прислів'я.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В групу до дітей завітав равлик.

Хто це, хто до нас повзе?

І на спині щось везе.

Чи то терем, чи то хатка?

Ось така наша загадка. (*Равлик.*)

Вихователь. Погляньте, які гарні малюнки приніс нам равлик. (*Зображення будинку, хатинки равлика, гніздечка, собачої будки.*)

— Що спільного в цих малюнках?

Діти. Це житло.

Вихователь. А чи ви маєте своє житло? Чи схоже воно на будинок равлика?

Вихователь. Давайте спробуємо розповісти нашому гостеві, де ми з вами мешкаємо, які у нас будинки і квартири. Але спочатку скажемо: ми живемо у місті чи у селі? Доведіть. (*Міркування дітей.*)

Вихователь. Тепер ми спробуємо зазирнути у кожную вашу оселю. Ви розкажете, який у вас будинок, скільки в ньому кімнат і які вони. Яка кімната для чого призначена, а ми — уявимо.

Але спочатку дайте відповіді на запитання.

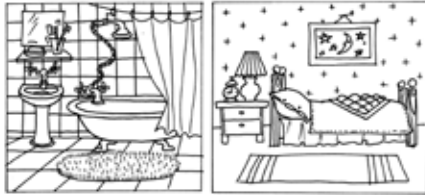
Запитання до дітей

— Як називається кімната, де знімають одяг, взуття, в якому ми ходимо на вулиці?

— В якій кімнаті ми готуємо їжу?

— Де ми умиваємося, приймаємо душ, ванну?

— Як назвати кімнату, де ми відпочиваємо вночі?

Вихователь дає зразок розповіді і пропонує дітям використати макет кімнати під час складання своєї розповіді.

Розповідь вихователя.

— Мій будинок багатоповерховий. Я ліфтом піднімаюсь до своєї квартири і відчиняю двері. Це передпокій. Ми тут знімаємо свій одяг і взуття, в якому ходимо надворі. Далі — вітальня, кімната в якій ми увечері збираємося всією сім'єю: розмовляємо, дивимся телевизор. Ось спальня. У ній ми відпочиваємо. У світлій великій кухні ми готуємо та вживаємо їжу.

У нашій квартирі є ванна і туалетна кімната. Усі кімнати світлі, чисті. Я дуже люблю свій будинок і свою затишну квартиру.

(Діти використовують макети будинку і кімнат. Складають свої оповідання.)

Фізкультхвилинка

Для матрешки Лялі,

(імітують рухи будівельників)

Дім ми будували.

(піднімаються навшпиньки)

Ось такий високий,

(Розводять руки в різні боки.)

Ось такий широкий.

В дім зайшла матрешка

(крокують)

І взяла гармошку.

(Імітують гру на гармошці.)

У танку кружляє,

Діток всіх вітає.

(Кружляння на місці.)

Дидактична гра «Що тут не так?»

Вихователь читає речення із навмисне допущеними помилками, а діти повинні виправити їх.

У кухні я вмиваюся.
 В туалеті граюся.
 В передпокої обідаю.
 У вітальні сплю.
 У ванній дивлюся телевізор.
 У спальні приймаю гостей. (*Діти виправляють помилки.*)

Вихователь. Равликові сподобалося, як ви працювали. І він хоче, щоб ви йому допомогли розмістити його друзів у будиночки. (*На столах картки з зображенням тварин, птахів та їхнього житла.*) Діти «розселяють» їх, супроводжуючи свої дії поясненням.

Діти. Будинок ластівки — гніздо;
 — ведмедя — барліг;
 — собаки — будка;
 — корови — корівник;
 — вовка — лігво;
 — білки — дупло тощо.

Підсумок

Вихователь. Чому в народі кажуть: «Хата про хазяїв каже», «Скрізь добре, а вдома краще»? (*Варіанти відповідей дітей.*)

Заняття 14

Тема. МЕБЛІ КУПУВАЛИ, В ХАТІ РОЗСТАВЛЯЛИ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* вчити дітей за зразком вихователя складати загадки про добре відомі предмети, за якими безпосередньо не спостерігають;
- *граматика:* стимулювати вживання прикметників *у, на, в, до*;
- *звукова культура:* удосконалювати навички виділяти перший звук у словах; розвивати логічне мислення, творчу уяву; виховувати бережне ставлення до меблів; бажання допомогти товаришеві.

Словник: поповнювати запас іменників на позначення меблів і предметів ужитку.

Матеріал: Пустунчик, картинки із зображенням меблів, предметні картинки із зображенням різноманітних речей повсякденного вжитку, зображення порожньої кімнати, набір паперових меблів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Діти, нас у гості у нову квартиру запросив Пустунчик. Він надіслав нам телеграму:

«Є у мене новий дім,
Добре, затишно у нім.
Є передпокій, спальня, ванна,
Є дитяча та вітальня.
Нові меблі я придбаю,
Як розставити, не знаю.
Ви до мене приїздіть,
І мені допоможіть».

Вихователь. Щоб швидше доїхати до Пустунчика нам потрібен казковий швидкий транспорт. Що це може бути? *(Відповіді дітей.)*

Вихователь. Я пропоную вам вирушити у путь на чарівних стільцях. Для цього треба сказати:

Раз, два, три, стілець, лети!

(Діти повторюють.)

Вихователь. Поки ми з вами в дорозі, давайте пригадаємо, які кімнати є у Пустунчика у будинку. *(Відповіді дітей.)*

Вихователь. Ось і будиночок Пустунчика.

Ми будемо з вами складати загадки про меблі, а він буде відгадувати, які меблі йому потрібно придбати.

(Вихователь складає першу загадку.)

- У спальні воно стоїть і на ньому Сашко спить. *(Ліжко.)*

Діти складають загадки. *(На стіні вона висить, рядок книжок на ній стоїть. (Книжкова полиця.) Він чотири ноги має, кожен на нього відпочити сідає. (Стілець.)*

Фізкультхвилинка

Підвелися всі швиденько —
І на місці біг легенький.
Пострибали, як зайчата,
Треба м'язи розробляти.
Підняли почергово ніжки,
Не втомились анітрішки.
Всі присіли — підвелися,
Знов присіли — підвелися.
Розімніть гарненько пальці,
Потанцюйте стильні танці.
(Діти виконують усі рухи за текстом.)

Вихователь. Ось і з'явилися наші меблі.

Дидактична гра «Що, в яку кімнату»

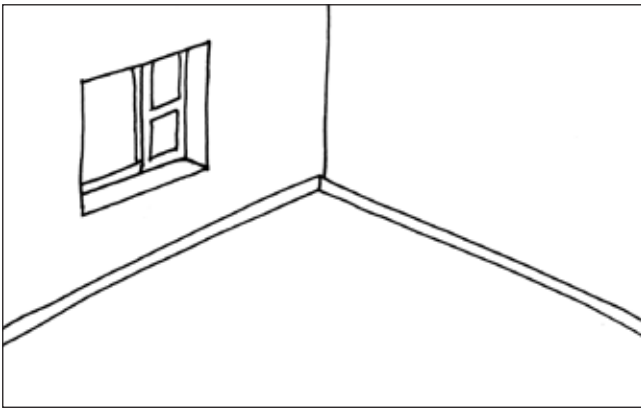
(Робота в групах.)

Кожен із вас отримає картинку із зображенням меблів, і ви визначите, які меблі і для якої кімнати потрібні.

— Які меблі потрібні для ванної кімнати? А які для спальні, дитячої кімнати?

В и х о в а т е л ь. А тепер допоможіть Пустунчикові розставити меблі у кімнаті.

(Діти розкладають зображення меблів і пояснюють, чому вони саме тут вирішили поставити той чи інший предмет.)

Дидактична гра «Кожній речі — своє місце»

На дошці — предметні картинки: ліжко, шафа для одягу, шафа для взуття, стіл, книжкова полиця.

У дітей також є предметні картинки.

Дитина виходить до столу, розглядає свою картинку і говорить, куди її віднести (наприклад: *ковдра — на ліжко, книжка — на полицю, чоботи — у шафу, стілець — до столу*).

В и х о в а т е л ь. Давайте визначимо, перший звук у назвах меблів.

Д і т и. *Шафа* — перший звук [ш], *стіл* — перший звук [с], *диван* — [д].

Скажіть, а чи є в кімнаті Пустунчика меблі, назви яких мають однаковий перший звук?

Д і т и. Стіл — стілець, крісло — комод, шифоньєр — шафа.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Що або хто робить ваше житло затишним, красивим?

— Чи берете ви участь у прибиранні свого житла?

— Що саме ви робите?

Заняття 15

Тема. ХТО ПОСУД МАЄ — ЙОГО ДОГЛЯДАЄ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* навчати дітей супроводжувати свої дії зв'язною оповіддю;
- *звукова культура:* удосконалювати навички вимови звука [ч]; розвивати уміння знаходити спільний звук у словах; закріплювати уміння володіти різним темпом мовлення;
- *граматика:* формувати навички вживання дієслів, у яких за допомогою префіксів передається значення закінченої дії; виховувати культуру спілкування.

Словник: збагатити словник дітей словами на позначення посуду, його властивостей, якостей, уточнити вживання узагальнюючого слова *посуд*; активізувати словник поняттями столовий, чайний і кухонний посуд.

Матеріал: ширма; лялька — бабуся Федора; предметні картинки із зображенням посуду; набір посуду: столовий, чайний; стіл та стільці.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(З-за ширми настільного театру з'являється бабуся Федора.)

Скаче сито по полях,
А корито по лугах,
Ось за чайником мітла
Вздовж по вулиці пішла.
А за ними слідом з двору
Баба гониться Федора:
— Ой-ой-ой! Побий вас град!
Поверніться всі назад!

В и х о в а т е л ь. Ви впізнали цю бабуся? Чому вона така сумна? Яке лихо її спіткало?

Д і т и. Від бабусі Федори утік увесь посуд.

В и х о в а т е л ь. А що таке посуд? (*Відповіді дітей.*)

Дидактична вправа «Обери посуд»

Серед запропонованих предметів діти обирають предмети посуду.

В и х о в а т е л ь. Чому від бабусі втік посуд? Як можна його повернути?

Д і т и. Наздогнати посуд і привести його назад.

Запросити посуд помитися.

Запропонувати чисті шафи і зручні полиці.

В и х о в а т е л ь. Давайте заплющимо очі і скажемо чарівні слова і посуд з'явиться.

Посуд, посуд не барись,
До бабусі повернись!

(Вихователь прибирає ширму і діти бачать на столі посуд.)

Дидактична гра «Доповни речення»

- Посуд для варіння їжі називається... (*каструля*).
- Пристрій, за допомогою якого їдять борщ або суп, називається... (*ложка*).
- Шапка, у якій зберігають хліб, називається... (*хлібниця*).
- Куди можна покласти хліб для зберігання? (*У хлібницю*.)
- Сіль насипають у... (*сільничку*).
- А цукор? (*У цукорницю*.)
- У чому кип'ять воду для чаю? (*У чайнику*.)

До нас посуд повернувся,
Усім дітям посміхнувся.
Посуд будем розглядати,
За призначенням збирати.

Дидактична гра «Що для чого?»

Діти отримують картки із зображенням різного посуду.

Вихователь пропонує дітям об'єднати посуд у групи за призначенням: чайний, кухонний, столовий.

Якщо у дітей виникають труднощі під час виконання цього завдання, вихователь ставить допоміжні запитання:

—Де користуються каструлею, сковорідкою? (*На кухні. Це кухонний посуд тощо.*)

В и х о в а т е л ь. А зараз ми із вами спробуємо накрити стіл до сніданку, обіду, вечері і запросити бабусю Федору.

(Свої дії діти супроводжують розповіддю.)

Я накрию стіл до обіду. Спочатку я накрию стіл чистою скатертиною. Поставлю глибоку тарілку для борщу чи супу. А мілку тарілку для другої страви. З правого боку покладу ложку та виделку. Поставлю чашку для компоту чи соку.

В и х о в а т е л ь. Що робив Сашко?

Д і т и. Накривав стіл.

В и х о в а т е л ь. А як сказати, про те, що Сашко закінчив роботу?

Д і т и. Сашко накрив стіл.

Варіанти: лив — налив, сипав — насипав тощо.

Малята запрошують бабусю Федору до обіду, сніданку чи вечері.

В и х о в а т е л ь. Знайдіть і назвіть посуд, назви якого починаються на один звук.

Д і т и. Ложка, лійка — [л]

Сільничка, сковорідка, сито — [с]

Каструля, ківш — [к]

Чашка, чайник — [ч]

В и х о в а т е л ь. Давайте повторимо скоромовку:

Чайник чаю заварив,
Діток чаєм напоїв.

(Діти з кожним повторенням прискорюють темп.)

Підсумок

Діти прощаються з бабусею і дають їй деякі поради стосовно догляду за посудом.

Заняття 16

Тема. У КРАЇНУ ЧИСТОТИ

Програмовий зміст: удосконалювати навички утворювати дієслова, в яких за допомогою префіксів передається значення закінченої дії; формувати навички вживання дієслів наказового способу з часткою *хай* (*нехай*); стимулювати вживання повних речень; розвивати логічне мислення; виховувати акуратність, охайність, бажання бути завжди чистим.

Матеріал: Мийдодір; лялька Бруднуля; малюнки із зображенням гігієнічних процедур; предмети індивідуального користування: гребінець, рушник, мило тощо.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Діти, сьогодні ми з вами вирушаємо у Країну Чистоти.

У країну Чистоти
Підемо всі — і я, і ти.
Та в Країну Чистоти
Тільки чистим можна йти.
Щоб піти у цю країну,
Чисто вимиемося з милом.
Одяг весь свій поперем,
Попрасуєм й одягнем.
Скрізь порядок наведем!
Чисті іграшки візьмем.
(Діти імітують рухи.)

(З'являється Мийдодір.)

Я великий Умивальник,
Я великий Мийдодір.
Умивальників начальник.
Та мочалок командир.
Діти, є Бруднулі в вас?

Вихователь. А хто такі Бруднулі? (Відповіді дітей.)

Вихователь. Що потрібно зробити, щоб подружитися з Мийдодіром?

Я буду називати слова — дії, які підказують, що робити, а ви будете називати слова — дії, які говорять, що зробити:

митися — помитися, вмитися;
купатися — викупатися, покупатися;
прати — випрати, попрати, перепрати;
одягатися — одягнутися, переодягнутися;
чесатися — причесатися, зачесатися, начесатися.

Вихователь. В яких казках чи оповіданнях є Бруднулі?

Діти. «Мийдодір», «Вереда».

(Вихователь звертає увагу дітей на ляльку Бруднулю, яка сидить в ігровому куточку.)

Вихователь. Діти, погляньте, серед наших іграшок є Бруднуля.

Давайте спробуємо їй наказати, що слід зробити, щоб жити у Країні Чистоти.

Хай умиється!
Нехай причешеться!
Нехай відвідає перукаря.
Хай зав'яже шнурки.

Фізкультхвилинка

Встало вранці ясне сонце, зазирнуло у віконце,
 Ми до нього потяглися, за промінчики взялися.
 Будем дружно присідати, сонечко розвеселяти.
 Встали-сіли, встали-сіли, бачите, як звеселіли.
 Стало сонце танцювати, нас до танцю припрошати.
 Нумо разом, нумо всі, потанцюймо по росі.

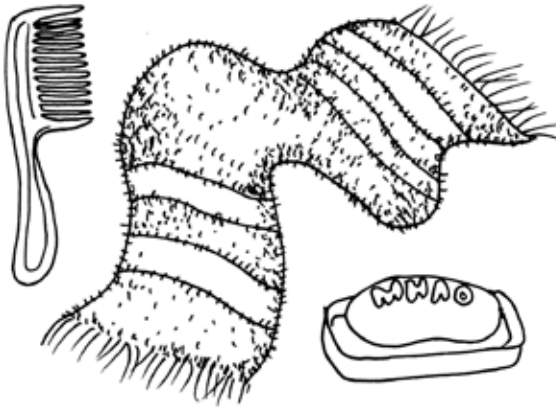
В и х о в а т е л ь. А тепер давайте складемо правила, яких необхідно дотримуватись у Країні Чистоти.

(Діти один за одним беруть малюнки і реченнями висловлюють свої міркування про зображене.)

- Щоранку вмивайся.
- Зуби треба чистити вранці й увечері.
- Зрізай нігті на руках і ногах.
- Спи в окремому ліжку у спеціальному одягу для снання.

В и х о в а т е л ь. Королева Чистоти залишила нам загадки. Якщо ми їх відгадаємо, то відгадки залишаться у нас.

- Зуби є, а рота немає. (*Гребінець.*)
- Висить, теліпається, всі за нього хапаються і втираються. (*Рушник.*)
- Мию, мию, без жалю, мию там де брудно,
 А купатись не люблю, бо від цього худну. (*Мило.*)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Ці подарунки-відгадки залишаються у нас.

Дорогі мої малята,
 Мийте руки, мийте шию.
 Мийте ноги і лице.
 Це здоров'я принесе.

Заняття 17

Тема. ДО ЛІСОВОЇ ФЕЇ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: навчати дітей складати описові розповіді, використавши елементи порівняння, називати певні ознаки тварин і птахів;
- *граматика*: формувати навички утворювати від звуконаслідувань дієслова;
- *звукова культура*: правильно вимовляти звук [р]; закріпити уміння працювати в групах; виховувати допитливість, розвивати вміння доводити свою думку, незалежність у висловлюваннях; відчувати задоволення від результатів праці.

Словник: активізувати словник дітей назвами лісів, що утворилися від назв дерев, які там ростуть; диких тварин і назвами дій на позначення руху й мовлення.

Матеріал: предметні картинки із зображенням диких тварин та їх житла, елементи гри «Розумний малюк» (пазли), маски диких тварин, кошик із листочками, лялька Лісова Фея.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь

Йдіть мої любі, під ніжки дивіться,
Гостям нашим любим щиро всміхніться.
Хай усмішка буде в кожній долонці,
Мов проміння весняного сонця.
А наша гра хай цікавою стане,
Про неї розкажете татові й мамі.

(Діти звертають увагу на маленьку білочку. Вітаються з нею. Просять показати їм дорогу до Лісової Феї.

Білочка пропонує дітям відповісти на декілька запитань.)

Б і л о ч к а. Куди ви потрапили?

Д і т и. До лісу.

Б і л о ч к а. Що таке ліс? (*Відповіді дітей.*)

Б і л о ч к а. Які дерева ростуть у лісі?

Д і т и. Берези, сосни, ялини, дуби.

В и х о в а т е л ь. Як називається ліс, у якому ростуть тільки берези? (*Березняк.*)

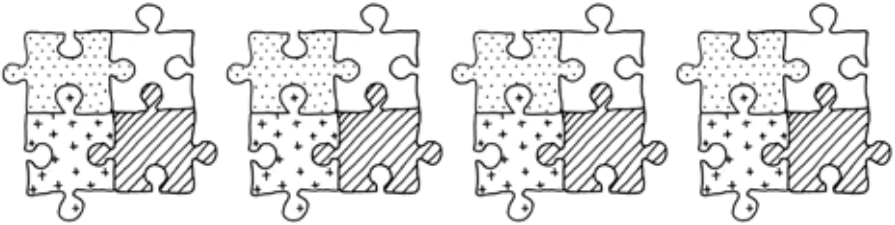
— Ліс, у якому ростуть лише ялини? (*Ялиник.*)

— А якщо у лісі самі дуби? (*Діброва.*)

Б і л о ч к а. Щоб продовжити пошуки Лісової Феї, вам слід самостійно скласти чарівні стежинки з різних геометричних фігур. (Діти працюють групами по 6 осіб.)

Дидактична гра «Чарівна стежинка»

По «чарівних» стежинках діти підходять до ведмедика.

В и х о в а т е л ь. Ведмедик не може визначитися, хто він — тварина чи пташка.

(Діти складають описову розповідь про ведмедя і називають ті ознаки, які відрізняють тварину від птаха. Діти доводять, що ведмедик — тварина.)

(Ведмедик пропонує дітям пограти з його друзями у гру.)

Дидактична гра «Хто де живе?»

Грає дві команди. Діти отримують картки із зображенням тварин та їхнього житла. За сигналом потрібно правильно покласти картинку тварини навпроти її «будинку».

- Барліг — ведмідь;
- риба — акваріум;
- шпак — шпаківня;
- жаба — вода;
- білка — дупло;
- бджола — вулик;
- собака — будка;
- миша — нора;
- птах — гніздо;
- вовк — лігво.

Фізкультхвилинка

Гра «Совушка-сова».

Діти ходять по колу, промовляючи:

Совушка-сова,
Велика голова,
Сиділа, сиділа
Та й полетіла.

Після цього діти розводять руками, починають ходити по групі і вимовляти: ф-р-р-р.

Індивідуальна робота щодо звуковимови

Вихователь плескає — діти сідають на місця.

З'являється Лісова Фея (лялька), вітається з дітьми.

Ф е я. Давайте з вами пограємо у гру «Перетворення».

Я махну чарівною паличкою, і ви зможете перетворитися на будь-яких тварин, які живуть у лісі, і розкажете нам, хто як подає голос.

Змія — с-с-с — сичить.

Ворона... Зозуля...

Вовк... Лисиця..... Жаба....

Їжак... Комар... Жук...

Ф е я. А тепер ви спробуйте сказати і показати, хто як пересувається.

(Відповідь: птах літає.)

(Діти імітують політ, помах крил птаха.)

Заєць... Змія... Вовк... Ведмідь... Риба... Коник... Равлик.

Ф е я. На згадку про нашу зустріч я подарую вам ці чарівні листочки.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Чи сподобалося вам у гостях у Лісової Феї?

— Що саме вам сподобалося?

— Про кого ви розкажете своїм друзям?

— Кому подаруєте ці листочки?

Заняття 18

Тема. У ГОСТІ ДО БАБУСІ

Програмовий зміст:

- *зв'язне мовлення*: закріплювати уміння складати описову розповідь про живий об'єкт, за яким безпосередньо спостерігають; доводити свою точку зору, використовуючи елементи порівняння;
- *звукова культура*: удосконалювати навички наслідувати голоси тварин; закріплювати уміння говорити чітко; розвивати у дітей бажання пізнавати живу природу, творчо мислити; виховувати любов до живих істот, бажання доглядати за ними.

Словник: активізувати словник дітей назвами дитинчат свійських тварин, узагальнюючими словами тварини, птахи.

Матеріал: макет сільського подвір'я, ілюстрації із зображенням свійських тварин та їх дитинчат, цуценя, їжа для цуценяти (*шматочок м'яса, кістка*).

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Вихователь запрошує дітей у гості до бабусі.)

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні ми з вами підемо в гості до бабусі. Подивіться, яке в неї велике подвір'я.

А скільки тут тварин! Давайте спробуємо їх назвати. (*Діти називають свійських тварин.*)

— А тварини чомусь сумні. Їхні дітки погубилися. Щоб вони знайшлися, потрібно дитинчат правильно назвати. Давайте з вами пограємо у гру «Стук-стук».

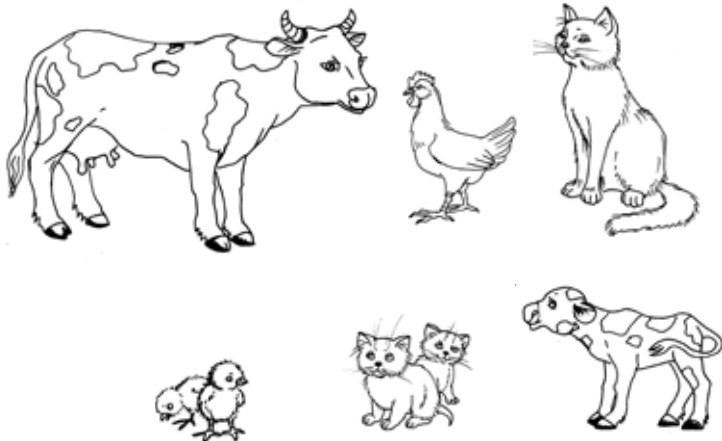
Дидактична гра «Стук-стук»

В и х о в а т е л ь. Стук-стук. Хто тут є, хто в будиночку живе? Я — мама-коза, а ви?

Д і т и. Козенята.

- У кішки — кошенята;
- у собаки — цуценята;
- у кролиці — кроленята;
- у курки — курчата;
- у корови — телята;
- у свині — поросята.

В и х о в а т е л ь. Дивіться, ось і з'явилися наші маленькі дитинчата. Але що це? Вони не можуть знайти своїх мам. Давайте допоможемо їм.

Дидактична гра «Де чия мама?»

Діти розкладають зображення дитинчат тварин до їхніх матерів.

Розкладаючи, діти говорять «У поросят мама свиня, у кошенят — кішка.»

Вихователь заносить кошик із цуценям.

Діти 1–2 хвилини самостійно розглядають цуценя.

Запитання для дітей

— Що є у цуценяти? (*Голова, тулуб, лапи і хвіст.*)

— Що у нього є на голові? (*Очі, вуха, ні, рот.*)

— Які очі у цуценяти? Для чого вони потрібні?

— Що можна сказати про вуха? Яку роль вони відіграють?

— Який ніс? Для чого тваринам потрібен ніс?

— Що є в роті у цуценяти? Для чого потрібні зуби та язик?

— Чим вкрите тіло? Якого кольору хутро?

— Скільки лап має цуценя?

— Як пересувається?

В и х о в а т е л ь. А тепер нашого маленького друга слід погодувати.

— Як ви думаєте, що він буде їсти? (*Варіанти відповідей дітей.*)

— Дати йому кістку, шматочок м'яса.

— Що цуценя робить? (*Гризе, їсть.*)

(Діти спостерігають.)

В и х о в а т е л ь. Тепер нашій пташці потрібно відпочити. Чому ви гадаєте, що це не пташка?

Д і т и. Цуценя це... (*тварина*).

В и х о в а т е л ь. Доведіть, що цуценя — тварина.

(Діти складають описову розповідь цуценяти, називаючи характерні ознаки тварин і птахів.)

(Зразкова розповідь дитини: «Цуценя — це тварина. У нього є голова, тулуб, лапи, хвіст. Лап — чотири, а у птаха їх дві. У цуценяти два вуха, а у птахів вух немає, є лише слухові отвори. У цуценяти м'який, чорний ніс, а у птаха — дзьоб. Тіло цуценяти вкрите хутром, а у птаха вкрите пір'ям. Птах може літати, а цуценя ходить, бігає.»)

Гра «Я почну, а ти продовжуй»

Вихователь називає тварину, а діти передають її звуки.

В и х о в а т е л ь. Собака

Д і т и. Гавкає (гав-гав).

В и х о в а т е л ь. Кіт — ..., кінь — ..., свиня — ..., корова — ..., коза — ..., баран — ..., півень — ..., курка — ..., віслук — ...

Вихователь. Діти, давайте придумаємо ім'я нашому маленькому другові. Ви можете погладити його. Але гладити слід обережно, від голови до хвостика.

Підсумок

Вихователь. Нам уже час вертатися до групи. Давайте скажемо всім «до побачення».

Заняття 19

Тема. СВІТ КОМАХ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* удосконалювати навички зв'язно переказувати оповідання близько до тексту;
- *звукова культура:* удосконалювати вимову звуків [дж] та [ж]; розвивати мовне дихання;
- *граматика:* формувати навички вживання прикметників разом з іменниками; звертати увагу дітей на форми іменників чоловічого роду в родовому відмінку (*метелика, джмеля*); розвивати спостережливість; виховувати турботливе ставлення до живих об'єктів природи.

Словник: активізувати вживання назв комах; увести у словник узагальнююче слово *комахи*.

Матеріал: іграшки-бджілка, метелик; ілюстрація із зображенням метелика, який плавав на ставку, матеріал для гри «Допоможи метеликам».

ХІД ЗАНЯТТЯ

(У групу до дітей завітала бджілка. Вона шукає свого друга метелика.)

Вихователь. А де ми можемо побачити метелика? (*Відповіді дітей.*)

(Вихователь запрошує дітей на незвичайний лужок. (Групова кімната прикрашена зображенням квітів і комах.) Діти розглядають квіти, жуків, бджілок.)

Вихователь. Кого ви зустріли на цьому лужку? (*Відповіді дітей.*)

— Як назвати одним словом бджілку, джмеля, сонечка, бронзівку?

Діти. Комахи.

Дидактична вправа «Хто більше назве?»

Дітям потрібно назвати якнайбільше ознак комах.

Бджола (*яка?*) весела, працьовита, смугаста, чарівна.

Коник (*який?*) зелений, прудкий, швидкий, стрімкий, жвавий.

Вихователь. Погляньте, яку фотографію приніс нам джміль. (*Ілюстрація із зображенням метелика, який пливе на квітці по ставку.*)

— Хто на ній зображений?

Діти. Метелик.

Вихователь. Так, це наш метелик. Він із казки, яку написав В. Сухомлинський. А називається ця казка «Як метелик плавав у ставку».

Вихователь читає казку.

ЯК МЕТЕЛИК ПЛАВАВ У СТАВКУ

Летів білий метелик над ставком. А хтось кинув у воду червону квітку. Пливе квітка. Побачив метелик червону квітку. Сів на неї, сидить, крильцями водить. Квітка пливе, і метелик пливе.

Летить ластівка над водою і дивується: «Що це таке? Як метелик навчився плавати?» Доторкнулася ластівка крилом до води. Сколихнулася вода, сколихнулася квітка, загойдався метелик. Весело йому пливти по ставку.

Запитання за змістом тексту

- Чим була здивована ластівка?
- Чому метелики люблять квіти?
- Чому метеликові було весело?
- Що спільного між метеликами і квітами?
- Про що ми дізналися з казки?

(З'являється метелик.)

Вихователь. А тепер я вам ще раз прочитаю казку, ви її уважно послухаете і запам'ятаєте. Потім розкажете її метеликові.

(Діти переказують казку.)

Фізкультхвилинка

Я біжу, біжу по гаю.

(Біг на місці.)

Я метелика спіймаю.

(Піднімання рук угору.)

А метелик не схотів,

(Змахи руками.)

Геть від мене полетів.

(Присідання.)

Сів метелик на травичку,

Може думав — не помічу?

Блиснуть крилечка ясні —

(Змахи руками.)

Зразу видно вдалині.

Полетів він на лужок,

(Присідання.)

Заховався між квіток.

Я іду, іду, іду —

(Ходьба з уповільненням темпу.)

І метелика знайду!

Вихователь. Давайте з вами заховаємо наших метеликів на квітках так, щоб їх ніхто не помітив.

Дидактична гра «Захочай метелика»

Діти «саджають» метеликів на квіти, які однакового кольору з метеликом і говорять: «Жовтого метелика посаджу на жовту квітку» тощо.

Вихователь. А тепер бджілка і джміль хочуть із вами вивчити дражнілочку.

Женя з бджільми не дружив.
Завжди Женя бджіл дражнив.
Женю бджоли не жаліли —
Та дражнила нажалили!
— Знай!

Вихователь. Діти, а чи знаєте ви, яку користь дають бджоли та джмелі?

— Яке значення вони мають у природі?

— Чи можуть бджоли і джмелі бути небезпечними?

Підсумок

Вихователь. Давайте попросаємося з нашими друзями. Що вам запам'яталося?

Про що ви розкажете своїм друзям?

Заняття 20

Тема. У ЗООПАРКУ

Програмовий зміст: закріпити уміння виділяти перший звук у словах, навчати знаходити слова із заданим звуком; удосконалювати уміння правильно вимовляти звуки [ж], [ч], [ц]; розвивати фонетичний слух: вчити розпізнавати слова близькі за звучанням (рими) і самим добирати подібні слова; виховувати уважність, інтерес до життя тварин.

Матеріал: загадки М. Кочетової; ілюстрації із зображенням тварин, птахів, плазунів; чистомовки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Пустунчик загадує загадку:

Я кудись ходив із татом,
Звірів бачив там багато:
Мавпу, тигра, крокодила,
А птахів там різних — сила.

Слон водою нас облив.
— Де я був? Куди ходив?

(Діти відгадують, а вихователь запитує, хто вже відвідував зоопарк і яких звірів там бачив.)

Вихователь. Сьогодні ми проведемо незвичайну телеекскурсію до зоопарку.

Наші телекамери встановлені в зоопарку. Наближаємося до найближчого озера (*на екрані з'являється зображення різних жаб*.)

Вихователь

У воді сидить охоче, та не риба і не рак,
Вистромя булькаті очі, і співає: «Квак-квак-квак».

Діти. Це жаба.

Вихователь. Який перший звук у слові *жаба*? Назвіть тварин, птахів, комах, назви яких починаються на звук [ж].

Діти. Жук, жираф, журавель.

(На дошці з'являються картинки із зображенням цих істот.)

Вихователь

Хіба можна це забуть! Слони-красені ідуть.
Товстелезні і вухаті, темно-сірі, головаті.
Дуже довгий хобот мають, ним діток своїх купають.

(Вихователь на дошку виставляє картину із зображенням слона.)

Вихователь. Який звук у слові *с-с-слон* я виділила? Де стоїть звук [с] у цьому слові? (*Відповіді дітей*.)

Вихователь. Назвіть птахів, назви яких починаються на звук [с].

Діти. Сорока, синиця, снігур, сойка, сова, страус. (*На дошці картинки із зображенням птахів*.)

Вихователь. У слові *страус* де стоїть звук [с]?

Діти. На початку і в кінці слова.

Вихователь. Назвіть слова, в яких звуки [с], [с'] стоять наприкінці слова.

Діти. Лось, рись, барс.

Вихователь

Чути плач і тут і там.
Це звірята кличуть мам.
Діти, ви допоможіть,
Хто батьки в них підкажіть.

(Діти розгадують загадки.)

1. На лужку взялись до гри
Пострибайчики-брати.
Щоб не трапилося лиха,
До малят біжить... (*зайчиха*).

2. Під сосною рудик став,
Розгубивсь, бо заблукав:
Де нора була, там глиця.
Та ось мама йде... (*лисиця*).
3. Гострі зуби в цих звірят,
Схожі всі на цуценят.
Їм на місці не сидиться,
Бо до них біжить... (*вовчиця*).
4. А це що за дивний плач?
Заревів колючий м'яч.
Хто в колючого батьки?
Ну, звичайно... (*їжаки*).
5. Хто це йде до нас такий?
У сорочці кам'яній.
Не знімається вона,
Ця сорочка кам'яна. (*Черепаха*.)

В и х о в а т е л ь. Так, це ч-ч-черепаха. Який звук я виділила у цьому слові? Де цей звук стоїть у слові? Пригадайте слова, які починаються на звук [ч]? Придумайте слова, в яких звук [ч] є у кінці слова.

Д і т и. Ніч, піч, сич.

В и х о в а т е л ь. Я назву слова, а ви скажете, де у них стоїть звук [ч]: дочка, сорочка.

(Вихователь пропонує промовити чистомовки.)

Ча-ча-ча — в мене добра вдача.

Чу-чу-чу — на ракеті я лечу.

Чі-чі-чі — буду їсти калачі.

В и х о в а т е л ь. Телеекскурсія закінчилася, але ви не сумуйте і зі мною пожартуйте. Я буду називати слова, а ви до них добирайте рими.

Зайчик — побігайчик, зайчик — трамвайчик.

вовчок — бочок, вовчок — сірячок.

їжачок — хитрячок, їжачок — із голочок.

Заняття 21

Тема. ЗДРАСТУЙ, ЗИМОНЬКО-ЗИМА!

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: удосконалювати уміння складати описові розповіді за картиною, розв'язувати суперечності;
- *звукова культура*: розвивати мовне дихання (правильний вдих та видих), фонетичний слух;
- *граматика*: стимулювати вживання повних речень; виховувати зацікавленість, посидючість.

Словник: формувати і закріплювати уміння добирати спільнокореневі слова, звертаючи увагу на значення кожного з них.

Матеріал: картина із зображенням зимових явищ, розваг (цілісне зображення розрізане на частини); дзвіночки, сніжинки; металофон; пінопласт; папір.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Дзвенять дзвіночки.

Вихователь

Що за звуки чарівні?
Звуки Зимоньки-зими.
Це сніжиноньки бриніли,
На столи до нас присіли.
Кожен з ними грати рад,
Зробимо ми снігопад.

- А що таке снігопад? (*Відповіді дітей.*)
- Як назвати явище коли падає листя? (*Листопад.*)
- Коли падають зорі? (*Зорепад.*)
- А коли падають смішинки? (*Сміхонад.*)

Дидактична вправа «Вітер-вітерець»

Діти дмухають на сніжинки з різною силою видиху.

Вихователь. Як ви вважаєте, зима — це добре чи погано?

Добре, бо:

- багато снігу, можна ліпити сніжки;
- сніг вкриває рослини від морозу;
- дерева відпочивають;
- можна кататися на санках, лижах, ковзанах тощо.

Погано, бо:

- сніг засипав усе: і тварини, і птахи без їжі;
- слизько, можна впасти;
- холодно, морозно, слід турбуватися про тепло;
- слід одягатися, бо можна захворіти.

Вихователь

У білій шапці пуховій, у ранкову пору
Зима-зимонька прийшла і картину принесла.

(Вихователь виставляє на дошку картину і пропонує розглянути її.)

Запитання для бесіди

- Яку пору року зображено? Чому ви так думаєте?
- Які кольори використав художник?
- Кого ви бачите на картині?
- Що роблять діти?
- Як художник передав настрої дітей?
- Хто зліпив снігову бабу?

— Як по-іншому можна назвати снігову бабу? (*Сніговик.*)

— Сніговик живий чи ні?

— Де можна зустріти живого сніговика? (*У казці.*)

В и х о в а т е л ь. Давайте за допомогою ваших розповідей і малюнків «намалюємо» таку саму картину, як у Зими.

Який фон ми оберемо? Чому обрали білий фон, а не зелений чи жовтий?

(Діти складають розповідь за картиною і по ходу розповіді складають аналогічну картину на фланелеграфі з частин.)

В и х о в а т е л ь. Чи схожа наша картина на картину Зими?

Фізкультхвилинка

Білий сніг, білий сніг

Заміта стежинки, *(Колові рухи руками.)*

Цілий день, цілий день.

Падають сніжинки, *(Нахили тулуба вперед.)*

Вітерець-жартівник *(Повороти навколо себе.)*

Віхолу здіймає,

А мороз-чарівник *(Підстрибування.)*

З діточками грає.

В и х о в а т е л ь. А зараз ми з вами складемо ланцюжки зі слів-сніжинок.

Дидактична гра «Сніговий ланцюжок»

Діти розподіляються на групи по 4–5 осіб. Кожна група отримує картку із зображенням певного зимового явища. Потрібно придумати спільнокореневі слова і позначити кожне слово сніжинкою. Виграє та група, в якій ланцюжок є довшим.

Зима — зимка, зимонька, зимно, зимовий.

Вітер — вітерець, вітрище, вітриган.

Мороз — морозенко, морозно, морозець.

Сніг — сніжинка, сніжка, сніжок, сніговий, снігур, сніговій.

Дидактична гра «Звуки зими»

(Вихователь за допомогою різноманітного матеріалу створює звуки. Діти визначають, чи можуть ці звуки бути звуками зими.)

- Дзвенять дзвіночки — бринять сніжинки.
- «Кроки» по металофону — плачуть бурульки.
- Рипіння пінопластом — хтось іде по снігу.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. А чи можна Зиму назвати чарівницею? Доведіть, чому.

Заняття 22

Тема. ЗИМОВІ ПРИГОДИ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: навчати дітей уважно слухати текст, озвучувати слова-картинки, обираючи малюнок, який відповідає значенню, і складати оповідання за серією картин;
- *граматика*: формувати навички утворювати прикметники від слів — назв тварин; навчати правильно вживати іменники у формі множини;
- *звукова культура*: розвивати уміння правильно вимовляти звуки у дієслівних формах; виховувати вміння слухати одне одного.

Словник: увести в словник дітей слова *личаки*, *лико*.

Матеріал: картинки відповідно до тексту, малюнки-підказки із зображенням диких тварин та їх слідів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Діти, я хочу з вами порадитися. Я завжди вам розповідала казки, а сьогодні я хочу запропонувати вам розповісти казку разом. Ви згодні? (*Відповіді дітей*.)

Вихователь. Спочатку я буду читати вам текст, а ви будете «озвучувати слова-картинки».

(Вихователь читає текст, а діти «озвучують» картинки, обираючи той малюнок, який підходить за значенням.)

Швидко скаче по гілках спритна

Зупинилась, прислухалась, озирнулась.

На ? сидить та плаче.

«Гей, бідолага! Що з тобою сталося? — запитала білка.

«Зима настала. Змінив я сіру

на білу.

Дунав, не знайде.

А він тільки сміється, говорить, що сліди не білі і не сірі, а заячі», — скаржиться заєць.

Білка ласкаво погладила його лапкою і сказала: «Зараз я щось вигадую!»

(Вихователь пропонує розглянути картинки і розказати, що було далі.)

Запитання-підказки

- Що вигадала білка?
- Як змінився настрій зайця?
- Навіщо йому дві пари личаків?
- Що подумав вовк, коли побачив сліди від личаків?

(Вихователь пояснює значення слова *личаки* — взуття, сплетене з кори дерева.)

Діти складають оповідання.

Фізкультхвилинка

У веселому ліску,
На біленькому сніжку.
Всі тварини в ігри грають.
Дружно, весело стрибають.
Разом дружно присідають,
Вже у сніжки вони грають.
Вушками прислухаються,
У спритності змагаються.

(Діти за ходом тексту відтворюють рухи.)

Вихователь. Лісові мешканці надіслали нам свої сліди. Спробуйте назвати, де чії сліди.

(Діти розглядають малюнки-підказки.)

Діти. Це сліди заячі. Їх залишив зайчик.

Ось ведмежі, вовчі, лисячі, мишачі тощо.

Вихователь показує картинку із зображенням зайчика.

Вихователь. Зайчиків скільки?

Діти. Один.

Вихователь. А слідів він залишив скільки?

Діти. Багато.

Вихователь. Тож пограємо у гру.

Дидактична гра «Один — багато»

- Ліс — ліси;
- птах — птахи;
- зима — зими;
- вовк — вовки;
- сніжинка — сніжинки.

Підсумок

Вихователь. Добігла кінця наша казка, а ви усміхніться, будь ласка.

Заняття 23

Тема. ПРО СНІГОВИЙ КОЛОБОК

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* закріплювати навички послідовно передавати зміст оповідання, висловлювати своє ставлення до навколишнього;
- *граматика:* закріплювати уміння вживати іменники чоловічого роду у формі родового відмінка;

- *звукова культура*: закріплювати знання про короткі та довгі слова; розвивати вміння правильно вимовляти звуки у дієслівних формах; формувати вміння розуміти навчальне завдання; виховувати почуття зацікавленості. Словник: збагачувати мовлення дітей словами протилежного значення, епітетами.

Матеріал: оповідання Н. Калініної «Про сніговий колобок»; посилка; колобок зі снігу; пластикова тарілка; предметні картинки; запис музики П. Чайковського «Зима»; сніжинки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Погляньте, діти, нам сьогодні прийшла посилка. Хто нам міг її надіслати? Ми дізнаємося, коли відгадаємо загадку.

Білі коси, біле личко, колушок та рукавички.

Чобітки і шапка білі, дружать з нею заметілі.

По землі вона гуля, ця красуня чарівна. (*Зима*.)

(*Варіанти відповідей дітей.*)

Вихователь відкриває посилку. У ній лежить сніговий колобок.

В и х о в а т е л ь. Що це?

Д і т и. Сніжка, сніговий колобок.

В и х о в а т е л ь. Чому ви вирішили, що цей колобок зі снігу?

Д і т и. Колобок білий, холодний, крижаний.

(Вихователь пропонує покласти колобок на велику пластикову тарілку і послухати оповідання, яке написала Н. Калініна «Про сніговий колобок».)

ПРО СНІГОВИЙ КОЛОБОК

Гуляли діти у дворі. Ліпили з снігу бабу. Олексійко зліпив сніговий колобок. Знайшов вуглинки і поробив очі, знайшов палички і зробив рот і ніс.

Погралися діти, погуляли й знову пішли в дитячий садок. Шкода Олексійкові колобок надворі залишати, взяв він колобок і поклав у кишеню. Прийшов у дитячий садок, повісив свою шубку в шафочку, а в кишені залишився лежати сніговий колобок.

Пообідали діти, після обіду лягли спати. А коли прокинулись, Олексійко згадав про свій колобок. Побіг із дітьми до шафочки — калюжка. Що це таке? Відчинили дверцята, подивились, а з кишені — кап, кап, кап! — вода капає. Подивився Олексійко в кишеньку, а там немає колобка. В мокрій кишені лежать тільки дві вуглинки і дві палички.

А колобок де?

Запитання за змістом тексту

- Про яку пору року йде мова в оповіданні?
- Що зліпив Олексійко?
- Із чого він зробив колобокві очі, рот, ніс?
- Чи залишив хлопчик колобка надворі? Чому?
- Де Олексійко сховав колобка?
- Що відбувалося далі?
- Що побачив Олексійко біля шафочки?
- Чому з кишеньки капала вода?
- А колобок де подівся?
- Що знайшов хлопчик у своїй кишені?
- Чому хлопчик не знайшов свого колобка?
- А як би ви вчинили на місці хлопчика?

(Вихователь повторно читає оповідання, діти уважно слухають, а потім переказують оповідання колобокві.)

Фізкультхвилинка**Вихователь**

В гостях у нас Зимка-Зима,
І прийшла вона не сама.
З нею прийшли діточки.
Маленькі сніжиночки.
По групі вони кружляють,
На килим тихенько сідають.

(Звучить мелодійна музика, діти плавно виконують танцювальні рухи.)

Вихователь

Як сніжинки ви кружляли, снігові слова збирали.
Часу, дітоньки, не гайте, довгі слова називайте.

Діти. Зимонька, снігуронька, холодно, сніжинка, сніговичок, морозець. (За кожне довге слово діти отримують довгу паперову смужку.)

Вихователь

Короткі слова свою чергу чекають,
Ось діти швиденько їх називають.

Діти. Лід, сніг, пил, дощ, град, куш. (За кожне коротке слово діти отримують коротку паперову смужку). Діти складають смужки у купу.

Вихователь

Ось погляньте скільки снігу, дітям випало на втіху.
З сніжкою пограємо, і порозмовляємо.

(Вихователь кидає сніжку дітям, називає слова, а діти добирають антоніми.)

Вихователь

Скажу я слово — «високо».
А ти відповіси — «низько».

Скажу тобі — «далеко»,
 Ти скажеш мені — «близько».

Пари слів:

- холодно — тепло;
- чистий — брудний;
- довгий — короткий;
- гострий — тупий;
- великий — малий;
- старий — молодий;
- широкий — вузький;
- веселий — сумний;
- гарячий — холодний;
- мокрий — сухий.

В и х о в а т е л ь. За веселу гру сніжка подарувала нам картинки.

Дидактична вправа «Чого або кого не стало?»

На дошці предметні картинки. Вихователь пропонує дітям розглянути їх, запам'ятати. Потім прибирає картинку і запитує: «Чого не стало? або «Кого не стало?»

Д і т и. Не стало снігу. Не стало хлопчика. Не стало столу. Не стало кота.

Підсумок

Вихователь звертає увагу на колобка. Звідки з'явилася вода? Що трапилося з нашим колобком? Чому він розтанув? (*Відповіді дітей.*)

Заняття 24

Тема. КРИШТАЛЕВА ЗИМА

Програмовий зміст: розвивати мислення, пізнавальну активність; виховувати бажання милуватися красою рідної природи.

Словник: поповнювати словниковий запас дітей словами- назвами зимових явищ; вводити в мовлення дітей узагальнюючі слова і слова, близькі за значенням.

Матеріал: дидактична гра «Логічний потяг», картки із зображенням груп предметів, «чарівна» паличка.

ХІД ЗАНЯТТЯ

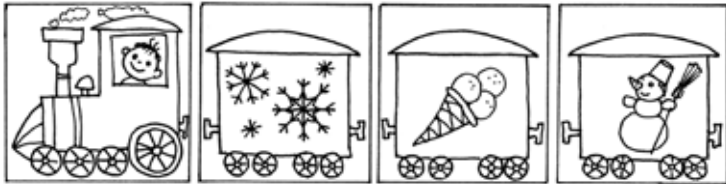
В и х о в а т е л ь

Дорога біла стелеться і краю їй нема.
 Сніжок мете метелиця. Чекає нас зима.
 Ми вирушимо потягом, зберемося за мить,
 Але спочатку, дітоньки, вагончики зберіть.

Дидактична гра «Логічний потяг»

В и х о в а т е л ь. У нас є потяг, а до нього потрібно причепити вагончики. Кожен вагончик має свою картинку. Вагончики повинні з'єднуватися між собою (*мати логічний зв'язок*). Потяг наш називається «Зима». А зима яка?

Д і т и. Холодна, снігова. (*Ставлять вагончик із зображенням сніжинки.*)

В и х о в а т е л ь. А сніг який?

Д і т и. Білий, скрипучий, іскристий.

В и х о в а т е л ь. А що ще буває холодним, білим?

Д і т и. Морозиво. (*Ставлять вагончик із зображенням морозива.*)

В и х о в а т е л ь. Ви погляньте, який у нас потяг. Займайте місця і рушаймо.

(Діти сідають на стільці.)

Зупинка «Снігова»

В и х о в а т е л ь

- Сидить сумує Сніг,
Чекає і зітхає,
Хотів писати вірш,
А слів не вистачає.
Стало біло навкруги.
Я розтрушую сніги.
В дружбі з дітьми я всіма.
Здогадались? Я — ... (*зима*).
 - Не дід, а сивий.
Не спить, а стелеться,
Вкриє землю й океан,
Ну, а звуть його... (*туман*).
 - Прилипаю вам до ніг,
Називаюсь просто... (*сніг*).
- Вихователь пропонує дітям скласти рими до слів:
- зима — ... сама, кума;
сніг — ... пиріг, поріг;
сніжинка — ... пушинка, вершинка;
вітерець — ... пустунець, молодець.

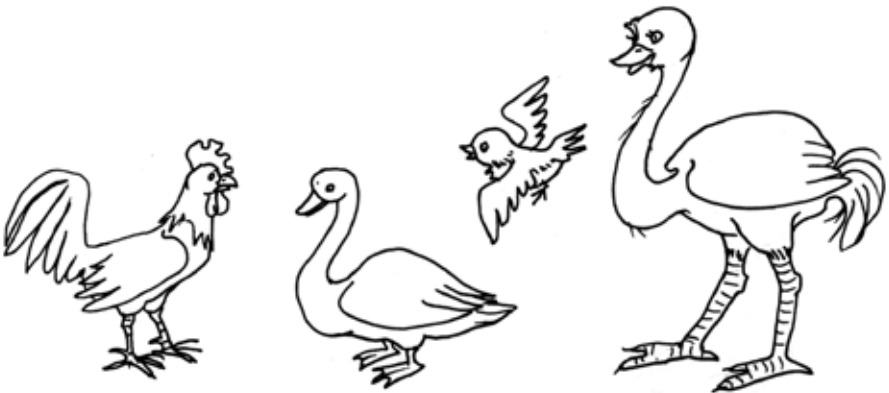
Зупинка «Морозна»

Вихователь

Мороз із картками грається,
 У купки їх складає.
 Як група називається,
 Ніяк він не згадає.
 Ти, дружок, часу не гай,
 Одним словом називай.

(Тварини.)

(Птахи.)

Вихователь роздає дітям зображення груп предметів, а вони добирають узагальнюючі слова.

Зупинка «Холодна»

Вихователь

У цей зимовий день пригожий.

Добираємо слова:

За звучанням різні — за значення схожі.

Вихователь. Ми з вами ідемо, а як можна сказати по-іншому.

Діти. Мчимо, котимося, пересуваємося, летимо.

Ходити... (*бродити, йти, мандрувати, прогулюватися*).

Бігти... (*мчати, поспішати, квапитися*).

Кричати... (*горлати, кликати, галасувати*).

Вихователь. Ось ми і прибули до палацу Зими.

Але щоб потрапити туди, слід назвати ознаки зими. І допоможе нам чарівна паличка.

Дидактична гра «Чарівна паличка»

Діти стають у коло. Вихователь — у центр. Гра відбувається як естафета. Діти називають потрібні слова, передають паличку далі.

Наприклад, пропонується назвати ознаки зими. Вихователь дає паличку комусь із дітей. Дитина говорить «сніг» і передає паличку далі. Якщо хтось не назвав ознаки або кілька разів повторилася ознака, вихователь зупиняє передавання палички. Дитина заходить у середину кола і стоїть там доти, поки її не виручать.

Підсумок

З'являється Зима (лялька). Дякує дітям за допомогу Снігові, Морозу, Холоду і дарує на згадку солодкі крижинки.

Вихователь. Чи любите ви Зиму?

— Що найбільше вам подобається взимку?

— Чи бажаєте, щоб зима залишилася назавжди? Чому?

— Чи може зима приходити двічі на рік?

Заняття 25

Тема. ПОДИХ ВЕСНИ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* закріплювати уміння зв'язно переказувати оповідання; розвивати відчуття краси художнього слова;
- *звукова культура:* формувати навички вимови звукосполучення [шч];
- *граматика:* навчати утворювати складні слова; розвивати спостережливість, чуття рідної землі; виховувати почуття прекрасного.

Словник: збагачувати словник дітей словами, близькими за значенням, епітетами, порівняннями; звертати увагу на сполучуваність слів (*відчинити землю, відчинити небо*).

Матеріал: закличка «Іди, іди дощику», ключик зеленого кольору, оповідання В. Сухомлинського «Врятував сонечко», матеріал для гри «Склади ціле».

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Ласкавий сонячний промінчик відчинив весні двері — і все навколо захвилювалось... Природа оживає. Як ще можна сказати?

Д і т и. Відроджується, воскресає, пробуджується, прокидається, рухається.

В и х о в а т е л ь. Як легко дихається весною. Вдихніть весняне повітря. Чим пахне весна?

Д і т и. Зеленою травою, теплою землею, рососою, бруньками, первоцвітами.

В и х о в а т е л ь. Який запах ви відчули?

Д і т и. Чистий, ніжний, приємний, славний, цілющий.

В и х о в а т е л ь. А чи знаєте ви, що кожна пора року має свій ключик? Якого кольору ключ у Весни? Чому ви так думаете? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Але Весна не може знайти свій ключик. То ж допоможемо їй?

Д і т и. Так, допоможемо.

В и х о в а т е л ь. Давайте запитаємо у дощу, чи не бачив він ключа. Але ж як покликати дощ?

Д і т и. Проспівати закличку.

Іди, іди дощику,
Зварим тобі борщику.
У глинянім горщику,
Іди, іди дощику.

(З'являються на дощі крапельки дощу.)

В и х о в а т е л ь. Дощик нам підкаже, як знайти ключик Весни. Ключик знайдеться, якщо ми перекажемо оповідання «Врятував сонечко», яке написав В. Сухомлинський.

(Вихователь читає оповідання.)

ВРЯТУВАВ СОНЕЧКО

Це було повесні. Цілий день сяяло сонце, а потім насунули чорні хмари. Пішов дощ.

Під високою шовковицею сидів хлопчик Василько. Він не боявся зливи. Його захищало від неї густе листя. Під шовковицею було сухо. А поруч текли струмки. Василько побачив, як один струмок почав заповнювати невеличку заглибину. Утворювалось озерце. На середині цього озерця був маленький острівець. Води все прибувало й прибувало. Ось-ось затопить острівець.

Раптом Василько побачив на острівці маленьке червоне сонечко. Воно бігало від одного краю острівця до іншого. «Чому ж воно не летить?» — подумав Василько. Йому стало шкода сонечка.

Острівець ставав усе меншим. Ось він уже такий, як п'ятачок. Ось він уже не більший від копійки. Сонечко сиділо непорушно.

Василько побіг під дощ. І зразу ж змок до нитки. Та він устиг врятувати сонечко.

Запитання за змістом тексту

- В яку пору року сталася ця подія?
- Як звали хлопчика?
- За чим спостерігав Василько?
- Де знаходився маленький острівець?
- Що побачив Василько на острівці?
- Як поводитися сонечко?
- Чому воно не летіло?
- Як повівся хлопчик?
- Чи правильно від зробив, адже він змок?
- Як би вчинили ви?

(4–5 дітей переказують оповідання.)

ДОЩИК

Йдіть до берізок шукати,
Треба вам поспішати.
Весна ключик там залишила,
Бо берізкам сукні шила.

Фізкультхвилинка

Ви погляньте, як завзято,

(Крокують.)

До берізок йдуть малята.

(Піднімання рук угору.)

Руки вгору піднімають,

Сонечко вони вітають.

Ставлять руки всі у боки

І стрибають, як сороки.

(Стрибки на двох ногах.)

Діти глибоко вдихають

(Вправа на вентиляцію легенів.)

І завдання вже чекають.

В и х о в а т е л ь. Щоб берізки ожили, необхідно скласти з частин їхнє зображення.

(Діти виконують завдання.)

В и х о в а т е л ь

Їм волосся миють роси,
Білий стан голубить сонце.
Як дівча зеленооке,
Під моїм віконцем.

В и х о в а т е л ь. Із ким порівнюються берізки?

Д і т и. Із дівчам зеленоокими.

В и х о в а т е л ь. Як сказати про дівча, в якого сині очі, сірі очі, карі очі?

Д і т и. Синьоока, сіроока, кароока.
 В и х о в а т е л ь. Із чим або з ким ви б порівняли берізки?
 Д і т и. Із красунями, з принцесами, з весною.
 (Берізки віддають дітям зелений ключик.)
 В и х о в а т е л ь. Що ми відчинимо цим ключем?
 Д і т и. Землю відчинимо, щоб прокинулася травиця.
 Річку, щоб прокинулася водиця.
 Небо відчинимо, щоб засвітило сонце.

Заняття 26

Тема. ВЕСНЯНА КАЗКА

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: удосконалювати уміння складати розповіді за серією картин, привчати вживати ввічливі слова;
 - *граматика*: закріплювати навички вживання прикметників вищого та найвищого ступенів, порівняння;
 - *звукова культура*: розвивати інтонаційну виразність мови, закріплювати навички вимови звука [с]; закріплювати вміння володіти різним темпом мовлення; виховувати бажання допомагати тим, хто цього потребує.
- Словник: активізувати вживання ввічливих слів.

Матеріал: іграшки для створення сюжетно-ігрової обстановки «Пригода в лісі»: Хмара, Сонечко, Сорока, Гном; магнітофонний запис.

ХІД ЗАНЯТТЯ

У групу до дітей надходить звуковий лист (*звучить магнітофонний запис*):

Буду радий вас зустріти
 В чарівному лісі,
 З сонцем в піжмурки пограєм,
 Заспіваєм пісні.
 Тож приходьте, поспішайте,
 В путь-дорогу вирушайте.

В и х о в а т е л ь. Діти, куди це ми потрапили?
 Д і т и. До лісу!

В и х о в а т е л ь. А який це ліс, як ви гадаєте: літній, осінній чи зимовий? Свою відповідь поясніть.

(Чути жалібну мелодію на сопілочки. З'являється Гном.)

Г н о м. Ой, уже й діти прийшли, а у нас у лісі біда. Чорна Хмара зовсім закрила Сонце. Тварини не можуть потрапити додому.

В и х о в а т е л ь. То ми допоможемо. Закличку заспіваємо.

Д і т и (*співають закличку*). Вийди, вийди, Сонечко...

(Сонечко не виходить.)

В и х о в а т е л ь. І вітру щось немає. А може ми подмухаємо замість нього?

(Гра з султанчиками.)

Г н о м. А може підемо до Хмари й будемо просити, щоб відпустила Сонечко?

Діти (просять з уживанням «чарівних слів»).

Х м а р а (звучить магнітофонний запис)

Можливо, сонце й буде світити,
Якщо завдання мої зможете зробити.
Складіть за малюнками казку,
А я послухаю, будь ласка.

Запитання-підказки

- Кого ви бачите на картинках?
- Що роблять зайчики?
- Кого злякалися? Чому не змогли втекти?
- Що вигадав слон?
- Як закінчилася пригода зайців?

(4–5 дітей за допомогою вихователя складають казку.)

В и х о в а т е л ь. Бачу дітки притомилися, відпочити вже вам час.
Давайте пограємо з хмаринкою.

Фізкультхвилинка

Хмарка сонечко закрила, (піднімання рук угору)

Слізки срібні обронила.

Ми ті слізки пошукаєм, (присідання)

У травичці позбираєм. (Нахили тулуба вперед.)

Пострибаєм, як зайчата, (підстрибування)

Полетимо, як пташенята, (рухи руками)

Потанцюємо ще трішки,

Щоб спочили ручки, ніжки. («Пружинка».)

Всі веселі? От чудово!

А тепер до праці знову.

З-за дерева виглядає Сорока. Це — іграшка. Голос її імітує дорослий.

В и х о в а т е л ь. Виявляється, тут хтось є. Хто ж це?

Д і т и. Сорока.

В и х о в а т е л ь. А де ж ця скрекотуха? Недаремно в народі кажуть, що хитру Сороку — спіймати морока. На сорок сорок — сорок морок. Що це я прочитала? Ви чули таку скоромовку? Давайте її вивчимо.

(Діти вчать скоромовку. Тренуються повільно, швидко і дуже швидко говорити, чітко вимовляючи звук [с].)

(Сорока знов виглядає з-за дерева.)

С о р о к а. Скре-ке-ке! Скре-ке-ке! Що тут трапилось таке?

В и х о в а т е л ь

Та це ж Хмаринка вийшла

Сьогодні у лиху годинку.

І загубила свою родинку.

Є у неї три синочки,

Ще веселі чотири дочки

Хмара велика, це її ненька

Вже дуже старенька.

І дідусь сивенький —

Це Хмари батечко рідненький.

Треба їх зібрати і порівняти,

Тоді вони підуть за гору спати.

(Діти знаходять ці хмарки, порівнюють їх за розміром, використовуючи у мовленні прикметники вищого і найвищого ступенів.)

Д і т и. Хмаринка мала, хмарка менша — синочок. Хмара найбільша — бабуся.

(Хмара відкриває Сонечко і всі вони зникають за горою. Сонечко радо засвітило.)

Г н о м. Ну от і все! Я вдячний вам, що Сонечкові допомогли.

Які ви молодці, що всі завдання виконати змогли.

Цікаво тут, але додому вирушати час,

До зустрічі наступної. Чекатиму на вас.

Заняття 27

Тема. ПТАХИ ПРИЛЕТІЛИ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: формувати уміння складати невеликі розповіді — опи- си птахів (від першої особи) (за незначної допомоги вихователя);
- *граматика*: закріплювати уміння утворювати дієслова від звуконасліду- вань; стимулювати вживання повних речень;
- *звукова культура*: тренуватися вимовляти звукосполучення — голоси птахів; розвивати логічне мислення, вміння робити висновки; вихову- вати турботливе, доброзичливе ставлення до птахів, бажання піклува- тися про них.

Словник: активізувати вживання назв птахів; вводити узагальнюючі слова.

Матеріал: ілюстрації із зображенням птахів, прислів'я, клітка, дві пташ- ки-іграшки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь

Весела, гарна й кучерява
Маленька дівчинка — Весна.
Біжить, сміється, сіє трави,
Усе пробуджує від сну.

— Діти, яка пора року зараз у нас в гостях? Чому ви думаєте, що це весна?

(Діти називають ознаки весни.)

В и х о в а т е л ь. А чому не видно птахів? Давайте з вами проспівает- мо закличку:

Пташок викликаєм із теплого краю:
Летіть, соловейки, на нашу земельку,
Спішіть, ластівоньки, пасти корівоньки!

(Звучить музика, вихователь запрошує дітей до килимка.)

В и х о в а т е л ь

Нумо, діти, поспішайте.
Друзів своїх зустрічайте.
Птахи до нас прилетіли.
І на килим в групі сіли.

— Погляньте, скільки птахів завітало до нас. Давайте спробуємо прига- дати, як вони називаються.

Д і т и. Сорока, снігур, горобець, чапля, голуб, сова, шишкар, лелека тощо.

В и х о в а т е л ь. Чи всіх цих птахів ми бачили взимку?

Д і т и. Ні, одні птахи відлітали у вирій, інші зимували у нас.

В и х о в а т е л ь. Як називаються птахи, які відлітали?

Д і т и. Перелітні.

В и х о в а т е л ь. А ті, що залишалися зимувати?

Д і т и. Зимуючі.

Дидактична гра «Перелітні — зимуючі»

Діти розподіляються на дві групи. Перша група «збирає» — перелітних пташок, друга — зимуючих. (*Шпак — перелітний птах, восени він відлітає у вирій. Горобець — зимуючий, залишається зимувати в нас.*)

В и х о в а т е л ь. А чи хотіли б ви хоч на хвилинку стати птахом?

Д і т и. Так, хотіли б.

В и х о в а т е л ь. То ж давайте уявимо себе птахами і розкажемо про себе від імені птаха.

Опишемо зовнішній вигляд, особливості будови тіла (з яких частин складається тіло: голова, тулуб, лапи, крила, хвіст).

Запитання для опису

— Як пересувається?

— Чим живиться?

— Де мешкає?

— Яку користь приносить?

— Які про нього складені вірші, загадки, прикмети.

(Діти складають розповіді.)

В и х о в а т е л ь. Птахам сподобалися ваші розповіді, і вони хочуть з вами пограти. Спробуйте відтворити пісні птахів.

Д і т и. Ворона: кар-кар.

В и х о в а т е л ь. Що робить ворона?

Д і т и. Ворона каркає;

- горобець: цвірінь-цвірінь (*цвірінчить*);
- зозуля: ку-ку (*кує*);
- голуб: воррр-воррр (*воркує*);
- соловей: тьох-тьох (*тьохкає*).

(Вихователь показує зображення двох птахів: одного — в клітці, іншого — на волі.)

Вихователь. Зустрілися дві пташки: одна — в клітці, а інша — на волі. Поміркуйте, про що можуть говорити пташки, які живуть в різних умовах: одна в неволі, а інша в лісі? Одна живе на всьому готовому, але в клітці, а іншій доводиться самій шукати собі їжу, рятуватися від ворогів, проте, вона вільна. (*Міркування дітей.*)

Вихователь. Давайте пригадаємо, як ми піклуємося про наших птахів.

Діти. Годуємо взимку, робимо шпаківні весною тощо.

Вихователь. А чому ви піклуєтеся про птахів? (*Відповіді дітей.*)

Вихователь пропонує дітям вивчити прислів'я «Де багато пташок, там немає комашок» і просить пояснити його зміст.

Заняття 28

Тема. ЗВУКИ ВЕСНИ

Програмовий зміст: навчати дітей слухати й чути звуки навколишнього середовища, а також звуки й інтонації мовлення, розрізняти їх, наслідувати; формувати уміння за допомогою інтонації передавати мовний настрій; звертати увагу на вимову звуків [г], [х], тренувати вимову [р] та звукосполучення [дз]; розвивати мислення, творчу уяву; виховувати у дітей бажання брати участь у всіх видах діяльності.

Матеріал: магнітофонний запис звуків весни, ілюстрації із зображенням дерев, металофон, барабан, дзвіночки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь

Привітанням журавля, хто пробуджує поля,
Небеса та ручаї, та завітчує гаї.
Здогадались, хто вона?
Так, ця дівчина... (*Весна*).

— Що навесні відбувається з природою?

Діти. Вона прокидається, радіє, оживає.

Вихователь. Кожен тішиться весною і співає свою пісню. Сьогодні ми з вами послухаємо весняну пісню природи. Ось послухайте, чия це пісня?

(Магнітофонний запис дзюрчання струмка.)

Діти. Це пісня струмка.

В и х о в а т е л ь

Густий туман на землю ліг,
Чорніє, тане білий сніг,
Біжить струмок, бринить струмок,
Щоб змить останній білий сніг.

Давайте відтворимо звуки струмка. *(Діти дзвонять у дзвоники.)*

В и х о в а т е л ь. Зараз ви чули звуки. Це мовні звуки чи ні?

Д і т и. Ні. Це звуки немовні.

В и х о в а т е л ь. А як ми можемо відтворити за допомогою мовних звуків пісенька струмка?

Д і т и. Дзень-дзень-дзень.

В и х о в а т е л ь. Ось і зашуміла, заграла весняна вода. Який характер має пісеньки струмка?

— Про що наспівує струмок? *(Відповіді дітей.)*

(Пластичний етюд «Весняний струмок».)

В и х о в а т е л ь

Дощик, дощик кап-кап-кап.
Ти не капай довго так.
Змокли всі доріжки,
Будуть мокрі ніжки.

— Чи чули ви шум весняного дощу?

— Чи схожий він на осінній дощ?

— Який весняний дощ?

Д і т и. Лагідний, жвавий, теплий, веселий.

(За допомогою металофону діти відтворюють звуки дощу.)

В и х о в а т е л ь. А як за допомогою мови передати пісеньку дощу?

Д і т и. Крап-крап-крап.

В и х о в а т е л ь

Дядько Дощ стоїть над лісом —
Неба велетень дістав.
Він сміється, мов залізом,
Дудонить: «Га-га! Га-га!».

— На якому інструменті можна зімітувати звуки грому?

Д і т и. На барабані.

В и х о в а т е л ь. Яким ви собі уявляєте грім?

Д і т и. Злим, нещадним, суворим, сильним.

В и х о в а т е л ь. Із чим його можна порівняти?

Д і т и. Із розбійником, із бешкетником, із богатирем, із пустуном.

В и х о в а т е л ь. Відтворіть за допомогою мовного апарату звуки грому.

Д і т и. Гах! — Гах! — Гах!

В и х о в а т е л ь. А зараз ми дізнаємося, які пісні співають дерева на-весні. У кожного дерева своя пісня. (*Вихователь виставляє картину із зображенням берези.*)

— Береза співає ніжну пісню. Спробуйте за допомогою звука [а] відтворити ніжну пісню берези.

Д і т и. А-а-а-а-а. (*Протяжно, ніжно.*)

В и х о в а т е л ь. Слухаючи цю пісню, хочеться обійняти беріжку, пожаліти її.

Дуб співає мужню пісню. (*Вихователь виставляє картину з зображенням дуба.*)
(Діти відтворюють.)

В и х о в а т е л ь. Слухаючи пісню дуба, хочеться стати сильним і відважним.

— Верба схилилася над ставом і заспівала задумливу пісню. (*Вихователь виставляє картину із зображенням верби.*)

(Діти співають.)

— І одразу ми замислилися, кожен став думати свою думу.

— Горобина співала тривожну пісню. (*Вихователь виставляє картину із зображенням горобини.*)

(Діти інтонацією передають тривогу пісні горобини.)

В и х о в а т е л ь. Стало тривожно, так одразу захотілося, щоб нас хтось захистив.

— Які ж пісні співали дерева?

Д і т и. Ніжну пісню, тривожну, задумливу, мужню.

В и х о в а т е л ь

Іде Весна, біжить Весна,
Усяк її чекає.
І кожен пісеньку свою,
Цій дівчинці співає.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Чиї пісні ми сьогодні почули?

— Яка пісня вам найбільше сподобалася?

— Чиї пісні ви б хотіли послухати весною?

Заняття 29

Тема. СКАРБ КОТА ЛЕОПОЛЬДА

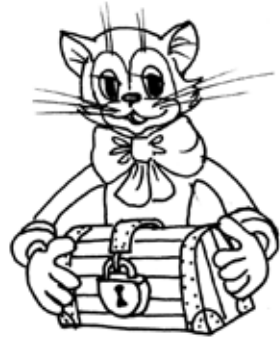
Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: вчити дітей складати невеликі розповіді, відповідати на запитання повними реченнями; розгадувати загадки;

- **граматика:** формувати уміння правильно вживати прийменники; активізувати уміння узгоджувати дієслова з іменниками; розвивати дрібну моторику рук; виховувати бажання допомагати тим, хто того потребує.

Словник: збагачувати словник дітей іменниками на позначення транспорту.

Матеріал: іграшки — двоє мишенят; транспорт; олівці; схеми; скринька; дидактична гра «Ми ідемо, ідемо».

ХІД ЗАНЯТТЯ

У групу до дітей завітали двоє мишенят. Вони просять дітей допомогти знайти скарб kota Леопольда. Мишенята принесли з собою план. Вихователь пропонує його розглянути.

Вихователь. Де захований скарб? А де ми зараз з вами перебуває? **Діти.** Скарб заховано у лісі. Ми перебуваємо у місті, яке називається Куп'янськ.

Вихователь. На чому можна пересуватися по місту? Поясніть свою відповідь.

Діти. На маршрутному таксі, на автобусі, на тролейбусі, на трамваї.

Вихователь. На чому ми доїдемо до лісу? (*На карті зображено залізницю.*)

Діти. До лісу ми можемо доїхати потягом.

Вихователь. На нашому шляху — велике озеро. На чому ми здолаємо цей шлях?

Діти. На човні, на пароплаві, на катері, на плоту.

Вихователь. Наш шлях лежить через гори. Який вид транспорту допоможе подолати шлях через гори? (*Відповіді дітей.*)

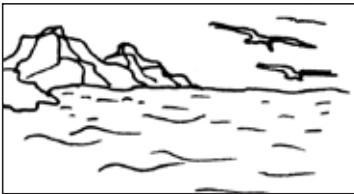
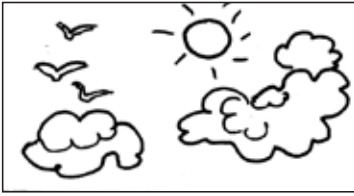
— Чому ви так вирішили?

Вихователь. А лісом на якому транспорті нам буде пересуватися зручніше? (*Варіанти відповідей дітей.*)

Вихователь. То ж рушаймо. Але щоб миші не заплуталися, з'єднайте лініями види транспорту з відповідними малюнками ліворуч.

Фізкультхвилинка

Раз — підняти руки вгору,
 Два — схилитися додолу.
 Не згинайте, діти, ноги,
 Як торкнетеся підлоги.
 Три, чотири — прямо стати,
 Будем знову починати.

Вихователь. Уже час вирушати на пошуки скарбу. А де ж наш транспорт?

— Щоб він з'явився треба відгадати загадки.

- Залізні подружки тримаються за руки.
Одна з трубою їх тягне за собою. (*Потяг.*)
- Ухопився за дріт, покотився у світ,
- Повіз близняток, цілий десяток. (*Електровоз.*)
- Дім по вулиці повзе, на роботу всіх везе.
Не на курячих ногах, у гумових чобітках. (*Автобус.*)
- Будиночок ріжки має, людей на роботу збирає.
Швидко по місту біжить, а за кермом водій сидить. (*Тролейбус.*)
- По хвилях лебідь пливе, людей на собі везе. (*Корабель.*)

(Після того, як діти розгадують загадку, вихователь виставляє на стіл іграшкові види транспорту: потяг, тролейбус, автобус, корабель.)

Вихователь. Ось і транспорт у нас є. Давайте розставимо його за планом і вирушимо разом із мишенятами за скарбом.

(Діти розставляють транспорт і свої дії супроводжують розповіддю.)

Діти. Ми з мишенятами по місту поїдемо на тролейбусі, потім пересядемо на трамвай і виїдемо за місто. До лісу будемо їхати потягом або електровозом. Озеро перепливемо на катері або на кораблі. А через гори переле-

тимо на вертольоті або на літакові. А лісом зручніше буде їхати на велосипеді чи на самокаті.

(Діти з мишенятами підходять до скрині.)

В и х о в а т е л ь. Ось ми вже і знайшли скарб kota Леопольда. Що може бути у скриньці? (*Відповіді дітей.*)

(Вихователь відчиняє скриньку і виймає гру «Ми їдемо, їдемо».)

В и х о в а т е л ь. Ця гра навчить вас та мишенят розрізняти і називати види транспорту, орієнтуватися на дорозі, допоможе стати уважнішими. Давайте подякуємо котові Леопольду і пошлемо йому телеграми з розповідями про те, як ви допомагали мишенятам.

Заняття 30

Тема. СХОЖІ І НЕСХОЖІ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* удосконалювати уміння складати порівняльні розповіді, розуміти залежність будови транспорту від середовища пересування;
- *звукова культура:* удосконалювати вимову всіх засвоєних звуків; закріплювати уміння виділяти перший звук у словах; розвивати уміння добирати узагальнюючі слова залежно від середовища пересування транспорту; розвивати у дітей мислення, увагу, пам'ять; виховувати інтерес до техніки, спостережливість.

Словник: збагачувати мовлення дітей словами — назвами транспорту та назвами професій людей, які працюють на транспорті.

Матеріал: лист від Чомучки; картки з зображенням різних видів транспорту; ілюстрації із зображенням неба, моря, доріг; іграшки: корабель та автобус; картки-завдання.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Листоноша нам сьогодні приніс лист від Чомучки, який увесь час щось запитує, щось порівнює. Зараз його цікавить транспорт.

— Чи знаєте ви, що таке транспорт? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. А чи любите ви подорожувати?

— Оберіть той транспорт, на якому б ви хотіли вирушити у подорож.

(Діти обирають картки із зображенням транспорту.)

На килимку малюнки із зображенням блакитного неба, синього моря і дороги сірого кольору. Той, хто бажає подорожувати наземним транспортом, підходить до малюнка із зображенням дороги, хто повітряним — неба, хто водним — моря.

Вихователь. Як назвати транспорт, що пересувається по землі? (*Наземний.*)

А той, що рухається по воді? (*Водний.*)

Транспорт, що пересувається у повітрі називають... (*повітряним.*)

Вихователь. Нашого Незнайка цікавить, чим схожі й несхожі корабель та автобус. Давайте розглянемо їх.

(Діти розглядають автобус і корабель, називають складові частини.)

Вихователь. Тож визначимо тепер, чим схожі корабель та автобус.

Діти. Автобус і корабель перевозять людей. Це пасажирський транспорт.

У них є приміщення для пасажирів. Є двигуни.

Вихователь. Чим несхожі? (*Якщо діти мають труднощі, вихователь ставить додаткові запитання.*)

Запитання для бесіди

— Яку форму мають корабель і автобус?

— Які складові є у автобуса, а у корабля немає?

Діти. В автобуса є колеса. Він пересувається по дорозі. А корабель пересувається по воді. У нього — гребний гвинт. У корабля є якор, який опускають на дно і корабель стоїть, не рухаючись. А автобус має гальма.

В автобусі є кабіна і автобусом керує водій. На кораблі є палуба. Ним керує капітан. Автобус — це наземний транспорт, а корабель — водний.

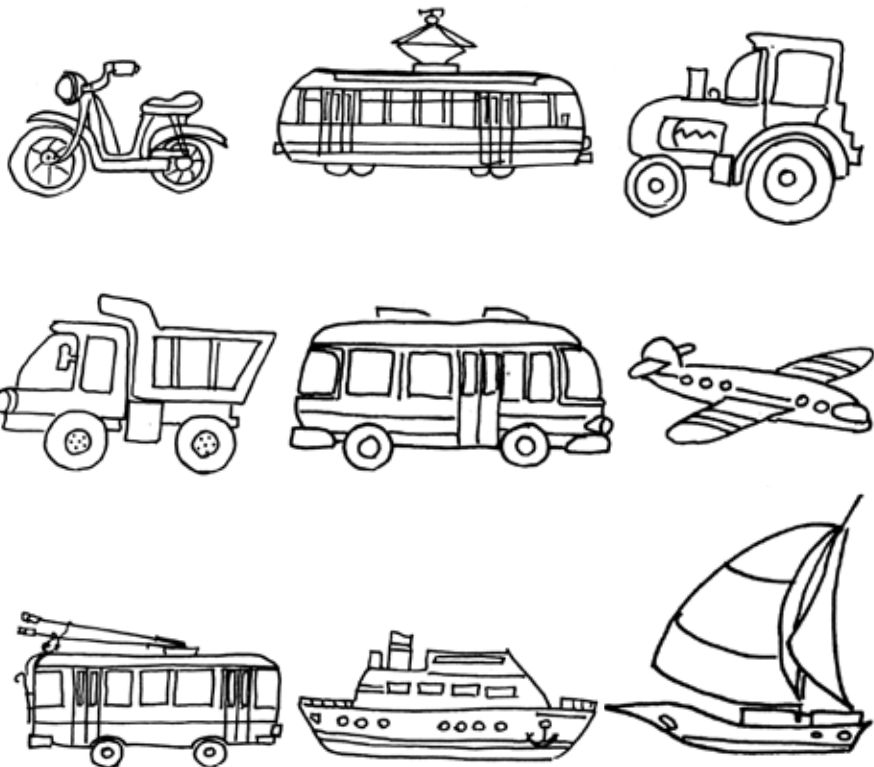
Фізкультхвилинка

Вихователь пропонує дітям відтворити за допомогою звуків і рухів певний вид транспорту.

Сіли ми в автомобіль: дир-дир, дир-дир.
А тепер в тролейбус сіли, і тихенько покотили: ш-ш-ш-ш.
У літак швиденько сіли і одразу полетіли: ж-ж-ж-ж.
Ось на потязі я мчу: чух-чу, чух-чу.
Любимо ми мандрувати, але час нам працювати.

Дидактична гра «Обери транспорт»

Вихователь каже дитині, що вона — стюардеса (шофер, льотчик, кондуктор, машиніст, капітан, матрос тощо). Дитина обирає той транспорт, на якому «працює». (Льотчик — літак.)

В и х о в а т е л ь. Діти, Чомучка для нас підготував завдання. Воно цікаве і водночас незвичайне. Необхідно кружечками одного кольору обвести предмети, назви яких починаються з однакового звука.

В и х о в а т е л ь. Чомучка дякує нам за допомогу і підтримку А я хочу дізнатися, чи сподобалися вам завдання від нашого друга?

(Діти розповідають, які завдання виконували, що сподобалося, що викликало труднощі.)

ЦІКАВА МАТЕМАТИКА

Заняття 1

Тема. ЗАЙЧИК НА ГОСТИНАХ У ДІТЕЙ

Програмовий зміст: перевірити вміння дітей лічити й відраховувати предмети у межах п'яти; уточнити уявлення про геометричні фігури, закріпити вміння розрізняти їх і використовувати, розв'язуючи логічні вправи; з'ясувати вміння орієнтуватись у часі та просторі; розвивати логічне мислення; виховувати увагу та спостережливість.

Демонстраційний матеріал: цифра 1; чарівна скринька з різнокольоровими конвертами; іграшки; таблиці з предметними малюнками; дидактичні ігри «Покажи і полічи», «Чого скільки?», «Відгадай, що де лежить», «Фантазери»; магнітна дошка; фланелеграф.

Роздавальний матеріал: набір геометричних фігур; предметні картинки; гра «Неуважний художник»; цифра 1.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, послухайте й відгадайте загадку. Я впевнена, ви відразу впізнаєте, про кого в ній мовиться.

Довгі вуха, куций хвіст,
Невеличкий сам на зріст.
На городі побував,
Там капустаки пожував.
Довгі лапки — скік та скік.
Ми погнались — він утік. (*Зайчик*)

— Молодці, правильно відгадали. Чуєте? Хтось стукає. Гей, хто там — заходьте!

З а й ч и к (*заходить*). Добрий день, вам, діточки! Яка це група? Які ж ви гарні — сидите тихенько й уважно слухаєте. А що це зараз у вас буде?

Д і т и. Заняття.

З а й ч и к. А яке заняття? Чи не математика?

Д і т и. Так.

З а й ч и к (*радо*). Нарешті мені пощастило! У нашій Лісовій школі вже немає занять із математики. Добре, що я до вас потрапив.

В и х о в а т е л ь. То сідай з нами, Зайчику. Діти, ви любите казки? А в яких казках зустрічається Зайчик? (*Діти називають*.)

— Сьогодні до нас завітав Зайчик із казки «Коза-Дерева». Скільки у нас у гостях зайчиків? (*Один*) Позначимо вашу відповідь цифрою 1.

Знайомство з цифрою.

Ось один чи одиниця.
І тонка, пряма, як спиця.

Фіззарядка

Вранці ставши по порядку,
Роблять зайчики зарядку.

Дружно лапки піднімають,
Гарно бігають, стрибають.

— Але доки Зайчик робив фіззарядку, Коза-Дереза зайняла його хатку, і малий залишився без житла. Зайчик прийшов до нас просити допомоги, бо Коза-Дереза сказала йому, що звільнить хатинку лише тоді, коли він виконає всі її завдання. А Зайчик іще не вчив математики і сам не впорається з ними. Допоможемо йому?

Зайчик показує дітям «Чарівну скриньку», яку передала Коза. Хтось із дітей відкриває її, виймає звідти різнокольорові конверти.

— Давайте розглянемо конверти, розкладемо їх рядочком і полічимо.

— Скільки їх? (*П'ять*)

— А якого вони кольору? Назвіть ці кольори. (*Синій, зелений, жовтий, червоний, білий*)

— Який за порядком лежить білий конверт? (*Діти відповідають.*)

— Подивимось, що ж тут поклала Коза-Дереза.

Вихователь виймає картинку-завдання «Покажи і полічи». Потрібно назвати іграшки на сходинках і визначити, як розміщені по порядку (*знизу вгору й згори до низу*): Буратіно, м'яч, ведмедик, бубон, машинка.

— Ваші голівки гарно попрацювали, тож нехай вони трішки відпочинуть. Заплющте очі й прислухайтесь. Ось прилетів легенький вітерець, розвіє ваше волоссячко, гладить щічки. Відпочили? Працюємо далі. Цікаво, які ж завдання у синьому конверті? (*Вихователь виймає квітку.*)

— Ой, яка гарна квіточка!

— А що в неї є? (*Пелюстки*)

— Скільки їх? (*П'ять*)

— Ця квітка незвичайна, бо кожна її пелюстка — це привіт від когось із мешканців лісу.

— Перша пелюстка — привіт від Ведмедика. Необхідно відгадати, скільки у мене яблук, якщо їх більше трьох, але менше п'яти.

— Друга пелюстка — привіт від Лисички. Від її квадратної хустини відрізали один кут. Скільки кутів стало тепер у хустинки?

— Третя пелюстка — привіт від Горобчика. У його мами три синочки і дві донечки. Скільки усього дітей у неї?

— Четверта пелюстка — привіт від Синички:

Горобець і три Синиці он летять до годівниці.

Скільки пташок, ви скажіть, будуть вдячні за обід?

— П'ята — від Кози-Дерези. Викладіть цифру 1 із паличок.

— Молодці, діти, добре попрацювали!

Тепер настав час відпочинку —

Ми проведемо фізкультхвилинку.

Забавлялися зайчата,

(*Встати з місця, підняти руки вгору й потягнутися.*)

Виглядали маму й тата.
(Руки на поясі, повороти у лівий, у правий бік з присіданням.)
 Ось так, так лапку до лапки.
(Поплескати в долоні.)
 Ось так, так панамку до панамки.
(Підняти руки до голови.)
 Ось так, так вусом поморгали.
(Похитати головою.)
 Ось так, так гарно пострибали.
(Пострибати на місці.)

Вихователь виймає з жовтого конверта гру «Чого скільки?»

— Скільки ляльок-неваляйок на малюнку? *(П'ять)*

— Скільки м'ячів? *(Чотири)*

— Чого більше — матрешок чи м'ячів?

— Як зробити, щоб їх було порівну?

— Назвіть сусіда цифри 4 ліворуч. Сусіда цифри 4 праворуч.

— Зелений конверт пропонує гру «Фантазери». Ми з вами зараз трохи пофантазуємо — складемо з геометричних фігур Зайчикові хатинку, яку зайняла Коза-Дереза.

— Скільки ви виклали хатинок? *(Одну)*

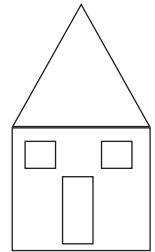
— Скільки геометричних фігур ви використали? *(П'ять)*

— Скільки ? Скільки .

— Скільки ? Чим відрізняється фігура від інших?

— Так, вона має три сторони, а решта — по чотири.

— Червоний конверт пропонує гру «Відгадай, що де лежить?»

Вихователь кладе іграшки на чотирьох стільчиках, розставивши їх по різні боки від того місця, де стоятиме дитина. Потрібно сказати, що м'ячик лежить на стільчику попереду, машина — позаду, кубик — ліворуч, ведмедик — праворуч.

З а й ч и к. А я, діти, приніс вам свою улюблену гру «Зайчик сірий умивається». Давайте пограємо в неї разом.

Зайчик сірий умивається,
 Певне, в гості він збирається.
 Вимив носик, вимив ротик,
 Витріпав і вимив хвостик,
 Вимив він обидва вуха
 Й рушничком їх витер сухо.

Промовляючи віршика, Зайчик імітує всі рухи, потім стрибає на обох ногах до когось із дітей, і той стає Зайчиком. Гра повторюється.

З а й ч и к

Гей, виходьте, всі звірята,
 В мене нині буде свято!

Діти добре розв'язали,
Що коза їм загадала,
І тепер в моєї хати
Дерезу вдалось прогнати.

В и х о в а т е л ь. Діти, вам сподобалися завдання, які передала Коза-Дереза? А яке сподобалося найбільше? Чому? Ви були уважними, кмітливими і все змогли виконати, а отже, допомогли Зайчикові звільнити хатинку.

З а й ч и к. Мені було приємно дивитися, як ви гарно працювали на занятті. Дякую, що допомогли вигнати Козу-Дерезу. А на згадку я дарую вам гру «Лего», щоб ви гралися й згадували мене й сьогоднішнє заняття. А ось ще даруночок — торбинка з цукерками. До побачення, друзі!

Заняття 2

Тема. ПОДОРОЖ ДО ПАРКУ

Програмовий зміст: формувати уявлення дітей про число і цифру; закріплювати вміння розрізняти предмети за величиною; користуватися висловлюваннями *високий, низький, великий, малий*; викликати зацікавленість у розв'язанні задач шляхом зорового та розумового аналізу фігур по горизонталі; розвивати кмітливість, зосередженість; виховувати уважність, дисциплінованість.

Демонстраційний матеріал: іграшкові зайчики; 3 котики; 2 гноми; 3 цеглини; набірне полотно; цифри; м'ячі.

Роздавальний матеріал: смужки для викладання цифр; цифри; 2 морквини; дидактична гра «Якої фігури не вистачає?».

ХІД ЗАНЯТТЯ

Перед дітьми з'являються два гномики Ах і Ох.

— Дітки, подивіться, гномики вирішили змайструвати драбинку. Ох змайстрував першу сходинку і використав одну цеглину. Скільки цеглинок взяв Ох? Якою цифрою позначимо число один (1)?

Це один чи одиниця.

І тонка, пряма, як спиця.

Знайдіть в себе на столі цифру 1, покажіть мені.

— Ах змайстрував другу сходинку і використав дві цеглини. Отже, число два ми позначимо цифрою 2.

Знайомство з цифрою 2.

А це ось цифра два,

В неї кругла голова,

Довгий хвіст, зігнута шийка.

Отака, як бачим, двійка.

— Чия сходинка вища? Чому? Отже, число 2 більше за число 1 на один.

Гномики дуже люблять гратися зі своїми друзями зайчиками. А ви, діти пограєте разом з ними?

Робота з роздавальним матеріалом

Діти викладають зайчиків на верхню смужку.

— Подивіться, скільки зайчиків. (*Вихователь показує цифру 2.*)

— А на нижню покладіть ось скільки морквинок. (*Показує цифру 1.*)

— Чого більше? Чого менше? На скільки? Як зробити, щоб їх було порівну?

— Скільки гномиків прийшло до нас? Покажіть цифрою.

— До парку завітали 3 киці, але вони посварилися, бо не можуть м'ячики поділити.

(До групи заходять 3 киці, різні за висотою, які тримають у руках 3 м'ячі різного розміру і кольору.)

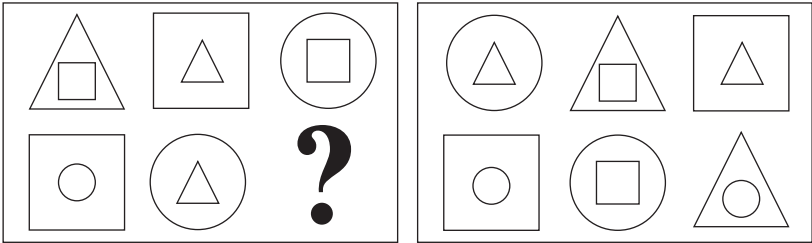
— Як ви гадаєте, як помирить котиків?

(Діти виконують вимірювання за висотою. Вищій киці віддають найбільший м'яч, трішки нижчій — дещо менший, низенькій — маленький м'яч.)

— Гномики дуже вас просять допомогти їм впоратись із наступним завданням.

Дидактична гра «Якої фігури не вистачає?»

Умова. Дібрати з другої картки потрібну фігуру і поставити в першу.

— Чи сподобалось вам подорож? Отже, ви бачите, що багато корисних справ ми сьогодні зробили.

Заняття 3

Тема. ТРОЄ ПОРОСЯТ

Програмовий зміст: познайомити дітей з утворенням числа три та цифрою 3; пояснити дітям, що загальна кількість предметів не залежить від їх просторового розміщення; вчити дітей діяти з предметами-замінниками; продовжувати вчити дітей порівнювати предмети за величиною; закріпити назви площинних геометричних фігур; розвивати уважність, пам'ять, логічне мислення.

Матеріал: троє поросят, замки з ключами, геометричні фігури.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Жили собі у лісі поросята Ніф-Ніф і Нуф-Нуф.

— Скільки було поросят? (*Двоє.*)

— Та був у них ще один братик. Почув він, що почалася його казка, і прибіг. Отже, стало їх троє. (*Рахуємо.*)

Знайомство з цифрою 3.

Трійку третю із значків
Складемо із двох гачків.

На столі лежать однакові кружечки — поросята різного кольору. Вихователь пропонує позначити поросят кольорами. Діти за вказівкою вихователя викладають різні комбінації розташування поросят. Вихователь підводить дітей до розуміння, що, як би ми не розташували поросят, їх залишається троє.

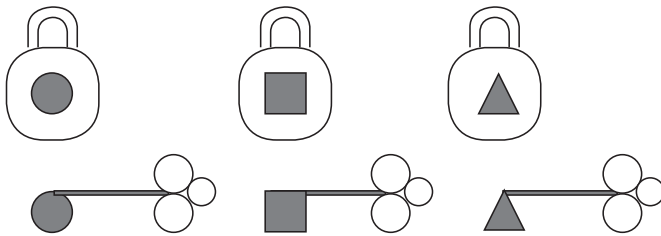
— Почали поросята будувати хатинки. Ніф-Ніф брав для будівництва соломинки. Всі вони були різними за величиною. Давайте їх порівняємо.

Самостійна робота дітей.

— Порівняйте за величиною «цеглинки» для будиночка Нуф-Нуфа.

— Наф-Наф на свій будиночок вирішив повісити замок. Перед вами — різні замки. Доберіть до них ключі.

Замкова шпара — геометрична фігура.

— А тепер до будинку Наф-Нафа давайте викладемо доріжку — візерунок із геометричних фігур.

Самостійна робота дітей.

Діти називають, які площинні геометричні фігури використали, скільки та яких було фігур, якого кольору, які за величиною.

Заняття 4

Тема. **КИЦЬКИН ДІМ**

Програмовий зміст: використовуючи ігровий сюжет, закріпити в пам'яті дітей правила протипожежної безпеки, а саме: сірниками гратися не можна, сірники — не іграшки, вогонь призводить до біди; на основі розіграної ситуації закріпити прислів'я «Друзі пізнаються в біді»; виховувати бажання допомогти, поділитися з друзями; вчити дітей думати, розв'язувати

проблемні ситуації, знаходити правильну відповідь; познайомити дітей із цифрою 4; закріпити вміння рахувати, порівнювати множини, працювати із роздавальним матеріалом; закріпити поняття: *вузький, широкий, багато, один*; розвивати мислення, вміння за описом впізнати геометричну фігуру, назвати її; виховувати дбайливе ставлення до природи.

Демонстраційний матеріал: макет будиночка; іграшки: Киця Мурися, Півник, Качечка, Песик, Лисичка, Їжачок; чарівне яблуко; дерева; гриби; місточок вузький; місточок широкий; кошик із цукерками; геометричні фігури.

Роздавальний матеріал: папуги та банани; синьо-червона смужка; цифри 1, 2, 3, 4.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь заходить із дітьми в групу, звертається до них.

— Сьогодні, діти, ми з вами підемо в гості, але спочатку вам потрібно відгадати до кого. Послухайте загадку.

Я — пухнаста і маленька,
Чорна, сіра чи біленька.
Я на сонці люблю грітись,
Вмію лапкою помитись.
Дуже гарну вдачу маю,
Мишку в гості закликаю. (*Киця.*)

— Так, сьогодні ми підемо в гості до Киці Муриси. Вона дуже, дуже любить, коли до неї приходять гості, а сама така привітна, лагідна. Хочете піти до неї? Тоді ходімо!

— Ось ми й дісталися Кициного будиночка. Але що це? Невже пожежа?

Вихователь дзвонить у дзвіночок.

Тілі-бім, тілі-бім,
Загорівся Кицин дім.
Киця вибігла, очки витріщила:
— М'яу! М'яу! Поможіть!
Мій будинок потушіть!
Качечка з відром біжить,
Щоби Кицин дім тушить.
Поливає, поливає,
З цього краю, з того краю.
Біжить Півник — молодець,
Золотий гребінець.
Крильцями мерщій махає,
Вогонь далі відганяє.
Сусід Рябко це почув,
Враз до Киці він прибув.
Став Киціні помагати,
Лапками вогонь топтати.
Всі вогонь страшний гасили,
Прикладали усі сили.

А вогонь страшний горів
 Та все лихо тут творив.
 Півню крильця обпалив,
 Рябку лапки підпалив.
 Качці носик весь попик,
 А Мурисі хвіст обпик.
 Дуже боляче усім,
 Та тушити треба дім,
 Щоб хатинка не згоріла,
 Щоб Кицюня звеселіла.
 На кінець вогонь погас,
 Стало весело всім враз.
 Радісна Мурися дуже,
 Адже має вірних друзів.

— Діти, а хто були друзі у Киці? (*Качка, Півник, Песик.*)

— Чому їх можна назвати друзями? (*Вони допомагали погасити Киці вогонь.*)

— Так, є таке прислів'я «Друзі пізнаються в біді». (*Діти повторюють.*)

— Адже не тільки ті друзі, хто ходить в гості, хто грається разом, а ті друзі, хто допомагає одне одному в скрутну хвилину.

— Діти, подивіться і скажіть:

— Скільки качок? (*Одна.*) Покажіть цифру.

— Скільки півників? (*Один.*) Покажіть цифру.

— А скільки їх разом? (*Два.*) Покажіть цифру.

— Скільки собачок? (*Один.*) Покажіть цифру.

— А скільки їх стало всіх разом? (*Три.*) Покажіть цифру.

— А що більше: два чи три?

— Діти, але хто все ж таки спричинив пожежу у Кициному домі? Давай-те в неї про це запитаємо. (*Запитують у Киці.*)

К и ц я

Лиска хитра тут ходила,
 Мій будинок підпалила.
 Тут вогню вона злякалась,
 Утікла і заховалась.

В и х о в а т е л ь

Як же нам її знайти,
 Не підкажеш, Кицю, ти?

К и ц я

Вам не можу допомогти
 В лісі Лиску ту знайти.
 Я вам план лиш можу дати,
 А ви будете шукати.

Кицюня дає дітям план.

— Ідіть прямо, дійдете до річки, перейдете місточком, потім оберете, якою стежкою йти далі, і, якщо оберете правильно, вам допоможе один із моїх лісових друзів.

Діти йдуть, доходять до місточків, з'ясовують, яким краще йти — вузьким чи широким, проходять через широкий місточок, хлопчики допомагають переходити дівчатам, пропускають їх вперед. Доходять до трьох стежинок.

— Якою стежинкою нам йти далі? Одна прямує вліво, друга — вправо, а третя — прямо.

— Якщо ми підемо вліво, потопчемо гриби.

— Якщо підемо вправо — поламаємо гілки дерев, бо дерева густі.

— Якщо підемо прямо, то зустрінемо злого звіра.

Діти пояснюють, що вліво не підуть, бо топтати гриби не можна, вони потрібні лісовим звірам; вправо теж не підуть, бо ламати гілки дерев не можна. Підуть прямо. Під деревом зустрічають Їжачка.

— Їжачку, допоможи нам, будь ласка, знайти Лисичку.

— Лисиччин будиночок вже недалеко, але вона зачинилася на багато замків. Я вам дам чарівне яблуко, і якщо ви будете уважними, то відкриєте замок.

(Дає велике чарівне яблуко. В яблуці сховані ключі — геометричні фігури.)

Вихователь описує їх, а діти повинні назвати. Наприклад, в цього ключика чотири куточки та чотири сторони (*квадрат*). Гра продовжується, поки діти не назвуть всі геометричні фігури. Потім підходять до Лисиччиного будиночка і вкладають ключі-вкладки в замочки.

Виходить Лисичка.

— Лисичко, що ж це ти накоїла? Підпалила Кицин дім. Нашо ж ти брала сірники?

Л и с и ч к а

Вибачте мені.
Я хотіла сірники взяти,
Щоби нами лиш пограти.

В и х о в а т е л ь

Діти, а чи можна сірники брати?
Можна ними гратися?

— Запам'ятайте правило:

«Сірники — не іграшки. Брати в руки їх не можна».

Діти повторюють.

— Бачиш, скільки лиха ти накоїла. Будиночок у Киці Мурисі ледь не згорів, Півник крильця обсмавив, Песик лапки обпалив, Качка носик обпекла, а Киця — хвостик попекла. Всім їм було боляче і важко.

— Діти, а ви берете вдома сірники? А хто їх може брати? (*Дорослі.*)

Л и с к а. Я більше не буду. Вибачте мене, будь ласка.

В и х о в а т е л ь. Ти не у нас проси вибачення, а у Киці Мурисі.

Діти повертаються назад тією самою стежкою. По дорозі віддають яблуко Їжачкові. Лисичка просить вибачення у Киці.

Л и с к а. Кицю, вибач мені, будь ласка. Я не буду шкодити. Давай будемо з тобою друзями.

К и ц я. Давай.

В и х о в а т е л ь. Діти, скільки було друзів у Киці?

— А скільки стало? А що більше: три чи чотири?

— Давайте ще раз порахуємо всіх Кициних друзів. (*Чотири.*)

— А якою цифрою позначається число чотири? Погляньте, всі цифри вишикувались в ряд, а ця ось сховалась.

(Показує цифру 4.)

Подивіться, цифра ця
Вправо лікоть підвела.
Вихваляється без міри,
Зветься цифра ця — 4.

Діти повторюють слова, говорять, на кого вона схожа.

В и х о в а т е л ь. Діти, коли в Киці трапилась біда, то до неї на допомогу прибігли не тільки близькі друзі, але й поспішили друзі з далеких країв — гарні кольорові папуги.

Робота з роздавальним матеріалом

Діти викладають на синю смужку трьох папуг, «пригощають» їх бананами, рахують.

В и х о в а т е л ь. Аж раптом прилетів ще один папуга, йому не вистачило банана. Що потрібно зробити, щоб було порівну? (*Діти відповідають.*)

В и х о в а т е л ь. Діти, а зараз давайте підемо всі до Киці й прочитаємо їй віршика «Пішла киця по водицю».

Киця за це пригощає дітей цукерками, але одній дитині не вистачило солодощів.

В и х о в а т е л ь. Діти, що будемо робити? Може, хтось поділиться з другом? Адже друзі завжди повинні одне одного виручати.

Діти діляться, але однієї цукерки все рівно не вистачає.

В и х о в а т е л ь. Дітки, за те, що ви не жадні, поділилися своєю цукеркою, а самі лишилися без солодкого, я спробую почаклувати. Заплющте очі!

Тари-бари-кара-бас,
Чудо, появився враз.
Ти, корзинко, покрутись,
Чудо, чудо, появивсь!

Діти розплющують очі й бачать, що в корзинці з'явились ще дві цукерки.

— Ось у корзинці з'явились ще дві цукерки. Одну ми дамо тому, хто поділився, віддавши другові свою. А одна лишається зайвою. Кому ми її віддамо?

Діти вирішують віддати її вихователю.

Заняття 5

Тема. ТЕРЕМОК

Програмовий зміст: формувати у дітей уявлення про кількісну, порядкову лічбу, утворення числа чотири; вчити правильно відповідати на запитання: «Скільки всього?» «Котрий?», «Скільки було?», «Скільки стало?»; поглибити знання дітей про поняття *більше, менше, порівну*; познайомити з цифрою 4; закріпити назви геометричних фігур: *квадрат, трикутник, круг*; вправляти в умінні орієнтуватись в просторі, прямо, вправо — вліво, вгорі — вниз; розвивати логічне мислення, пам'ять; виховувати самостійність у роботі, посидючість, цікавість до занять із математики.

Попередня робота. Вивчення геометричних фігур в іграх та на попередніх заняттях. Рахунок різних предметів, іграшок на прогулянках, в іграх.

Матеріал: казковий теремок; виготовлені замки (коробочки з отворами — геометричними фігурами); дерева; іграшки: білочка, собачка, кицька, зайчик; цифри; демонстраційні каси з цифрами; намальовані цифри; прості олівці.

ХІД ЗАНЯТТЯ

На столі декорація: казковий будиночок, на вікнах і дверях висять «замки» (виготовлені коробочки з отворами у формі геометричних фігур).

Вихователь

Стоїть терем одинокий,
Не низький і не високий,
Не великий, не малий,
Він казковий, чарівний.
І живуть у теремочку,
Що у лісі, на горбочку,
В щасті, в мирі, а не в тузі
Добрі, ширі, вірні друзі.
Жили добре не тужили,
Весело і дружно жили.
Але ось біда прийшла
І велика і страшна.
Злий чаклун у цьому лісі
Тут з'явився на узліссі.
Звірів вигнав, ліс зламав,
Теремок зачаклував,
Почепив замки важкі!
(Показує)
І на вікна, і на двері.
Всі замки позамикав,
А ключі від них сховав.

— Що ж нам робити, діти? Як дізнатися, хто в будиночку цьому живе?
Як звільнити вірних друзів?

Звертає увагу на листа.

— Ой, а тут якийсь лист. (*Читає лист від Колобка.*)

«Любі малята! Пише вам Колобок. Я котився лісом і бачив, де чаклун заховав ключі від чарівного терема. Показати я вам не зможу, тому що поспішаю в гості до Лисички, але я можу вам розказати, де знаходяться ключі, а ви їх самі знайдете. Потрібно знайти те, що залишається від берези, коли її зламали. Від цього місця слід піти наліво. Там знайдете предмет, схожий за формою на мене, на Колобка. Внизу, під ним, буде ще один предмет, схожий на квадрат, там і будуть ключі».

Діти йдуть шукати. На столі вихователь може покласти м'яч, круг та інші круглі предмети на столі, а під столом — квадратну коробочку, а в ній — геометричні фігури. Після пошуків, вихователь роздає дітям ключі — геометричні фігури. Діти підходять до будиночка. На будиночку — замки.

В и х о в а т е л ь. Діти, замки відімкнуться лише тоді, коли всі діти правильно встромлять в них всі ключі.

Діти закладають в отвори геометричні фігури.

— Ось і відімкнули ми всі замки і розчаклували цей казковий будиночок. Сідайте всі на стільчики. Давайте, нарешті, дізнаємося, хто в будиночку живе і що буде далі.

Виходить білочка.

— Хто це? Скільки білочок? Покажіть ту цифру, яка позначає кількість білочок.

Виходить цуценя.

— Хто це? Скільки цуценят? (*Один.*)

— Скільки звірят разом? (*Двоє.*)

— Що більше: один чи два? (*Два.*)

Виходить киця.

— Хто це? Скільки кицьок? (*Одна.*)

— Скільки було звірят, поки не прийшла киця? (*Двоє.*)

— Скільки стало? (*Троє.*)

— Що більше: два чи три? (*Три.*)

Виходить зайчик.

— Скільки зайчиків? (*Один.*)

— Скільки було звірят? (*Троє.*)

— Скільки стало? (*Четверо.*)

— Що більше: три чи чотири? На скільки?

— Якою ж цифрою можна позначити число чотири? Хто може знайти серед цифр 4?

Діти знаходять.

Вихователь. Ось чотири жартівливо випирає лікоть вліво. (*Показує.*)

— Погляньте на цифру і скажіть, на що вона схожа. Знайдіть таку саму цифру у себе в касах. Роздивіться її. Обведіть пальчиком і покладіть на місце.

Фізкультхвилинка

Один, два, три, чотири —
Рахувати нас навчили,
Я всього дві ніжки маю.
Ними високо стрибаю, (*Стрибають.*)
Підвожусь і присідаю, (*Присідають.*)
Зовсім втоми я не знаю.
Ще дві ручки гарні маю, (*Показують.*)
Ними плескаю, махаю,
Раз, два, раз, два, закінчилась гра!

Вихователь. Діти, щоб краще ви запам'ятали цифру 4, зафарбуйте її олівцем. Намагайтеся, щоб цифра була гарна, потім заберете її додому і покажете своїм рідним.

Заняття 6

Тема. ПОДОРОЖ НА КОРАБЛІ

Програмовий зміст: продовжувати вчити дітей рахувати в межах п'яти; уточнити знання про числа і цифри в межах п'яти; познайомити з утворенням числа п'ять; тренувати в розрізнюванні та називанні геометричних фігур; вправляти в умінні добирати відповідну за розміром геометричну фігуру; закріпити знання про об'ємні геометричні фігури — куб, кулю, циліндр; розвивати стійку увагу, пам'ять, виховувати організованість, старанність.

Матеріал: великі геометричні фігури; картки з цифрами (від 1 до 5); великі картки з вирізаними контурами геометричних фігур; набір геометричних фігур різної величини; силуети рибок; зображення акули; різні іграшки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Діти, сьогодні я прийшла в дитячий садок, зайшла в групу, і як завжди, уважно все роздивилась навкруги. І раптом я побачила, що у нас в ігровому куточку лише один папуга. «А де ж його друг?» — здивувалася я, адже папути завжди були поруч. Я швидко підійшла до папуги, який залишився, і побачила, що він дуже засмучений, а в дзьобі у нього якийсь папірець. Ось він і ось що тут написано: «Я вкрав вашого папугу, бо він мені дуже сподобався, а вам вистачить й одного. Він буде жити у мене в Африці, й ви його ніколи не побачите. Ха-ха-ха. Бармалей».

— Діти, чи допоможемо ми нашому папузі? Чи згодні ви вирушити у казкову подорож до Африки та врятувати нашого гарного птаха з неволі? (*Так.*)

— Тоді вирушаймо. Там на нас чекає багато несподіванок. А попливемо ми на кораблі, але спочатку ми повинні правильно на ньому розміститись. У нас на кораблі три каюти, і всі вони позначені якоюсь геометричною фігурою. У каютах є місця, вони позначені цифрами. Зараз ви отримаєте квитки, уважно на них подивіться і кожен знайде своє місце.

Діти отримують квитки у формі геометричних фігур із числовими позначеннями (крапочками) від 1 до 4. Потім вони рахують крапочки, зіставляють їх кількість з цифрою та сідають на стільці з відповідною цифрою.

В и х о в а т е л ь. Ось ми й попливли. *(Звучить музичний супровід.)*

А шлях наш проходить через океани і моря, бо Бармалей живе в далекій Африці. Туди він і втік із нашим папугою. На морі часто бувають урагани, шторми. Ось і ми потрапили в шторм. Яке лихо! Наш корабель потрапив на підводні камінні скелі-рифи й отримав пробоїни. Вода починає швидко заповнювати корабель, і якщо ми не закриємо отвори, то можемо потонути. Давайте зараз швиденько затулимо дірки у днищі нашого корабля.

Вихователь роздає дітям картки з отворами у вигляді різних площинних геометричних фігур різної величини, серед яких є і необхідні за розміром. Діти добирають і закривають геометричними фігурами отвори в картках.

В и х о в а т е л ь. Нарешті нам вдалося врятуватись і врятувати корабель. Тепер ми можемо спокійно пливати далі. Ось уже і берег неподалік. Але що це? *(На дощі серед хвиль з'являється макет акули з відкритою пащею.)*

Д і т и. Акула.

В и х о в а т е л ь. Так, діти, це зажерлива акула. Що ж нам робити? Адже вона не дасть нам висадитись на берег, може на когось напасти. Ось що я придумала. Давайте нагодуємо її рибою.

Вихователь роздає дітям картки з цифрами і пропонує відрахувати з тарілочок, які є перед кожною дитиною, аналогічну кількість рибок та кинути їх у пащу акули. Вихователь стежить за правильністю виконання завдання. Ознайомлення з цифрою 5. Лічба в межах п'яти.

— Ось і нагодували ми акулу, вона собі десь попливла. Тепер ми можемо зійти на берег. *(Виходять з-за столів.)*

— Ось ми й дісталися Африки. Давайте трішки розінемося після важкої подорожі.

Фізкультхвилинка.

Ми по Африці гуляєм,
Раз, два, три, чотири, *(ходьба на місці)*
На всі боки заглядаєм,
Раз, два, три, чотири. *(Повороти тулуба вправо-вліво.)*
Ми кокосів назбираєм,
Раз, два, три, чотири, *(нахил вперед)*
Наче мавпи пострибаєм,
Раз, два, три, чотири. *(Стрибки із рухами рук.)*

— Я бачу, ви трішки розім'ялись, а тепер ми всі разом підемо шукати злодія Бармалея і нашого папугу. Але що це? Мавпеня щось тримає в лапках. Подивимось... Ага, це записка від розбійника Бармалея: «Я зрозумів, що ви розумні та сміливі діти. Тому я вирішив віддати вам вашого папугу. Але я боюсь потрапити вам на очі, бо ви мене можете побити, тому я вашого птаха заховав. Він захований у печері, каміння в якій схоже на циліндр. Бармалей».

На килимку збудовані скелі з об'ємних геометричних фігур — куль, кубів, циліндрів. Діти знаходять «печеру» з циліндрами. В ній — папуга.

— Ура! Ми відшукали нашого красивого і розумного птаха. Давайте швиденько повернемось на корабель, поки не з'явився Бармалей.

Діти сідають за столи і під музичний супровід повертаються назад у групу.

Заняття 7

Тема. ДОПОМОЖЕМО ЗАЙЧИКОВІ

Програмовий зміст: перевірити вміння дітей лічити до п'яти; порівнювати предмети різної висоти; надати відомості про геометричні фігури, частини доби; розвивати вміння узгоджувати порядкові числівники з іменниками; розвивати увагу; виховувати товариськість, бажання допомагати тим, хто цього потребує.

Демонстраційний матеріал: чотирикадрова сюжетна картина (для визначення послідовності подій); посібник «Де чий слід?»; ілюстрації «Частини доби».

Роздавальний матеріал: площинні геометричні фігури, дидактична гра «Лабіринт»; олівці; гуашеві фарби (4 кольори); пензлі.

ХІД ЗАНЯТТЯ.

Діти заходять у групу й помічають у кутку ялинку з купою «снігу» під нею. Це дитина в образі Зайчика, накритого білою полотниною.

В и х о в а т е л ь (*звертає увагу дітей на купу*). Погляньте, діти, сніг ворушиться! Мені здається, що тут хтось є. Цікаво, хто ж то може бути? (*Діти висловлюють припущення.*)

— Маринко, ходи сюди й спробуй навпомацки дізнатися, хто ховається в снігу.

Дівчинка, обмацуючи купу, визначає, що під снігом сидить Зайчик. Знімає з нього полотнину.

Д і т и. Зайчику, ти чому тут ховаєшся?

З а й ч и к (*хлипає*). Лисичка вигнала мене з моєї хатинки. Ще й наказала сюди не повертатися. От я й сиджу в снігу. Вже дуже змерз, але нічим собі зарадити не могу. Хіба від вас допомоги дочекаюся!

В и х о в а т е л ь. Малята, спробуймо допомогти бідолашному Зайчикові. Щоб Лисичка подобришала, ми подаруємо їй гарну картинку, й тоді вона впус-

тять Зайчика до хатки. Ця картинка складається з окремих частин — пазлів. Їх необхідно з'єднати так, щоб вийшло цілісне зображення. Картина неодмінно буде до вподоби Лисичці, але спершу ми маємо виконати кілька завдань. За кожне правильно розв'язане завдання ви отримуватимете одну частинку картини для Лисички. То як, ви готові допомогти Зайчикові?

Діти погоджуються. Зайчик показує їм три коробки однакової форми, але всі вони різного кольору — зеленого, блакитного та червоного, — і пропонує відгадати, в якій із них містяться Лисиччині завдання для виконання. Проблемна ситуація обговорюється в режимі «Мозкового штурму»: пропонуються різні варіанти, всі гуртом аналізують їх та обирають найбільш прийнятний. Разом доходять висновку, що саме в червоній коробці — найбільш яскравій і помітній — знаходяться завдання, які діти повинні виконати.

Завдання 1. «Опишіть пригоди сніговика»

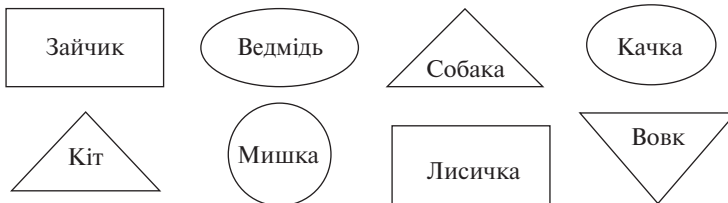
В и х о в а т е л ь. Художник переплутав кадрики цієї мальованої оповідки. Ви повинні показати й розповісти, в якій послідовності відбувалися зображені події.

- Яка картинка, на вашу думку, має бути першою? Напишемо поряд цифру 1.
- А що було далі? Так, це друга картинка, пишемо цифру 2.
- Яка третя? Тут буде цифра 3.
- А ось і остання, четверта, картинка — пишемо цифру 4.

— Молодці, діти! Ви впорались з завданням, тож отримуєте за це першу частинку нашої картинки-подарунка. *(Показує її та розміщує на фланелеграфі.)*

Завдання 2. «Упізнайте та назвіть»

Вихователь дістає конверт із предметними картинками: всередині певної геометричної фігури зображені різні тварини. Викликана до столу дитина впізнає й називає тварину, обводить пальцем контур фігури, також називає її. Решта дітей підтверджує або спростовує відповідь. Вихователь за потреби допомагає навідними запитаннями.

В и х о в а т е л ь. Повторимо назви фігур: трикутник, чотирикутник, круг. Отже, виконане й це завдання — маємо другу частинку-картини. *(Розміщує її на фланелеграфі.)*

Завдання 3. «Де чії сліди?»

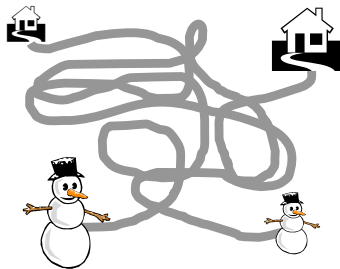
Діти розглядають зображених праворуч тварин та сліди ліворуч. Визначають, кому які сліди належать, і вписують поряд відповідну цифру.

— Ось бачиш, Зайчику, це завдання виявилось не таким уже й складним. Необхідно лише трохи поміркувати й уважно придивлятися. У нас уже є третя частинка картини. (Розміщує її.)

Завдання 4. «Допоможіть сніговикам»

— Як ви гадаєте, діти, що тут потрібно зробити? (Допомогти сніговикам дістатися додому.) Де вони живуть? (У своїх будиночках.) Чи однакові сніговики? (Вони різного зросту.) А будиночки? (Теж різні за розміром.)

— Покажіть, де живе високий сніговик. А де живе низький? Проведіть їх додому.

Діти проводять двома стежинками сніговиків та отримують четверту частинку картини. Вихователь додає її до трьох попередніх.

Завдання 5. «Назвіть і розмалюйте частини доби»

— Я впевнена, що з цим завданням ви впораєтесь швидко. Назвіть частини доби. (Показує ілюстрації, діти називають.)

— А тепер пригадаймо прислів'я про ранок:

- Уставай зранку, працюй до ночі, то їстимеш калачі.
- Рання пташка росу п'є, а пізня сльозу лє.

— Яким кольором ви б розмалювали ранок? (Жовтим.) Чому? (Бо на небі з'являється сонце й посилає на землю світло й тепло.)

Пригадаймо прислів'я про сонячний день:

- У сонячний день і сумний звеселяється.
- Добра праця, лиш день малий.
- При роботі швидко день минає.
- День у жнива рік годує.

— Якого кольору день? (Червоного, бо сонце дуже гаре, та й роботи більше.) Що настає далі? (Вечір)

Пригадаймо прислів'я про цей період доби:

- Що вранці не зробиш, то ввечері не наздоженеш.

— Яку барву подарує вечору? (Синю, бо сонце заходить, й усе навкруги темніше.)

Аж ось і ніч настала. Послухайте прислів'я про ніч.

- Хто багато працює, той удома ночує.

— Який колір ночі? (*Чорний. Якщо не світить місяць, то взагалі нічого не видно.*)

Діти відповідно розфарбовують аркушки паперу квадратної форми. Вихователь розміщує останню п'яту частинку картини.

З а й ч и к. Дякую вам, малята, за те, що впоралися з усіма завданнями. Залишається скласти всі частинки. (*Двоє викликаних дітей з'єднують пазли на фланелеграфі в належному порядку.*)

З а й ч и к. Молодці! Тепер я можу сміливо йти додому. Лисичка буде потішена вашим подарунком, і я повернуся до моєї хатинки. Бувайте!

Заняття 8

Тема. НА ДОПОМОГУ ФЕДОРІ

Програмовий зміст: продовжувати вчити порівнювати дві групи предметів, користуючись словами *більше на один, менше на один, стільки скільки, порівну*; закріпити кількісну, порядкову, пряму та зворотну лічбу в межах п'яти; формувати уміння позначати цифрою відповідну кількість предметів; розвивати уміння орієнтуватись у просторі (*попереду, позаду, зліва, справа, посередині*); розвивати дружні стосунки, чуйність, бажання прийти на допомогу ближньому; виховувати інтерес до заняття.

Матеріал: сорока; посуд; Федора; кошик з овочами; меблі іграшкові; дидактична гра «Склади ціле».

ХІД УРОКУ

Залітає сорока.

С о р о к а. Скре-ке-ке! Що сталося?

В и х о в а т е л ь. Зачекай, сороко! Діти, вам не здається, що вона щось забула?

Д і т и. Привітатися!

В и х о в а т е л ь. Та вона, мабуть, і не знає, навіщо потрібно вітатися. Адже вітаються всі добрі й чемні люди, вони бажають під час зустрічі добра і здоров'я.

С о р о к а. Але ж у казці лихо!

В и х о в а т е л ь. То як, дітки, вирушимо до казки? Не злякаєтесь? А як ви гадаєте, краще туди одному йти чи разом із друзями? А чому? Тоді тримайте міцно одне одного за ручки, посміхніться — і в путь. (*Звучить музика.*)

— Ой, а до якої це ми казки потрапили? Хатинка стоїть. А це що? (*Посуд.*)

— А хто це там плаче? (*Лялька Федора в будинку.*)

— А чому вона плаче? (*Від неї пішов посуд.*)

— А як їй повернути посуд, підкажіть. (*Діти лагідно просять посуд повернутися.*)

— Посуд згоден повернутися. Але він хоче, щоб ви порахували його. А тепер зробіть це зворотню лічбою. А тепер по порядку. Яка за порядком чашка? А на якому місці стоїть тарілка?

— Посуд ми повернули, але всі чашки переплутались, і Федора не знає, яких більше? Як перевірити це? (*Діти відповідають.*)

— Чуєте, здається, кошик, ворухиться.

Д і в ч и н к а. Ой, мені страшно, може, не будемо заглядати туди?

— Та це ж Федора зібралась обід готувати і всі овочі переплутала. Необхідно порахувати їх: позначити цифрою.

Діти рахують овочі і позначають цифрою.

Фізкультхвилинка

— А що тут від Федори ховається? Меблі. Що посередині? А стіл де? А що зліва від шафи? Попереду? Позаду?

— Здається, ми всі речі Федорі повернули, вона дуже вам вдячна і хоче напоїти вас чаєм із печивом. Але що ще трапилось? Здається, всі чайники розбилися. Знайдіть собі пару. А тепер разом із другом складіть чайник. Якщо будете допомагати одне одному, тоді вийде краще.

Дидактична гра «Складіть ціле»

— Чи сподобалось вам заняття? Як ви гадаєте, чи легше було б одному впоратись з усіма завданнями чи гуртом? Тож завжди допомагайте одне одному і всім, хто потребує вашої допомоги.

Федора навіть прислів'я згадала «Легше там жити, де гуртом робити».

Заняття 9

Тема. БІЛОЧКИ-ЧАРІВНИЦІ В ГОСТЯХ У ДІТЕЙ

Програмовий зміст: закріпити навички лічби у межах п'яти; з'ясувати, що підсумок не залежить від відстані розміщення предметів; вправляти у порівнянні двох груп множин, розвивати вміння визначати напрямки у часі; розвивати логічне мислення, кмітливість, зорову пам'ять; виховувати бажання займатися математикою.

Матеріал: декорація лісу; дві білочки; кошики; гриби; квіти, фланелеграф; набір цифр; картки-завдання до розвивальних ігор «До саду по яблука», «Доповни до числа», «Живі числа», «Совонька».

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, сьогодні я вам розповідатиму казку, а ви мені трохи допоможете.

Жили-були дві білочки, сестриці-чарівниці. Дружно жили і майже ніколи не сварились. Ліс у них був ось такий. (*Вихователь виставляє на стіл декорацію.*) Зібралися вони якось за грибами. Взяли кошик і попрямували до лісу. Там вони заглядали під кожну ялинку (*показує*). От і кошик повний.

Але білочкам захотілося дізнатися, скільки ж грибів вони зібрали. Давайте допоможемо їм. Що потрібно зробити, щоб дізнатися, скільки грибів у кошику? Правильно, слід викласти гриби з кошика і полічити. А щоб ви краще запам'ятали число п'ять, послухайте лічилку.

Лапки вбоки, вгору вушка —
Скачуть білочки-подружки.
Раз, два, три, чотири, п'ять —
По гілках вони летять.
Кожен ранок на галяві
Спритно роблять вільні вправи...
Раз, два, три, чотири, п'ять —
Люблять білочки стрибать.

— Давайте розкладемо гриби по галявині. Подивіться, білочки зайняли грибами всю галявину, і тепер вони, мабуть, не вмістяться до кошика.

— Малята, а як ви гадаєте, чи більше стало грибів?

— Так, гриби слід ще раз полічити, для цього ми будемо брати по одному грибу й знову їх складемо в кошик.

Вихователь підводить дітей до висновку, що кількість не залежить від відстані між предметами.

— Білочки дуже вдячні вам за допомогу і хочуть із вами пограти. Білочка завжди грають удвох, тож і ми будемо грати парами.

Дидактична гра «До саду по яблука»

Одна дитина у ліву руку бере кошик, а правою «зриває» яблука і лічить від одного до п'яти. Потім передає кошик іншій дитині, яка виймає яблука по одному, називаючи числа у зворотному порядку.

— А тепер трішки відпочинемо.

Фізкультхвилинка

Виростем великими,
Яблук нарвемо
І в глибокі кошики
Ми їх зберемо.

— Дуже добре! А зараз білочки хочуть пограти в гру «Доповни числа до 5». Погляньте, які гарні горішки вони знайшли.

На горішках написані цифри. Вихователь показує горіх, а діти— картку з числом, яке є наступним.

— Ось і зібрали ми всі горішки для білочок.

Гра «Живі числа»

Діти одержують картки з горішками, на яких записані цифри від 1 до 5. Почувши команду «Горішки станьте по порядку», діти шикуються по порядку. Інші перевіряють правильність виконання завдання.

— Дуже люблять білочки гуляти з ранку до вечора і вже переплутали, коли що відбувається, давайте їм підкажемо.

Дидактична гра «Час доби»

Дві команди повинні викласти картинки з часами доби по порядку.

— Гарно ми попрацювали голівками, а тепер час погратися в гру «Совонька».

За допомогою лічилки діти обирають «совоньку», вона стає в центрі гнізда, решта — миші. Вихователь голосно промовляє: «День настає — оживає все», — миші вибігають зі своїх норок, а совонька ще спить.

Потім він говорить: «Ніч настає — засинає все» — миші зупиняються й стоять нерухомо. А совонька вилітає на полювання. Якщо хтось поворухнувся, забирає його до себе в гніздо.

— Молодці, ми сьогодні багато чого навчилися, допомогли білочкам. Білочки дуже вам вдячні.

Заняття 10

Тема. ПОДОРОЖ КАЗКАМИ З ПІР'ІНКОЮ

Програмовий зміст: продовжувати вчити прямої, зворотної лічби; закріплювати знання про пори року; формувати вміння називати, рахувати геометричні фігури і розповідати про них; вправляти в умінні орієнтуватися на площині; розвивати логічне мислення, творчу уяву, фантазію; виховувати посидючість, бажання прийти на допомогу ближньому.

Матеріал: пір'їна; квітка; картки-схеми «Відгадай казку»; дидактичні ігри «Пори року», «Виправ помилку»; півник; ведмідь; колоски; колобок; клубок; порося з геометричних фігур; лисичка; Капітошка.

ХІД ЗАНЯТТЯ

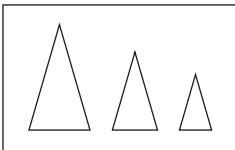
— Погляньте, діти, якась чарівна пір'їна, здається, запрошує нас у казку.

Рахувати починаймо, в казку швидко вирушаймо 1, 2, 3...

— Здається ми в казці, але в якій? (*На килимку — велика квітка.*)

— Так, схоже це казка «Дюймовочка». Але де ж сама героїня? Ось книжка з казками, мабуть, Дюймовочка її читала, а в ній — дивні малюнки.

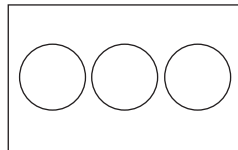
Дидактична гра «Відгадайте казку»

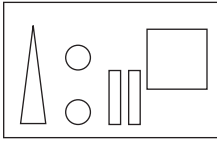
«Три ведмеді»

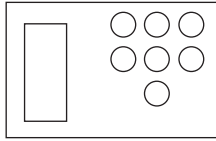
«Ріпка»

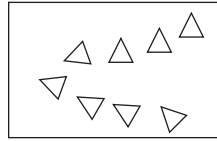
«Троє поросят»

«Теремок»

«Вовк і семеро козенят»

«Гуси-лебеді»

— Я здогадалась, Дюймовочці дуже подобаються казки, і вона вирушила в подорож казками. Але ж вона така маленька, і герої в казках зустрічаються не лише в добрі та чемні, можливо, їй навіть загрожує біда.

Що ж, вирушимо на допомогу Дюймовочці.

— Хто це спить під дубком,
Ще й накрився кожушком.
Тихо-тихо, не збудить,
То, напевно, спить ведмідь.

Чому ж він спить? Весна вже настала, а він же зовсім пір року не знає.

Дидактична гра «Пори року» (картинки з порами року)

— Ведмедик каже, що крізь сон бачив маленьку дівчинку, що з півником розмовляла. А ось і Півник. З якої він казки? (*Діти відповідають.*)

— Давайте допоможемо йому зібрати колоски. (*Пряма і зворотна лічба.*)

— Що, Півнику, Дюймовочка була в тебе і пішла до Колобка? А ось і Колобок, він хоче пограти з нами.

Дидактична гра «Розкажи про геометричну фігуру»

Діти стають у коло, передають із рук в руки Колобка і кажуть слова: «Колобок, біжи, біжи, про круг нам розкажи».

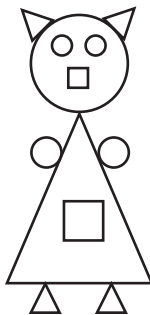
В кого залишився Колобок, той розповідає про геометричну фігуру.

Наприклад: круг, вміє котитися, не має кутів і сторін.

— Колобок дарує нам чарівний клубочок, який підкаже нам далі дорогу. А клубок веде до лісу. (*Діти сідають за столи.*)

— Ой, кого це ми зустріли? (*Поросятка.*) З якої воно казки? Але воно дивне якесь. Чому? Бо зроблене з геометричних фігур.

Дидактична гра «Порахуйте геометричні фігури і скажіть відповідь на вушко»

— Повів нас клубочок до великої річки. Як нам бути?

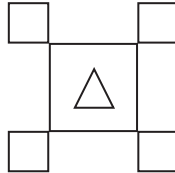
Дидактична гра «Збудуємо місток» (цифровий ряд)

— А біля річки зустрічає нас Капітошка. Ти не бачив Дюймовочку?

— Дюймовочка дала завдання Капітошці. Давайте перевіримо, чи правильно він його виконав.

Дидактична гра «Виправте помилку»

Капітошка гадає, що на малюнку чотири прямокутники. А як вважаєте ви?

— Погляньте, клубок привів нас до лисички. Але вона втекла і, мабуть, Дюймовочку заховала. А що це вона залишила? (*Велику цукерку*)

— А що ж у ній?

План пошуку

1. Пройти по зелених трикутниках.
2. Повернути ліворуч і пройти 3 кроки.
3. Підстрибнути 5 разів.
4. Знайти Дюймовочку не в кошику і не в скриньці.

На килимку знаходяться кошик, скринька, короб.

Діти знаходять Дюймовочку.

— Ось і повернули ми Дюймовочку до своєї квітки і разом з нею здійснили цікаву подорож улюбленими казками. Що вам найбільше запам'яталось?

— А тепер час повертатися до дитячого садку.

Рахувати починаєм,

У дитячий садок вирушаєм.

Заняття 11**Тема. ПОДОРОЖ КАПІТОШКИ**

Програмовий зміст: закріпити знання дітей про цифри в межах п'яти; вміти співвідносити цифру з числом і навпаки; вміти розрізняти й називати геометричні фігури; знаходити подібне та відмінне в цих фігурах, розвивати логічне мислення; визначити рівень практичних навичок дітей орієнтуватися в часі, просторі (знати частини доби, усвідомлювати поняття *учора, сьогодні, завтра*); виховувати бажання працювати самостійно.

Матеріал: цифри; геометричні фігури; картки із зображенням предметів; іграшковий Капітошка; картки-завдання з розвивальних ігор: «Не помились», «Відповідай зразу», «Що змінилось», «Назви предмети зверху, низу», «Який котик відповів правильно?», «Птахи».

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Який настрій у вас, малята?

— А щоб настрої став ще ліпшим, слід посміхнутись всім навколо.

Посміхнулися сонцю: — Здравствуй, золоте!

Посміхнулися квітці: хай вона росте.

Посміхнулися дощику:— Лийся мов з відра!

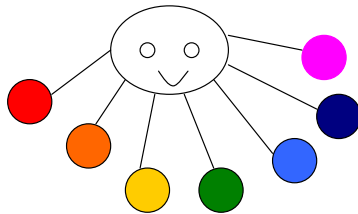
Посміхнулися друзям: зичимо їм добра.

— Чи любите ви казочки?

Казок чимало є на світі — і веселих, і смішних.

Хіба зможемо прожити ми без них?

Стук у двері, заходить Капітошка.

В и х о в а т е л ь. Доброго дня, Капітошко! Чому ти такий сумний?

К а п і т о ш к а. Велика чорна хмарина забрала всіх моїх друзів краплинок із чарівного озера, і тепер воно майже висохло, не чути веселих пісень.

Я вже і пісні співав, і просив, і сварився — нічого не допомагає. Хмарина мені дала чарівні скриньки червоного, зеленого, жовтого кольору. А я прийшов до вас по допомогу.

В и х о в а т е л ь. Допоможемо тобі, Капітошко! Наші діти всім допоможуть. Давай свої скриньки, ми зараз полічимо, скільки їх всього? (Три.)

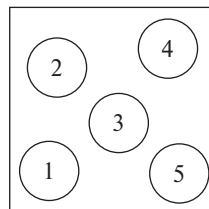
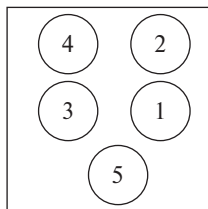
— Якого вони кольору? Яка за рахунком зелена скринька? А скринька червоного кольору? Давайте подивимось, що у них поклала хмаринка.

— Тут лежать картини із завданнями, які необхідно виконати. Щось не відкривається червона скринька. Що ж робити? Та в мене є чарівна паличка, зараз нею і скористаємося.

Паличко, паличко — раз, два, три.

Чарівну скриньку відчини.

У червоній скриньці лежить завдання для гри «Весела лічба» (пряма і зворотна в межах п'яти).

Гра «Не помились»

Вихователь виставляє цифри 3, 1, 5, 2, 4; діти повинні дібрати відповідну кількість іграшок.

Гра «Який котик відповів правильно»

— Ви гарно впорались із завданнями, які були в червоній скриньці, а зараз слід відпочити і послухати, що нам скаже хмарина.

Психогімнастика «Слухаємо тишу»

Діти йдуть по колу під музику. Музика стихає — діти зупиняються і заплющують очі. Вихователь каже пошепки завдання, діти з заплюшеними очима їх виконують: підстрибнути 3 рази, тупнути ногою, присісти, стрибнути 2 рази, погладити себе по голівці, захвати руки за спину.

Вихователь

Паличко, паличко — раз, два, три,
Зелену скриньку відчини!

Хмаринка просить подивитись навколо себе і запам'ятати, якого кольору предмети.

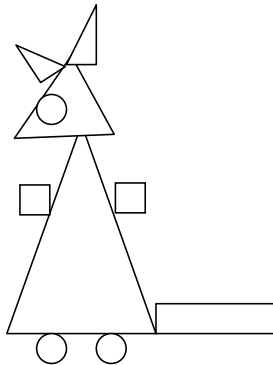
Гра «Якого кольору предмети?»

— Що в групі зеленого кольору?

— Що в групі є червоне?

Гра «Що змінилось?»

Діти повинні запам'ятати послідовність розташування фігур. За сигналом діти заплющують очі, а вихователь змінює їх місцями.

Гра «Порахуй фігури і скажи на вухо відповідь»

— Скільки трикутників?

— Скільки кругів?

— Скільки прямокутників?

— Настав час відкрити жовту скриню.

Хмарина не знає, де вона живе — вгорі чи внизу.

Гра «Зверху — знизу»

Вихователь називає різні предмети, а діти відповідають хором, де вони знаходяться. (*Підлога, ноги, голова, стеля, літак, трава, хмарина...*)

— А зараз пограємо в гру «Птахи».

— Коли прокидаються птахи? (*Вранці*)

— Ви потягнетесь, коли я скажу «ранок», «день» — літатимете, коли скажу «вечір» — сядете навприсядки, «ніч» — спатимете.

— Молодці, ви впорались з усіма завданнями, які хмарина приготувала Капітошці. Капітошка дякує вам. Ой, а що це за скринька?

— Та це ж синя скринька! Що ж у ній? Допоможи нам ще, будь ласка, паличко!

Паличко, паличко — раз, два, три.

Чарівну скриньку відчини.

— Так, тут сховані веселі краплинки. Візьміть їх, давайте допоможемо їм утворити чарівне озеро.

Як весело краплинки заспівали!

Давайте попросаємось з ними. Що вам запам'яталось? Які завдання ви б ще хотіли виконати?

Заняття 12

Тема. КУРОЧКА РЯБА

Програмовий зміст: навчати дітей просторової орієнтації у визначенні напрямку *вперед* — *назад*; формувати вміння порівнювати предмети за величиною; закріпити лічбу в межах трьох; формувати вміння співвідносити число з цифрою; повторити частини доби; розвивати уяву, мислення, пам'ять; виховувати активність на занятті.

Матеріал: курочка; 3 курчат (іграшки); 3 зернятка пшениці; фланелеграф; 3 сороки (площинні); по 1 площинному курчатку на кожну дитину; по 1 аркушу чорного картону; по 2 ялинки (велика й маленька); палички; по комплекту кружечків (1 — блакитний, 2 — жовтий, 3 — сірий, 4 — чорний).

ХІД ЗАНЯТТЯ

У гості до дітей приходить Курочка Ряба, вітається з усіма.

В и х о в а т е л ь. Сьогодні прокинулась Курочка Ряба вранці раненько, глянула на блакитне небо й подумала: «Так ось який сьогодні ранок».

Вихователь показує дітям кружечок блакитного кольору.

— Діти, розкажіть Курочці Рябі, яким для вас сьогодні був ранок. (*Розповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь

Потім вийшла за поріг
Прогуляйтесь у дворі.

А слідом — хлоп'ятка —
Жовті курчатка.
Квокче їм: «Кудах-тах-тах,
Не ховайтесь у кушах».

Розбіглися курчатка, не може порахувати їх Курочка. Допоможемо, діти, їй?

Діти лічать курчаток, які розміщені лінійно, по колу, хаотично.

— Бігали курчатка у дворі і знайшли кілька зерняток пшениці. Не можуть порахувати зернятка. Діти, давайте порахуємо зернятка, визначимо, чи вистачить усім.

Діти виконують завдання.

В и х о в а т е л ь. Поснідали курчатка, а тим часом ясно-жовте сонечко визирнуло, а з ним і день настав — ось такий! (*Показує кружечок жовтого кольору.*) Зраділи сонечку курчатка й почали бігати вперед-назад. Давай-те й ми разом із курчатками пограємо у гру «Вперед — назад».

Вихователь роздає кожній дитині площинне курчатко.

Діти біжать в заданому напрямку за командою вихователя.

В и х о в а т е л ь. Притомились курчатка, та й посідали рядочком на сонечку. (*Діти сідають.*) А з лісу налетіли сороки і хочуть вкрасти наших курчаток. Давай-те заховаємо їх. Коли я скажу: «Заховайте їх попереду!», — ви покладете їх перед собою, а якщо буде команда «Позаду!» — ви покладете їх за спиною. Намагайтесь ховати курчаток правильно й швидко, щоб сороки їх не побачили. (*Діти, сидючи на килимку, виконують завдання.*)

В и х о в а т е л ь. Проминув день, почало сутеніти і надійшов вечір — ось такий. (*Показує сірий кружечок.*) Курочці Рябі вже й не видно, скільки сорок чатує на її курчаток. Допоможемо їй. Вихователь на фланелеграфі викладає силуети сорок (*у межах трьох*), а діти показують Курочці відповідну цифру.

В и х о в а т е л ь. Полетіли собі сороки, а Курочка в сутінках погано бачить і просить допомогти знайти велику ялинку, за якою стоїть її хатка. Діти, візьміть у руки дві ялинки, прикладіть їх одна до одної, визначте, яка з них велика, а яка маленька, і викладіть велику на аркуші паперу, а щоб Курочка Ряба не заблукала, викладіть із паличок стежечку до великої ялинки.

Діти виконують завдання.

В и х о в а т е л ь. Курочка Ряба подякувала діткам та й повела своїх курчат спати. А надворі вже ніч — ось така. (*Показує чорний кружечок.*) А тепер ми з вами пограємо в гру «Добики». Я називатиму частини доби, а ви будете мені показувати відповідні кружечки.

Заняття 13

Тема. КОЛОСОК

Програмовий зміст: вчити порівнювати чисельність множин шляхом прикладання і накладання предметів однієї множини на предмети іншої; закріплювати вміння об'єднувати дві групи предметів і визначати кількість перелічуванням (*у межах трьох*); уточнити знання дітей про геометричні форми: *кулю, куб*; розвивати уяву, логічне мислення, пам'ять, дрібну моторику пальців; виховувати стійкий інтерес до математики.

Демонстраційний матеріал: малюнок хатинки (передня стіна якої — квадрат, дах — трикутник, на стіні намальовані два квадратних вікна, а на даху — одне трикутне вікно); Півник і двоє Мишенят (площинні); один великий стільчик і дві маленькі (площинні); торбини; один куб; одна куля.

Роздавальний матеріал: прямокутний аркуш картону, розділений лінією на дві половини — верхню і нижню; вирізані півники; мишенята; пиріжки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь

Стоїть у лісі хатка
Солом'яний дашок.
Живуть тут Мишенятка
І Півник-когуюток.

— З якої вони казки? Скільки Мишенят живе у хатинці? Порахуйте. Скільки тут Півників? (*Один.*) Скільки всього героїв у цій казці? (*Три.*)

— А тепер погляньте уважно на хатинку. Якої вона форми, на яку геометричну фігуру вона схожа? (*На квадрат.*) А якої форми дах? (*Трикутної.*) Мишенята жили в кімнатах з квадратними віконцями. (*Покажіть мені, де жили Мишенята..*) А Півник жив у кімнатці з трикутним віконечком. (*Хто покаже мені, де жив Півник?.*)

— То скільки квадратних віконечок у хатинці? (*Два.*)

— А скільки трикутних? (*Одне.*)

— А скільки всього вікон у хатинці? (*Три.*)

— Коли вони сідали обідати, то півник сідав на цей великий стілець, а Мишенята на ці маленькі стільчики. Скільки стільців було у Півника? (*Один.*) Покажіть мені відповідною цифрою.

— А скільки стільчиків було у Мишенят? (*Два.*)

— Скільки всього стільців було в кімнаті? (*Три.*)

— Давайте пригостимо півника і двох мишенят пиріжками. На верхній смужечці викладіть Півника і Мишенят. Скільки їх всього ви виклали? (*Три.*)

— На нижній смужечці викладіть пиріжків на один менше. Скільки ви виклали пиріжків? (*Два.*)

— Чи всім вистачило? Що необхідно зробити, щоб пиріжків вистачило всім? (*Докласти ще один пиріжок.*)

— То скільки тепер пиріжків? (*Три.*)

— А тваринок? (*Три.*)

— Тобто можна сказати, що їх стало порівну. Давайте повторимо це слово ще раз і запам'ятаємо його.

— Після обіду Мишенята кличуть нас погратись із ними.

Дидактична гра «Сонечко та дощик»

Роздати дітям трикутники і квадрати. Коли вихователь говорить: «Сонечко», — діти бігають, стрибають. На слова «Дощик, дощик» діти з трикутниками біжать до трикутного віконця, а з квадратами — до квадратного (віконця виставлені на стільчиках в протилежних кінцях групи).

В и х о в а т е л ь. Поки ми гралися, наш Півник щось знайшов у торбинці і пропонує нам разом подивитися. Давайте спочатку спробуємо дізнатися на дотик, що там.

Діти по черзі підходять й обмацують предмети, які знаходяться в торбинці (*куля, куб*), намагаються називати їх. Вихователь виймає з торби кулю.

— Що це, діти? Якого вона кольору? З чого виготовлена? (*З дерева, пластмаси, скла, металу.*)

— На що схожа куля? Давайте спробуємо її покотити. Чи добре вона котиться? А це що? (*Кубик.*)

— Так, кубик, бо він невеличкий, а якби був великий, то як би називався? (*Куб.*)

— Якого він кольору? З чого виготовлений? Спробуйте його покотити. Чому він не котиться? (*Бо в нього є кути.*)

— Чи зміг би куб наздогнати кулю, що котиться з гори? Діти, ось наші Мишенята помітили, що одна сторона куба схожа на їхні віконечка. А якої форми віконечка у мишенят? (*Квадратної.*)

— Мишенята просять викласти квадратне вікно з сірників. (*Діти виконують завдання..*)

А щоб Півник не образився, ми його віконечко також викладемо. Якої форми віконечко Півника в хатинці? (*Трикутної.*)

— То що ми будемо викладати? (*Трикутник.*)

— Півник дуже вдячний дітям і пропонує погратися з ним у гру «Купи пиріжок».

Діти стають у коло, вихователь із Півником посередині. Кожна дитина по черзі підходить і каже:

Півник-дружечок,
Продай пиріжечок!

П і в н и к. Купи!

— Скільки гривнів дати?

П і в н и к. (1, 2, 3) гривні.

Дитина плескає в долоні стільки разів, скільки грошей назвав Півник. Півник роздає пиріжки.

Заняття 14

Тема. В ГОСТЯХ У БІЛОЧКИ

Програмовий зміст: ознайомити дітей із числом та цифрою 4 шляхом утворення числа додаванням 1 до попереднього; вчити порівнювати множини, визначати кількісне відношення (*більше, менше, порівну*); вправляти в орієнтуванні в просторі (*зліва, справа, вгорі, внизу, посередині*); виховувати уважність, активність на занятті.

Демонстраційний матеріал: білочка (іграшка); фланелеграф; лисичка, горобець, синичка, зайчик, ведмедик (площинні); гілочка; 4 гриби, 4 горішки.

Роздавальний матеріал: каси з цифрами; площинні грибочки і горішки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні нас запросили в гості. А хто нас запросив, ви дізнаєтесь, коли відгадаєте загадку:

Червонясту шубку має,
По гілках вона стрибає.
Хоч сама мала на зріст,
Та великий має хвіст,
Як намисто, оченята.
Хто це? Спробуй відгадати! (*Білочка.*)

— Правильно, ходімо в гості до білочки. Гляньте навколо, скільки грибів виросло. А білочка збирає грибочки, настромляє їх на сухі гілочки та сушить на зиму. Але порахувати їх не вміє. Допоможемо їй? Скільки грибочків висить на гілочці? (*Один.*)

— А ось білочка несе ще один, начепила його на гілочку та й побігла за іншим. Скільки грибів стало на гілочці? (*Два.*)

— Що зробила білочка, щоб отримати число два? (*До одного грибочка доклала ще один.*)

— Ось вона несе ще грибок. Скільки стало грибів на гілочці? (*Три.*)

— То що потрібно зробити, щоб утворилось число три? (*До числа два додати один.*)

— Пробігав галявиною їжачок і подарував білочці ще одного великого гриба. Давайте порахуємо разом, скільки грибів стало у білочки. (*1 грибок, 2 грибки, 3 грибки, 4 грибки — всього 4 грибки.*)

— А тепер ви будете рахувати грибки для білочки. (*Вихователь викликає дітей по черзі, і діти рахують гриби.*)

— Число чотири позначається цифрою — 4. Ось як вона виглядає. А щоб її запам'ятати, давайте уважно розглянемо її та вивчимо про неї віршик.

Гострий лікоть у четвірки,
Як зачепить — буде дірка.

— Напишемо цифру 4 у повітрі. Білочка пропонує викласти цифру 4 з лісових горішків. (*Діти виконують завдання.*)

— Як ви думаєте, скільки потрібно паличок, щоб викласти цифру 4? (*Три*)

— Візьміть три палички і викладіть цифру 4.

Вихователь

Білочка Мілочка —
Добра господиня.
В неї є горішки,
Шишок повна скриня.
Ось метнулась білочка,
Заховалась в скриньці,
Це вона готує
Нам усім гостинці.

— Білочка хоче нас пригостити горішками. Але горішки не звичайні, а із завданнями.

Перший горішок. Чого буває тільки 4? (*Ніжок у стола, ніжок у білочки, коліс у машини.*)

Другий горішок: Білочка виставляє гриби, а діти перелічують (*у межах 4*) і знаходять відповідну цифру, що позначає цю кількість.

— Третій горішок пропонує пограти.

Дидактична гра «Четвертий зайвий»

Вихователь називає предмети, діти кваліфікують їх за спільною ознакою і знаходять зайвий. *Наприклад:* картопля, огірки, редиска, корова, собака, кіт, гарбуз, свиня.

Четвертий горішок — фізкультхвилинка.

Лапки в боки, вгору вушка,
Скачуть білочки-подружки.
Раз, два, три, чотири, п'ять —
По гілках вони летять.
Кожен ранок на галяві
Спритно роблять вільні вправи.
Раз, два, три, чотири, п'ять —
Люблять білочки стрибать.

— Діти, білочка назбирала грибочків і горішків і хоче визначити, чого більше. Допоможемо їй? Викладіть на верхній смужці 2 грибочки, а на нижній горішків на 1 більше. Скільки горішків ви виклали? (*Три.*)

— Чого у білочки більше — грибочків чи горішків? На скільки горішків більше? (*На один.*)

— Що потрібно зробити, щоб грибочків і горішків стало порівну? (*Додати ще один грибочок.*)

— Скільки тепер грибочків? (*Три.*) А горішків? (*Три.*)

— То чого тепер більше — грибочків чи горішків? (*Їх стало порівну.*)

— А що ще можна зробити, щоб горішків і грибочків було порівну? (*Забрати один горішок.*)

— То скільки грибочків стало? Два. А горішків? (*Теж два.*) Їх знову стало порівну.

Вихователь

Білка ще й торгує трішки,
Продає свої горішки:
Лисичці-сестричці,
Горобцю, синичці,
Ведмедику волохатому
Та й зайчику вухатому.

— Всі ці звірі та птахи прийшли до білочки по горішки. Давайте визначимо, де хто знаходиться. (*Викладає на фланелеграфі.*) Синичка — вгорі, лисичка — внизу, горобчик — справа, ведмедик — зліва, зайчик — посередині. Діти, білочка дуже рада, що ви приходили до неї в гості. З яким числом та цифрою ви тут познайомились? Білочка бажає вам, щоб ми завжди були друзями природи, часто бували в полі, в лісі, біля річки.

Заняття 15

Тема. ПОДОРОЖ ОСІННЬОГО ЛИСТОЧКА

Програмовий зміст: вчити ділити квадрат на два прямокутники способом згину навпіл; закріплювати вміння дітей лічити предмети в межах чотирьох та називати числа у прямому та зворотному порядку; повторити цифри від 1 до 4; виховувати цікавість до математики.

Демонстраційний матеріал: кленовий листок із наклеєними очима, носом і ротиком; кленова гілочка з листочками; 1 їжачок; 2 ведмедики; 4 яблука; 4 груші; папка з цифрами у межах 5; квадрат жовтого кольору; лисичка (*площинна*).

Роздавальний матеріал: каси з цифрами; жовті паперові квадратики; ножиці.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. На високому гіллястому деревці, на гілочці, жив-був листочок. Звали його Барвик. Непомітно настала золота осінь, листочки почали залишати дерево по одинці та зграями. І Барвик захотів їх порахувати. Але порахувати не зміг і дуже засмутився. Допоможемо йому, діти? (*Діти рахують у зворотному і прямому порядку листочки.*)

— Облетіли листочки, один тільки Барвик залишився на гілочці. Сумно йому стало, й вирішив він помандрувати з вітерцем. Летить листочок, аж дивиться: їжачок збирає яблужка та груші. Думає, порахую, скільки яблук та груш назбирав їжачок. Давайте й ми разом із Барвиком порахуємо. (*Діти рахують яблука і груші у прямому та зворотному порядку.*)

— Повіяв сильний вітер, підняв Барвика та поніс. Дивиться Барвик: на галявинці Буратіно залишив папку з цифрами. Як почав вітер пустувати, то геть порозкидав цифри. Захотів Барвик зібрати цифри у папку й уважно роздивиться їх. Допоможемо йому? (*Діти збирають цифри і розглядають їх, обговорюють, в кого яка цифра.*)

— Залетів Барвик далеко в ліс, притомився. А ми разом із листочком проведемо фізкультхвилинку.

Раз, два — дерева,
Три, чотири —
Вийшли звірі.
А п'ять, шість —
Пада лист
Сім, вісім —
Птахи в лісі,
Дев'ять, десять —
Це сунічки підвели
Червоні личка.

— Несе вітерець листочка, коли дивиться Барвик, а лисичка цифри вивчає в Лісовій школі. Він зупинився і почав разом із лисичкою вивчати цифри. Давайте й ми теж повторимо цифри.

Вихователь біля дошки викладає листочки, а діти знаходять цифру, що позначає дану кількість.

— А що це за шум на галявині? Гляньте, це ж два ведмедики знайшли рамку з медом і не можуть її поділити. От і сваряться. Вирішив Барвик їх помирити. Допоможіть поділити рамку на дві частини. Яку геометричну фігуру нагадує рамка? (*Квадрат.*)

— У вас на століках є жовтий квадрат. Щоб його розділити на дві рівні частини, слід скласти квадрат навпіл. Складаємо. Тісно проведемо пальцями по лінії згину, а тепер розкладемо його знову. Ножицями ріжемо по прямій лінії, що утворилася. На які геометричні фігури розділився квадрат? (*Два прямокутники.*)

Ведмедики дякують дітям.

— От і вечір непомітно підкрався.
Стежка, озеро, стіжок —
Все у падолисті.
У гніздечку для пташок
Задрімав сухий листок

Заняття 16

Тема. ХОДИТЬ ГАРБУЗ ПО ГОРОДУ...

Програмовий зміст: учити дітей розрізняти геометричні фігури за словесним поясненням; закріпити вміння рахувати предмети кількісною та порядковою лічбою; повторити цифри; уточнити знання про пори року; розвивати мислення, пам'ять, зосередженість; виховувати допитливість та активність на занятті.

Демонстраційний матеріал: фланелеграф; на фланелеграфі: гарбуз, велика диня, 5 малих динь, морква, бараболя, квасоля, огірки, буряки, кошик, насіння дині; зайчик, свинка, козлик, гусачок, хлопчик (іграшки); цифри.

Роздавальний матеріал: насіння гарбуза; каси з цифрами; геометричні фігури (круг, квадрат, трикутник, прямокутник).

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Сьогодні на наше заняття з математики прийшов гарбуз і привів усю свою родину.

Ходить гарбуз по городу,
Питається свого роду:
— Ой, чи живі, чи здорові
Всі родичі гарбузові?
Обізвалась жовта диня,
Гарбузова господиня:
— Ще живі і здорові
Всі родичі гарбузові.

— Диня принесла в конверті своє завдання діткам. Потрібно порахувати, скільки динь вродило на грядці. (*П'ять.*) Частину динь забрала у кошик бабуся. Порахуйте, скільки динь у кошику.

— Диня дарує нам своє насіннячко, щоб ми посадили його навесні. Порахуємо, скільки насінин подарувала диня. Якою лічбою ми рахували? (*Кількісною.*)

— Правильно, тому що ми ставили питання «скільки?» і рахували кількість предметів.

Обізвалась морковиця,
Гарбузова сестриця:
— Ще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові.

— Морквинка принесла нам таку загадку: «Сидить дівчина в коморі, а коса її надворі». (*Морква.*)

— А ще вона просить порахувати порядковою лічбою тих, хто приходив поласувати морквою. (*Вихователь викладає в рядок зайчика, свинку, козлика, гусачка і хлопчика.*) Порахуємо їх по порядку. (*Перший... н'ятий.*)

— Хто прийшов *першим? другим? третім? четвертим? н'ятим?* То якою лічба? (*Порядкова.*)

— Правильно, тому що ми ставили питання *котрий?* та рахували по порядку предмети.

Обізвалась бараболя,
А за нею і квасоля:
— Ще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові.

— Бараболя принесла із собою цифри. Ось вони. Вона хоче побачити, чи знаєте ви цифри. Бараболя буде викликати дітей по черзі, показувати їм

цифри, а діти називатимуть їх. А квасоля принесла з собою ось ці квасолинки. Вона хоче, щоб ви порахували їх і показали кількість відповідною цифрою. (*Діти виконують завдання.*)

— А зараз разом з овочами пограємо в українську народну гру «Завивайтесь огірочки».

Почули нашу пісеньку огірки та й собі обізвались:

Обізвались огірочки,
Гарбузові сини й дочки:
— Іще живі і здорові
Всі родичі гарбузові.

— Огірочки принесли із собою загадки про геометричні фігури. Я буду читати загадки, а ви знайдете у себе на столику геометричні фігури, про які говориться в цих загадках, і покажете огірочкам.

1. Я круглий, кулі я рідня,
Від мене куля і пішла,
Від мого обертання. (*Круг.*)
2. Чотири в мене є кути
Усі вони прямі,
А от із чотирьох сторін
Лиш протилежні рівні. (*Прямокутник.*)
3. Маю собі три кути,
Три вершини й сторони. (*Трикутник.*)
4. В мене чотири сторони
Усі однакові вони. (*Квадрат.*)
— Обізвались буряки,
Гарбузові свояки:
— Іще живі і здорові
Всі родичі гарбузові.

— Буряки принесли нам у дарунок гру «Пори року». Які пори року ви знаєте? Кожна пора року має свій колір. Який колір у весни, зими, літа, осені? Я називатиму пори року, а ви в себе на столику знайдете геометричну фігуру відповідного кольору і покажете бурякам. (*Білий круг, зелений квадрат, жовтий прямокутник, червоний трикутник.*)

— Гарбуз дуже задоволений і пропонує назвати страви, що мама вам варила з гарбуза. (*Вихователь доповнює відповіді дітей.*)

Гарбуз пригосає дітей гарбузовим варенням (кашею або іншими виробами з гарбуза.)

Заняття 17

Тема. КОТИК І ПІВНИК

Програмовий зміст: перевірити засвоєння дітьми просторових уявлень: *зліва, справа, посередині*; закріпити знання про геометричні фігури (*трикутник, круг, квадрат, прямокутник*); про частини доби; розвивати логічне мислення, уяву, пам'ять на занятті.

Демонстраційний матеріал: котик (іграшка); фланелеграф; півник (площинний); кошик з яблуками та грушами; кленові листки; зайчик, лисичка, ведмедик, їжачок, білочка (*іграшки для лічби*); цифри; геометричні фігури (*круг, квадрат, трикутник, прямокутник*).

Роздавальний матеріал: кошик із вирізаними яблуками, смужки картону, геометричні фігури, фішки для позначення частин доби.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Йшла я сьогодні в дитячий садок, дивлюсь — сидить Котик на пеньочку край дороги і гірко плаче. Запитала я його, звідки він і що трапилось. Розповів Котик мені ось що: він завітав із казки «Котик і Півник». Вкрала Лисичка Півника, і що вже Котик не робив — і кричав, і співав, і сварився — нічого не допомогло. Сидить Лисичка в хатці і промовляє:

Коте сірий, коте волохатий,
Якщо хочеш Півника, забрати,
Ти завдання ці зроби,
Ну, а потім вже бери.

— Та й виставила за поріг корзинку з яблучками, а кожне яблучко мало в собі завдання складне-прескладне. Не може впоратись з ними Котик і плаче. Допоможемо йому звільнити побратима Півника?

Ось завдання перед вами
Нашим славним малюкам:
Треба рахувати вміло,
Швидко, правильно і сміло.

Діти рахують яблука та груші кількісною лічбою, а потім порядковою лічбою лісових звірів.

— Лиска цифри залишила і назвати їх просила.

Діти впізнають і називають цифри. Потім на смужці картону викладають відповідну кількість яблук — співвідносять число з цифрами і навпаки.

Ось фігури в ряд стоять,
Треба всі їх описать.

Діти беруть по одній знайомі геометричні фігури, уважно розглядають їх та описують.

Фізкультхвилинка

Гра «Літаки»

Кожна дитина тримає в руках маленьку геометричну фігуру. За командою «На аеродром!» малюк відшукує аналогічну геометричну фігуру і присідає біля неї.

На кленових листках
Лисичка описала частини доби.
А ви, малята, не дрімайте
І всі частини доби впізнайте.

Вихователь описує день, ніч, вечір, ранок, а діти впізнають їх і показують відповідну фішку.

Щоб Півника забрати,
Слід загадки відгадати.
Якщо впораєтесь — хвала,
А не впораєтесь — ганьба.

Діти вправляються в орієнтації в просторі: відповідають, де знаходиться Півник (*внизу, вгорі, зліва, посередині*).

Вихователь

Любі хлопчики й дівчатка.
Котик дуже вдячний вам:
Нашим добрим малюкам,
Що так гарно працювали
І Півника врятували.

Заняття 18

Тема. КОТИГОРОШКО

Програмовий зміст: вчити дітей називати числа у прямому та зворотному порядку в межах п'яти; повторити кількісні відношення: *більше, менше, порівну*; вправляти в обведенні контурів цифр, олівцем; розвивати логічне мислення, пам'ять, дрібну мускулатуру пальців; виховувати самостійність, уважність, бажання займатись математикою.

Демонстраційний матеріал: кубики з цифрами; малюнок річки, в якій лежать камінці з цифрами; українець; українка (іграшки); 2 зайчики; 4 моркви.

Роздавальний матеріал: кошики з морквинками і зайчиками; аркуш картону, розділений лінією на 2 смужки; цифри; олівці; аркуш білого паперу; солодкі горошинки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Заходить хлопчик-українець (лялька):

Добрий день, діти!
Йшов я, друзі, через ліс,
Вам оцю загадку ніс.
З'їла жінка горошину,
Згодом народила сина.
Виріс, як з води, хлопчина,
Захищав пішов родину.
Бився з змієм булавою,
Врятував братів з сестрою.
Дам подумати тільки трошки,
Звуть мене... Котигорошко!

— Заховав змій мою сестру Оленку у високій башті. Щоб до неї дістатись, потрібно збудувати східці.

А східці не прості, а з цифрами. Допоможіть мені збудувати східці з кубиків вверх — від 1 до 5 та вниз — від 5 до 1. А тепер слід підніматися і спускатися, рахуючи східці (1, 2, 3, 4, 5 — 5, 4, 3, 2, 1).

— Визволив Котигорошко Оленку, веде додому, а шлях їм перетнула річка. А перейти її можна по камінчиках, але необхідно називати цифри, що написані на кожному камінчику. Допоможемо Котигорошкові з Оленкою перейти річку? (*Діти називають цифри, на які вказує вихователь.*)

— Зустрівся Котигорошко із зайченятами, що ніяк не могли поділити моркву. Просить Котигорошко допомогти йому поділити морквинки між зайченятами. Викладіть на верхній смужці картону трьох зайчиків, а на нижній — на одну менше морквинок. Скільки морквинок ви виклали? (*Дві.*)

— Що слід зробити, щоб зайчиків і морквинок стало порівну? (*Докласти ще одну морквину.*)

— Скільки тепер морквин? (*Три.*)

— А зайчиків? (*Три.*) То що можна сказати? (*Зайчиків і морквин стало порівну.*)

— Поїли зайці моркву і знову прибігли. Тепер їх уже чотири. Викладіть на верхній смужці чотири зайчики, а на нижній — на одну більше морквинок.

— Скільки морквинок? (*П'ять.*)

— Що потрібно зробити, щоб зайчиків і морквинок стало порівну? (*Одну морквину забрати.*)

— Скільки стало морквин? (*Чотири.*) А зайчиків? (*Чотири.*) Тобто їх стало порівну.

Фізкультхвилинка

— А хто це так голосно шумить, гуркотить? Напевне це Змій. Змійів голос переможемо, в тому гра нам допоможе. Виконуйте усі вправи, які я вам покажу:

Руки, наче гілочки, підіймайте,
Ними, мов ялиночки, колихайте.
Гей, гей, га, гей, гей, га!
Змія зупинить весела гра.
На коліна ставте свої рученята,
В барабан заграємо, як зайченята.
А тепер, як олені, будем ходити,
Ногами, мов копитами, гуркотіти.
Чуєте? Допомагає!
Змійів голос затихає.

— А тепер Котигорошко пропонує позмагатися з вами, малята. Ось візьміть цифри та олівці, а також аркуш паперу. Потрібно обвести цифри по контуру, швидко й правильно. Побачимо, хто швидше впорається з цим завданням — Котигорошко чи діти. Котигорошко хвалить дітей.

Час отримать нагороди.
А призи в Котигорошка —
Це смачнісінькі горішки.

Пригощає дітей.

Заняття 19

Тема. МИ ЙДЕМО В ЦИРК

Програмовий зміст: вчити дітей лічити предмети дотиковим способом, порівнювати групи предметів за кількістю (*більше, менше, стільки ж*); закріпити цифри у межах 5; вправляти дітей перемішуватись у просторі за заданим напрямком та за вказівкою: швидше або повільніше; розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять; виховувати активність та інтерес до занять з математики.

Демонстраційний матеріал: фланелеграф; квітка; клоун Ваня; чарівник (ляльки), п'ять левів; п'ять собачок; мішечок із кубиками; курочка; черепаха; п'ять кішок (іграшки); одна тарілка з яблуками; одна — з грушами.

Роздавальний матеріал: каси з цифрами; аркуш картону; квітка; зашиті в серветці гудзики.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, клоун Ваня запросив нас до цирку. Підемо? А дорогу вказано на цьому плані. Спочатку ідемо прямо, а потім ліворуч, потім праворуч, повільно сходами вниз, знову швидше праворуч, повільно сходами вгору, швидше ліворуч і прямо.

— На арені виступала мавпочка Соня. Вона загубила ось цей мішечок. Впізнаймо на дотик, що в ньому. (*Кубики*)

— Перелічимо кубики, торкаючись до них пальчиками через мішечок.

— Скільки кубиків у мішечку? (*П'ять.*) Клоун Ваня пропонує вам полічити гудзики, що зашиті в торбинках, і показати цифру, яка відповідає їх кількості.

— На арену винесли тумби і розклали їх в ряд. Порахуймо тумби порядковою лічбою.

— Зараз будуть виступати леви. Кожному левові прикріпили цифру з місцем, яке він повинен займати, тобто на першу тумбу повинен сісти лев з цифрою 1, на другу з цифрою 2 тощо. Леви зайняли місця. Подивіться, чи правильно вони це зробили? Давайте допоможемо левам сісти правильно. (*Діти розміщують левів.*)

— А зараз змагаються в бігові черепаха і курочка. Як біжить черепаха? (*Повільно.*)

— А курочка? (*Швидко.*) Хто переможець? (*Курочка.*) Чому? (*Тому, що бігла швидше.*)

— На арену виходить дресирувальник із групою дресированих тварин.

— Скільки в нього собачок? (*П'ять.*) А кішок? (*П'ять.*)

— Кого ж більше — кішок чи собачок? (*Порівну.*) Правильно, собачок стільки ж, як і кішок. Оцей собачка любить рахувати. Він пропонує вам таку гру: він буде гавкати, а ви рахувати і показувати йому відповідну цифру.

А ось котик Воркотик любить нявчати. Скільки разів він занявчить, стільки пальчиків ви йому покажіть.

Фізкультхвилинка

В цирку літали сороки,
Три сороки-білобокі...
Так новинами хвалились,
Що аж крила притомились.
А дельфіни так пірнали,
Що аж спина вигинали.
Раз-два, раз-два —
Веселилась звірина.

— Зі своїм номером виходить чарівник-фокусник. Зі своєї скриньки він виймає чарівну квітку, що вміє сама переміщатися в просторі. Уважно стежте за квіткою та відповідайте чарівникові, де вона знаходиться. (*Справа, зліва, посередині, вгорі, внизу.*)

— У вас також є квіточка та аркуш картону. Чарівник скаже вам, де квітка. А ви відповідно їй розташуйте.

Виходить клоун Ваня і виносить 2 тарілки. На одній груші, а на другій — яблука.

— Скільки груш на тарілці? (*Чотири.*) Скільки яблук? (*Три.*) Чого більше — яблук чи груш? (*Груш.*)

— На скільки груш більше, ніж яблук? (*На одну.*)

— Що слід зробити, щоб груш і яблук було порівну. (*Необхідно покласти ще одне яблуко..*)

— Скільки тепер яблук? (*Чотири.*) А груш? (*Чотири.*)

— Отже, їх порівну. Клоун пригощає дітей грушами та яблуками, і вони повертаються до дитячого садка.

Заняття 20

Тема. НЕРОЗЛУЧНІ ДРУЗИ

Програмовий зміст: вчити дітей називати числа у межах п'яти у зворотному порядку; закріплювати вміння співвідносити цифру з числом у межах п'яти; повторити геометричні фігури (*чотирикутники*); у грі закріпити частини доби; розвивати мислення, увагу, пам'ять; виховувати активність на занятті.

Демонстраційний матеріал: Чебурашка, Крокодил Гена (іграшки); макет поїзда; цифри; малюнок східців з цифрами; площинні птахи (5); їжачок (іграшка); геометричні фігури з наклеєними на них вовком, лисичкою, зайчиком.

Роздавальний матеріал: каси з цифрами; фішки для гри в «Добики»; геометричні фігури.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Жили собі на світі добрі друзі — Чебурашка і Крокодил Гена. Надумали вони вирушити в подорож. Купили білети, щоб їхати поїздом, а в який вагон сідати, не знають. Давайте посадимо їх у вагон. Ось перед вами — поїзд. Порахуємо вагони по порядку. *(Діти рахують порядковою лічбою.)*

— А тепер я буду викликати діток, давати їм квиток із номером вагона, і вони знаходитимуть потрібний вагон. *(Діти знаходять вагон за цифрами.)*

— Поїхали наші друзі. Ось і зупинка. Тепер їм слід зійти східцями вниз. А ці східці — незвичайні, математичні, із цифрою на кожному. Давайте підемо разом з друзями вниз. *(Діти називають цифри у зворотному напрямку: 5, 4, 3, 2, 1.)*

— Дійшли Чебурашка з Геною аж до самого лісу. Дивляться: на дереві птахи сидять. Захотілося їм порахувати птахів. Ми теж будемо рахувати разом з ними. Дуже голосно ми рахували, злякались птахи, почали розлітатись.

— Скільки птахів полетіло? *(Один.)*

— Їх стало менше? На скільки менше? Знову летять від нас птахи. *(Діти рахують птахів у зворотному напрямку: 5, 4, 3, 2, 1.)*

— Якщо ми поводитимемося тихо, то птахи ще прилетять. Ми їх будемо рахувати тихенько, тільки очима, а Чебурашці покажемо цифру, що відповідає їх кількості. *(Співвідношення числа з цифрою.)*

— Йдуть друзі, йдуть і приходять на чудову галявину. Дивляться: аж тут Їжачок сидить на пеньочку і грається цифрами. Він пропонує друзям погратися в гру «Якої цифри не стало?» Пограємо разом із ними? Їжачок дуже задоволений і запрошує всіх нас на фізкультхвилинку.

Яблуня-красуня у саду,
Я до неї швидко підійду.
Гілочку зелену потрушу,
Яблучко червоне надкушу.
Яблуко солодке та смачне —
Звеселяє друзів і мене.

— Йдуть Чебурашка з Крокодилом Геною лісом — бачать хатинки лісових друзів. На що схожа хатинка Лисички? *(На квадрат.)* Вовка? *(На прямокутник.)* Зайчика? *(На ромб.)* А всі разом хатинки — це чотирикутники. Чому їх так назвали? Щоб добре запам'ятати, як називаються будиночки звірів, пограємо в гру «Знайди і назви». *(Вихователь описує геометричну фігуру, діти знаходять її в себе і називають.)*

— Час минає швидко. Посперечалися Чебурашка і Гена: день ще чи вечір? Зовсім не вміють частини доби розрізняти. Не знають, повертатися їм додому чи ні. Давайте навчимо їх розрізняти частини доби. Я буду називати частини доби, а ви мені про них розкажете. Молодці! А зараз разом із нашими друзями пограємо в гру «Добики». Я називатиму частини доби, а ви знайдете у себе і покажете друзям відповідну фішку. Дуже дякують нам Чебурашка і Крокодил Гена, запрошують нас до себе у гості.

Заняття 21

Тема. МИШКА

Програмовий зміст: вчити дітей групувати предмети за кольором, розміром, формою; закріплювати вміння порівнювати предмети за величиною; повторити частини доби; вивчити нову лічилочку для гри «Кіт та Мишка»; розвивати уяву, логічне мислення, пам'ять; виховувати стійкий інтерес до занять із математики.

Демонстраційний матеріал: велика мишка; п'ять мишенят (іграшки); колоски; намальовані шматочки сиру квадратної, трикутної, круглої форми; печиво; гра «Добики».

Роздавальний матеріал: аркуш жовтого картону; три ялинки; мишка; фішки до гри «Добики».

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Відгадайте загадку.

Маленьке, сіреньке, а хвостик, як шило. (*Мишка*)

Жила руда мишка в полі,
Мишенят мала доволі.
Зерно по зернині тягала,
Діток своїх годувала
І розуму їх навчала.
Дуже треба мишенят
Вміти гарно рахувати.

Допоможемо мамі-мишці навчити малят-мишенят? Порахуйте, скільки мишенят? (*П'ять.*)

— Розгляньте їх уважно. Чи всі вони однакові? Як можна визначити, яке мишеня більше, а яке менше? (*Необхідно одне мишеня прикласти до іншого.*)

— Скільки більших мишенят? (*Три.*) А менших? (*Два.*) Чим ще відрізняються мишенята? (*Кольором.*) Скільки сірих? (*Чотири.*) А рудих? (*Одне.*) Біля нірки ростуть колоски. Мишка наказала малятам згрупувати колоски за висотою. Ми їм допоможемо? Виберіть найвищі колоски. Скільки високих колосків? (*Чотири.*) А низьких? (*Чотири.*) Яких колосків більше: високих чи низьких? (*Порівну.*) А ще можна сказати, що високих колосків стільки ж, як і низьких. Скільки зелених колосків? (*П'ять.*) А жовтих? (*Три.*)

— Яких колосків більше — жовтих чи зелених?

— Бігали мишенята, гралися і знайшли декілька кусочків сиру. Скільки шматочків сиру вони знайшли? (*П'ять.*) Скільки шматочків круглої форми? (*Два.*) Квадратної? (*Один.*) Трикутної? (*Два.*)

— Давайте пригостимо наших малят-мишенят печивом. Спочатку оберіть печиво прямокутної форми. Скільки печива ви обрали? (*П'ять. Трикутної — п'ять, квадратної — п'ять.*)

— А тепер допоможемо мишці навчити мишенят ховатися від кішки. Сядьте за столики, візьміть аркуш жовтого картону — це буде поле. Викладіть внизу найвищу ялинку, праворуч низеньку ялинку, а ліворуч — середню. Сховайте мишку під низькою ялинкою (під високою, під середньою).

— Просять мишенята нас погратися з ними в гру «Мишоловка». Просить нас мишка-мати навчити мишенят розрізняти частини доби. Давайте пограємо в гру «Добики» — я називатиму частини доби, а ви будете знаходити фішки, що їх позначають.

— А тепер пограємо в гру «Мовчанка». Я вам покажу кружечки певного кольору, що означають частини доби, а ви покажете мишенятам, що в цю частину доби ви робите. (*Імітація рухів: ніч — діти сплять, ранок — умиваються, день — стрибають, вечір — чистять зуби.*)

— Подивіться, мишенята чомусь сваряться. Вони всі хочуть бути ведучими у грі, а ведучий потрібен тільки один. Давайте помиримо їх і навчимо такої лічилки:

Раз, два — починай,
Три, чотири — рахувати,
П'ять, шість — вибирай,
Хто всіх буде нас шукати!
Сім, вісім — вам сидіти,
А дев'ятому водити.

— Мишка дуже нам дякує, а п'ять малят-мишенят у травичці шелестять.

Рухлива гра «Кіт та мишка»

Заняття 22

Тема. ЛИСИЧКА-СЕСТРИЧКА

Програмовий зміст: вчити дітей лічити предмети, що розміщені лінійно, по колу, хаотично у межах п'яти; закріпити цифри у межах 5; удосконалювати вміння співвідносити цифру з числом у межах 5; вправляти в орієнтуванні в просторі, у викладанні геометричних фігур із сірників; розвивати логічне мислення, уяву, пам'ять; виховувати бажання займатись математикою.

Демонстраційний матеріал: лисичка (іграшка), зайчики, курочки, гусочки (площинні), цифри, картки з намальованими предметами.

Роздавальний матеріал: каси з цифрами, пенали, аркуші паперу, сірники.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, сьогодні до нас завітала надзвичайна гостя. Хоч я її просила, але вона не хоче з'являтися, доки не відгадаємо загадку про неї.

Я руда, низького зросту,
Хитра я і довгохвоста,

На курей я вельми ласа —
 В них таке смачненьке м'ясо.
 Вовку-братику я сестриця,
 А зовуть мене... (Лисиця).

Л и с и ч к а. Добрий день, діти! Що тут у вас таке?

Д і т и. Заняття з математики, Лисичко.

Л и с и ч к а. Діточки, дозвольте мені побувати з вами, навчіть і мене рахувати, цифри знати.

В и х о в а т е л ь. Дозволимо їй?

— У Лисиччиному дворі живуть зайчики, курочки, гусочки. Допоможемо Лисичці їх порахувати? Спочатку порахуємо гусочок, що рядочком пливають по річці. (Одна, дві, три, чотири, п'ять — всього п'ять гусочок.)

— А тепер порахуємо зайчиків, що сидять круг пеньочка.

— А ось курочок порахувати буде дуже складно, каже Лисичка, бо вони розбіглися по всьому подвір'ю. (Діти рахують курочок, що розміщені хаотично.)

Лисичка дякує дітям і каже, що хоче вивчити цифри.

Вихователь показує картки, на яких намальована певна кількість предметів, діти рахують їх і показують Лисичці потрібну цифру. Потім вихователь дає завдання, щоб кожна дитина в себе на столику взяла картку, перелічила предмети і виклала відповідну цифру.

Лисичка дякує дітям і пропонує погратися в народну гру «Лис».

Ставаймо в коло.
 Ха-ха-ха, хі-хі-хі,
 Лис зловився в капкані.
 Тіштесь, дітоньки-зайчата,
 Злодій Лис у капкані.
 Ой-ой, вирвавсь, утікайте!
 Тепер в нього страшна злість,
 Кого зловить, того й з'їсть.

— Поки ми гралися, Лисичка знайшла цікаве завдання, що вітер приніс зі школи. Давайте виконаємо його разом із Лисичкою. Покладіть перед собою аркуш паперу. Висипте з пеналу, що там є. Розкладіть предмети в рядочок, щоб їх було краще видно. Ну що ж, починаймо.

- 1) Поставте посередині аркуша ялинку.
- 2) У правому верхньому куті — хмаринку.
- 3) У лівому верхньому куті — сонечко.
- 4) Над ялинкою пташку.
- 5) Під ялинкою — грибок.
- 6) Праворуч від грибка — пеньок.
- 7) На пеньку — зайчик.
- 8) Ліворуч від ялинки — квітка.

— Хто був дуже уважним, добре міркував, той із завданням впорався. На що схожий тепер аркуш паперу? (*На картину.*)

— І останнє, що сьогодні ми навчимо робити Лисичку, це викладати із сірників геометричні фігури. Викладіть ту геометричну фігуру, яка вам найбільше подобається. (*Діти виконують завдання.*)

Лисичка їм дякує і виконує пісеньку «Я Лисичка, я сестричка».

Заняття 23

Тема. ТІМ І ТОМ

Програмовий зміст: дати поняття *товстий* — *тонкий*; вчити розрізняти предмети за товщиною; закріпити кількісну і порядкову лічбу в межах п'яти; вправляти в порівнянні груп предметів за кількістю (*більше, менше, стільки ж*); розвивати логічне мислення, уяву, фантазію; виховувати бажання займатися математикою.

Демонстраційний матеріал: два клоуни; книги; зошити; печиво; телеграма; цифри; клубочок; кошенята (іграшки).

Роздавальний матеріал: аркуш картону, розділений навпіл лінією; п'ять зайчиків; п'ять морквинок.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Жили собі в цирку два клоуни — Тім і Том. Веселі, добрі. Вони щодня виступали на арені цирку. Дивіться — ось вони. Чим вони відрізняються? (*Товщиною.*)

— Так, Тім тонкий, як палиця, а Том — товстий, як бочка. Але це зовсім не заважало їхній дружбі. Тім любив усе тонке: їсти тонке печиво, читати тонкі книги, малювати тоненьким пензликом. А Том, навпаки. Гляньте, сперечаються наші клоуни — ніяк не можуть погрупувати книги, печиво, пензлики та зошити. Допоможемо їм? (*Діти порівнюють за товщиною книги, зошити, печиво, пензлики.*)

— Отримали друзі телеграму: «Наша принцеса дуже сумна. Допоможіть її розвеселити». Дуже клоуни хотіли допомогти принцесі розвеселитись, але не знають, де її замок. Пішли вони за порадою до Баби Яги. Баба Яга погодилась вказати дорогу, але хоче, щоб Тім і Том виконали ось ці завдання:

- 1) Полічіть кошенят (кількісною та порядковою лічбою). Скільки кошенят? (*П'ять.*) Котре за рахунком кошеня чорне? (*Друге.*) Жовте? (*Четверте.*) Біле? (*Перше.*) Рябеньке? (*П'яте.*)
- 2) Обвести по контуру цифру олівцем. (*Діти обводять цифри в межах 5.*)

— Дала Баба Яга клоунам клубочок, покотився він дорогою, а друзі пішли за ним. Виходять клоуни на галявину, аж там зайці танцюють. Запросили зайчики клоунів і нас з вами потанцювати.

Фізкультхвилинка

— Добрі друзі Тім і Том вирішили пригостити зайчиків морквою.

Допоможемо їм. Викладіть на верхній смужці по 4 зайчики, а морквинок на 1 менше. Скільки морквинок ви виклали? (*Три.*)

— Чого більше — зайчиків чи морквинок? На скільки більше? Що потрібно зробити, щоб всім зайчикам було по одній морквинці? (*Додати одну морквину.*)

— Скільки тепер морквинок? (*Чотири.*) А зайчиків? (*Чотири.*) То який висновок можна зробити? (*Їх стало порівну.*)

— Рушили клоуни далі, знайшли принцесу і розвеселили витівками. І до нас у садок обіцяли навідатись.

Заняття 24

Тема. ПОДОРОЖ МАТЕМАТИЧНИМ МОРЕМ

Програмовий зміст: вчити дітей визначати форму реальних предметів на основі зіставлення з геометричними фігурами; удосконалювати навички лічби, визначення місця кожного числа в ряді чисел від 1 до 5; вправляти в порівнянні множин; повторити часові поняття *швидше* — *повільніше*; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати стійкий інтерес до математики.

Демонстраційний матеріал: малюнки кораблів; дельфіни; паруси у вигляді геометричних фігур; різні предмети, що формою нагадують геометричні фігури.

Роздавальний матеріал: смужки картону, розділені навпіл лінією; дельфіни; риби.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Сьогодні у нас незвичайне заняття. Ми з вами вирушимо в плавання Математичним морем. Я буду капітаном, а ви — мої матроси. Відчалюємо від причалу повільно. А поки ми повільно пливемо, рахуємо кораблі, що стоять біля причалу. (*Діти рахують кораблі.*) Кожен корабель має свій номер, що позначається цифрою.

Кораблі слід вишикувати в ряд від першого номера по п'ятий.

— Хто з матросів береться це зробити? На якому місці стоїть корабель під номером один? (*Чотири, три, два, п'ять*)

— Правильно, матроси, молодці. Наш корабель підганяє вітер.

Діти, коли сильний вітер дме, то корабель пливе швидко чи повільно? (*Повільно.*) Хто живе в морі? (*Риби.*) А ще в морі живуть дельфіни. Вони дуже розумні, добрі й часто рятують людей, які потрапили в біду на морі. Біля нашого корабля також граються дельфіни, то пірнають на глибину, то знову плывуть по морю. Порахуємо дельфінів. (*Діти рахують дельфінів у прямому*

і зворотному напрямку.) Давайте пригостимо наших друзів-дельфінів рибою.

— Викладіть на верхній смужці 4 дельфінів, а на нижній — рибок на одну менше. Скільки рибок ви виклали? (*Три.*) Кого більше — дельфінів чи рибок? На скільки більше? (*На один.*)

— Чи всім дельфінам вистачає по рибці? Що необхідно зробити, щоб дельфінам вистачило риби? (*Додати 1 рибку.*)

— Скільки тепер рибок? (*Чотири.*) А дельфінів? (*Чотири.*)

— То що можна про них сказати? Так, дельфінів і рибок порівну.

— Наші матроси гарно працюють і, напевно, трішки притомилися, тож зробимо фізкультхвилинку:

Рибки плавають, пірнають
І плескаються у воді.
То зіжмуться — розіжмуться,
То зариються на дні.
Вітер дме та не втихає,
Нам вітрила надуває.

— Як наш корабель пливе швидко чи повільно? (*Швидко.*)

— А попереду підводні скали. Нам слід плисти повільніше. Тому необхідно зняти частину вітрил. (*Вихователь викликає певну дитину і дає команду: «Матрос Коля, зніми вітрило трикутної (квадратної, круглої, прямокутної) форми!»*)

— Молодці, матроси. Тепер наш корабель пливе як? (*Повільно.*)

— Ось у воді плавають різні предмети, мабуть, тут розбився якийсь вантажний корабель. Команди капітана: «Вилловіть предмети круглої (квадратної, трикутної, прямокутної) форми». (*Діти виконують завдання.*)

— Ось і добігає кінця наша подорож. На нас чекає порт під назвою «Підсумковий».

Заняття 25

Тема. СОНЕЧКО-БОНЕЧКО

Програмовий зміст: вчити дітей вилучати частину предметів за будь-якою ознакою із множини і визначити кількість в остачі способом перелічування; закріпити кількісну й порядкову лічбу, знання про геометричні фігури: *трикутник, круг, квадрат, прямокутник*; розвивати просторові уявлення: *зліва направо та справа наліво*; виховувати увагу, активність на занятті.

Демонстраційний матеріал: квіти (*ромашка, кульбаба, тюльпан, пролісок, барвінок*); п'ять сонечок із різною кількістю крапок, метелики, коник, сороконіжка.

Роздавальний матеріал: картки, на яких намальовані метелики; каси з цифрами; сонечко; смужки картону; сороконіжка; геометричні фігури (*круг, квадрат, трикутник, прямокутник*).

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Весняний ліс завжди нагадує казку.

Усе в ньому чарівне, незвичайне. Під кожним кушиком на нас чекає щось незвичайне. Не вірите? Тоді уважно погляньте на цю весняну квіточку. Це не просто квітка, а хатинка. А живе в ній комашка Сонечко.

Сонечко-Бонечко,
Визирни в віконечко,
Тобі буде видно —
Тут чекають дітки.
Ти їм радість подаруй —
Заспівай і затанцюй.

— Прокинулось Сонечко, дивиться навкруги — бачить дуже гарні квіти.

Давайте впізнаємо, які квіти розцвіли на галявині. (*Діти називають: ромашка, кульбаба, тюльпан, пролісок, барвінок.*) Почало Сонечко їх рахувати, полічимо й ми разом із Сонечком. Наше Сонечко-Бонечко дружить з іншими сонечками, які живуть у цьому лісі.

Летіла комашка,
Сіла на ромашку,
Лапками махала,
Друзів всіх вітала.

— Спочатку Сонечко-Бонечко привітало друзів із двома крапочками. З усіх сонечок оберіть сонечка з двома крапочками. Скільки таких Сонечок? (*Два.*) Скільки Сонечок залишилось? (*Три.*)

Потім Сонечко-Бонечко привітало сонечок з п'ятьма крапочками. Знайдіть такі сонечка. Скільки сонечок з п'ятьма крапочками? (*Одне.*)

— Скільки сонечок залишилося привітати? (*Двох.*)

— По скільки вони мають крапочок? (*По чотири.*)

— А тепер Сонечко-Бонечко пропонує нам загадки про інших своїх друзів.

Що за гість?
Ніжок має шість,
Аж чотири крильця має.
По квітках собі літає.
Ні бджола, ні джмелик —
Зветься він... (*метелик*).

— Ой, скільки метеликів налетіло! А які ж вони різні! Порахуйте метеликів. (*Діти перелічують.*) Оберіть найбільші з них.

— Скільки великих метеликів? (*Два.*)

— Скільки залишилось маленьких? (*Три.*)

— Скільки червоних? (*Один.*) Жовтих? (*Три.*) Синіх? (*Один.*)

— Метелики принесли нам на своїх крилах цікаві картки із завданнями. Ось вони.

Завдання перше: уважно розгляньте малюнки з метеликами, перелічіть їх і викладіть цифру, що відповідає їх кількості.

Завдання друге: знайдіть двох однакових метеликів на своїх картках.

Прибіг у гості до Сонечка-Бонечка Коник-стрибунець і запропонував гру «Оркестр».

Фізкультхвилинка

А ми пісню заспіваєм
І на скрипочках заграєм:
Ті-лі-лі, ті-лі-лі —
І на скрипочках заграєм.
Барабан я полюблюю
І на ньому вам заграю:
Бум-бум-бум! тра-та-та!
І на ньому вам заграю.
На гармошці хі-хі-хі —
Роздуваються міхи.

— Гарний вийшов у нас оркестр, всіх розвеселив. А ось ще один друг Сонечка-Бонечка.

Маю ніг багато,
Не знаю, в що взувати.
Знаю всі доріжки,
А звусь... (*сороконіжка*).

— Молодці! Відгадали. А ви бачили, як бігає стонога? Зараз вона буде бігати, а ми будемо визначати її напрямок.

Гра «Куди йде сороконіжка?»

Вихователь демонструє стоногу, яка рухається, а діти визначають напрямок: зліва — направо чи справа — наліво. Потім вихователь зазначає напрямок, а діти, сидячи за столиками, показують його за допомогою стоноги на смужці картону.

Слуховий диктант

— Поки гралися наші комашки, розпочався дощик. Заховаємо їх на смужці картону під геометричні фігури. Будьте уважні!

1. Заховайте Сонечко-Бонечко під кругом.
2. Метелика — під квадратом.
3. Коника — під трикутником.
4. Стоногу — під прямокутником.

Вихователь перевіряє, чи правильно діти виконали завдання. Потім діти беруть Сонечко-Бонечко і співають пісню-повторялочку.

Сонечко-Бонечко,
Полети на небо,
Там твоя мамка,
Там твій татко
Цукерки роздають
І тобі dadуть.

Заняття 26

Тема. КАЧЕНЯТА

Програмовий зміст: вчити дітей співвідносити цифру з числом та число з цифрою; уточнити знання про частини доби; закріплювати вміння розрізняти предмети за величиною; вправляти в обведенні контурів цифр олівцем; розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять; виховувати стійкий інтерес до занять із математики.

Матеріал: качка; 5 каченят; цифри; сорочки; хмаринка; їжачок; дерева; умовна мірка; 3 хатки; грамзапис.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Біля невеликої річки у кошиках жила качка з каченятами. Качка була яка? (*Велика.*) А каченята? (*Маленькі.*)

— Порахуйте, скільки каченят було у качки. (*П'ять.*)

— Пішли каченята купатися. Одні з них пірнають і їх зовсім не видно, а інші плавають на поверхні води. Розвеселилися каченята. Давайте ми будемо поводитися тихо-тихо, щоб їх не налякати, очима будемо рахувати, а цифрою показувати, скільки каченят плаває на воді. (*Діти виконують завдання.*)

В хвилях синьої ріки
Прала качка сорочки,
Сорочки жовтенькі
Каченят маленьких.
Розступаються хмарки,
Сонце сушить сорочки.

— Порахуємо, скільки сорочок випрала мама-качка. Пляньте: в небі хмарка-пустунка перетворюється на різні цифри.

Давайте впізнавати цифри.

Раптом із-за гаю
Вітер прилітає:
— Ну й гарненькі сорочки!
От якби й мені такі.
Засвистів, схопив, поніс
За галяву та за ліс.
Качка каже:— Любі діти,
Треба вітра розшукати,
Всі сорочечки забрати.

— Допоможемо? Тоді в путь.

У гаю живе кравчиха —
Добра, вмiла їжачиха.

— Запитаймо її, де живе вітер.

Ї ж а ч и х а. Ви шукайте вітра в полі, там, де верби і тополі, його хатка за найвищим деревом.

— Давайте знайдемо найвище дерево. (*Діти, міряючи умовною міркою, знаходять найвище дерево.*) Гляньте, за деревом не одна хатка, а декілька. В якій же з них живе вітер?

— Хмарко, хмарко, де живе вітер?

— У найбільшій хатинці.

— Знайдемо ж найбільшу хатинку способом прикладання.

Сонця блиск зненацька зник,
Срібний дощик-жартівник
З голови почав до п'ят
Поливати всіх малят.

Гра «Сонечко та дощик»

— Гляньте: вітер вже прилетів у свою хатинку, тож попросимо у нього сорочки для каченят. Він згоден нам їх віддати, але хоче послухати казочки про ранок, день, вечір, ніч. І ви послухайте. Сіли тихенько, заплющили оченята й уважно слухаймо!

(Матеріал для грамзапису)

Ранок. Ми кажемо: настав ранок. Прокинувся, виліз з-під теплого сизого туману, умився стуленою прозорою росою та й покотився по землі. Справ у такий час багато: слід розбудити всіх соньків, нагадати вітерцю, щоб повитирав своїм рушничком умиті росою горобинки, зірочкам погасити ліхтарики.

Розбудив сонечко, умив сріблястою росою траву-мураву, поналивав у крихітки-гличики роси, щоб напитися мурашкам, жучкам, павучкам, божим корівкам. Пороздавав нотну грамоту пташкам, ще й наказав: «Співайте, нашу Землю звеселяйте». І повернувся в ліжечко. «Ху!» — стомився.

День. День-красень у золотій короні походить, всім догоджає. Для всіх сонечком світить. Лоскоче вітерцем листя і трави, поливає дрібним дощиком все, зазирає у віконечко, не дає спати. Любить роботящих, соньків відриває від ледачої подушки. До вечора натомиться і сам спати лягає, золоту корону знімає і ховає її в темному лісі.

Вечір. Дідусь-вечір приходить тихо. На плечі накидає м'які теплі ковдри, співає колисаночки. Люляє зайчика, оленя, котика, поросятка. Вкладає в ліжечка жучків, павучків, метеликів, пташок. А лисичку, їжачка, сову будить на полювання. Розносить у кухликах росу і сіє її крізь сито — на вмиваннячко.

Ніч. Ніч — красуня-чарівниця. Візьме плетений із лози кошик, повний снів, сяде на хмарку та й гойдається, аж поки сама не засне. Кошик тоді падає, а з нього розлітаються по землі сні.

— Сподобалося вам, малята? І вітру теж казочка сподобалась, віддав він качці сорочки для каченят. А щоб вони знали, де чия, і ніколи не плутали, обведемо на сорочечках цифру та заштрихуємо її. От і буде кожна сорочечка свій номер мати. Мама-качка та каченята дуже всім нам дякують.

Заняття 27

Тема. «КУРОЧКА РЯБА»

Програмовий зміст: продовжувати вчити дітей лічити в межах п'яти; закріпити відношення «швидше», «повільніше», вправляти у переміщенні в просторі за заданим напрямом; розвивати цікавість, пам'ять під час ігор з цифрами у межах п'яти; виховувати бажання займатись математикою.

Матеріал: ляльковий театр «Курочка Ряба»; гра «Магазин»; цифри.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь

Жили були дід та баба,
Ні корови, ні осла,
Та якось їм Курочка Ряба
Яєчко знесла.
А яєчко не просте,
Серце скаче із грудей —
Бо яєчко золоте.
Зійшло на бабу щастя,
Зійшло на схилі літ,
— Розбий, — каже, — діду,
Яйце на частини,
Бо я їду до магазину.

— Ми теж разом із бабусяю підемо і подивимось, що воно далі буде.

Спочатку йдемо прямо, потім ліворуч, знову прямо, знову ліворуч, прямо і, нарешті, праворуч. Ось і магазин. А наша бабуся миски та ложки вибирає. Порахуємо посуд разом із нею. Купила посуд та продукти і заходить бабуся до магазину одягу. Чого тільки тут немає, і все модне. Ось на вітрині — одяг. Покажемо бабусі, що де знаходиться, бо вона недобачає трішечки. Де висить шуба? (*Вгорі.*) Блуза? (*Внизу.*) Хустка? (*Праворуч.*) Сукня? (*Посередині.*) Кофта? (*Ліворуч.*) А на кожній речі цінники — цифра, яка свідчить про те, що скільки коштує. Давайте й ми розглянемо ціни, може, теж щось купимо.

Діти розглядають картки з цифрами в межах п'яти.

— Подивилась бабуся і приходить додому. А дідусь все ще яйце не може розбити. Полічимо, скільки разів ударив дід молоточком по яйцю. (*Лічба.*)

Вихователь

А дідусь все бив та бив,
Не жалів він сили.
Стукотів, гуркотів,
А яйце він не розбив.

— Полягали спати дід із бабою. Аж тут миша виходить зі своєї нірки, хвостиком яєчко зачепила. Покотилось яєчко спочатку повільно (ось так), а потім швидше. Покажіть, як покотилось яєчко. Коли я буду казати слово *повільно* — ви котитимете яєчко повільно, а коли *швидко* — то

швиденько. *(Діти виконують завдання.)* Яєчко летіло, летіло, впало і розбилося. Прокинулись дід з бабою та й почали плакати-ридати: де ще такого яєчка взяти?

Дід плаче, баба плаче,
А курочка кудкудаче:
— Не плач, бабо, не плач, діду,
Я вам цілий кошик яєчок знесу,
Не золотеньких, а простеньких.

Порахуймо, діти, скільки яєчок курочка знесла, і цифрою покажемо. От і казочці кінець.

ДИТИНА І НАВКОЛИШНІЙ СВІТ

Заняття 1

Тема. МІЙ ДИТЯЧИЙ САДОК

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про особливості роботи працівників дитячого садка *(відповідальне виконання своїх обов'язків, чуйне і дбайливе ставлення до дітей)*; виховувати повагу до праці дорослих, бажання й уміння полегшити її, вдячність дорослим.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні ми з вами проведемо подорож по дитячому садку. Давайте згадаємо, кого ми можемо там зустріти. *(Завідувача, методиста, вихователів, кухарів, праль, прибиральниць)*. То ж вирушаємо у подорож, а подорожувати ми з вами будемо на маленькому казковому потязі.

Рухлива гра «Потяг»

Діти шикуються одне за одним у колону. За сигналом вихователя йдуть уперед, поступово прискорюючи темп. Під'їжджаючи до умовного місця, переходять на ходьбу. На слово «приїхали» зупиняються.

Ось і наша перша зупинка. Як вона називається? *(Музична зала.)*

Діти заходять до музичної зали.

Запитання для бесіди

- Для чого потрібна музична зала?
- Що діти тут роблять?
- Як звати музичних керівників?
- Що є в залі, для чого це потрібно?

В и х о в а т е л ь. Сідаємо знову в потяг і поїхали. *(Потім діти ідуть до медичного кабінету.)* Ось і знову зупинка. Як вона називається? *(Медичний кабінет.)*

Під час огляду вихователь запитує дітей про відомі їм предмети і про дії лікаря й медсестри. *(Лікар на прохання дітей оглядає хворих ляльок.)*

Діти йдуть далі.

В и х о в а т е л ь. Куди це ми приїхали? (*Кухня.*)

Кухар і його помічник розповідають про свою роботу. Діти оглядають предмети, які є на кухні.

В и х о в а т е л ь. Прощаємося з кухарями і продовжуємо нашу подорож. Наступна зупинка... Яка? (*Пральня.*)

Діти вітаються з пральнями, розпитують їх про роботу пральних машин.

В и х о в а т е л ь. Далі потяг нас повезе в кабінети завідувача та методиста.

Завідувач та методист запрошують дітей до себе в кабінет. Пригадують із дітьми, як вони приходили до завідувача, коли їх приймали у дитячий садок. А в кабінеті методиста розглядають цікаві іграшки та посібники.

В и х о в а т е л ь. Діти, потяг нас кличе в зворотню дорогу. Подякуємо працівникам садка за цікаву подорож.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. А зараз до групи пригадують відомі вірші про дитячий садок.

1 - а д и т и н а

Дитсадок — веселий дім.
Тут робота є усім.
Тут майструють,
Тут будують.
Лисові хвоста малюють.

2 - а д и т и н а

З пісню про сонечко
Йду я в дитсадок.
Миле, миле сонечко,
Тобою тішусь як.

Заняття 2

Тема. МОЯ СІМ'Я

Програмовий зміст: розширювати і закріплювати знання дітей про сім'ю: її склад, взаємини між членами родини, обов'язки; виховувати любов і повагу до рідних; збагачувати знання дітей про родинні стосунки, реліквії, стимулювати інтерес до історії свого роду.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, як ви гадаєте, з чого складається великий український народ. (*Відповіді дітей.*) Так, із дружніх і працьовитих сімей. І всі ми є одна велика українська родина. Мати вважається головним членом сім'ї. Вона оберігає родину і піклується про сім'ю.

У нашім раї на землі
Нікого кращого нема,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим.

Про матір було написано багато віршів і пісень.

Хто хоче розповісти вірш про маму?

— Тепер послухайте пісню «Рідна мати моя». (*Звучить запис пісні.*)

— Мати народжує дитину, співає їй колискові пісні, вчить добра і любові. Раніше був звичай, коли мати на щастя дарувала своїм дітям рушник, цей рушник залишався у дітей і переходив до внуків, як згадка про своїх батьків. А ще дарували вишиту сорочку, щоб життя було кращим. У кожному з вас є сім'я. А що ж таке сім'я? (*Відповіді дітей.*)

Діти разом із вихователем за допомогою пальчикового театру розігрують потішку «Моя сім'я». (*Вихователь може запропонувати окремим дітям побути ведучими.*)

Ось цей пальчик — мій дідусь,
Ось цей пальчик — бабця,
Ось цей пальчик — мій татусь,
Ось цей пальчик — мамця,
А цей пальчик — буду я,
Ось і вся моя... (*сім'я*).

Так, сім'я — це наші рідні: мама і тато, братик і сестричка, бабуся і дідусь. Ви повертаєтеся додому із дитячого садка, а на вас уже чекає вдома ваша родина. Потрібно берегти свою сім'ю, дбати про неї. Розкажіть, будь ласка, як ви піклуєтесь про своїх рідних? Чим допомагаєте?

Кожен член сім'ї має свої обов'язки. І для того, щоб усі були щасливіми, слід всім працювати, допомагати і підтримувати одне одного.

Дидактична гра «Підбери лагідні слова для батьків»

Вихователь просить дітей дібрати лагідні слова для членів їх сім'ї.

Фізкультхвилинка

Скільки нас живе в квартирі?
Тато, мама, брат і я. (*Повороти голови в різні боки.*)
Раз, два, три чотири —
От і вся моя сім'я! (*Піднімання почергово рук угору.*)
Є у мамі доньки,
Доньки — помічниці.
Устануть раненько, (*діти «замітають»*)
Підметуть чистенько.
Ми — чоловіки — тато й я!
І робота в нас своя: (*повороти тулуба в боки*)
Помагаєм мамі ми,
Посуд миємо самі. (*«Миють» посуд.*)
От, от ми які:
Ми усі — помічники! (*Діти сідають на свої місця.*)

Вихователь. Діти, кожен із вас — це одна маленька людина, але в сім'ї вас називають по-різному. Спробуйте сказати, хто ви для кого.

Дидактична вправа «Хто я?»

Ця вправа є аналогом до вправи «продовжте речення».

В и х о в а т е л ь

— Для мами я дочка, а для бабусі? (*Онучка.*)

— Для тата ти син, а для тітки? (*Племінник.*)

— А для сестри? (*Брат.*)

Розглядають варіанти як для дівчат, так і для хлопців.

В и х о в а т е л ь. У сім'ї всі люблять дітей без якихось особливих причин. Дорослі завжди намагаються зробити своїй дитині щось приємне: купують іграшки, пестять, доглядають, відвідують із ними зоопарк, ігрові майданчики, виставки.

Дидактична гра «Куди і з ким іду».

Вихователь починає фразу, а діти її закінчують.

До дитсадка (*із ким?*) — із мамою.

До магазину (*із ким?*) — із бабусею.

До зоопарку (*із ким?*) — із татом.

На риболовлю (*із ким?*) — із дідусем.

На стадіон (*із ким?*) — із братом.

На виставку (*із ким?*) — із сестрою.

На прогулянку (*із ким?*) — із песиком та ін.

В и х о в а т е л ь. Діти, а що нам може нагадати про рідних? (*Відповіді дітей.*)

— Так, це фотографії. Давайте розглянемо фотографії ваших сімей.

А як ви зберігаєте свої фотографії?

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Люди звертаються до Бога з молитвою, просячи для всіх членів сім'ї здоров'я, щастя та благополуччя.

Діти разом із вихователем повторюють:

О Боже мій дорогенький,
До тебе я ручки зношу:
Для мами, для тата здоров'ячка прошу.
Для діда, для баби, для всієї родини.
Послухай, мій Боже, малої дитини.

Заняття 3**Тема. ХЛІБ — ЦЕ ЖИТТЯ**

Програмовий зміст: ознайомити дітей із тим, що хліб — це цінний продукт харчування, це святиня народу; ознайомлювати з давніми традиціями випікання хліба, дати знання про піч, її властивості; розширювати знання про працю хліборобів; навчати цінувати працю, вчити берегти хліб, поважати людей, які його вирощують.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь (*читає вірш*).

«Хліб, як сонце», — каже мати,
«Хліб, як сонце», — каже тато,
«Хліб, як сонце», — кажуть люди.
Хліб, як сонце, — завжди буде.

Здавна існує традиція зустрічати гостей хлібом. Хліб — це святиня нашого народу. Для чого ж нам потрібен хліб? Чим пахне хліб?

Пахне хліб, як тепло пахне хліб
Любов'ю трударів і радістю землею,
І сонцем, що всміхається весною,
І щастям наших неповторних діб —
Духмяно пахне хліб.

Багато праці потрібно докласти, щоб з маленької зернини до нас на стіл потрапив пухкий запашний хліб.

Звідки ж до нас приходять хліб? Ви про це дізнаєтесь, якщо розгадаєте загадки.

Ходить полем з краю в край,
Ріже чорний коровай.

— Що це? (*Трактор оре землю*.)

— А хто працює на тракторі? (*Тракторист*.)

Робота за картиною «Сівалки сіють».

В и х о в а т е л ь. Люди сіють зерно весною і дбають про те, щоб посіяти його в сиру землю.

Коли зерно проростає, його поливають дощі, гріє сонечко.

Робота за картиною «Хлібне поле».

В и х о в а т е л ь. Ось таке поле влітку. Спочатку зерно буває зеленим, а потім досягає і стає жовтим. А про що ця загадка?

Золотавий та вусатий,
В ста кишнях сто маляток. (*Колосок*.)

— А коли збирають хліб? Давайте подивимось, яка ж сільськогосподарська техніка допомагає людям збирати зерно.

Робота за картиною «Комбайн молотить зерно». Бесіда про те, як випікають хліб, куди його потім везуть. Діти пригадують прислів'я про хліб.

В и х о в а т е л ь. А ви знаєте, як у давнину випікали хліб? У кожній хаті була піч, нею обігрівали житло, в ній варили їжу, випікали хліб. Піч тримали завжди в чистоті. Із нею пов'язано багато повір'їв і звичаїв. Випікання хліба — тривала і складна праця. Спечений хліб клали на чистий рушник. А коли починали їсти, хліб хрестили.

Давайте пригадаємо вірші про хліб. (*Діти декламують вірші*.)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Що нового ви дізналися? Чи змінилося у вас ставлення до хліба?

— Завершимо наше заняття прислів'ям «Хліб — усьому голова».

Заняття 4

Тема. ВІНОЧОК — ОБЕРІГ ДІВОЧИЙ

Програмовий зміст: поглиблювати й закріплювати знання дошкільнят про українське національне вбрання, про дівочий віночок як оберіг, про значення квітів та стрічок у ньому; розвивати слухову увагу, зв'язне мовлення, пам'ять; виховувати любов до України, інтерес до національних звичаїв.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, як святково ви сьогодні вбрані. На вас незвичайне вбрання. У що ж ви одягнені? Так, правильно, це українське національне вбрання. В якій країні ми з вами живемо? То хто ми з вами? А хто назве український національний одяг? Погляньте, як гарно прикрашена наша група. У нас на стіні — український віночок, бо він є частиною українського національного вбрання. Сьогодні ми будемо плести віночок із квіточок для наших дівчаток. Ось я бачу одні серединки від квіточок, а квіточок немає. То може ми складемо квіточки?

Дидактична гра «Склади квітку для віночка»

На килимку перед дітьми розкладені «серединки» квіточок: ромашки, барвінку, чорнобривця.

Вихователь розсипає різнокольорові пелюстки і пропонує дітям розкласти їх відповідно до кольору серединки певної квітки. Діти називають складені квіти.

Сідайте у рядочок, сплетемо віночок:

Квіточка до квіточки, як і ми ось діточки.

В и х о в а т е л ь. Здавна в Україні всі дівчатка носили віночки. Віночок — це своєрідний оберіг, «знахар» душі, в ньому є така сила, що біль знімає і береже волосся. Найпочесніше місце у віночку належало деревію. Ось ці дрібненькі біленькі квіточки здалеку нагадують одну велику квітку. Коли квіти відцвітають вітер, розносить насіння далеко-далеко. Та хоч би де проросла ця рослина, вона завжди цвіте. Тому вплітали її в віночок як символ нескореності. А може, хтось знає, які ще квіти тут є? Так, правильно, це барвінок.

Хрещатий барвінок,
Зелена земля,
Ця квітка блакитна —
Символ життя.

Ось ці жовтенькі квіточки — це безсмертник. Він дарує здоров'я роду людському, і ранки він загоює.

Безсмертник дає здоров'я людям,
І з нього відвари роблять,
Щоб діток напувать,
Ці квіти скрізь пізнаєш —
Вони ростуть повсюди
І нам допомагають
Всіх хворих лікувать.

Повторіть, як називається ця квітка?

А це чорночневі із жовтогарячим відтінком квіти чорнобривців. Чорнобривці допомагали позбутися болю голови.

Коло хати в бабусі ростуть
Духмяні гарні малі чорнобривці.
По-своєму квіточки гарно цвітуть
І радують цвітом навкруг.

А це — тендітна синьоока незабудка: допомагає розвивати зір.

Ту дівчину синьооку
Завжди стрінеш край потоку.
В неї ніжки вмиті в росах,
В неї небо сяє в косах.

Ось остання — п'ята — квіточка, яку я вплітаю у віночок.

А тепер давайте згадаємо прислів'я про віночок:

- Гарний віночок — краса дівчини;
- Віночок на голові для здоров'я;
- У віночку калина — гарна дівчина;
- Який віночок — такий голосочок.

Сідайте, дітки, трішки відпочиньте. Ось у наш віночок вплетені квіти, а чого ще не вистачає? Так, правильно, стрічок. Кожна стрічка на віночку, як і квітка, має своє значення.

Коричнева стрічка — символ матері-Землі (вплітається в центрі); зелена — символ молодості; жовта — це промінь сонця; блакитна — символ неба; жовтогаряча — символ життя; рожева — символ чистоти і добра; червона — символ пам'яті.

Стрічки ув'язували так, щоб вони були довші за косу. Вважалося, що вони оберігають її від злого ока.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Одягніть, дівчатка, віночки, які зробили для вас матусі. Вони будуть вашим оберегом.

Заняття 5

Тема. БАБУСИНА ХАТА

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про інтер'єр української хати, про рушники, про колискові, їх роль у вихованні дітей; розвивати ло-

гічне мислення, пам'ять, увагу; виховувати почуття любові до народних звичаїв, естетичні смаки, інтерес до народних оберегів.

Матеріал: інтер'єр української хати, рушники.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні я отримала листа від баби Одарки. Вона запрошує нас до себе в гості.

(Діти заходять до групи, облаштованої, як українська хата.)

Дітей зустрічає бабуся.

Б а б у с я. Заходьте, діти-квіти. Я рада вітати вас у себе.

У моїй хаті є багато старовинних речей, про які ви, мабуть, і не чули. Давайте про них поговоримо. (*Бесіда про ніч на основі попередніх знань дітей.*)

— Що на ній роблять? А які ви знаєте українські страви? (*Борщ, вареники, каші, млинці.*)

— А давайте разом зваримо смачний український борщ.

Дидактична гра «Звари борщик»

Перед дітьми розкладені змішані овочі та фрукти, у печі стоїть чавун. Діти повинні відібрати овочі, які кладуть у борщ.

Б а б у с я. А ще у мене є чарівна скриня. А відчиниться вона тоді, коли ви розгадаєте загадку:

Говорить доріжка —
 Два вишитих кінця:
 «Помийся, ти хоч трішки,
 Бруд змий з свого лица». (*Рушник.*)

Відчиняється скриня. Бабуся показує рушнички: для дівчаток — росяночки, для хлопчиків — грайлики, сімейний та утирач.

Росяничка — рушничок з яскравими квітами.

Грайлик — рушничок із блакитними квіточками.

Сімейний — великий рушник із барвистими квітами по краях.

Утирач — рушничок без квітів з орнаментом.

Б а б у с я. Про рушники складено багато прислів'їв:

- Рушничок на кілочку — хата у віночку;
- Хата без рушників — родина без дітей;
- Не лінуйся, дівонько, рушник вишивати — буде чим гостей шанувати.

Дидактична гра «Знайди рушничок»

Діти, за описом вихователя, обирають відповідний рушничок і називають його.

В и х о в а т е л ь. А хто це плаче в колиці?

Б а б у с я. Та це ж моя онучка Даринка.

В и х о в а т е л ь. Як її можна заспокоїти?

Б а б у с я. Заспіваймо їй колицкову.

Д і т и (співають колискові).

Колисонько, колисонько,
Колиши нам дитиноньку.
А щоб спало — не плакало,
А щоб росло — не боліло,
Ні голівка, ні все тіло.
Ой, ходила журавочка
Та й по комишу,
А я свою дитиноньку
Та й заколишу.

Б а б у с я. Поки Даринка заснула, ми ще роздивимося український віночок із моєї скрині. А чи знаєте ви, які квіти вплітали в нього?

Діти розповідають.

— А давайте пограємо з ним.

Гра «Віночок»

Діти стоять колом і під музичний супровід передають віночок один одному. Коли музика стихає, той, хто тримає віночок, виконує в середині кола танцювальні рухи. З відновленням музики гра продовжується.

Б а б у с я. Ось, діти, і час промайнув швидко. Дякую, що завітали до мене. До побачення!

Підсумок

Діти прощаються з бабусяю й обіцяють їй завітати до неї на гостину й наступного разу.

Заняття 6

Тема. ПОДОРОЖ ІЗ ПУСТУНЧИКОМ

Програмовий зміст: закріплювати знання про здоровий спосіб життя, будову тіла, його призначення; про лікарські рослини (*ромашка, липа, м'ята*); формувати розуміння необхідності берегти своє здоров'я; виробляти навички самомасажу; виховувати бажання зміцнювати і тренувати свій організм.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Сьогодні ми всі разом вирушимо на кораблі «Здоров'ячок» у країну, де завжди чекають тих, хто з повагою ставиться до свого здоров'я і піклується про нього. А що нам знадобиться в дорозі? Так, дійсно, гарний настрій.

Вирушаємо! Ой погляньте, діти, а чий то вушка виглядають з-за сходиночок. Та це ж зайчик-пустунець. Він теж хоче з нами подорожувати.

Пустунчик увесь час тільки грається і нічого не робить. Він взагалі не піклується про своє здоров'я і може захворіти. Давайте залишимо Пустунчика на кораблі і навчимо піклуватися про своє здоров'я, розповімо йому, як доглядати за своїм тілом.

А ви знаєте з чого складається ваше тіло?

Дидактична гра «Частини тіла»

На фланелеграфі для показу дітьми розмішені відокремлені частини тіла ляльки. Завдання для дітей — зібрати ляльку, називаючи відповідну частину тіла та її призначення, починаючи з голови.

В и х о в а т е л ь. Але знати будову тіла — замало. Що потрібно, щоб наше тіло було здоровим? Давайте пригадаємо прислів'я про здоров'я. (*Діти розповідають.*)

В и х о в а т е л ь. Пустунчику, а твоє тіло тебе слухається? А ми зараз це перевіримо. (*Усі разом виконують вправи. Пустунчик виконує їх невміло.*)

П у с т у н ч и к. А чому в мене не виходить?

Д і т и. Тому що ти не займаєшся фізкультурою.

В и х о в а т е л ь. Фізкультура завжди дружить з усмішкою. А щоб була гарною усмішка, потрібно мати здорові зуби. Що для цього потрібно робити?

Дидактична гра «Шкода і користь для зубів»

Перед дітьми на фланелеграфі викладені малюнки предметів, які впливають на здоров'я зубів (*зубна паста, щітка, зубна нитка, зубочистка, горіхи, яблуко, морква, цукерки тощо.*)

Діти називають предмети й кажуть: це шкода чи користь для зубів.

В и х о в а т е л ь. Поки ми вчили Пустунчика, дісталися до чарівної країни.

Погляньте, яка красива квіткова галявина. Скільки тут запашних квітів. А що нам допомагає розрізнати запахи квітів? (*Ніс.*) А навіщо потрібен ніс? Як правильно дихати? Чому? Якщо ми будемо дихати ротом, що може статися? На цій квітковій галявині дуже свіже повітря з цілющими пахощами.

Дихальна гімнастика «На лужку»

Руки підняти вгору до сонечка — вдихнути носом, присісти — видихнути через рот.

В и х о в а т е л ь. Квіти незвичайні, вони — лікарські. А як використовують лікарські рослини, крім того, що вдихають їхній запах? (*Бесіда про застосування лікарських рослин.*)

Прислухайтесь, хто це там співає. А що нам допомагає почути пісеньку пташок? А які звуки неприємні для нашого слуху? Як слід берегти слух? Щоб наші вушка не боліли, давайте зробимо масаж.

Масаж для вух

1. Вказівними пальчиками потерти вушка.
2. Потягнути вушка вниз, вгору, в боки.
3. Закрити вуха долонями міцно і відпустити.

П у с т у н ч и к. Мені стало так легко, і втоми ніякої немає.

В и х о в а т е л ь. Ну що, діти, вже час повертатися до дитячого садка.

П у с т у н ч и к. А я залишуся в цій чудовій країні. Дякую вам за те, що ви мене навчили піклуватися про своє здоров'я.

Підсумок

Діти повертаються до дитячого садка під слова пісні:

Щоб росли усі ми дужими,
Не будемо до себе байдужими:
Все тіло будем берегти
І з народною медициною в ногу йти.

Заняття 7

Тема. ПОСИЛКА ІЗ СЕЛА

Програмовий зміст: уточнити та узагальнити уявлення дітей про діяльність сільських працівників; збагачувати словник словами на позначення овочів, ввести узагальнюючі слова *овочі*, *городні рослини*; формувати уміння описувати овочі, називати їхні ознаки; виховувати повагу до людей праці, навчати берегти продукти харчування.

Матеріал: овочі: цибуля, огірок, капуста, картопля, буряк; ящик, лялька-дідуся; вірш М. Познанської «Хлібороби».

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. До нас у гості завітав дідусь Панас. Він приніс посилку від мешканців свого села. Що в ній може бути?

Дід Панас пропонує пограти з дітьми в гру. Загадує дітям загадки. Дитина, яка відгадала, дістає овоч, називає його і розповідає про нього.

Запитання для опису

- Що це? Опиши овоч.
- Як його використовують?

Загадки

Одежин багато маю,
Така в мене вдача:
Той, хто мене роздягає,
Той частенько плаче. (*Цибуля*.)

В ста сорочечках бабуля.
Певно є, що то... (*цибуля*).

Гірко щипле за язик
Рідний брат її — ... (*часник*).

Сидить дівчина в коморі,
А коса її на дворі. (*Морква*.)

Без вікон, без дверей —
Повна хата людей. (*Огірок*.)

Сорок сорочок,
Сорок торочок
Вона одягає —
Не застібає. (*Капуста.*)

Під землею птиця
Кубло звела і яєць нанесла. (*Картоплина.*)

Стоїть півень на грядках
У червоних чобітках. (*Буряк.*)

Як можна назвати все це одним словом? (*Овочі.*)

Вихователь розповідає дітям, що овочі ростуть на городі і їх вирощують городники.

В и х о в а т е л ь. А кого називають городниками? Чи можемо ми ними бути? (*Діти розповідають, яку роботу вони виконують на городі зі своїми сім'ями.*)

Діти, а в посилці ще щось лежить. (*Дістає пучок різних колосків.*) Ці колоски виростили хлібороби в полі.

В и х о в а т е л ь (*читає вірш М. Познанської «Хлібороби»*)

Честь і слава хліборобам,
Що живуть в моїм селі!
Хлібороби хліб нам роблять,
Знайте ви про це, малі.
В пору літню, в час осінній,
На весні — в гарячий час —
Косять, жнуть вони і сіють,
Лан орють у котрий раз.
Хлібороб в колгоспнім полі
Нам вирощує врожай.
Пшениці шумлять на волі,
Де початок їм, де край?
А їсте ви паляницю,
Калачі смачні їсте, —
Не забудьте уклониться
Хліборобові за те.

Дидактична гра «Що де росте?»

Вихователь показує овочі і колоски по черзі, запитуючи, де росте, хто вирощує?

Діти по черзі відповідають.

Підсумок

Д і д П а н а с. Діти, тепер і ви знаєте: щоб це все виростити, слід вмілі ручки мати, потрібно добре працювати. (*Запрошує дітей до гри.*)

Гра «Урожайна»

Ми ось кошички несем

(*ідуть один за одним*)

Та по колу всі ідем.

Гей, збирай урожай

(*зупиняються, плещуть у долоні*)

Та на зиму запасай.

Ми морквинки всі зберем,	(нахиляються збирають)
Стиглих бурячків нарвем	(кружляють)
І горох про запас —	
Урожай хороший в нас.	(присідають)
Ти пузатий кабачок,	
Належав собі бочок:	(стрибки)
Не лінуйся, час не гай,	
Та у кошичок стрибай.	
Нас додому через ліс	(ідуть один за одним на місяця)
Вантажівник усіх повіз.	
Браму нам відчиняй —	
Іде з поля урожай.	

Заняття 8

Тема. ЯКИЙ ОДЯГ НАМ ПОТРІБНИЙ?

Програмовий зміст: збагачувати знання про предмети одягу для різних сезонів; сприяти засвоєнню правил одягання та зберігання одягу і взуття; жіночого й чоловічого одягу, одягу для дорослих і дітей, а також розрізняти їх; розвивати пізнавальну сферу дітей (*мислення, пам'ять, спостережливість, допитливість*); виховувати бажання бути охайним, мати привабливий зовнішній вигляд.

ХІД ЗАНЯТТЯ

На фланелеграфі — панорама теплого осіннього дня. Василько в зимовій шапці, шубі, чоботях.

В и х о в а т е л ь. Діти, а як ви думаєте, Василькові не жарко? Ми з вами теж були на майданчику, але дуже добре почувались і без теплого зимового одягу. (*Відповіді дітей.*)

— Так, в такому одязі можна ходити на вулиці взимку, коли дуже холодно. Такий одяг називається зимовим, а одяг, у якому люди ходять восени називається як? (*Осінній.*)

— Отож, давайте допоможемо Василькові дібрати осінній одяг, в якому він може піти на прогулянку восени.

Дидактична гра «Добери одяг»

Перед дітьми малюнки із зображенням одягу різних сезонів.

Завдання: вибрати одяг для осінньої прогулянки, назвати його.

В и х о в а т е л ь. Ось ви і допомогли Василькові дібрати осінній одяг. А тепер давайте перевіримо, чи добре ви знаєте назви предметів одягу. Уважно слухайте мене і виправляйте, якщо я буду робити помилки. Дмовились?

Гра «Виправте помилку»

Вихователь показує ілюстрації із зображенням дітей, одягнених у різний одяг і навмисне називає його неправильно.

— У Оленки зелена спідничка. (*Ні, зелений сарафан.*)

— У Сашка жовта сорочка. (*Ні, жовта футболка.*) тощо.

В и х о в а т е л ь. Давайте розглянемо ось ці речі (*праска, щітка*).

— Як вони пов'язані з одягом? (*Відповіді дітей.*)

— А чи потрібні нам ці речі? (*Бесіда з дітьми про використання праски, щітки.*)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Отож, діти, якщо хочете, щоб ваш одяг завжди був охайним і чистим, вам необхідно навчитися користуватися цими предметами.

Заняття 9**Тема. ВІТАМІНИ — НАШІ ДРУЗИ**

Програмовий зміст: розкрити дітям значення вітамінів; поглиблювати знання дітей про їх корисні властивості для здоров'я людини; формувати пізнавальний інтерес до «природної аптеки»; уточнювати і розширювати знання дітей про овочі й фрукти, удосконалювати уміння знаходити їх на дотик, розрізняти на смак і запах; виховувати естетичний смак, дбайливе ставлення до природи, бажання й уміння піклуватися про своє здоров'я.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти стоять у колі, передаючи осінній листочок, бажають одне одному здоров'я.

В и х о в а т е л ь. Діти, ви так гарно привіталися, побажали одне одному здоров'я. Вас почула осінь і завітала до нас. (*Заходить Осінь із кошиком у руках.*)

О с і н ь

«Доброго ранку»,— мовлю за звичаєм,

«Доброго ранку» кожному зичу я.

«Доброго дня», вам, люди, бажаю.

Вечором добрим стрічних вітаю.

І усміхаються в відповідь люди:

Добрі слова ж бо для кожного любі.

О с і н ь. Діти, я відвідала країну вітамінів. Я впевнена, що й ви багато знаєте про них. Скажіть, будь ласка, малята, які рослини ростуть на городі? (*Городні рослини.*) Назвіть їх. (*Відповіді дітей.*) А що це ви назвали? (*Овочі.*)

— Я бачу, що ви любите і поважаєте городні рослини, але я впевнена, що і про рослини в саду ви теж багато знаєте. Що росте в саду? (*Фрукти.*) Назвіть їх. (*Відповіді дітей.*)

Ну що ж, дуже приємно, що ви знаєте про рослини, які ростуть на городі і в саду. Вони дуже смачні і корисні.

В и х о в а т е л ь. Давайте розповімо осені, чим же корисні городні і садові рослини. (*Вітамінами.*)

— Вітаміни — це корисні речовини, необхідні нашому організмові. Коли людина їх не одержує в необхідній кількості, вона може захворіти. Вітаміни нам потрібні кожен день.

А якою стає людина, яка завжди вживає овочі та фрукти? (*Здоровою, веселою; у неї завжди будуть міцні зубки, рум'яні щічки і гарний настрій.*) А який у вас зараз настрій? Чому?

Гра «Квітка настрою»

Дитина бере пелюстку з «квітки настрою» і відповідно до її кольору мімікою передає настрій.

Синій — образа;
зелений — спокій;
червоний — радість;
жовтий — щастя;
жовтогарячий — здивування;
сірий — сум.

В и х о в а т е л ь. Давайте поділимося гарним настроєм із нашою гостею.

О с і н ь. Дякую вам, діти, але я прийшла до вас не з порожніми руками. А з торбинкою. Ця торбинка не звичайна, а чарівна. У ній багато корисних вітамінів, про які ви дізнаєтесь, коли розгадаєте мої загадки.

Діти розгадують загадки і відповідають на запитання.

Сидить дівчина в коморі,
А коса її на дворі. (*Морква.*)

Дитина знаходить на дотик у торбинці моркву.

О с і н ь. Що це? Що ви знаєте про моркву? Якою є вона на смак? Для чого її вирощують?

Вітаміни, які містяться в моркві, сприяють покращенню зору, роблять ваші щічки рум'яними, а вас усіх здоровенькими.

А хто ще полюбляє їсти моркву? (*Зайці, кролики.*) Так, моркву люблять усі тварини, бо вона смачна, солодка й дуже корисна.

М'ячик я смаченький,
Стиглий, червоненький.
Соком-медом як наллусь,
Наливним тоді я звусь. (*Яблуко.*)

Дитина знаходить в торбинці яблуко, розповідає про нього.

Вихователь. Яблучка не тільки смачні, але й корисні. Вони відіграють важливу роль у процесі обміну речовин і процесі травлення.

Хто ще любить поласувати яблучками? (*Білочки, кізочки, їжачки.*)

Росте вона на грядках,
Одежинка вся в латках. (*Капуста.*)

Розповідь вихователя про капусту, часник, картоплю, буряк, цибулю.

О с і н ь. А ось прийшла моя помічниця, дівчинка-горобинка.

Г о р о б и н к а

Дуже прості в мене квіти,
Але ніжні, запашні.
Люблять бджоли їх і діти,
Ягідки мої смачні.
Восени, як скину листя,
Ягідками приберусь,
Кожна гілка, як в намисті:
Горобинкою я звусь.

Вихователь. Ми дуже раді, що ти до нас завітала. Горобина дуже корисна і потрібна для здоров'я людей. Настій із горобини у народній медицині радять приймати для лікування різних хвороб. А ще з неї готують дуже смачне варення. Горобина виводить шкідливі речовини з нашого організму.

О с і н ь. Дітки, час нам уже вирушати з Горобинкою, але на згадку про нас я залишаю вам ось цей кошик із вітамінами. Приготуйте собі смачну страву, а яку, здогадайтеся самі.

Я — салатик вітамінний,
І на смак я теж відмінний.
Бурячок і огірок,
Капустинка і морквинка,
Квасолинка й картоплинка —
Все змішалось у мені.
Пригощайтесь, на здоров'я.
Відгадайте, друзі, хто я.
А це зовсім не секрет:
Я — салатик... («Вінегрет»).

Підсумок

Діти разом із вихователем готують салат «Вінегрет».

Заняття 10

Тема. ЗУСТРІЧ ІЗ МИШЕНЯТАМИ

Програмовий зміст: закріплювати знання про здоровий спосіб життя; формувати розуміння необхідності берегти своє здоров'я; виховувати дбайливе ставлення до свого організму, бажання його розвивати, тренувати, зміцнювати, загортовувати.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні ми знову відвідаємо чарівну Країну здоров'я. У цій країні завжди чекають тих, хто з повагою ставиться до свого здоров'я і піклується про нього. (*Заходить Півник.*)

П і в н и к. Добрий день, діти. Я так до вас поспішав. Мишенятам, які живуть у моїй казочці, дуже потрібна допомога, бо вони увесь час тільки граються. Нічого не роблять і не піклуються про своє здоров'я. Якщо їм ніхто не допоможе, вони можуть захворіти.

В и х о в а т е л ь. Ну що, діти, допоможемо цим мишенятам?

Заплющили очі, крутимося на місці і промовимо чарівні слова:

Один, два, три — повернись,
У казочці опинись.

Ось ми й опинились у казочці. Доброго ранку, мишенят!

М и ш е н я т а. А ви хто такі? І що ви тут робите?

В и х о в а т е л ь. Ми знаємо, що вас звати Круть і Верть і що вам потрібна допомога. Ми навчимо вас піклуватися про своє здоров'я.

Коли наше тіло здорове, то воно нас буде слухатися, тому що йому допомагатимуть помічники. Відгадайте, які:

На ніч два віконця самі закриваються,
А зі сходом сонця самі відкриваються. (*Очі.*)

— Для чого потрібні очі? Що треба робити, коли втомилися очі?

— А ще в народі кажуть: «Очі — дзеркало душі». Подивіться одне одному в очі і визначте настрій. Якщо настрої веселий, на обличчі з'являється усмішка. А щоб усмішка була гарною, слід щоб у вас були здорові зуби. Що для цього необхідно?

— Для здоров'я дуже корисною є цибуля. А який у неї запах? А що нам допомагає розрізняти запахи? Для чого потрібен ніс? (*Щоб дихати.*) А для зміцнення органів дихання давайте разом із мишенятками зробимо дихальну гімнастику.

Дихальна гімнастика

Затримати дихання, плескати у долоні, ніби ловити комарів: хто більше спіймає комариків на одному диханні.

В и х о в а т е л ь. Хто там пісеньку свою так співає: «Ку-ку-ріку»?

— Що нам допомагає почути ці чудові звуки?

Давайте розповімо мишеняткам, як потрібно берегти слух. (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Що ми маємо на руках? Скільки пальчиків? Усі пальчики дружать між собою, люблять працювати і гратися. Давайте разом із мишенятками пограємося пальчиками.

Гра-забавлянка «Ой біда, біда, біда!»

Почергово всіма пальчиками торкнутися до великого: спочатку на одній руці, потім на другій, потім обома руками разом.

Ой, біда, біда, біда:
В річці кінчилась вода.
Це через Ванька —
Ванька умивали.

М и ш е н ь т а. Аж у голові посвітлішало і на серці стало легше. І втоми ніякої немає. Тепер і потанцювати можна.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Ну що, мишенятка, набралися здоров'я? А нам уже час повертатися до дитячого садка. Вас ми запрошуємо в гості і пригостимо вітамінним чаєм.

Мишенятка дякують.

Д и т и н а

Щоб росли ви, дітки, дужими,
Не будьте до себе байдужими:
Все тіло своє бережіть
І з народною медициною дружить.

Заняття 11

Тема. НЕБЕЗПЕЧНІ ІГРАШКИ

Програмовий зміст: дати поняття про небезпечні іграшки; ознайомити з правилами поведінки дітей під час ігор; формувати розуміння того, що небезпека приховується не в самих іграшках, а в невмілому користуванні ними.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь (*звертає увагу дітей на ігровий куточок*)

У ляльок своя держава:
Тут щодень — нова вистава.
І актори всі — ляльки —
Грають ролі залюбки.

— Діти, а ви любите гратися? В які ігри? А якщо немає іграшок, чим ви їх замінюєте? Давайте відкриємо «путівничок» і розглянемо, в яких місцях граються діти. (*На майданчику, в парку, на подвір'ї, в ігровому куточку вдома.*)

Дидактична гра «Оціни вчинок»

Вихователь пропонує дітям розглянути малюнки: діти граються на балконі, біля відчиненого вікна, гойдаються на гілках дерев, граються у ліфті. Вихованці оцінюють вчинки дітей із малюнків, визначаючи небезпечність таких ігор.

В и х о в а т е л ь. Перегорнемо сторіночку і подивимось, які безпечні речі потрібно обирати для гри, щоб було радісно і весело.

Дидактична гра «Чим можна гратися»

Діти розглядають малюнки із зображеннями іграшок (*зламаних і цілих*). Обирають, якими іграшками можна гратися, а якими — ні, розподіляючи їх на дві групи.

В и х о в а т е л ь. Перегорнемо ще одну сторінку «Путівника». Що це? (*Телевізор, праска, газова плита, пилосос.*) Чи можна ними гратися? (*Бесіда з дітьми.*)

В и х о в а т е л ь. Відгадайте загадки.

Два пани наділи одні штани. (*Ножниці.*)

Увесь світ обшила —

Сама гола ходила. (*Голка.*)

З одного кінця колодочка,

А на іншому кінці — гостре. (*Ніж.*)

В и х о в а т е л ь. По дорозі до вас я знайшла кошик. Його, мабуть, Незнайко загубив. Давайте подивимось, чим він грається. (*Рогатка, камініці, лопатка, паличка, відерце, запальничка.*)

— Як ви гадаєте, цими предметами безпечно гратися? Чому?

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Дякуємо «Путівничку», що нагадав нам про небезпечні речі, а Незнайкові в кошик складемо іграшки, якими можна гратися.

Заняття 12

Тема. СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА СВІТЛОФОРМ

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про роботу світлофора (*про червоний і зелений сигнал*); ознайомити з призначенням жовтого сигналу; формувати уміння правильно переходити вулицю; виховувати обережність, розвивати уважність.

Форма заняття: екскурсія.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Сьогодні ми підемо до світлофора і подивимось, як він своїми вогнями регулює рух водіїв і пішоходів.

Промовляє він без слів
Добрим світлом кольорів,
Як дорогу перейти —
Ну-мо, вогнику, світи!
Знак червоний —
Треба стати
І хвилинку зачекати,
Жовтий мовить —
Будь готовий,
А зелений — йди здоровий! (*Світлофор.*)

Діти спостерігають, як змінюються кольори світлофора.

- На який сигнал світлофора дозволяється йти? (*Зелений.*)
- На який сигнал світлофора слід зупинитися? (*Червоний.*)
- Біля чого ми зупинилися? (*Біля дороги.*)
- Що їздить по дорозі?
- Які машини ви помітили?
- Якого вони кольору?
- Що везуть вантажні машини?
- А кого везуть легкові?
- Як сигналить машина?
- А чи ходять по дорозі люди? Чому?
- Де потрібно ходити людям?

Подивіться, люди спокійно переходять вулицю. Який сигнал зараз світиться? (*Зелений.*) Ось сигнал у світлофорі змінився. Який вогник засвітився після зеленого? (*Жовтий.*) Цей сигнал попереджає водіїв і пішоходів про те, що слід бути уважним, бо невдовзі буде червоне світло — заборона або зелене світло — дозвіл рухатися.

Жовте світло — попередження, чекай подальшого сигналу для руху.

Дивіться, світлофор знову змінює свій вогник. Яке світло ми зараз побачимо? (*Червоне.*)

— Давайте поспостерігаємо, як змінюються вогники і як поведуться у цей час пішоходи і транспорт.

Пояснюючи дітям, вихователь допомагає їм осмислити взаємозв'язок між сигналізацією світлофора, дією пішоходів і водіїв.

Підсумок

Після спостереження діти грають у рухливі ігри «Кольорові автомобілі» та «Знайди свій колір».

Заняття 13

Тема. ЧИМ ХАТА БАГАТА

Програмовий зміст: поглиблювати знання дітей про українську хату, предмети українського національного побуту: посуд, рушники, скриню; викликати пізнавальний інтерес до історії української нації, її культури, побуту; показати красу колискових пісень, народних ігор; виховувати любов до праці, почуття гордості за український народ, бажання берегти національну культуру.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Лунає українська народна мелодія. Діти заходять у світлицю і промовляють вірш.

1 - а д и т и н а

Ми є діти українські,
Український славний рід.
Дбаємо, щоб про нас маленьких
Добра слава йшла у світ.

2 — а д и т и н а

Все, що рідне, хай нам буде
Найдорожче і святе:
Рідна віра, рідна мова,
Рідний край наш — над усе.

У світлиці дітей зустрічає господиня в національному вбранні.

В и х о в а т е л ь. Куди ми з вами прийшли? (*У світлицю.*) Чому це приміщення називається світлиця? Давайте пригадаємо прислів'я про хату.

Д і т и

- Хату руки тримають.
- Без господаря двір плаче, а без господині хата.

Господиня звертає увагу дітей на те, як прикрашена світлиця. Розповідає про ставлення до хліба, про обрядові звичаї і традиції.

Народна гра «Подояночка»

Дівчатка роблять коло, крутяться і співають, а одна дівчинка стає в середину і жестами показує те, про що йдеться в пісеньці.

Десь тут була Подояночка,
Десь тут була молодесенька.
Тут вона впала — до землі припала,
Личко не вмивала, бо води не мала.
Ой, устань, устань, Подояночко,
Обмий личенько, як ту скляночку.
Візьмися в боки, та у підскоки.
Підскоч до раю, бери дівча скраю!

Кого Подоляночка обирає, з тим танцює у колі, а діти плещуть у долоні.

В и х о в а т е л ь. Діти, а як ви гадаєте, для чого потрібна в українській хаті колиска? *(Діти відповідають і співають відомі колискові.)*

Господиня звертає увагу дітей на посуд і розповідає, що посуд купували на ярмарку. Там продавали багато різного посуду, рушників, хустин. А ще на ярмарку і продавці, і покупці співали веселих пісень, грали в різні ігри, раділи зустрічі зі знайомими.

В и х о в а т е л ь. А тепер підійдемо і подивимось, який посуд придбала господиня. *(Діти називають посуд, розглядають візерунки й кольори, які використовували майстри у своїй роботі.)*

— Ось і настав час нам прощатися з господинею. Подякуємо їй за цікаву розповідь.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Де ми з вами побували, діти? Про які предмети українського побуту говорили? І завершимо нашу подорож словами, якими українці з давніх-давен прощалися.

А на цім слові будьте здорові —
Та з усім домом, та з усім родом,
Бажаю вам щастя, здоров'я на довгі роки!

Заняття 14

Тема. ЖИТТЯ РЕЧЕЙ

Програмовий зміст: навчати дітей раціонально використовувати речі, які їх оточують; уточнити і закріпити уявлення дітей про те, що кожна річ є результатом праці дорослих, підвести до усвідомлення того, що речі необхідно берегти; виховувати дбайливе ставлення до своїх і чужих речей.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, уявіть собі, що ми з вами опинилися у незвичайному світі речей.

Давайте пригадаємо казку К. Чуковського «Федорине горе».

В и х о в а т е л ь. Як Федора ставилася до своїх речей?

— Чому вони повтікали від неї?

— Як потрібно ставитися до речей, якими ми користуємося?

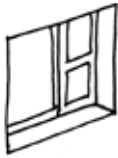
В и х о в а т е л ь. Давайте ми розглянемо нашу групову кімнату.

— Що ви тут бачите?

— Щоб ви не забули ні про яку річ, я вам допоможу — загадаю загадки.

Кинеш у річку — не потоне,
Вдариш об стінку — не застогне,
Будеш на підлогу кидати —
Стане в гору підстрибувати. *(М'яч.)*

З головою він накритий,
Несуть йому їсти й пити,
Та він страви не вживає —
Все хтось інший поїдає. (Стіл.)

Без тулуба, а з ногами.
Без голови, а зі спинкою. (Стілець.)

Поле скляне,
А межі дерев'яні. (Вікно.)

Дуже я потрібна всім:
І дорослим і малим.
Всіх я розуму учу,
Хоч сама завжди мовчу. (Книжка.)

В и х о в а т е л ь. У нашій групі багато речей і всі вони у гарному стані. Бо ви знаєте, як слід ставитися до них. Як можна оцінити поведінку дітей, які користувалися цими речами? (Охайні, дбайливі.)

В и х о в а т е л ь. А хто це плаче? Погляньте, це плачуть книжки, якими необережно користувалися. Вони прийшли до нас по допомогу. Чи зможемо ми їм допомогти? Згадаймо, як Сергійко розповідав, що його сестричка дала старим книжкам нове життя. Вона їх підклеїла, замінила обкладинки і вийшли чудові книжечки. Зараз і ми так само полікуємо наші книжки.

Діти за допомогою вихователя «лікують книжки».

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Тепер давайте пригадаємо правила користування книжками.

Правила користування книжками

1. Мийте руки перед читанням.
2. Не пишіть на сторінках, не заламуйте їх ріжкі.
3. Не слиньте пальці, коли перегортаєте сторінки.
4. Тримайте книжку в шафі чи на полиці.
5. Розірвану книжку підклейте.

Заняття 15

Тема. ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ НАРОДНИМИ ІГРАШКАМИ

Програмовий зміст: формувати у дітей уявлення про українську народну іграшку; ознайомити з ганчірною лялькою, іграшкою з природного матеріалу; виховувати інтерес до минулого свого народу.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Дітки, сьогодні нам у дитячий садок привезли нові іграшки. Усі вони дуже красиві, яскраві, різнокольорові. Ось вони у кошику. Давайте їх розглянемо і поставимо на полицку.

Бесіда з дітьми.

— А де беруться іграшки?

Так, їх купують у магазинах, а виготовляють на фабриці.

— Із чого зроблені ці іграшки?

— А скажіть, будь ласка, чи знаєте ви, якими іграшками гралися ваші дідуся й бабусі?

А ось я вам зараз розповім.

Розповідь вихователя.

— Колись, дуже давно, коли ще не було фабрик, де виготовляли дитячі іграшки, їх робили самі батьки. Ті іграшки були зовсім не схожі на сучасні. Ось вони. *(Діти разом із вихователем розглядають іграшки, зроблені з тканини, ниток, природного матеріалу, глини.)*

Ось у мене на столі багато різних речей. Подумайте, які іграшки з них можна зробити?

З кукурудзи — ляльку;

з дерев'яної палички — сопілку;

з глини — глечик;

з паперу — пташку.

Діти розмірковують, як саме можна виготовити іграшку, як її прикрасити.

В и х о в а т е л ь. Ой, дітки, погляньте, хто це до нас забіг? *(Незнайко.)* А що ж він зробив? Переплутав усі іграшки і сучасні, і народні і швиденько втік.

Діти, допоможіть, будь ласка, розібратися з цими іграшками, бо мені одній не впоратися.

Гра «Кожній іграшці своє місце»

Діти розкладають іграшки на різні полицки: окремо — сучасні іграшки й народні.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Ось ми і розставили на полицки іграшки. А тепер давайте спробуємо самі зробити собі іграшку. *(Виготовлення ляльок із клаптиків тканини.)*

Заняття 16

Тема. ПОВЕДІНКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Програмовий зміст: навчати дітей визначати жорстоке поведіння; формувати вміння шукати захисту від жорстокості; розробити разом із дітьми концепцію захисту: звертатися по допомогу до дорослих *(вихователів, сусідів, міліції)*; виховувати відповідальність за свої вчинки; формувати вміння захищати своє життя і життя інших людей.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, ми з вами знаємо про те, що кожна дитина і кожна доросла людина — особливі. Й усі ми маємо права та обов'язки у світі, в якому живемо. Ми маємо право на навчання, лікування, гру та життя в сім'ї. Але діти ще малі, і тому мають потребу у захисті. А від кого і від чого необхідно захищати дітей? Про це ми сьогодні й будемо говорити. Поміркуйте, діти, яка небезпека може чекати на вас. (*Пожежа, війна, автомобілі на дорогах, незнайомі люди.*)

— А ось послухайте кілька розповідей, які я для вас приготувала.

Розповідь вихователя.

Хлопчики грали у схованки у яру за парком. Один хлопчик заховався за великим деревом, та коли він озирнувся, то побачив, що з-за куща вийшов здоровезний дядько, якого він раніше бачив. Це був хворий чоловік, і він завжди прогулювався зі своєю матір'ю. Але цього разу він був сам: очі його були злі, і він швидко наближався до хлопчика. Хлопчик почав тікати і кликати на допомогу. Його почули інші діти і почали кликати на допомогу всі разом. Їм допоміг утекти перехожий, який неподалік їхав на велосипеді.

Обговорення ситуації.

Фізкультхвилинка

Раз — підняти руки вгору,
 Два — нагнутися додолу.
 Не згинайте, діти, ноги,
 Як торкаєтесь підлоги,
 Три, чотири — прямо стати,
 Будем знову починати.
 Хто зуміє присідати
 І ногам роботу дати?

Діти за ходом тексту відтворюють відповідні рухи.

В и х о в а т е л ь. Отож, любі діти, не грайтеся в безлюдних місцях, а також не ходіть по вулицях міста, коли звечоріє. Бувають випадки, коли небезпечною буває не тільки хвора людина. Потрібно остерігатися чужих і мало-знайомих людей. Це можуть бути старші хлопці й дівчата. Ви, діти, ще дуже маленькі і захистити себе не зможете, тому повинні слухатись порад дорослих та виконувати їх. Давайте разом пригадаємо правила безпеки.

Правила безпеки

1. Коли ти залишився вдома сам, без дорослих, — не відчиняй нікому двері. Навіть не підходь до них, коли хтось дзвонить або стукає.
2. Не гуляй у безлюдних місцях і далеко від дому.
3. Не ходи без супроводу дорослих у ліс, до річки, у парк.
4. Не спілкуйся з незнайомими людьми.
5. Якщо до тебе чіпляється незнайома людина, тікай від неї, кричи і клич на допомогу.

Вихователь. Які телефонні номери допоможуть нам викликати спеціальні служби допомоги?

Гра «Виклич допомогу»

Перша ситуація. Ви були вдома, гралися, аж раптом почули, що хтось кличе на допомогу. З під'їзду вискочила дівчинка, а за нею бігло двоє хлопців. Дорослих поблизу не було. Що потрібно робити? Давайте продемонструємо свої дії. (*Телефонуй за номером 02.*)

Друга ситуація. Ви дивилися телевизор і раптом почули запах диму. Що слід робити? (*Телефонуй за номером 01.*)

Третя ситуація. Діти гралися у дворі. Оленка побігла за повітряною кулькою і впала. Діти побачили, що дівчинка дуже розбила руку, тече кров, а вдома дорослих немає. Як необхідно діяти в цій ситуації? (*Телефонуй за номером 03.*)

Четверта ситуація. У кімнаті запахло газом. Що ви будете робити? (*Телефонуй за номером 04.*)

Підсумок

Вихователь. Але краще за все не потрапляти в небезпечні ситуації. Та коли вже сталося лихо, слід не нервувати, а шукати шляхів порятунку. Потрібно відповідально ставитись до свого життя, особливо тоді, коли залишаєтесь без догляду дорослих.

Заняття 17

Тема. ПРИГОДИ КОЛОБКА

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про світлофор, про користь і шкоду від вогню та вогнепальних засобів; продовжувати ознайомлювати з правилами поведінки із незнайомими людьми; виховувати обачність, увагу, дбайливе ставлення одне до одного.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Гра «Хто сховався»

Вихователь по черзі садить дітей на окремий стільчик і накриває простирадлом. Діти відгадують, кого заховали. Потім вихователь замість дитини ховає іграшку.

Вихователь. Хто це заховався? Веселий, круглий, запашний? (*Колобок.*) Так, це Колобок. З якої він казки? А сьогодні ми з вами складемо казочку про Колобка не просту, а повчальну.

Десь у полі, біля лісу,
Хатка гарная стоїть.
Біля хатки зовсім поруч
Там струмок собі біжить.
Хто в цій хатці, ми не знаєм,
Але ж хочеться дізнатись.
Тож дивіться всі уважно —
Казка буде починатись.

Спекла баба Колобка, а він такий гарний, рум'яний, але дуже неслухняний. Поспішав він одного разу додому, але не звернув уваги на світлофор — покотився через дорогу і ледь не потрапив під машину.

Дидактична гра «Світлофор»

Вихователь по черзі виставляє сигнали світлофора, а діти виконують відповідні рухи: *зелений* — ідуть; *жовтий* — готуються до руху; *червоний* — стоять.

В и х о в а т е л ь. Прикотився Колобок додому, увімкнув телевізор і заснув. Що могло статися, якби дід із бабою не повернулися і не вимкнули телевізор? (*Пожежа.*)

— Знову залишився Колобок сам, аж хтось постукав у двері. Відчинив Колобок двері, а там — хитра лисиця, яка хотіла його з'їсти.

— Чи можна відчиняти без дорослих двері?

— Утік Колобок через вікно і заблукав у незнайомому темному лісі. Довго він блукав, захотілося йому їсти. Нарвав він ягідок, напився водички з калюжі і ліг спати під ялинкою, аж раптом заплакав від болю. Що в нього заболіло? (*Живіт.*) Чому? Неподалік лісоруби проходили і викликали для колобка швидку допомогу. А який номер швидкої? (*03.*)

— Вилікували вони Колобка і повернули дідові з бабою. Ось яка повчальна казочка у нас вийшла.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Сподіваюсь, що ви не будите схожими на Колобка.

Заняття 18

Тема. НАСТАЛА ЗИМА

Програмовий зміст: розширювати і поглиблювати знання дітей про зимові розваги й одяг; активізувати й поповнювати лексичний запас; розвивати пам'ять, логічне мислення; виховувати любов до природи.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, погляньте, яка гарна сніжинка впала мені на руку, а на ній — загадка.

Що за диво: все село
Білим пухом занесло.
Дива зовсім тут нема,
Це до нас прийшла... (*зима*).

— Діти, а як змінюється природа взимку? Назвіть ознаки зими.

— Як ви вважаєте, зима — це добре чи погано?

Добре, бо:

- багато снігу, можна ліпити снігову бабу;
- сніг вкриває рослини від морозу;

- дерева мають можливість відпочити;
- можна кататися на санках, лижах, ковзанах.

Погано, бо:

- сніг засипав усе: і тварини, і птахи залишилися без їжі;
- слизько, можна впасти;
- холодно, морозно, слід турбуватися про тепло.

Зима — це улюблена пора року всіх дітлахів. А чому, як ви гадаєте?

— Ось послушайте віршик.

Із доріжки до доріжки
Полетіли влучно сніжки,
І почався білий бій,
Закрутився у сувій.
Закрутився, покотився,
Під горою зупинився.
Зверху сніг, і знизу сніг,
І ніхто впізнати не міг,
Де чії стирчали ніжки,
Ой, весела гра у сніжки!

Бесіда з дітьми

- У яку гру грали діти?
- Чому бій названо «білим»?
- Які ще зимові розваги ви знаєте?

Робота за картиною «Зимові розваги».

Розповідь вихователя за картиною.

Запитання до дітей

- Яка пора року зображена на картині?
- Який сніг укрит землю?
- Як одяглися діти?
- Що вони роблять?

Фізкультхвилинка

Білий сніг, білий сніг
Заміта стежинки. (*Колові рухи руками.*)
Цілий день, цілий день
Падають сніжинки, (*нахили тулуба вперед*)
Вітерець-жартівник (*повороти навколо себе*)
Віхолу здіймає,
А мороз-чарівник (*підстрибування*)
З діточками грає.

Дидактична гра «Добери одяг»

Перед дітьми — малюнки із зображенням одягу різних сезонів.

Завдання: обрати одяг для зимньої прогулянки, назвати його.

В и х о в а т е л ь. А сніжинка хоче загадати загадки:

Біле, як сорочка,
Пухнасте, як квочка,
Крил немає,
А гарно літає.

Що це за птиця,
Що сонця боїться? (Сніг.)
Без рук, без олівця,
Малює без кінця. (Мороз.)

Підсумок

Вихователь. А сніжинці вже час летіти далі, адже в групі тепло, і вона може розтанути. Подякуємо їй за цікаву розповідь.

Заняття 19

Тема. ПРО ВОЛОССЯ І ГРЕБІНЕЦЬ

Програмовий зміст: пояснити призначення гребінця, повторити правила користування, ознайомити з професією перукаря; виховувати культурно-гігієнічні навички у дітей.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Послухайте, діти, історію про Марійку.

Розповідь вихователя.

— Одного разу, коли Марійка прийшла в дитячий садочок і побачила, що діти підходять до дзеркала і причісуються. У Марійки не було гребінця, і вона попросила його у дівчаток. Але ті їй відмовили, а вихователька сказала: «Ніколи ні в кого не проси гребінця. Чужим гребінцем причісуватись не можна». І вихователька подарувала Марійці маленький гребінець і дзеркальце.

Діти, поміркуйте, навіщо потрібне дзеркальце і гребінець? (Щоб поглянути і пересвідчитись, що все в тебе в порядку, стежити за зовнішнім виглядом, за своєю зачіскою.)

Дидактична гра «Зовнішній вигляд»

Перед дітьми розкладені прикраси. Вихователь пропонує дітям, стоячи перед дзеркалом, дібрати собі прикраси, розповісти, чому обра-
но ту чи іншу прикрасу.

Вихователь. Чи доводилося вам влітку ловити маленьких ящірок? Схопиш таку, а вона вискочить, тільки й залишиться в руках довгий хвостик. А якби ви зустріли цю ящірку знову, то побачили б її з новим довгим хвостом. Таку чарівну здатність мають не тільки ящірки. У людей, на жаль, руки й ноги заново не відрастають, але дещо може відновлюватися. Хоч як коротко перукар не підрізує твоє волосся, проте через тиждень-два волосся знову відростає. Ось такі цікаві властивості має наше волосся. Але для того, щоб воно добре росло, за ним потрібно доглядати (мити, розчісувати, стригти, довге волосся заплітати в коси, захищати від сонячних променів).

Вихователь. Як називається професія людини, яка допомагає нам стежити за волоссям? (*Перукар.*)

Діти переходять в зону сюжетно-рольової гри «Перукарня»

Сюжетно-рольова гра «Перукарня»

Діти по черзі виконують роль перукаря.

Підсумок

Вихователь. Ми з дітками завжди доглядатимемо за волоссям.

Заняття 20

Тема. КНИГА — ТВІЙ ДРУГ І ПОРАДНИК

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про поводження з книгою; виховувати інтерес до казок, бережливе ставлення до книг.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Діти, сьогодні до нас повинна завітати незвичайна гостя. А хто це — розгадайте загадку.

Дуже я потрібна всім:
І великим, і малим.
Всіх я розуму учу,
А сама завжди мовчу. (*Книга.*)

— А ось і вона. Ой, а що це за вигляд у неї: вся розтріпана, брудна! Давайте розкриємо її, може, вона розповість про те, що з нею сталося.

Відкривають книгу, але вона порожня.

Стукіт у двері. Заходить Фея.

Фея. Добрий день, дітки! Я — добра Фея. Я бачу, що без моєї допомоги ви сьогодні не зможете обійтися. Хлопчик Незнайко дуже негарно поводився з книжкою, ображав її, губив її, навіть порвав. Ось усі герої і потікали з неї. Якщо ви хочете повернути їх, то виконайте всі завдання, які є в цьому конверті.

Вихователь. Ну що ж, діти, давайте працювати.

ЗАГАДКИ З КОНВЕРТА

Він звірят усіх лікує,
Від холери їх рятує.
Вилікує він за мить
Все, що в звірів заболить. (*Айболить.*)

Сидить півник на печі
Їсть смачненькі калачі
Ось лисичка прибігає,
Півника мерщій хапає.
Біжить котик рятувати,
В лиса півника забрати. (*Котик і півник.*)

Я бичок-беремлячок,
Солом'яний у мене бочок.
Із соломи дід зробив,
Бік смолою засмолив. (Солом'яний бичок.)

В іншому конвертику — нове завдання.

Дидактична гра «Пори року»

На фланелеграфі розставлені ілюстрації із зображенням казкових героїв. Діти називають, з якої вони казки і добирають малюнки із зображенням сезонів відповідно до казок.

Вихователь. А в цьому конверті незвичайне завдання. Потрібно скласти картинку і з'ясувати, яку казку вона ілюструє.

Дидактична гра «Розрізні картинки»

У кожній дитини конвертик із розрізними картинками. Діти збирають малюнок за зразком, і визначають казку, якій він відповідає.

Вихователь. А ось і останній конвертик, в якому Фея просить полікувати книжку.

Дидактична гра «Обери лікарів»

На столі розкладені предмети: папір, олівці, ножиці, рушник, клей, вода, дзеркало, м'ячик, кубик. Дітям необхідно обрати предмети, потрібні для «лікування» зіпсованої книжки.

Фея повертається.

Підсумок

Фея. Я дуже вдячна вам, дітки, за те що ви полікували книжку і виконали всі її завдання. Тепер ви зможете прочитати в ній цікаві казочки.

Заняття 21

Тема. ЗИМОВІ РОЗВАГИ

Програмовий зміст: розширювати знання дітей про зимові розваги; активізувати словник; формувати поняття про необхідність дотримання правил безпеки під час зимових розваг; учити обирати безпечні місця для ігор.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Хто це до нас поспішає?

Іде до нас бабуся
У білому кожусі.
Поля причепурила,
Пухнастим снігом вкрила.
Вгадайте, хто вона —
Бабуся чепурна? (Зима.)

Вихователь заносить ляльку Зиму.

Бесіда з дітьми.

— Чим сьогодні вранці Зимонька притрусила землю, будинки, дерева? (Снігом.)

— А яке явище може бути небезпечним? (Снігопад, ожеледиця.)

— Як потрібно поводитися під час ожеледиці?

Зимонька задоволена вашими відповідями і запрошує вас до гри.

Гра «Зимові розваги»

До великих карток із зображенням розваг, підібрати маленькі, на яких зображене ігрове обладнання.

В и х о в а т е л ь. Погляньте, подмухала зима, і посипались сніжинки на земельку. Ось я їх зберу. А вони не прості. Зима приготувала нам цікаві завдання.

1-а сніжинка

Дидактична гра «Опиши вчинок»

Мета: на вироблення навичок вибору безпечного місця для розваг.

Бесіда з дітьми

— Де можна кататися на лижах, ковзанах, санчатах?

— Чому не можна кататися на дорозі?

— Чи можна з'їжджати з гірки доріжкою, яка веде на проїжджу частину?

2-а сніжинка

Робота з ілюстраціями

Перша ілюстрація «Катання зайчати і ведмежата».

Запитання за змістом ілюстрації

— На чому катаються зайчата й ведмежата?

— Чи все вони роблять правильно?

— Що б ви їм порадили?

Друга ілюстрація «На річці».

Запитання за змістом зображеного

— На чому катається хлопчик?

— Чи безпечне місце він обрав для катання?

— Що йому загрожує?

— Що ми можемо йому порадити?

Третя ілюстрація «Гра у сніжки».

Запитання за змістом малюнка

— Яку небезпеку приховує ця гра?

— Яких правил безпеки слід дотримуватись під час цієї гри?

*3-я сніжинка***Дидактична гра «Так чи ні»**

Зіграти хочеться мені
 З вами, друзі, в «Так чи ні».
 Вам питання я поставлю:
 Готуйте відповідь свою.

Запитання для гри

- Хлопчик на лижах іде кататися у парк. (*Так.*)
- Дівчинка на ковзанах катається по тонкій кризі. (*Ні.*)
- Хлопчик стрибає на тонкому льоду. (*Ні.*)
- Діти з'їжджають з гірки на санчатах прямо на дорогу. (*Ні.*)
- Хлопчик і дівчинка ліплять снігову бабу. (*Так.*)
- Діти на майданчику катають одне одного на санчатах. (*Так.*)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Дуже сподобалося Зимоньці з вами спілкуватись. А зараз вона запрошує вас на прогулянку й обіцяє не щипати вас за носик і не морозити вам щічки, бо ви добре знаєте правила безпеки під час зимових ігор.

Заняття 22**Тема. Я ЗАКЛИКАЮ ДО РОЗМОВИ**

Програмовий зміст: формувати уміння привертати увагу до власної особистості; розвивати комунікативні навички; виховувати взаємоповагу; спонукати дітей до відкритості у стосунках, до позитивних вчинків; розвивати особистісні якості, творчі здібності; виховувати почуття гідності, поваги, дружби.

ХІД ЗАНЯТТЯ

У гості до дітей завітала лялька Оксанка, вона дуже чемна, уважна, привіталася з усіма дітками.

Л я л ь к а

Сьогодні у душі моїй
 Так світло, веселенько
 І кажу вам я: «Добрий день»
 Всім добрий день, рідненькі!

Бесіда з дітьми.

- Чи приємно вам, діти, коли з вами привіталися?
- А навіщо люди вітаються?
- А ви вітаєтесь?
- А як можна привітатися?

В и х о в а т е л ь. Лялька Оксанка хоче з вами познайомитися і потоваришувати.

— Дітки, а якщо людина пройшла і не привіталася, то як її можна назвати? (*Неуважна, невихована, без настрою.*)

Так, багато чого залежить від нашого настрою. Ось у кожного з вас під стільчиками лежать чарівні чоловічки. Їхні обличчя передають певний настрій. Оберіть, малюнок якого чоловічка відповідає вашому настрою.

— А якщо у вас буде поганий настрій, то як його можна поліпшити? (*Погратися, розвеселитися, пожаліти, привітатися.*)

— А зараз кожен привітає одне одного, дивлячись в очі і торкаючись долонькою.

— Слова привітання — це чарівні слова. А чому їх так називають? А яке чарівне слово допомагало вам?

— Ой, діти, погляньте наша скринька в ігровому куточку ворухиться. Та це ж казкові герої зустрілися і спілкуються одне з одним.

Психогімнастика

Діти перетворюються на казкових героїв і різними способами вітаються одне з одним (*обнімаються, цілуються, вітаються за руку, вклоняються*).

В и х о в а т е л ь. А давайте і ми поспілкуємося. Оберіть для себе зручні місця, сядьте і поговоріть.

А ви знаєте, діти, в нашій мові не всі слова приємні і ввічливі. Є слова, які можуть образити. Тому, перш ніж людині щось сказати, слід добре подумати: чи не завдадуть ці слова людині болю, чи не зіпсують їй настрій. Давайте уявимо, що всі слова стали різнокольоровими.

Дидактична гра «Добери колір до слова»

Перед дітьми розкладені різнокольорові кружечки. Вихователь говорить слова, а діти добирають до них колір.

— Чому чарівні слова — яскраві кружечки?

— А чому ви залишили чорні, сірі, коричневі?

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Діти, я бажаю вам, щоб ваше життя було так само світле, яскраве, і в ньому зустрічалися тільки добрі та ввічливі люди.

Щоб ви, дітки, завжди могли спілкуватися з тими, з ким забажаєте, адже ви маєте на це право.

Кого побачиш — усміхнись,
Кого зустрінеш — привітайся
І ніжно в очі подивись,
І подружитись намагайся.
Коли спілкуєтесь і з ким,
Чарівних слів не забувайте,
А прощаються із вами —
Здорові всі бувайте!

Заняття 23

Тема. ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА

Програмовий зміст: продовжувати ознайомлювати дітей із життям і творчістю великого українського поета Т. Г. Шевченка; прищеплювати інтерес до національного колориту; виховувати любов до української мови.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти подивіться на портрет і пригадайте, хто це?

Бесіда з дітьми.

- Де ви бачили цей портрет?
- Хто такий Тарас Григорович Шевченко?
- Які ви знаєте вірші, написані ним?

Тарас Григорович народився у великій бідній сім'ї. Старша сестра навчила його читати і малювати. Тяжко жилося кріпосній сім'ї. Але Тараса помітили і допомогли йому продовжити навчання. Знаючи багато народних пісень, розповідей, він почав писати вірші про Україну, про її народ, про життя селян, про природу.

Вихователь із дітьми розглядають ілюстрації і читають вірш «Садок вишневий коло хати».

Демонстрація макету подвір'я, тину, гілочки вишні.

Бесіда за змістом вірша.

- Хто написав цей вірш?
- Про яку пору року говориться у вірші?
- Чому ви так вирішили?

Вихователь знову підводить дітей до портрета поета, прикрашеного рушником.

— Діти, як ви думаєте, чому портрет прикрашено рушником? (*Відповіді дітей.*)

Читання вірша «Дивлюся, аж світає...»

Бесіда за змістом твору.

— Як ви гадаєте, яку частину доби поет описав у своєму вірші?

— Як ви розумієте вислів «Край неба палає»?

Дидактична гра «Знайди малюнок»

Вихователь читає уривки з віршів, у яких говориться про частини доби, а діти добирають відповідні малюнки.

Підсумок

Вихователь. Ось і згадали ми про великого українського поета, який любив свою Батьківщину і хотів, щоб усі теж любили її.

Заняття 24

Тема. ОРГАН СЛУХУ — ВУХО

Програмовий зміст: розширювати знання дітей про орган слуху — вухо; засвоювати знання про профілактику простудних захворювань; закріплювати знання про важливість слуху в житті людини; розвивати уважність, зосередженість, бажання піклуватися про своє здоров'я.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Стоїть у полі хатиночка: вона і не низька і не висока... А хто ж у хатиночці живе? (*З-за ширми чути голос.*)

— Ку-ку-рі-ку! У хатинці живу! Хатинку стережу!

Вихователь. Хто це? (*Відповіді дітей.*) А як ви дізналися? (*Почули.*) Що ж допомогло нам почути? (*Вуха.*)

— А як би в нас не було вух, то чи змогли б ми чути? Давайте перевіримо. (*Діти затуляють вуха і намагаються почути музику.*) А тепер відкрийте вуха.

— Отож, ви зрозуміли, що ми чуємо за допомогою вух.

— Чи чують тварини і чим вони слухають? Чи можна в лісі прожити без вух? Чому у тварин різні вуха?

Півник прийшов до вас по допомогу. З друзями півника трапилася в лісі біда: вони не чують, бо всі вушка переплутались.

Дидактична гра «Добери вушка тварині»

Перед кожною дитиною лежать малюнки із зображенням тваринки без вушок. Дітям потрібно назвати тваринку і знайти її вушка на столику.

— Тішаться звірята, що вушка повернулися на місце. Перевіримо, чи зможуть вони тепер чути.

Дидактична вправа «Назви дію»

Вихователь переливає воду зі склянки в склянку, стукає по столу, рве папір, плеще в долоні, а діти, не дивлячись, вгадують, що він робить.

Вихователь. Півник і звірята дуже задоволені, що мають вуха. Та поміркуйте, чи потрібно доглядати за вушками? Як саме?

Правила догляду за вушками

1. Ніколи не слухай дуже гучну музику.
2. Щоранку, вмиваючись, мий вуха, чисти їх від сірки.
3. Під час купання стеж, щоб вода не потрапила всередину вуха.
4. Ніколи нічого не встромляй у вухо.
5. Якщо у вухо залізла комашка — звернися до лікаря.

Підсумок

Вихователь. Я бажаю вам бути здоровими.

Завдання 25

Тема. КРАЇНА ОБРАЖЕНИХ РЕЧЕЙ

Програмовий зміст: формувати знання про цінність кожної речі; навчати дотримуватися порядку й чистоти; розвивати спостережливість, увагу; виховувати охайність, дбайливе ставлення до предметів ужитку; прищеплювати навички самообслуговування.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Дітки, сьогодні до нас завітала дівчинка Розумничка, але вона чимось дуже стурбована. Давайте запитємо її, що ж трапилося? А сталося ось що.

Розповідь вихователя.

— Дівчинка Розумничка жила в країні Дбайливості, де росли квіти настрою, які мали чарівну силу.

Пелюсточки дарували жителям добрий, веселий настрій і всі мешканці були дбайливими, чуйними. Вони жили в злагоді не тільки одне з одним, а й зі своїми речами. Але злий квіткоїд заздрих цим людям і вирішив знищити країну Дбайливості. Він викрав усі пелюстки гарного настрою і зів'яли квіти. Жителі країни дуже змінилися, перестали посміхатися, ніхто вже не доглядав за своїми речами, а речі ображалися на своїх господарів. Ось так і з'явилася країна «Ображених речей».

Вихователь. Діти, а що таке образа? Чи можна побачити її, доторкнутися до неї?

Дидактична гра «Вгадай настрої»

Вихователь демонструє дітям різнокольорові пелюстки, які відповідають настрою дитини. Дитина повинна назвати і показати мімікою відповідний настрій.

Вихователь. Мешканці країни Дбайливості просять нас допомогти їм і повернути пелюстки гарного настрою. Але для цього нам треба зуст-

рітися з Квіткоїдом. Не боїтеся Квіткоїда? Вирушимо на допомогу? Давайте уявимо себе метеликами. Ой, які у вас барвисті крильця! Полетіли. Ось ми і в Країні Ображених речей.

Погляньте, які незвичайні кушки ростуть: на них замість листочків речі. Що ж це таке? Та це ж предмети одягу і взуття. Кушки покажуть нам, де шукати Квіткоїда, якщо ми відгадаємо загадки.

Розгадування загадок.

Кожушок тепленький маю,
П'ять братів туди ховаю,
Як мороз надворі, там
Тепло й затишно братам. (*Рукавички.*)

Зодягає всіх — пухнаста як сніг,
Гріє, а не піч. (*Шуба.*)

Обидва схожі, як брати,
Завжди удвох, куди б не йшли:
Під ліжком, коли люди сплять,
А під столом коли їдять. (*Канці.*)

В и х о в а т е л ь. Подивіться, гілочки показують нам дорогу. Ось який будиночок, давайте заглянемо, може, тут Квіткоїд живе? Дітки, я тихенько загляну, а ви почекайте.

— Ні, не Квіткоїд тут живе, а дружно й мирно живуть одяг і взуття. Ось послухайте, що я там почула.

Жителі цього будиночка показують нам дорогу далі. А що ж це за шматочки по всій вулиці розсипані. Та це ж Квіткоїд розшматував увесь одяг та взуття і порозкидав його.

Дидактична гра «Склади ціле»

У конвертах у дітей розрізні малюнки із зображенням одягу і взуття. Дітям за зразком потрібно скласти відповідний малюнок одягу і взуття.

В и х о в а т е л ь. Врятовані речі дякують вам за допомогу.

Дітки, а як називають тих людей, хто не стежить за своїми речами і не дбає про них, не миється, ходить брудним? (*Бруднулі, нечупари, замазури.*)

— За допомогу врятовані речі дарують нам килим-літачок, на якому ми полетимо далі. А щоб не було нам сумно, пригадаємо прислів'я:

- Чоботи нові, а підосви голі;
- Хоч сорочка одна, проте біла щодня;
- На неохайній людині всякий одяг поганий.

Правила про речі

1. Де взяв — туди й поклади.
2. Кожній речі — своє місце.

А ось і будинок Квіткоїда. Через віконце я бачу в нього на полиці лежать пелюстки настрою. Але як же ж нам їх дістати?

— Що це там гримить, стукає, гуркоче? Та це ж Квіткоїд повертається. Давайте швиденько наговоримо повну скриньку добрих, ввічливих слів і подаруємо йому. Коли він відкриє скриньку і вдихне аромат чарівних слів, то стане добрішим і, може, віддасть пелюстки.

Мовна вправа «Поклади у скриньку чарівне слово»

Діти підходять до скриньки і називають чарівне слово.

В и х о в а т е л ь. Хто хоче подарувати Квіткоїдові скриньку? Що з ним сталося після того, як він її відчинив?

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Він став добрим, ввічливим і віддав пелюсточки на-строю. Ну от, ми й допомогли жителям країни Дбайливості повернути їм пелюсточки. Погляньте, всі вони зраділи, настрої у них поліпшився. Усі радіють, співають і грають.

Заняття 26

Тема. УРОК ЗДОРОВ'Я У ЛІСОВІЙ ШКОЛІ

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про способи оздоровлення організму, про значення вітамінів для розвитку й укріплення дитячого організму; розширювати знання дітей про лікарські рослини; стимулювати бажання піклуватися про своє здоров'я; розвивати пам'ять, увагу; виховувати співчуття й бажання допомагати хворому.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні я отримала від лісових звірів запрошення на урок здоров'я у Лісовій школі. Але на цей урок можуть потрапити тільки звірята. Тому я пропоную здійснити чарівне перетворення. А допоможе нам у цьому чарівна музика.

Грає музика.

1, 2, 3, 4, 5 — грай, музико, грай,

Нас на лісових звірят обертай.

В и х о в а т е л ь. А зараз подивіться у чарівні люстерка і скажіть, хто на яких звірят перетворився?

— Сідайте, звірятка, на пенечки, розпочнемо наш урок.

Всі зібралися на наш урок? А де ж це наш півник?

3-за ширми говорить курочка: «Ой, лишенько, захворів півник? Не послухав мене, наївся зелених ягід і заболів у нього живіт».

П і в н и к. Ой, боляче-боляче мені, сестрице.

В и х о в а т е л ь. Звірятка, раз у нас урок здоров'я, давайте допоможемо півникові одужати.

Бесіда з дітьми

— Що означає бути здоровим?

— Що для цього потрібно робити?

— Що для цього ми робимо в дитячому садку?

— А чого потрібно більше їсти?

— А де ж їх найбільше?

— В овочах і фруктах? А якими їх слід вживати? Так, мити необхідно.

В и х о в а т е л ь. А щоб півник швидше одужав, давайте зберемо для нього овочів і фруктів, бо зараз йому потрібно більше їсти вітамінів. А овочі й фрукти зробимо усміхненими — щоб півникові їх хотілося з'їсти.

Діти домальовують овочам і фруктам обличчя.

Ось подивіться, скільки ми зібрали овочів і фруктів. Нехай півник їх їсть і швидше одужує.

К у р о ч к а. Дякую, вам за допомогу.

В и х о в а т е л ь. А ще наші звірятка розкажуть, які вітаміни для чого корисні.

1 - а д и т и н а

Катя й Рома, Дима й Оля
Швидко ріжуть бараболу
Цибулину, капустину,
Солі всипали частину.
У таких смачнім салаті
Вітамінів є багато!

2 - а д и т и н а

Глянь, цікаві оченята,
Хочуть книжку почитати.
Щоб хороші очі мати,
«А» слід вітамін вживати.

3 - я д и т и н а

Що живе у цибулині,
І в червоній є перчині.
І в морквині, в абрикосах,
Їжте, діти, він хороший.

4 - а д и т и н а

Хто нам скаже, де живе
Вітамін із групи «В»?
В яблуневий сад підем,
В стиглім яблуці найдем.

5 - а д и т и н а

Вітаміни всі смачненькі,
І солодкі, і кисленькі,
Їжте, діти, їх охоче,
Кожний, хто коли захоче.

6 - а д и т и н а

Щоб були ви здоровенькі,
І красиві, й рум'яненькі.
Вітаміни споживай
І здоровим виростай!

В и х о в а т е л ь. Я думаю, що Півник незабаром одужає, а ми з вами продовжимо наш урок здоров'я.

З-за ширми: «Ку-ку-рі-ку. Ох!» (Кашляє.)

К у р о ч к а. Півнику-братику, чого ж ти такий неслухняний. Казала ж тобі, не пий холодної водички, бо горличко заболить.

В и х о в а т е л ь. Знову біда у півника. Звірятка, давайте розкажемо півникові, що не можна пити холодної води? А яку потрібно пити? Чому кип'ячену?

— А що слід робити, щоб вилікувати півникові горличко? Який чай потрібно пити? (*Калиновий, напій із горобини, малиновий, шипшиновий, липовий.*)

— Зберемо для півника ті рослини, з яких можна заварити чай, бо вони мають цілющі властивості.

Дидактична гра «Збери потрібне»

На столі перед дітьми лежать пучечки трав. Дітям потрібно обрати тільки лікарські рослини.

В и х о в а т е л ь. Ось, курочко, ми тобі зібрали багато плодів. Заварюю із них чай і лікуй півника.

К у р о ч к а. Дякую вам, звірятка, ви вже вдруге допомагаєте мені і півникові.

В и х о в а т е л ь. А ще звірятка хочуть вам дати рецепт здоров'я:

Щоб бути здоровим, потрібно:

- а) загартовуватись;
- б) пити лікувальні чаї;
- в) вживати вітаміни.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Коли людина здорова, у неї гарний настрій. А це теж важливо для здоров'я: така людина завжди посміхається. Поверніться одне до одного, посміхніться.

А зараз за допомогою музики ми перетворимося на дітей і повернемося у дитячий садок.

1, 2, 3, 4, 5 — музико грай,
Нас на діток обертай.

Заняття 27

Тема. ДО БАБУСІ НА ГОСТИНУ

Програмовий зміст: продовжувати ознайомлювати дітей з українськими народними традиціями і звичаями; розширювати, поповнювати знання про традицію застосування рушника, його призначення, ознаки візерунка і кольору; ознайомити дітей із сопілкою, українською іграшковою лялькою-забавлянкою; виробляти навички використання знань народного фольклору на занятті; розвивати пам'ять, увагу, інтерес до на-

родних традицій; виховувати любов, шану до рідного слова, пісні, народного фольклору, до України.

Матеріал: бабусина скриня, рушники, сопілка лялька-забавлянка з ниток, народний фольклор, бабуся.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти беруться за руки і «змійкою» йдуть до бабусі на гостину і примовляють:

Туру-туру-тору!
 Їде віз під гору,
 А з гори на долину —
 До бабусі на гостину.

В и х о в а т е л ь. Як гарно у бабусі в кімнаті. А що це в куточку стоїть? Бабусина скриня. Погляньте, скільки тут цікавих речей лежить. Давайте відкриємо і подивимося. (*Заходить бабуся.*)

Б а б у с я. Ох ви ж мої голуб'ята? Прийшли до мене в гості? Молодці! Д і т и. Добрий день, бабуся!

Б а б у с я. Добрий день, діточки! Хочете подивитися, що в скрині? Га-разд, зараз я вам покажу! Сідайте, любі. (*Діти сідають.*)

А чи знаєте ви, що скриня була в українців у великій пошані? Сюди складали одяг, рушники, полотно, прикраси, господині зберігали в ній гроші. (*Відкриває скриню.*) Упізнали, що це? Так, рушник. В Україні, за народною традицією, в кожній хаті повинен бути вишитий рушник. У народі говорили: «Хата без рушника, що родина без дітей». Діти, пригадайте, яке призначення має вишитий рушник?

Д і т и. На вишитий рушник клали хліб із сіллю і зустрічали гостей; клали немовля, щоб було щасливе; на щастя-долю давала мати рушник, коли виряджала сина в дорогу; у день весілля наречені стають на рушник, щоб життя було щасливим.

Б а б у с я. У чарівну силу рушника вірили, як у доброго чудодія. А звідки взятися тій силі, як гадаєте? А сила рушника — в його візерунках, кольорах. Ось бачите, на рушнику є такі краєчки, або ще їх називають «вужики», «кривульки». Це знак води. А де вода — там життя. «Вужики» ще означають насіння. А ще на рушниках є квадрати, ромби. Це символ сонця або поля. Якщо добре подивитися, можна помітити на всіх рушниках два однакові кольори. Які це кольори? Так, червоний і чорний. Що означають ці кольори? Так, чорний колір — це колір землі-годувальниці. Червоний — любов до рідних, один до одного, або колір калини — улюбленого дерева нашого народу.

Це рушник-утирач. Навіщо він, як гадаєте? Чи є у вас рушники-утирачі! Давайте з дороги умиємося.

Наберу з криниці
 Чистої водиці,
 Буду умиватись.

Буду промовляти:
 — Водичко, водичко,
 Умий моє личко,
 Щоб щічки горіли,
 Щоб очка блистіли,
 Щоб сміявся роток
 І кусався зубок.

Б а б у с я. Які гарненькі діти, свіженькі. Ще один рушник, ось він — це стирок. Ним витирали чисто вимитий посуд, стіл, лаву. А ось такі рушники вішали в кімнаті над вікнами, дверима, щоб вони оберігали хату від злих очей, від біди. Такі рушники називали «обереги». А хочете і ви вишити собі такі рушники? Тоді ставайте в коло.

Народна гра «Голочка і ниточка»

Сюди-туди голка,
 Сюди-туди нитка,
 Як рушник повішу
 Хата буде квітка.

Б а б у с я. Які гарні рушники вийшли. Хто який рушник собі вишив? *(Діти по черзі відповідають.)*

Покладемо їх у скриню. Вам цікаво, що ще є у моєї скрині? *(Дістає сопілку.)* Що це? Навіщо українці робили сопілки? Так, щоб грати. Хочете заграти?

Діти імітують, наче грають на сопілці і примовляють:

Ту-ту-ту! Ту-ту-ту!
 Вари кашку круту,
 Підливай молочка,
 Погодуй козачка.

Б а б у с я. Яка гарна пісня вийшла. А в мене ще щось є у скрині. *(Дістає ляльку з ниток.)* Що це? З чого вона зроблена? *(Відповіді дітей.)* Це лялька-забавлянка. Кожен з вас може таку зробити самостійно із ниток, із соломи. Як би ви назвали свою ляльку? *(Відповіді дітей.)* А зараз візьміть свої ляльки на руки, ніби маленьких діточок і поколишіть їх. Що співали діткам мами й бабусі, щоб заспокоїти їх, заколисати? *(Відповіді дітей.)* Колискові пісні співали тихенько, ніжним голосом. *(Діти співають колискову пісню, колишучи ляльок.)*

Д і т и

А-а-а, а-а-а,
 Ходить зайчик по капусті,
 Носить ляльку в білій хустці.
 Катя зайчика догнала,
 Собі ляльчку забрала.
 А-а-а, а-а-а.

Б а б у с я. Покладемо своїх ляльок у ліжечка, нехай вони посплять.

Підсумок

Б а б у с я. Дітки, та ви ж з дороги зголодніли. Зараз я вас пиріжками пригощу. Пригощайтесь пиріжечками і мене не забувайте, ще до мене завітайте.

Заняття 28

Тема. НАШІ ОРГАНИ ЧУТТЯ

Програмовий зміст: дати дітям уявлення про органи чуття; пояснити, де вони розміщені, яку роль відіграють у житті людини; навчити дітей берегти свій організм.

ХІД ЗАНЯТТЯ

До кімнати заходить Вітамінчик, вітається з дітьми. Пропонує дітям розгадати загадки з чарівної скриньки.

Горщик розумом багатий,
Сім дірок у нім видати. (*Голова.*)

На ніч два віконця
Самі закриваються,
А зі сходом сонця
Самі відкриваються. (*Очі.*)

Ось гора, біля гори
Дві глибокі є нори.
Вітер в норах тих гуляє,
Кисень в нори заганяє. (*Ніс.*)

Коли ми говоримо,
Він завжди в роботі.
Коли ми мовчимо,
То й він відпочиває. (*Язик.*)

Дві великі раковини
Всілись на краях.
Добре вони вміють
Все нам сповіщать. (*Вуха.*)

В і т а м і н ч и к. Молодці, діти, зуміли ви знайти відгадки до моїх загадок. Це все — ваші органи, розміщені на голові. А для чого ж вони вам потрібні? (*Щоб добре чути, бачити, відчувати різні смаки, запахи.*)

Давайте пригадаємо уривок із казки «Лисичка-сестричка»:

«Лежить лисичка на возі, а рибка так пахне. Ось вона: рибка за рибкою, рибка за рибкою — всю повикидала».

Чим же лисичка нюхала? (*Носом.*)

Правильно, діти, у тварин нюх дуже гострий. Для людини нюх теж має важливе значення. Ми можемо за запахом відрізнити неякісну їжу від якісної. Ми відчуваємо приємні і неприємні запахи. А тепер пригадаємо уривок із казки про Лисичку-сестричку і вовка-Панібрата:

«Вибігла Лисичка на поле, сіла, виїла мачок із пиріжка, а туди напхала сміття. Стулила його і побігла. От біжать хлопці, товар женуть.

— Поміняйте мені бичка-третячка за маковий пиріжок,— каже лисичка.

— Бичка — на пиріжок?

— Та він такий солодкий, що аж-аж!

— Діти, а як лисичка дізналася, що пиріжок солодкий? (*Бесіда з дітьми.*)

Дидактична гра «Упізнай за смаком»

Діти заплющують очі, а вихователь дає кожному шматочок якоїсь їжі. Діти повинні відгадати, що зараз їли.

В і т а м і н ч и к. За допомогою смаку і запаху ми визначаємо якість їжі. А що ми визначаємо за допомогою слуху і зору? Давайте пригадаємо уривок із казки, як лисичка тікала від собаки. То що ж робили в лисички вушка, коли за нею гнався собака? (*Слухали, а очі дивилися куди тікати.*)

В і т а м і н ч и к. Так, діти, правильно. Вуха в людини і тварини призначені для того, щоб чути все, що відбувається навколо. Важливу роль відіграє слух і в розвитку у дитини почуття прекрасного. (*Слухання музики, читання віршів, казок, слухання співу птахів.*)

Підсумок

В і т а м і н ч и к. Давайте послухаємо спів пташок. Відгадаємо за голосом, які пташки співають, і уявимо, що ми у парку.

Заняття 29

Тема. ХВАЛА РУКАМ, ЩО ПАХНУТЬ ХЛІБОМ

Програмовий зміст: розширювати і закріплювати уявлення дітей про послідовність процесів вирощування хліба; про те, що хліб — найцінніший продукт харчування, що для його одержання потрібно докласти багато зусиль; навчати цінувати працю хліборобів; берегти хліб; виховувати повагу до людей, які вирощували хліб.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти сідають на стільці.

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні незвичайний день. Сьогодні свято у працівників сільського господарства. А які сільськогосподарські професії ви знаєте? (*Тракторист, комбайнер, хлібороб, шофер, доярка.*)

— Так от, сьогодні ми будемо з вами говорити про хліб і про тих, хто його вирощує.

Бесіда із розгадуванням загадки.

— Золотий і вусатий,

У ста кишенях — сто малят. (*Колосок.*)

(Вихователь показує малютам колосок і зерно.)

— А що люди роблять із зерна?

— А з борошна?

В и х о в а т е л ь. Без хліба ми не можемо прожити жодного дня. Хліб завжди берегли, на його честь складали пісні, вірші, прислів'я. У народі про

хліб говорять, як про живу істоту: «Хліб усьому голова; хліб — батюшка». Давайте пригадаємо прислів'я про хліб:

- Піт на спині — хліб на столі;
- Хочеш їсти калачі — не сиди на печі;
- Буде хліб — буде й пісня.

А як називають людей, які вирощують хліб? (*Відповіді дітей.*) Так, це хлібороби. Вони працюють для того, щоб ми з вами їли смачний і духмяний хліб, і тому ми повинні поважати цих людей. А які ще професії належать до хліборобської праці?

Робота за картиною.

— Давайте розглянемо цю картину.

Бесіда за змістом зображеного.

— Що ви бачите на ній?

— Що робить трактор?

— Людина якої професії працює на тракторі?

В и х о в а т е л ь. У народі говорили: «Весна ледачих не любить».

Заплющіть очі і послухайте, скільки краплинок дощу впало на землю, і плесніть стільки ж разів у долоні. Ось бачите, як багато потрібно краплинок для гарного урожаю.

Перегляд діафільму «Хлібне поле влітку»

Дидактична гра «Спечи коровай»

Діти складають зображення короваю з частин розрізаної картинки.

В и х о в а т е л ь. «Хліб нам дає життя» — так кажуть у народі. Потрібно берегти кожну крихту хліба, їсти його не поспішаючи, а якщо упав шматочок — віддай його кішечці або пташці.

Честь і шана хліборобам,
А живуть вони в селі.
Хлібороби хліб нам роблять,
Знайте й ви про це, малі.
А їсте ви паляницю,
Калачі смачні їсте,
Не забудьте уклониться
Хліборобові за те.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Давайте всі разом подякуємо хліборобам за те, що у нас завжди є хліб на столі.

Заняття 30

Тема. БІЛИЙ ПТАХ ІЗ ЧОРНОЮ МІТКОЮ

Програмовий зміст: розширювати та поглиблювати знання дітей про лелеку-оберіг, лелеку-символ, про його зовнішній вигляд, спосіб життя, значущість.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В українському куточку — макет хати з лелечим гніздом на даху.

Вихователь. Як ви думаєте, діти, хто звив це гніздо? Правильно, лелека, ось він.

Вихователь виставляє картину із зображенням лелеки.

Вихователь. Лелека — символ вірності, щастя, добробуту, живий символ України. Це птах із довгими міцними ногами і довгою шиєю. Дзьоб у нього міцний, гострий, червоний. Коли крила лелеки розгортаються, то здається, що він увесь білий, а лише хвіст чорний. Коли лелека подружився з людьми, ніхто не пам'ятає, але для людей дружба з лелекою дуже дорога, і вони чекають, коли птахи поселяться на обійсті, оберігають їхній спокій, бо вважають, що лелеки приносять щастя. Молоді лелеки дуже бояться людей, а коли побачать що люди поклали для них дерев'яне колесо для будівництва гнізда, відразу здогадуються, що це доброзичливе запрошення господарів, і починають облаштовувати гніздо. Старі лелеки — дуже розумні птахи, вони не бояться людей, до яких звикли. В народі вважають, що будинок, на якому поселився лелека, є щасливим і захищеним від пожежі: «Лелека хату від лиха береже».

— А де ще, крім людських обійсть, оселяються лелеки? Чому лелека гніздиться поблизу жаб? Живляться лелеки не лише жабами, вужами, ящірками, вони ще дуже полюбляють мишей, різних комах.

Діти, а чи знаєте ви, звідки з'явилися лелеки?

Розповідь вихователя.

— Бог дав одному чоловікові мішок і наказав викинути його, не зазираючи всередину. Але чоловік був дуже допитливим. Він не витримав і відкрив мішок. Із цього мішка почала вилазити різна нечисть: і жаби, і змії, і різні гади та й розлізлися по всій землі. Бог дуже розгнівався на чоловіка за його непослух. І, перетворивши його на лелеку, наказав зібрати всю нечисть назад у мішок. До того часу, поки чоловік не збере всіх гадів назад у мішок, він буде лелекою. І зараз лелеки збирають різних гадів, виконуючи наказ Бога.

Вихователь. Та чи знаєте ви, що руйнувати гніздо лелеки, то великий гріх. Навіть лякати їх не можна. Лелеки за розорення гнізда мстяться тим, що приносять жарину і підпалюють хату. Старі люди розповідають: коли вони були зовсім маленькими, такі, як ви зараз, то бачили, як лелека ніс у дзьобі жарину. Та все одно цих чарівних птахів люди люблять і ніколи не ображають. Отож, ви бачите, що про лелек складені і повір'я, і легенди, і прислів'я, і приказки. Можливо, й ви пригадаєте і розповісте прислів'я, приказку чи вірш.

І - а д и т и н а

Із краю-вирію
Бузьки вилітають,

До нашої хати
Дорогу питають.

2 - а д и т и н а

Гей, летіть ви, бузьки,
По-під небом синім,
Аж там, де кружляють,
Плуги на царині.

3 - я д и т и н а

А ми прилетіли,
З висока дивились,
Ой, чи нас дожидали,
Ой чи смутились.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Отже, діти про кого ми сьогодні говорили? (*Відповіді дітей.*) Так, лелека — символ миру, достатку, щастя і добра, оберіг нашого дому. Тепер ми знаємо, що цих птахів потрібно оберігати.

Заняття 31

Тема. У ГОСТЯХ У ТІТОНЬКИ ОДАРКИ

Програмовий зміст: закріплювати і поповнювати знання дітей про лікарські рослини; виховувати повагу до природи, бажання опікуватися тими, хто захворів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. До групи залетів листочок і запрошує нас у цікаву подорож. Як ви гадаєте, на чому можна подорожувати? (*Відповіді дітей.*) Ну що ж, вирушаємо потягом.

Рухлива гра «Потяг»

Діти шикуються одне за одним у колону. За сигналом вихователя йдуть уперед, поступово прискорюючи темп. Під їжджаючи до умовного місця, переходять на ходьбу. На слово «приїхали» зупиняються.

В и х о в а т е л ь. Потяг зупинився. Зупинка «Лікарські рослини». Озирніться навколо, які незвичайні квіти нас оточують. Це не прості квіти, а лікувальні. Які квіти ви тут бачите? (*Відповіді дітей.*) Так, правильно. Але багато ви з них не знаєте. А он подивіться чиясь хатинка стоїть, давайте зазирнемо туди і дізнаємося про ці квіти. (*Діти беруть невідомі квіти.*)

Дітки, у цьому будиночку живе тітонька Одарка, але її немає вдома. Мабуть, вона збирає лікарські рослини. Поки ми її будемо чекати, давайте розглянемо її оселю. Подивіться, який красивий віночок лежить у неї на столі. Та ще й запашний. Які квіти ви із цих знаєте? (*Ромашка.*)

В и х о в а т е л ь. Діти, ромашка — це квітка ніжності і чистоти. Є кілька видів ромашки: декоративна, польова. А я вам розповім про лікарську. Ось

у мене маленька квіточка саме за її ніжним запахом вирізняють лікарську рослину — ромашку. При болях у горлі, при застуді добре робити полоскання відваром із квітів. І маленьких діточок вона лікує: їм можна давати напій із ромашки, коли в них болять животики. І коли хворі очі — добре промити нею. Ось яку силу має ця тендітна квітка на тоненькій ніжці.

А ось і тітонька Одарка. Вона розповість ще про одну квіточку, вплетену у віночок. *(Діти розглядають материнку.)*

Бесіда з дітьми.

— Подивіться якого кольору квіточки у цієї рослини?

— Які вони? Великі чи маленькі?

Розповідь вчителя.

Стебло тонке і міцне. Ця трава цвіте влітку. У народі її називають мамина трава. Мами купують маленьких діточок у відварі з її квіточок, щоб швидко росли. А ще сухої материнки боїться міль.

Тітонька Одарка пропонує пограти з віночком.

Народна гра «Чий віночок найкращий?»

Діти розподілені на дві групи. Кожна група стає в коло. На слова або пісню вихователя:

Візьмемося за руки,
Підемо на луки,
Там сплетемо віночок,
Станемо в таночок.

Діти беруться за руки і йдуть по колу ліворуч. На останні рядки зупиняються, піднімають руки догори. Вихователь у цей час проказує:

Чий найкращий вінок,
Той піде у танок.

Діти швидко опускають руки на плечі своїм сусідам. Вихователь відзначає, в якому колі діти швидко поклали руки на плечі і дотримують форми кола. Діти з відзначеного кола танцюють, а решта дітей плескає в долоні.

Вихователь. А якщо ви хворієте, хто вас лікує? Чим? Де ви берете ці ліки? *(Відповіді дітей.)*

Вихователь. А ось послушайте, тітонько Одарко, що наші діти знають про лікарські рослини. *(Діти читають вірші про калину шипшину, малину.)*

1 - а д и т и н а

Ой, у лузі калина стояла,
Ягідками усіх частувала.
До калини малята ходили,
Хороводи круг неї водили.

2 - а д и т и н а

Восени, як скину листя,
Ягідками приберусь,

Кожна гілка, як в намисті,—
Я шипшиною зовусь.

З - я д и т и н а

Ми влітку малину збираєм,
По вінця заповнивши кошик,
Ми лісу кричали всі дружно «Спасибі!»,
А ліс відповів нам «Будьте щасливі!»

Тітонька Одарка розповідає дітям, як і коли вона збирає трави, і пропонує їм піти разом із нею. (*За тітонькою Одаркою діти ідуть масажною доріжкою.*)

Підсумок

Тітонька Одарка пригощає дітей цілющим чаєм із калини.

Повторюється гра «Потяг».

Заняття 32

Тема. ТРАНСПОРТ

Програмовий зміст: закріплювати уявлення дітей про різні види транспорту, їх призначення й особливості пересування; збагачувати словник дітей словами, на позначення різних видів транспорту; ввести узагальнююче слово *транспорт*; удосконалювати навички наслідувати звуків транспорту; розвивати кмітливість, спостережливість; виховувати повагу до працівників транспорту.

Матеріал: іграшки: літак, паровоз, машина, човен; предметні картинки із зображенням різних видів транспорту, іграшка-лялька Незнайко.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні у нас в гостях незвичайний хлопчик.
Н е з н а й к о. Добрий день!

В и х о в а т е л ь. Діти, чи ви впізнали його? Звуть його Незнайко. Незнайкові надіслали подарунки — іграшки, але що це за іграшки, він не знає.

Давайте відгадаємо загадки й знайдемо відповідну іграшку.

Залізні подружки тримаються за руки.

Одна з трубою їх тягне за собою. (*Потяг.*)

Ухопився за дріт, покотився у світ,

Повіз близняток, цілий десяток. (*Електровоз.*)

Дім по вулиці повзе, на роботу всіх везе.

Не на курячих ногах, у гумових чобітках. (*Автобус.*)

Будиночок різки має,

Людей на роботу збирає.

Швидко по місту біжить,

За кермом водій сидить. (*Тролейбус.*)

По хвилях лебідь пливе, людей на собі везе. (*Корабель.*)

Вихователь показує іграшки. Діти їх називають.

Всі ці іграшки можна назвати одним словом. Яким? (*Транспорт.*)

Розповідь вихователя про транспорт — повітряний, наземний, водний.

Гра «На воді, у повітрі, на землі»

1-й варіант

Вихователь називає види транспорту, кидає дітям по черзі м'яч. Кожна дитина повинна сказати, де той транспорт використовують.

2-й варіант

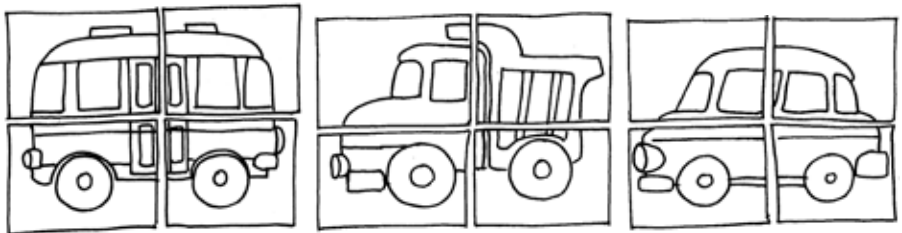
Вихователь називає вид транспорту. Діти виконують відповідні рухи: *наземний* — сидять і тримаються за кермо; *водний* — «пливуть» стоячи; *повітряний* — «літають» руки в сторони.

В и х о в а т е л ь. Кожен вид транспорту складається з певних частин: автобус — салон, кабіна, двері, вікна, колеса, крісла, кермо. А що є у корабля? (*Відповіді дітей.*)

— Що є у потяга? З чого складається літак?

Дидактична гра «Склади ціле»

Дітям даються картки із зображенням машин, розрізані на частини. Діти складають цілі машини. Вихователь запитує у кожної дитини, яка машина в неї вийшла.

Фізкультхвилинка

Вихователь пропонує відтворити за допомогою звуків і рухів певний вид транспорту.

Сіли ми в автомобіль: дир-дир, дир.-дир.

А тепер в тролейбус сіли, і тихенько покотили: ш-ш-ш-ш.

У літак швиденько сіли і одразу полетіли: ж-ж-ж-ж.

Ось на потязі я мчу: чух-чу, чух-чу.

Любимо ми мандрувати, але час нам працювати.

— А тепер перевіримо Незнайка, чи правильно він запам'ятав назви транспорту.

Робота з предметними картинками.

Незнайка пропонує дітям вирушити в подорож.

Гра «На чому я подорожую»

Кожній дитині пропонується для подорожі один із видів транспорту.

Завдання: розповісти, чому саме цей вид транспорту був обраний, чим він кращий від інших.

— Незнайко обрав собі для подорожі літак і прощається з нами.

Н е з н а й к о. До побачення!

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Які завдання ми сьогодні виконували? Що сподобалося, що викликало труднощі?

Заняття 33**Тема. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

Програмовий зміст: ознайомити дітей із проблемою забруднення навколишнього середовища; підвести до розуміння необхідності охорони довкілля; розвивати логічне мислення, уяву, вміння робити прості висновки, міркувати; виховувати дбайливе ставлення до природи; навчати дітей правильно оцінювати дії героїв творів В. Сухомлинського.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Сьогодні Розумничка йшла до дитячого садка і побачила велику купу сміття, яке лежало на нашому майданчику. Вона все зібрала і принесла у садочок. Давайте розглянемо. Сміття буває різним: природного походження та зроблене людиною.

Гра «Поклади правильно»

Діти розкладають сміття на дві купки: природне сміття, і сміття, зроблене людиною.

Вихователь. Діти, а як ви думаєте, де можна використати торішнє листя, гілочки, шматочки кори. Правильно, це все — будиночки для зимівлі комах.

Гра «На листочок, під листочок»

Діти розбирають комах і звірів і розкладають їх за призначенням із використанням опалого листя: комахи — під листочок, звірі — на листочок-підстилку.

Вихователь. А це що за сміття? (*Сміття, яке залишили люди.*) Воно корисне чи шкідливе для здоров'я? Чому? (*Відповіді дітей.*)

Розумничка. Молодці, дітки, я знала, що у вашому садочку всі дітки вчаться любити і берегти природу.

Гра «Дамо старим речам нове життя»

Діти фантазують на цю тему і придумують, як можна зробити зі старих речей нові, а потім розглядають вироби, які виготовили з батьками. Діти дарують ці речі Розумничці.

Підсумок

Розумничка. Дякую вам, діти, за цікаві подарунки. Дорослі і справді піклуються про довкілля, бо вода, земля й повітря повинні бути чистими. Щоб росли красиві квіти і співали пташки.

Природа нам, як рідний дім.
Вона усім, як мати
Щоб лад завжди був у домі тім,
Про неї треба дбати.

Заняття 34**Тема. В ГОСТЯХ У КАЗКИ**

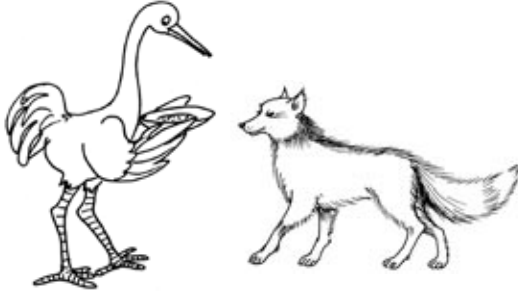
Програмовий зміст: продовжувати ознайомлювати дітей із посудом (*гличик, макітра, горщик, горнятко, дїжа, макогін, ложка*); уточнювати знання про матеріали, з яких виготовляється посуд, про його використання в побуті; залучати до гри з предметами посуду; розвивати зв'язне мовлення, увагу, пам'ять, логічне мислення; виховувати інтерес і повагу до народних традицій.

ХІД ЗАНЯТТЯ**Вихователь**

Я бачила по вулиці
Тут казочка ходила:
Чи сумно стало в книжці їй,
Чи просто заблукала.
І ось вона прийшла до нас
Сьогодні на світаночку.

Давайте разом зазирнем
Швиденько в тую казочку.

Вихователь разом із дітьми пригадає казку «Лисичка і Журавель», демонструючи відповідний посуд.

Запитання до дітей

- Із чого Лисичка частувала Журавля? (*Із тарілочки.*)
- Чому Журавель не міг ухопити каші?
- З чого пригощав Журавель Лисичку?
- Чому Лисичка не могла дістати страви?

Вихователь. Ось у Лисички на столі стоїть глечик. Де його можна використовувати? Глечик — це глиняний виріб, у якому зберігали молоко, сметану, узвар. А про що це там Лисичка співає?

Лисичка

Стоїть на лавці глечик,
Побачив його песик:
У глечик зазирає
І молочка чекає.

Вихователь. Ой хтось у двері стукає. Як ви гадаєте? Хто це?
З'являється Ведмедик і каже дітям, що дуже любить ласувати медком.

Вихователь. Діти, у що ж ми наллємо Ведмедикові меду? (*У миску.*) Ось вона, із чого вона зроблена? Так, із глини. З такої миски раніше їли наші дідусі і бабусі. Але Ведмедик чомусь не їсть медок, а пропонує розгадати загадку.

Ведмедик

За те що я працюю справно,
Мене людина любить кожна,
Туди несуч смачні я страви,
А повертаюся порожня. (*Ложка.*)

Вихователь. То ж давайте Ведмедикові дамо ложку. З чого вона виготовлена? Доки Ведмедик буде ласувати медком, розглянемо Лисиччину полицку. (*Горщик, діжа, ополоник, ложка.*)

А зараз лисичка розповість нам, навіщо їй потрібен горщик.

Л и с и ч к а. Горщик — це глиняний посуд, в якому я варю їжу: борщ, кашу. А ополоником перемішую. Він схожий на ложку, тільки велику.

В и х о в а т е л ь. А це що за глибокий дерев'яний посуд?

Л и с и ч к а. Це діжа, в ній місять хліб.

В и х о в а т е л ь. А діти знають прислів'я про хліб.

Д і т и. «Хліб усьому голова»; «Не кидайся хлібом він святий»; «Без хліба немає обіду».

В и х о в а т е л ь. Ведмедик доїв медок і зараз хоче вам розповісти про макітру, намальовану на картині в Лисиччиній хаті.

Розповідь Ведмедика.

— Виготовлена з глини, круглої форми, глибока. У ній тримають вареники, пиріжки; у ній можна товкти макогоном часник із салом. Он він у Лисички на столі лежить. Він схожий на качалку, якою розкачують тісто.

У справжньої господині завжди багато страв приготовлено. А як ви гадаєте, Лисичка — гарна господиня?

В и х о в а т е л ь. А зараз весь посуд потрібно розставити на столі. А щоб було веселіше це робити, я буду розповідати потішку. А ви будете знаходити той предмет посуду, про який у потішці розповідається.

Люлі, люлі, люлечку,
Звари, мамо, кулешуку
У маленькому горняті
Маленькому дитяті.

— Кицю Муро, де ти була?

— У бабусі.

— Що робила?

— Миски мила.

Диви-диви-диви-би,
Пішла баба по гриби.
А дід по опеньки в неділю раненько.
Нарвали опеньки, поклали
В макітру гарненько.

Іди, іди, дощику,
Зварю тобі борщику
У новому горщику.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Ось ми й накрили стіл. Зараз господиня Лисичка буде всіх частувати.

Л и с и ч к а

Любі діти, прошу сісти.
Пампушечки будем їсти,
Пампушечки непогані,
Пампушечки дуже гарні.

СТАРША ГРУПА

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

Заняття 1

Тема. КАЗКА НАВПАКИ

Програмовий зміст: формувати уміння складати казки (за допомогою вихователя); розвивати зв'язне мовлення, вміння обґрунтовувати свої відповіді; граматика: удосконалювати навички вживання дієслів у різних формах без змін в основі, використання вставних слів: *напевне, здається, мабуть*; розвивати творчу активність дітей; виховувати інтерес до народної творчості.

Словник: збагачувати словник дітей словами протилежного змісту (антонімами).

Матеріал: ілюстрації до українських казок, зображення півників (*доброго, злого, задумливого*), сигнальні картки червоного й синього кольору.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь

Здалека-здалека летіла лелека.
І впустила пір'ячко на наше подвір'ячко.
Я в садочок вранці йшла,
І те пір'ячко знайшла.
В кошик його поклала,
Бо про вас я пам'ятала.
За такі мої вам ласки.
Дарувало пір'я казки.

(Вихователь дістає з кошика пір'ячко, робить ним помах і на дошці з'являються ілюстрації до українських народних казок.)

Вихователь. З яких казок прийшли ці герої?

Діти. «Лисичка-сестричка та сірий вовк», «Солом'яний бичок», «Кирило Кожум'яка» тощо.

Вихователь. Я буду називати героїв, а ви будете піднімати червону картку, якщо цей герой добрий, і синю, якщо злий, і будете пояснювати свою відповідь.

Дидактична вправа «Добрий — злий»

Мета: прищеплювати навички пояснювального мовлення.

Д і т и. Коза-Дереза — зла, вона кривдила героїв казки.

Кривенька качечка — добра, вона турбувалася про старих людей, допомагала їм.

В и х о в а т е л ь. А зараз спробуйте розгадати загадку і з'явиться ще один казковий герой.

Справжній красень-молодець,
На голівці гребінець,
Мишенят він доглядає,
Пече, смажить, прибирає. (Півень.)

— З якої казки цей півень? Чому ви так думаєте?

Д і т и. Цей півень із казки «Півник та двоє мишенят».

(Вихователь виставляє на дошку зображення півнів: доброго, злого, здивованого, засмученого.)

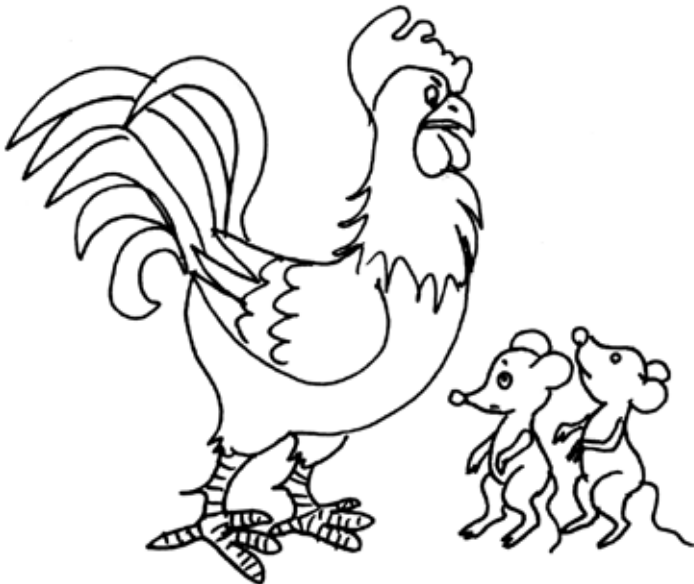
В и х о в а т е л ь. Який півень із цієї казки? Які риси характеру притаманні йому?

Д і т и. Турбота, чемність, працелюбність, привітливність, уважність.

Чути писк мишенят. Вихователь пропонує пошукати їх, а тим часом змінює зображення доброго півника на злого і виставляє зображення двох мишенят.

В и х о в а т е л ь. Ось і зібралися герої цієї казки: добрий, веселий півник та мишенята.

Д і т и. Ні, цей півник злий.

Фізкультхвилинка

Мишенята рано-вранці	(кивати головою)
Роблять вправи на галявці, Випрямляють ручки, ніжки.	
Усміхаються всім трішки, Вправо-вліво повертають.	(згинання рук у ліктях) (Повороти тулуба.)
Колоски з зерном шукають. Нахиляються низенько, Хмиз збирають всі дружненько	(нахили тулуба)
Між дерев ми всі йдемо: В казку всі потрапимо.	(Ходьба навшипиньки.)

Вихователь. Що трапилося з нашими мишенятами? Якими вони стали?

Діти. Мишенята перетворилися на працелюбних.

Вихователь. Тож у казці стало все навпаки. Давайте розкажемо нову казку. Мабуть, наша казка сьогодні буде злою? Як буде починатися наша казка?

Діти. «Жили собі».

Вихователь. Жили собі двоє мишенят Круть та Верть і півник Голосисте горлечко. Півник тільки й знав, що співав та відпочивав.

А мишенята, тільки починало світати, бралися за роботу. Одного разу замітали миші подвір'я і знайшли колосок.

— Кого вони покликали?

— Що відповів півник?

(Діти за допомогою вихователя складають казку.)

Вихователь. Став півник вилазити з-за столу, а мишенята його не затримують і говорять: «Хочеш їсти калачі, не сиди на печі».

Чому так сказали мишенята? (Відповіді дітей.)

Вихователь. А як зробити кінець казки добрим?

Діти. Надіслати півникові листа. Пояснити, що праця годує, а лінь марнує. Запросити у групу і навчити працювати.

Вихователь

Мишенята хочуть грати,
І словечка добирати.
Вони кажуть вам, що зробити.
А ви скажете, що вже зробили.

Дидактична вправа «Зробити — зробили»

(Наприклад, знайти — знайшли.)

Пари слів:

- спекти — спекли;
- змолоти — змололи;

- замести — замели;
- обмолотити — обмолотили;
- замісити — замісили.

Вихователь. У нашій казці півник який?

Діти. Злий, ледачий.

Вихователь. А мишенята?

Діти. Добрі, працелюбні.

Вихователь. Я називатиму слово-«ознаку», і ви теж називайте, тільки навпаки.

Пари слів:

- хворий — здоровий;
- слухняний — розпещений;
- хоробрий — лякливий;
- товстий — тонкий;
- порожній — повний;
- багатий — бідний;
- сильний — слабкий;
- гарний — потворний.

(Вихователь непомітно замінює зображення злого півня на доброго.)

Вихователь. Ось у нашій казці стали всі добрими. А головне, ви самі вигадати казку, яка і схожа і несхожа на ту, яку ми знаємо. Чим схожі ці казки? Чим різняться. (*Відповіді дітей.*)

Вихователь. Якщо вам сподобалося заняття, підніміть червону картку, якщо ні — синю.

Заняття 2

Тема. ЩО ПОСІЄШ, ТЕ Й ПОЖНЕШ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: закріплювати уміння переказувати казку близько до тексту, висловлювати своє ставлення до вчинків героїв;
- *звукова культура*: розвивати уміння правильно інтонувати різні типи речень (розповідні, питальні, окличні), передавати пряму мову; розвивати інтерес дітей до малознайомих слів; розширювати знання і розуміння багатозначних слів; виховувати інтерес до народних казок; вміння розуміти персонажів, висловлювати своє ставлення до них.

Словник: ознайомлювати дітей із приказками та фразеологізмами.

Матеріал: ілюстрації казкових персонажів до казки, прислів'я, зображення журавля (*птаха*) та журавля (*біля колодязя*).

ХІД ЗАНЯТТЯ

На дошці зображення Журавля та Лисиці. На столі у вихователя — горнятко й керамічна тарілка.

Вихователь

Дітки мої, тихенько сідайте,
На ці предмети увагу звертайте.
Горнятко у мене стоїть на столі.
Звідки взялось, підкажіть ви мені.
Тарілка поряд з горнятком стоїть.
А Журавель за столом у Лисички сидить.

Д і т и. Журавель і Лисиця — це казкові герої.

В и х о в а т е л ь. Чому ви вирішили, що вони завітали до нас із казки, адже лисицю і журавля можна зустріти в природі?

Д і т и. Лисиця в природі може полювати на журавля. А на картині вони разом сидять за столом.

(Вихователь пропонує дітям послухати казку.)

Запитання до тексту

- Як починалася казка?
- Хто перший і до кого завітав у гості?
- Як Лисиця готувалася до прийому гостя?
- Чому Журавель пішов додому голодний?
- Як він вирішив віддячити Лисиці?
- Чи залишилася Лисиця задоволеною?
- Чи можна назвати Лисицю та Журавля справжніми друзями?

(3–4 дитини переказують казку.)

Фізкультхвилинка

Прилетіли журавлі,

То великі, то малі,

Сіли вони на люлі,

Та й співають: «Трі-рі-рі».

А лисиця не зівас,

Журавлів вона чекає

Хоче їх вона спіймати,

Щоб кумою усім стати.

(діти ходять по килимку,

високо піднімаючи ноги)

(присідання)

(ходьба навшпильки)

(присідання)

(розведення рук на боки)

В и х о в а т е л ь. Чи відповідають казці прислів'я «Бачить собака молоко, та в глечичку глибоко» та «Як гукнеться так і відгукнеться»? (Відповіді дітей.)

— Як ви розумієте вислів «Впіймав облизня»? (Якщо діти не дали відповіді на це запитання, то вихователь пояснює сам.)

Д і т и. Залишився ні з чим. Зостався голодним.

Пояснення етимології слів *покраяв* та *горнятко*.)

Робота в парах.

Вихователь пропонує дітям поділитися на пари за принципом: «Це мій найкращий друг». Один у парі — Лисиця, інший — Журавель. Кожна пара повинна придумати, як помирити Лисицю й Журавля.

(Діти свій варіант розігрують за особами.)

В и х о в а т е л ь. Із ким зі своїх друзів ви хотіли б помиритися після прослуховування цієї казки?

(Вихователь виставляє на дошку зображення *журавля* (птаха) і *журавля* (біля колодязя). Звертає увагу на те, що слова вимовляються однаково, а мають різне значення.)

— Для чого потрібен журавлю такий дзьоб, шия, довгі ноги?

— На кого схожий журавель?

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Хто з героїв казки вам сподобався?

— Як би ви вчинили на місці Лисиці, Журавля?

— Що ви розумієте під словом *дружба*?

Заняття 3

Тема. В ПОШУКАХ КАЗКИ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: формувати вміння відтворювати зміст казки за серією картинок;
- *граматика*: формувати навички утворювати слова зі зменшувано-пестливими суфіксами та суфіксами згрубілості, негативної оцінки; утворювати дієслова протилежного значення за допомогою суфіксів; формувати вміння відповідати на запитання за змістом казок повними реченнями; розвивати логічне мислення; виховувати любов до книг, бажання читати казки та інші твори.

Словник: активізувати вживання дієслів-антонімів та іменників, які часто вживаються у формі множини.

Матеріал: книжка з чистими сторінками, «чарівні двері», кошик, матеріал до гри «Дорогами казки» (картки із зображенням фрагментів казок «Снігуронька», «Кирило Кожум'яка», «У сонечка в гостях», «Колобок», «Кривенька качечка»).

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь

Сонце загляда в віконце,
І сміються дітлахи.
Нам дарує книжку сонце,
Де живуть наші казки.

(Вихователь розкриває книгу, а там порожні сторінки.)

Вихователь. Ой, погляньте, а де ж наші казки?

Діти. Наші казки зникли.

Вихователь. Чому вони зникли? (*Варіанти відповідей дітей.*)

Вихователь. Наші діти останнім часом дивляться дуже багато мультфільмів, а казок майже не читають. Казки образилися й пішли від нас. Як же їх повернути?

Діти. Скласти нові казки. Пошукати у бібліотеці. Попросити їх ласкаво, щоб повернулися.

Вихователь. Ми підемо на пошуки казок. Ви згодні?

Діти. Так, згодні.

(Під музику діти крокують.)

Діти підходять до «чарівних» дверей.

Вихователь. Щоб ці двері відчинилися, потрібно утворити словадії протилежного значення. Наприклад, «зайти», а як сказати навпаки?

Діти. «Вийти».

Пари слів:

- розв'язати — зав'язати;
- забігти — вибігти;
- залізти — злізти;
- в'їхати — виїхати;
- зачинити — відчинити;
- одягнути — роздягнути.

Вихователь. Ось і відчинилися наші двері. Що ще можна відчиняти?

Діти. Кватирку, вікно.

Вихователь. А що можна відкрити?

Діти. Коробку, пенал, скриньку.

Вихователь. А розгорнути?

Діти. Книжку, цукерку, пакунок.

(Діти звертають увагу на сходи.)

Вихователь. Ці сходи приведуть нас до казок, але спочатку слід сказати, скільки яких сходинок.

Діти. Одна біла сходинка. П'ять жовтих сходинок, дві зелених сходинок. Одна синя сходинка.

Фізкультхвилинка

За казками ми пішли,
Не одразу їх знайшли!
Ніжками ми тупали,
Кулачками стукали.
Пам'ятають казки нас,
Нахилились ми на «раз».

А на «два» ми піднялись,
І за руки узялись.
Всі по колу ми пішли.
Наші казочки знайшли.

(Діти виконують відповідні рухи.)

В и х о в а т е л ь. Ці різнокольорові сходинки привели нас до кошика, в якому сховалися наші казки. І казки з'являться лише тоді, коли ви називатимете відомих казкових героїв пестливо.

Д і т и. Деревце, вовчисько, вітрисько, вітерець, зайчисько, півничок, коточок, хлібець.

(Вихователь дістає з кошика картки та ігрові поля із зображенням казкових персонажів.)

Дидактична гра «Збери казку»

Робота в групах.

(Кожна група отримує набір картинок до певної казки.)

Діти викладають картинки послідовно, відповідно до змісту казки і супроводжують свої дії розповіддю.

Д і т и. Наша група вирішила, що це казка «Колобок». На картинках зображено бабусю, яка місить тісто для Колобка. Ось Колобок котиться лісовою стежинкою. Наступна картинка — Колобок із зайцем. Ось Колобок розмовляє з вовком. На цій картинці він зустрів ведмедя. А ось він сидить на носі у лисички.

В и х о в а т е л ь. Нарешті наші казки з нами!

Повертаємось ми нині
Із казкової країни.
У казках герої чемні.
Добрі ввічливі. Напевно,
Ви такими будете,—
Казки не забудете.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Чому ви сьогодні вирушили на пошуки казок?

— Які казки вам подобаються?

— На кого з героїв казок ви хотіли б бути схожими? Чому?

Заняття 4

Тема. КАЗКОВІ НЕСПОДІВАНКИ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* формувати уміння складати розповіді від першої особи; розвивати монологічне мовлення;

- *звукова культура*: формувати навички виділяти голосом звертання, робити логічний наголос у реченні; виділяти перший та останній звук у словах; розвивати логічне мислення й творчу уяву, нестандартне сприйняття навколишнього; виховувати вміння активно співпрацювати одне з одним і з вихователем.

Словник: закріпити вміння утворювати складні слова; розширити знання і розуміння багатозначних слів.

Матеріал: квітка-семицвітка, ляльки (*Оленка, Івасик, баба Яга*), макет печі, магнітофонний запис, макет хатинки, синя тканина (*річка*).

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь звертає увагу дітей на квітку.

В и х о в а т е л ь. Діти, погляньте, яка чудова квітка. Це квітка-семицвітка. Пелюстки цієї квітки чарівні.

Вихователь відриває пелюстку і говорить:

— Лети, лети пелюсточко,
Через захід, через схід,
Через північ, через південь,
Повертайсь, зкружлявши світ.
Ледь торкнешся ти землі,
Будь по нашому вели.
Вели, щоб ми потрапили до казки.

Д і т и. Казка, казка, почнись, будь ласка!

З'являється Оленка.

О л е н к а

Поклала спати братика,
Під кущик на траві.
Пішла збирати ягоди та квіти лісові.
Летіли гуси-лебеді, Івасика схопили.
Та й понесли на крилечках, далеко від ліска.

В и х о в а т е л ь. Діти, давайте заспокоїмо дівчинку, запропонуємо свою допомогу.

Д і т и. Оленко, не сумуй. Ми тобі допоможемо.

Оленочко, не журися, все буде добре!

(Діти йдуть по групі звичайним кроком, потім підстрибом, знову звичайним кроком.)

В и х о в а т е л ь. До кого звернулася Оленка першого разу по допомогу?

Д і т и. До річки.

(Вихователь пропонує звернутися до річечки по допомогу.)

Д і т и. Річечко, річечко, ти нам допоможи!

Вихователь. Де ділись гуси-лебеді, як зможеш, розкажи.

Річка

Добре, діти, я скажу,
І вам всім допоможу.
Тільки ви часу не гайте.
А нові слова складайте.

- Ліс і степ — *лісостеп*;
- ліс і смуга — *лісосмуга*;
- меч носити — *мечоносець*;
- газ провід — *газопровід*;
- молоко возити — *молоковоз*;
- небо і схил — *небосхил*;
- птах і ферма — *птахоферма*;
- сталь варити — *сталевар*;
- зоря падати — *зорепад*;
- вода спадати — *водоспад*.

Вихователь. Як ви розумієте вислів «вода спадає»? (*Відповіді дітей.*)

Вихователь. Що ще може падати?

Діти. М'яч падає, світло падає, сніг падає.

(Вихователь пояснює, що є багатозначні слова.)

Річка. Молодці, правильно усе зробили.

Я тепер вам підкажу:
Вирушайте по доріжці,
Недалеко біля мене
Пічечка стоїть весела.
Ось до неї і біжіть.

(Діти легенько біжать.)

Вихователь. Ось ця пічечка стоїть, і щось в ній уже кипить.

Діти (*разом із вихователем*)

Ох, пічечко, ріднесенька,
Ти нам допоможи:
Де ділись гуси-лебеді,
Якщо знаєш, розкажи.

Піч

Добре, діти, я скажу і вам усім допоможу.
Але в мене є біда.
Вітер вранці тут гуляв і малюнки розкидав.
Ви у руки їх візьміть, ланцюжок зі слів зробіть.

(Діти розглядають картинки, визначають, який звук у кінці слова, який на початку і складають зі слів ланцюжок: *жук — крокодил — ложка — абрикос — струмок...*)

П і ч

І за вашу допомогу, покажу я вам дорогу.
Он будиночок стоїть, ось туди і поверніть.
Діти підходять до будиночка Баба Яги.

В и х о в а т е л ь. Як ви думаєте, як почувається Івасик у баби Яги? Що згадує? Про що мріє? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Щоб зрозуміти, що відбувається у хлопчика в душі, що він відчуває, про що згадує, слід опинитися на його місці, тобто уявити себе Івасиком. Заплющте очі й уявіть це зараз.

(Діти заплющують очі.)

В и х о в а т е л ь. Що ви бачите? Що згадали?

Д і т и. Ми бачимо будинок, в якому жив хлопчик, його сестричку Оленку. Бачимо, як він пішов до лісу, і як його викрали гуси-лебеді...

В и х о в а т е л ь. Ви все сказали правильно. Але забули одну умову. Ви тепер не діти, а казкові Івасики. І говорити вам потрібно від першої особи, тобто не Івасик згадав, а я згадав.

(Діти розповідають від першої особи:

Я — хлопчик Івасик. Мешкаю зі своєю сім'єю. Ми з сестричкою пішли до лісу і мене там вкрали гуси лебеді. Принесли вони мене до баби Яги. Я дуже хочу повернутися додому. Чекаю, щоб мене визволили.)

В и х о в а т е л ь. Щоб Яга відпустила нашого хлопчика, необхідно звернутися до неї з проханням пестливо.

Д і т и (*звертаються до баби Яги*)

Бабусю Ягусю, віддай нам хлопчика, будь ласка,
Ягунечко, Ягусенько, бабуню, бабусенько.

Б а б а Я г а

Віддаю я вам хлопчину,
Вам додому йти вже час.
Всім здоров'я, прощайте.
І Ягу не забувайте!

В и х о в а т е л ь. Що ви відчували, коли йшли визволяти хлопчика? Яке завдання вам вдалося найскладнішим? Яке завдання було найцікавішим?

Заняття 5

Тема. У ФОРТІ БУАЯР

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* формувати уміння складати небилиці з двох-трьох речень (за зразком вихователя);
- *граматика:* формувати навички правильно вживати форму однини іменників (босоніжка, шарпетка); узгоджувати іменники з прикметниками;

- *звукова культура*: виробляти навички римування слів; формувати відчуття ритму; удосконалювати навички виділення першого й останнього звука у словах, формувати вміння визначати кількість звуків у словах і ділити слова на склади; розвивати логічне мислення; формувати навички спільних дій і навички роботи в групах і парах; виховувати дружні взаємовідносини.

Словник: активізувати вживання прикметників вищого та найвищого ступенів порівняння: *довша, найдовша, найкоротша, найширша*.

Матеріал: ключі, предметні картинки, олівці, зображення лабіринту, піраміда, різнокольорові смужки, замки, «золоті» монети.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти знаходять запрошення взяти участь у змаганнях, які відбудуться у форті Буаяр.

Форт Буаяр вас чекає усіх,
Цікаві завдання там будуть для всіх.
Чарівні ключі вам треба зібрати,
Щоб золото форту змогли ви дістати.
Ключі чарівні намагайтесь зібрати,
А глядачі вас будуть вітати.

Вихователь. Діти, ви згодні взяти участь у змаганнях, які відбудуться у форті Буаяр?

Діти. Так, згодні.

Вихователь. Щоб здобути золото форту, нам потрібно зібрати чарівні ключі, які допоможуть нам потрапити до скарбниці. Їх повинно бути 10.

Отож, щоб здобути перші ключі, необхідно працювати в парах.

Поясніть, що означає поняття «пара». Де ми спостерігаємо парні предмети? (*Чоботи, шкарпетки, руки, очі, крила, ноги*.)

Дидактична вправа «Парні картинки»

(Робота в парах.)

Діти беруть картинки із зображенням предметів і знаходять їм пару. Свої дії супроводжують поясненням.

Діти. Одна шкарпетка, дві шкарпетки або пара шкарпеток.

Одна сандаля, дві сандалі.

Босоніжок один, два босоніжки або пара босоніжок.

Вихователь. Ось ви здобули перший ключ.

Тепер випробуємо нашу удачу.

Дидактична вправа «Лабіринт»

Мета: розвиток дрібної моторики рук.

Вихователь. За допомогою олівця вам потрібно вийти з лабіринту. «Йти», тобто вести олівець, бажано посередині стежки, не порушуючи її межі.

Діти виконують завдання й отримують ключ.

Вихователь. Щоб піднятися на вежу до Мольфара, слід побудувати ланцюжок зі слів. Працювати будемо групами. Переможе та група, яка першою використає картки для побудови ланцюжка.

Дидактична гра «Ланцюжок слів»

(Робота в групах.)

Перша картка — із зображенням автобуса. Ланцюжок починається зі слова *автобус*. Наступною ланкою буде слово, яке починається з того звуку, яким закінчується слово *автобус*. Хто з дітей знайшов предмет з такою назвою у себе на картинці, той приєднає свою картинку до першої картинки і назве свій предмет так, щоб чітко було чути останній звук. (За виконання цього завдання діти отримують ключ.)

Завдання від Мольфара — «Піраміда»

Вихователь демонструє піраміду і пояснює: «Цю піраміду необхідно збудувати з картинок: перший ряд — картинки з короткими назвами (із трьох звуків), другий — картинки, в назвах яких чотири звуки, і третій ряд — картинки, в назвах яких п'ять звуків».

Слова для карток:

- кіт, рак;
- вовк, жаба, сова;
- чашка, білка, кавун, потяг.

(Кожна група за виконання цього завдання отримує ключ.)

Вихователь пропонує одному з дітей порухувати ключі. (Відповіді дітей.)

В и х о в а т е л ь. Щоб здобути наступні ключі, потрібно вигадати небилиці. Що таке небилиця?

Д і т и. Те, чого не може бути.

В и х о в а т е л ь. За кожну небилицю ви отримаєте ключ. Я починаю.
З мармеладом в бороді,
Пливе ведмідь в сковороді.
Пливе ведмідь по каші,
Дарує сукню Даші.

(Діти вигадують 5–6 небилиць і отримують ключі.)

В и х о в а т е л ь. Скільки стало у вас ключів?

Д і т и. Десять.

В и х о в а т е л ь. Тож рушаймо до скарбниці.

Щоб підійти до скарбниці ми з вами повинні порівняти стежинки за шириною та довжиною.

Д і т и. Жовта стежка найкоротша. Зелена — найдовша. Червона, довша ніж синя. Найширша — коричнева стежка, найвужча — біла.

В и х о в а т е л ь. То ж вирушаймо найкоротшою стежкою.

Ось ми й біля скарбниці.

(Діти підходять до замків.)

В и х о в а т е л ь. Щоб відчинити ці замки, необхідно слова поділити на склади. І знайти ключ з відповідним кодом. (*Цифри на ключах відповідають кількості (складів) крапок на замках.*)

Дидактична гра «Замочки»

(Робота всією групою.)

Під музику замки відчиняються і діти потрапляють до скарбниці.

В и х о в а т е л ь. Останній крок. І якщо ви все зробите правильно, то отримаєте свою винагороду.

Вправа «Риму відчували, слова римували».

В и х о в а т е л ь. Вам потрібно дібрати риму до заданих слів.

Слова для роботи

Вінок — ...

Ганнуся — ...

Антосик — ... Миросик

Мишка — ... кішка

Катруся гачок — ... мовчок

Максим — ... Вадим

Діти отримують золоті монети.

В и х о в а т е л ь. Для чого вам потрібні золоті монети?

— Що ви з ними будете робити?

— Чи бажаєте ви ще відвідати форт Буаяр?

— Що вам тут сподобалося?

— Які завдання були важкими?

— А які цікавими?

Заняття 6**Тема. У СВІТІ БРАКУЄ НА ВСІХ ДОБРОТИ,
БО Є БЕЗПРИТУЛЬНІ СОБАКИ Й КОТИ****Програмовий зміст:**

- *зв'язне мовлення:* формувати уміння складати сюжетно-описову розповідь за картиною, домислювати подальші події;
- *звукова культура:* закріпити вміння відтворювати звуки, знаходити аналогії звуків мови у звуках природи, техніки;
- *граматика:* удосконалювати навички творення іменників назв малят тварин, птахів, у тому числі за допомогою пестливих суфіксів; розвивати логічне мислення, тренувати увагу, пам'ять, збагачувати уяву; виховувати у дітей любов до тварин, потребу у спілкуванні з ними, почуття відповідальності за них.

Матеріал: фотографія із зображенням безпритульного кошеняти, картини з зображення тварин.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Вихователь заносить до групи фотографію, на якій зображено безпритульне кошеня на вулиці.)

В и х о в а т е л ь. Я сьогодні йшла до дитячого садка і побачила кошенятко, яке жалібно нявчало. Я сфотографувала це кошеня і фотографію принесла вам. Хочете знати, що було далі? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Але спочатку давайте розглянемо цю фотографію.

Запитання для дітей:

— Хто зображений на картині?

— Яке воно?

— Що робить кошеня?

— Чому воно сумне?

— Як ви здогадалися?

— Як ви вважаєте, чи є у цього кошенятка господар, друг?

— Яку пору року зображено на фотографії?

— Яка погода? Як ми можемо допомогти кошеняткові?

Д і т и. Нагодувати, забрати додому, пожаліти, знайти йому друга...

В и х о в а т е л ь. А тепер складіть розповіді за цією фотографією. Але розповіді складайте не тільки про те, що бачите, а про те що було до цього і після цього. Може, ми з вами помиляємося, вважаючи, що це кошеня самотнє.

(5–6 дітей складають розповіді.)

В и х о в а т е л ь. Діти, і справді, наше кошеня не самотнє, воно випадково вискочило на вулицю. Його увесь час розшукувала дівчинка Марійка. А коли знайшла, забрала додому, нагодувала, викупала і почала з ним гратися.

Проблемні ситуації

Ситуація перша. Зустрілися хатній та бродячий коти і почали розмову. Про що вони розмовляли? Кому живеться краще? Чому?

— Як можна допомогти бродячим тваринам?

Ситуація друга. У кішки Мурки народилися кошенята. Діти — Марічка, Олексій та Оксанка — дуже хотіли мати вдома маленьке кошенятко. Але тітка Софія не могла вирішити, кому віддати кошенят. Вона кожного з дітей запитала: «Що ти будеш робити з кошеням?»

Марічка сказала: «Я буду гратися з ним щодня».

Оксана відповіла: «Я показуватиму його усім своїм друзям», а Олексійко мови: «А я нагодую кошенятко і облаштую йому м'якеньку постіль, де воно буде відпочивати».

Кому з дітей тітонька віддасть кошеня? Свою відповідь поясніть.

Фізкультхвилинка

Вийшла кішечка на грядку,
Кличе діток на зарядку:
— Раз, два, три! На доріжку!
Починаємо пробіжку!
А тепер всі присідайте,
Швидко втому проганяйте.

Всі малята засміялись,
Кілька раз понахилились.
Головою покрутили,
На стільці тихенько сіли.

(Діти виконують усі названі рухи.)

Дидактична гра «Назвіть малят»

В и х о в а т е л ь. Кожна тварина має своїх малят. Я буду називати тварин, а ви називайте їхніх дітлахів.

Кріль — кроленя, грак — граченя, кінь — лоша, собака — цуценя, корова — теля, верблюд — верблюжа.

В и х о в а т е л ь. А тепер давайте малят назвемо пестливо.

Д і т и. Кроленятко, телятко, лошатко, цуценятко тощо.

В и х о в а т е л ь. Усі тварини, птахи спілкуються між собою за допомогою певних звуків. Пригадайте і спробуйте відтворити спів комарика.

Д і т и. З-з-з-з-з.

В и х о в а т е л ь. А де ще ви чули ці звуки?

Д і т и. Заводиться машина, в кабінеті у стоматолога.

В и х о в а т е л ь. Як стукає дятел?

Д і т и. Д-д-д-д-д-д.

В и х о в а т е л ь. Де чули такі звуки?

Д і т и. Шие швейна машинка. Такий звук буває, коли стукати олівцем по столу.

(Вихователь пропонує ще кілька різновидів звуків, а діти знаходять схожі у звуках мови, природи, техніки.)

В и х о в а т е л ь. Чи є у вас вдома тварини? Як ви за ними доглядаєте? Чи радіють вони, коли ви приходите з дитячого садочка? Чи сумують, коли вас немає? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Ми з вами пограємо у гру, в якій будемо вчитися ставити питання.

Дидактична гра «Імітація»

Діти дістають картки із зображенням тварин. Кожен із них намагається наслідувати зображених тварин. Інші діти намагаються назвати цих тварин.

— Чи ти скачеш?

— Чи ти нявкаєш?

— Чи ти цуценя?

Вправа «Виправте помилки»

Діти повинні виправити помилки у запропонованих сполученнях.

- Засобакали гавки.
- Закицькали нявки.

- Зажабкали кваки.
- Закачкали кряки.
- Закізкали меки.
- Забаранали беки.
- За зірки сховалось небо.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Природі нічого не шкода, несе вона людям дарунки свої. І просить за це в нас природа, щоб ми поважали й жаліли її.

Заняття 7

Тема. ДОБРЕ ДІЛО РОБИ СМІЛО

Програмовий зміст:

- *зв'язне мовлення*: формувати уміння складати розповіді за заданою темою на основі життєвих вражень; висловлювати своє ставлення до своїх вчинків та вчинків інших людей;
- *граматика*: формувати уміння добирати слова на позначення дії за заданою темою, складати прості й поширені речення; формувати сприйняття й осмислення моральних категорій добра і зла; розвивати уміння розв'язувати моральні проблеми; виховувати прагнення робити гарні вчинки.

Словник: збагачувати словник дітей синонімами, активізувати їх уживання, розширювати розуміння багатозначних слів.

Матеріал: кольорові кола: жовтий, синій; хлопчик-циліндр (з одного боку — добрий вираз обличчя, з іншого — злий); гра «Добре — погано», пір'ячко, прислів'я.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Сьогодні в гості до нас завітав незвичайний хлопчик.

Він по світу ходив, бачив, що добре.

Він по світу ходив, бачив, що погано.

Ось він став такий, має два обличчя.

Якщо добре все — він посміхається.

Якщо погано все — він свариться.

Став наш хлопчик ніякий: і не добрий, і не злий.

Діти, ви йому допоможіть, і добро нам покажіть.

Цей незвичайний хлопчик приніс нам гру. Він хоче, щоб ми допомогли йому розібратися, що добре, а що погано.

Дидактична гра «Добре — погано»

Вихователь. Яких героїв казок чи мультфільмів ви знаєте, таких, що постійно сваряться?

Діти. Вовк та заєць. Два цапка. Лисиця та журавель. Том та Джері...

Вихователь. Як навчити їх жити дружно? (*Відповіді дітей.*)

Вихователь. А які герої намагаються завжди робити добро, ніколи не сваритися?

Діти. Кіт Леопольд, Чебурашка та крокодил Гена.

Вихователь. Ці добрі герої залишили нам пір'ячко. Воно чарівне. Хто візьме його до рук, одразу згадає про свої добрі вчинки.

Гра «Чарівне пір'ячко»

Вихователь віддає пір'ячко комусь із дітей. Дитина розповідає про свої добрі вчинки (9–10 речень), а потім передає його іншій дитині. (*Розповідають 5–6 дітей.*)

Вихователь. Наше пір'ячко допомогло вам так цікаво розповісти про ваші добрі вчинки. А якому кольору відповідають добрі вчинки? (*Відповіді дітей.*)

— В який колір можна зафарбувати погані вчинки?

Діти. Чорний, темно-синій, коричневий.

Вихователь. Давайте спробуємо назвати слова-дії, які є добрими і які є поганими.

За кожне слово — дію «добре» — отримаєте жовту фішку, а за слово — дію «погане» — синю фішку.

Добре:

- привітався захистив допоміг;
- помирився пожалів подарував;
- поділився обігрів посміхнувся.

Погано:

- кинув штовхнув зламав;
- образив посварився ударив;
- зруйнував відібрав відвернувся.

Вихователь. Ви звернули увагу на те, що коли ви називали добрі слова-дії, хлопчик усміхався, а коли погані — насуплював брови, робився сумним.

Давайте з хлопчиком пограємо у гру «Закінчи речення».

Гра «Закінчи речення»

Необхідно грати так, щоб він завжди посміхався.

Мама дала мені два яблука, і я...

Тато купив мені велосипед, і я...

Маленький хлопчик плакав, а я...

Бабуся працювала на городі, а я...

Вихователь. А як ви розумієте слово *добрий*? (*Варіанти відповідей дітей.*)

Вихователь. Що може бути добрим?

Діти. Добре серце, добра людина, добра душа, добрий вчинок.

Вихователь. Яким словом можна замінити слово *добрий*?

Діти. Беззлобний, добродушний, благодушний, душевний.

Вихователь. Слово *добрий* має багато значень. Отже, ми знову зустрілися з багатозначними словами.

(Заучування прислів'я «Добре діло роби сміло».)

Підсумок

Вихователь. Як ви вважаєте, яких людей на світі більше — добрих чи злих?

— Якби на Землі усі стали злими, яким би став увесь світ? Чи цікаво було б жити у злomu світі?

Заняття 8

Тема. ТАМ, ДЕ СКУПОЦІ, ДОБРА, НЕ ЖДИ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: продовжувати навчати дітей складати короткі оповідання й домислювати подальші події; формувати уміння розігрувати невеликі сценки;
- *граматика*: удосконалювати і закріплювати навички узгодження займенників з іменниками;
- *звукова культура*: розвивати вміння правильно інтонувати різні типи речень, дотримуватися пауз у кінці речень; виділяти голосом звертання, вставні слова; формувати доброзичливе ставлення до оточуючих; формувати уміння бачити і розуміти настрій оточення, виявляти своє ставлення до подій; виховувати бажання ділитися з друзями, поважати їх.

Словник: активізувати вживання слів і виразів: жадібний, про запас; активізувати словник дієприкметниками: працелюбний, роботящий.

Матеріал: три скриньки: в першій — іграшки, в другій — книжки, в третій — сердечка; текст оповідання Ш. Амонашвілі «Мое», дві цукерки, тасьма; картина із зображенням хлопчиків: один їсть морозиво, інший — намагається пригостити жадібного цукеркою.

ХІД ЗАНЯТТЯ

На килимку три скриньки: велика, менша і зовсім маленька.

Вихователь. Що може бути у скриньках? (*Варіанти відповідей дітей.*)

Вихователь. У великій скриньці — іграшки, у середній — книжки, у маленькій — паперові сердечка.

(Вихователь пропонує дітям обрати скриньку і пояснити свої дії.)

Вихователь. Отже, кілька дітей обрали скриньку, де знаходяться іграшки. А чи зможемо ми всі ними одночасно погратися? Як?

Діти. Одночасно не можемо. Одним потрібно гратися, іншим чекати.

(Вихователь пропонує послухати оповідання Ш. Амонашвілі «Мое».)

МОЄ

Артем. Чий це автомобіль?

Даринка. Мій, не чіпай!

Артем. А цей коник?

Даринка. Мій, не зламай!

Артем. Тоді корабликом гратимусь!

Даринка. Мій, поклади!

Артем. Дай погратися.

Даринка. Не можна, не дам, усе мое!

Артем. Тебе «Мое» звати, а не Даринка.

Запитання для бесіди

— Як назвав Артем дівчинку?

— Чи згодні ви з ним? Чому?

— Чи бувають в нашій групі такі ситуації?

— Як розв'язати цю проблему? (*Відповіді дітей.*)

Вихователь. Давайте спробуємо розіграти це оповідання. Які іграшки нам потрібні?

Діти. Автомобіль, кораблик, коник.

(Діти розігрують оповідання за ролями.)

Дидактична вправа «Дві цукерки»

(Робота в парах.)

Вихователь пропонує дітям розподілитися на пари. Кожна пара отримує дві цукерки, зв'язані тасьмою.

Вихователь. Що ви будете робити з цими цукерками?

Діти. Поділюся з другом. Понесу додому і поділюся з мамою. З'їм сам.

Фізкультхвилинка «Жадібний пес»

Жадібний пес дрова приніс,

Води приніс.

Тісто учинив,

Пирогів напик,

У куточку сів і все сам з'їв: «Гам-гам-гам!»

Вихователь. Песик який?

Д і т и. Працелюбний, роботящий.

В и х о в а т е л ь. А ще який?

Д і т и. Жадібний.

В и х о в а т е л ь. А чи знаєте ви жадібних дітей? (*Відповіді дітей.*)

(Вихователь показує малюнок, на якому зображений хлопчик, котрий заховав морозиво.)

В и х о в а т е л ь. Чому він заховав морозиво? Чи стало хлопчикові соромно, коли друг пригостив його цукеркою? Чи відповідає цій картині приказка «Не буває жадібності про запас»?

— Давайте складемо оповідання за змістом картини і подумаємо, як будуть розвиватися події далі.

(4–5 дітей складають розповіді за картиною.)

В и х о в а т е л ь. Кілька дітей обрали другу скриньку. У ній — книги. Чи можемо ми усі одночасно всі розглядати книгу, читати її?

Д і т и. Так, можемо.

В и х о в а т е л ь. Книга нам дарує гру «Моє — спільне».

Гра «Моє — спільне»

Спробуйте назвати, що дитячому садку *моє*, а що — *спільне*.

Д і т и

<i>Моє:</i>	<i>Спільне:</i>
одяг	іграшки
рушник	меблі
ім'я	посуд
взуття	книжки

В и х о в а т е л ь. А як ви вважаєте, жадібні можуть дружити? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Як же їм допомогти?

Д і т и. Надіслати телеграму; запросити до нас у садочок; розповісти, що у нашій групі немає жадібних.

В и х о в а т е л ь. Тепер поглянемо, хто ж обрав третю скриньку. Вона хоча і найменша, але в ній — велика, щира «любов». А символізують любов ці маленькі сердечка. (*Показує сердечка.*)

(Вихователь звертається до дітей, які обрали найменшу скриньку з сердечками.)

— Чому ви обрали скриньку з сердечками? Із ким ви хочете поділитися?

— Як назвати тих людей, які готові поділитися будь-чим?

Д і т и. Щедрі, ширі, нежадібні.

В и х о в а т е л ь. У найменшій скриньці багато сердечок, їх на всіх вистачить. (*Діти, які обрали скриньку з сердечками, дарують сердечка усім дітям групи.*)

Заняття 9

Тема. РУКИ ЛЮДИНИ — ТО ЦІННИЙ СКАРБ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: навчати складати розповідь на самостійно обрану тему (з незначною допомогою вихователя); розвивати уміння висловлювати свою власну думку, пояснювати;
- *граматика*: удосконалювати уміння утворювати дієслова від іменників-назв професій; розширювати уяву дітей про професії; підвести дітей до розуміння цінностей будь-якої праці; виховувати повагу до людей праці.

Словник: розширювати знання і розуміння багатозначних слів; активізувати словник дітей словами-назвами професій.

Матеріал: ілюстрації із зображенням людей різних професій.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь

Сідайте, діти, у гурті
Зустрілися ми знову!
Про славні руки золоті
Я поведу розмову.
Ми вдячні золотим рукам,
Я теж їх поважаю.
Тож хочу розповісти вам,
Усе, що про них знаю.

Ви, напевне, здогадалися, що це за руки.

Д і т и. Це руки наших мам, татусів, всіх робітників.

В и х о в а т е л ь. Чому руки цих трударів називають золотими?

Д і т и. Тому, що вони все вміють, добре і наполегливо працюють.

В и х о в а т е л ь. Що ще може бути золотим?

Д і т и. Золотими можуть бути обручка, браслет.

В и х о в а т е л ь. Так, це в прямому значенні, а в переносному?

Д і т и. Золота душа, золота дитина, золоте серце, золота мати, золота голова.

В и х о в а т е л ь. Одного разу зібралися люди всіх професій і почали сперечатися, чия професія найкраща. А ви як думаєте? (*Відповіді дітей.*)

Вихователь. Давайте спробуємо їм допомогти. Але спочатку скажіть, хто з вас хоче бути, коли виросте і чому ви обираєте саме цю професію.

(Діти складають розповіді про професії, які вони хочуть обрати і пояснюють, чому саме вони обирають ту чи іншу професію.)

Наприклад: я хочу бути лікарем, щоб допомагати людям боротися з хворобами. Лікар завжди зустрічає пацієнтів усмішкою, втамовує нестерпний біль. А зараз я, хоч і малий, намагаюся допомагати хворим тваринкам, тому що дуже їх люблю і намагаюся відвернути біль. Я хочу вчитися і стати гарним лікарем, бо розумію, що я буду дуже потрібен людям.)

Фізкультхвилинка

Нумо, діти до роботи!
Покажіть свою охоту:
Зараз дрова рубаємо,
Тепер вогонь розкладаємо,
У відрі воду носимо,
Потім кашу варимо.
А тепер усі співаємо,
Та ще й гарно танцюємо,
Усіх забавляємо.

Дидактична гра «Хто що робить?»

- Учитель (*що робить?*) — ...вчить, навчає;
- кухар — ...готує;
- будівельник — ...будує;
- прибиральниця — ...прибирає;
- продавець — ...продає;
- художник — ...малює;
- письменник — ...пише;
- фотограф — ...фотографує;
- прачка — ...пере;
- лікар — ...лікує;
- двірник — ...прибирає;
- вихователь — ...виховує.

Вихователь. Кожен із вас вважає, що обирає найкращу професію.

А давайте спробуємо уявити, що сталося б, якби не працював електрик або водій, лікар або вчитель...

Діти. Якщо не буде працювати будівельник, то і лікарю ніде буде працювати.

Якщо не працюватиме електрик, то не буде світла, зупиняться заводи, транспорт, не працюватимуть вчителі, лікарі.

(Діти роблять висновок, що всі професії хороші і дуже потрібні.)

Підсумок

Вихователь. Яке прислів'я підходить до нашої розмови: «Землю сонце прикрашає, а людину праця» чи «Лінивому все ніколи»? Поясніть свій вибір.

Заняття 10

Тема. ЗА РОБОТОЮ МАЙСТРА ПІЗНАЮТЬ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* розвивати вміння переказувати новий твір; вчити переводити мову персонажів в непряму мову (за незначної допомоги вихователя);
- *звукова культура:* закріплювати навички вимови звука [ч], визначати місце звука в слові (на початку слова, в середині, в кінці); закріплювати уміння говорити чітко, з різною швидкістю;
- *граматика:* розвивати уміння правильно вживати прийменники; закріпити знання про значення людських рук, про їх добросовісну, старанну працю; виховувати повагу до працюючих людей, бажання полегшити їх працю, взяти посильну участь у ній.

Матеріал: оповідання В. Сухомлинського «Чорні руки», прислів'я, різні предмети, іграшки для дидактичної гри «Що де лежить».

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь (*звертається до дітей*)

Доброго ранку, доброго дня!
Хай плещуть долоньки, хай тупають ніжки!
Працюють голівки!
Доброго ранку, доброго дня!
Бажаю усім я здоров'я й добра!

Діти, тепер послушайте загадку і відгадайте, про що сьогодні піде мова.

Хоч у нас їх лише дві,
Малюків-трудівників.
Кожен день вони працюють:
Шиють, варять, щось будують. (*Руки.*)

Вихователь. Для чого потрібні людині руки? (*Відповіді дітей.*)

(Якщо ніхто з дітей не сказав, що руки потрібні для праці, підвести їх до розуміння цього за допомогою прислів'їв: «Роботящі руки гори звернуть», «Ноги носять — руки годують».)

Вихователь. Я хочу ознайомити вас з оповіданням В. Сухомлинського, яке називається «Чорні руки».

(Вихователь читає оповідання.)

ЧОРНІ РУКИ

Бабуся місила тісто. Воно було пишне, м'яке.

— Спечить мені голуба з тіста,— попросив Юрко.

Бабусині руки почали ліпити голуба. Ось з'явилися крила, тонкі, ніжні, видно кожну пір'їнку. А руки в бабусі чорні, зморшені, з тонкими, сухими пальцями. Не може онук одірвати очей від них — наче вперше побачив. От дістала бабуся голуба з печі — поставила перед онуком. А його і їсти шкода: білий, пишній, наче ось-ось полетить.

— Бабусю,— питає Юрко,— чому руки у вас чорні-чорні, а голуб білий-білий?

— Якби в мене були руки білі, не було б ні тіста, ні голуба.

Запитання за текстом

— Назвіть героїв оповідання. Що хлопчик попросив зробити бабусю?

— Що робили бабусині руки?

— Чому хлопчик дивився на бабусині руки, не відводячи очей?

— Яким вийшов голуб?

— Що запитав хлопчик у бабусі?

— Якою була її відповідь?

— Яку ще назву можна дібрати до цього оповідання?

Д і т и. «Золоті руки», «Бабусині руки-трудівниці».

В и х о в а т е л ь. Як ви розумієте вислів «Не міг відвести очей»?

Д і т и. Не міг надивитися, не міг намілуватися.

В и х о в а т е л ь. Що означає відповідь бабусі?

Д і т и. Хто нічого не робить, той білі руки має.

В и х о в а т е л ь. Чи підходить до цього оповідання прислів'я «Білоручки — дармоїди й недоучки»? Чому ви так думаєте? *(Відповіді дітей.)*

(Повторне читання оповідання.)

В и х о в а т е л ь. Як ви вважаєте, чи соромиться бабуся своїх рук?

Д і т и. Не соромиться. Чорні руки — працюючі руки, а працюючими руками слід пишатися.

(Діти переказують оповідання.)

В и х о в а т е л ь. Якими словами можна назвати бабусині руки?

Д і т и. Працюючі, дбайливі, беручкі, натруджені.

В и х о в а т е л ь. Коли руки добре і довго працюють, вони втомлюються. Давайте з вами вивчимо зарядку для пальчиків, а ви її потім покажете своїм батькам, бабусям, друзям. І завдяки цим вправам їхні натруджені руки відпочинуть.

Фізкультхвилинка

Наші пальчики-брати люблять працювати.
Загадали раз вони коlobка собі спекти.

Оцей пальчик (*масаж великого пальця*) — рубав дрова,
 А цей пальчик (*масаж вказівного пальця*) — їх палив,
 Оцей пальчик (*масаж середнього пальця*) — їм воду носив.
 А оцей (*масаж безіменного пальця*) — борошно сіяв.
 А ось цей (*масаж мізинця пальця*) — тісто місив.
 Тоді всі разом працювали, колобочки виробляли.
 В печі гарячій випікали, із задоволенням куштували.
 І гостей всіх пригощали.

(За ходом тексту діти масажують поверхню кожного пальця, роблячи це енергійно, з певним зусиллям. Після закінчення слів діти беруть у руки круглі соснові шишки і котять їх між долонями коловими рухами до легкого почервоніння шкіри і відчуття тепла.)

(Вихователь пропонує дітям послухати скоромовку і визначити, який звук найчастіше в ній повторюється.)

В и х о в а т е л ь

На печі, на печі
 Смачні та гарячі
 Пшеничні калачі.
 Хочеш їсти калачі —
 Не сиди на печі.

Д і т и. Звук [ч].

В и х о в а т е л ь. Придумайте слова, які починаються зі звука [ч].

Д і т и. Човен, чорні, чашка, Чебурашка, чорнило.

В и х о в а т е л ь. Слова, в яких звук [ч] знаходиться у середині слова.

Д і т и. Річка, дочка, сорочка, сопілочка.

В и х о в а т е л ь. Придумайте слова, в яких звук [ч] знаходиться у кінці слова.

Д і т и. Піч, ніч, смерч.

(Діти спочатку повторюють скоромовку повільно, а потім прискорюють темп.)

В и х о в а т е л ь. Діти, а ваші руки працюваті? Що вони навчилися робити? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Я пропоную вам трішки попрацювати і розставити речі в групі на свої місця.

Дидактична гра «Де що лежить»

Діти розглядають предмети і називають, де що лежить: книжка у шафі, чашка на столі, стілець біля столу, серветка під цукорницею. А потім розставляють їх.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Чому в народі говорять «Честь і слава робочим рукам»? (*Відповіді дітей.*)

— В яких казках та віршах прославляють працюваті руки?

Заняття 11

Тема. КИМ БУТИ?

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення*: удосконалювати уміння складати розповіді і розповідати їх від першої особи; стимулювати вживання прислів'їв; вчити розуміти їх і пояснювати зміст;
- *звукова культура*: закріплювати вміння добирати слова-назви професій на заданий звук; розширювати уявлення дітей про професії, їх значення; виховувати інтерес і повагу до трудівників, бажання працювати; розвивати логічне мислення, вміння доводити свою точку зору.

Словник: вправляти у вживанні іменників-назв інструментів, назв людей за фахом.

Матеріал: лялька Пустунчик, загадки про професії, олівці, картки із зображенням людей різних професій та інструментів, прислів'я, різноманітні предмети (*іграшки, посуд, одяг*).

ХІД ЗАНЯТТЯ

У гості до дітей завітав Пустунчик.

В и х о в а т е л ь. Сьогодні до нас завітав Пустунчик. Він вирішив обрати собі якусь професію. Але Пустунчик не знає навіть назв професій. Давайте йому допоможемо. Я буду називати дії, які виконує людина, а ви будете називати її професію.

- Ваш одяг буде, як картинка: все по вас — рукав і спинка.
Пришиє рівно комірець. Хто так старається? (*Кравець.*)
- Ще до зорі прокидатися звик, першим стрічає сонце у місті.
Двір наш і вулиця, щоб були чисті, трудиться з раннього ранку... (*двірник*).
- Як у народі називають того, хто землю обробляє,
Хто ниви житом засіває, високі врожаї збирає. (*Хлібороб.*)
- Робить ліки й продає.
Відгадали, хто він є? (*Аптекарь.*)
- Від хвороб людей лікує,
З ліками на них чатує. (*Лікар.*)
- Є паличка в нього в руках чарівна, за мить всі машини зупинить вона.
І він на дорозі з нею працює, і за порядком у місті пильнує. (*Регулювальник.*)

В и х о в а т е л ь. Ось професії ми з вами назвали. А тепер спробуйте визначити, кому що потрібно для роботи. Допоможе вам у цьому звичайний олівець.

(Робота в парах.)

(Діти повинні з'єднати олівцем предмет із представником професії, який його використовує.)

В и х о в а т е л ь. Кому що потрібно для роботи, ми визначилися, а Пустунчик хоче знати, що роблять тим чи іншим предметом.

Дидактична гра «Що роблять цим предметом?»

Пензликом — (що роблять?) — малюють, (хто?) — художники, діти.

Ножицями — (що роблять?) — ріжуть, (хто?) — закрійники, витинальніці, перукарі

Голкою — (що роблять?) — шиють, (хто?) — швачки, вишивальниці.

Лопатою — (що роблять?) — копають, (хто?) — садівники.

Ручкою — (що роблять?) — пишуть, (хто?) — вчителі, письменники, бухгалтери.

Сокирою — (що роблять?) — рубають, (хто?) — теслі, лісники.

Термометром — (що роблять?) — вимірюють температуру, (хто?) — лікарі, синоптики.

Лінійкою — (що роблять?) — вимірюють, (хто?) — інженери, конструктори, школярі.

Віником — (що роблять?) — замітають, (хто?) — двірники тощо.

В и х о в а т е л ь. Пустунчик приніс із собою багато предметів і бажає з нами погратися. Він пропонує кожному з вас обрати предмет і від імені предмета розказати про нього.

Вправа «Що предмет розповідь про себе?»

Дитина бере відповідний предмет і від імені предмета намагається цікаво розказати, чим він є, з чого зроблений, хто його зробив, для чого цей предмет призначений.

В и х о в а т е л ь. Народ склав дуже багато прислів'їв про працю. Поясніть, чому в одних прислів'ях вживається слово *робітники*, а в інших — *робітнички*?

Р о б і т н и к и. Діло майстра боїться.

Хто багато робить, той багато вміє.

Добре в світі тому жити, хто працьовитий.

Р о б і т н и ч к и. Без роботи і день роком видається.

Робить, як мокре горить.

На чужу роботу дивитись — ситому не бути.

В и х о в а т е л ь. Пустунчик дякує вам за добрі поради. Він тепер знає, яку професію обрати. Хочете знати, яку саме?

Д і т и. Так.

П у с т у н ч и к. Назва цієї професії починається на звук [а].

Д і т и. Аптекарь, агроном.

П у с т у н ч и к. А, може, на звук [м].

Д і т и. Медсестра, масажист, муляр.

(Пустунчик називає звуки, а діти добирають слова-назви професій на заданий звук: [б] — бібліотекар; [в] — водій, вихователь, вчитель; [д] — двірник; медсестра; [с] — сторож, стюардеса, садівник тощо.)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Як ви вважаєте, чи визначився Пустунчик із вибором професії? Чи може змінитися ваш вибір? Чому? Щоб ви порадили нашому другові?

Заняття 12

Тема. ЦІКАВА ІСТОРІЯ ПРО ЛІС

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* удосконалювати і закріплювати уміння складати оповідання за серією картин, домислювати подальші події і доповнювати чужу розповідь;
- *граматика:* формувати навички вживання складних речень із сполучником тому що; вчити впізнавати спільнокореневі слова і самостійно добирати такі слова; розвивати дрібну моторику рук; закріпити природоохоронні переконання дітей, вміння співвідносити зображені на малюнках вчинки з відомими правилами; виховувати любов до природи.

Словник: активізувати словник дітей узагальнюючими словами, назвами лісових рослин, тварин.

Матеріал: лісовичок із природного матеріалу, зображення дерев, листочків, олівці, картки для індивідуальної роботи, серія картин до теми, малюнки до правил друзів лісу.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь

Доброго ранку, доброго дня!
 Все навкруг добрим хай буде щодня —
 Ви, любі діти, звірята і квіти,
 Сонцю всміхайтесь мило щодня.

Сьогодні ми з вами потрапимо в одну цікаву історію. Сідайте зручненько і слухайте уважненько.

Одного разу художник вирішив намалювати ліс. Діти, а що таке ліс?

Діти. Ліс — це багато дерев, кущів, трави.

Вихователь. Які дерева ви знаєте? *(Відповіді дітей.)*

Вихователь. Намалював художник один стовбур, другий, а яке листя на деревах намалювати він не знав. Давайте допоможемо йому.

Дидактична гра «З якого дерева листочок?»

Діти. У мене листочок із берези. Березовий листочок

Вихователь. Дуже гарні вийшли дерева. А в куточку він намалював маленького чоловічка з бородою. Як ви думаєте, кого? *(Варіанти відповідей дітей.)*

Вихователь. Чому ви вирішили, що це саме Лісовичок? Від якого слова утворилася назва цього чоловічка?

Діти. Від слова *ліс*.

Вихователь. Які ще слова можна утворити від цього слова?

Діти. Лісник, лісовик, лісок.

Вихователь. Так. Який же ліс без Лісовичка?

Лісовичок. А хіба ж це ліс? Це ж одні дерева! А чого тут ще не вистачає?

Діти. Квітів, трави, ягід, кущів.

Вихователь. Художник намалював квіти, кущі, траву, кущі ягід. Як назвати усі ці об'єкти одним словом?

Діти. Рослини.

Вихователь. Але ліс залишався сумним.

Лісовичок. Це тому, що в цьому лісі немає... Я забув, як називаються ці істоти.

Вихователь. Щоб їм допомогти, необхідно з частинок скласти зображення комах і назвати їх.

Дидактична гра «Склади комаху»

(Робота в парах.)

(Діти виконують завдання.)

Вихователь. Що ви склали?

Діти. Мурашу, метелика, комарика, бджолу.

Вихователь. Як назвати їх одним словом?

Діти. Комахи.

Вихователь. Який чудовий ліс! Давайте відпочинемо і зробимо комплекс точкового масажу.

(Звучить легка мелодія. Точковий масаж.)

Вихователь.

У лісі сталася біда, гусінь листя об'їда.
І на дубі, і на клені, і на ясені зеленім.

— Хто нам, діти, може допомогти?

— А дізнаємося ми, коли прочитаємо невеличке оповідання.

Червона калина опустила листочки, засмутилася

Усі листочки у неї об'їли ненажерливі

Неподолік по стежині пробігав спритний

. Він ніс

щоб побудувати собі домівку. Де мешкають мурахи? (У мурашниках.)

Побачив мураха гілки калини і пожалів їй: «Калино, я тобі допоможу!

Всіх прожену!».

(Вихователь пропонує розглянути картинки і розповісти, що було далі.)

Запитання-підказки

— Навіщо мурашка побіг до мурашника?

— Кого він покликав на допомогу?

— Чи здолав би один мурашка ненажерливу гусінь?

— У чому полягає мурашина сила?

— Кого ще калина могла попросити про допомогу?

Дидактична гра «Веселий діалог»

Вихователь пропонує розіграти діалог за особами.

Приклад

— Ох, як я наїлася! Навіть поворушитися не можу!

Хто це там біжить, соломинку несе?

— Це я — сміливий мурашка! Йди собі, ненажерлива гусінь, і подруг із собою прихопи!

— Ой, налякав, малятко-коротун! Сік калини смачний і корисний.

— Давай, гусінь, грати у квача. Ти — тікаєш, а я — наздоганяю!

(Діти розігрують діалог.)

Вихователь. Хто, крім мурашок, може допомогти врятувати ліс?

Діти. Птахи.

Вихователь. Яких птахів ви знаєте?

(Діти називають птахів.)

Дидактична вправа «Зимуючі — перелітні»

(Діти класифікують птахів і пояснюють свій вибір.)

— Ластівка — перелітний птах, тому що вона восени відлітає у вирій...

(Звучить запис пташиного співу птахів.)

В и х о в а т е л ь. Але Лісовичок нам підказує, що в лісі однаково когось не вистачає.

Д і т и. Тварин.

В и х о в а т е л ь. Щоб вони з'явилися, потрібно назвати пари тварин та їхніх дитинчат.

Д і т и. Вовк, вовчиця, вовчєня.

Лис, лисиця, лисєня.

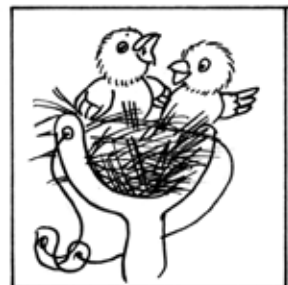
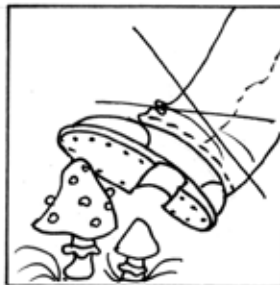
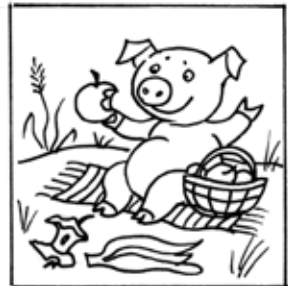
В и х о в а т е л ь. Нам увесь час допомагав Лісовичок. А хто насправді доглядає за лісом, турбується про нього?

Д і т и. Лісник.

В и х о в а т е л ь. Є така служба — лісництво. Лісник допомагають деревам, тваринам і лісові в цілому. Лісник підгодує взимку диких тварин, дає їм сіль, підтримує чистоту в лісі. Він рятує дитинчат тварин, у яких загинули батьки.

І ми з вами можемо лісникам допомогти. А як? (Варіанти відповідей дітей.)

— Давайте складемо правила поведінки в лісі, а допоможуть нам ці плакати.

Д і т и. У лісі не можна смітити, галасувати, топтати гриби, рвати квіти, руйнувати пташині гнізда.

Вихователь. Ось і намалював наш художник прекрасний ліс, а наша історія добігла кінця.

- Що вам сподобалося?
- Що найбільше запам'яталося?
- Що вразило?

Заняття 13

Тема. ПОДОРОЖ ДО ЛІСУ

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* формувати уміння складати описові розповіді за схемами;
- *звукова культура:* формувати навички чітко висловлювати звук [р] в іграх, чистомовках, розвивати темп мовлення; виробляти уміння узгоджувати слова в реченні в числі, роді та відмінку; розвивати словесно-логічне мислення, пам'ять, мілку моторику; прищеплювати любов до природи, виховувати естетичні почуття.

Словник: активізувати словник дітей словами-назвами мешканців лісу; вчити використовувати в мові узагальнюючі слова.

Матеріал: м'які іграшки — білий ведмедик Умка та дві ворони; картки зі словами; іграшки; матеріал до гри «Життя рослин»; таблиця-схема; смужки із зображенням предметів; олівці.

ХІД ЗАНЯТТЯ

У групу до дітей завітав білий ведмедик. Він дуже сумний.

Вихователь. Діти, давайте привітаємося з ведмедиком і з'ясуємо, чому він такий сумний. Як ви думаєте? (*Варіанти відповідей дітей.*)

Ведмедик. Я живу на Півночі і ніколи не був у лісі.

Вихователь. Не сумуй, ведмедику, ми запрошуємо тебе до нашого лісу, діти познайомлять тебе з мешканцями лісу, з його звуками. А на чому ми з вами поїдемо до лісу?

(Діти називають різні види транспорту та їх призначення.)

Вихователь. Молодці! Але ж ми зараз у групі і використати названі види транспорту не можемо.

(Діти пропонують обрати чарівний транспорт.)

Вихователь. То ж рушаймо. А поки ми в дорозі, то пограємо у гру і навчимо цієї гри Умку.

Дидактична гра «Слова та предмети»

Діти читають слова та розкладають їх відповідно до предметів.

Вихователь. Ось ми з вами і в лісі. А що таке ліс?

Д і т и. Це місце, де багато рослин, тварин, комах, птахів.

В и х о в а т е л ь. Які різновиди лісу ви знаєте?

Д і т и. Діброва, ялинник, березняк, сосновий бір, мішаний ліс.

Дидактична гра «Життя рослин»

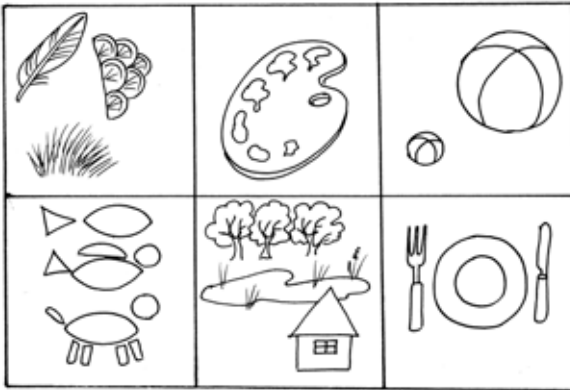
(Робота в групах.)

Завдання. Назвати рослини, які ростуть у лісі і поділити їх на групи.

(Групи: дерева, кущі, трави, гриби, квіти.)

В и х о в а т е л ь. Із рослинами ведмедика ознайомили, а про тварин ви зможете розповісти йому, користуючись таблицею-схемою.

Розгляньте уважно таблицю і подумайте, що саме потрібно розповісти про ту чи іншу тварину.

5–6 дітей складають описові розповіді про тварин за схемою.

- Покрив тіла.
- Колір.
- Величина.
- Особливості будови тіла.
- Де мешкає?
- Чим живиться?

(Діти звертають увагу на ворон, які сидять на дереві.)

(Вправи для розвитку дрібної моторики з промовлянням чистомовки.)

Ой, у лісі дві ворони,
Дві ворони, каркарони,
Кар та кар, кар та кар,
Влаштували тут базар.
Кар та кар, кар та кар.

В и х о в а т е л ь. Про що сперечаються Каркуша та Карлуша?

(Вони не можуть визначити, в назвах яких предметів є звук [р], а в яких — [л].)

Вихователь показує картинку, діти вимовляють назви предметів, якщо в них є звук [р] — плескають у долоні.

Картинки: білка, лисиця, трава, сорока, ласка, торт, лось, морозиво.

Промовляння жартівливих чистомовок:

Ра-ра-ра — весела гра.
 Ро-ро-ро — воронове перо.
 Ру-ру-ру — до рук беру.
 Рі-рі-рі — ти у грі.
 Ри-ри-ри — фішку бери.
 Ла-ла-ла — гора мала.
 Лу-лу-лу — маю ляльку малу.
 Лі-лі-лі — черевички вже малі.
 Ли-ли-ли — ми водиці налили.

В и х о в а т е л ь. Поки ми мандрували лісом, ведмедик устиг зробити фотографії. Але він не може зрозуміти, що зайве на його фотографіях.

Дидактична гра «Четвертий зайвий»

Необхідно визначити, що є зайве, і сховати це під квадратиком.

ГОРОХ ВЕДМІДЬ ДУБ ЖУК
 ЯЩІРКА МЕТЕЛИК ЗАЄЦЬ РИБА
 ЇЖАК ТРОЯНДА ЗОЗУЛЯ ЛИСИЦЯ
 ЯЛИНА ВОВК МОРКВА СОВА

(Діти закривають картку, в назві якої є звук [р] і вона не стосується лісу.)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Ведмедик дякує дітям і запитує, що їм сподобалося найбільше? Пропонує у вільний час зробити малюнки на згадку про подорож лісом.

Заняття 14

Тема. ЛІС — БАГАТОПОВЕРХОВИЙ БУДИНОК

Програмовий зміст

- *зв'язне мовлення:* навчати складати загадки про тварин (за зразком *вихователя*); стимулювати вживання порівнянь, прислів'їв;
- *граматика:* формувати навички вживання слів, утворених від іменників (береза — березняк); прикметників вищого та найвищого ступенів; виховувати інтерес до життя лісу, вчити любити і охороняти природу.

Словник: збагачувати словник словами *плід, узлісся, лісовий підвал*; активізувати словник дітей назвами дерев, диких тварин; вчити вживати повні речення.

Матеріал: схема «Ліс — багатопверховий будинок»; картки для індивідуальної роботи; олівці; картинки із зображенням тварин і рослин.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(На килимку — декорації лісової галявини. Звучить мелодія співу пташок.)

Вихователь. Діти, ми з вами потрапили у Лісову школу, де навчаються лісові мешканці. А навчає їх Мудра Сова, а мудра вона тому, що все на світі знає. Але чому її немає?

Діти. Вона вдень спить, а вночі літає.

Вихователь. А як же ми будемо з нею спілкуватися? (*Відповіді дітей.*)

Вихователь (читає лист). «Шановні діти, зараз я відпочиваю. Тому написала вам листа. Він буде орієнтиром у моїй Лісовій школі. Я знаю, що всі ви відвідуєте дитячий садок, тому повинні все знати. А чи справді це так, я зараз дізнаюся. Завдання — у моїх учнів».

Вихователь. От і починається наш незвичайний урок у Лісовій школі. Діти, а що таке ліс?

Діти. Трава, рослини, тварини, птахи, дерева.

Вихователь. Але перш за все — це дерева, давайте пригадаємо назви дерев, які можуть рости в лісі.

(Діти називають дерева.)

Вихователь. Ви знаєте, що існує кілька видів лісу. Як називається ліс, в якому ростуть тільки ялини?

Діти. Ялинич.

Вихователь. Як називається ліс, в якому ростуть велетні-дуби?

Діти. Діброва.

Вихователь. А якщо ростуть лише берези?

Діти. Березняк.

Вихователь. А які дерева ростуть у сосновому бору?

Діти. Сосни.

Вихователь. Як назвати ліс, в якому різні дерева: і клени, і сосни, і берези.

Діти. Мішаний.

Дидактична гра «Якому дереву який плід належить»

Діти на картках виконують завдання: за допомогою олівця з'єднують дерева з їхніми плодами.

Виконується взаємоперевірка.

(Поки діти виконували завдання, вихователь на килимку розкладає силуети рослин.)

Вихователь. Чи всі рослини однакового розміру? Давайте спробуємо розташувати їх від найменшої до найвищої.

(З'являється схема «Ліс— багатоповерховий будинок».)

Вихователь. Погляньте, ліс схожий на великий будинок, який має кілька поверхів, і навіть має підвал.

— Що є у лісовому підвалі?

— Що міститься на першому поверсі?

Д і т и. Трава, ягідні кущі.

Вихователь. А другому?

Д і т и. Кущі, молоді деревця.

Вихователь. Третій поверх — дерева середньої величини. Назвіть їх.

Д і т и. Клен, береза, липа.

Вихователь. Четвертий поверх — високі дерева. Які високі дерева ви знаєте?

Д і т и. Сосни, ялини, дуби, тополі.

Дидактична гра «Порівняй за висотою»

Наприклад, кущ низький, клен вищий, сосна найвища.

Вихователь. Ось вам зайченята принесли друге завдання.

Завдання

- Назвіть тварин, які живуть у лісі.
- Чому їх називають дикими? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Щоб дикі тварини пограли з нами у гру, потрібно про них скласти загадки. У загадках можна відображати особливості зовнішнього вигляду, звички.

Вихователь дає зразок.

- Він маленький і сірецький, голочки має, а не вишиває. (*Їжак.*)
(Діти складають загадки.)

Дидактична гра «Хто де живе?»

(Робота у підгрупах.)

Необхідно допомогти тваринам знайти місця їх існування.

В и х о в а т е л ь. То ж мандруємо далі. (*Звучить музика.*)

Фізкультхвилинка

Ви погляньте, як завзято крокують малята.

(*Крокують.*)

Бігти в ліс і там пограти забажалося малятам.

(*Біг навшипиньки.*)

Бігли, бігли без зупинки, стали дружно всі навшипиньки,

Йдуть тепер вже не малята, а маленькі лисенята,

(*ходьба
навшипиньки*)

Під кущами присідали, зайця в лісі виглядали.

(*Присідання.*)

Зайчик вискочив прудкий, пострибаємо ми з ним,

(*стрибки*)

А назустріч їм — вовчисько, зайця він угледів близько,

Думав, що спіймає в лісі, та ведмідь став на узліссі.

(*Широко
ступають.*)

І пошвендяв клишоногий в лісі віднайти дорогу

До озерця, до криниці, щоб напитися водиці.

(*на зовнішньому
боці стопи*)

Знов крокують ноженята: вовк, ведмідь та зайченята,

І руденькі ті лисички йдуть тихесенько до річки.

Діти, ви відчули втому? Що повернемося додому?

Д і т и. Ні.

В и х о в а т е л ь. Якщо додому повертатися не будемо, то послухайте, про що я вам розповім.

Тварини і рослини, які мешкають у лісі, не слід розглядати окремо. Ліс — це багатоповерховий будинок, у кожного в ньому є своє місце і своя справа. У гусіні місце на листочку. Вона лазить і поїдає його, що аж чути хрускіт. На землі мишка теж їсть то травинку, то корінчик. А у стовбурі дерева, під корою — жук-вусач точе деревину. Що ж виходить, що ці маленькі істоти можуть з'їсти увесь ліс?

Д і т и. Ні. Птахи допоможуть.

В и х о в а т е л ь. А які птахи допомагають зберегти зелені насадження?
(*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Так, по гілочці пробігла синичка, і гусінь — хап! — і понесла в гніздо. Прослизнула ласка — і немає мишки. На дереві дятел нахилив голову і витягнув жука-вусача.

Але за синичками, дятлами, ласками є інші мисливці — соколи, сови.
Ліс — це сукупність тварин і рослин.

(З'являються папуга і верблюд.)

В и х о в а т е л ь. Діти, а це лісові мешканці? Де вони живуть?

Д і т и. Верблюд живе у пустелі, а папуга — в джунглях.

В и х о в а т е л ь. Чому вони не можуть жити в нашому лісі?

Д і т и. Немає умов для живлення та існування.

В и х о в а т е л ь. Папуга приніс нам завдання. Діти, назвіть наших друзів у лісі.

Д і т и. Птахи — наші друзі. Ліс — наш друг. Тварини — наші друзі.

В и х о в а т е л ь. То ж давайте пригадаємо правила друзів лісу.

Відзначимо знаком «+» правильні вчинки, а знаком «-» непрайльні.

- Ламати гілки.
- Годувати пташок.
- Руйнувати мурашники.
- Доглядати за деревами.

В и х о в а т е л ь. Ось і закінчився урок у Лісовій школі.

Заняття 15

Тема. ЛІСОВІ МЕШКАНЦІ

Програмовий зміст

- зв'язне мовлення: формувати вміння складати описові розповіді про птахів за планом; прищеплювати навички пояснювального мовлення;
- звукова культура: виробляти вміння правильно вимовляти звуки у словах, називати слова із заданим звуком; робити звуковий аналіз слів; закріплювати вміння володіти різним темпом мовлення; розвивати фонематичний слух, творчу уяву; формувати вміння розуміти навчальне завдання і самостійно його виконувати, використовуючи аналіз і синтез;
- виховувати вміння спілкуватися, слухати одне одного, надавати можливу допомогу тому, хто її потребує.

Словник: закріпити назви мешканців лісу: рослин, тварин, птахів; поповнювати словник узагальнюючими словами: *рослини, дерева, тварини, птахи*.

Матеріал: декорації лісу; клубочок; іграшка сорока; розрізні картини із зображенням дерев; листочки з буквами; «річка» (синя тканина); об'ємні букви; кубики Зайцева; картки із зображенням птахів і тварин; картки для звукового аналізу.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, чий це клубочок лежить на килимку? Хто його загубив?

(Діти звертають увагу на клубочок. З'ясовується, що він нічий.)

В и х о в а т е л ь. Тоді звідки він тут взявся? Як ви гадаєте? Для чого потрібен клубочок?

(Діти висловлюють свої пропозиції. Вихователь тягне за ниточку, клубочок кочиться, діти рушають за клубочком.)

В и х о в а т е л ь. Дізнатися, куди ми потрапили, вам допоможуть незвичайні картинки, які слід скласти з частин.

(Робота дітей підгрупами.)

В и х о в а т е л ь. Що у вас вийшло?

Д і т и. Зображення дерев.

В и х о в а т е л ь. Доведіть, що це дерева.

Д і т и. Є стовбур, гілки, листя, плоди. За кольором кори, за розміщенням гілок ми можемо назвати ці дерева.

Дидактична гра «З якого дерева листок»

(Діти розкладають листочки відповідно до дерев (до клена — кленові, до берези — березові тощо.)

В и х о в а т е л ь. Де ростуть дерева?

Д і т и. У лісі.

В и х о в а т е л ь. Як називається ліс, в якому ростуть різні дерева?

Д і т и. Мішаний.

В и х о в а т е л ь. Які різновиди лісу ви ще знаєте?

Д і т и. Ялиничник, сосновий бір, діброва, березняк.

(Вихователь пропонує пройти стежками незвичайного лісу і помилуватися його красою.)

(Діти підходять до «річки».)

В и х о в а т е л ь

Синя річка в лісі протікала,
Букви чарівні від нас заховала.
Ми з річкою пограємо,
Букви у воді відшукаємо.

Фронтальна робота

Діти опускають руки під тканину і на дотик визначають, які там букви. Називають букви, лише після цього дістають їх і перевіряють, чи правильно вони назвали букви.

В и х о в а т е л ь. А тепер придумайте слова до теми «Ліс», в яких є букви, які ви знайшли у воді. (*Варіанти відповідей дітей.*)

В и х о в а т е л ь

Гарно ви всі працювали
Думали, не поспішали.
Відпочинемо хвилинку
Разом зробимо розминку.

Фізкультхвилинка

(Звучить музика.)

Засмутились наші ніжки, бо не рухались
давно,
Потанцюйте, ніжки, трішки, волю вам ми
даємо.
Раз-два-три, туп-туп на п'ятках,
Ще на пальчиках. Ось так!
Задоволені малята, не зупиняться ніяк!

(*кружляння на місці під музику
з високим підніманням колін
(руки в боки)*)

(*притупування ніжками на
п'ятках та на пальчиках)
(Плескання в долоні.)*)

(Діти звертають увагу на сороку.)

Сорока

Скре-ке-ке, скре-ке-ке, в лісі сталося таке!
Птахи гралися й іменами мінялися.
А тепер не розберуть: як кого правильно звать!
Діти, нам допоможіть: назви з кубиків складіть!

Робота в парах.

Діти з кубиків Зайцева складають назви птахів.

Вихователь. Птахи тепер знають, кого як звать, але вони просять, щоб ми про них склали описові розповіді за планом.

План

1. Як називається птах?
2. Зимуючий чи перелітний?
3. З яких частин складається тіло птаха?
4. Чим вкрито тіло?
5. Як пересувається?
6. Чим живиться?
7. Яку користь приносить?
8. Де мешкає?
9. Які прислів'я або приказки є про цього птаха?

(Діти складають розповіді.)

Вихователь. Хто крім птахів мешкає у лісі? (*Відповіді дітей.*)

Вихователь. Щось тварин не видно в лісі.

Потрібно нам їх пошукати, щоб усім разом пограти.

Діти ходять по групі і знаходять картки із зображенням тварин.

Вихователь. На картки вони всі сіли, в назвах букви погубили.

Вихователь. Звірята наші хочуть знати, скільки звуків в їхніх назвах.

(Вихователь пропонує обрати тварину, яка найбільш сподобалася, назвати її і зробити звуковий аналіз слова.)

Звуковий аналіз слів

(Індивідуальна робота.)

Підсумок

Вихователь. Раз-два, раз-два, повертатися нам час!

Річку ми перестрибнули.

Яке було тут завдання? (*Відповіді дітей.*)

Вихователь. Ось на дереві сорока, чи була з нею морока?

Діти. Ми працювали в парах, склали слова-назви птахів.

Вихователь. Пригадайте скороговку про сороку.

Д і т и

Одну сороку спіймати морока,
А на сорок сорок, сорок морок.

Діти повторюють скоромовку в різному темпі.

ЦІКАВА МАТЕМАТИКА

Заняття 1

Тема. ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ ГЕОМЕТРИЧНИХ ФІГУР

Мета: формувати вміння знаходити відмінності та спільні ознаки геометричних фігур різних типів; вибирати та розташовувати геометричні фігури; виховувати вміння застосовувати свої знання про час, розв'язувати логічні завдання, обгрунтовувати свою відповідь; знаходити багато варіантів розв'язання.

Демонстраційний матеріал: набір геометричних фігур; площинні фігури казкових героїв.

Роздавальний матеріал: набір геометричних фігур, кулька з листом.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь

Доброго дня, малята!
Одне до одного поверніться
І лагідно усміхніться.

Залітає велика повітряна кулька і до неї прикріплено листа, на якому написано:

«Дорогі малята, запрошуємо вас вирушити в подорож до нашої країни. Хто ми — спробуйте відгадати.

Ось я не стою і не стрибаю, жодного кута не маю. Хто я?

— А ми у сторони протягли рівненькі відрізки, поміж них — чотири кути, як різки? Хто ми?

— Персона ми зовсім не звичайні, фігури ми геометричні. Дорога до нас далека, з вами можуть трапитись незвичайні пригоди, але ми впевнені, що ви знайдете вихід, бо віримо, що ви розумні і кмітливі. До зустрічі!»

— Діти, від кого цей лист?

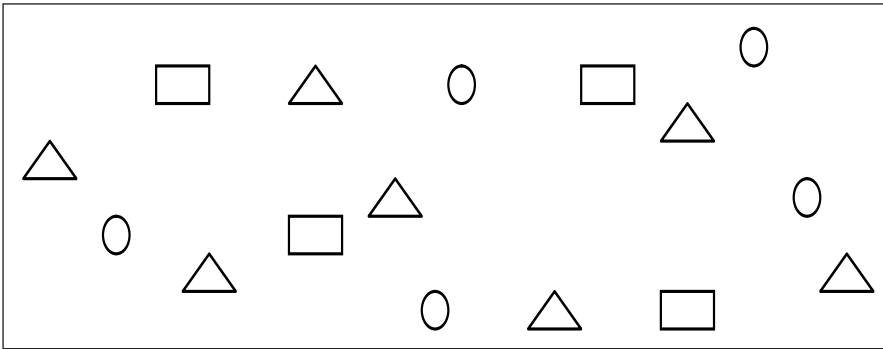
— А в якій країні живуть фігури геометричні?

— А допоможе нам знайти країну геометричних фігур казковий герой.

Розумний він, кругленький,
На віконечку сидів,
А потім стриб —
І по доріжці побіг.

— Хто це? (*Колобок.*) Веди нас, Колобок!

1 завдання. Пройти лише по зелених трикутниках.

— Ось Зайчєня доріжку закриває, нас з Колобком не пускає. Зараз впраєємось із завданням, і доріжка буде вільна.

2 завдання

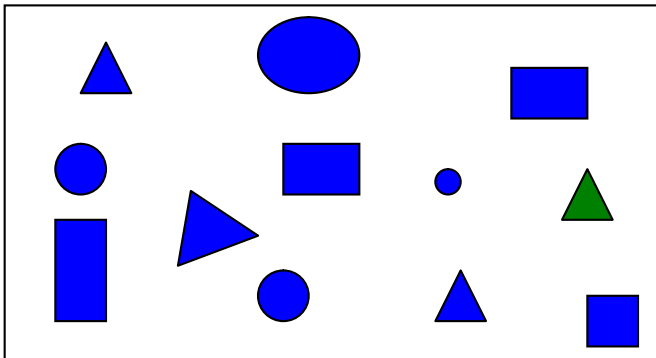
Із двох однакових трикутників скласти нові геометричні фігури.

— Зайчик не хоче пропускати, мабуть, йому цікаво з нами.

3 завдання

Подивіться на малюнок. Які геометричні фігури ви бачите?

— Кого далі ми зустріли разом із Колобком? Так, Вовчика.

— Викладіть його із кольорових сірників. (Подивіться на зразок, потім викласти самостійно.)

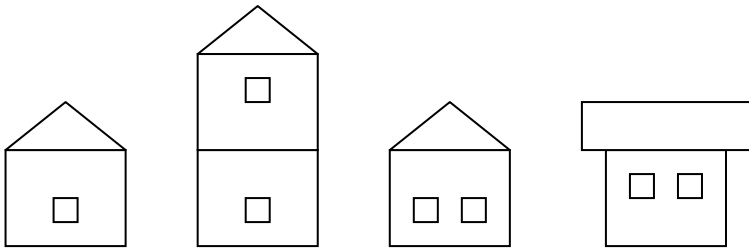
Слуховий диктант

Вихователь називає геометричні фігури, діти знаходять відповідні.

— Нарешті, вовчик пропустив Колобка. Але наш Колобочок вирішив трішки відпочити, і ми з ним.

Раз! Два! Всі присіли,
Потім вгору полетіли.
Три! Чотири! Нахилились,
Із струмочка гарно вмились.
П'ять! Шість! Усі веселі
Летимо на каруселі.
Сім! Вісім! В поїзд сіли,
Ніжками затупотіли.
Дев'ять! Десять! Відпочили
І на місця тихенько сіли.

— Колобок відпочив, а ми продовжуємо далі подорож. А назустріч йому хто? (*Ведмедик.*) І теж не хоче пропускати нас з Колобком. Подивіться на будинки. Який зайвий?

— Ведмедик швидко пропустив Колобка. А хто наступний зустрине Колобка? (*Лисичка.*)

— Лисичка хоче з'їсти Колобка. Необхідно швидко на допомогу йти!

У кожного з вас намальовані Колобочки. Скільки їх? Що ви можете про них сказати? Так, вони однакові. Але треба зробити так, щоб вони відрізнялися один від одного. Тоді Лисичка заплутається.

Діти розмальовують кружечки.

— Образилась Лисичка і не хоче нас далі пускати.

Давайте їй намісто подаруємо з шістьма намистинами.

Шість намистин позначимо цифрою 6.

Цифра 6 — дверний замок.

Зверху гак, внизу кружечок.

— Ось, бачите, малята, і задобрили ми Лисичку, а вона пропустила нас у країну геометричних фігур. Але нам вже час повертатися до дитячого садка. Якщо швидко впораємось із завданням — повернемося до дитячого садка.

Якими видами транспорту можна подорожувати? (*Діти з наборів геометричних фігур будують різні види транспорту.*)

— Ось ми і в садочку!

Влітає кулька з листом.

— Ми були впевнені, що ви впораєтесь із завданнями. Дякуємо вам. Ми з вами дуже подружилися і даруємо вам на згадку набори геометричних фігур для гри.

Заняття 2

Тема. НА ПОШУКИ ВЕСЕЛИХ ЧОЛОВІЧКІВ

Програмовий зміст: визначити рівень знань про числа в межах семи; по-знайомити з цифрою 7; вправляти в умінні лічити порядковою і кількісною лічбою, умінні називати сусідні цифри; правильно відповідати на запитання «скільки?»; розширювати обсяг знань про геометричні фігури; розвивати логічне мислення; зорову пам'ять.

Матеріал: ілюстрації казкових героїв; геометричні фігури; дидактична гра «Знайди сусіда»; іграшки для порядкового рахунку; клубок; цифри.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Малята, а чи любите ви казки?

Тож сідайте рядком-ладком — вирушаймо в казку..

За широкими морями, за дрімучими лісами на височенній горі в казковому будиночку жили-були маленькі веселі чоловічки. Щовечора вони сідали на свої хмарки і летіли до пташок, звірят та й розповідали їм цікаві казки. Аж раптом злий чаклун, який жив неподалік, пустив злу віхолу, щоб вона розкидала чоловіків по всьому лісу і перетворила на справжню мозаїку — на дрібнісінькі частинки.

Засумували тоді пташки і звірята. Невесело стало без казок.

Давайте допоможемо знайти веселих чоловічків. А допоможе нам у цьому клубочок. Дорога повела вгору, а потім вниз.

Дидактична гра «Рахуй далі»

Умова: вихователь по черзі кидає дітям клубочок і називає будь-яке число, а діти, якщо ідуть «вгору», — дораховують від цього числа до сьоми і повертають клубок, якщо ідуть «вниз» — рахують зворотною лічбою від заданого числа до одного.

— Отже, ми підійшли до річки, а через річку вузьенька кладочка. Але злий чаклун випередив нас, прибрав кілька дощечок.

Дидактична гра «Встав пропущену цифру» (робота з роздавальним матеріалом)

	2			5	6			

— А далі — вузьенькі кладочки для кожного з вас (робота з роздавальним матеріалом).

Дидактична гра «Сусіди числа»

	3	

	2	

	5	

— Зайшли ми до лісу. А де ж клубочок покотився?

— Погляньте, та це ж теремок! Можливо, там сховав чаклун «Веселих чоловічків»?

— Хто там живе? (*Вінні-Пух, Буратіно, Чебурашка, Червона Шапочка, лікар Айболить, Кіт у чоботях, Крокодил Гена.*)

— Скільки всього казкових героїв?

— Порахуйте порядковою лічбою. Хто п'ятий за порядком? За яким за порядком казковим героєм стоїть Червона Шапочка?

Дидактична вправа «Покажи цифрою»

- 1) Скільки у Вінні-Пуха м'ячів?
- 2) Скільки грибів в кошику у Червоної Шапочки?
- 3) Скільки разів підстрибнув Чебурашка?

Робота з роздавальним матеріалом

Айболить подарував Чебурашці 6 жовтих яблук. (*Діти викладають на верхній смужці 6 яблук.*), а Крокодилу Гені 5 червоних яблук. (*Викладають на нижню смужку*).

— У кого яблук більше? На скільки? Як зробити так, щоб було порівну?

Самостійна робота з роздавальним матеріалом.

Діти викладають на верхній смужці 7 морквинок, на нижній — 6 грибів. Слід зробити, щоб стало порівну.

— По скільки стало морквинок і грибів? (*По сім.*) Сім морквинок позначимо цифрою 7.

Цифра 7 — це кочерга.
В неї лиш одна нога.

Музична фізкультхвилинка «Веселі чоловічки»

— Казкові герої дуже вам вдячні, але у них до вас ще одне прохання.

Дидактична гра «Намалюй килимок»

— Бабуся для Червоної Шапочки стільки килимків вишила, але вона розгубилась, бо всі вони з різними візерунками. Запам'ятайте один із них і викладіть візерунок із геометричних фігур.

Самостійна робота.

Б у р а т і н о. Що ж, малята, я вам підкажу, де чаклун сховав веселих чоловічків. Станьте до вікна обличчям, поверніть вліво, плесніть 3 рази, зробіть 5 кроків, поверніть вправо, подивіться вниз: у коробці, схожій на трикутник, сховані «веселі чоловічки».

— Дякуємо вам, казкові герої, і тобі, Буратіно.

У конвертах — розрізані на маленькі шматочки різні казкові герої — «веселі чоловічки».

Дидактична гра «Склади ціле» (робота в парах)

— Чи сподобалась вам подорож? Що найбільше вам сподобалось робити?

Заняття 3

Тема. ЗАВДАННЯ ЧАРІВНИКА-ОЛІВЦЯ

Програмовий зміст: продовжувати вивчати властивості натурального ряду чисел; вчити порівнювати числа на основі попереднього порівняння груп предметів і на основі знання послідовності чисел на даному відрізку натурального ряду; розвивати увагу; виховувати спостережливість під час порівняння груп предметів.

Матеріал: ілюстрації до казок «Вовк і семеро козенят», «Три ведмеді», «Колобок»; розрізні цифри; чарівна скринька; Чарівник-Олівець; квіти; листя; ниточки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

З-за дверей чути дзвоник.

— Що це, малята? Здається, до нас хтось завітав.

Давайте запросимо його. *(Діти запрошують, але він не заходить, просить виконати завдання.)*

Дидактична гра «Порахуй звуки і покажи цифрою»

(7 ударів у бубон, 3 оплески, 2 стуки в двері, 5 разів задзвенів дзвоник...)

— Хто ж завітав до нас? *(Чарівник-Олівець.)*

— Що ж він нам приніс? *(Ілюстрації до казок.)*

— А ось його завдання.

— Полічити, скільки казкових героїв на кожному з малюнків, і показати цифрою.

— Які числа відсутні? Знайдіть їх.

— А тепер їх вишукайте по порядку в ряд 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.

— Чарівник-Олівець приніс із собою скриньку. Зазираємо в неї? *(Ускриньці — квіти і листочки.)*

— Як ви гадаєте, чого більше в скриньці — квітів чи листочків?

— Як перевірити?

— Викладаємо на набірне полотно квіти — на верхню смужку, листочки — на нижню. Чого більше? На скільки? Як зробити, щоб було порівну?

— Махнув Олівець своїм чарівним плащем... *(Додає одну квітку.)*

— Що змінилось?

— Чого стало більше? На скільки? Що зробити, щоб і квітів і листочків стало по вісім?

— А 8 квітів і 8 листочків ми позначимо цифрою 8.

Знайомство з цифрою 8.

— На що вона схожа?

Олівець пропонує зазирнути ще раз до чарівної скриньки. (*Покласти ниточки за кількістю дітей.*)

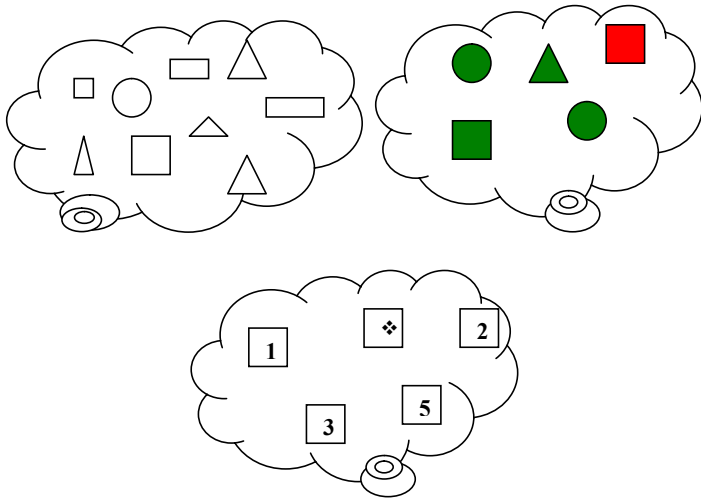
— Що там?

— За допомогою цих ниточок Олівець пропонує викласти цифру 8.

— Якого в тебе кольору цифра 8? А в тебе, Катруся?

— Чарівник-Олівець дуже любить подорожувати на хмаринках. А ви хочете подорожувати разом із ним?

Дидактична гра «Що зайве?»

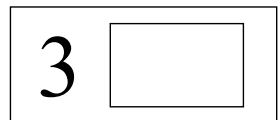
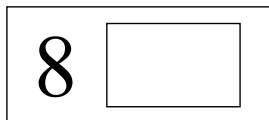
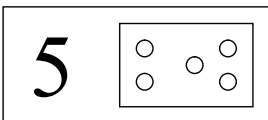

Умова. Вихователь по черзі показує дітям по одній хмаринці, а діти повинні знайти на ній зайве і пояснити чому.

— Прилетіли ми на хмарині на чарівну галявину, де живуть лише птахи. Прислухайтесь: чомусь співу не чутно. Чому? Як ви гадаєте? Здається, пташки зголодніли.

Дидактична гра «Нагодуємо пташок»

Робота з роздавальним матеріалом — перфокартами.

Умова. У порожньому віконечку діти повинні намалювати стільки зернят, щоб їх кількість відповідала цифрі, яка стоїть зліва.

Вмикається запис співу птахів.

— Ой, чуєте, пташки дуже вдячні вам за допомогу і дарують вам чарівну пісню.

— Що ж, час вертатись до дитячого садка. Чи сподобалась вам подорож з Чарівником-Олівцем?

— Що найбільше запам'яталось?

— Кому ви допомогли сьогодні?

Заняття 4

Тема. ПОДОРОЖ ДО ПЛАНЕТИ ДИВ

Програмовий зміст: закріпити знання дітей про числа та цифри в межах восьми; перевірити обсяг знань дітей про геометричні фігури та уміння складати з них різноманітні предмети; вправляти в умінні орієнтуватися в просторі; розвивати логічне мислення, уміння швидко знаходити оптимальні варіанти розв'язання задач-жартів; виховувати інтерес до математики, бажання працювати самостійно.

Матеріал: набір цифр; чарівний листочок; чарівний кристал; геометричні фігури; іграшка «Інопланетянка»; зайчик; лисичка; Колобок.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Звучить музика, помічник вихователя заносить у двері «Інопланетянку» (іграшка зроблена з великої коробочки, на ній багато мигалок).

— Доброго дня, малята! Мене звать Інопланетянка! А як називається ваша група?

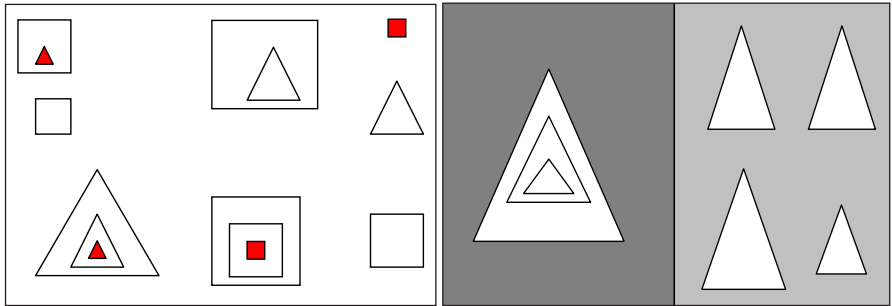
— Ми — група «Бджілки».

Бджілки ми маленькі,
Гарні й веселенькі.
Вчимося і граємо,
Дружними зростаємо!

— Це дуже добре, що ви дуже дружні. Я прилетіла з планети Див і хотіла запросити вас до себе, але ж дістатися моєї планети можуть тільки розумні й кмітливі діти.

1. Дидактична гра «Порахуй звуки й покажи цифрою» (5 разів тупнути; 2 рази плеснути в долоні, 6 разів стукнути в музичний трикутник, 1 раз зашелестіти папером...)
2. Дидактична гра «Рахуй далі» (пряма і зворотна лічба від заданого числа — гра з м'ячем).

3. Порахуй геометричні фігури. (Діти рахують, відповідь кажуть пошепки вихователю, а коли вихователь махне рукою, тоді всі разом її виголошують хором.)

— Де більше трикутників — у зеленому чи в червоному квадраті?

— Ну що ж, випробування ви мої пройшли, я чекатиму вас на своїй планеті, а дорогу покаже вам мій магічний кристал. (Вихователь дістає кристал зі скриньки Інопланетянки.)

— До зустрічі на планеті Див.

— Що ж, малята, одягайте скафандри, сідайте в нашу математичну ракету, а ти, кристале, вкажуй шлях!

Рахують хором: 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1 — пуск!

— У нас 1 зупинка. Дивіться: стоїть хатинка, а поряд зайчик плаче.

— Чому він плаче? З якої зайчик казки?

— Здається, я знаю, як Козу-дерезу з хатинки вигнати. Ми їй квіти подаруємо, у зайчику їх багато у квітнику.

— У мене 4 айстри, 3 чорнобривці. Яких квітів більше? На скільки? Як зробити, щоб було порівну?

Називаючи квіти, діти позначають їх цифрами.

— Коза відчинила двері і пустила зайчика! Летимо далі — веди, кристале!

— А зараз 2 зупинка — нас зустрічає Колобок. Чому він так швидко біжить і від кого? Як зробити, щоб Лисичка не з'їла Колобка? Як його врятувати?

(Стати овалом, трикутником; надутися і стати повітряним; стати сонечком, круглим камінцем...)

— А ось і Лисичка!

Вона каже, що не буде їсти Колобка, якщо ви правильно розв'яжете її задачі.

Тільки будьте уважними і пам'ятайте, що Лисичка дуже хитра!

1. Настала зима. Спочатку зацвіла 1 яблуня, а потім 3 сливи. Скільки дерев зацвіло? (Взимку дерева не цвітуть.)

2. Одного чоловіка запитали, скільки в нього дітей. Відповів він так: у мене 4 сини, а в кожного є рідна сестра. Скільки у нього дітей? (*П'ятеро.*)
3. Як розділити 5 яблук між 5 дівчатами, щоб одне залишилось у кошику? (*Одній дати яблуко разом із кошиком.*)

Л и с и ч к а. Розв'язали всі задачі, ну, що ж, відпускаю вашого Колобка.

З зупинка — «Іграшкове містечко».

— Хто тут живе? Які іграшки ви бачите? Скільки їх? Порахуйте їх за порядком. Хто стоїть за порядком п'ятим? Який за порядком слон? За якою за порядком іграшкою стоїть лялька?

— Погляньте, здається, іграшки чомусь сумні? Як ви гадаєте чому? (*У них домівок немає.*)

Дидактична гра «Збудуємо іграшкове містечко» (*з геометричних фігур*)

— Молодці, а зараз трішки пограємо. Якщо я буду говорити правильні твердження, ви будите плескати, піднявши руки вгору, а якщо ні — руки тримайте опущеними.

- 1) Сьогодні середа?
- 2) На вулиці зима?
- 3) 5 менше 1?
- 4) Лід гарячий?
- 5) Молоко рідке?
- 6) Після ранку настає ніч?
- 7) У квадрата 4 сторони?
- 8) Поїзд довший за автобус?
- 9) Кущик вищий за дерево?

Чути голос Інопланетянки.

— Дякую вам, малята, тепер я дійсно переконалася, що ви дружні та розумні, ви зробили справжнє диво, допомогли всім жителям моєї планети, тому я хочу вас нагородити.

— Пройдіть п'ять кроків прямо, зверніть ліворуч, пройдіть ще три кроки, зверніть праворуч, подивіться вгору, а тепер вниз.

Під серветкою лежить велика цукерка з картону, а в ній багато цукерок для дітей.

— Давайте подякуємо Інопланетянці і будемо повертатися до дитячого садку. До побачення!

— Веди нас, кристале!

— Сподобалась вам подорож? Що найбільше запам'яталось? Чого ви навчились?

Заняття 5

Тема. МАЛЮК І КАРЛСОН

Програмовий зміст: познайомити з числом та цифрою 9; закріпити уміння лічити прямою та зворотною лічбою; формувати уявлення про кількісний склад числа з одиниць у межах двох; вчити виділяти групи предметів, які характеризуються числами один і два; закріпити знання про геометричні фігури; формувати уміння орієнтуватись у визначеному напрямку; розвивати уміння орієнтуватись у часі, увагу, мислення; виховувати позитивне ставлення до занять із математики.

Демонстраційний матеріал: замки з ключами (геометричні фігури); іграшки; картки з двома смужками.

Роздавальний матеріал: сунічки; листочки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Жив-був на одному даху високого будинка Карлсон. Він дуже любив гратися з Малюком. Але зла домопрацівниця зачинила всі вікна і двері й повісила на них замки. І тепер Карлсон не може залізти до малюка. А щоб замки відімкнути, слід виконати певні завдання.

Ось, будь ласка,
Вам ключів велика в'язка.
Ключ потрібний віднайдіть.
Швидко двері відімкніть.

Завдання. Підійти до килимка, повернути наліво й у коробці, схожі й на прямокутник, побачить замок.

— Ми відімкнули перший замок. Тож зараз сідайте за столи, щоб виконати нове завдання: полічити іграшки Малюка (*кількісна, порядкова, пряма і зворотна лічба*).

— Потрібно шукати новий замок.

Дидактична гра «Побудуй стежинку»

Діти викладають цифровий ряд.

— Але що це — однієї дощечки не вистачає, щоб дійти до краю. Знайомство з числом та цифрою 9.

Дидактична гра «Порахуй звуки»

— Тиша нам підказала, що інші замки містяться в чарівних різнокольорових кульках.

Дидактична гра «Виклади сусідів» (робота з роздавальним матеріалом)

Діти докладають в кульку зі свого цифрового ряду цифри — сусіди даних чисел.

— Ідемо далі. Необхідно дійти до «куточка природи» і біля бегонії відшукати наступний замок. Але перед тим, як його відімкнути, скажіть, чого буває лише по одному.

— Чого в групі є по одному? Покладіть один круг, один трикутник, один квадрат.

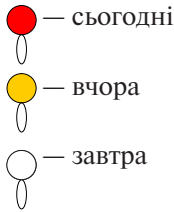
— Чого буває по два? Покладіть один великий круг. Додайте один маленький круг. Скільки стало кругів? (*Два.*)

Два — це один та один.

Один квадрат і один квадрат — два квадрати.

Фізкультхвилинка

— Наступний замок відімкнемо, якщо правильно відповімо сигналами на запитання.

- Іде математика?
- Було малювання?
- Підемо гуляти?
- Співали?
- Їли яблука?
- Буде англійська мова?
- Грали у футбол?

— Останній замок знаходиться в третьому ряду від вікна, в останньому столі справа. Ми його відімкнемо, якщо виконаємо завдання.

Викладіть на верхню смужку п'ять листочків, на нижню — на одну суничку більше.

— Як зробити, щоб їх було порівну?

— Ось ми нарешті й зустрілися з Малюком. А у Малюка завдання: перед тим, як гратися, необхідно зробити запис у зошиті.

Робота в зошиті.

Заняття 6

Тема. ДО КАЗКОВОГО МІСТЕЧКА

Програмовий зміст: познайомити дітей із числом та цифрою 10; вчити лічити в межах десяти; познайомити зі складом числа 3, 4; формувати знання про геометричні тіла (*куб, куля, циліндр*) та геометричні фігури; вправляти в умінні називати дні тижня; розвивати уважність, зосередженість, кмітливість; виховувати інтерес до заняття, бажання прийти на допомогу ближньому.

Матеріал: дидактичні ігри «Знайди місце», «Дні тижня»; Капітошка; Колобок; геометричні фігури; цифри.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— За горами, за долами, за глибокими морями стоїть собі казкове містечко, де живуть тільки добрі казкові герої. Вони допомагають одне одному

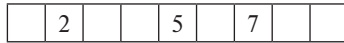
і ніколи не сумують. А ще в цьому місті живе найкращий друг Капітошки: круглий, схожий на кулю, жовтий. Здогадалися, хто це?

Капітошці так захотілося побувати там, але шлях в те казкове містечко не легкий, дуже багато перешкод трапляється на путі. Допоможемо йому? Бо справжні друзі не залишають товариша у біді.

Дидактична гра «Рахуй далі» (пряма і зворотна лічба)

— Ось ми дійшли до місточка, але не всі дощечки на місці, їх хтось поруїнував.

Дидактична гра «Полагодіть місточок» (робота з роздавальними картками)

— А ось і казкове містечко. Але що це? Погляньте, різнокольорові кульки нас не пускають.

Робота з роздавальним матеріалом — кружечки двох кольорів. Робота щодо закріплення складу числа.

— Зловіть 3 кульки. З яких двох менших чисел складається число три? (*2 та 1; 1 та 2; 1, 1, 1.*)

— Зловіть ще одну кульку. Скільки кульок стало? З яких двох менших чисел складається число чотири? (*1 та 3, 3 та 1, 2 та 2.*)

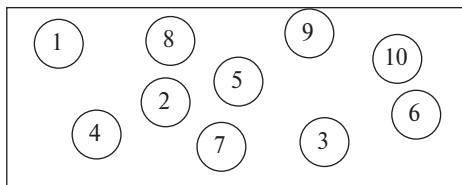
— Нас зустрічає Буратіно.

Фізкультхвилинка «Буратіно»

Дидактична гра «Що зайве»

— У саду Буратіно зірвав фрукти, а яблука всі розсипав. Давайте допоможемо їх зібрати.

Дидактична гра «Весела лічба»

Знайомство з цифрою 10.

Всі ми знаємо давно:
 Цифра нуль — це є ніщо.
 Та як тільки по правицю
 Ми напишем одиницю,
 На папері перед нами
 Нова цифра враз постане.
 І розгадана загадка,
 Один і нуль — це... (*десятка*).

— Буратіно хотів показати свій сад, але вхід до нього закладений камінням.

Дидактична гра «Назви, що буває такої форми» (*куб, циліндр, куля*)

— Діти, гарно в казковому містечку. Але де ж Колобок? Проте дивіться: он йде якийсь мешканець казкового містечка, але якийсь він дивний, на нас не схожий. (*Вихователь виставляє картинку чоловіка з геометричних фігур.*)

— Можливо, він нам підкаже, де Колобка знайти.

Дидактична гра «Порахуй фігури» (*відповідь — на вухо вихователеві*)

— Колобок пішов рятувати своїх друзів, вони переплутались і не можуть знайти свої місця.

Погляньте на ці різнокольорові комплекти кружків та скажіть, що вам нагадують їхні кольори. (*Дні тижня*)

Працюють 3 команди.

Дидактична гра «Дні тижня» (*викласти за порядком дні тижня*)

— Ось і допомогли ми друзям зустрітися, а нам час повертатися. Колобок нам дарує круглі чарівні камінці.

Дякуємо за роботу.

Заняття 7**Тема. КАЗКА ПРО ДВОХ ЖАДІБНИХ ВЕДМЕЖАТ**

Програмовий зміст: закріпити вміння дітей рахувати предмети; порівнювати групи предметів між собою; розкрити склад числа п'яти; удосконалити знання дітей про геометричні фігури, вміння складати їх із паличок; формувати просторові уявлення, вміння орієнтуватися в просторі: *прямо, вправо, вліво, назад, вниз*; розвивати уяву, пам'ять, логічне мислення; виховувати цікавість до казок; виховувати посидючість, увагу на занятті.

Матеріал: ширма; іграшки 2 ведмежат, білочка, зайчик, їжак, лисичка; палички; ниточки; цифри; яблука; дидактична гра «Склад числа».

ХІД ЗАНЯТТЯ**Вихователь**

Сідайте рядком, ладком
Хай ваші очі загоряються,
І ваші личка посміхаються,
Казкові двері відчиняються,
Чудова казка починається.

— Жили собі в лісі чудовому з малою ведмедицею двоє маленьких ведмежат. Гарно жили, не сварились. А як посваряться, то швидко й миряться. Один одному допомагали гратися, бавитись любили. А вчитись не хотіли. Набридло їм якось дома сидіти. І пішли вони світом мандрувати. Ось ідуть вони через ліс, а грибів там росте так багато — і з жовтими шляпками, і з коричневими. А ведмежата зголодніли вже. Тільки хотіли грибочок зірвати, а тут з ялинки білочка — стриб!

Б і л о ч к а. Це моя галявинка і гриби на ній мої! Зможете порахувати — пригощу грибочком!

В е д м е ж а т а. Ой, лишенько, а ми ж рахувати не вміємо, бо вчитись не хотіли! Що ж робити, як не порахуємо грибочки — казка закінчиться. А може, малят попросимо допомогти?

Завдання:

- 1) Порахувати гриби з жовтими і коричневими шляпками. Яких грибів більше? На скільки? Зробити так, щоб їх було порівну.
- 2) На галявині — 6 грибів із жовтими шляпками. Ми 2 зірвемо. Скільки залишиться?
- 3) Я зірву 3 гриби з жовтими шляпками і 4 гриби з коричневими. Скільки всього грибів я зірву?

В е д м е д и к и. Дякуємо вам, малята, і тобі, білочко.

— Підійшли ведмежата до маленького озера, а там стоїть хатинка маленька, біля хатинки квітник, а в ньому — квіти такі красиві і запавні.

В е д м е ж а т а. Давай нарвемо квіточок і мамі подаруємо!

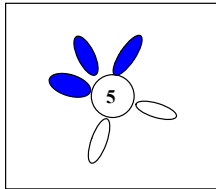
А тут зайчик із хатинки:

— Ні, не дам квіти рвати? Якщо допоможете мені пелюстки повернути, які вітер поздував, тоді подарую вам квіточку. Вам необхідно певну кількість пелюсток до квіточки додати і всі порахувати.

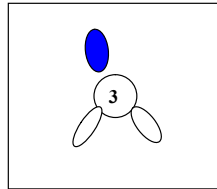
В е д м е ж а т а. Малята, допоможіть, будь ласка!

Дидактична гра «Склад числа»

Умова. На картках намальована квітка з кількома червоними пелюстками, в середину якої записана цифра. Слід знайти в розетці стільки синіх пелюсток, скільки позначає цифра.

5 — це 3 та 2

3 — це 1 та 2

— Подарував зайчик їм одну квітку.

Ідуть ведмежата далі, а тут кущ великий і ягід на ньому червоних силасиленна.

В е д м е д и к и. Нарвемо ягідок, а мама пиріжків спече.

В о в ч и к - б р а т и к. Ні, це мій кущик з ягідками. Я пригощу, коли виконаєте мої завдання. Викладіть із сірничків кольорових та ниток мої улюблені геометричні фігури: трикутник, круг, квадрат, овал, прямокутник.

В е д м е ж а т а. А ми не знаємо геометричних фігур.

— Допоможемо, малята?

Дидактична гра «Про геометричні фігури розкажи»

Умова. Діти стають у коло, передаючи з рук в руки м'яч зі словами:

Ти котись, веселий м'яч,
Потихесеньку біжи.
Хто тебе зупинить,
Про круг (*овал, трикутник, прямокутник, квадрат*)
Нам розкажи.

У кого зупиняється м'яч, той стає в коло і розповідає все про певну фігуру, наприклад: квадрат — у нього чотири сторони, які всі рівні, чотири кути, він не вміє котитись тощо.

Дидактична гра «Виклади геометричну фігуру»

(*із кольорових сірників і ниток*)

В е д м е ж а т а. Ой як ми зголодніли, але гриби та ягоди їсти не будемо, на нас мама чекає, їй понесемо.

Вилітає сорока.

— Скре-ке-ке, я чула ви зголодніли. Я випадково знайшла велику голівку сиру, але віддам її вам, як завдання виконаєте.

1. Скільки днів у тижні? (*Назвати дні.*)
2. Скільки пір року?
3. Що буде після зими?
4. Який день тижня перед серединою?
5. Скільки годин у добі?
6. Після вечора настає день?

Ведмедики відповідають.

С о р о к а. Беріть голівку сиру.

В е д м е ж а т а. Дякуємо, але ж як її поділимо?

З'являється лисичка.

Л и с и ч к а. Це не біда, я вам допоможу.

В е д м е ж а т а. Ні, ми вже знаємо, як ти ділиш, ми краще малят попросимо допомогти.

Але ж будемо ділити не на двох, а на багатьох, бо в нас стільки друзів з'явилося після подорожі.

— Скільки у нас друзів, малята? (*Білочка, зайчик, вовк, сорока, лисичка, два ведмедики і мама-ведмедиця. Всього вісім.*)

— Допоможіть поділити нам сир на вісім частин.

В и х о в а т е л ь. Ось і закінчилась подорож двох ведмежат, тепер вони зовсім не жадібні і пішли до дитячого садку теж навчатися. Вони дякують вам, малята, за допомогу!

— Яке завдання вам найбільше сподобалось виконувати? Що ви не змогли зробити?

Заняття 8

Тема. ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ МАТЕМАТИКИ

Програмовий зміст: виявити вміння дітей встановлювати зв'язки між суміщеними числами в межах десяти; утворювати рівність (нерівність) множин шляхом додавання (*віднімати одиниці, лічити кількісно і порядково*); будувати числовий ряд; закріпити знання про плоскі геометричні фігури шляхом виділення їх у малюнку, про пори року, місяці, дні тижня; прагнути до чіткої математичної мови; розвивати просторову уяву, логічне мислення, спритність; виховувати уважність, сміливість, готовність прийти на допомогу.

Матеріал: нитки; картки «З'єднай крапки», «Сусіди числа»; намисто; скринька з різнокольоровими конвертами, цифри.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти заходять до групи, знаходять на килимі великий лист.

— Погляньте, діти, нам, здається, листа принесли. Хто б його міг надіслати? Подивимось...

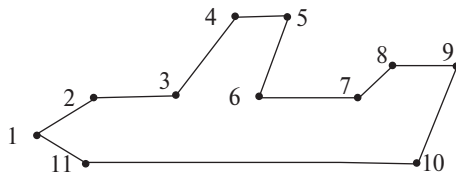
«Добрий день, діти!

Пишу вам з чарівної Країни Математики. У нашому королівстві трапилося нещастя. Злий чаклун зачаклував всі цифри, знаки, фігури. Вони стали нерухомі, тепер у нас дуже страшно й тихо. Розчаклувати жителів Країни Математики можуть тільки розумні, уважні й кмітливі діти. Допоможіть нам, будь ласка. Як тільки ви зберете моє чарівне намисто, все одразу стане на свої місця!

До зустрічі!

Королева Математики»

В и х о в а т е л ь. Допоможемо Королеві Математики? А як же нам знайти країну? Стривайте, здається, в конверті ще щось є.

— З'єднайте точки по порядку. Що у вас вийшло? (*Літак.*)

— Отже, саме цей літак і домчить нас до країни Математики.

— Ось ми біля цієї країни. Але навколо паркан й ворота замкнені, злий чаклун все передбачив.

Ключ потрібний віднайдіть і ворота відімкніть.

А ось і замки.

Дидактична гра «Сусіди числа»

— Яка цікава країна за цими дверима, які дивні речі! Подивіться праворуч. Що ви бачите на стіні? (*Цифри, фігури.*)

— Це й є жителі, і вони зачакловані.

— Ви нічого не помічаєте?

На скриньці сяє вогник.

— Мабуть, нам слід зазирнути в цю скриньку. У ній завдання в різнокольорових конвертах, які ми маємо виконувати по порядку. Якщо ми правильно виконаємо завдання, то отримаємо такого ж кольору намистину від Королеви Математики.

Який конверт візьмемо спочатку?

— Чому червоний? (*Бо він має номер 1.*)

Завдання. Порахуйте іграшки. Скільки всього іграшок на полиці? Скільки півників? М'ячів? Кубиків?

— Порахуйте іграшки по порядку. На якому місці стоїть пірамідка? Який за рахунком зайчик? За якою іграшкою стоїть слоненя? Яке воно за рахунком?

— Молодці, ось на полиці з іграшками ми знайшли першу намистину — червону. (*Поставити на фланелеграфі.*)

— Йди, Артеме, вибирай наступний конверт. Зелений конверт — № 2.

Завдання. Намистину знайдете на десятому поверсі будинку, але чаклун сходинок зруйнував.

— Що робити?

— Будуємо сходинок за допомогою цифр.

Дидактична гра «Цифровий ряд»

— Усі дійшли до десятого поверху, але раптом згасло світло, нічого не видно.

Дидактична гра «Порахуй звуки і покажи цифрою»

(*8 разів плеснути, 5 разів тупнути, 3 рази стукнути камінцем, 6 разів крикнути...*)

— Ось і загорілось світло. А яке? (*Зелене.*) І ми знайшли зелену намистину.

— Витягайте наступне завдання. В якому воно конверті? (*У жовтому — № 3.*)

Завдання. Потрібно розвеселити друзів чаклуна — ведмежат. Ми запросимо їх на своє поле. (*Картка з двома смужками.*) Поставте на верхню смужку десять ведмежат та подаруйте кожному по одному м'ячу. Що можна сказати про ведмежат і м'ячі? (*Їх порівну.*)

— Скільки їх? (Десять.)

— Ведмежата розігралися, але один м'яч закотився під кущик.

— Чого більше? На скільки? Як зробити так, щоб було порівну?

— Ось і жовту намистину нам віддали ведмежата, їм сподобалось із нами грати.

Відкриваємо наступний синій конверт — № 4.

Гра «Злови м'яч»

— Станьте в коло, пограємо з вами в м'яч.

Вихователь стає в коло, кидає дітям по черзі м'яч і дає завдання.

1. Назвіть пори року.
2. Скільки місяців у році?
3. Скільки днів тижня?
4. Що йде після понеділка...? Вівторка, п'ятниці?
5. Назвіть вихідні дні.

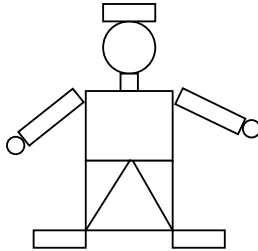
— Ой, куди це покотився м'ячик? Здається, до пеньочка.

А під пеньочком синя намистинка. Це м'ячик підказав нам, де її шукати.

— Отже, залишився останній конверт. Який він? (Білий — № 5.)

Завдання. Останню намистину нам віддасть хлопчик Геометрик, якщо ми відшукаємо всі геометричні фігури й порахуємо їх.

Дидактична гра «Знайди і порахуй»

— Королева Математики дуже вдячна вам, діти. Ми зібрали всі намистини, і тепер все королівство ожило.

Королева Математики нагороджує дітей медалями.

Заняття 9

Тема. ПОДОРОЖ ДО КАЗКИ «ТЕРЕМОК»

Програмовий зміст: вдосконалювати лічбу в межах десяти; формувати вміння порівнювати дві множини, встановлювати між ними рівність та нерівність; закріпити знання про геометричні фігури та вміння оперувати ними; сприяти розвитку психічних процесів: мислення, пам'яті, уваги, уваги; виховувати бажання виконувати завдання вихователя.

Матеріал: теремок, іграшки-звірі до казки, плакати із завданнями, шишки, іграшки, геометричні фігури, сніговик.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь вітається з дітьми.

— Доброго ранку, доброго дня!
 Хай плещуть долоньки!
 Хай тупотять ніжки,
 Працюють голівки!
 Доброго ранку! Доброго дня!
 Бажаю усім здоров'я й добра!

Сідайте зручненько і послухайте загадку:
 Білокоса, білолиця, рукавом махає.
 Сріблом все вкриває. (*Зима.*)

— Ось і зима настала, побіліло все навкруги. І саме зима запрошує вас у казку. Заплюште очі, порухуйте до п'яти — ви опинитесь у казці.

Вихователь виставляє теремок.

— Стоїть в полі теремок,
 Не низький і не високий.
 Хто-хто в теремочку живе?

— Щось ніхто не відповідає, невже нікого немає?

— Ні, хтось ворухиться. Відгадайте, хто це.

— Маленька, сіренька, полохлива, спритна. (*Діти відповідають пошепки на вухо, а коли вихователь махне рукою, промовляють всі разом — хором.*)

М и ш к а. Добрий день, малята!

В и х о в а т е л ь. Мишко, а чому ти одна, де твої друзі з казки?

М и ш к а. Біля нашого теремка жив маленький Сніговичок — наш друг, який щодня нам казки розповідав, а Снігова Королева забрала його і десь від нас ховає. Ось і пішли мої друзі Сніговика шукати.

Допоможіть, малята, їм повернутись, інакше в лісі з ними може щось статись.

— Допоможемо, малята? Готові? Тоді вирушаймо в дорогу.

— Перед нами — «Загадкові стежини» (*на підлозі розкладені сліди звірів та людей*). Як ви гадаєте, якими слідами нам потрібно йти? (*Тими, що залишили звірі.*)

— Правильно, будемо рухатись один за одним, щоб не нашкодити комахам, які заховались тут на зиму. Але щось нікого з жителів «Теремка» не видно. Тож зараз виконуватимемо завдання від Снігової Королеви.

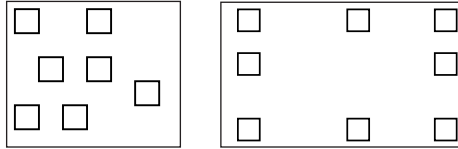
Поміркуйте!

- Зима, а за нею...?
- День, а за ним...?
- Четвертий, а за ним...?

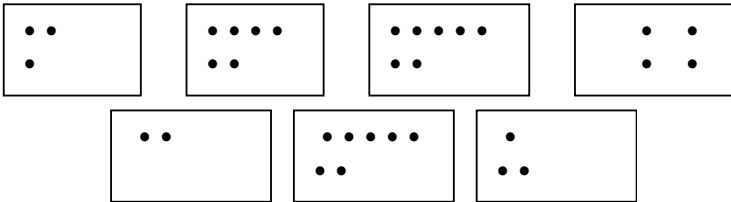
- Сніг — який...?
- Ялинка — яка...?

Дидактична гра «Не помились»

Де більше квадратів?

Дидактична гра «Розкладіть по порядку»

— Хто це під ялинкою? Дивіться: жабка, вона ледь не замерзла, ми вчасно з вами прийшли (*повертають до теремка жабку*).

— Що ж, ідемо далі. Он висока-висока ялинка, можливо, вона нам підкаже, що робити далі.

Завдання від ялинки

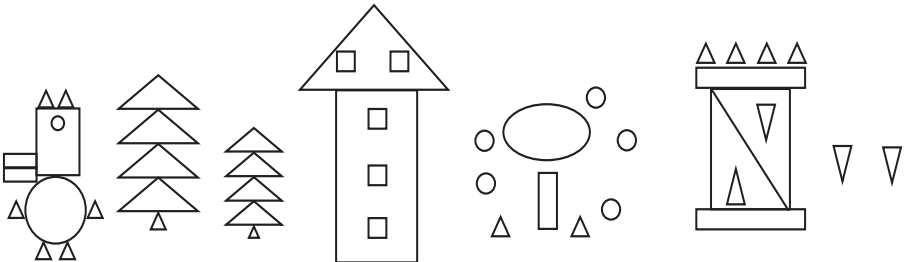
1. Полічи шишки.
2. Дидактична гра «Якої іграшки не вистачає».
3. Скільки лапок у їжачка? Скільки хвостиків у зайчика? Скільки очей у сови?

Я л и н к а. Під кушиком ви знайдете зайчика.

— Дякуємо тобі, ялинко. (*Повертають зайчика до теремка.*)

— Молодці, мандрівка наша триває. Погляньте: на цій галявині ціле місто, та воно не просте, а крижане. З чого воно зроблено? (*З геометричних фігур*)

— Але ж і фігури не прості, а крижані. А який казковий герой в ньому схований, ви впізнали? Ми його зможемо визволити, коли відповімо на всі питання.

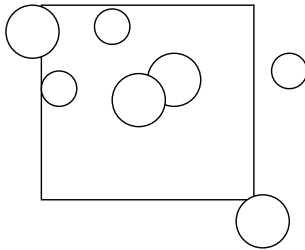
Запитання

1. З яких геометричних фігур збудований дім? Башта? Ялинка?
2. Скільки усього ялинок?
3. Чим відрізняється трикутник від квадрата?
4. Які геометричні фігури ви ще бачите?
5. Скільки у вовка кружечків?

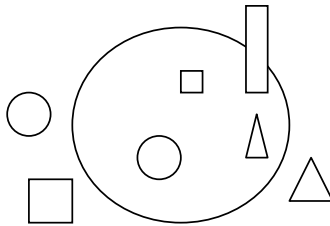
Повертаємо вовка до теремка.

— Ось і сніжок пішов. Може, сніжинки нам підкажуть, де лисичку шукати (у дітей на столах — по дві сніжинки із завданням).

Завдання 1. Зафарбуйте геометричні фігури всередині квадрата.

Завдання 2. Зафарбуйте геометричні фігури поза колом.

— Сніжинка шепоче, що біля дерева стоїть лисичка з геометричними фігурами. Але ці геометричні фігури чимось особливі. Зніміть кожен по одній — я вас із ними познайомлю. Це чотирикутник, бо в ньому чотири кути. Тепер підійдіть до столу. (*Вихователь показує трикутник і демонструє, як за допомогою ножиць можна перетворити його на чотирикутник. Діти повторюють завдання за вихователем.*)

— Ось лисичка під цим чарівним деревом знайшла. А зараз подивіться, скільки снігу намело, справжні снігові кучугури! Давайте всі сніжинки розберемо, можливо, і ведмедика тоді знайдемо.

Дидактична гра «Навпаки»

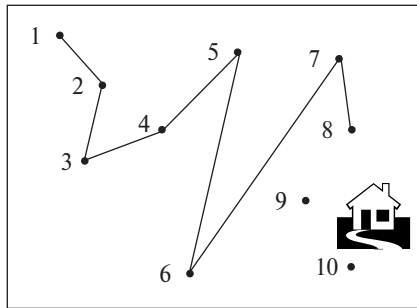
Умова. Діти кладуть один сніжок до кошика і називають антонімічні слова до тих, які назвав вихователь.

- Білий — чорний;
- високий — низький;

- великий — малий;
- тонкий — товстий;
- день — ніч;
- довгий — короткий.

— Ось і ведмедик знайшовся. Здається, звірят всіх врятували. Що ж, можна повертатись? Ні, ми про сніговичка забули. Ведмедик каже, що чув, як Снігова Королева його в лісі в хатинці лісовичка сховала. Що ж, спробуємо його знайти.

Дидактична гра «З'єднай цифри»

— Ось і впорались! Цікава в нас була казкова подорож? Що найбільше сподобалось? А герої казки «Теремок» вам дуже вдячні.

Заняття 10

Тема. НА ДОПОМОГУ ДІДОВІ МОРОЗУ

Програмовий зміст: складати й розв'язувати задачі на основі практичних дій дітей; ознайомити зі складом числа сім; формувати вміння лічити в межах десяти; закріплювати цифровий ряд у межах десяти; вправляти в умінні працювати з перфокартками; розвивати вміння орієнтуватись на аркуші паперу; закріплювати знання про геометричні фігури; виховувати уважність, кмітливість, бажання більше знати.

Демонстраційний матеріал: цифри; сорока; лисиця; перець; кошик; іграшки для задач.

Роздавальний матеріал: цифри; перфокарти; дидактична гра «Порахуй гудзики»; конверти з геометричними фігурами; дидактичні ігри «Виправ помилку»; «Збери квітку».

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Дід Мороз зібрав великий мішок із подарунками і вирішив всіх звірят і дітей зі святом Старого Нового року привітати. Сів на санчата, запряг ко-

ней, задзвеніли бубонці, а снігу намело — ніяк коні не проїдуть. Потрібно їм допомогти.

Дидактична гра «Протопчемо доріжку»

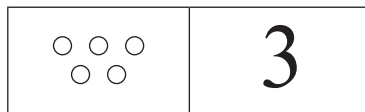
Викладання цифрового ряду в межах десяти.

Дидактична гра «Порахуйте гудзики».

Завдання: порахувати гудзики у сніговика й позначити їх цифрою.

Дидактична гра «Виправ помилку»

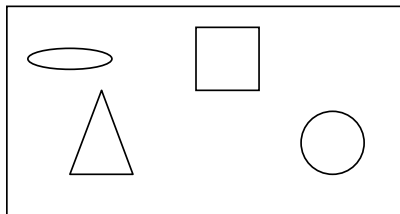

Дітям роздаються картки.

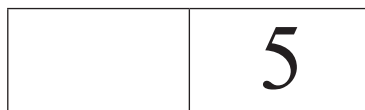
— Їде далі на санчатах Дід Мороз, раптом пошкодив сани.

Дидактична гра «Підбери віконечко»

Робота в парах із картками. Необхідно у вирізані віконечка дібрати геометричну фігуру.

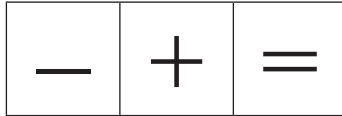
Назустріч Дідові Морозу вибігає лисичка з проханням допомогти виготовити святкові іграшки на ялинку для малих лисенят.

Робота з перфокартами.

У вирізане вікно підставити аркуш і домалювати кількість іграшок, що відповідає цифрі.

Лисичка подякувала Дідові Морозу і знайшла дощечки з його саней.

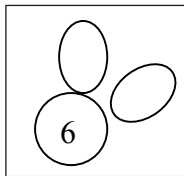

Закріплення знаків. Розв'язання задач на основі практичних дій.

Фізкультхвилинка «Нумо в коло»

— Замело дорогу ще сильніше і повернув Дід Мороз до Червоної Шапочки, яка винесла дідусеві кошик із квітами, але не звичайний, а чарівний.

Дидактична гра «Збери квітку»

Завдання на складання числа з двох менших: домалювати потрібну кількість пелюсток іншого кольору. (*7 — це 3 та 4*)

— Ось і до нас Дід Мороз приніс конверти з подарунками (*в конвертах — вирізані ялинки*).

Слуховий диктант: у зошиті намалювати в ряд 5 ялинок (*обвести*), першу й останню зафарбувати.

Заняття 11

Тема. ЦІКАВА ПОДОРОЖ

Програмовий зміст: закріпити вміння дітей називати числа від одного до десяти, від десяти до одного; утворювати одне число з двох; встановлювати співвідношення між суміжними числами; вчити дітей розв'язувати задачі на збільшення і зменшення числа на одиницю; продовжувати вчити геометричні фігури; закріпити уявлення про час (*добу, тиждень, місяць, рік*); розвивати логічне мислення, пам'ять; формувати інтерес до заняття з математики.

Матеріал: клубочок; Вінні-Пух і П'ятачок; дидактичні ігри «Живі числа», «Вовк і Заєць»; Карлсон, Незнайка, Буратіно і Мальвіна; замки з ключами.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Ми сьогодні вирушаємо до країни «Мультляндії», де на нас чекають різні відкриття, дива та несподіванки.

А поведе нас у путь чарівний клубочок. *(Діти, ставши ланцюжком, беруться за ниточку.)*

Дидактична гра «Лічба ланцюжком»

— Ми потрапили в підземний лабіринт. А вийти з нього зможемо, якщо правильно полічимо.

Дидактична гра «Лічи далі»

Пряма і зворотна лічба від будь-якого числа.

— Кого це ми зустріли? *(П'ятчка і Вінні-Пуха.)*

— Що це в них? *(Дуже багато різнокольорових кульок.)*

— П'ятчок їх переплутав, давайте допоможемо.

Дидактична гра «Живі числа»

Розставити числа за порядком.

— Погляньте, Вовк за Зайчиком женеться та ще й кричить: «Ну, постривай!»

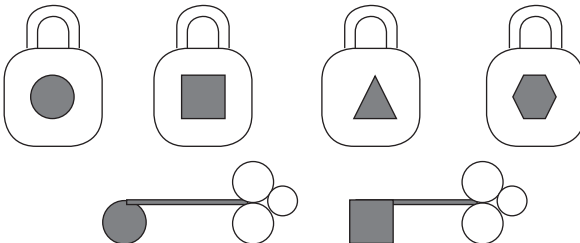
— Що будемо робити? *(Рятувати Зайчика.)*

— Ой, який хитрий Вовк, ховається від Зайчика, щоб зненацька напас-ти. Ми Зайчика попередимо.

Дидактична гра «Де хто сховався?»

Під ялинкою, біля будиночка, на стільчику, в шафі, за будинком...

— Чуєте, хтось плаче? Та це ж Русалонька, її морське чудовисько у під-водному замку зачинило.

Дидактична гра «Доберіть ключик до замка»

— Незнайко просить допомоги, бо його грати не беруть. Друзі кажуть, що він нічого не знає. Давайте разом відповімо на запитання.

- 1) З яких частин складається задача?
- 2) Ростуть 4 березки. На кожній по 4 великих гілки, на кожній великій гілці — по 4 маленьких. На кожній гілці — по 4 яблука. Скільки яблук на деревах?

Фізкультхвилинка «Буратіно»

— Мальвіна вчить Буратіно розв'язувати задачі.

Складання й розв'язування задач за демонстраційними картками.

Складання задач за індивідуальними картками, після чого діти перевіряють виконання завдання одне в одного.

Запитання до Буратіно

1. Щороку дідусь має чотири імені. (*Весна, літо, зима, осінь.*)
2. Нас сім братів — роками однакові, а іменами різні. (*Дні тижня.*)
3. Дванадцять братів один за одним ходять. (*Рік, місяці.*)
 - Бачите, скільки героїв із мультфільмів ми зустріли і допомогли.
 - Чи сподобалась вам подорож?
 - Що найбільше вам сподобалось?
 - А зараз час вирушати до дитячого садку.

Заняття 12

Тема. ЧАРІВНА РУКАВИЧКА

Програмовий зміст: закріпити знання дітей про величину та форму предметів; уміння лічити в межах десяти (*пряма та зворотна лічба*); уміння орієнтуватися в часі та просторі; розвивати логічне мислення, бажання працювати самостійно; виховувати уважність, зосередженість, допитливість.

Матеріал: картки; м'яч; цифри.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Я знаю, що ви дуже любите казки, так? А сьогодні до нас завітала незвичайна казка — математична.

«Жили-були дід та баба. Холодно взимку, дрова закінчилися, нічим топить. От і послала баба діда в ліс. А дід так поспішав, що загубив рукавичку. Холодно йому, бідолашному, зовсім замерз».

— Давайте допоможемо дідові.

Дидактична гра «Якщо знаєш, лічи далі»

Діти стають у коло, вихователь — у середині нього, кидає м'яч і називає число, а діти лічать від цього числа прямою і зворотною лічбою по черзі.

— Ти, дідусю, поки ще не змерз, повертайся додому, а ми пошукаємо твою рукавичку і дров принесямо. Але ж снігу так багато, протопчемо доріжки.

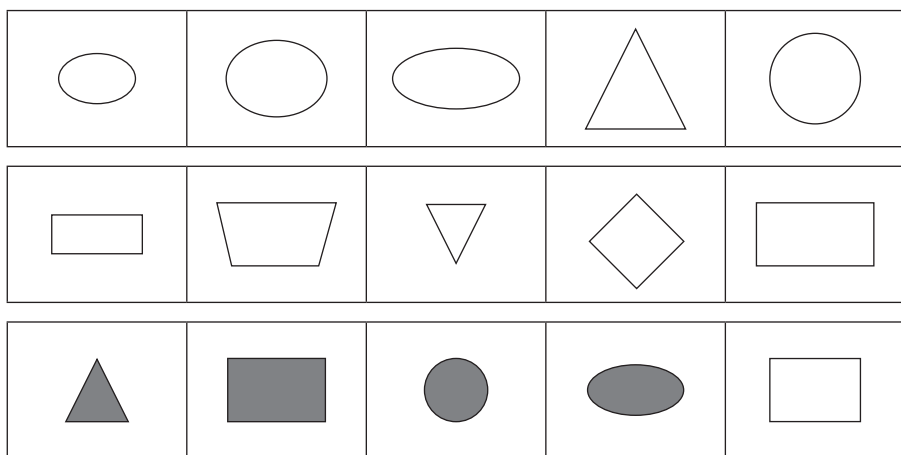
Дидактична гра «Встав пропущену цифру»

1		3			6	7			10

Умова. Дітям роздають індивідуальні картки з пропущеними цифрами. За допомогою індивідуальних наборів цифр вони заповнюють пропущені клітинки.

— А ось і рукавичка, та, що дід загубив, а до неї мишка поспішає: «Впусти, рукавичко, погрітися, бо змерзли лапки». Та не впускає рукавичка, просить виконати бажання-завдання.

Бабуся вишила візерунок на рукавичці, але на ньому є щось зайве.

Дидактична гра «Назви зайву фігуру»

— Молодці, допомогли мишці, нехай трішки зігріється. А тут і жабка проситься: «Впустіть, замерзли мої лапки». Допоможемо жабці, бо і їй рукавичка завдання приготувала.

- 1) В якій геометричній фігурі немає ні початку, ні кінця? (*У круга.*)
- 2) Назвіть вихідні дні.
- 3) Що буде, коли мине середа? (*Четвер.*)
- 4) Що буде, коли вороні виповниться сім років? (*Піде восьмий.*)
- 5) Скільки кутів у квадрата?
- 6) У яких фігур стільки ж кутів?

— Впустила мишка жабку, аж тут стрибає зайчик-побігайчик: «Впустіть погрітися!» А рукавичка і йому дала завдання.

Робота з роздавальним матеріалом

1. На верхню смужку викладіть ялиночки — ось скільки (*стукає музичним молоточком 6 разів*).
2. Зайчиків викладіть на 1 менше.

3. Скільки ялинок? Скільки зайчиків? Чого менше? На скільки? Як зробити, щоб було порівну?

— Впустила рукавичка зайчика, а вовчик-братик теж проситься.

Р у к а в и ч к а. А ти задачі розв'язувати вмієш?

В о в к. Ні, допоможіть, малята!

— З яких частин складається задача? Розв'яжіть задачу.

У білочки було 3 горішки, вона знайшла ще 2. Скільки горішків стало у білочки? ($3 + 2 = 5$)

Складання задач за індивідуальними картками.

— А ось і лисичка-сестричка теж поспішає до рукавички. І для неї є завдання.

Дидактична гра «Яка довша?»

П'ять стрічок різного кольору й різної довжини порівняти і покласти в ряд, починаючи від найдовшої до короткої.

— Впустили лисичку, аж раптом де не взявся ведмідь і теж біжить до рукавички.

Дидактична гра «Навпаки»

Назвати слова протилежного значення.

- Ранок — вечір;
- день — ніч;
- високо — низько;
- угорі — внизу;
- учора — сьогодні;
- ліворуч — праворуч.

— Всі звірята в рукавичці зігрілися. Як же нам бути? Адже слід рукавичку дідові повернути.

Дидактична парна гра «Збудуємо будинки» (з геометричних фігур)

— Тепер є де жити звірям, рукавичка вільна. А ми нічого не забули? (Забули дров назбирати.)

Діти стають у коло, посередині кола розкидані смужки з прикладами.

$$5 + 1 =$$

$$3 + 2 =$$

$$4 - 1 =$$

$$7 - 2 =$$

— Цілу в'язанку дров назбирали. Гарно ви працювали. Дякуємо всім!

Заняття 13

Тема. ПОВЕРНУТИ ПОСМІШКУ ПІЗНАЙКОВІ

Програмовий зміст: продовжувати вчити лічити в межах десяти; називати сусідні; закріплювати цифри в межах десяти; закріплювати знання про геометричні фігури, послідовність днів тижня; формувати уміння розв'язувати приклади; розвивати уважність; виховувати інтерес до занять.

Матеріал: хлопчик Пізнайко; песик; дидактичні ігри «Виклади сусідів», «Веселий рахунок», «Дні тижня»; геометричні фігури; приклади.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— За горами, за долами, у країні Математики, жив собі хлопчик Пізнайко зі своїм кращим другом — песиком Прикладом.

Пізнайко дуже любив конструювати, лічити, розв'язувати складні задачі, але одного разу він сильно засумував, що в нього так мало друзів. Відтоді хлопчик зовсім не посміхається. Приклад дуже хоче, щоб ви допомогли його другові повернути посмішку, тому що діти завжди веселі. Допоможемо? Але шлях до Країни Математики не легкий, і буде на ньому багато перешкод і зупинок.

— Ось ми їдемо вузенькою кладочкою.

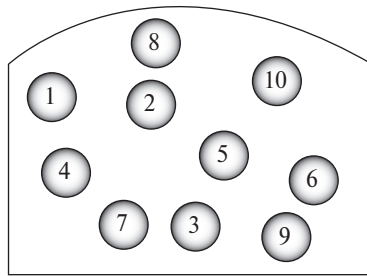
Дидактична гра «Виклади сусідів»

Цифри 7, 3, 4, 9. (Діти викладають сусідів чисел.)

— Тепер потрібно перейти темний тунель, але вхід закритий камінцями. Приберіть їх по черзі.

Дидактична гра «Весела лічба»

Зберіть м'ячі.

— А далі — геометрична зупинка.

— Назвіть, які ви знаєте геометричні фігури. Скільки сторін у шестикутника? Скільки кутів? А Песик Приклад хоче подивитися, які ви уважні. Бо тільки уважні діти зможуть повернути посмішку Пізнайкові.

Гра «Зоровий диктант»

На фланелеграфі — геометричні фігури. Діти дивляться протягом 30 секунд, вихователь їх закриває, після чого діти викладають на парті геометричні фігури, які запам'ятали.

— Їдемо далі прямою доріжкою, а вона довга-предовга. Щоб було не так сумно, пограємо зі сніжинками. (На сніжинках — приклади.)

— Ось ми й біля країни Математики, але чому тут так сумно? Та це ж дні тижня переплуталися. (Групова робота.)

Дидактична гра «Дні тижня»

П і з н а й к о. Дякую вам, малята, я тепер ніколи не сумуватиму, бо в мене з'явилося багато друзів, які подолали важкий шлях, щоб допомогти мені.

Заняття 14

Тема. ДОПОМОЖЕМО ЧЕРВОНІЙ ШАПОЧЦІ

Програмовий зміст: виявити обсяг та якість знань дітей про числа, дії з ними, рівень навичок лічби та обчислення; знань про величину, форму і час, про простір та вміння орієнтуватися в ньому; розвивати пам'ять, логічне мислення; виховувати наполегливість у досягненні мети, товариськість.

Матеріал: лялька Червона Шапочка; фланелеграф; дидактична гра «Весела лічба»; м'яч; кольорові сірники, предметні картинки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Жила-була в одному селі маленька дівчинка. Всі її називали Червона Шапочка. Чому? Одного разу захворіла в неї бабуся, і вона пішла провідати її. Доріжка вела вгору.

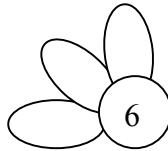
Дидактична гра «Лічи далі»

Пряма лічба від заданого числа, зворотна лічба від заданого числа.

— Прийшла на галявину, а там — стільки квітів!

Дидактична гра «Склад числа»

Умова. Додати до квітки кількість пелюсток, яка відповідає цифрі в середині квітки.

— Поки збирала квітки, загубилась Червона Шапочка. Білочка запропонувала їй допомогу, коли дівчинка полічить всі грибочки та горішки. Допоможемо, малята? Як ви гадаєте, чого більше в кошику: грибів чи горіхів?

— Як дізнатися?

(Викладання на набірному полотні предметів та їх лічба.)

— Чого більше? На скільки? Що зробити, щоб їх було порівну?

— Далі іде Червона Шапочка, а назустріч їй — їжачок. Пропонує допомогу, але за це просить порухвати його гілочки.

Дидактична гра «Весела лічба»

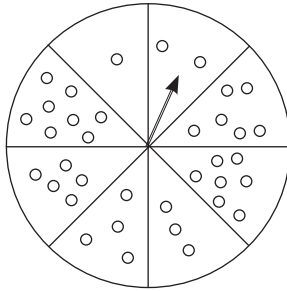
1	2	5	7
3			10
6	9	4	8

— Іде далі Червона Шапочка, а назустріч їй Зайчик.

З а й ч и к. Я чув, ти доріжку до бабусиної хатки шукаєш. Ти пограй зі мною, а я тобі підкажу.

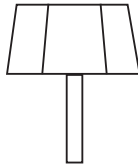
Дидактична гра «Плещемо, тупаємо»

Умова. Плеснути або тупнути, або підстрибнути стільки разів, скільки кружечків показала стрілка.

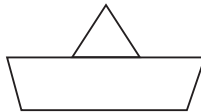
Дидактична гра «Зробимо парасольку з кольорових сірників»

Діти викладають парасольку за зразком.

Дидактична гра «Зроби човник»

— Після дощу з'явилася велика калюжа. Потрібно зробити човник.

— Назустріч Червоній Шапочці іде вовк. Він пропонує розв'язати цікаві задачі.

- Скільки лап у двох вовків?
- Із дупла виглядало 6 хвостів. Скільки білок у дуплі?
- За ялинку сховалися 4 заячих вушка. Скільки зайчиків?
- Дід, баба, внучка, жучка, мишка тягнули ріпку і витягнули. Скільки очей дивилось на ріпку?

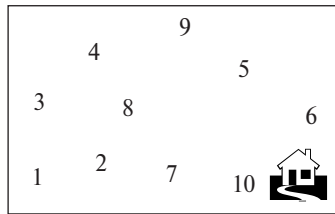
Дидактична гра «Добери за формою»

Умова. Вихователь виставляє геометричні фігури і питає:

— У кого є круглі предмети?

Кожна дитина відшукує на своїх столах серед предметних картинок зображення круглих предметів.

Індивідуальна робота. Дидактична гра «Покажи доріжку»

Умова. З'єднати по порядку цифри.

— Ось і дісталася Червона Шапочка до бабусі.

Заняття 15

Тема. КАЗКА ПРО ВЕРЕДЛИВЕ МИШЕНЯ

Програмовий зміст: закріпити уявлення про площинні геометричні фігури; вправляти у кількісній та порядковій лічбі в межах десяти; ознайомити зі складом числа вісім; розвивати логічне мислення, пам'ять, увагу, спостережливість.

Матеріал: цифри, геометричні фігури різного кольору і розмірів; іграшки звірят; перфокарти; індивідуальні картки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Жила-була мама мишка і було в неї дуже вередливе мишеня. Мама співала йому перед сном пісеньку ніжним голоском, а воно вередувало. Дуже сумно стало мамі, і пішла мама шукати няньку своєму мишеняті.

— Малята, допоможемо мишці?

— Звернулася мама до качки. А та задала їй завдання.

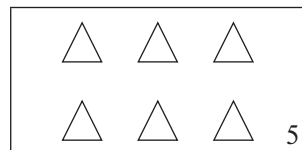
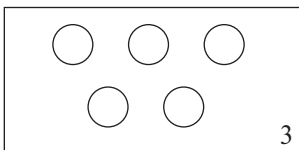
Дидактична гра «Скільки ніг»

Умова. Вихователь показує картину-таблицю із зображенням птахів, звірів, людей, табуретки, стола і запитує: «Скільки ніг? Скільки ніжок? Скільки лап?» Діти показують відповіді карткою з цифрою.

— Не сподобалось мишеняті, як співала качка. Побігла мама жабку кликати.

Дидактична гра «Виправ помилку»

Умова. У дітей у руках картки із різними зображеннями предметів, а внизу у кутку картки — цифра. Діти повинні полічити предмети і, якщо потрібно, замінити цифру.

— Не сподобалось мишеняті, як співає жабка. Пішла мама до коня.

Дидактична гра «Відгадай»

Умова. Лічба предметів у кошику, викладання їх на індивідуальних смужках. Визначення чого більше, чого менше. На скільки? Як зробити щоб було порівну?

— Не сподобалося мишеняті, як співає кінь. Пішла мама курку кликати.

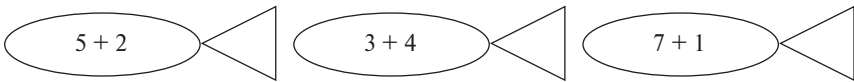
Індивідуальна робота з перфокартами

Умова. У віконечку діти малюють стільки зерняток, щоб їх кількість відповідала написаній ліворуч цифрі.

— Не сподобався мишеняті її голосок. Побігла мишка до щуки.

Дидактична гра «Розв’яжи приклад»

Діти розв’язують приклади і відповідь показують цифрою.

— Не сподобалося мишеняті, як співає щука. Пішла мишка кішку звати.

— Чи можна кішку кликати до мишки?

— Давайте швиденько збудуємо з геометричних фігур кицю, щоб мишка справжню не встигла покликати.

Дидактична гра «Хто швидше?»

Робота з роздавальним матеріалом: діти з геометричних фігур складають кицю.

— Заспіваймо колискову, щоб мишеня заснуло, а ми тим часом пограємо.

Складання числа 8.

(Діти розкладають сині і червоні м’ячі.)

1 та 7 = 8 ○ ● ● ● ● ● ● ●

2 та 6 = 8 ○ ○ ● ● ● ● ● ●

3 та 5 = 8 ○ ○ ○ ● ● ● ● ●

4 та 4 = 8 ○ ○ ○ ○ ● ● ● ●

5 та 3 = 8 ○ ○ ○ ○ ○ ● ● ●

6 та 2 = 8 ○ ○ ○ ○ ○ ○ ● ●

7 та 1 = 8 ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ●

— Прокинулось мишеня, сказало, що воно ніколи не буде вередувати і маму буде слухати.

- Давайте згадаємо, хто приходив колихати мишеня.
- Хто приходив першим?
- За ким по порядку приходила курка?
- Якою по порядку була шука?
- Дякую вам малята за допомогу!

Заняття 16

Тема. ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ ІГРАШОК

Програмовий зміст: продовжувати вчити дітей лічити в межах десяти; закріплювати цифри в межах 10; вправляти в умінні розв'язувати приклади та складати й розв'язувати арифметичні задачі; закріплювати знання про геометричні фігури.

Демонстраційний матеріал: м'яч; дидактичні ігри «Порахуй», «Весела лічба»; барабан; металофон; бубон; іграшки для гри «Вгадай, чого не стало».

Роздавальний матеріал: дидактична гра «Пропущене число»; цифри; кленові листочки з прикладами.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Малята, чи любите ви іграшки? Тоді я пропоную вам просто зараз вирушити в подорож до чарівної країни Іграшок. Ви згодні? А поведе нас туди чудовий м'ячик, з яким ми пограємо.

Дидактична гра «Рахуйте далі» (пряма та зворотна лічба)

— Попереду чудова країна, але, щоб до неї потрапити, необхідно відімкнути замки.

Дидактичні гри «Знайдіть сусіда», «Пропущене число».

На столах вирізані замочки — картки із завданнями ігор.

— Тільки ми зайшли, як почули музику,— це грають іграшкові музичні інструменти.

Дидактична гра «Порахуйте звуки і покажи цифрою»

— Погляньте: на галявині різнокольорові м'ячі — друзі нашого м'ячика.

Дидактична гра «Весела лічба»

— Подивіться, можливо, й до вас м'ячики закотились? Давайте викладемо їх за порядком. (*Викладання числового ряду — цифри написані на м'ячах.*)

— Молодці! Впорались із завданням, але до нас летять якісь листочки, причому не прості, а з прикладами. Розв'яжи приклад. (*Діти перевіряють одне в одного розв'язок.*)

— А Буратіно просить, щоб ви допомогли скласти задачу за прикладом, який йому дала Мальвіна.

Дидактична вправа «Складіть задачу» (закріплення знань, з яких частин складається задача)

— Буратіно дякує і пропонує пограти в гру «Відгадай, чого не стало» (розвиток уваги та пам'яті).

— А це прийшли привітати нас незвичайні іграшки (звірі з геометричних фігур).

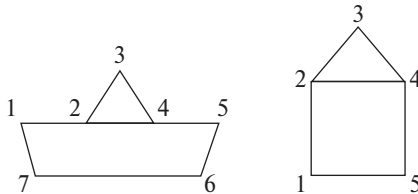
Дидактична вправа «Порахуйте квадрати, трикутники...»

Діти дають відповідь пошепки на вухо вихователіві.

— Чи сподобалось вам в іграшковій країні?

— Іграшки чудової країни на згадку про себе дарують кожному з вас іграшку, а яку саме, ви дізнаєтесь, якщо з'єднаєте крапки з цифрами за порядком.

Дидактична гра «Що у кого?»

Заняття 17

Тема. КАЗКА ПРО ХОРОБРОГО КОТИКА

Програмовий зміст: виявити обсяг та якість знань про числа та дії з ними; з'ясувати рівень вміння рахувати та знань про величину, форму і час, про простір та вміння орієнтуватись у ньому; сприяти розумінню відношень між одиницями часу; формувати вміння порівнювати величини; розвивати пам'ять, логічне мислення, виховувати наполегливість у досягненні мети, товариськість.

Матеріал: іграшки — кіт, сова; сюжетні картинки; цифри; дидактичні ігри.

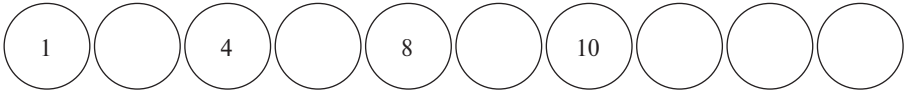
ХІД ЗАНЯТТЯ

— Сьогодні ми з вами потрапимо до казки і станемо справжніми казковими героями, бо в казці потрібна ваша допомога. Ви згодні?

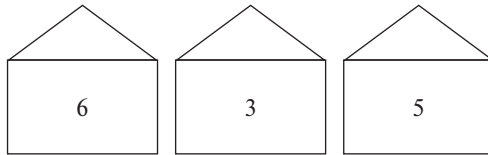
— Ген за синіми морями, за темними лісами, проти неба на землі жив котик в однім селі. А звали його Кіт Котович. Він був дуже хоробрим і допомагав друзям. Одного разу вирушив Кіт Котович у мандри. Довго їхав, а чи ні, аж дорога привела його до казкового міста, де жили звірята, які дуже любили грати на музичних інструментах і співати. Але змії Чаклун украв

у них пісню. І тепер у казковому містечку зовсім тихо. Котику це не сподобалось, і він вирішив позмагатись зі злим Чаклуном. А ви, малята, згодні йому допомагати?

Дидактична гра «Цифри забули свої місця»

Дидактична гра «Швидко цифру називай і сусідів добирай»

Дидактична гра «Навпаки» (з м'ячем)

- Цукор солодкий, а сіль...
- Слон великий, а мишка...
- Дерево високе, а куш...
- Річка широка, а струмок...

— Кіт Котович не знає, якою дорогою далі йти, й вирішив він запитати у Сови — Мудрої Голови.

Дидактична гра «Так чи не так?»

- Навесні, взимку, влітку опадає листя.
- Трикутник має чотири сторони.
- Середа і четвер — це вихідні дні.
- Три жирафи мають три шиї.
- До 2 додати 1 буде три.

— Дала Сова Котові Котовичу чарівну пір'їнку, яка дорогу покаже. Але на шляху ще траплятиметься багато перешкод.

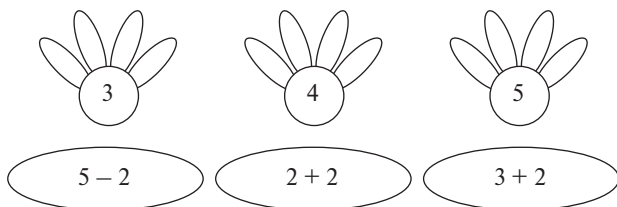
1. Розв'язання задач

- Дві синички, дві сестрички на вербі сиділи,
Дві подружки — щебетушки до них прилетіли.
Скільки на вербі синиць? ($2 + 2$)
- Два півники на току,
Дві гусочки у садку,
Дві качечки на воді,
Дві курочки в лободі.
Скільки всіх? А ну, скажи. ($2 + 2 + 2 + 2$)

2. Індивідуальна робота

Складання та розв'язування задач за сюжетними картинками.

3. Дидактична гра «З якої квітки пелюстка»

4. Дидактична гра «Чого скільки?»

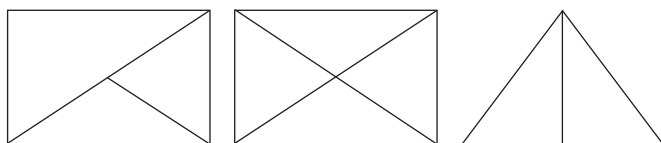
— Полічіть предмети на картці. (Відповідь дітей на вушко вихователів.)

— Назвіть число, що більше від трьох, але менше від п'яти.

— Назвіть число, що більше від 2, але менше від 4.

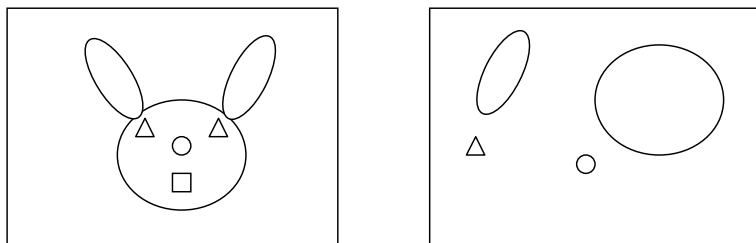
— Пішов котик за струмочком, який привів його до озера.

Золота рибка дала завдання: полічити, скільки геометричних фігур у кожній фігурі.

Дидактична гра «Поміркуй»

— Чи можна з цих фігур викласти портрет зайчика? Чого не вистає?

— Майже прийшли вже ми до замка Чаклуна, але він кинув різнокольорові м'ячі, щоб вони Кота Котовича і нас з вами прогнали.

— На що схожі м'ячі? Що вони вам нагадують? Та це ж дні тижня.

Дидактична гра «Дні тижня»

Робота в групах: складання різнокольорових кружечків за кольорами днів тижня.

- Понеділок — синій;
- вівторок — оранжевий;
- середа — жовтий;
- четвер — червоний;

- п'ятниця — зелений;
 - субота — рожевий;
 - неділя — білий.
- Ну що ж, забирайте свою пісню.

Дидактична гра «Відгадай ребус»

Умова. В кожному ряду цифр необхідно знайти зайву цифру і на ній прочитати із зворотної сторони букву.

1	1	1	3	1
2	6	6	6	6
8	8	4	8	8
2	2	2	7	2
5	5	5	8	5
3	2	4	7	8
П	І	С	Н	Я

— Звучить музика. Отже, виконав Кіт Котович усі завдання Чаклуна, а ми з вами добре допомагали. Котик щиро вам дякує.

Заняття 18

Тема. ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ МАТЕМАТИКИ (заняття-розвага)

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про арифметичну задачу, склад числа, уміння лічити в межах десяти; формувати знання про геометричні фігури, пори року, довжину предметів, уміння орієнтуватись у просторі; розвивати кмітливість, уважність; виховувати інтерес до заняття, бажання допомагати одне одному.

Демонстраційний матеріал: загадки, геометричні фігури, зошити, олівці, цифри.

Роздавальний матеріал: умовні мірки, смужки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Заняття можна провести в залі або в групі, прикрашеній ілюстраціями про математику. Діти заходять до зали, сідають.

В е д у ч а

І сувора, й солов'їна Математики країна.

Праця тут іде завзято

Вмій лиш спритно рахувати, додавати, віднімати,

Вмій збагнути все кмітливо, дати відповідь сміливо.

Ледарів у нас немає. Хто руки не піднімає?

Вирушаємо у путь — нас цікаві речі ждуть.

— Діти, сьогодні ми з вами можемо потрапити до країни Математики, і для цього не потрібно далеко йти чи їхати. Головна умова — всі присутні повинні бути уважними, добре відповідати, охоче гратись. Зараз я загадуватиму загадки, а ви будете давати відповіді. Отже, починаємо.

- Тане сніжок, сяє лужок,
День прибуває. Коли це буває?
- Голі поля, мокра земля,
Дощ поливає. Коли це буває?
- Сніг на полях, лід на річках,
Хуга гуляє. Коли це буває?
- Сонце пече, липа цвіте,
Хліб достигає. Коли це буває?

— Молодці, а тепер перевіримо, як ви умієте міркувати. На скільки одиниць число 6 більше від числа 4? Яка смужка довша — та, що ліворуч, чи та, що праворуч? *(Діти визначають приблизно, потім ведуча перевіряє умовною міркою.)*

— А зараз послухайте ось таку історію:

Без допомоги Петя сам
Вже взувся в черевички,
Та тільки мульки в них ногам,
Хоч ніжки й невеличкі.
На дворі з Петі малюки
Сміються до знемоги:
Ви подивіться — навпаки
У Петі ходять ноги.
Крізь сльози Петя отказав:
— Невинний в тім, що сталось,
Це, мабуть, ноги, коли спав,
Місцями помінялись.

— Хто зможе нам відповісти, чому сміялись малюки? *(Відповіді дітей.)*

В е д у ч а. Зовсім не помітно ми підійшли до країни Математики. Далеко-далеко за морем стоїть старовинна стіна, в тій стіні маленькі дверцята, а за ними кояться великі дива. Але ж біля воріт вартові. Як туди пройти?

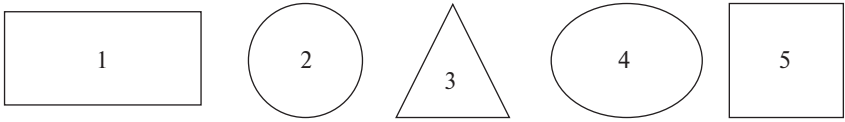
Д і в ч и н к а

Я сама в дитячий сад не боюсь ходити,
Бо вже всі будинки вряд можу полічити.
Дев'ять відлічу підряд, а десятий — наш дитсад.

1 - й в а р т о в и й. Ми віримо, що ви вмієте добре лічити, але в нашу країну можуть потрапити лише ті, хто правильно виконає обов'язкове вхідне завдання.

2 - й в а р т о в и й. Подивіться — на столі картинки з різними цифрами. Ми піднімаємо якусь цифру угору, а ви підходите до столу парами та обиратимете такі дві цифри, які покажуть, з яких двох чисел складається наше число. *(Так, по черзі, до країни заходять всі діти.)*

Ц а р и ц я М а т е м а т и к и. Вітаю вас у своїй незвичайній країні. А ось і перша цікава гра. (Показує геометричні фігури.)

— Назвіть кожну з них поспіль. Чим схожа друга та четверта фігура? Чим відрізняються? Чим схожа перша та п'ята? Яку загальну назву можна їм дати?

— Друге завдання — для вас.

Дидактична гра «Веселий м'яч».

Покотись, веселий м'яч,
Швидко-швидко побіжи,
В кого будеш у руках.
Від п'яти почнеш лічити. (Діти лічать від заданого числа.)

До залу закочують «кіоск», і вартові вигукують:

— Підбігай, поспішай, додавай, віднімай!

Ц а р и ц я м а т е м а т и к и. Подивіться, діти, це надзвичайний кіоск з надзвичайними речами: зошитами, олівцями, пензликами. Але купити їх можна лише за правильну відповідь.

1. Якось бігло через ліс 8 кіз.

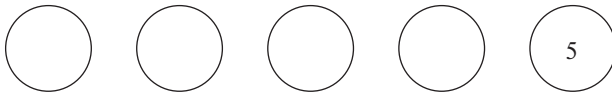
П'ять були з них білі, білі,
Ну, а інші сірі, сірі.

Скільки бігло через ліс сірих кіз?

2. Посадив ведмідь в лісочку

6 берізок, 3 дубочки.
Рахувати сам не вмів,
Тож зозулю попросив.
Почала вона лігати,
Почала вона кувати,
Та не може полічити.
Ну ж бо, ви допоможіть.

3. Ось вам намисто, яке хоче вдягнути цариця Математики, але не може його з'єднати. Допоможіть.

Завдання для дітей: потрібно розмістити відповідні цифри і знаки, щоб отримати правильну відповідь.

Ц а р и ц я М а т е м а т и к и (вдягає намисто). Як гарно, я вам дуже вдячна. На згадку про себе я дарую кожному математичну кульку і чекаю нових зустрічей з вами!

ДИТИНА І НАВКОЛИШНІЙ СВІТ

Заняття 1

Тема. ОГЛЯД ДИТЯЧОГО САДКА

Програмовий зміст: закріплювати й поглиблювати уявлення дітей про особливості роботи працівників дитячого садка (*спільна праця, взаємодопомога і взаємозалежність у роботі, відповідальне виконання своїх обов'язків, чуйне, турботливе ставлення до дітей*); виховувати повагу до праці дорослих, бажання й уміння полегшити її, вдячність дорослим.

ХІД ЗАНЯТТЯ

До групи завітала завідувач і пропонує дітям показати, як вони знають свій дитячий садок. Вони разом обговорюють найбільш раціональний маршрут.

Діти «ведуть» екскурсію, виявляючи свої знання про роботу кожного працівника, безпосередньо на його робочому місці. Діти заходять до музичної зали.

Бесіда

- Для чого потрібна музична зала?
- Що діти тут роблять?
- Як звати музичних керівників?
- Що є в залі? Для чого це потрібно?

Далі діти ідуть до медичного кабінету. Під час огляду вихователь запитує у дітей про відомі їм предмети і про дії лікаря та медсестри. Навіщо потрібен холодильник у медичному кабінеті, телефон, кран, мило, рушник? (*Відповіді дітей.*)

Лікар на прохання дітей оглядає хворих ляльок. Діти йдуть далі.

— А ось кухня.

Кухар і його помічник розповідають про свою роботу.

Завідувач запитує працівників, яка потрібна допомога від неї, записує прохання, побажання, пояснює дітям, що виконавши їх, полегшить роботу співробітників.

В и х о в а т е л ь. А зараз давайте подякуємо всім робітникам дитячого садка.

Завідувач запрошує дітей до себе в кабінет.

Діти пригадують, як вони приходили до завідувача, коли їх приймали у дитячий садок.

Завідувач розповідає, як багато зусиль довелося докласти усім працівникам, а особливо завідувачеві, коли садок тільки організовувався: приміщення було гарне, світле, але порожнє. Слід було купувати усі меблі, а їх потрібно дуже багато для десяти груп садка, обладнання для кухні, для пральні, для музичної і спортивної зали.

Підсумок

Діти повертаються до групи, пригадують відомі вірші про дитячий садок.

1 - а д и т и н а

Дитсадок — веселий дім.
Тут робота є усім.
Тут майструють,
Тут будують.
Лисові хвоста малюють.

2 - а д и т и н а

З піснею про сонечко
Йду я в дитсадок.
Миле, миле сонечко,
Тобою тішусь як.

3 - я д и т и н а

Як знайомих я зустріню —
Привітаюсь неодмінно:
— Добрий ранок, добрий день!
А прийду в дитячий сад
Привітаюсь до малят.

Заняття 2

Тема. ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ

Програмовий зміст: формувати уявлення про нашу державу, місто, право людей на вибір, місце проживання; уявлення про себе як про значущий об'єкт; збагачувати знання дітей про рідне місто і виховувати любов до нього.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Заняття проводиться в групі, прикрашеній роботами дітей на теми: «Хто найголовніша людина в світі», «Хто про мене піклується», «Мое місто».

В и х о в а т е л ь. Добрий день! Перед початком нашої розмови мені хотілося б дізнатися, який настрої ви принесли з собою. *(Діти показують вихователеві стрічку того кольору, який відповідає їхньому настрою. Усі разом аналізують настрої дітей і висловлюються побажання допомогти усім поліпшити свій настрої.)*

Далі наша розмова буде про наймиліший серцю куточок. *(Рідне місто.)*

Дидактично-мовна гра «Передзвін»

Діти працюють у парах. Одна дитина говорить про якийсь куточок рідного міста, описуючи його влітку, а інша — відгадує.

В и х о в а т е л ь. Я ще раз переконалася, що ви знаєте своє улюблене місто, усі його куточки. Далі граємося ще веселіше.

Гра «Хто швидше»

Бесіда.

— Скільки років нашому місту?

— Який будинок був першим побудований у нашому місті?

- Скільки підприємств у місті?
- Скільки п'ятиповерхових будинків?
- Скільки дев'ятиповерхових будинків?
- Скільки у місті дитячих садочків?
- Скільки років нашому садочку?
- Коли ми святкуємо День міста?
- Скільки шкіл у місті?
- Яких порід дерев найбільше у місті?

В и х о в а т е л ь. А зараз хотілося, щоб кожен із вас пофантазував, на хвилинку уявив, що він — мер міста. Що б ви зробили для нашого міста?

Роздуми дітей.

— Далі ми помандруємо з вами вулицями нашого міста.

Робота з макетом.

— Зупиняючись у різних куточках, відшукаємо улюблені місця і коротенько розкажемо про них.

Ось тепер знову покажіть колір стрічки, яка відповідає вашому настрою.

Діти показують стрічки, колір яких відповідає настрою.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Тепер я бачу, що спогади про улюблені місця поліпшити ваш настрій, і нехай цей настрій залишиться з вами протягом усього дня.

Заняття 3

Тема. ХЛІБ І МИР

Програмовий зміст: узагальнювати й систематизувати знання дітей про хліб як головний продукт харчування, про хліборобську працю; розкрити символічне значення хліба; сформувати уявлення про взаємопов'язаність понять *хліб* і *мир*; розвивати пізнавальну активність; виховувати шанобливе ставлення до хліба, праці.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Під музичний супровід до групи заходить дівчинка, яка тримає у руках коровай на вишитому рушничку.

Д і в ч и н к а

Якщо хочемо зустріти
Гостя щиро і привітно,

Щоб він шану спостеріг
І добром віддячить міг,
Гостя ми того стрічаєм
Круглим, пишним короваем.
З рушником берем таріль,
Коровай кладем і сіль,
Шанобливо хліб підносим,
І вклонившись, щиро просим:
«Любий гостю наш, приймай
Дружби символ — коровай».

В и х о в а т е л ь. А тепер скажіть, який добрий звичай зустрічати до-рогих гостей споконвіку існує у нашого народу? Правильно, ми підносимо хліб-сіль. Ось такий, як оцей на вишитому рушничку!

Як бачите, хліб має ще й глибоко символічне значення. Він — не лише наша їжа, а й мірило людської дружби і шани. У скрутний час справжній друг завжди поділиться шматком хліба.

Давайте пригадаємо, як приходив хліб до нас, і хто докладає зусиль, перш ніж з'явиться він — смачний і запашний.

Відкриємо альбом з ілюстраціями.

Діти називають професії людей, які вирощують хліб, розповідають про його шлях від поля до столу.

— А тепер кожен візьміть у долоньку зернятка пшениці, що лежать у вас на блюдечках на столах, розгляньте уважно. Крихітна зернина, але яка життєдайна сила в ній, як багато закладено людської праці! Хліб дістається людям нелегко, проте особливо важкою була хліборобська праця в минулі часи. Чому?

Бесіда з дітьми про часи війни.

— Що обірвало мирну працю людей?

— Що зробив увесь народ?

— Хто мужньо обороняв рідну землю?

— І ось коли наш народ переміг на звільненій, то землі знову заколосився хліб. Ви знаєте, що хліборобська праця нелегка.

Бесіда

— Але чи тільки такою вважаємо її?

— Як у нас шанують самовідданих трудівників? (*Їм вручають ордени, присвоюють звання Героїв Праці.*)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. У всіх народів єдина мрія — хай вічно буде хліб і мир. І нехай на мирній землі, засіяній добірним зерном, а не бомбами, політій чистим дощем, а не кров'ю загиблих, родить хліб. Бо хліб і мир — нероздільні.

Заняття 4

Тема. БЕРЕЖИ ЗДОРОВ'Я ЗМОЛОДУ

Програмовий зміст: формувати у дітей поняття необхідності берегти своє здоров'я; закріплювати знання про здоровий спосіб життя та особисту гігієну; ознайомити зі способами профілактики, засобами зміцнення здоров'я; продовжувати вчитися встановлювати причиново-наслідкові зв'язки; розвивати логічне мислення, пам'ять, увагу; виховувати співчуття, бажання допомогти людині.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Дітки, сьогодні до нас завітав Запитайлик. Але він чомусь сумний. Цей хлопчик цікавиться всім-всім, що відбувається довкола. Він тримає в руках кульку і хоче дізнатися про неї усе-усе.

Запитання до дітей

— Чому кулька має таку чудернацьку назву — повітряна?

— А звідки в ній повітря?

— За допомогою чого вона літає?

— А з якого матеріалу зроблена кулька?

— А чи не шкідливий цей засіб пересування для збереження природи і здоров'я?

— А що таке здоров'я?

В и х о в а т е л ь. Зараз тобі дітки розкажуть, а щоб було цікавіше, пограємо в гру.

Гра «Чарівна квітка здоров'я»

Діти передають по колу квітку, на пелюстках якої намальовані різні продукти харчування для зміцнення здоров'я зі словами «Я вважаю що для зміцнення здоров'я необхідно...»

В и х о в а т е л ь. Отож, Запитайлику, ти вже зрозумів, що здоров'я слід берегти змалку і виконувати всі правила гігієни. Це дуже важливо.

А зараз ми запрошуємо тебе, Запитайлику, в чарівну Країну знань. Ось ці різнокольорові кульки допоможуть нам здійснити подорож.

А ось і вітерець-пустунець налетів: підніміть свої кульки вгору — полетіли.

— Що ви бачите навкруги?

— А на що схожі хмарки?

Подивіться, діти, ось і чарівна Країна знань. Але щоб відчинилися ворота, нам слід виконати завдання Сови Мудрої голови, яка охороняє вхід у цю країну.

Якщо ви правильно доберете речі, які потрібні для того, щоб бути здоровими, то я пропущу вас.

Вихователь. Запитайлику, може ти спробуєш?

Запитайлик помиляється. Діти виправляють його помилки.

Дидактична гра «Для чого це потрібно»

Перед дітьми — предмети особистої гігієни та іграшки. Діти повинні відібрати предмети, потрібні для збереження здоров'я.

Вихователь. Ось ми і впоралися із завданням, можемо йти. Як тут цікаво!

— Чуєте, дітки, жителі цієї країни сперечаються. Ніяк не можуть вирішити: небезпечні предмети чи корисні.

Дидактична гра «Користь і небезпека»

На плакаті прикріплені ножиці, голка, праска, пилка, ніж, спиці. Діти визначають, чим небезпечні ці речі і чим корисні.

Вихователь. Діти, доки ми тут з вами розбиралися з речами, наш Запитайлик десь зник. Давайте його покличемо.

Діти кличуть, з'являється Запитайлик із кошиком, в якому яблука.

Запитайлик. Погляньте, ці яблука я щойно зірвав із дерева для вас.

Вихователь. Запитайлику, а хіба можна їсти яблука, щойно зірвані з дерева?

Запитайлик. А що, не можна?

Вихователь. Діти, поясніть Запитайликові, чому такі яблука небезпечні для організму. *(Діти пояснюють.)*

Запитайлик. А що таке мікроби?

Вихователь. У країні знань є багато речей, які допоможуть тобі зміцнити свій організм. І Сова Мудра голова, яка увесь час спостерігала за нами, дарує тобі ось цю скриньку з гігієнічним приладдям.

Запитайлик. Дякую, тепер я зрозумів, що не тільки потрібно все знати, а й уміти берегти своє здоров'я. Це найдорожче, що є в людини.

Підсумок

Вихователь. А зараз настав час повертатися. Наші кульки чекають нас.

Чи сподобалась, Запитайлику, тобі наша подорож? А який у тебе зараз настрій?

Заняття 5

Тема. ОВОЧІ І ФРУКТИ

Програмовий зміст: конкретизувати та узагальнювати уявлення дітей про овочі і фрукти (*їх вживають у їжу, спеціально вирощують, овочі ростуть на городі, у полі, фрукти — в саду*); закріплювати знання назв і характерних ознак 6—8 найбільш поширених видів овочів, 4—5 видів плодово-ягідних культур; підвести до розуміння, що одержання урожаю потребує праці багатьох людей.

Попередня робота: екскурсія на город.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. До нас забігло маленьке зайченятко. Йому набридло усього боятися, і ось воно завітало до діток. Але в гості завжди йдуть із подарунками і зайчик назбирав у саду фруктів, склав їх до кошика і приніс малютам. (*Ставить кошик на стіл.*)

В и х о в а т е л ь. Діти, давайте заглянемо в кошик і подивимося, що там є. (*Яблука, сливи, груші, вишні.*)

— Де це ти, зайчику, зібрав такий добрий урожай? (*У саду.*)

— А де ми з вами вчора були, діти? (*На городі: виставляє кошик з овочами, ставить поряд із другим кошиком.*)

Запитання від Зайчика

— Що восени дозріває на городі?

— Які знаряддя використовують для збирання врожаю?

— Що роблять із городиною?

— Куди складають огірки, помідори?

— Що з ними робитимуть?

— Як працюють дорослі на городі?

В и х о в а т е л ь. Дуже сподобалася зайчикові ваша розповідь про працю на городі. І він так розвеселився, що почав стрибати і перекинув кошики. Овочі і фрукти розсипалися і всі змішалися. Давайте їх розберемо. (*Класифікація овочів і фруктів.*)

Фізкультхвилинка «Зайченятко»

В нашого зайчати
Довгі ноженята,
Довгі вушка, довгі лапки,
Милі оченятка.
Зайчик прокидається,
Під кущем ховається,
Звідти виглядає
І малят шукає.
Ось поскочу, пострибаю,
З діворою я пограю.

Діти за ходом тексту відтворюють рухи.

В и х о в а т е л ь. А що можна приготувати з фруктів? Овочів?

Давайте на хвилинку перетворимося на маленьких кухарів і зваримо борщ.

Дидактична гра «Зваримо борщ»

Діти «перетворюються» на маленьких кухарів і складають у горщик овочі, що є необхідними для приготування борщу.

В и х о в а т е л ь. Зайчику, ану спробуй відгадати, з яких овочів діти зварили борщ.

- Сороч сорочок,
Сороч торочок
Вона одягає —
Не застібає. (*Капуста.*)
- І печуть мене, і варять, і їдять, і хвалять. (*Картопля.*)
- Сидить дівчина в коморі, а коса її надворі. (*Морква.*)

В и х о в а т е л ь. А тепер Зайчик хоче пограти з вами в гру. Він буде називати страву, а ви будете добирати до неї продукти.

Дякуємо тобі, зайчику, за те, що ти завітав до нас. А тепер сідай поруч із дітками і пригощайся.

Дидактична гра «Упізнай на смак»

Дітям із заплученими очима пропонується вгадати на смак запропоновані овочі.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Ось і згадали ми всі овочі і фрукти, що потрібні людині для здоров'я. Діти, не забувайте їх вживати щодня.

Заняття 6

Тема. УСІ ПРОФЕСІЇ ХОРОШІ — ВИБИРАЙ НА СМАК

Програмовий зміст: розширювати і збагачувати зміст ігор дітей на теми «Магазин», «Лікарня», «Перукарня»; навчати урізноманітнювати зміст ігор, творчо використовувати набуті знання; навчати самостійно розподіляти ролі, спонукати до самооцінювання вчинків; розвивати уміння дотримуватись правил рольових взаємовідносин; виховувати доброзичливість і співчуття.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Сьогодні до нас принесли посилку, але відкрити її можна тільки тоді, коли відгадаємо загадки.

Хто це смачно варить борщ
І компот готує?
Каші з жару дістає,
І дітей частує? (*Кухар.*)

Що у кого заболить,
Зразу кажуть: «Ай, болить!»
Їм спішить на допомогу добрий лікар... (Айболить).
Модну зачіску він зробить
І волосся підстриже. (Перукар.)

Бесіда про згадані професії.

Ось і відкрилась наша посилка. Але всі речі в ній сплутались. Давайте їх розкладемо їх відповідно до професій.

Дидактична гра «Кому що потрібно для роботи»

На картинках зображення робочих за професіями. Дібрати предмети, потрібні для їхньої роботи.

Вихователь. Діти, а ким працюють ваші батьки? (Розповіді дітей.)

Вихователь. Багато професій ми з вами згадали. А яка ж із них найголовніша? Чому?

Діти доходять висновку, що всі професії важливі.

Вихователь. У нашій групі теж є такі куточки, де діти можуть перетворюватися на лікарів, на кухарів, перукарів, продавців, бібліотекарів. Давайте ми їх відвідаємо. Сідаємо в автобус і поїхали.

Перша зупинка

Все у ньому ми купуємо:
І цукерки й шоколад,
Молоко і хліб духмяний,
Печиво і мармелад. (*Магазин.*)

Розглядання зони сюжетної гри «Магазин».

Друга зупинка

Зуби є, а рота немає. (*Гребінець.*)
Яким є — таким покаже,
І без слів усе розкаже. (*Дзеркало.*)

Обігрування ситуації «Ведмедик у перукарні». (*Діти розповідають Ведмедикові правила поведінки у перукарні.*)

Третя зупинка

Від хвороб людей лікує,
З ліками на них чатує. (*Лікар.*)

Обігрування ситуації «На прийомі у лікаря» (*Під час обігрування діти закріплюють назви посад медичних працівників та обладнання ігрового куточка.*)

В и х о в а т е л ь. Чуєте — сигнал водія. Нам потрібно повертатися додому.

Дидактична вправа «Де я був»

Проводиться за принципом вправи «Продовжте речення».

- Я бачив шприц — де я був? (*Я був у...*)
- Я бачив гребінець —...
- Я бачив хліб, цукерки —...
- Я бачив багато ліків —...
- Я бачив різний посуд —...
- Я бачив багато книг —...

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Сподобались вам ігри? Які найбільше?

— Діти, ви всі гарно гралися, виконали всі завдання. Якщо в майбутньому будете старанно виконувати свої обов'язки, ви станете гарними працівниками.

Заняття 7**Тема. ВУЛИЦЯ СЕЛИЩА**

Програмовий зміст: продовжувати уточнювати і закріплювати знання дітей про правила поведінки на вулиці, про види транспорту нашого селища, про правила дорожнього руху; розширювати роботу щодо дитячого

травматизму; виховувати увагу, дисциплінованість, культуру поведінки на вулиці; розвивати пам'ять, логічне мислення, зв'язне мовлення.

Матеріал: ілюстрації, дорожні знаки, світлофор.

Попередня робота

Екскурсії рідним селищем, спостереження за транспортом, пішоходами; сюжетно-рольові ігри «Водії», «Транспорт», «Автобус» тощо.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Бесіда

— Діти, в якому селищі ми живемо?

— Яке наше селище? Велике чи мале?

— Правильно. Важко уявити наше селище без транспорту. Ось сьогодні ми і поговоримо про різні види транспорту. Які види транспорту ви бачили на вулицях нашого селища?

Д і т и. Вантажний, легковий, пасажирський.

В и х о в а т е л ь. Діти, а як називається та частина вулиці, по якій рухається транспорт? (*Проїжджа частина вулиці.*)

— Правильно. Діти, а який рух у нашому селищі? (*Двобічний рух і одnobічний.*)

— А як ви розумієте — двобічний рух? (*Коли машини рухаються назустріч одна одній.*)

— Діти, а хто такі пішоходи? (*Пішоходи — це люди, які ходять по вулиці.*)

— Де повинні ходити пішоходи? (*По тротуару, по пішохідних доріжках.*)

В и х о в а т е л ь. А де пішоходам потрібно переходити вулицю?

(*Там, де є пішохідний перехід, світлофор.*)

— Діти, які правила для пішоходів ви знаєте?

Д і т и

1. Пішоходи повинні ходити тільки по тротуару.
2. Пішоходи повинні ходити тільки по правому боці тротуару.
3. Іти потрібно спокійним кроком.
4. Вулицю переходити тільки на зелений сигнал світлофора.
5. Кататися по проїжджій частині дороги на велосипеді забороняється.

В и х о в а т е л ь. Діти, а де ставлять світлофори?

Д і т и. На перехресті.

В и х о в а т е л ь. А що таке перехрестя?

Д і т и. Перетин двох вулиць чи доріг.

В и х о в а т е л ь. А які сигнали світлофора ви знаєте? Що вони означають? Діти, а як потрібно переходити дорогу там, де немає світлофора?

Д і т и. Потрібно підійти до дороги, подивитися ліворуч, дійти до середини, подивитися праворуч, а потім, якщо немає транспорту,— переходити.

В и х о в а т е л ь

Хто старший на переході?
Він моргнув — машини стали,
Тільки гальма запищали,
І смугастий, наче кіт,
Вигнув спинку перехід.
Йдуть-спішають по переходу
Дяді й тьоті на роботу.
Знов моргнув, машинам каже:
«Проїжджайте, черга ваша». (Світлофор.)

В и х о в а т е л ь. Діти, а зараз ми з вами пограємо в гру «Упізнай знак».

Вихователь показує знаки, а діти визначають, як діяти у даній ситуації.

В и х о в а т е л ь. Діти, скажіть, хто важливіший за всіх на вулиці: машини, люди, звірі, міліціонер, світлофор?

— А що потрібно для того, щоб на вулиці не було метушні, безладу, аварій?

Д і т и. Стежити за вказівками світлофора та міліціонера, а також виконувати їх.

Рухлива гра «Кмітливий пішохід»

Діти-пішоходи з м'ячами в руках переходять перехрестя: повинні по ходу закинути м'яч у зелений отвір світлофора. Хто влучить у червоний — залишає гру, хто в жовтий — має право ще раз кинути м'яч.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Діти, що корисного дало нам це заняття?

Заняття 8

Тема. УКРАЇНСЬКИЙ ВІНОЧОК

Програмовий зміст: ознайомити дітей із роллю українського віночка в убранні дівчини, особливостями його виготовлення, розміщенням та значенням квітів, особливостями стрічок у ньому, різновидами віночків; розвивати інтерес до маловідомих слів, стимулювати вживання прислів'їв і приказок; виховувати любов та пошану до фольклорних символів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти заходять до зали.

В и х о в а т е л ь. Діти, погляньте, що це тут стоїть?

Так, це бабусина скриня, а чого це вона тут? Ану, скриню, відкривайся! Як багато тут різних віночків!

Бабуся приготувала нам цю скриню, щоб розповісти про віночок.

Сядьмо у рядочок,
Сплетемо віночок,
Квіточка до квіточки,
Як і ми ось діточки.

(Сідають в коло на підлогу.)

Розповідь учителя.

— Віночок у давнину носили лише дівчата.

Віночок — не лише прикраса, а й оберіг, «знахар душі», бо в нього є така чаклунська сила, що біль знімає, волосся береже. У віночок вплітали багато квітів: ружі, калину, деревій, безсмертник, волошки, нагідки. Найпочесніше місце належало деревію. Ці маленькі дрібненькі квіточки здалеку нагодують одну квітку, в народі її називають деревієм. Коли квіти відцвітають, то вітер розносить насіння далеко-далеко. Та де б не проростала ця рослина, вона завжди цвіла. Тому і вплели до віночка цю квітку, як символ нескореності.

В и х о в а т е л ь. Діти, може, хтось із вас знає значення квітів, уплечених у віночок. (*Троянда — це краса; цвіт вишні — мамина любов; чорнобривці — пам'ять; калина — символ краси дівчат, символ України.*)

Віночки бувають різними. Я вам сьогодні розповім про них.

Розповідь вихователя.

— Погляньте, ось на цей віночок із барвінку.

Хрещатий барвінок — зелена земля,

Ця квітка блакитна — символ життя.

А ось цей віночок із ромашки і безсмертника.

Ромашка і безсмертник
Дають здоров'я людям
Із них відвари роблять,
Щоб діток напувать
Ці квіти скрізь пізнаєш,
Вони ростуть повсюди
І нам допомагають
Всіх хворих лікувать.

Віночок із квітів вишні і яблуні.

А ці рожеві вишневі й яблуневі квіти дівчата любили вплітати у віночок на весні.

Вони ж бо знали, діти, що квіти ці чудові — це символ материнської краси.

А в скрині є ще вінок терновий. Він завжди був символом страждання. Весільний вінок одягали лише один раз — на весілля.

В и х о в а т е л ь. Діти, погляньте на наш український віночок. У ньому 12 квіточок. І кожна — лікар-оберіг. А які ви пам'ятаєте прислів'я про віночок.

Д і т и. Гарний вінок — краса дівчини.

Хто вмів віночок плести, той уміє життя любити.

В и х о в а т е л ь. Віночок дівчата починали носити з трьох років. У віночок влітали три квіточки: чорнобривці, незабудки, ромашки. У 4 роки — доплітали безсмертник. А для таких дівчаток, як ви, влітали 6 квіточок — гроно калини (посередині), барвінок, чорнобривці, нагідки, безсмертник, волошки. До віночка прив'язували стрічки. І сором був тій дівчині, у якої вони були пов'язані недбало. Ув'язували 10 стрічок. У центрі світло-коричнева — символ землі, далі жовта — колосок у полі; зелена — життя; синя — вода; рожева — символ достатку; жовтогаряча — усмішка сонця; біла — пам'ять.

Усі стрічки повинні бути довшими за косу, бо оберігають її.

Дівчатка одягали віночки у святкові дні.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. От сьогодні ми ознайомилися з віночками і стрічками. Давайте подякуємо бабусі за її сюрприз.

Заняття 9

Тема. НАРОДНА ІГРАШКА

Програмовий зміст: збагачувати знання дітей про різні види української народної іграшки; розширювати знання дітей, пов'язані з культурою, ремеслом, побутом українців у минулі часи; пояснити дітям, яку роль відігравала іграшка в житті людей у давнину; викликати у дітей бажання емоційно сприймати народну іграшку; розвивати чутливість до гармонії, кольору, форми народної іграшки; виховувати інтерес і повагу до народної іграшки.

Обладнання: виставка народної іграшки; матеріал, з якого робили іграшки, дидактична гра «Упізнай іграшку».

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні вас вітає сучасна іграшка Трансформер.

Т р а н с ф о р м е р. Добрий день, діти. Я багато що вмю робити, але я не знаю, якими іграшками будуть гратися діти в майбутньому. Але якими іграшками діти гралися в минулому, я вам можу розповісти.

Т р а н с ф о р м е р. Жили собі дід і баба. Просить баба діда: «Поїдь, діду, до лісу, вирубай там мені деревинку і зроби собі колосочку. А я покладу деревинку в колосочку та й буду колахати. От буде мені хоч забавка.»

— З якої казки ці слова? (*Івасик-Телесик*.)

Так, діти, напевно, і з'явилася перша іграшка. У містах та селах матері майстрували для своїх діток забавки з ниток, ганчір'я, глини, тіста та сиру,

прикрашали ці речі розписом, вишивкою. Поступово іграшка перетворилася на своєрідний вид мистецтва, до якого охоче бралися і ремісники.

Робили іграшки з різного матеріалу: з квітів, гарбуза, соломи, трави.

Іграшка існувала не тільки для забавки, вона була оберегом дитини. Оберігала її від лиха і зла.

Іграшка знайомить вас, діти, з рідним краєм, виховує любов до людей праці, знайомить із процесом її виготовлення.

Т р а н с ф о р м е р. Щоб зробити яку-небудь іграшку, потрібен певний матеріал. Діти, подивіться уважно на стіл і скажіть мені, що ви бачите.

На столі лежать глина, солома, трава (сіно), дерево, нитки, кукурудза, макові голівки, тканина, папір, яєчна шкаралюща, лоза.

А тепер розгадайте загадку і покажіть матеріал, про який у ній говориться.

Висока, мов гай, вона в полі зростає,
А листя, мов гілля, додолу згинає.
Важка. Під плодами аж в землю погрузла,
Цариця полів — золота... (*кукурудза.*)
На грядці у бабусі брязкальця дозріли,
Грає ними вітер і ласують діти. (*Мак.*)

Діти розглядають іграшки, які зроблені із природного матеріалу.

— Діти, скажіть, будь ласка, чия це майстерня?

На столі — шматочок глини.

Гончар — завзятий теж трудар,
Потрібен, мабуть, Божий дар
Творити з глини гарні речі —
Макітру, горщик або глечик.

— Гончар із залишків глини робить глиняні іграшки.

Діти розглядають глиняні вироби.

На столі — деревинка.

Чи знаєш ти, мій юний друже,
Як зветься той, хто дошки струже,
Щоб зробити з них стіл чи лаву?
То робить столяр свою справу.

— А столяр із дерева ще робив дерев'яні іграшки.

Дидактична гра «Упізнай іграшку»

Команди отримують конверти з розрізаними малюнками іграшок. Перемагає та команда, яка перша складає малюнок і називає іграшку та матеріал, з якого вона зроблена.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Діти, що ми сьогодні з вами розглядали? Чому ці іграшки називаються народними?

А на згадку про сьогоднішнє заняття сучасна іграшка дарує вам іграшку народну.

Юлечко й Іриночко,
Ви візьміть мене.
На м'якенький килимок
Посадіть мене.
Їсти або пити
Не умію я,
Але з вами гратися —
Справа вже моя:
Не зроблю вам кривди,
Злого не навчу,
Сваритися не вмію
І на все змовчу.
Лиш мені, кохані,
Кривди не робіть:
Ручок не ламайте,
Кучерів не рвіть.
Гей, коли б ви знали,
Той великий труд,
Поки прийде ляля
Для забави тут.
Діти, любі друзі,
Вас прошу усіх,
Лялечок любіте,
Подружок своїх.

Заняття 10

Тема. ВОГОНЬ ЗЛИЙ І ДОБРИЙ

Програмовий зміст: розширювати знання дітей про значення вогню в житті людей та шкоду під час необережного поводження з ним; закріплювати знання дітей про те, що вогонь може бути злим і добрим, що він може приносити користь і шкоду; ознайомити дітей із пожежною машиною і людьми, які працюють на ній; ознайомити з елементарними правилами протипожежної безпеки; виховувати повагу та інтерес до професії пожежного; уважність, спостережливість, обережність.

Матеріал: загадки про вогонь, прислів'я, ілюстрації, пісня про вогонь, ігри «Юні пожежники», «Хто правильно викличе пожежників», «Хто швидше загасить вогонь».

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь пропонує дітям розгадати загадки.

1. Бажаний гість, замість цукерки дрова їсть. (*Вогонь.*)
2. Без крил, без ніг, без рук, а вгору піднімається. (*Дим.*)
3. Лежать у порядку дерев'яні малятка, білі, здорові, всі чорноголові. (*Сірники.*)

4. Сидять у коробці
Укупочці хлопці.
Хто хоче світити —
Готові служити.
Не чіпайте, діти,
Їх на забавки,
Бо можна згоріти.
Що це?... (Сірники.)
5. Вогняний у мене
Ротик,
Язичок у ньому —
Гнотик. (Свічка.)
6. Дивень-півень танцюриста,
Вдача в нього джанджуриста,
Язиків зі сто він знає,
Та ніколи не співає. (Вогнище.)
7. Лісом він котився з ревом,
Їв кущі, траву, дерева.
А коли напивсь води —
Стих і згаснув назавжди. (Вогонь.)

Запитання для бесіди

— Діти, а ви знаєте, коли люди почали використовувати вогонь?

Ознайомлення з ілюстраціями.

— Як люди добували вогонь?

— За допомогою чого люди отримують вогонь зараз?

— Яка роль вогню в житті людини?

— Як люди поведуться з вогнем?

— Якої шкоди може завдати вогонь?

— Коли вогонь буває добрим?

— Чому вогонь буває злим?

Вихователь пропонує дітям розгляд ілюстрацій, де зображено використання вогню в різних сферах життєдіяльності людини.

— Чи можуть люди прожити без вогню?

— В яких випадках вогонь буває добрим, в яких — злим?

— Що повинні знати люди, користуючись вогнем?

Вивчення прислів'їв

- Не жартуй із вогнем — це небезпечно.
- Вогонь не вода — вхопить — не спливеш.
- Коли гуляєш в лісі, запам'ятай, вогню ніколи в лісі не залишай!
- Хай дитина знає кожна — жартувати з вогнем — не можна!
- З малої іскри — великий вогонь.
- Не грайся з вогнем — обпечешся.

- Коробка сірників, хоч і мала, наробити може багато лиха.
- Вогонь нам друг, та не завжди — чекати можна від нього біди.
- Запам'ятай це, дівчоро, — газ і сірники — не гра!

Д і т и

Знаєм тепер, знаєм,
 Що таке для нас вогонь.
 Він буває другом нашим,
 А буває — ворогом.
 Ось про це і піде мова:
 Якщо будем обережними,
 То можливості вогню
 Можуть бути необмеженими.

(Виконується пісня «Вогонь друг — вогонь ворог» на мотив пісні «Летка-Єлька».)

ВОГОНЬ ДРУГ — ВОГОНЬ ВОРОГ

1. Якщо раптом світло гасне,
 Свічку ми запалюєм.
 В цьому випадку вогню ми
 Тільки дякуєм.
2. Якщо мама на роботі,
 Сірників не треба брать,
 Краше книжку прочитати,
 Краше іграшками грать.
3. Якщо холоди настали —
 Допоможе нам вогонь:
 Він затопить піч у хатці,
 Але ти його не тронь!
4. На вогні готують їжу,
 Він нам світить уночі.
 Як на вулиці морози,
 Він працює у печі.
5. Але будь завжди уважним:
 Сірників не треба брать,
 А як будеш ти у лісі, —
 Вогню не треба запалювать.

В и х о в а т е л ь

Ой, діти, як чудово,
 Що згадали ми із вами
 Що вогонь буває добрим,
 А буває дуже злим.
 І ще я хочу дуже,
 Щоб всі діти пам'ятали,
 Якщо трапилась пожежа,
 «01» по телефону
 Швидко набирали!

Гра «Хто правильно викличе пожежників»

Дві команди 8–10 дітей стають одне за одним. За сигналом підбігають до столу, на якому стоїть телефон, набирають номер «01», викликають пожежників і називають свою домашню адресу. Перемагає та команда, яка швидше виконує завдання.

П о ж е ж н и к

Я почув, що викликали
 Ви пожежну службу.
 Але зараз я вогню
 Пропоную дружбу.
 Будем, малята,
 Але жарт з вогнем — біда!
 Щоб пожежу загасити,
 Що потрібно нам,— вода!
 Але ще скажіть, будь ласка,
 Чим пожежу загасить?

(Відповіді дітей.)

Гра «Хто швидше загасить вогонь»

Дві команди 8–10 дітей стають одне за одним. На двох кубках запалені свічки. Із великого відра потрібно перенести воду маленькими відрами в порожнє відро. «Ланцюжком» передавати одне одному відра з водою. Яка команда швидше перенесе, та команда й виграє і загасить свічку.

П о ж е ж н и к

З вами прощаюсь, друзі,
 В мене часу небагато.
 Хай дитина знає кожна:
 Жартувать з вогнем не можна!

Д і т и (читають вірші)

1. Вогню боятися не треба,
 Якщо порядок вдома в тебе,
 Якщо працюють справно речі:
 Магнітофони, праски, печі.
2. Пожежа в дім не завіта!
 Якщо підете в гості з дому
 Надовго до своїх знайомих,
 Про газ та струм не забувайте:
 Ретельно все перевіряйте!
 Без догляду не залишайте —
 Споживачі всі вимикайте!
3. Якщо в сім'ї маленькі діти,
 І вміють сірники палити,
 Ті пустоші з вогнем завжди
 Призвести можуть до біди.
 Дітей самих не залишайте,
 І сірники від них ховайте!
4. У час, коли пожежа враз
 Здійметься на очах у вас,
 Не панікуйте і завчасно
 Придбайте справжній вогнегасник.
 Лиш той, хто про безпеку дбає,
 Проблем з пожежами не знає.

5. У світі безліч речовин:
 І спирт, і газ, також бензин.
 Одну загальну рису мають —
 Із іскри навіть вибухають
 Ці речовини, пам'ятайте,
 Й подалі від вогню ховайте!

Гра «Юні пожежники»

Розставити у певній послідовності ілюстрацій, на яких зображений порядок роботи пожежників під час пожежі, дії з пожежною машиною.

На сигнал «Одягни пожежного» необхідно дібрати і розмістити на дошці малюнки із зображенням спецодягу пожежного.

На сигнал «Добери інвентар» діти викладають малюнки із зображенням пожежного інвентарю. (*Відбирають потрібні малюнки.*)

Запитання для бесіди

- Чи можна бавитися сірниками?
- Що слід робити, коли в хаті щось загорілось?
- Як потрібно поводитись з побутовими електронагрівальними приладами?
- Чи можна бавитися з газовою плитою?
- Що необхідно робити, якщо ви відчули запах газу? За яким номером дзвонити?
- Як слід поводитись, коли ви на газову плиту поставили щось розігрівати?
- Як викликати швидку допомогу?
- Чи можна ховатись у хаті, коли щось загорілось?

В и х о в а т е л ь. Отож, запам'ятайте, що вогонь може бути не тільки другом, але й страшним ворогом, якщо не дотримуватись норм поведінки. Пам'ятайте про це завжди і не допускайте, щоб з вами сталось лихо. Адже лихо може трапитися з тим, хто зневажає правилами.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Діти запам'ятайте:

- 01 — виклик пожежної машини;
- 02 — виклик міліції;
- 03 — виклик швидкої допомоги;
- 04 — виклик газової служби.

Немає нічого дорожчого за життя і здоров'я людини. Це найголовніше!

Заняття 11

Тема. ОКО БАЧИТЬ, ВУХО ЧУЄ, НІС СПРИЙМАЄ, РОТ СМАКУЄ

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про органи чуття, про їх особливості і призначення.

Матеріал: ляльковий театр, ляльки: груша, апельсин, лимон та ананас; гра «Знайди відмінності в малюнках»; серветки з сіллю, цукром, лимонною кислотою; порізана цибуля; часник, яблуко; предметні картинки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні у нас в гостях заморські гості. Давайте з ними привітаємося. Вони приготували для вас новенькі загадки.

А п е л ь с и н. Круглі, як озерця, і ніколи не замерзають.

Дуже важка загадка, але якщо будете уважними, то відгадаєте.

Ви всі сьогодні такі гарні, всі особливі, відрізняєтеся одне від одного. От, наприклад, що особливого у Тетянці? А що ви можете розповісти про одяг Катрусі?

Запитання для бесіди

— Як ви гадаєте, що допомогло все це помітити? Так, це і є відгадка — очі.

— А якого кольору ваші очі? Заплющіть очі, а тепер розплющіть.

— Чи зрозуміли ви, навіщо людині очі? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Так, очі для того, щоб сприймати світло, різні предмети, розрізняти форми і колір, визначати відстань між предметами, рухаються вони чи ні.

За допомогою очей люди вміють спостерігати. Спостережлива людина бачить багато.

Гра «Знайди відмінності між малюнками»

Дітям необхідно знайти три відмінності між 5 подібними малюнками.

В и х о в а т е л ь. Очі у людей можуть стомлюватись, тож для них існує гімнастика.

Гімнастика для очей

Подивіться вгору, потім униз, вправо, вліво, прямо.

А п е л ь с и н. А в мене є ще одна загадка. Солоне, а не сіль, біжить, а не річка, блищить, а не золото. (*Сльоза.*)

— А коли з очей течуть сльози? (*Відповіді учнів.*)

— Як слід берегти очі?

— Очі — це один із органів чуття людини, а є ще й інші.

М а н д а р и н. Так, так, є ще органи, які допомагають відрізняти спів пташок від гавкоту песика. Як ви гадаєте, що це? (*Вуха.*)

— Закрийте вуха руками. Навкруги — тиша.

— Відкрийте їх і прислухайтесь. Що можна почути? (*Відповіді дітей.*)

Гра «Упізнай за голосом»

Діти ідуть по колу, а всередині — ведучий із зав'язаними очима, який упізнає по голосу, хто його покликав.

В и х о в а т е л ь. Який же орган допоміг нам пограти в гру? Вуха допомагають нам чути і розпізнавати звуки і голоси. Але вони можуть боліти, якщо про них не піклуватись. Як слід доглядати за вухами? Корисна порада! Вранці не тільки мийте вуха, а й розтирайте їх рушником.

Груша. А про кого моя загадка? Коло носа в'ється, в руки не дається. (*Запах.*)

— Який же людський орган розпізнає запах?

— Правильно! Носик.

Доторкніться до нього, проведіть пальчиком згори вниз, зліва на право. Якої б форми не був носик, він неодмінно скаже правду про різний запах. Запахи бувають приємними і неприємними. Ми радісно вдихаємо пахощі свіжого хліба, стиглих яблук. Неприємні запахи викликають огиду. Запах зіпсованої їжі попереджає про небезпеку.

Які неприємні запахи ви відчували?

Вихователь (*показуючи носову хустинку*). Що це? Розкажіть, як ви товаришуєте із носовою хустинкою.

Фізкультхвилинка

Хмарка сонечко закрила,
Слізки срібнії зронила.
Ми ті слізки пошукаєм,
У травичці позбираєм.
Пострибаєм, як зайчата,
Політаєм, як пташата.
Потанцюємо ще трішки,
Щоб спочили ручки, ніжки.
Всі веселі! От чудово!

По ходу вірша діти виконують відповідні рухи.

Вихователь. А тепер загадка знову. А загадає її наш гість ананас.

Ананас. Завжди в роті, а не проковтнеш. (*Язик.*)

— Чи всі ви маєте язик? Покажіть. А як ви гадаєте, навіщо людям язик? Ну, звичайно ж, не для того, щоб дражнитися, а для того...

— Зараз ми з'ясуємо. Підійдіть до столика і подивіться, перед вами на тарілочках лежать кристалики. На вигляд і колір вони однакові (*цукор, сіль, лимонна кислота.*)

Скуштуйте їх на смак. Що ви скажете про них? (*Відповіді дітей.*) Хто ж допоміг вам розрізнити смак? Так, за допомогою язичка ви розпізнаєте смаки. Де живе язик? (*У роті.*)

Рот — це дім, в якому живе язик. А в кожному домі повинен бути порядок і чистота. Як ми доглядаємо за ротиком? (*Відповіді дітей.*)

Сьогодні, діти, ми згадали про основні органи чуття людини. Давайте разом їх назвемо. (*Очі, вуха, ніс, рот*). Давайте зараз разом складемо «Книгу здоров'я нашої групи».

Гра «Так чи ні»

Діти повинні піднімати великий палець руки угору, якщо вони погоджуються з правилами, а опускати вниз — якщо не погоджуються.

Правила чистоти

1. Вуха потрібно мити щодня.
2. Ніколи не встромляй сторонні предмети у вуха.
3. Користуйся носовою хусточкою за потребою.
4. Не читай лежачи.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. І тепер ми можемо сказати, що ми — багаті люди, бо природа подарувала нам найдорожчі цінності: очі, вуха, ніс, рот.

То ж цінують її дари, бережіть.

Заняття 12

Тема. ПОДВІР'Я БАБУСІ ОДАРКИ

Програмовий зміст: закріплювати знання про облаштування сільського подвір'я, його мешканців; згадати про український одяг; розвивати зв'язне мовлення; виховувати любов та повагу до українських традицій.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Сьогодні ми з вами здійснимо подорож у минуле: в ті часи, коли ваші дідусі й бабусі були такими маленькими, як ви зараз. Давай-те подивимося, який вигляд мало сільське подвір'я в ті часи.

Розгляд макету сільського подвір'я, зробленого батьками і дітьми групи.

Дидактична гра «Чарівна скринька»

У скриньці — вироби, які виготовили діти. Дитина бере зі скриньки один виріб і розповідає про нього, не називаючи його. Коли діти відгадують, виріб доповнює сільське подвір'я. (*Грашки тварин.*)

В и х о в а т е л ь. Діти, а що ж за подвір'я без криниці? Адже без води немає життя. Тому раніше на кожному подвір'ї обов'язково була криниця. Її завжди робили з великою любов'ю і ставилися до неї з пошаною. Біля криниці завжди стояло повне відро чистої прохолодної води — це була ознака того, що господар — добра привітна людина. (*Діти роздивляються виготовлену криницю і ставлять її на подвір'я.*)

— А чим же носили воду? (*Відрами на коромислі.*)

— На сільському подвір'ї завжди було багато квітів, росла різна городина, і кожна господиня намагалась прикрасити своє подвір'я якнайкраще. Навіть тин прикрашали: висаджували біля нього мальви, кручені паничі. (*Діти прикрашають виготовленими квітками тин.*)

В и х о в а т е л ь. Ну що ж, ще раз оглянемо нашу садибу. Хата є, хлів і тин, тварини і навіть криниця, рослини й квіти.

— А кого ж не вистачає? Бабусі Одарки. Десь вона забарилася. Давайте її покличемо. А поки вона прийде, поговоримо про український одяг.

— Як ви гадаєте, в що буде одягнена бабуся? (*Спідниця, фартух, вишита сорочка, на голові хустка.*)

А чому у бабусі не вінок на голові, як у вас? (*Вінок носять дівчатка, а хустки українські жінки.*)

— А ось і наша бабуся. Привітаємося з нею.

Б а б у с я. Добрий день, дітки. Я бачу, що ви дуже багато знаєте про український побут. Давайте пограємо в гру.

Гра «Віночок»

Діти стають у коло і під музичний супровід передають віночок одне одному. Коли музика стихає, дитина, яка тримає віночок, виконує в колі рухи українського таночку.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Чим вам запам'яталась подорож до бабусиною подвір'я?

Заняття 13

Тема. КОСМІЧНА ПОДРОЖ

Програмовий зміст: формувати елементарні уявлення дітей про Всесвіт, галактики, зірку Сонце, взаємозв'язок людини з Космосом, дати елементарні поняття про сонячну систему, сузір'я за допомогою ігор; розвивати уяву, сприйняття часу і простору; виховувати інтерес до наук, знань з астрономії.

Матеріал: дидактичні ігри «Космічне коло», «Кому сонце потрібне»; вірші, «космічні» ручки, аркуші паперу із зображеннями сузір'я.

Попередня робота

Вивчення віршів та пісень про нашу планету й інші планети, проведення дидактичних ігор «Космічне коло», «Кому сонце потрібно», «Намалюй сузір'я».

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти заходять до кімнати космосу, стають навкруг «Космічного кола».

— Діти, скажіть, будь ласка, на якій планеті ми з вами живемо? (*На планеті Земля.*)

— Якої вона форми? (*Вона круглої форми.*)

— Погляньте, вона ще й різнокольорова і різнобарвна.

А чому вона така? (*Тому що, на ній є ліси, поля, річки, озера, луки, степи, гори, моря, океани...*)

— А якими кольорами це позначено на нашій планеті? (*Блакитним — небо, синім — річки, озера, моря, океани; жовтим — поля, гори, пісок; червоним — квіти; зеленим — ліси, трави, луки тощо.*)

Давайте пригадаємо вірші про нашу планету.

А на землю глянь навколо:
Скільки квітів і краси!
Все співає хором соло
І на різні голоси.
Знов зелені стали гори навесні,
З полонини чути
Співи голосні,
І трембіти десь
Над горами гудуть:
Вівчарі з отарами ідуть
На зеленій галяві,
Де рясна трава,
Дзюркотить криниченька,
Чиста, лісова
До води схиляються
Квіти запашні,
Камінці поблискують
В темній глибині.
Спасибі людям, що зростили ліс.
За всі дуби, ясени в пишнім гіллі.
І за красу отих зелених кіс,
В яких стоять гнучкі берізки білі.

Вихователь.

О, як це чудово, послушайте діти,
Що всім нам знайшовся притулок у світі!
В безмежному космосі добре помітна
Домівка людини — Земля наша рідна.

Діти

Планета велична, багата на диво,
Усе на ній є, щоб нам жити щасливо.
Створивши життя на планеті чудовій,
Творець забезпечив якнайкращі умови.
Її атмосфера, як ковдра, вкриває,
Від впливу космічного оберігає,
А сонце яскраве нас лагідним світлом
Завжди зігріває: і взимку, і літом.

Вихователь. Діти, як говориться в пісні — без сонця не було б життя на Землі, воно як і наші мами оберігає і зігріває всіх нас! Давайте пригадаємо з вами гру «Кому сонце потрібне» і пограємо в неї.

Візьміть кожен собі картинку і скажіть, кому сонце потрібно, а кому ні і чому саме. (*Відповіді дітей.*)

— Погляньте, наше сонечко — це мати, а навколо нього планети — це його діти.

Діти, я пропоную вам сьогодні здійснити космічну подорож до планет. А на чому ми зможемо її здійснити? (*На космічному кораблі.*)

— Тоді в дорогу! (*Перевертається космічне коло, гасне світло.*)

— Ось ми і в космічному просторі, по центру — Сонце і навколо нього кружляють планети. Давайте привітаємося з планетами.

А зараз ми за допомогою корабля облетимо всі планети.

Запитання для бесіди

— Долетіли до найближчої планети. Як вона називається?

— Долетіти до найбільшої планети. Якою є її назва?

— З'єднайте сузір'я.

— Долетіли до планети, де є життя.

Діти, космічний час дуже короткий, нам потрібно повертатися додому. (*Гасне світло.*)

Ось ми вже і вдома.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Сьогодні ми поповнили наші знання і зможемо ними поділитися зі своїми рідними.

Заняття 14

Тема. ЗУСТРІЧ У ФІТОВІТАЛЬНІ

Програмовий зміст: закріплювати засвоєні знання про лікарські рослини; ознайомити дітей з кульбабою, мати-й-мачухою; дати уявлення про характерні особливості і лікувальні властивості цих рослин; навчати берегти природу.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти заходять до фітовітальні. Їх зустрічає ромашка.

Р о м а ш к а. Добрий день, діти. Вітаю вас у себе в гостях. Сьогодні я отримала телеграму від ведмедикової мами. У ведмежатка болить животик, а я не знаю, які ліки йому зараз потрібні.

В и х о в а т е л ь. Та це ж ромашковий напій.

Р о м а ш к а. Ходімо швиденько на допомогу.

По дорозі зустрічають зайчика, який поранив собі ніжку.

— Діти, чи знаєте ви, чим допомогти зайчикові. (*Листок подорожника, кропива.*) Ось і допомогли ми звірятам. А тепер виберемо ліки для лікування застуди. (*Липа, шипшина, горобина, ромашка, малина.*) А як ви гадаєте, можна людей лікувати тільки сухими рослинами? Так, правильно, можна і свіжими.

— Які квіточки ми з вами вже бачили? (*Підсніжник, пролісок, мати-й-мачуха, кульбаба.*) Коли світить сонечко, кульбабка розкривається.

А що це за квіточка? Це мати-й-мачуха. Ця рослина також жовтого кольору. Вона трішки схожа на кульбабку, але з'являється найпершою. Листочки

в неї з одного боку гладенькі й холодні, а з іншого, — пухнасті й м'якенькі. З неї виготовляють ліки від багатьох хвороб.

Послухайте легенду про цю рослину.

ЛЕГЕНДА

Давно колись жив добрий чоловік. Дружина його померла молодою і залишила йому п'ятирічну доню. Росла дівчина на радість батькові. Задумав він якось одружитися вдруге. З перших днів незлюбила мачуха дівчинку. Сварила її, докоряла їй, ганьбила, ледащицею і дармоїдкою називала. Заголосила дівчина і крізь сльози: «Ой, матусю моя ріднесенька, як би ти стала та глянула, як над твоєю донею знущається зла мачуха, ти б захистила її від люті чорної і приголубила б мене». Почула це мачуха та й вигнала дівчину з хати. На той час була холодна березнева ніч, мокру землю охопив морозець, і побрела крізь нічну темряву нещасна дівчина. Дійшла до цвинтаря, де спочивала сном непробудним її матуся. Припала вона до холодної землі і гірко заридала. І чує раптом, що тепла, ніжна рука гладить її по голові, а дбайливий, лагідний голос втішає. «Не побивайся, голубонько моя, це я, твоя матуся, прийшла втішити тебе і захистити». Підвела Одарочка голову та й побачила постать у білому вбранні. «Матінко моя рідна!» — простогнала і замовкла. А тут і зла мачуха підбігла, бо, повернувшись додому, чоловік вигнав її шукати дочку. Кинулась до розпростертої на землі дівчини, хотіли підвести її та й сама впала, навіть не зойкнувши, і не стало на могилі ні дівчини, ні мачухи, лише тихий вітер зашелестів. Прийшов чоловік на могилу своєї першої дружини, нікого не побачив, сів на могилі зажурений і просидів до самісінького ранку. А вранці, коли з'явилося червоне сонце, побачив Данило на могилі гарну жовту квітку, почув глибоке зітхання. «Це я, твоя дівчинка, квіткою зросла на матусиній могилі. А погубила мене зла мачуха, то й вона залишиться тут назавжди». Щоденно ходив Данило на могилу, доглядав квіточку, милувався нею. А коли вона одцвіла, з'явилися листочки. Прикладеш до листочка руку знизу — гріє, притулиш зверху — холодить. Певно, злилися в цій рослині любов і ніжність рідної матері зі злобою мачухи. Тому і дали їй назву люди мати-й-мачуха.

В и х о в а т е л ь. Ось ми і дізналися про дві цілющі рослини.

Давайте згадаємо, як же вони називаються?

Р о м а ш к а. До побачення, діти. Приходьте до мене ще. Будемо продовжувати вивчати інші лікарські рослини.

Дидактична гра «Лікарські рослини»

Дітям пропонується серед малюнків із зображенням рослин обрати лікарські і назвати, яку хворобу вони лікують.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Про що ми сьогодні дізналися?

Заняття 15

Тема. ПОДОРОЖ ДО КАЗКОВОЇ КРАЇНИ ДОБРОТИ

Програмовий зміст: продовжувати навчати дітей усвідомлювати моральні категорії добра і зла на основі аналізу вчинків героїв народної казки «Гуси-лебеді»; формувати стійкі навички культури поведінки; розвивати етичний світогляд дітей; навчати дітей виконувати моральні завдання; виховувати почуття доброти, відповідальності за свої вчинки.

Матеріал: картинки із зображенням веселки, яблука, річки; ляльки: Оленка та Баба Яга; ворота доброти.

Роздатковий матеріал: яблука (одне на двох дітей) із зображенням на зворотньому боці пічки, яблуньки, річки, баби Яги, Оленки, Іванка, гусей-лебедів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти підходять до арки «Казкова країна доброти».

В и х о в а т е л ь. Чуєте, яка чудова музика лунає за цими ворітьми? Давайте зайдемо і подивимось, що там діється? (*Заходять.*) Подивіться, ця кімната наповнена світлом і добром. Мені здається, що зараз ми зустрінемося з дивом. (*Звучить музика.*)

З'являється лялька Оленка.

О л е н к а. Добрий день, діти. Тихше, тихше, не злякайте казку. Тільки той, хто вміє фантазувати, зможе потрапити в Тридцяте царство добра, до якого я вас запрошую.

У цьому царстві живуть тільки добрі і ввічливі діти. Давайте привітаємось із казкою. (*Вітаються.*)

В и х о в а т е л ь. Дівчинко, з якої казки ти прийшла до нас?

О л е н к а

В казці зустрінете мене,
Де немало є добра.
Гуси лебеді літали,
Братика мого украла.
Довго я його шукала,
Добрих слів іще не знала,
І помилку виправила.

Відгадайте хто я? Як мене звати, діти? З якої я казки?

О л е н к а. Правильно, я із казки «Гуси-лебеді».

В и х о в а т е л ь. Ми дуже раді тобі, Оленко. Приєднуйся до нас.

Запитання для бесіди

— Діти, а ви добре знаєте цю казку?

— Як ви гадаєте, яку помилку зробила Оленка?

— Чому гуси-лебеді змогли вкрасти Іванка?

- Подумайте, хто із дітей у казці був старшим.
- Як ви гадаєте, скільки років Оленці?
- А братикові?
- Чому Оленка пішла шукати братика?
- Кому було страшніше братові чи сестрі?
- Як допомогли Оленці герої казки, з якими вона зустрічалася, коли шукала брата?

— Як одним словом можна назвати ці вчинки персонажів казки? (*Добрі.*)

— Про що ви повинні пам'ятати, звертаючись до будь-кого з проханням?

(*Пам'ятати про ввічливі слова.*)

В и х о в а т е л ь. Діти, давайте допоможемо Оленці визволити братика. До кого б ви хотіли звернутися: до річки, до яблуньки, до пічки, до Баби Яги?

Діти звертаються з проханням до героїв казки.

Фізкультхвилинка

Імітація «Мій улюблений казковий герой»

Діти перевтілюються на звірів і вгадують одне одного.

В и х о в а т е л ь. Скільки добрих справ зробили герої казки, щоб врятувати Іванка. Я думаю, що кожен із вас зробив багато добрих справ.

Дидактична гра «Чарівна пір'їнка»

Розкажіть про свої добрі вчинки. Зараз чарівна пір'їнка торкнеться до кожного і допоможе вам згадати і розповісти про добрий вчинок. (*Розповіді дітей.*)

Після ваших розповідей про добрі вчинки з'явилася казкова веселка.

— Скажіть, якому кольору відповідають добрі вчинки? (*Відповіді дітей.*)

— Від ваших добрих справ яблунька захотіла пригостити вас своїми яблучками.

Але яблучок на всіх не вистачить. Що ж нам робити? (*Зірвати одне яблучко на двох.*) Виберіть собі пару очима, підійдіть до яблуньки і зірвіть одне яблучко на двох. А яблучка з сюрпризом. Подумайте й обговоріть вчинок вашого героя казки, а потім покладіть своє яблучко на ту смужку веселки, колір якої, як ви вважаєте, найбільше відповідає вчинку вашого героя. Я бачу, що більшість героїв казок зібрали добрі вчинки. Усі народні казки добрі тому, що в них добро завжди перемагає зло. Давайте згадаємо прислів'я, вірші і приказки про добро.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Я хочу, щоб ваші серця були відкритими для добра. А зараз ми вийдемо через ворота доброти. І щоб вони ніколи не зачинялися, ми будемо говорити добрі слова.

Заняття 16

Тема. НАЦІОНАЛЬНІ ТА ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Програмовий зміст: дати поняття про державні та національні символи; ознайомити з історією України, виховувати гордість за історичне минуле своєї Батьківщини.

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Сьогодні ми з вами ознайомимось зі скарбами нашого народу.

Але ці скарби незвичайні: їх відчують люди серцем і душею, а ми з вами побачимо сьогодні їх.

Спробуємо з вами вирушити в цікаву і незвичайну мандрівку. В мандрівку, в якій ми ознайомимося з народними і державними символами України. І в ході подорожі будемо збирати скарби, якими багата наша Україна.

— Перша зупинка, яку ми зробимо, буде називатися «Без верби і калини — нема України». Чому вона так називається, ви розумієте зараз. Про вербу, скромну нашу вербу написано в народі немало. Чим заслужило шану це дерево? Український звичай — висаджувати вербу на городі та біля ставків. Вона оберігала джерельця та річки від замулювання. У народі кажуть: «Там, де живе верба,— жили й річки».

З верби робили ясла для худоби, плели кошики. Гілкою верби вітають зі святом вербної неділі. Ось скільки цікавого пов'язано з вербою — символом України.

А зараз відгадайте загадку:

У віночку зеленолистім,
У червоному намисті,
Видивляється у воду
На свою хорошу вроду. (*Калина.*)

— Так, це калина. І друга наша зупинка називається «Не ламай калину». Другою улюбленою рослиною українців є калина.

Що говорять у народі? (*Відповіді дітей.*)

— Які рослини є символом України?

Здавна говорили: «Посади калину — будеш мати долю щасливу».

— Діти, помилуйтеся червоною калиною. Ягідки яскраво-червоні, пломеніють, як жар. На що схожа? Розкажіть віршик про калину.

Діти декламують вірші.

Ось калина над річкою
Віти стелить на воді,
Хто це щедрою рукою
Їй намистечко одів?
Червонясте, променисте
Розцвітає, як вогні,
Дай хоч трішечки намиста,
Калинонько, і мені!

— А знаєте, діти, чому куш назвали калиною? Калинка — це ім'я української дівчинки. Ішла вона якось повз городи, луги, і натрапила на криницю. Задивилася Калинонька на свою красу, замилувалася. А з криниці — голос: «Не дивись довго у воду, калиною станеш». Не послухалася дівчинка та й зачерпнула води... І перетворилася на калину — прекрасний куш. За шуміла листям, потягнулася своїми гілочками до людей, до сонця, до хмар, до вітру: «Поверніть мені дівочу красу», але ніхто її слухати не хотів. Минав час. Пролітав мимо журавель, задивився на калину — сумну та самотню — накинув на неї чарівне намисто і стала вона ще кращою. Так і стоїть вона до цього часу гарним кущиком — калиною.

Про калину складено багато легенд, віршів, прислів'їв. А які ви знаєте те прислів'я?

Діти називають прислів'я.

- Без верби і калини — нема України.
- Любиш Україну — посади калину.
- Дівчинка у вінку — мов калина у цвіту.

— У народі цінують калину за її цілющі властивості. З ягід варять кисіль, джем, варення. Тому й садили калину біля осель, а особливо біля криниць, щоб вода в криниці була прохолодною і смачною.

Існувало повір'я, що калину нівечити не можна, бо ганьба вкриє голову кривдника. Дітям, щоб не рвали цвіту калини, казали. «Не ламай калину, бо накличеш морози!»

Ось, діти, ми й ознайомилися з народними символами України — вербою і калиною, — але подорож наша ще не закінчилась.

Наступна наша зупинка «І на тім рушникові».

— Багато символів має наша Україна: це й різноманітні вишиванки, й українські барвисті костюми, й вишиті сорочки, й українські віночки.

Важливе місце в житті українського народу займає рушник. Не було жодної хати без вишитого рушника. Ним прикрашали стіни, вкривали хліб, витирали руки. Хліб-сіль на вишиваному рушнику — ознака гостинності українського народу. Без рушника не святкували ні народження дитини, ні весілля. Коли син вирушав у дорогу, мати дарувала йому рушник, як оберіг від лиха. А дочок матері навчали вишивати рушники ще змалечку. Рушник цінується в народі.

Із червоної нитки і білого льону,
Як до рідної пісні, усяк із нас звик.
В будень день і у свято,
В Карпатах, за Доном,
Наш народ давно
Вигадав диво-рушник.

— Наступна наша зупинка буде грою.

Народна гра «Чий віночок найкращий»

Візьмемо за руки,
 Підемо на луки.
 Там сплетем віночок —
 Підем у таночок.
 В кого краший віночок.
 Той і піде у таночок.

Діти, ми наблизилась до передостанньої зупинки — національних символів України. Тут ми дізнаємося про три основні національні символи України. Послухайте одну легенду.

Вихователь розповідає легенду.

Колись давно жила жінка. І було у неї три сини. Росли сини чесними, сміливими, дуже любили свою матусю, готові були віддати за неї своє життя. Попідростали і вирішили піти в світ прославляти свою матір. Вирушив у дорогу найстарший син. Мати на згадку подарувала йому золоту корону з трьома промінцями. Пішов син між люди. І за трипроменевою короною, яка зігрівала людей, вела вперед, показувала шлях до кращого життя дали першому синові ім'я Тризуб.

Настала черга середнього сина. Йому мати в дорогу подарувала жовто-блакитний одяг. Своїми звитяжними справами прославив матір. Одержав середній син ім'я Прапор.

А там, де був наймолодший син, завжди лунала дзвінкоголоса пісня. Адже мама своєму наймолодшому синові подарувала соловейків спів. І одержав син за свій джерельний голос і великий спів ім'я Гімн. І з того часу ідуть поруч три брати — Тризуб, Прапор і Гімн — і прославляють неньку. І там, де вони проходять — лунає урочиста пісня. Герб, Прапор, Гімн — це, діти, три основні національні символи України. Золотий тризуб на блакитному тлі — символ влади. Герб — це частина корони, яку носив київський Князь. А чому саме тризуб вважають гербом? Мабуть, тому, що число *три* завжди вважалося числом казковим, чарівним. А ще у тризубі відображено триєдність життя — це Батько, Мати, Дитина, які символізують Силу, Мудрість, Любов.

Національний прапор України — це синьо-жовтий стяг. Хто знає, що означає синій колір?

Це колір — неба, води, миру. А жовтий? Так, це колір хліба, життя.

Національний гімн України — це урочиста пісня, символ нашої державної єдності. Коли грає Гімн, всі люди встають і слухають його уважно, стоячи. Ось ми й вивчили державні символи України.

Саме цим ми і закінчуємо свою подорож. А як відомо, з подорожі ми щось привозимо додому. То ж слід повернутися не з порожніми руками. На останній зупинці нас чекає чарівна торба, яка перевіряє, чи запам'ятали ви щось для себе?

Запитання для бесіди

- Назвіть рослини — народні символи України.
- Які ще народні символи ви знаєте?
- Які національні символи України?
- Що означає жовто-синій колір на прапорі?
- Що таке Гімн?

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Ось і закінчилась наша подорож. Чи сподобалося вам подорожувати?

Заняття 17**Тема. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З КЕРАМІКОЮ**

Програмовий зміст: ознайомити дітей із керамікою як видом ремесла; дати поняття про різні види кераміки, про способи роботи з глиною, про гончарство взагалі й оздоблення виробів та їх різноманітні форми; навчити бачити красу в усьому, що виготовили вмілі руки майстрів; виховувати естетичний смак.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Б а б у с я (*Переодягнений в український одяг вихователь*)

Чи я не хазайка,
 Чи не господиня —
 Гарно хату прибирала,
 Їсти наварила.

Зараз слід брати рогач і ставити в піч горщик, щоб зварити для онучат смачного борщу. (*Горщик падає, розбивається.*) Ой лишенько, що ж робити?

Д и т и н а. Не сумуйте бабусю, підемо на ярмарок і купимо новий горщик.

Б а б у с я. З давніх-давен українська земля славилась народними майстрами. В Україні вмілі і ткати, і вишивати, і різьбити по дереву, виготовляли кераміку. Ця майстерність передавалась із покоління в покоління.

Діти, сьогодні ви завітали на ярмарок, де багато керамічних виробів.

Із чого вони виготовлені? Як ви гадаєте, як називають ту людину, яка виготовляє ці вироби?

Глина в кого ожива?
 Творить з нею хто дива?
 В кого посуд ніби жар?
 Ну, звичайно ж, це... (*гончар*).

Щоб з-під рук майстра вийшов справжній витвір, глина повинна пройти довгий шлях. Спочатку глину просіювали, намочували, ліпили виріб, поливали, потім обпалювали в печі.

На базарі потрібно вміти обирати посуд. Гарним вважався той посуд, який під час постукування по ньому лунко відзвонював. Я хочу вас ознайомити ще з деякими виробами.

1. У відро завжди пірнаю,
Коли воду набираю,
З мене радісно всі п'ють,
Ніжно... (*кухлик*) зовуть.
2. Майстер в руки мене взяв
Й на мені намалював
Листок, квітку, перепілку,
Бо розписав... (*тарілку*).
3. Біля тіла — вухо,
Голови не маю.
Молоко, сметану, квас
Добре зберігаю. (*Глечик*.)
4. В мені мак розтирають,
Галушки в мене складають,
Річ потрібна і не хитра
Називають всі... (*макітра*).
5. А я чудо із чудес:
Мене знає рід увесь,
Бо я хлопець-молодець —
Опішнянський... (*куманець*).
6. Як у піч мене несуть.
В мене овочі кладуть.
Ще й водичку наливають
У вогонь — і борщик мають. (*Горщик*.)

Б а б у с я. А це, напевно, мій горщик.

Та щоб придбати якусь річ, потрібно запам'ятати її назву.

А зараз ми перевіримо, як ви запам'ятали назви виробів.

Дидактична гра «Знайди предмет»

Діти по черзі беруть малюнок виробу, називають його, а потім знаходять справжні.

Дидактична гра «Відгадай»

Дитина очима обирає предмет, описує його, а інші відгадують, про що йдеться.

Б а б у с я. У давні часи гончарі, які виготовляли для господарства посуд, почали робити іграшки. Вони були з глини і призначалися власним дітям для забави. У більшості це були іграшки-свищики. Інших іграшок не було, і діти дуже раділи забавкам. Діти розважалися козликами, кониками, баранцями,

свинками, півниками. Майстри розфарбовували їх, малювали на них візерунки, а також робили так, щоб вони видавали звуки, свистіли, гуділи.

Традиція збереглась і до цього часу. Такі іграшки люблять і сучасні діти.

Ось і повернулися ми з ярмарку.

Підсумок

Б а б у с я. Чи цікаво вам було на ярмарку? Що корисного ви дізналися?

Заняття 18

Тема. ДИТИНА САМА ВДОМА

Програмовий зміст: навчати дітей правильно поводитися під час виникнення пожежі; виховувати негативне ставлення до гри із сірниками.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні ми з вами завітаємо до хлопчика Івасика, який живе край вулиці біля лісу. *(Розглядають малюнок: з вікна виглядає хлопчик, а за будинком видно дим.)* Як ви гадаєте, діти, що робить Івасик у вікні? *(Він залишився один і кличе на допомогу.)*

— Так, діти, дуже часто буває, що ви залишаєтеся вдома самі.

— Чи знаєте ви, як потрібно поводитися, коли трапилась біда? Яка біда трапилася у хлопчика? *(Загорівся ліс, і пожежа може перекинутися на будинок.)* Чи правильно хлопчик робить, що кличе на допомогу? Як ще можна викликати допомогу? *(Набрати 01 по телефону.)* Давайте швиденько допоможемо Івасикові, мабуть, у нього телефону немає.

Гра «Допомога»

Діти підходять до телефону, набирають номери 01, 02, 03, 04 і розповідають про небезпеку, яка виникла, чітко говорять:

- хто кличе на допомогу;
- де горить;
- що горить.

В и х о в а т е л ь. Послухайте віршик А. М'ястківського.

Кошенятко чеше вуса лапками двома,
На базар пішла матуся — в хаті я сама:
Вмиюсь чисто, вмиюсь біло
І тоді візьмусь за діло:
Підмету гарненько в хаті,
Молока дам кошеняті,
Своє ліжко застелю,
Квіти в горщику поллю,
Заплету я кіски русі
І чекатиму матусю.

Залишившись вдома самі, не пустуйте і поведіться чемно. Не грайтеся з сірниками, бо вогонь — це велика руйнівна сила. Він виникає внаслідок пустошів дітей із сірниками.

Гра «Так чи ні»

У руках у дітей — сигнальні картки: з одного боку — зелений колір — так, з іншого, червоний — ні. Ними діти сигналізують відповіді на питання.

Запитання для гри

- Чи граєшся ти сірниками?
- Чи знаєш ти, як викликати пожежну команду?
- Чи можна гасить водою одяг, який горить на людині?
- Чи можна його гасити піском?

В и х о в а т е л ь. Ось і допомогли ми Івасикові. Пояснили йому, як поводитися, коли вдома самі.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Не порушувати правил поведінки, що призводять до виникнення пожежі. Правильно діяти в екстремальних ситуаціях.

Заняття 19

Тема. УКРАЇНО — МОЯ БАТЬКІВЩИНА

Програмовий зміст: уточнювати і закріплювати уявлення дітей про країну: найвідоміші міста, найбільші річки, гори України; розширювати знання про державні символи та видатних людей Харківщини; ознайомлювати з історією виникнення нашого селища, закріплювати знання про професії та домашню адресу; розвивати патріотичні почуття; виховувати любов до Батьківщини.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь

Всі мерщій сідайте, діти,
Домовляйтесь не шуміти,
На занятті не дрімати,
Руки вчасно піднімати,
І щоб не було мороки,
Всі готові до уроку.
Тож гаразд, часу не гаємо —
Заняття розпочинаємо.

Д и т и н а (розповідає вірш «Україно, рідний край»)

Україно, рідний край:
Поле, річка, синій гай.
Любо стежкою іти,
Тут живемо я і ти!

В и х о в а т е л ь. А чи знаєте ви, діти, як виникла наша країна — Україна?

А тепер звернемося до глобуса.

Діти знаходять Україну, Харків, Куп'янськ, ріки Дніпро та Оскіл, Карпатські гори.

А чим багата наша країна?

Д і т и. Славиться хлібом, пшеницею. Тут шумлять ліси, гаї, родючі степи. В Україні є гори Карпати і Кримські, є моря — Чорне, Азовське.

В и х о в а т е л ь. Україна — це наша батьківщина, край, де ми народилися живемо, де жили наші предки.

Україна — мирна держава, її народ хоче жити в мирі. Україна — країна багата і вільна.

Щоб ви намалювали, якби вам запропонували намалювати Україну? (*Гори, ріки, дерева, квіти, птахів, тварин, маму, тата...*)

В и х о в а т е л ь. Хто турбується про те, щоб наш народ жив у достатку мирі і щасті? (*Президент. Розглядають портрет президента України, називають його прізвище.*)

В и х о в а т е л ь. У кожної країни є свої державні символи. Назвіть символи України.

Д і т и. Герб — це символ влади. Це дуже старовинний знак. Йому понад 1000 років.

Тризуб нагадує маму, тата і дитину. Вони символізують силу, любов і мудрість.

На Прапорі дві смуги — жовта і блакитна. Жовтий колір — колір пшениці, сонця, хліба. Синій — колір чистого, мирного неба.

Гімн — це найголовніша пісня України. Вона має назву «Ще не вмерла Україна».

В и х о в а т е л ь. Як треба слухати гімн? (*Стоячи.*)

— Давайте встанемо і послухаємо цю урочисту пісню. Цією піснею починається ранок і закінчується день.

— А яке місто є столицею нашої країни? (*Київ.*)

— А що ви знаєте про Київ? (*Відповіді дітей.*)

— Київ побудовано на берегах ріки Дніпро. Це найбільша річка в Україні. Область, в якій ми живемо, називається Харківська. Вона надзвичайно красива. На Харківщині багато лісів, полів, степів, озер, річок та історичних пам'яток. Харків побудував козацький отаман Харко. Він збудував велику фортецю і захищав її зі своїми воїнами від ворогів.

Діти розглядають панораму Харкова.

Гра «Хто куди поспішає»

На таблиці розміщені підприємства, які є у селищі, діти відбирають картки із зображенням людей різних професій і розміщують до відповідних видів діяльності.

— Діти, давайте пригадаємо свою адресу. (*Діти називають свою адресу.*)

Заспіваємо пісню про нашу маленьку Батьківщину.

На білому світі є різні країни,
Де ріки, ліси і гаї,
Та тільки одна на землі Україна,
А ми її доньки й сини.
Усюди є небо, і зорі скрізь сяють,
І квіти усюди ростуть,
Та тільки одну Батьківщину ми маєм —
Її Україною звуть.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Закінчується пісня, а з нею і наша подорож Україною.
Що нового ви дізналися?

— Що найбільше запам'яталося вам і сподобалося?

Заняття 20

Тема. УЛЮБЛЕНІ СТРАВИ

Програмовий зміст: розширювати знання дітей про деякі українські страви; навчати розуміти цінності життя, берегти здоров'я; виховувати гостинність, товариськість, навчати берегти продукти харчування.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні ми з вами знову зустрінемося з бабусяю Одаркою. Заходьмо до її хати. Подивіться, як гарно прикрашені стіни, піч і стіл бабусі.

Стіл вкритий скатертиною, на якому стоїть український керамічний посуд, страви, хліб.

Б а б у с я

З хлібом у нас зустрічають гостей,
Хліб на весіллі цвіте в короваї,
І вас зустрічаю я з хлібом святим,
Щоб ви про оселю мою пам'ятали.

Здавна український народ славився своєю гостинністю і привітністю. Гостей завжди зустрічали хлібом і сіллю на рушникові. Пригадайте, які прислів'я про хліб ви знаєте?

Д і т и. Без солі без хліба немає обіду.

Хліб — усьому голова.

Коли є хліб і вода — нема голоду.

В и х о в а т е л ь. Які ж страви вважаються українськими?

Український борщ, вареники, гречаники, пампушки, млинці, галушки тощо.

— А яка страва смакує вам?

Розповідь дітей про улюблені страви.

— А моя найулюбленіша страва — український борщ. Чи знаєте ви, з чого його готують? (*Відповіді дітей.*)

— А ще в бабусі Одарки повна макітра вареників.

Б а б у с я

Ось наліпила вареників,
Біленьких, смачненьких,
Та й запросила в гості
Діточок гарненьких.

В и х о в а т е л ь. А з чим готують вареники в Україні? Як ви гадаєте, з чим бабуся приготувала вареники? (*Відповіді дітей.*)

Пригощайтесь, малята! Смачні вареники, та ще й із сметаною!

Підсумок

Б а б у с я. Для вашого повноцінного росту потрібне повноцінне здоро-ве харчування, овочі й фрукти. Обов'язково — борщ, каша й інші продукти.

Заняття 21

Тема. СИГНАЛИ СВІТЛОФОРА

Програмовий зміст: продовжувати закріплювати знання дітей про правила дорожнього руху, про чотирибічний світлофор, про те, що світлофори керують складним рухом транспорту і пішоходів на вулицях та дорогах; виховувати культуру поведінки дітей на вулицях і дорогах; розвивати пам'ять, мислення, зв'язне мовлення.

Матеріал: світлофор, ілюстрації.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь пропонує дітям розглянути макет світлофора. Звертає увагу дітей на те, що з чотирьох боків світлофора зображено по три однакових різнокольорових вогники.

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні ми знову згадаємо, як працює світлофор.

Усі підходять до перехрестя доріг.

В и х о в а т е л ь. На перехресті найбільш пошквалений рух: мчаться автомобілі, поспішають люди. Саме тут стоїть світлофор. Він допомагає регулювати рух, допомагає підтримувати на вулицях і дорогах порядок.

Діти, погляньте, зараз з одного боку світлофора для пішоходів спалахнув зелений вогник, а з іншого боку для транспорту — червоний.

Що повинні робити пішоходи, а що водії? (*Пішоходи переходять вулицю, а водії зупинили свій транспорт.*)

— Правильно. Діти, жовтий вогник спалахнув одночасно з усіх боків, він попереджає, що незабаром буде червоний і зелений вогник.

Для кого тепер загорівся червоний, а для кого зелений? (*Для пішоходів тепер загорівся червоний, а для транспорту — зелений.*)

— Правильно, діти, ви бачите, як чітко працює світлофор. Один сигнал змінюється іншим. Усі йому підкоряються, і тому на вулицях порядок.

Діти, а тепер послухайте вірш про світлофор.

Читання вірша «Світлофор».

Як переходиш вулицю,
На розі зупинись.
І перш за все уважно на мене подивись.
Я шлях вкажу надійний,
Де небезпек нема.
Трикольорове око я маю недарма.
Нехай воно і мружиться, ніколи я не сплю.
З малими дітьми в схованки я гратись не люблю.
В роботі я суворий і стриманий завжди
Тролейбуси, машини біжать туди-сюди.
Дивлюсь червоним оком — вельо спинитись я.
Одне мені потрібно — це витримка твоя.
А блимне жовте око — іди — не поспішай.
Бо жовтий, не зелений: потрапиш під трамвай.
Увага! І зелений привітно замигтів.
Він колір найдобріший — щасливої путі!

Потім діти спостерігають за рухом пішоходів і транспорту. Вихователь звертає увагу дітей на те, навіщо всі дотримуються сигналів світлофора.

Після повернення до дитячого садка грають у гру «Світлофор».

Гра «Світлофор»

Діти стоять в колі. Ведучий — із 3 кружечками — посередині. Колір кружечків відповідає кольорам світлофора. Діти ходять по колу. Піднятий жовтий кружечок — ходьба уповільнюється, червоний — зупинка, зелений — можна йти далі.

Дидактична гра «Склади ціле»

Дітям дають картки із зображенням машин, розрізані на частини. Діти складають цілі машини.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Я сподіваюсь, що отримані знання ви будете застосовувати завжди.

Заняття 22

Тема. БЕЗ ВЕРБИ І КАЛИНИ НЕМА УКРАЇНИ

Програмовий зміст: ознайомити дітей із народною символікою — калиною, її значенням; виховувати інтерес і повагу до національних традицій, любов до праці на рідній землі.

Матеріал: програвач, платівка, вишиті рушники, кетяги калини, виготовлений куш калини.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Червоні кетяги калини
Горять вогнями усіма,
Без калини нема України,
Без народу України нема.

— Діти, калина росте біля криниці, на подвір'ях українських родин.

Про шанобливе ставлення до калини свідчать назви населених пунктів. Калинівка, Калинове, Калина ...

ЛЕГЕНДА ПРО КАЛИНУ

То було дуже давно. В одному селі жила чарівна і привітна дівчина. Звали її Калинкою. Люди любили її за добре серце.

Навесні Калинка, як завжди, пішла до лісу. Довгий курний шлях пролягав до нього. Дай, думає, посаджу вздовж шляху якісь рослини. Викопала в гушавині лісу тонюсіньке стебло. Щоб воно прийнялося, Калинка носила воду від своєї хати з криниці і поливала. Деревце прийнялось, і розрісся великий куш. Іде якомсь шляхом подорожній. Стомився та й сів під кушем перепочити... Усміхнувся, спасибі тим роботящим рукам, Що його посадили!

Тут увесь куш, немов від сну, стрепенувся. Гульк — і враз куш укрився білим-білим цвітом. Дивиться подорожній. Що воно далі буде? Осипався цвіт, замість нього — ягоди червоні, як намисто, виблискують. І диво — в кожній ягідці заховано зернятко, схоже на маленьке серце.

Прийшла Калинка до свого улюбленого місця і здивувалась зерняткам, а куш нахилився до неї і шепоче: «Це на згадку про твоє добре серце. А щоб люди тебе не забули, подаруй нам ім'я своє, Калинко...»

— Діти, хто знає вірш про калину? (*Читають вірш про калину.*)

Тече вода з-під явора,
Яром на долину.
Пишається над водою червона калина.
Тече вода із-за гаю
Та попід горою,
Хлюпочуться качаточка,
Поміж осокою.
Пишається калинонька,
Явір молодіє,
А кругом їх верболози
Й лози зеленіють.

— Хто написав цей вірш про калину? (*Відповіді дітей. Пояснення вихователя.*)

— Тарас Шевченко, він у своєму «Кобзарі» 385 разів вжив слово *калина*.

Коли козак вирушав на чужину, мати годувала його калиною, поїла калиновим чаєм, давала в дорогу пироги з калиною, а наречена прикріплювала до коня гілочку калини, щоб постійно нагадувала йому домівку, матір, кохану дівчину, його рідну мову.

Солов'ї на калині,
На ялині зозуля.
Через гори й долини
Лине пісня з Посулля.
Мова в ній калинова,
Дерева сонячна гілка,
Серця тиха розмова,
Калинова сопілка,
І мости калинові
До братів, до народів,
В сім'ї вольній-новій
Всьому світу на подив.
І на кручах Дніпрових —
Травня повинь зелена,
На мостах калинових —
Калинові знамена.

— Я вам прочитала вірш про калину. А хто з вас знає прислів'я, загадки?

Діти називають, хто що знає.

Я — не груша, я не слива,
Я — калинонька вродлива.
Я стою в зеленім листі
І в червоному намисті.
А чому так прибиралась?
Бо до свята готувалась.
За хатою у садочку,
У зеленому віночку,
Та в червоних намистинах,
Стала нова молода.
І збігаються всі діти,
Щоб на неї поглядіти,
За намисто кожен смик —
Та й укине на язык.

Прислів'я

- Пишна та красива, як червона калина.
- Убралася в біле плаття, як калина в білий цвіт.
- Щоки червоні, як кетяги калинові.
- Милуйся калиною, як цвіте, а дитиною, як росте.
- І не дівчина, а червоні стрічки має.

— Як ви гадаєте, яку користь калина, як лікарська рослина, приносить людям?

Підсумок

— Що найбільше запам'яталось? Як ваша родина ставиться до калини? Калина — це символ України.

Заняття 23

Тема. БУДЕМО ДРУЖИТИ ТА У МИРІ ЖИТИ

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про права дитини; уточнювати, що всі діти різні і не схожі між собою, але між ними багато спільного; вчити знаходити вихід з різноманітних проблемних ситуацій; виховувати ввічливість, почуття товариша, бажання прийти на допомогу другові.

Попередня робота

Вивчення прислів'їв, приказок, віршів про дружбу, слухання оповідань та пісень.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Звучить грамзапис «Пісенька друзів».

В и х о в а т е л ь. Діти як ви думаєте хто може співати цю пісеньку? Про кого співається в цій пісеньці? Сьогодні ми з вами поговоримо про дружбу. Чи потрібна вона людині? А дитині? Кожна дитина має право товаришувати з тим, з ким вона хоче. Які прислів'я ви знаєте про дружбу?

Д і т и

- Дружба — це найкраще багатство.
- З ким поведешся, того й наберешся.
- Гуртом можна і море загатити.
- Один за всіх — всі за одного.

В и х о в а т е л ь. З якою людиною приємно дружити? Чи можна дружити з людиною, яка має погані звички?

Гра «Оціни вчинок»

1. Хлопчик відбирає іграшки.
2. Друзі допомагають бабусі.
3. Дівчинка хвалиться новим платтям.
4. Хлопчик допоміг цуценяті.

Обговорення вчинків і вибір друзів.

Запитання для бесіди

- Що означає самотня людина?
- Чому їй сумно?

- Яким повинен бути справжній товариш?
- Чому тварин називають нашими меншими друзями?

В и х о в а т е л ь. Давайте пограємо у гру «Телефон», щоб дізнатися як ви звертаєтесь до свого друга, дотримуючись правил ввічливості.

Гра «Телефон»

Діти беруться за руки й утворюють коло. По черзі беруть телефонну трубку і звертаються до друга, називаючи його ім'я.

В и х о в а т е л ь. Послухайте, будь ласка, вірш про дружбу.
 Мир-миром, пироги з сиром,
 Варенички в маслі, ми дружечки красні.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Візьмемось за руки і скажемо одне одному добрі слова, щоб дружба в нашій групі була завжди.

Заняття 24

Тема. НАШ ДРУГ — КНИГА

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про правила користування книгою, з яких частин складається книга; вивчати назви професій людей, які беруть участь у виготовленні книжок; прищеплювати любов до книги за допомогою загадок, прислів'їв; виховувати бережливе ставлення та бажання лагодити зіпсовані книги.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Діти заходять до групи і бачать, що на килимку лежить розірвана книга з пошматованими і помальованими сторінками.

В и х о в а т е л ь. Погляньте діти, та хто ж це так книгу зіпсував? (*Діти висловлюють свої припущення.*)

Вихователь піднімає книгу, розрівнює сторінки.

Запитання для бесіди

- Як потрібно доглядати за книгами?
- Чому не можна малювати в книжках?
- А якщо книга не дуже нова і надірвалася, що слід зробити?
- А навіщо нам потрібні книги?
- Які ви знаєте прислів'я про книгу?

Д і т и. Одна книга багатьох розуму навчить.

Книга вчить, як на світі жить.

Хто багато читає, той багато знає.

В и х о в а т е л ь. Ось послушайте віршик.

Книга — добрий друг,
 Книга знає все навкруг:
 Про старі й нові країни,
 Космос та морські глибини.
 Дружба з книгою — це свято:
 Не було б її у нас,
 Ми не знали б так багато
 Про новий і давній час.

— Діти, як ви гадаєте, що потрібно зробити, щоб полагодити цю книгу?

— Так, організувати книжкову «лікарню».

Подивіться, на нашій книжковій полиці всі вам добре відомі книжки. Вони стоять рівненько, охайненько, ви дуже добре з ними поводитесь.

Дидактична гра «Назви книгу за обкладинкою»

Діти називають книги та авторів.

Запитання для бесіди

— Кілька казок ви назвали народними. А що це означає?

— Люди яких професій беруть участь у виготовленні книжок?

Розповідь вихователя про створення книги.

— Як потрібно дивитися книжки? (*Сидячи за столом, у добре освітленій кімнаті.*)

— Як правильно перегортати сторінки?

В и х о в а т е л ь. Давайце пригадаємо ваші улюблені книги. (*Кожна дитина називає свою улюблену книгу.*)

— А ось послухайте загадку:

Бачить — не бачить,
 Чути — не чує,
 Мовчки говорить,
 Дуже мудрує.
 Часом захоче —
 Правди навчає,
 Іноді бреше —
 Всіх звеселяє.
 Будемо, діти, з нею довіку
 Жити-дружити
 Хто ж то така,
 В світі щаслива,
 Мудра, правдива
 І жартівлива? (*Книга.*)

— А зараз ми підготуємо все необхідне для «лікування» книжок і відкриємо «Книжкову лікарню». (*Діти разом із вихователем підклеюють книжки.*)

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Запам'ятайте, діти, «Книга — твій друг, без неї — як без рук!»

Заняття 25

Тема. ТАРАСОВІ ШЛЯХИ

Програмовий зміст: продовжувати ознайомлювати дітей із життям і творчістю Тараса Шевченка, розвивати інтерес до поезії, бажання слухати та вчити напам'ять вірші великого поета та пісні на його слова; виховувати патріотичні почуття, любов до рідної України, її людей, природи, прагнення більше дізнатися про своїх видатних співвітчизників; сприяти розвитку зв'язного мовлення.

Матеріал: портрет Т. Г. Шевченка; ілюстрації з його життя; його малюнки; вірші «Встала весна», «Тече вода з під явора», «Садок вишневий», «Рече та стогне Дніпр широкий», «Заповіт».

ХІД ЗАНЯТТЯ

— Діти, скажіть, будь ласка, яких відомих поетів ви знаєте? (*Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко.*)

— Першим ви назвали великого поета Тараса Шевченка. А як іще його називають в Україні? (*Кобзар.*) Так, поета називають Кобзарем за назвою його першої книги віршів та поем. Погляньте на портрет цієї людини. Сьогодні я розповім про його тяжке дитинство і складне життя. Воно було сповненим страждань і водночас творчості й боротьби за щасливу долю рідного народу, вірним сином якого був поет.

Дуже важко жилося маленькому Тарасові, бо він був сільським хлопчиком-кріпаком, який рано втратив батьків.

Ось як він згадує дитячі роки:
 Там матір добрую мою
 Ще молодою — у могилу
 Нужда і праця положила.
 Там батько, плачучи з дітьми,
 Не витримував лихої долі —
 Умер на панщині.
 В тій хаті мучивсь я колись,
 Мої тут сльози пролились,
 Найперші сльози.

— З дитинством у поета пов'язані дуже сумні й одночасно світлі спогади. Сумні — коли згадує, як йому тяжко жилося, і світлі — коли поет згадує природу своєї рідної України.

Вихователь декламує вірш.

Садок вишневий коло хати,
 Хрущі над вишнями гудуть,
 Пługатирі з плугами йдуть,
 Співають ідучи дівчата.

— Багато лиха довелося зазнати Тарасові. На літо його віддавали в пастуху, а взимку він працював у наймах. Він був допитливим хлопчиком і сам навчився читати, писати й малювати.

Робота з малюнками.

Запитання за змістом малюнків

— Що ви тут бачите на малюнку? (*Відповіді дітей про дитинство Тараса.*)

— Ми вже вивчали раніше біографію Т. Г. Шевченка, а тепер давайте пригадаємо основні події його життя.

— Як звали пана, якому прислужував Тарас? (*Енгельгардт.*)

— Як він ставився до хлопчика?

— За що карав? (*За малювання.*)

— На кого віддали вчитися? (*На художника.*)

— Як жилося хлопчикові у маляра Ширяєва. (*Знущався, примушував тяжко працювати, а не малювати.*)

— Та доля усміхнулася молодому Шевченкові, подарувавши зустрічі з кращими людьми того часу: його викупили з кріпацтва. Після цього він навчався в Академії мистецтв.

Тарас Шевченко увесь час сумував за Україною. Свої почуття і думи він передав у своїх поетичних творах.

Слухання пісні «Реве та стогне Дніпр широкий»

Діти декламують вірші «Стала весна», «Тече вода з під явора», «Зацвіла в долині», «Зоре моя вечірняя».

— Багато часу Шевченко прожив на засланні.

Зараз ми живемо у вільній Україні. Український народ шанує пам'ять великого поета — пам'ятники йому споруджені у Каневі, в Києві, Харкові, відкриті музеї, названі на його честь міста.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Діти, давайте прикрасимо портрет Великого Кобзаря вишитим рушником і квітами.

Заняття 26

Тема. ПРИЛІТАЙТЕ, ЛЕЛЕЧЕНЬКИ

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про роль птахів у житті людини, про лелеку як народний символ України; ознайомити з легендами про птаха; розвивати пізнавальний інтерес, виховувати любов до природи.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Добрий день, діти! Сьогодні до нас завітали синичка і горобчик. Давайте послухаємо, як вони співають. (*Грамзапис співу пташок.*)

— А як ви гадаєте, чому розвеселилися пташки? (*Вже настала весна.*)

— Назвіть ознаки весни. (*Розтанув сніг, на дворі теплішає, на деревах незабаром з'являться листочки, з теплих країв повертаються птахи.*)

— А які птахи повертаються в Україну з вирію? (*Жайворонки, солов'ї, ластівки, журавлі, лелеки.*)

Послухайте загадку:
 Довгоногий, чорно-білий,
 У гніздо на хаті сів,
 Довгим дзьобом,
 Знай, туркоче,
 Ніби щось сказати хоче.
 — Де ж це ти був?
 — Далеко, далеко!
 — А як звуть тебе?.. (*Лелека.*)

Ось сьогодні ми й ознайомимося з цим дивним птахом. (*Розглядання картини «Лелека».*)

Зимують вони аж в Африці. Важкий шлях їм доводиться долати, хоча й летять лелеки дуже швидко. Першим із вирію повертається тато-лелека: він обирає місце, мостить гніздо, а вже потім прилітає мама-лелека, відкладає яйця, і з них вилуплюються лелеченята. Пташина сім'я може селитися в тому самому гнізді кілька років поспіль, якщо їй сподобаються господарі.

А чи знаєте ви, де мостять гнізда лелеки? (*На хаті, на дереві, на стовпі.*)

— Птахи оселяються тільки біля добрих людей, і якщо лелеки зводять на хаті гніздо, то господар задоволений цим, бо лелеки приносять у дім щастя, спокій, злагоду. А ще в сім'ї може народитися дитина.

Люди вірили, що за зруйнування лелечиноного гнізда, на зловмисника могли напасти усілякі біди.

Тепер подивіться уважно: якого кольору у лелеки ноги і дзьоб.

Розглядання картини.

Хочете знати чому цей птах червононогий? Послухайте легенду.

ЛЕГЕНДА ПРО ЛЕЛЕКУ

В одному селі люди знайшли пораненого лелеку, вилікували і випустили його, на волю. Одного разу в селі загорілася хата, а в ній було двоє хлопчиків, чії батьки ще не прийшли з роботи. У цей час пролітав повз хату порятований лелека. Покружляв він над хатою, жалібно заклекотів і кинувся у відкрите вікно, крізь яке вже клубочився дим. Він іс лелека малих, але дуже обпик собі ноги та дзьоб. Вони стали кривавими, а крила обсмалив — вони почорнілі, ніби вуглинки. Господарі віддячили рятівникові і прикріпили на верхівці дерева колесо від воза, щоб лелека тут завжди мостив гніздо і виводив пташенят.

Давайте і ми покличемо лелеку до себе, згадаємо закличку:

Чорногузе-дядьку, зроби мені хатку
 І ставок, і млинок, і цибулі грядку.

Я бачу, ви любите лелеку. Оберегайте його, бо хто скривдить його, той вчинить велике зло.

В Україні птаха вишивають на рушниках, його малюють, про нього складають пісні й легенди.

Погляньте, які вишиванки є на нашій виставці. (*Діти розглядають.*) Тож давайте пограємо в вашу улюблену гру.

Гра «Лелека і жабенята»

Діти стоять у коло — це жабенята, а лелека — дитина, яка ходить в колі, високо підіймаючи зігнути ноги. Коли жабенята опиняються близько біля лелеки, він їх ловить: кого лелека упіймає, той залишає гру.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Чи сподобалася вам зустріч із лелекою? Давайте намалюємо лелеку і він принесе нам на своїх крилах щастя і здоров'я. (*Діти самостійно малюють лелеку.*)

Заняття 27

Тема. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ІНВЕНТАРЕМ ПРОТИПОЖЕЖНОГО КУТОЧКА У ДИТЯЧОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Програмовий зміст: дати дітям уявлення про протипожежний куточок дошкільного закладу, його призначення й ознайомити з предметами, які є в ньому; розширювати уявлення про прийоми гасіння пожеж; виховувати інтерес до професії пожежників.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь (*звертає увагу дітей на протипожежний щиток*). Як ви думаєте, чому всі предмети на ньому червоного кольору? (*Всі ці предмети призначені для гасіння пожежі.*)

— Ми з вами розглядаємо протипожежний щиток. Якщо виникне пожежа, то дорослі зможуть взяти тут необхідні предмети для гасіння пожежі (відро, багор, лопату тощо.).

— Назвіть відомі вам предмети, які ви бачите на щитку. (*Відро тощо.*)

— Що дорослі зможуть робити цими предметами? (*Під час пожежі відром будуть носити воду і заливати вогонь, сокирою відрубувати частину предмета, вибивати скло в вікні, лопатою закидати вогонь піском.*)

— А це багор. У нього довга ручка, на кінці загнуті в різні боки гачки. Багор також потрібен під час пожежі. За допомогою гачків з приміщення витягнуть предмети, ним можна зачепити будь-який предмет. Ручка в багрі довга, тому вогонь не дістане того, хто ним користується.

Вогонь можна загасити не тільки водою. Пам'ятаєте, ми з вами гасили вогнище піском. Що сталося з вогнем? (*Вогонь згас.*)

— У протипожежному куточку є ящик, подивіться туди. Що в ньому? (*Пісок.*)

— Для чого потрібен пісок? (*Піском можна гасити вогонь.*)

— А це вогнегасник. Усі дорослі уміють ним користуватися. Під час пожежі люди піною з вогнегасника поливають предмети, які горять, і вогонь згасає.

Ми розглянули всі предмети, які є на протипожежному щитку. Як ви думаєте, чому всі ці предмети зібрані в одному місці? (*Щоб дорослі швидко могли знайти потрібний предмет під час пожежі.*)

— Погляньте, будь ласка, на ці ілюстрації. (*Ілюстрації, на яких зображено, як пожежники гасять пожежу.*) Людей яких професій ви тут бачите? Чи подобається вам професія пожежника? Чому?

Послухайте вірш Г. Бойка «Білчата».

Ось білка білчатам горіхи збира,
В дуплі залишилась лише дітвора.
Білчата міркують: горіхи смачні,
Коли б ще підсмажити їх на вогні.
Знайшли сірники, пустотливі білчата
І вони вже стали в дуплі розкладати.
Трухляве дупло спалахнуло умить,
І дуб загорівся і ліс вже горить.
Та добре, що поруч знайшлися тоді
Пожежники смілі — бобри молоді.
Всі дружно вони за роботу взялися,
Пожежу мерщій загасили у лісі.
Врятовані вчасно малі білченята,
Та в них ні горіхів, ні теплої хати...

В и х о в а т е л ь. Хто винен у пожежі? Що зробили білченята не так? Чого повинна навчити білка своїх малят? (*Відповіді дітей.*) Як ви викличете пожежників? Що їм чітко потрібно сказати? (*Де горить, що горить, хто викликав пожежників.*) Викладіть на партах номери телефонів пожежної команди і швидкої допомоги.

Дидактична гра «Так чи ні?»

У руках у дітей сигнальні картки: з одного боку — зелений колір (так), з іншого — червоний (ні). Ними діти сигналізують відповіді на запитання:

- Чи порушуєш ти правила поведінки, коли сам вдома?
- Чи граєшся ти з сірниками?
- Чи знаєш ти, як викликати пожежну команду?
- Чи можна під час пожежі користуватись ліфтом?
- Чи можна гасити водою одяг, що горить на людині?
- Чи потрібно виконувати вимоги дорослих, коли їх немає вдома?

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Тепер ви знатимете, для чого потрібен протипожежний щит і як важлива професія пожежних. Наступного разу ми відвідаємо пожежну частину і дізнаємося про цю професією більше.

Заняття 28

Тема. ХУСТКА-ХУСТИНОНЬКА

Програмовий зміст: ознайомити дітей із традицією українських жінок носити на голові хустки; виховувати почуття гордості за рідний край; бажання знати і зберігати духовні надбання українського народу.

ХІД ЗАНЯТТЯ

У гарно прикрашену хустинами залу заходять діти в хустках на голові, на плечах.

Вихователь

Гарна, велика країна моя,
Є в ній озера, річки і моря.
Гори високі, степи і ліси —
Скільки багатства, скільки краси.

Погляньте, любі діти, навкруги. Природа повстає у всій красі. Це весна. Довкілля починається з добра і краси. Природа була завжди для людини великим добротворцем. Тому ми сьогодні поговоримо про те, що є біля нас завжди і в горі і в радості — квіти. Де ми можемо бачити квіти. (*У лісі, на клумбах, на вулицях, на лузі, в кімнаті у вазончиках.*) Правильно, це живі квіти. А де ще можна побачити квіти? (*На картинах, вишиті на рушниках, скатертинах, розмальованому посуді, стінах хат. Квіти бувають на тканинах.*)

Вихователь. От зараз я вам розповім про квітчасту хусточку.

Хустка з давніх-давен була основним та улюбленим головним убором усіх українських жінок. Хустки робили з дуже тонкого полотна і вишивали різнокольоровими нитками. Були хустки завжди білого кольору. Це привертало увагу чужоземців, які мандрували Україною. Адже хустки були білими дуже-дуже давно, а пізніше вони стали барвистими. Коли почали вишивати хустки кольоровими нитками, то найчастіше використовували червоні, сині, зелені, жовті та рожеві кольори. Зрідка використовували чорний колір але тільки разом із червоним. Орнамент або візерунок був колись переважно геометричним. А потім для хусток придумали орнамент із рослин, квітів з листям: троянди, мальви, барвінок. Були зображені і птахи: півень, зозуля, голуб. (*Демонстрація хусток із різними квітами.*)

— Орнамент на хустках розміщувався по чотирьох кутках і посередині. Як і колись, так і тепер розміщують по кутках великі фігури, а посередині — дрібненькі. Хустки оберігали, захищали людину від усього лихого, вчили добра, милосердя. Тому хустки були оберегами.

— А які обереги ви знаєте ще? (*Віночок, рушник, хліб, сопілка, гребінець, свічка.*)

— Хустка як оберіг захищає волосся від сонця, пилу, взимку від холоду. Хусткою пов'язували наречену по шлюбі, і цю хустку жінка зберігала усе

життя. У давні часи був гарний звичай: коли козаки вирушали у військовий похід, то кожна дівчина своєму нареченому дарувала хустку. У хустинах носили в поле хліб та іншу їжу, а також укривали дитячі коліски від вітру й лихого ока.

З якої ж тканини виготовляли хустки? (*Льняної, вовняної, шовкової.*)

В и х о в а т е л ь. У давні часи, коли козаки вирушали в похід, дівчата дарували їм вишивану хустину як символ вірності. Тарас Шевченко писав:
Дарувала шовком шиту хустинку,
Щоб згадував на чужині.

Виконується українська народна пісня «Їхав козак на війноньку».

— Діти, а хустина, окрім того, що її одягали на голову, використовувалась і з іншою метою. Може, хто про це щось знає? (*Відповіді дітей.*) А ще мережану хустину клали в кишеню, як прикрасу, з нею можна пограти в гру.

Гра «Гая по садочку ходила»

В и х о в а т е л ь. А тепер нехай наша чарівна хустка прийде нам на допомогу. Нехай оживуть на ній квіти.

Діти роблять «живу хустку»: ведуть хоровод, взявши хустки за крайки під пісню «Квітчаста хустина» (*муз. В. Коношенка*).

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Щоб краще запам'ятати, ми намалюємо хустки і подаруємо їх своїм мамам.

Заняття 29

Тема. ПРИРОДНІ І СТИХІЙНІ ЛИХА

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про такі природні явища, як гроза, злива, буревій; вчити дітей, як слід поводитися під час природного лиха; розвивати уважність, мислення; виховувати бережливе ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших.

Матеріал: музичний запис грози, зливи, шум буревію, картина Васнецова «Перед грозою», мікрофон, металофон.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, вашій групі надіслали звуковий лист. Вам цікаво, що в цьому листі? Тому давайте дуже уважно послухаємо його.

Звучить запис грози.

— Чи впізнали ви, що це було? Так, це гроза. Коли ми чуємо грозу, що на небі з'являється? Справді, на небі з'являється блискавка. Діти, чи в природі під час грози відбуваються якісь зміни? Які? Якою стає природа? Так, під час грози небо стає темним, низьким, навіть страшним. Уся природа наче

зачарована, вона чогось чекає. Художники часто зображували природу на своїх картинах. То ж давайте розглянемо картину Васнецова «Перед грозою». Якими кольорами художник передав стан природи? Що вам подобається в цій картині, а що ні? (*Відповіді дітей.*)

— Діти, заплющіть очі і на мить увявіть, що ви увійшли в цю картину. Давайте пофантазуємо: на небі з'являється блискавка, гримить грім, виникає почуття страху, самотності. Що ж робити? Адже залишатися небезпечно. (*Відповіді дітей.*)

Правила поведінки під час грози

1. Діти, запам'ятайте, що під час грози не можна ховатися під високими деревами.
2. Не можна підходити до металевих споруд.
3. Не можна купатися у відкритій водоймі.
4. Якщо ви в квартирі, то обов'язково слід зачинити вікна, кватирки, фрамуги, вимкнути світло.

В и х о в а т е л ь. Діти, запам'ятайте ці правила! А як ви вважаєте, чому потрібно дотримуватись цих правил? (*Міркування дітей.*) Так, тому що гроза є дуже небезпечною для життя. Нагадайте мені ще раз, яких правил ви повинні дотримуватись.

(Звучить музика дощу.)

В и х о в а т е л ь. Послухайте, як іде дощ: повільно чи швидко? (*Вихователь на металофоні відбиває ритми дощу, повільного і швидкого.*)

Знову звучить запис зливи.

Діти, почалася злива. Краплі падають швидко, води стає все більше. І вода тече бурхливим потоком. Що ж робити? Який вихід із такої ситуації? (*Відповіді дітей.*)

Правила поведінки під час зливи

1. Не можна переходити вулицю, якщо по ній тече вода бурхливим потоком, бо вода може збити з ніг.
2. Уникати незнайомих місць, бо там можуть бути глибокі вибоїни чи гострі предмети під водою.
3. Знайти захищене місце і перечекати стихію.

Гра з парасольками

При словах «спокійний дощ» діти гуляють із парасольками, «злива» — ховаються додому.

В и х о в а т е л ь. Діти, залишився останній звуковий лист, давайте його уважно послухаємо. (*Запис буревію.*)

Бесіда за почутим

- Що ви чуєте?
- Як ви гадаєте, який вітер?
- Чому так вирішили?

В и х о в а т е л ь. Такий вітер називають буревієм. Він може ламати дерева, викорчовувати їх, зривати дахи, вибивати вікна, руйнувати будинки. Уявіть, що буревій застав вас на вулиці, як слід поводитися?

Правила поведінки під час буревію

1. Обов'язково триматися подалі від дерев.
2. Не підходити до лінії електропередач.
3. Обходити повалені стовпи, бо там можуть оголені дроти.
4. По можливості сховатися у найближчому приміщенні.

(Чути голос.)

Г о л о с. Діти, я — стихійне лихо. Цього листа надіслав вам я. Якщо ви вмієте знаходити вихід із надзвичайних ситуацій, запам'ятали всі правила поведінки, то я вам не страшний. А зараз я це перевірю.

Дидактична гра «Так чи не так»

Для закріплення правил поведінки під час виникнення стихійного лиха природи.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Вивчивши ці правила, ми зможемо зберегти себе від лиха.

Заняття 30

Тема. ДАВНІ РЕМЕСЛА НАШОГО РОДУ

Програмовий зміст: продовжувати ознайомлювати дітей із обрядовими звичаями і традиціями нашого народу; розширювати і поповнювати знання про рушники, гончарні вироби; викликати емоційно-позитивне ставлення до праці гончарів; прищеплювати любов та повагу до своєї Батьківщини; виховувати повагу на народних майстрів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні нас запросили в гості. Але до кого? Подивіться на знак, намальований на хатині. Який знак на хатині? (*Емблема Гончара.*) Куди нас запросили? Як ви здогадались? (*Бо намальовані глечики з глини.*) Давайте зйдемо до хатинки. (*Вихователь стукає у двері.*)

В и х о в а т е л ь. Хто ви?

Г о л о с Г о н ч а р а. А ви здогадайтеся.

Глина в кого ожива?

Творить з неї хто дива?

В кого посуд, ніби жар?

Ну звичайно, ж це... (*гончар*).

Вихователь. Так, діти. Тут живе дід Петро. Золоті в нього руки, бо він може зробити з глини різний посуд. А як він їх виготовляє, зараз нам і розповість, але спочатку згадаємо прислів'я та приказки про гончарів:

- Робота для Гончара, як пісня для солов'я.
- Гончар без круга, як рослина без цвіту.

Демонстрація діафільму.

Вихователь. Ми зробили мандрівку в минуле нашої країни. Дуже багато ремесел було в давні часи в Україні. Деякі з них живуть і в наш час.

Гончар. Коли я був ще малим, то зовсім не було іграшок. І мій дідусь виготовляв для нас, дітей, ось такі іграшки: свищики з глини, півників, коників. А ще дарував своїй бабусі глечики, горщики, кринки. Все це він виготовляв з глини, ось на такому гончарному крузі. Коли він працював, то в нього співала душа. (*Показ роботи на гончарному крузі.*) Тяжка це була праця, але цікава і корисна, бо без цих виробів не можна було обходитись. От і сьогодні я вам приготував кожному подарунок: свищики на згадку про мене. Пам'ятайте, що будь-яку працю слід цінувати.

Вихователь. Прислухайтесь, здається, звучить українська пісня. Мабуть, це не остання на сьогодні зустріч. Давайте заглянемо у світлицю. Погляньте, якими чудовими рушниками вона прибрана. Від сивої давнини

до наших днів дійшли вишиті рушники. А зустрічає нас у цій світлиці справжня майстриня — тітка Олена. Давайте ми їй розповімо вірші про вишивки.

1 - а д и т и н а

Моя бабуся гарно вишиває.
Цвітуть на полотні
Троянди й виноград,
Розмай калиновий
Там грає
І дивні птахи щебетять.

2 - а д и т и н а

Навік з'єдналось
Чорне і червоне —
Мойого краю гордість і краса.
Душа народу —
Малинові дзвони,
Його веселка і його сльоза.

Т і т к а О л е н а. Дякую за вірші. А я вам хочу розповісти легенду про Рушник.

ЛЕГЕНДА ПРО РУШНИК

Було це дуже давно. Коли зродилися кришталеві сльозинки-намистинки, що росою в народі зветься. Коли пташки до сонечка літали і тією росою щоранку його вмивали. Жила тоді в одному селі мати, і мала вона трьох синів-красенів. Що вже працювиті були та до всього здібні — про те не лише матуся знала. І люди їх поважали. Одне лишень хлопці не вмiли — вишивати, як їхня ненька. Сядуть, було, біля неї, коли з усім упораються, та й кажуть: «Ви, матусенько, шийте-вишивайте та пісню співайте, а ми подивимося, як народжуються у ваших руках квіти та птахи».

Горнулася мати до синів і такі мудрі слова говорила: «Долю я вам кожному вигаптую, і пам'ять про себе в рушниках залишу, то ж бережіть їх». Багато вишила мати за своє життя рушників, і всі між синами розділила. А даруючи, навчала. «Сини мої, мої голуби! Пам'ятайте повік прохання своєї неньки. Куди б не їхали, не йшли, а рушник у дорогу беріть. Хліб у нього загортайте та людей пригощайте. Хліб на рушнику життя величає, здоров'я береже».

Та життя людини, як і днина, швидко минає. Померла старенька мати. Осиротіли сини. Поховали неньку, а на могилі рушник білий прослали, щоб вітер порох на неї не трусив. Правду люди кажуть, а чи ні — та чутка про те диво й донині ходить. Переповідають, що на тому рушникові квіти через три дні розцвіли. Хто вишив їх, ніхто не знає. Лише вітер про те розповідає і просить вишити на згадку рушник, як і той, червоними та чорними нитками...

Червона смуга означала: нехай подорожньому завжди світить сонечко, і люди нехай зігріють мандрівця, якщо він попроситься на ніч, і нагодують його.

Зелена барва провіщала зустріч із добрими людьми, добрі покупки на базарі.

Коричнева смуга означала дорогу — щасливу, з чистим небом і ясним сонцем.

Тому поряд з нею вишивали синю смужку, біля синьої — жовту.

Жовта смужечка була символом здоров'я і удачі.

Т і т к а О л е н а. Діти, а ось цю велику скриню я хочу подарувати вам на згадку про нашу зустріч. Тут рушники, які я вишивала.

Гра «Рушники зі скрині»

У скрині — рушники (за кількістю дітей). Діти по черзі витягають рушничок і розповідають про нього. (Грайлики, росянички, святкові, утирачі, сімейні.)

В и х о в а т е л ь. Вишивка — це найкращий дарунок. Вона розповідає своїми кольорами про гори високі, про поле родюче, про життя минуле. Бережімо, шануймо вишивку.

Діти зі скринєю повертаються до групи.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Бережіть і пам'ятайте споконвічні традиції свого народу.

Заняття 31

Тема. НЕЗНАЙКО В ГОСТЯХ У ДІТЕЙ

Програмовий зміст: продовжувати формувати у дітей культурно-гігієнічні навички; навчати користуватися столовими приборами; виховувати культуру поведінки дітей під час обіду, правила сервірування столу.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Стук у двері. З'являється Незнайко (лялька). Він шепоче щось вихователю на вушко.

В и х о в а т е л ь. Діти, давайте спочатку привітаємося із Незнайком, а потім допоможемо йому. Його запросили в гості, а він не вміє поводитися за столом. Йому дуже соромно. А чи знаємо ми з вами правила поведінки за столом? (Так.)

— Спочатку слід вимити руки та обличчя.

Далі ми зупинимося на сервіруванні столу. Вдома стіл сервірує господиня, а в дитячому садочку чергові по їдальні. Сервірування стола створює

добрий настрій. Стіл накривають добре випрасуваними серветками, ставлять глибокі тарілки — для перших страв, чашки — для компоту, блюдечка для хліба посередині столу. Праворуч від кожної мілкої тарілки кладуть ложку і ніж, гострою стороною в бік тарілки, ліворуч — виделку. Ложки і виделки повинні лежати вигнутим боком до гори. Паперові серветки кладуть у спеціальну підставку.

Стіл засервіровано, тепер настала черга до правил поведінки за столом.

Діти по черзі розказують правила.

Правила поведінки за столом

1. Не спиратися ліктями на стіл, не нахилитися над тарілкою.
2. Не тягнутися через увесь стіл, якщо слід щось дістати, потрібно когось попросити, щоб передали.
3. Не розмовляй із повним ротом.
4. Їсти слід не поспішаючи.
5. Після завершення вживання їжі, ніж і виделку кладуть на тарілку ручками вправо. Це означає, що тарілку можна забирати.
6. Компот їдять десертною ложкою.
7. Кісточки ложкою складають на блюдеце.
8. Після їди витирають серветкою губи, серветку кладуть на стіл.

Незнайко все запам'ятав, а тепер давайте розкажемо йому, як користуватися столовими приборами під час обіду.

Правила користування столовими приборами

1. Ложку потрібно тримати так, щоб великий палець лежав зверху на її ручці.
2. Суп їдять, зачерпуючи ложкою від себе.
3. Слід набирати стільки рідини, щоб не виливалося з ложки.
4. Ложку підносять до рота широким краєм.
5. Доїдаючи суп, можна дещо підняти край тарілки, перехилиючи від себе.
6. Поївши, ложку залишають у тарілці.
7. Ніж тримають у правій руці, а виделку у лівій (коли їдять другу страву).

— Незнайко був дуже уважним і все зрозумів. Тепер він буде знати, як поводитися за столом і як користуватися приборами. Давайте побажаємо йому добре відпочити у гостях. Але ми забули ще про одне — після обіду слід подякувати.

Дидактична гра «Добре чи погано»

Вихователь із Незнайком розігрують ситуації поведінки за столом, а діти вирішують добре чи погано він поводить себе.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Дотримуючись правил поведінки за столом, ми виявляємо свій рівень культури.

Заняття 32

Тема. НАЙДОРОЖЧА

Програмовий зміст: допомогати дітям глибше пізнавати своїх матерів; розкрити значення слова *мама* як втілення народної мудрості, працьовитості, любові до рідного краю; збагачувати словник дітей новими образними висловами; вчити складати лаконічну розповідь про свою матусю; розвивати зв'язне мовлення, пам'ять, виховувати шанобливе ставлення до мами, прагнення допомогти їй у повсякденних турботах, бути уважними і слухняними.

Матеріал: запис пісні «Мамина вишня», вірші, прислів'я, кольоровий папір для квітів.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Запропонувати дітям послухати пісню «Мамина вишня» у грамзапису.

Звучить пісня.

В и х о в а т е л ь (*після завершення пісні*). Діти, а яке свято наближається? Так, «День матері».

Розповідь вихователя.

— Мама, мати, матуся. Скільки спогадів і тепла приховує це магічне слово, бо називає людину, яка для нас найближча, найдобріша, найкраща, наймиліша. Вона зі своїми дітьми у далеких мандрівках, її материнська ласка зігриває нас до старості. У травні, коли прокидається зі сну природа, коли бринить у блакиті пташиний спів, теплий весняний вітер приносить до нас свято Матері. Воно прийшло до нас зі Сполучених штатів Америки. 1914 року Конгрес США прийняв постанову про введення нового державного свята — Дня матері. А започаткувала це свято молода американка Анна Джарвіс. Вона втратила матір. Смерть була раптова й передчасна. Анна болісно переживала смерть матері й звернулася з листами до конгресментів, президента Америки, у яких запропонувала раз на рік, а саме, навесні пошанувати матір особливою шанобою. Символом пам'яті стала квітка на грудях дітей. рожева означала шану живій матері, біла — померлій. Ідею Анни підхопили в світі. Уперше в Україні це свято відзначали 1929 року на Галичині. У родинному колі діти готували для матері подарунки, приємні дії, і найголовніше — намагалися бути чемними й слухняними.

У національному одязі, із квітами в руках, під звуки музики тисячі дітей ішли вулицями міст і селищ до площі, де відбувалося святкове вшанування жінки-матері. Пісні, вірші, вистави, музика, квіти, виставки, сміх — усе було для милих, добрих, щедрих і щирих, самовідданих і сильних матерів.

Запитання для бесіди

— Діти, давайте поміркуємо, ким є мама для нас?

- Як ми до неї ставимося?
- Чи поважаємо маму і материнство?
- Де і коли вживаємо ці слова?
- Чи завжди слово *мама* ми промовляємо з повагою?
- Діти, розкажіть про своїх мам, бабусь, сестричок.
- Яка ваша мама?
- Як її звать?
- Де працює?
- Який у неї характер?
- Чим любить займатися вдома?
- Які улюблені страви готує?
- Чи завжди ви допомагаєте своїй мамі (*бабусі*)?

В и х о в а т е л ь. Прочитайте вірші та прислів'я, які ми вчили раніше. Діти розповідають вірші і прислів'я.

— Із ваших розповідей, видно, що мати — найрідніша, найближча кожному з вас. Незмірну любов, ласку, ніжність і тепло дарує вона вам, своїм дітям. Вона вчить нас людських правил, оживляє наш розум, вкладає в наші уста добрі слова. Мати народжувала дитину, співала їй колискові пісні, вчила добра і любові, навчала охайності, працьовитості.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Діти, незабаром ми будемо святкувати «День матері». А чи приготували ви подарунки своїм мамам, бабусям, сестричкам? То ж давайте зробимо для них паперові квіти.

Заняття 33

Тема. НАЙВАЖЛИВІША ЛЮДИНА НА ЗЕМЛІ

Програмовий зміст: спрямовувати увагу дітей на те, що кожна людина є відповідальна за все те, що відбувається на нашій планеті; виховувати почуття гідності, самоповаги; розвивати пам'ять, увагу, мислення.

ХІД ЗАНЯТТЯ

В и х о в а т е л ь. Діти, вчора я дивилася на небо. На ньому мерехтіло безліч зірок. Раптом я побачила, як упала зірка, а потім ще одна, і ще...

Почався зорепад. Та ось одна зірочка залетіла у віконце. Ця зірка відкрила мені великий секрет. А я дуже хочу поділитися ним із вами.

Мені зірка відкрила секрет
І на вушко шепнула здала:
Є на світі багато планет,
Та найкраща планета — Земля.

Запитання для бесіди

— На якій планеті ми живемо?

— Хто населяє нашу планету?

— Чому наша Земля найкраща?

— Як ви гадаєте, чи є на Землі найважливіша людина? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Послухайте, будь ласка, легенду.

Розповідь вихователя.

— Було в одного батька три сини. Виросли вони і роз'їхалися у різні місця. Один із них навчав людей, другий лікував, а третій вирощував хліб.

Якось вони приїхали до батька на гостину. За вечерею почали вони сперечатися:

— Я — найважливіший на Землі, адже я навчаю людей.

— Ні, я,— заперечив другий,— адже я лікую людей, щоб вони були здоровими.

— Ні, я,— сказав третій,— адже я вирощую хліб, щоб люди мали що їсти.

Довго вони сперечалися, і вирішили піти до старого мудреця.

Вислухав він їх, усміхнувся і промовив:

— Погляньте, в цю скриньку, там у чарівному дзеркалі ви побачите найважливішу людину.

Подивилися брати в дзеркало і побачили в ньому всіх трьох.

Здивувалися брати, а мудрець сказав:

— Це правда. Кожен із вас найважливіший на Землі. Адже кожен із вас дбає про те, щоб життя на Землі було краще.

Зрозуміли брати: чим краще вони будуть виконувати свою справу, тим кращою і веселішою буде наша планета...

В и х о в а т е л ь. А що ви робите, щоб наша планета була красивою? (*Відповіді дітей.*)

— А що можна ще зробити?

— А зараз послухайте вірші, які прочитають вам діти.

Діти декламують вірші.

НОВЕ МІСТО

Я збудую місто,
Сонячне і тихе,
Хай його минає
Усіляке лихо.
Хай живуть у ньому
Зайчик з ведмежатком,
Сни рожеві сняться
Хлопчикам й дівчаткам.

БЕРІЗКА

Посаджу берізку
В себе під віконцем,
Хай собі шепоче
Тихо з ясным сонцем.
Усміхнеться мама:
Поливай берізку,
Донечко, водою:
Виросте красуня
Разом із тобою.

Вихователь. Діти, кожен із вас хоче зробити добру справу. Хто ж із вас найважливіший?

Давно немає мудреця. Але скринька його залишилась. Ось вона.

І щоб ви переконались у тому, що кожна людина найважливіша, я відкрию вам цю скриньку, і там у дзеркалі ви побачите найважливішу людину.

Хай кожен із вас підійде і подивиться у дзеркало. Але коли ви побачите цю людину, нікому не кажіть, хто це, а почекайте, поки всі подивляться.

(Діти дивляться в дзеркало. Вихователь звертається до кожної дитини.)

Розгляньте уважно цю людину, запам'ятайте колір волосся, очей цієї людини.

Подумай, хто ця людина, як її звати.

А зараз підійдіть до столиків. Намалюйте портрет цієї людини і напишіть ім'я.

Діти малюють портрети і виставляють їх.

Вихователь. Діти, подивіться на дошку. На ній виставлені портрети усіх вас.

Підсумок

Вихователь. Отже, ви впевнились у тому, що кожен із вас — найважливіша людина на Землі!

Заняття 34

Тема. ТРАВНЕВІ ДАРУНКИ

Програмовий зміст: закріплювати знання дітей про ознаки весни; згадати народні традиції, прикмети пов'язані з травнем; виховувати вміння працювати та приносити користь оточуючим.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь звертає увагу дітей на велику скриню, яка з'явилася у них у групі.

Вихователь. Як ви думаєте, діти, що може там бути і хто міг її залишити. Вона вся прикрашена квітами. Може, це весна її залишила? Спробуємо згадати про весну і відкрити скриню.

Бесіда

— Діти, який зараз місяць? (*Травень.*)

— А які ще ви знаєте весняні місяці? (*Березень, квітень.*)

— Як про них в народі кажуть? (*Березень із водою, квітень із травною, травень із квітами.*)

В и х о в а т е л ь. Ось і відкрилася наша скринька, а тут, подивіться, чарівні мішечки. Як ви гадаєте, що там може бути? Весна залишила нам насіння для того, щоб ми прикрасили подвір'я нашого дитячого садочка. Адже не дарма кажуть: «Прийшов травень, про землю дбай». У народі існує багато звичаїв, пов'язаних із весняною працею. Люди йшли на роботу з піснями, ось як у народній українській грі «Мак». Давайте в неї пограємо.

Народна гра «Мак»

Діти стають у коло, посередині — хлопчик. Всі обкручуються, примовляючи: «Маки, маківочки, золотії голівочки! В підзагін'ї зелений мак, маки-маківочки, золотії голівочки». Питають в один голос: «Чи поспів мак?» «Ще тільки орю!» — говорить хлопчик і показує, як це робиться. Знов і знов повторюють те саме, а хлопчик, показуючи, що він робить відповідає: «Ще тільки сію»; «Ще тільки заволочую»; «Ще тільки поливаю». Нарешті каже: «Поспів!» Тоді всі удають, ніби зривають голівки маку, вибивають і їдять, як захочуть, то починають заново.

В и х о в а т е л ь. У травні люди закликають дощик:

Іди, іди, дощику,
Зварю тобі борщику
В полив'янім горщику,
Іди, іди, дощику.

Діти, а чому дощ так потрібен навесні? Особливо у травні?

(*Дощ дуже потрібен рослинам, які прикрашають нашу землю.*)

— А які квіти ви знаєте?

Діти розглядають насіння чорнобривців і красолі, порівнюють їх. Вихователь нагадує, як сіють насіння і висаджують розсаду.

В и х о в а т е л ь. Старі люди навчають: коли саджаєш, слід промовляти добрі слова, щоб рослини були красивими, щоб був гарний врожай.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Зараз ми підемо й посадимо наше насіннячко. А коли ми зробимо все так, як казали, то наші квіти будуть дуже красивими. Вони будуть схилити свої голівки до всіх, хто приходить до нашого дитячого садочка, наче розповідаючи їм, як ми добре працювали.

Заняття 35**Тема. ПОДОРІЖ КАЗКАМИ**

Програмовий зміст: розкрити дітям основні положення про права дитини (*за допомогою знайомих казок*); вчити аналізувати проблемні ситуації

(з *пригод казкових героїв*); повторити правила безпеки життя; розвивати культуру мовлення, виховувати гуманні почуття, доброзичливість.

ХІД ЗАНЯТТЯ

(Діти заходять до кімнати, де звучить українська музика.)

В и х о в а т е л ь. Як називається наша рідна земля, наша держава? (*Відповіді дітей.*) І хто ми з вами? (*Українці.*)

— З давніх-давен українці піклувалися про своїх дітей: змалечку дитину оточували своєю любов'ю мама, тато, дідусь, бабуся, а допомагали їм у цьому пісні та казки. А хто про вас піклується, як? Зараз ми з вами за допомогою чарівної музики опинимось у казці. (*Звучить музика, чути крик гусей і плач дитини.*)

Бесіда за почутим

— Діти, що ви почули? З якої казки гуси і що вони вкрали?

— До кого б ви звернулись по допомогу, щоб розшукати братика чи сестричку?

— Як ви будете поводитись, якщо заблукаєте у натовпі? А чи можна вам їхати або іти з чужими людьми?

В и х о в а т е л ь. Діти, запам'ятайте: ніколи не йдіть із чужими людьми, навіть якщо вони будуть вас чимось пригощати.

3-за ширми з'являється замурзана дівчинка, яка замітає підлогу.

Бесіда за побаченим

— Діти, в якій казці зустрічали ми цю дівчинку? (*Попелюшка.*)

— Як ставилася до Попелюшки мачуха?

— Чи можна змушувати дітей виконувати тяжку працю?

— Яке право порушила мачуха? (*Відповіді дітей.*)

В и х о в а т е л ь. Пам'ятайте, кожна дитина має право на життя та любов і турботу своїх батьків.

Виходить дівчинка з кошиком, збирає гриби, а потім сідає під кушем і плаче.

В и х о в а т е л ь. Діти, пригадайте в яких казках дівчатка пішли до лісу без дорослих? Чому вам не слід ходити до лісу самим? (*Можна отруїтися, загубитися.*)

В и х о в а т е л ь. Тепер давайте разом поміркуємо: чому не можна брати в руки невідомі речі, які лежать на дорозі, в піску, під лавкою тощо. Пам'ятайте, кожна дитина має право на медичну допомогу.

В и х о в а т е л ь. Діти, погляньте на галявині ілюстрації казок, героїв яких ми знаємо. Візьміть їх і розфарбуйте, бо час повертатися з країни казок. (*З'являється хлопчик Мигайлик.*)

М и г а й л и к. Я не можу вас пропустити, бо не впевнений, що ви знаєте правила поведінки на вулиці, біля дороги. Якщо ви правильно дасте відповіді на запитання, то вогники запрацюють.

Запитання від Михайлика

— Що означає цей колір? (*Жовтий, червоний, зелений.*)

— Чи можна гратись біля дороги?

— Які дорожні знаки ви знаєте?

— Як переходити дорогу, коли немає світлофора?

— Де ходять пішоходи?

М и г а й л и к. Добре ви знаєте правила, я запалюю вам зелений вогник.

Перед дітьми з'являється Вогонь і розмахує своїм червоним полум'ям.

В и х о в а т е л ь. Малята, що нам робити? Давайте сховаємось ось тут? (*Діти не погоджуються.*) А що потрібно робити? (*Набрати «01», назвати адресу, повідомити, що саме горить.*)

Дидактична гра «Загаси вогонь»

Діти добирають тільки ті картинки, на яких зображені предмети, що допоможуть загасити вогонь.

Підсумок

В и х о в а т е л ь. Ось і загасили ми пожежу, вогонь зник, наша казка-ва подорож закінчилась. Ми сьогодні з вами згадали багато повчального і дійшли висновку:

Любіть себе та інших поважайте.
Своє життя й здоров'я бережіть
І правильно дорогу вибирайте,
Якщо бажаєте до старості дожити.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Альтхауз Д.* Цвет, форма, количество.— М., 1984.
2. *Артемова Л. В.* Вчитися граючись.— К.: Томіріс, 1995.
3. *Беженова М. О.* Цікава граматики.— Донецк: Сталкер, 2002.— 336 с.
4. *Березіна О. М., Павловська Т. О.* Мовні ігри та забави.— Тернопіль: Мальва-ОСО, 1999.
5. *Бібліотека вихователя дитячого садка.*— 2004.— № 5–6; 2005.— № 17–18,
6. *Богуш А. М.* Заняття з розвитку мови в дитячому садку.— К.: Рад. школа, 1988.
7. *Богуш А. М.* Запрошуємо до розмови / А. М. Богуш, Г. І. Гринченко.— К.: Освіта, 1996.— 149 с.
8. *Дитина:* Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку.— К.: Освіта, 1993.
9. *Дьяченко О. М., Агаєва Е. Л.* Чего на свете не бывает.— М., 1991.
10. *Золотий колосок* / Упор. Н. Дзюбишина-Мельник.— К.: Освіта, 1994.
11. *Караванський С.* Практичний словник української мови.— К.: Кобза, 1995.—
12. *Кулачівська С. Є., Гурковська Т. Л., Карабаєва І. І.* Альбом розвивальних ігор та вправ.— К.: Нора-Прінт, Ніка-Центр, 2001.
13. *Культура української мови.* Довідник / За ред. В. М. Русанівського.— К.: Либідь, 1990.— 301 с.
14. *Лавренєва Г.* Джерела роботи: Навчально-методичний посібник.— К.: А.С.К., 1997.
15. *Малютко:* програма виховання дітей дошкільного віку / Під наук. кер. З. П. Плохій.— 2-е вид., доопр. і доп.— К., 1999.
16. *Михайлова З. А.* Игровые занимательные задачи для дошкольников.—
17. *Никитин Б. П.* Ступеньки творчества.— М., 1996.
18. *Пролісок* / Заг. ред. В. Д. Крушинська.— К.: Рад. школа, 1982.— 303 с.
19. *500 загадок для занять з дітьми* / А. О. Свашенко.— Х.: Ранок: Веста, 2007.— 96 с.
20. *Якіменко С. І.* Абетка, логіка, математика.— Тернопіль, 2003.

ЗМІСТ

Друга молодша група	3
Розвиток мовлення	4
Цікава математика	89
Дитина і навколишній світ	109
Середня група	173
Розвиток мовлення	174
Цікава математика	252
Дитина і навколишній світ	304
Старша група	359
Розвиток мовлення	360
Цікава математика	404
Дитина і навколишній світ	445
Література	510

Серія «Дошкільний навчальний заклад»
Вихователю

Навчальне видання

УСІ ЗАНЯТТЯ В ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Навчально-методичний посібник

Укладач Юрченко Наталія Федорівна

Головний редактор *Н. Ф. Юрченко*
Технічний редактор *О. В. Лебедєва*
Коректор *О. М. Журенко*

Підписано до друку 08.04.2008. Формат 60×90/16. Папір газетний.
Друк офсет. Гарнітура Ньютон. Ум. друк. арк. 32,0.
Замовлення № 8–04/22–05.

ТОВ «Видавнича група “Основа”»
61001 м. Харків, вул. Плеханівська, 6б
тел. (057) 731-96-33

e-mail: office@osnova.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2911 від 25.07.2007 р.

Віддруковано з готових плівок ПП «Тріада+»
Свідоцтво ДК № 1870 від 16.07.2007 р.
Харків, вул. Киргизька, 19. Тел.: (057) 757–98–16, 757–98–15

ДНЗ. Вихователю

Фізичне ви-
ховання дітей
дошкільного
віку

Автор: Лущик І. В.

Четвертий рік
життя – Код: ДН2, 176 с.

П'ятий рік життя –
Код: ДН9, 208 с.

Шостий рік життя –
Код: ДН20, 224 с.

Формат А5, укр. мова,
м'яка обкладинка

Замовляйте книги за тел.: 8 (057) 731-96-33, за адресою:
61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66, ВГ «Основа»,
«Книга — поштою. ДНЗ» або на сайті www.osnova.com.ua

Надішліть копію передплатної квитанції на будь-який журнал ВГ «Основа»
та замовляйте книги зі знижкою 10%. Мінімальне замовлення — 2 книги.
Вартість поштової доставки — 4,95 грн.

Розвивайка

Виховуємо
культуру
поведінки

Автор: Суржанська В. А.
Код: ДН1, 128 с.

Виховуємо моральні
якості: театралізовані
казки, сценарії свят,
хвилинки ввічливості,
корисний словничок,
абетка побажань

Автор: Дзюба П. П.
Код: ДН46, 128 с.

Формат А5, укр. мова,
м'яка обкладинка

Замовляйте книги за тел.: 8 (057) 731-96-33, за адресою:
61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66, ВГ «Основа»,
«Книга — поштою ДНЗ» або на сайті www.osnova.com.ua

Надішліть копію передплатної квитанції на будь-який журнал ВГ «Основа»
та замовляйте книги зі знижкою 10%. Мінімальне замовлення — 2 книги.
Вартість поштової доставки — 4,95 грн.

Домашня ігротека

Готуємось до школи разом. Зошит з розвитку мовлення і підготовки руки дитини до письма

Автор: Коваленко О. М.
Код: ДИ6, 32 с.

99 розвивальних ігор і головоломок для дітей дошкільного й молодшого шкільного віку

Автори: Андрусенко М. П.,
Пехарева С. В., Горошко Н. А.
укр. мова - Код: ДИ10, 108 с.
рос. мова - Код: ДИ5, 108 с.

Формат А4, м'яка обкладинка

Замовляйте книги за тел.: 8 (057) 731-96-33, за адресою:
61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66, ВГ «Основа»,
«Книга — поштою ДНЗ» або на сайті www.osnova.com.ua

Надішліть копію передплатної квитанції на будь-який журнал ВГ «Основа»
та замовляйте книги зі знижкою 10%. Мінімальне замовлення — 2 книги.
Вартість поштової доставки — 4,95 грн.